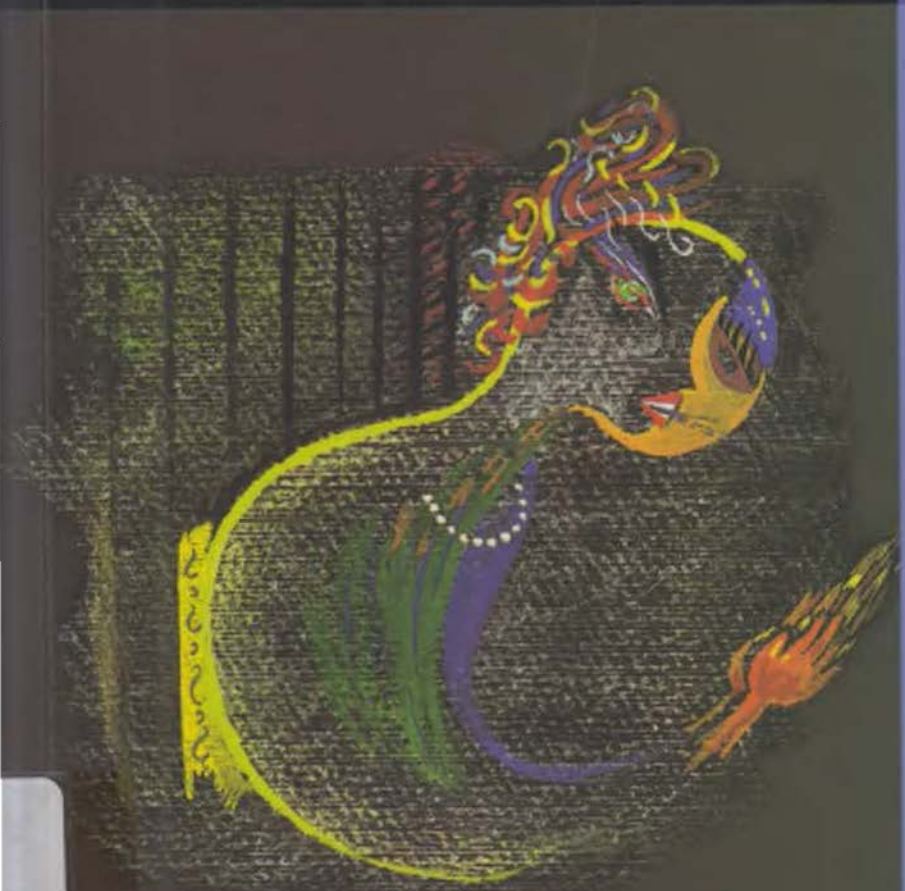
Sezgin Kaymaz

Sandık Odası

iletişim

SEZGİN KAYMAZ 1962'de Sinop'ta doğdu. Konya Anadolu Lisesi'ni bitirdi. Hacettepe Üniversitesi İngilizce Dilbilimi Bölümü'nü, Türkçe dersini veremediği için son sınıftan terk etti. 1976'dan itibaren oyuncu ve teknik direktör olarak hentbolla uğraştı. Kitabın yayımlandığı tarih itibariyle Türkiye Voleybol Federasyonu'nda koordinatör olarak çalışıyordu. Romanları (hepsi İletişim'den): *Uzunharmanlar'da Bir Davetsiz Misafir* (1997), *Geber Anne!* (1998), *Kaptanın Teknesi* (1999), *Lucky* (2000), *Zindankale* (2004), *Ateş Canına Yapışsın* (2008), *Kün* (2013). Hikâyeleri: *Sandık Odası* (2005), *Medet* (2007).

sezgin.kaymaz@gmail.com

İletişim Yayınları 1096 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 154
ISBN-13: 978-975-05-0343-6
© 2005 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1-2. BASKI 2005-2008, İstanbul
3. BASKI 2013, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora
KAPAK Suat Aysu
KAPAK RESMİ Deniz Bilgin, *Deniz Bilgin/Ressam Retrospektif Sergi Kataloğu*, Karşı Sanat Yayınları, İstanbul, 2004, s. 90
UYGULAMA Hasan Deniz
DÜZELTİ Seçkin Oktay
BASKI ve CİLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SEZGİN KAYMAZ

Sandık Odası

iletişim

Mektupkardeşlerime...

İçindekiler

Ateşin Var mı Birader? 9
Eşşek Şakası 28
Çok Oldu Kız Gideli 41
Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri 52
Ümit 75
Elmaların Yongası 90
Kuduz 129
Biz Geldik 141
Kaybedenler 153
Helva 180
Bakar mısınız? 194
Hayat Devam Ediyor 237
Çık Ordan! 250
Sakarlık Bulaşıcıdır 263
Bak Postacı Geliyor 282
Sen Alkol Kokuyorsun! 308
Hayırlı Evlat 328
Yakın Hafıza 347

Ateşin Var mı Birader?

Bir süredir takip ediliyormuş gibi bir hisle, sanrılı sanrılı durup dönüyor, arkasını kollayıp kimseyi göremeyince yoluna devam ediyordu. En son, izbenin kırık dökük merdivenlerinden yukarı çıkarken bir de ayak sesi duymuş gibi olmuştu.

"Kim o?"

Ses yoktu.

Az beklemiş, nefes bile almadan geceye kulak vermiş, bir şey işitemeyince mini el fenerini yakıp öteleri taramış, sonunda gene takıntılı davrandığına hükmedip, "Bu halde böyle hissetmem normal!" diyerek tırmanmayı sürdürmüştü.

Tepeye gelmiş, tepesinde sadece tavan duvarı, uca kadar ilerlemişti.

"Ateşin var mı birader?"

İrkildi. Az kalsın ayağının önünde derinlemesine uzanan boşluğa yuvarlanıyordu tepetaklak. Zaten o boşluğa yuvarlanmak için gelmişti hoş, ama gene de insan kendi iradesiyle yuvarlanmak istiyordu. Hemen iki adım geri atıp ölüm sınırından uzaklaştı. Bu sesi ve bu sesin bu soruyu soruş tarzını çok iyi tanıyordu, gene de alışkanlıkla sordu soğuk karanlığa:

"Kim o?"

Alacağı cevabı da gayet iyi biliyordu. "Kimi bekliyordun ki?" diyecekti şimdi Recep. Nitekim,

"Kimi bekliyordun ki?" diye yanıtladı Recep.

Kaç küslük sonrası, olmadık zamanda kapısı çalınıvermiş, "Ateşin var mı birader?" diyerek sırıtan bir tip, gelenin kim olduğunu göre göre, bu da affetmeye her zaman mütemayil, sırıta sırıta "Kim o?" diye sormuş o tipe, hep aynı cevabı almıştı:

"Kimi bekliyordun ki?"

Kısacık bir süre için, kendisinin de anlam veremediği şekilde yüzü aydınlandı. Severdi Recep'i ama niye sevdiğini bilmezdi hiç. Kurda kuşa hayrı olan, eşine, dostuna, özellikle de "En iyi arkadaşım!" deyip durduğu halde buna bir türlü yâr olmayan hayırsızlardandı bu hayırsız.

"Vay anasını!" dedi, belli belirsiz sevinip, sevindiği için de kendine kızarak. "Ne işin var lan senin burda?"

"Ne işim olacak? Sana gelmiştim, ama nasıl karşılayacağını bilmediğim için kapını çalamıyordum bir türlü. Arabamı da az öteye park ettiydim; uzaktan bakıp duruyordum öyle evinin karanlık perdelerine. Sonra, gecenin bu vaktinde dışarı çıktığını, bir taksiye atladığını gördüm. Meraklandım, seni takip ettim."

"İyi halt ettin. Kafayı yiyordum burda. Elli defa dönüp arkama baktım hiç bakmadıysam. Manyak mısın sen? Niye takip ediyorsun beni?"

"Dedik ya birader; merak ettik! Allah Allah yaa!"

Arkadaşlıkları gençlik yıllarına dayanıyordu. Samet'e göre bu her zaman tek taraflı bir arkadaşlık olmuştu ama olsun. Arkadaşlık, arkadaşlıktır.

O vakitler bok gibi para vardı Recep'te. İşleri hep rast gider, gitmediği zaman da her nasılsa Samet sayesinde dört ayak üstüne düşerdi her zaman. Samet ise daima sürünen tiplerdendi. Başını suyun üstüne çıkarmayagörsün, ilahi bir dalga gelir, onun o suyun üstüne güç bela çıkartabildiği kopasıca kafasını bulur, saçlarından tuttuğu gibi dibe çalar, yeniden gömerdi içeriye. Ki bu ilahi dalganın adı çoğu kez "Recep" olurdu. Şu gece şurada bulunmasının sebeb-i hakikati Recep.

"Bana bak... İntihar falan etmeyeceksin, değil mi?"

Ters ters baktı Samet.

"Hayır," dedi. "Hiç işim yoktu, geceyarısını iki saat geçe gezeceğim tuttu, çıkıp Tusso Blokları'nın terk edilmiş tek binasını buldum, dolaşmaya geldim."

"Manyaksın sen aslanım! Nerden çıktı şimdi bu intihar işi?"

Samet, bir güzel dövmek istiyordu şu hayvanı. "Sorduğu soruya bak!" diye düşünüyordu. Batırmış, batırmış, batırmıştı onu ve şimdi de "Niye ki?" diye soruyordu.

Hayvan! Sanki bilmiyor.

"Ulan it!.." dedi nitekim. "Bir de soruyor musun utanmadan! Battım ulan, battım. Kurtuluşum kalmadı..." Durdu, merdivenleri yeni çıkmış gibi soluk soluğa bekledi bir müddet. "Hale bak..." dedi, sinirli sinirli gülerek. "Tutmuş kime anlatıyorum derdimi! Veba mikrobuna vebadan dert yanmak gibi bir şey! Bende de kafa kalmadı."

Recep, sinsi adımlar atarak boşlukla arasına girmişti Samet'in. Şimdi sırtı on dört kat aşağıdaki ecel boşluğuna, yüzü, on dördüncü katta intihar etmek için bekleyen Samet'e dönüktü.

Samet dik dik baktı Recep'e; hasmına bakar gibi.

Şu pezevengin kucağına atlasam da beraberce düşsek aşağıya! Ölmeyi hak eden asıl o! Benim bu gece buraya çıkmamın sebebi bizzat o.

Recep, onun bu düşüncesini okumuş gibi sağ kolunu açtı, en yakındaki duvara sıkı sıkı geçirdi pençesini.

"Tabii ki bana anlatacaksın aslanım!" dedi. "Arkadaşın değil miyim? Benden başka kime anlatacaktın ya?"

Samet, hırsından zangır zangır titredi; öyle ki, zelzele başlamış da bina titriyor sandı bir an için. Çifte intihar senaryosunu, başlattığı yerden geliştirmeye, evirip çevirmeye devam etti kafasının içinde.

"Niye çifte intihar olacakmış? Aslında bunu itelesem ya doğrudan. Ben niye atlıyorum ki?" noktasına vardı.

"Lan gıcık!" diye patladı, aradaki mesafeyi kapatmaya çalışarak. "Ne arkadaşlığından bahsediyorsun sen! Arkadaş dediğin, kötü günde arkadaşının yanında olur. Benim, karınla ilk kavganı yaptığın o gece senin yanında olduğum, kızcağızı geri getir-

mek için ömrümde söylemediğim kadar yalan söylediğim, pasajdaki esnaftan dayak yemek üzere olduğunu haber verdiğin zaman dul anama koca yetiştirirmiş gibi koşup geldiğim yok mu? Sen anlamazsın ama, bir arkadaş böyle şeyler yapar, böyle zamanlarda yanında olur arkadaşının. Sen ne yaptın, düşün bakalım."

Recep, Samet'in arayı kapatır gibi olduğunu fark edip, sonuçlarına katlanmaya razı, gene mesafeyi az daha kapatmaya yönelik bir adım daha atmıştı çaktırmadan. Bu hamle, ikisini de tek adımlık ecel mesafesinden bir miktar daha uzaklaştırmış, matematik hesapla, Samet'in yolunu daha beriden kesmiş oldu.

"Her zaman yanında olmadığımı mı söylüyorsun?" dedi, kırılmış gibi. "Ne yani? Şu anda yanında değil miyim? Bu en kara gününde, Tusso Blokları'nın bilmem kaçıncı katına kimin için geldim, senin için gelmedimse? Bak, ecelle aranda duruyorum. Senin en kara günün bugün değil mi?"

"Değil!" dedi Samet sertçe, sonra düzeltti: "Değildi, ama şurada da karşıma çıktın ya, kesin en kara günüm budur artık."

"Saçmalama. Bir duyan olsa sahiden de sana kötülük yaptım falan sanacak. Şu abartma huyun yok mu!"

Samet, saçını başını yolabilirdi hırsından. Ter ter tepinebilir, kafasını duvarlara vurabilir, kendine jilet atabilir, daha kolayı, şuradan aşağıya tıpkı niyetlendiği gibi atlayabilirdi. Ama yapmadı. Buz gibi bir gerginlikle kendini tuttu, karşısında dikilmiş, aklınca iyilik yapmaya çalışan, uzun yıllar boyunca "arkadaş" dediği, "arkadaş" zannettiği yaratığa baktı.

"Yapmadın mı?" dedi. Hınç dolu bir sırıtma belirmişti suratında. "Sen bana hiç kötülük yapmadın mı Recep? Dinine imanına söyle!"

Recep bir adım daha attı, Samet bir adım daha uzaklaşmış oldu boşluktan.

"Bir teklifim var."

Samet sırıtmaya devam etti.

"Görelim neymiş."

"Sırıtıp durma. Ben ciddiyim. Teklifim şu: Sen bana, benim

sana ne kötülük yaptığımı anlat, ben de seni bu intihar saçmalığından kesinkes vazgeçireyim."

Samet, makam odasında öfkeyle dolanan bir genel müdür gibi geriledi, terk edilmiş binanın içlerine doğru kıvrana kıvrana, bir elinin dışıyla öbür elinin içine vura vura dolanmaya başladı. O kadar karanlıktı ki, cebinde merdiven çıkarken önünü görebilmek için getirdiği minik el fenerini yakmayı bile düşündü. Kendi şaşırmışlığına kendi güldü.

Ne olacaksa fener mener?

Sabrı tükenmişti ve intihar zaten delilikken, bir başka delilik daha yapıp şu asalağı kendisiyle birlikte on dört kat aşağı yuvarlamamak için sinirlerine hakim olması gerekiyordu. Çıldırmak işten değildi hani!

"Manyaksın sen! Manyaksın, delisin, alçaksın." Atak yapıp tekrar Recep'in dibine sokuldu. "Ulan, başıma ne geldiyse senin yüzünden geldi... bilmiyor musun, dalga mı geçiyorsun? Orospu çocuğu!"

Recep bu hamleyi sakin karşıladı; biraz da kırgın.

"Anneme laf etme de adam gibi konuşalım. Sana ne kötülüğüm dokundu, söyler misin lütfen?"

Samet, ani bir kararla bir adım daha yaklaştı, gözlerini kısıp ellerini beline dayadı ve, "Peki lan!" dedi. "Söyle bakalım, beni besi çiftliği kurmaya teşvik eden kimdi?"

"Been."

"Bak bir de söylüyor 'been' diye. Deli olacağım! Sonra beni ateşe atıp geri çekilen kimdi?"

"O da ben. Bu mu yani kötülük?"

"Ulan... Receeep... Giderayak katil etme beni gözünü seveyim! Lan oğlum, sen olmasan o iş aklımın ucundan geçer miydi benim? Kim ikna etti de gırtlağıma kadar krediye battım? Vahiy mi geldi bana lan? Bir başıma nereme güvendim de boyumdan büyük borçların altına yattım? Sana soruyorum; buraya bak! Kim soktu beni o işe?"

"Ben ama..."

"Tabii sen. Yüzüp yüzüp kuyruğuna geldiğimiz son ana kadar 'Sermayenin tamamını ben koyuyorum. Borca girmek-

ten korkma. Babamla konuştum, problem yok,' deyip deyip, ben evimi, arabamı ipotek etmişim, balıklama dalmışım banka kredisi bataklığına, 'Olmadı. Babam vazgeçti,' diyen sen değil miydin?"

Recep de ellerini beline dayamıştı. Karşılıklı, az sonra düelloya başlayacak gibi duruyorlardı şimdi.

"Biz ne diyoruz?" dedi sertçe. "Babam izin vermedi demiyor muyuz? Peder Bey razı gelmeyince ben mi satmış oluyorum seni?"

"Ya kim satmış oluyor? Madem babanın böyle bir ibnelik yapma ihtimali vardı, baştan ne demeye..."

"Ağır ol... Babam hakkında doğru konuş."

"Kes lan! Babana da sana da şimdi haa... Ulan, oğluna aslanlar gibi iş kurması için para vermeyen o baba, nasıl oldu da sermaye için vermekten kaçındığı o miktarın çok daha fazlasını bayılıp altına sıfır kilometre BMW çekmesine izin verebildi? Konuşalım demesi kolay. Konuş hadi."

Recep, Samet'e hak vermeye başlayacakmış gibi baktı şöyle. Boşluğa yakın yerler, Konya-Samsun Asfaltı'ndan ışık alıyordu.

Yüzler epeyce net.

"İyi ama..." dedi, "... biliyorsun, O BMW de kaçak çıktı, bize de yâr olmadı yani. Ağır cezalarda süründük, bir BMW parası da tazminat ödedik devlete."

Samet, saçlarını yoluyormuş gibi yaptı.

"Allah'ım, kime meram anlatmaya çalışıyorum ben?"

Recep, omuz silkip bir sigara yaktı, geri geri gitti, boşluğu soluna alarak, gene o boşluğa sıfır, balkonda oturur gibi yere oturup tehlikeli bir biçimde ayaklarını öne uzattı, sırtını da duvara yaslayıp sağ eliyle sağ yanına şap şap vurdu.

"Gel hele şöyle," dedi. "Gel otur, konuşalım adam gibi. İntihar etmeye o kadar meraklıysan gene edersin. Ömrüm boyunca peşinde dolanıp çobanlık yapacak halim yok. Önce aramızdakini halledelim, sonra ne yaparsan yap."

Samet, şaşkın bir şekilde bakmaya devam etti sözde arkadaşına.

"Ne demek şimdi bu?"

"Ne demek olacak... Benden dolayı intihar etmeni istemiyorum demek. Başka sebeplerden edeceksen et, ama benim yüzümden etme. O kadar yük ağır gelir bana. Taşıyamam."

Samet, söver gibi güldü. Nefesi, küfür kıyamet çıkıyordu. Yaptığına kendi de bir anlam veremeyerek, büyük bir şaşkınlık içinde uslu uslu gitti, kendisine gösterilen yere oturdu. Sol omzu, arkadaşının sağ omzuna değiyordu. Şöyle sertçe bir omuz darbesi vursa, öteki aşağıya uçup giderdi.

Neden olmasın?

Ürperdi.

Deliyle deli olma Samet!

"Ver bir sigara," dedi.

"Sen içmezsin ki."

"Lan, ver dedik. Her sırnaştığında 'Ateşin var mı birader?' demeyi biliyorsun... Sağlığımı düşünmek sana mı kaldı?"

"Arkadaş değil miyiz? Hem ben o lafı şaka olsun diye diyorum. Muhabbet gülümseyerek açılsın, gergin bir kavuşma olmasın diye. Yok arkadaş! Olmaz! Veremem sigara migara. Bu saate kadar içmemişsin, bu saatten sonra da alışmanı istemem. Hele ki de benim yüzümden olursa..."

Paketi kaldırıp gömlek cebine soktu.

Samet hırladı.

"Allah senin tepeni yere getireceği yerde benimkini getiriyor ya, en çok o gücüme gidiyor."

Recep, Samet'in hırıltısına kuru gürültü muamelesi yapıp, hiç umursamadan, sigarasından düşünceli düşünceli nefesler çekti.

"O araba meselesini diyordum.." dedi; sanki orada onun dertlerini konuşmak için toplanmışlar. "Heves ettik, aldık... Ulan, ertesi gün kapıma dayanmasın mı emniyette ne kadar polis varsa! Hem motor, hem de şasi numarası vurmaymış, tamam mı! Emniyette, ben bir taraftan, babam bir taraftan açıklamaya çalışıyoruz, 'Dün arabanın kaydını üstümüze geçirtirken niye fark etmediniz? Kaç yıllık emniyet! Sizin bile gözden kaçırdığınız şeyi biz nasıl fark edelim?' diyoruz, başkomiser bizi

azarlıyor. 'Tanju da sizin dediğinizi dediydi, ama Türk adaleti yemedi,' diyor. Galericinin adını veriyoruz, 'İftira atmaya utanmıyor musunuz elin adamına?' diyor başkomiser bu sefer. Kaldırıp kaldırıp bir tomar kâğıt gösteriyor. Meğer bizim suçladığımız herifin adı bile geçmiyormuş bizim satış sözleşmesinde. Biz arabayı, adı kaçakçılığa çoktan karışmış puştun tekinden almış gibi görünüyormuşuz. Tabii, ben de polis olsam inanmam bana. Neticede, adamcağız kıyak olsun diye nezarette yatırmadı beni, hemen nöbetçi savcıya sevk etti. Babamın kefaletiyle serbest kaldım, ama bir ay sonra mahkemeye çıktım tabii. Hülâsâ, hüküm giydim, ama hâkim, kastı aşan kabahat gibi bir şeyi işleme koyup cezamı hapisten para cezasına çevirdi... Ahın mı tuttu nedir; senin çiftliğe vereceğimizden çok daha fazla parayı devlete ve de asla binemeyeceğim o patlıcan rengi BMW'ye vermiş olduk. Babama acayip sitem ettim o arada. 'Senin yüzünden hem o kadar paramız havaya gitti, hem ben gene işsiz kaldım, hem de en iyi arkadaşım Samet iflas etti,' dedim. Ama babamı bilirsin, seni hiç sevmez."

Samet, o saatte, üstelik de intiharına beş kala orada oturmuş, uslu uslu bunları dinlediğine inanamıyordu.

"Bilirim," dedi. "Bilmem mi? Allah ondan razı olsun. Ee? Sadede gel. Zaten bildiğim şeyleri bana bir daha niye anlatıyorsun? İntihar etmeden önce hakkımı helal etmemi mi istiyorsun? Avucunu yalarsın! Cehennemde cayır cayır yanacağımı bilsem gene hakkımı helal etmem sana."

"Ama, bir düşünsene... Galericinin oyununa geldik biz. Babamda o para olmamış olsaydı hâlâ hapis yatıyor olacaktım bugün. Her bilmem kaç lira için üç gün... Hapsin paraya çevrilmesi öyle hesaplanıyormuş..."

Samet sırıttı.

"Alnından öpmek isterdim o galericiyi," dedi. "Allah'ın sopası yok. Bak bak... İyi bak... Senin bana, bizim ortaklığımıza çok gördüğün parayı, çocuğun elinden balonunu alır gibi nasıl alıvermiş elinden."

Recep onayladı.

"Ben de onu diyorum ya işte. Bir hata yaptık ve Allah bize

dersimizi verdi. Babama da dedim aynısını. 'Ne güzel iş kuracaktık, arabamızı da kendi kazandığımızla alacaktık, sen bunu çok gördün, gitti dünya kadar para,' dedim."

"O ne dedi?"

"'Ben, her işi ağzına yüzüne bulaştıracağını bildiğim için, kendisini hiç sevmem ama, hâlâ sana güvenen o Samet andavallısına acıdım, o yüzden vermedim parayı,' dedi. Üstüne de, 'Bak, en heves ettiğin şeyi bile kanununa kitabına uydurup almayı beceremedin. Koskoca şirketi yönetmeyi nasıl becereceksin?' diyerek cila çekti."

Samet bir an duruldu. Sonradan bu herif yüzünden başına gelenleri düşündüğünde bayağı da gerçekçi bir adam sayılırdı Recep'in babası. Oysa kendisi, tam da onun dediği gibi, andavallının tekiydi. Geri zekâlı, aptal, salak, ahmağın teki! Babası biliyordu oğluna güvenilmeyeceğini de bu bilmiyordu.

"Haksız da sayılmaz," dedi. "Ama, ben de babana kızmayıp sana kızmakta haksız sayılmam o zaman. Sen dümbüğün tekisin. Arkadaş kıymeti bilmeyen..."

"Dur dur. Daha hikâyenin devamını anlatmadım..."

"Anlat lan, anlat! Nasıl olsa son dinleyişim seni."

Kendi sabrına bir kere daha şaşarak dinlemeye devam etti Samet.

İki defa yalandan öksürdükten sonra, "İşin peşini bırakacak değildim," dedi Recep. "Dünya kadar paramız galericinin cebine cup diye dalıvermiş, bir daha da çıkmamıştı. Yetmezmiş gibi de hapis tehlikesi atlatmıştım. Çok hınçlıydım. Acayip hırs yapmıştım, anlıyor musun? Mahkemeden paçayı sıyırdıktan sonra, yanıma iki arkadaş alıp ziyaretine gittim itin. O sıralar sen bana, çiftliğin için sermaye koymadım diye küsmüştün, o yüzden bu detayları bilmiyorsun."

"Ee? Ne oldu ziyaretine gittin de?"

"Ne olacak? Bizi bir temiz dövdüler orda."

"Ohh! Ellerine kollarına sağlık!"

"Tuttum, bir de mahkemeye verdim ben bunu. Hem fiili saldırıdan, hem de bana kaçak araba satmaktan. Ama mahkemede işler tersine döndü. Herif, komşu dükkânları da ayarlamış,

bir araba dolusu yalancı şahitle geldi, işyerine taşlı sopalı saldırıdan karşı dava açtı. Biz hem mahkemeyi kaybettik, hem de hüküm giydik tekrardan. Bizim arkadaşların avukatı sıkı herifti; benim azmettirdiğimi söyletip yırttırdı onlara paçayı... Ben, Haymana Açık Cezaevi'nde iki ay yattım."

"Allahıma şükürler olsun! Bunu önceden söyleseydin, her sene, hapse girdiğin o mübarek gün aşure dağıtırdım komşulara."

Recep, yalancı öksürükler eşliğinde devam ediyordu anlatmaya:

"Dedim ya, sen bana çocuk gibi küstüydün sermayeyi vermedim diye. Haberin yok neler çektiğimden. Sonra bir gün, biliyorsun, aradan iki sene mi ne geçmiş, senin bir şirket kurduğunu öğrendim. Özlemişim de. Çıkıp geldim. Hatırlarsın canım. Hani 'cee' der gibi, 'Ateşin var mı birader?' deyip hopladıydım odana."

Nasıl hatırlamam!

Dün gibi hatırlıyordu Samet.

"O güne lanet olsun!"

"Lanet okuma. Günahtır! Mapus damlarında o kadar yalnız bıraktığın, bir ziyaretime bile gelmediğin halde ben gene de büyüklük gösterip affetmiştim, hatta mahcuptum da sana karşı. Gerçi hakkını yemeyeyim, sen de küslük taslamadın, misafir gibi karşıladın beni ama... Neyse... Hikâyeyi hiç anlatmadım, biliyorsun. Sadece, dişimin çok ağrıdığını, ama dişçiye gidecek param olmadığını söyleyip, babam o sıralar yüzüme bakmıyordu pek, senden para istedim birazcık."

"Ben de verdim. Elimi s...keyim."

"Allah razı olsun. Sayende diş ağrılarımdan kurtuldum. Sonra bizim Yunus, dükkânlardan birinin işletmesini bana devredebileceğini, böylesinin iki dükkânda da tanımadığı, bilmediği elemanları çalıştırmaktan daha mantıklı olacağını söyledi. Babam da sıcak baktı projeye. Cebinden para mara çıkmayacaktı ne de olsa. Hem de barışmış oluyorduk bu vesileyle. Kabul edip butikçi oldum ben."

Samet gene hırladı.

"Biliyoruz biliyoruz. Salak gibi, sana destek olacağım diye

dükkânına gelip gidip lüzumsuz lüzumsuz alışverişler yapmaya başladım. Bir gömlek lazımsa beş gömlek aldım, kışın ortasında sekiz tane şort mayo aldım, başka renk yok diye saks mavisi takım elbise aldım... Bedeni bile uymuyordu lan!"

Samet'in kahırlı kahırlı söylenip sıraladığını gören Recep, bir sigara daha yaktıktan sonra lafa girdi:

"Aldın ama, hiçbirinin parasını peşin vermedin. Hepsini taksite bağlattın. Ben sana taksitler konusunda kolaylık göstermedim mi?"

Samet, atılıp üstüne çullandı Recep'in, o daha ne olduğunu anlamadan dizini karnına bastırdı, gömlek cebine yerleştirdiği sigara paketini kaptı.

"Nooluyor lan? Düşüyordum. Dikkat etsene!"

"Kes! Hemen bir sigara yakmam lazım, yoksa seni yakacağım."

"İyi be, yak. Ne halin varsa gör. Sana da iyilik yaramıyor. O taksit işinde de böyle yapmıştın zaten."

Samet, içine çektiği bütün dumanı Recep'in suratına üfledi. Hâlâ dizini karnından çekmemişti.

"Taksit işine sıçtırtma şimdi," dedi, dişlerinin arasından. "Alçak herif, taksit yaptın da babanın hayrına mı yaptın lan? Her taksitte, 'Yunus istiyor. Yoksa ben almazdım,' diye diye kapı gibi senet almadın mı elimden? Ondan sonra da ilk geciken senette beni icraya vermedin mi?"

"Verdim ama, Yunus istediği için verdim."

"İyi halt ettin. Madem icraya verecektin, bana niye, 'Âdet yerini bulsun diye senet alıyorum. Yunus'a karşı şaşı bir durum olmasın. O bütün müşterilerden almamı şart koştu. Yoksa ne zaman ödersen öde. Tarihin hiç önemi yok!' dedin? Hadi onu da anladık diyelim, adam gibi icraya vereydin olmaz mıydı? Bana tebligat geleydi, ben parayı bulup buluşturup ödeyeydim? Ne demeye ihtiyati haciz getirttin lan? Dallı güllü şort mayolar için, koskoca patron olmuşuz, şirket yönetiyoruz, büroya haciz memurları gönderilir mi? Onu da mı Yunus istedi?"

Recep, sigarasını hızlı hızlı içip Samet'in koluna dokundu. Artık öksürme taklidi yapmıyordu.

"Allah'ı var istemedi çocuk," dedi. "Onu ben akıl ettim. Hani, hoşuna gider, bana belki dükkânın işletmesinde hisse misse verir diyerek."

Samet'in karnına bıçak gibi bir ağrı saplandı.

Kaşınıyor bu! Beni kışkırtmaya çalışıyor! Bu kadar aptal olamaz!

Sigarasından bir nefes daha çekip devam etti Recep:

"Nitekim de verdi. 'En iyi arkadaşının gırtlağına çökecek kadar sağlamcı bir esnaf olduğuna göre, dükkânın yarı hissesi senin olabilir. Çalış, kazandığın parayı kasadan çekme, borcundan düşelim, hisse devrine sayalım,' dedi. Sevinçten deliye döndüm. Yani, acayip bir mutluluk tattırdın bana. Akıllılık eden bendim gerçi ama, sebep sendin... Senin sayende oldu ne olduysa..."

Samet, tehlikeli fikirlerin sınırında gezinmekten yorgun düşmüş, dosdoğru içine dalmıştı ruhundaki kaosun.

Niye buna bir omuz atıp aşağıya ittirmiyorum ki? Salak mıyım? Niçin bu kadar acıyı ben çekiyorum?

Birden, kendi beynini susturmaya çalışır gibi bağırmaya başladı:

"Ben de şirket personeline rezil oldum senin sayende. Düzenim bozuldu. Üç otuz paranı bulup ödeyebilmek, malları hemen hacizden kurtarabilmek için kapı kapı dolandım, muhannete muhtaç oldum lan!"

"Ama sonunda buldun. Bağırıp durma bana! Götürüp yatırmışın bankaya. Hepsinden haberim var benim."

Bağırmayı kesti Samet. Oldukça sakin bir sesle devam etti anlatmaya:

"Yatırdım, ama o arada bizim bilgisayarlar satılmış icra yoluyla. Onları geri alamadık. Bütün muhasebe kayıtlarımız da ordaydı. Maliyeyle başım derde girdi bu sefer. Beyannameyi boş doldurunca müfettişler gelip kayıtları incelemek istedi. Ciddi bir tahkikat yapıp, aslında kayıt kuyut tutmadığımız sonucuna vardılar. Hikâyeyi anlattık, 'Yemeyiz,' dediler, 'Derdinizi ya takdir komisyonuna, ya da takdiri kabul etmeyip mahkemeye anlatırsınız!' Zabıt tutup gittiler. Ondan sonra da boş be-

yanname verdiğimiz dönemlere dair takdir komisyonuna gönderdiler bizim şirketi. Komisyon öyle bir borç çıkardı ki, donumuza kadar satıp savdık, neyimiz varsa hacze kaptırdık, üstümüzden silindir gibi geçti vergi dairesi. Mahvolduk senin saks mavisi takım elbiseyle şort mayolar yüzünden. Mahvolduk, anlıyor musun!"

"Anlıyorum," dedi Recep. "Ve de üzülüyorum, ama, göte giren şemsiye açılmaz. Olan olmuş. Ondan sonra bana niye gönül koydun? Niye küstün gene?"

Samet, hayatında ilk defa içtiği halde içmelere doymuyordu şu sigara denen mereti. İçmek ne kelime, yemek istiyordu kütür kütür. Haykırmaya gerek bile görmedi, tükürür gibi güldü sadece.

"Bak, bir de 'niye' diyor ya!" dedi, çok komik bir şey işitmişçesine. Sonra ilk defa söze döktü aklındakini:

"Şeytan diyor, ittir şu pezevengi aşağıya, kendin dön evine, ne halin varsa gör. O gebersin, sen niye geberiyorsun?"

Recep, cilve yapan köy gelini gibi omuz attı Samet'e.

"Harbiden de o kadar kızgın mıydın bana Samet?"

Samet, ne yapacağını bilemediği için bir kere daha, ama bu sefer epeyce bir süre güldü uzun uzun.

"Anladım, kızgınmışın," dedi Recep. "Ama bir sene sonra gene dayanamayıp barıştın. Kötü mü oldu yani?"

"Allah senin belanı versin, e mi Recep!" Artık fısıldayarak konuşuyordu Samet. "Bin bir türlü belanı versin senin Allah! Ulan, karım niye öldü benim?"

"Allah'ın takdiri. Ne diyebiliriz başka?"

Samet, gülmeyi aniden kesip sessizce hıçkırdı. Kontrolünü kaybetmek üzere olduğunun farkındaydı. On santim kadar açıldı Recep'in vücudundan.

Ne olur ne olmaz... İtiveririm falan...

"Hiç utanmadan nikâh davetiyeni getirdin bizim eve," diyerek girdi lafa. Hâlâ fısıldıyordu. "Hatırlıyor musun? Yanında da müstakbel karın vardı."

"Hatırlamaz olur muyum? Kapınızı nasıl korka korka çaldıydım, terslersin, kovarsın diye. Ama hiç de öyle yapmadın."

"Yapmadım, çünkü ben salona girdiğimde karım sizi içeri almıştı bile. Sen neyse de, o kızcağıza ayıp olacaktı tekmeli tokatlı ağırlama. Mecburen barıştım. O küçük düşmesin diye. İnsanlığımdan."

"Ama ben de nikâh şahitliğimi bir tek sana yaptırdım. Babam o kadar nefret eder senden, gene de direndim, kimseye bırakmadım."

"İyi bok yedin. Bir de utanmadan o gece bizi yemeğe davet edip şeref misafirin olarak yanına oturttun, yeniden zenginleşme hikâyeni anlattın ya... O tam bombaydı asıl. Neymiş efendim, Yunus Bey denen arkadaş bozuntusu, sana 'tam ortaklık' teklif edecek kadar güvenmeye başlamışmış, artık sırtın yere gelmezmiş, beni de en kısa zamanda yanına alıp genel müdür filan yaparmışsın, fason dikiş atölyesi açacakmışsınız da, paraya para demeyecekmişsiniz de, falanmış da feşmekânmış... Bir an olsun inandım mı sana ben?"

"Yaa... di mi?.. Yemek masasında o kadar da uyardıydın halbuki beni. Güvenmemem gerektiğini, hiç kimsenin hiç kimseyi kara kaşı, kara gözü için ortak almayacağını, durduk yerde sermayesini üleşmeye kalkışmayacağını, bu işin içinde başka bir iş olduğunu söyleyip durduydun."

"Evet. Sen de beni, seni çekemediğimi, başarılarını kıskandığımı söyleyerek nikâh yemeğinden kovduydun."

Kaptırmışlardı. Karşılıklı gülüşüyor, fısıldaşıyorlardı. Uzaktan bir gören olsa, şakalaşıyorlar, kendi aralarında tatlı tatlı muhabbet ediyorlar sanırdı.

"Çok pişmanım. Sonradan ne kadar haklı olduğunu anladım ama..."

"Anladın da ne? Gene 'Ateşin var mı birader?' diye yavşaya yavşaya gelip benim kapımı çaldın, bana ağlaştın hiç yüzün kızarmadan."

"Ama haklı değil miydim? Hem 'Ortağız' diyor herif, hem de koyduğu her kuruş sermayeyi borca işlediği yetmezmiş gibi, bir de tefeci faizi koyuyor üstüne pezevenk. Hem de ne kadar biliyor musun? Aylık yüzde yirmi. Haydi buyur bakalım! Aynen böyle. Yüzde yirmi... İnanabiliyor musun?"

Öyle bir gülüşüyorlardı ki...

"Biliyoruz. Seksen defa anlattın. Sermayeyi borca işlemesi normal. Sen de o zaman bizim besi çiftliği işine sermaye koysaydın borca işleyecektik, çünkü ben bir şey koymuyorum. Ama faiz işletmesi, hem de tefeci faizi işletmesi tam bir hayvanlık. Resmen tecavüz etti herif sana. Yatırdı yere, kol gibi geçirdi. O zaman da söylemiştim... ama dinlemedin. Çok akıllısın ya!"

"Ama kardeşim, ben senden borç istemeye gelmişim, sen bana akıl verip ortağımı kötülüyorsun. Nesini dinleyeyim? Gene de... Allah razı olsun... Düştüğüm zaman, her düştüğümde olduğu gibi gene bir tek sen merhamet ettin, bir sen acıdın bana. Yaptıklarını inkârdan gelecek değilim."

Samet, hırslı hareketlerle bir sigara daha çıkarıp yaktı, Recep'in sigara almak için uzanan elini görmezden gelip paketle çakmağı gömlek cebine attı gerisin geri. Gülmeyi hiç kesmemişti.

"Allah'ın laneti sana bir kere daha acıdığım o güne olsun!" diye fısıldadı. "Tam sırtımız minderden kalkmış, elimiz yeniden para tutmaya başlamış, bir de senin borcunun derdine düştük enayi gibi. Senin diyorum, senin... Başka birinin değil, senin derdine düştük... Dünyada iyilik görmeyi en az hak eden insanın derdine..."

"Ağır konuşuyorsun ama... Bu kadarını da hak etmedim hiçbir şekilde."

"Lan nasıl hak etmedin, hayvan! Kalpsiz, vicdansız, merhametsiz hayvan! Ben sana o borcu şartlı vermedim mi? 'Git, bugüne kadarki borçlarını öde, o ortaklıktan yakanı sıyır, yoksa Yunus seni fena halde becerecek,' demedim mi? Kalan borcuna da o şartla kefil olmadım mı?"

Recep, acı acı güldü bu kez.

"Oldun..." dedi. "Allah razı olsun, ama bana bilgiçlik tasladın sen. Benim ortağımı benden iyi tanıdığını iddia ettin, sonuçta da..."

"Sonuçta da verdiğim onca parayı herife toka etmekle kalmadın, bir de kefalet senetlerimi eline teslim edip yeni ve daha yüksek faizli borçlar aldın."

"Ama benim niyetim çok başkaydı. Sana ne kadar yanıldığını göstermek istiyordum."

Samet, gülemiyordu bile artık. İçi boşalıvermişti birden.

At şunu aşağıya!

"Sonuç?" diye sordu; soğuk, donuk, durgun bir fısıltıyla.

Recep de durgunlaştı bunun üzerine, boynunu büktü.

"Yunus, senin senetleri icraya vermiş. Ben nerden bilirdim böyle bir hainlik yapacağını?"

"İcra değil," diye düzeltti Samet. "İhtiyati haciz. Her şeyim gitti elimden. Bundan sonraki kırk sene için de senin ortağına çalışmak zorunda kaldım. Kazandığım her kör kuruşa otomatik haciz geliyor artık. Ev kiramı bile ödeyemiyorum maliyecilerden izin almadan. Tam battım."

"Yani..." dedi Recep. "Şu Yunus'u anlamıyorum. Para için deli oluyor herif. Ama seni de hiç anlamıyorum. Başkalarının yapıp ettiği şey yüzünden faturayı bana kesme huyun yok mu; öyle ağır geliyor ki..."

Samet, ağır ağır Recep'ten tarafa dönüp, inanamayan gözlerle, Konya-Samsun Asfaltı'ndan gelen uzak ışıkların izin verdiği ölçüde onun gözlerinin tam içine baktı.

At şunu aşağıya! At!

"Ne?" diye soludu.

Gözlerini kaçırdı Recep.

"Bu nasıl bir arkadaşlık aslanım? Babam sana geçiriyor, beni suçlu ilan ediyorsun; kendin lüzumsuz yere takım elbise, şort mayo borcuna girip kendi kendine geçiriyorsun, beni suçlu ilan ediyorsun; Yunus geçiriyor, beni suçlu ilan ediyorsun..."

Samet, içinden kopup gelen çığlığı başarıyla kahkahaya dönüştürdü, ama sözleri ağzından savrulup giderken, aklı da başından savrulup gitti.

At, at at... Sadece itivereceksin... Hepsi o!

"İyi de gülüm..." dedi, hakırdayarak. "Karım niye öldü, karım? Allah'ın takdiri olduğunu biz de biliyoruz. Gene masal okuma bana. Dünyevi sebebi neydi o zamansız ölümün? Ondan bahset."

"Cenazeye gelmedim mi?" diye terslendi Recep. "Orda anlat-

madın mı bana, para bulamadığın için kemoterapi yaptıramadığını, ameliyat da ettiremediğini?"

"Peki, sana o kadar para kaptırmamış olsaydım, o parayı bulabilir miydim sence? Ne dersin?"

"Bulabilir miydim de ne demek? Kaptırmamış olacağına göre, zaten paran olurdu. Aramana gerek kalmazdı ki!"

"O halde kimin yüzünden ölmüş oluyor karım?"

Cevabını bekleme. İtele gitsin!

Recep, dalgın dalgın yutkundu.

"Söyleyeceğim ama, gene küplere bineceksin," dedi.

"Binmeyeceğim. Söz..." *Seni aşağıya atacağım.* "Söyle, karım kimin yüzünden öldü?"

Recep, adeta "Hadi at!" der gibi, boşluğa doğru kaydı bir miktar. Sol kalçası açığa çıkmıştı.

"Senin yüzünden," dedi. "Başka kimin yüzünden olacak? Ticareti hiç bilmiyorsun. Ne zaman bir iş kursan batırıyorsun. Besi çiftliği, sonradan kurduğun o şirket, maliyeyle takıştığın şirketi diyorum hani, nene gerek senin saks mavisi takım elbise, ondan sonra bu Yunus'a para kaptırma hikâyesi... Paralarını boş hevesler peşinde çarçur ediyorsun, sonuçta da bir Aspirin bile alamıyorsun zavallı hasta karına."

Samet, sertçe ittiriverdi Recep'i boşluğa. Recep, ses çıkartmadan on dört kat aşağıya uçtu gitti.

Çok kolay olmuştu.

Hiç olmamış gibi...

Fazlasıyla kolay olmadı mı sence???

Aklı çarçabuk geldi başına. Eğilip, öldürdüğü arkadaşının ardından baktı. O da kendini atacaktı, "Belki ölmemiştir," deyip merdivenlere koştu. Daha ilk basamakta yumuşak bir nesneye takıldı. Kapaklandığı yerden kalkar kalkmaz cebine attı elini, minik el fenerini çıkardı, yaktı, neye takıldığına baktı. Ufak bir spor çantasıydı bu. Üstüne bantlanmış bir zarf vardı; ışığı oraya tuttu, zarfın üstündeki adresi okudu.

Adres belli, tek kelime:

"Samet"

Onu öldüreceğimi biliyormuş alçak! Kasten yapmış hepsini!

Zarfı yırtarak açtı, el fenerini dişlerinin arasına sıkıştırıp, içinden çıkan mektubu okumaya başladı.

"Dostum!" diye başlıyordu Recep ve şöyle devam ediyordu:

"Sonunda doğru bir iş yaptım; bu gece gidip Yunus'u öldürdüm. Para sayıyordu pezevenk! Benden, senden, bizim gibi başka enayilerden çarptığı paraları. Huyunu bildiğim için, o işi akşamın kaçında yapacağını da biliyordum. Süklüm püklüm içeri girdiğimi görünce bana sırıta sırıta baktı, 'Gene sermaye istemeye mi geldin ortak?' dedi. Ağzının ortasına sıktım mermiyi, beynini dağıttım, tabancayı da eline sıkıştırdım. Aslında yüz yerinden bıçaklayıp sonra da yirmi noktayı birleştirerek 'FAİZ' yazmak isterdim ama o zaman cinayet olduğu ortaya çıkardı. Bunu yapmadım... senin için...

Şerefsizin o kadar çok parası vardı ki, yanımda götürdüğüm spor çantası tıka basa dolduğu halde kimse bilemeyecek kasanın soyulduğunu. Zaten, tefe parasına resmi kayıt tutacak hali yok.

Gelgelelim, benden geçti artık. Çünkü bir adam öldürdüm, artı, evet, iflah olmaz bir salağım ben.

Sen her zaman haklıydın.

İntihar etmeye karar verdiğimi anlamışsındır artık. Birazdan yola çıkacak, senin eve gelecek, zile basıp çantayı bırakacak ve uzaktan, kapıyı açışını, bu çantayı alışını, belki de mektubumu okuduktan sonra telaşla kapının önüne yeniden çıkarak beni arayışını, karanlık sokağa telaşlı telaşlı bakışını, sonra da aşağıda vereceğim adrese doğru bir taksiye atlayıp uçarak gidişini izleyeceğim. Bilmiyorum... Eğer beklemişsem, beni orada bulamayacaksın demektir. Palas pandıras geri döneceksin; ben de o zaman gideceğim oraya, yapacağımı yapacağım.

Dönüşüm yok.

Tahmin etmişsindir; sen bu mektubu okuduğun zaman ben çoktan ölmüş veya az sonra ölecek olacağım. Film gibi, değil mi?

Seni her kıçüstü oturtuşumda, beni Tusso Blokları'ndan atmak istediğini söylerdin ya, ondan esinlendim, Tusso Blokla-

rı'nı kestirdim gözüme. En üst katına çıkıp atlayacağım. Sen atmışsın sayalım, sözün yerde kalmamış olsun.

Para, ananın ak sütü gibi helal. Ki zaten senin. Benim yüzümden, bana olan dostluğun yüzünden, kısa bir süreliğine Yunus'un eline geçmişti, şimdi geri dönüyor asıl sahibine. Çatır çatır ye, en küçük bir vicdan azabı duyma. Ömr-ü hayatımda ilk ve son defa hayrım dokunsun sana. Sen ki, bana tahammül eden tek adamsın.

Ateşin var mı birader? Yaksana ruhuma bir sigara!

Recep."

Samet, geri geri gidip oturdu, elini gömlek cebine attı, Recep'in sigara paketiyle çakmağını çıkarttı, bir sigara yaktı.

Eşşek Şakası

Daha okula kayıt bile olmadan başlamıştı kaşınmaya Muzaffer. Hatta ondan bile önce, hayallerini tıp fakültesi süslemeye başladığı zaman, hatta hatta ondan da önce, çocukken, komşu kızlarıyla doktorculuk oynarken...

Az biraz serpilip lise çağlarına geldiğinde, akşamları, kolunun altında defter kitap, dersane yolunu tuttuğunda, gece gece yorgun argın eve dönüp, iki kap yemeğe kaşık çalıp, bütün gün ders çalışan o değilmiş gibi yeniden ders başına, test başına oturduğunda hep aynı kaşıntıyla yanıp tutuşmuş, orası burası eşek şakası aşkıyla gidişmişti.

Her alanda muzaffer olmayı bilirdi genellikle, ama "en" muzaffer olduğu alan, eşek şakası alanıydı.

Eşek şakası, onda bir ihtisas halini almıştı. Münhasıran kişiliğini oluşturan bir kurucu unsur, o kadar olmasa bile mütemmim cüzdü şakacılık; olmazsa olmaz bir mütemmim cüz. Ama, her ihtisas alanının kendi içinde de dallaştığı, ihtisaslaştığı tali alanlar vardır ki, Muzaffer'de bu tali alan, "eşek şakası anabilim dalı" muhteviyatında "korkutucu şaka" olarak belirginleşmişti.

İhtisas alanın ne?

Şaka.

Ne tür şakada uzmanlaştın?

Korkutucu şakada.

Haa, o zaman biz buna eşek şakası diyelim.

Olur. Deyin.

Bir itirazı yoktu.

Geceleyin, ablası tuvalete girdiğinde, ders başındaysa örneğin, sessizce kalkar, kan uykusunda falansa bile sinsice uyanır, koridora bir ruh gibi sızar, tuvalet kapısının eşiğine ölmüş eşek gibi yatıp karanlıkta beklemeye başlardı. Kızcağız, uyku sersemi, işini görüp tuvalet kapısını açınca, kâbuslarından fırlayıp da çıkmış bir yaratık gibi, öz kardeşini kapı eşiğinde iki seksen uzanmış görür, çığlığı basar, ayağından yukarıya görünmez yılanlar tırmanırcasına dizlerini çeke çeke olduğu yerde döner, bağırır, haykırır, evi, mahalleyi ayağa kaldırır, düşer bayılırdı sonunda.

Korkutucu şaka incelik isterdi; esprili bir yaradılış, ince bir sezgi, akılcı bir plan. Kim, birini korkutmak istedi mi onun çıkacağı kapının önüne yatardı Muzaffer'den başka? O kadar basit, ama bu bir o kadar da kapsamlı plan, başka kimin aklına gelirdi? Çoğu insan, kenara saklanıp "Böö!" diye bağırmayı, bir kese kâğıdını kurbanının kulak tozunda gümletmeyi şakacıktan korkutmak zannederdi.

Değil!

Şakayı yaptın mı, Muzaffer gibi yapacaktın.

Annesi onca sefer demişti:

"Bak Muzaffer, bir daha yaparsan vallahi hakkımı helal etmem sana. Beni korkut oğlum. Ne istiyorsun ablandan? Kızcağız marazlı oldu sayende. Durduk yerde diz bağları çözülüyor. Yarın evlenip gidecek, geceleyin kocasıyla karşılaşsa dizleri bükülecek, ayılıp bayılacak. Yapma Allah aşkına!"

Güler geçerdi bu tembihlere. Annesini de korkuturdu hoş, ama onun korkmaları, ablasının korkmaları kadar zevk vermezdi ona. Gündüzün, boş ders falan olup eve erken döndüğü zamanlarda, kapıyı anahtarıyla çıt çıkarmadan açar, belki örgü ören, belki toz alan, belki akşam yemeğinin patlıcanlarını soymaya dalmış kadıncağızın arkasından yanaşır, kollarını ko-

ca göbeğine dolayıp, ki şakanın bu kadar hantalından, espri ruhuna uzak düşmüşünden hiç hazzetmezdi, biraz da ironik olsun diye "Böööl" diye bağırır, onun da yüreğini ağzına getirirdi. Ama annesi, ablası kadar güzel korkamazdı hiçbir zaman. O şöyle bir "Ayy!" der, hoplar, sonra da "Allah gözünü kör etmesin e mi?" deyip damağını çeker, güler geçerdi.

"Haylaz serseri! Büyüyemedin gitti."

Okulda da nam salmıştı Muzaffer. Herkes, her an ondan adamın yüreğini ağzına getirecek bir şaka bekler, sözde hazırlıklı dururdu bu yüzden. Ama ona kurşun işlemezdi. Değişik bir şey bulur, farklı bir espri yakalar, uzmanlığını konuşturup acayip korkunç bir şaka yaratırdı bu espriden.

Mesela, bir defasında, yolda bulduğu lağım faresi büyüklüğünde bir hamamböceğini gazete kâğıdına sarmış, fizik dersine kadar çantasında saklamış, laboratuvara herkesten önce koşup o günkü dalga leğeninin içine bırakmıştı müthiş yaratığı. Fizikçi, olup bitenden habersiz, kalın gözlüğünü düzelte düzelte dalga leğeninin örtüsünü açıp, orada gördüğü karaltının ne olduğunu anlamak için eğilince, kıllı bacaklarını, ıslanmış antenlerini beleye beleye kendisine bakan devasa haşereyle burun buruna gelmiş, "Allaaah!" diye bağıra bağıra sınıftan kaçmış, karizmayı sıfırlamış, koridorlarda da tansiyonu düşüp ortalığa kusarak rezil rüsva olmuştu. Öyle klas bir şakaydı ki bu, sınıf arkadaşları, "Nasıl olsa Muzaffer de laboratuvara bizimle birlikte geldi. Bu dalga leğeni ile onun bir ilişkisi olamaz," deyip de, "Acaba fizikçi neden böyle yaptı?" merakıyla dalga leğeninin başına üşüşünce, bu şaka, kendi kalibresini katlamış, kızları bayıltmış, beraberinde, fizikçiden beter korkarak yere düşen garibanların üstüne basa basa kaçışan oğlanların karizmasını da yerle bir etmişti.

İflah olmaz bir şakacıydı o.

Şaka uzmanı.

İhtisas alanı: Korkutucu şaka.

Sınıf arkadaşları, öğretmenler, kat müdür muavinleri, herkes yaka silkmişti Muzaffer'den. Ama kimse çok fazla gidemezdi üstüne. Çünkü öyle olmadık bir şaka icat edip, öyle olmadık

bir yerde yaparak rezillik çıkarır, intikamını öyle olmadık bir biçimde alırdı ki, yürek isterdi ona kanca takmaya.

Müdür, bunu sık sık, ama korka korka, disipline etmek için odasına çağırtır, o çağırttıklarında da hep, "Bu oğlana güven olmaz. Siz de odada bulunun," diyerek kat müdür muavinlerini çağırtmış olur, karşısına dikip hesap sorardı son yaptığı şaka için. Ama Muzaffer tedarikli giderdi çağırıldığı yere. Örneğin, üzülmüş, ezilmiş, korkmuş, sinmiş gibi dudaklarını falan ısırır, sonra birdenbire, gelmeden önceden ağzına alıp köpürttüğü fantayı dişlerinin arasından sızdırarak sara krizi geçiriyormuş gibi yerlere yuvarlanır, tepine tepine kasılıp o adamcağızın da, kat müdür muavinlerinin de yüreğine indirirdi.

Okulu bitirdiği zaman, müdür, en çok Muzaffer mezun oldu diye sevinmişti. Kat müdür muavinleri, branş öğretmenleri ve alt sınıf öğrencileri de...

Tıp Fakültesi... Herkeslerden duyup imrendiği şu meşhur anatomi dersi.

Kadavralar.

Morarmış, parçalanmış ölüler.

Ne şakalar yaratacaktı Allah bilir! Tam yerine gelmişti Muzaffer.

Tabiatı gereği, ilk işi, eski mezunlardan veya üst sınıf öğrencilerinden, o güne kadar anatomi derslerinde yapılagelmiş şakaların bir antolojisini çıkartmak olmuştu.

Ders esnasında birinin cebine bir kadavranın penisini koymak, sonra da ondan, cebinde bulunması gereken bir şey istemek, oradan soğuk penisi çıkartan kişinin şaşkın suratına bakarak gülmek...

Böyle kaba şaka olmaz!

Morarmış, kafa derisi suratının üstüne indirilip beyni açılmış bir cesetle yanak yanağa poz vererek fotoğraf çektirip bunu eşe dosta göndermek, ya da aile albümünün en baş sayfasına yerleştirmek, anne babanın, gelen misafirlere, "Bu da bizim aile albümümüz," deyip, kapağını açtıkları anda bağıra bağıra albümü atarak kaçmalarına bakarak keyif yapmak...

I-ıh!..

İşe dalmış, haldır huldur laboratuvar sınavına hazırlanan bir kız arkadaşın eline, "Şunun bir tadına baksana, ben yaptım, ıslak kek," deyip, onun dalgınlığından istifade ederek bir göz tutuşturmak...

Cık!

Bir kız arkadaşın omzuna bir kadavranın kolunu koyarak o taraftan dürtmek, kız bakıp, cesetle göz göze gelip de çığlığı basınca zevklenmek falan...

Bu da olmaz!..

Daha da neler neler.

Fakülte yönetimi sert tepki gösterirmiş bu türden sululuklara. Kaç kişi atılmışmış bu eşek şakaları yüzünden.

Atılırdı tabii. Muzaffer'e göre, hödük şakasıydı bunlar. Bir kuytuya saklanıp aniden çıkarak "Böö!" diye bağırmak kadar, birinin kulak tozunda kese kâğıdı patlatmak kadar abes, anlamsız, seviyesiz hödük şakası; kaliteli şaka değil. Şaka dediğin, şaka olduğunu belli etmeyecekti bir kere. Espri ruhu taşıyacak, ince olacaktı... Alaycı olacak, yaratıcı olacaktı... Bir derinlik taşıyacak, tuzağa düşeni uzun süre kendi aptallığına güldürecekti...

Böcek, dalga leğeninde duruyor; Allah bilir nereden girmiş, fantadan ağzın köpürüyor; herkes seni saralı zannediyor, kalkıp tuvalet kapısının eşiğine yatıyorsun; ses bile çıkartmıyorsun; korkan korkar, korkmayan üstünden atlar geçer.

Kime yapardı hödük şakasını Muzaffer? Annesine... O da malum sebepten. Bir tek ona "Böö" derdi. Şaka olsun diye değil, olmasın diye. Onun korkması tat vermezdi çünkü. Tadını çıkartmadıktan sonra neye yarardı şaka?

Önce kurbanını bulacaktın, sonra da o kurbanın damarlarını kördüğüm edecek şakayı...

O da öyle yapmış, kurban aramaya başlamıştı hızla.

Biri vardı Allahtan.

Beti benzi atık, "Hop" desen kendisini pencereden aşağı atacakmış gibi tedirgin duran İlhami... Muzaffer, birkaç ufak deneyden geçirdikten sonra gözüne kestirmişti çocuğu. Fakülte-

nin ilk günleriydi henüz. İyi bir av olacaktı bu oğlan. Sonradan birkaç ufak deneme daha yapmış, yanılmadığından emin olmuştu.

Örneğin;

"Bugün morgdaki cesetlerden biri dirilmiş," demişti çocuğa. "Morg bekçisi, korkudan kalp krizi geçirip ölmüş. Meğer öldü zannedilip morga kaldırılan o adam aslında ölmemişmiş, nabzı yavaşlamışmış, yanlışlıkla öldü diye morga kaldırmışlarmış. Tabii bekçi ne bilsin, 'Ölü hortladı,' diye düşünüp kalp krizi geçirmiş, sizlere ömür. Şimdi morgda o yatıyormuş. Düşünsene, ölünün hortladığı yerde sen yatıyorsun bir gün sonra. Ne feci, di mi?"

Tam beklediği tepkiyi vermiş, tepeden tırnağa bir titremeyle sarsılmaya başlamış, "Vallaha ben de bekçi olsaydım, ben de giderdim öbür tarafa," demişti İlhami. "Düşünmesi bile korkunç! Üff! Aklıma geldikçe... Var ya, keşke anlatmasaydın bunu bana. İki üç gece uyku tutmaz beni artık."

Örneğin;

"Morga gidip ölülere bakalım mı?" diye sormuştu bir başka sefer. "Yakında anatomi dersleri başlayacak. Cesetlerle haşır neşir olalım biraz. Alışmış oluruz. Ders başlayınca da hiç korkmaz, hava atarız millete."

İlhami, dualar okumuş, buna, bir canavara bakar gibi bakmış; "Yaa Muzaffer, delirdin mi sen yaa?" demişti. "Ölülerin arasında tek başımıza ne işimiz var? Zamanı gelince hep beraber gideceğiz nasıl olsa!"

"Evet!" demişti Muzaffer, yüzünde gizemli bir sırıtmayla. "Zamanı gelince hepimizin gideceği yer orası."

"Üf yaa! Konuşma böyle yaa!"

Planını böylece kurmuştu.

Kısa zamanda iki-üç arkadaş daha edinmiş, hepsinin ağzından girip burnundan çıkmış, sonunda dört kişi, morga gidip bakmaya razı etmişti onları. İlhami olmazsa olmazdı zaten. Esas kurban oydu. Maksadı ona güzel bir şaka yapmaktı, ama şakanın şaka olabilmesi için, şakanın şaka olduğunu kimsenin bilmemesi gerekiyordu, kural da buydu. Üst sınıflardan, tiple-

rini beğendiği birkaç hayta oğlanı kafalayıp, morgun yolunu, morga girişin yordamını öğrendi.

Her şeyi ayarlayıp, operasyon gününü belirledi.

Sonunda gün geldi, çattı.

Mazlumlar arkada, zalim önde, dört kişi, morgun yolunu tuttular bir sabah. Hastanenin dolambaçlı koridorlarında dolana dolana, ine ine, sonunda kalın elyaflara sarılmış büyük kalorifer borularının görgüsüzce tepeden sarktığı, karanlık denecek kadar loş koridora ulaştılar. Tasarruf olsun diye, mümkün olduğunca az aydınlatma yapılmıştı burada. İlerlerken, kendi ayak sesleri bir sonraki dönemece çarpıp kendi kulaklarına geri geliyordu. Ayakkabılarının ökçelerine nalça çaktırmıştı Muzaffer... Bilhassa.

"İnsan ürperiyor," dedi. "Sanki kasten loşlaştırmışlar, hatta karartmışlar yolu diyesim geliyor. Ölüler rahatsız olmasın, hortlamasın falan diye."

İlhami, sintir sintir hızlanıp grubun arasına sığıştı. Nefesi titriyordu çocuğun. Cesaret edebilse kendi başına geri dönerdi, ama nerde onda o cesaret!

"Yaa, böyle söyleme Muzaffer!"

"Yok lan... Ben de üç buçuk atıyorum. Bakma öyle dediğime. Ya o bekçinin başına gelen bizim başımıza da gelirse?"

"Yaa, manyak mısın nesin yaa!"

Az daha ilerleyip morgun kapısına vardılar sonunda. "Üff, geldik valla!" deyip korku efektini de yaptıktan sonra, "Hadi dalalım içeriye," diye ekledi Muzaffer.

Fazıl'da da surat süte dönmüştü.

"Dur yaa biraz," dedi fısıldayarak. "Ya içerde bekçi mekçi varsa? Kızarsa?"

"Ne kızacak oğlum? Üzerimizde beyaz önlükler, ceplerimizde isimlerimiz... Bu okulun adamıyız biz. Kim ne karışırmış? Kapısında 'Sadece ölenler girebilir,' yazmıyor ya. Hadin, gelin peşimden. Ben de korkuyorum korkmasına, ama buraya kadar geldikten sonra dönmek olmaz. Rezil ederler sınıfta valla. Hadi bismillah!"

Çift kanatlı kapıyı ittirdiği gibi daldı morga. Kısa bir an, ar-

kasındakilerin hemen girip girmeyeceğini anlamak için bekledi, kapının kendi kendine bir ileri bir geri gitmesini, durunca-ya kadar daha küçük gelgitlerle yavaşlamasını seyretti. Morg-da bir başınaydı. Beklediği gibi gelişiyordu iş. Bu dışarı çıkıp da zorlamadıkça, orada, kapının ağzında, üçü de don kesmiş, di-kilip duracaklardı.

Tam aradığı fırsat!

Hemen harekete geçti, walkmanmiş gibi sabahtan beri ön-lüğünün sol cebinde taşıdığı mini teybi çalıştırdı, soldaki ceset dolaplarından birini hafif açarak içine attı, dolabı ittirip kapat-tı. Sonra sağ cebinden ince bir misina çıkarttı. Bir ucunu, sağ en alttaki çekmecenin kulbuna çabucak bir düğümle bağladı, diğer ucunu da kendi sağ ayak bileğine öylesine dolayıverdi.

Bitmemişti henüz.

En dipteki dolap sırasına gitti, kafası hizasındaki en üst çek-meceyi araladı, cebinde, ağzını düğümleyip sakladığı, içi kırmı-zı çini mürekkebi dolu prezervatifi, düğüm kısmından çekme-cenin görülmeyen tarafına bantladı, sonra yaka isminin iğne-sini çıkartıp buna alttan bir delik açtı. Çekmeceyi, şişkin pre-zervatife baskı yapacak şekilde sıkıştırdı. Şöyle bir geri çekilip eserini inceledi, sırıttı, sonra da ayağına dolalı misinayla en alt çekmeceye asılmamaya dikkat ederek, morgun kapısına geri gitti, ittirip tekrar açtı.

Arkadaşları oracıkta şaşkın, donuk dikiliyor, ne yapacakları-nı bilmez halde bekliyorlardı.

"Gelsenize lan!" dedi. "Aynı filmlerdeki gibi işte. Bir sürü dolap, çekmece, her taraf bembeyaz, bol ışık. Bir numara yok-muş anasını satayım. Morg morg morg diye bir de korkuturlar insanı. Gelin hadi."

Üç arkadaş, birbirlerine yasladıkları vücut parçalarının ara-sından hava dahi sızmasına izin vermeden, yekpare girdiler içe-ri. Dudakları kımıl kımıl oynuyordu. Dua okuyorlardı büyük ihtimalle.

"Siyam üçüzleri gibisiniz maşallah!" dedi, dalgacı bir sesle. "Ayrılın şöyle. Dolanın, bakın. Morg işte. Ne demişler? Ölüden korkma, diriden kork."

Kimsenin kıpırdanmaya niyeti yoktu. İlerledi bizimki, dipteki çekmece dolabına gitti, en alttan bir çekmece açıp içine baktı. "Bu taze ölmüş," dedi. "Baksanıza, hastane çarşafına sarıvermişler."

İlhami sızlandı hemen.

"Hadi, göreceğimizi gördüysek çıkalım arkadaşlar." Ağladı ağlayacaktı.

Muzaffer vakit kazanma peşindeydi. Düğmesine basıp çalıştırdığı teypteki kasetin ilk dört dakikasını boş bırakmış, hırıltılı ve hışırtılı bir sesle, kapılara, duvarlara vura vura kayda aldığı, "İmdaat! Çıkartın beni burdaan!" kısmını, hesabınca, dört dakikanın sonrasına çekmişti. Üstelik, panik başladığı zaman kapıdan tarafta kendisi olmalıydı ki, ilk şok atlatılınca, şovun sonuna kadar kimse kaçamasın.

Özellikle de İlhami.

Açtığı, aslında şansına boş olan çekmeceyi itip kapattı. Doğrulurken, tutunurmuş gibi yapıp, en üstteki, içi kırmızı çini mürekkep dolu prezervatifin bantlı bulunduğu çekmeceyi tamamen itti, bantlı malzemenin adamakıllı sıkışmasını sağladı. Artık delikten kan damlamaya başlayabilirdi. Uzaklaştı, kapının önüne dikildi. Kimse ayağına doladığı misinayı görmemişti. Zaten görülmesi çok zordu.

Sevinç içinde, son birkaç saniyeyi geçirmeye baktı.

Arkadaşları, boyunları tutulmuş gibi hep birlikte ondan tarafa döndüler. "Tamam beyler," dedi Fazıl. "Çıkıyoruz artık. Göreceğimizi gördük. Burada bundan daha fazla kalana ölü diyolar."

"Bir dakika yaa!" dedi Muzaffer. Arkadaşlarının üstünden, az önce sıkıştırdığı en dipteki çekmeceye bakıyordu. "Ne oluyor orada?"

Üç arkadaş, aynı anda arkadan saldırıya uğramış gibi geri döndü.

"Kaan!" diye bağırdı İlhami. "Dolaptan kan damlıyor!"

Bizimki de korkmuş gibi yaptı. "Ölü kanar mı lan?" dedi telaşla. "Gidip bakın biriniz. Belki yaralının tekini öldü diye koyuvermişlerdir morga."

Üç arkadaşın, o anda, değil gidip de o dolaba bakmaya, bağıra bağıra koşarak kaçmaya dahi mecalleri yoktu. Muzaffer, arkadan İlhami'nin omzuna dokundu. Çocuk sıçradı:

"Aaay!"

"Bağırma lan. Benim ben. Hadi sen git de bir bak bakalım, hayat kurtarırız belki. Doktorluk budur."

"Kolaysa sen git!" diye bağırdı İlhami. "Şıpır şıpır kan damlıyor, baksana."

Dört dakika dolmuş olmalıydı. Soldaki çekmecelerden birine içeriden tak tak tak vurulmaya başladı. Ardından hışırtılı bir ses:

"İmdaaat! Çıkartın beni burdaan!"

Üçü de ayrı taraflara kaçıp dolaplara, sonra tam da birbirlerinden koptukları tarafa atılıp birbirlerine çarptılar. İlhami bembeyaz olmuştu. Dudakları morarıyor, kararıyordu. Bayılacak gibiydi. "Dolap... dolap..." diyor, başka bir şey diyemiyordu.

Mini teyp iyi iş görüyordu doğrusu.

"Hayır! Ölmek istemiyoruummm... Tak tak tak tak... Dışarda kimse yok muuu? İmdaaattt!"

İlhami geri geri gitti, şöyle bir sallandı, sonra bizimkinin kulpuna misina bağladığı alt çekmecenin oraya çöktü, sırtını yaslayıp boş gözlerle ses gelen çekmeceye bakarak işaret parmağıyla göstermeye başladı:

"Dolap... dolap... Ses..."

Orta yerde kalan ikili, kendi etrafında döne döne, bir kan damlayan çekmeceye, bir ses gelen çekmeceye bakarken, bizimki son darbeyi indirdi ve ucuna misina bağlı ayağını hızla ve kuvvetlice geri çekip yukarı kaldırarak İlhami'nin sırtının yaslı olduğu sürgülü kapağı harekete geçirdi. Bu sefer imdat isteyen, arkadan gelen itmenin etkisiyle namaz kılacakmış gibi secdeye kapanan İlhami'ydi:

"İmdaat! Ölüler dışarı çıkıyooor!"

Çocuk, düşüp bayıldı.

Panik çok kısa sürdü. Çocuklar, İlhami'yi bırakıp kaçmaya kalktılar ilk önce, bizimkinin de müdahalesiyle güç bela eği-

lip oğlanı sırtladılar, sürüyerek götürmeye başladılar. Malzemelerini geri almak, yaptığı kaliteli şakaya dair ipuçlarını ortadan kaldırmak için bir miktar daha kalması gerekiyordu Muzaffer'in.

Şaka dediğin, şaka olduğunu belli etmeyecek!

"Amma da korkak adamlarsınız," dedi arkalarından. "Gidin siz! Ben kalıp şu bağıran adamcağızı çıkartacağım dolaptan. Günah lan!"

Arkadaşları gidince, iki dakika kadar duvara yaslanıp katıla katıla güldü. Teyp, harikalar yaratmaya devam ediyordu:

"Çok karanlık! Korkuyoruum! Çıkarın beniii!"

Önce ayak bağından kurtuldu, sonra eğilip, alttaki çekmecenin kulpuna bağladığı misinayı çözdü. "Şaka budur!" diyordu kendi kendine. Ölümün huzurunda ve onca ölünün arasında yalnız kaldığının ayırdında, hafiften ürperiyordu gerçi ama, o kadar olacaktı artık. Pantolonunun arka cebine tıkıştırdığı bir miktar kâğıt peçeteyi çıkarttı, dipteki dolaba gidip prezervatifi yerinden söktü, hemen hemen boşaldığını görüp memnun oldu. Peçeteleri kalınca külah yaparak, mürekkebin üstünü başını boyamasını önleyecek şekilde düğümlediği prezervatifi bu külahın arasına soktu. "Bu da tamam," dedi, giderek artan ürpermelerini bastırmaya çalışarak. Teyp gümbürdüyor, bu da adamın sinirini bayağı bozuyordu. "Zavallı İlhami!"

"İmdaaat!"

Kendi sesi teypten ne kadar değişik geliyordu insana. Sanki konuşan o değil de başka birisi gibiydi. Yeniden ürperdi, hatta titredi.

De, teybi şu dolaba koymamış mıydı o? Niye ses başka bir dolaptan geliyor gibiydi?

"İmdaat!"

Bu sefer daha başka bir çekmeceden geliyordu yakarı. Hiç kuşkusu yoktu, soldaki üst çekmeceye koymuştu teybini.

"Beni de kurtarın!"

Başka bir çekmece.

"Beni deee..."

"Hayır! Önce beniii!"

Morgun orta yerinde ayağa kalktı, kendi ekseni etrafında dönenmeye, usul usul açılmaya başlayan çekmeceleri görmezden gelmeye çalıştı. Kapıyı ittirip kaçmak aklına bile gelmiyordu.

İlk olarak, kulpuna misina bağladığı çekmece açıldı; dışarı morarmış bir el çıktı, sonra onun bir üstündeki, sonra sağındaki ve solundaki, sonra da hepsi birden...

"İmdaaattt!"

Sesler, imdat çığlıkları artıyordu gitgide.

Hem çıkıyor, hem bağırıyordu ölüler.

Muzaffer'in bilincini yitirmiş gözlerinin önünde, kimi çarşafa, kimi ameliyat örtüsüne sarılı bir sürü ceset, bağıra bağıra doğruldu çekmecelerinde.

* * *

İki gün sonra, İlhami, canı son derece sıkkın, kantinde oturmuş, Fazıl'la dertleşiyordu.

"Olmaz Abi böyle şaka," dedi, çayından bir yudum içtikten sonra.

"Kalpten gitmiş bizim Muzaffer. Demin annesiyle ablası geldi cenazesini almaya. Nasıl perişanlardı, görecektin. Bana sarılıp sarılıp ağladılar. Morga ben götürdüm garibanları mecburen."

Fazıl burnundan soluyordu.

"Ama dekan anında atmış pis herifleri okuldan," dedi. "Ulan, yolda belde bir elime geçireyim bunları... Var ya... Allah yarattı demiyecem ha!"

İlhami, hüzünlü hüzünlü gülümsedi. "Şeytanın aklına gelmez öyle şaka," dedi. "Siz gidin, morgdaki çekmecelere gizlenin, gelecek şaşkınları hiç üşenmeden beklemeye başlayın. Ne cesaret yaa!"

"Sahi..." diye sordu Fazıl. "Benim anlamadığım da o. Bizim geleceğimizi biliyor muymuş da saklanıp beklemiş o herifler, yoksa 'Ne çıkarsa bahtımıza,' mı demişler?"

"Yok yaa!" diye cevapladı İlhami dalgın dalgın. "Rahmetli

Muzaffer onlara sormuş morgun nerede olduğunu, üç arkadaşıyla beraber gidip görmek istediğini falan... Onlar da işi öylece planlamışlar."

"Vay pezevenkler vay!"

"Böyle şaka olmaz abi," dedi tekrar İlhami. "Gördün, kanlar damlıyor, çekmeceler açılıp kapanıyor, içerden sesleniyorlar. Ayıptır, günahtır. Her şeyden önce ölüye saygısızlıktır."

"Doğru vallaha," dedi Fazıl. "Büyük saygısızlık hem de. Sıçarım ben böyle şakanın içine. Eşşek şakası lan bu!"

"Haa lan. Aynen öyle valla. Eşşek şakası!"

Çok Oldu Kız Gideli

Eskisi gibi gitmiyordu ayakları eve. Mile bulanmış gibi ağır iskarpinlerini zorlukla kaldırıyor yerden, sonra küt diye, olanca ağırlığıyla basıyordu.

Düşünür olmuştu sık sık:

"Toprak çekiyor galiba," veya "Gözümüz toprağa fazla bakmaya başladı!"

Giysiler kefen, dünya mezar. Toprağın içinde ol veya dışında, ne fark eder? Sonuçta, dünya üzerinde bir yerde olacaksın.

"Ölsem de kurtulsam."

Yolunu uzatmak için her gün biraz daha fazla çaba sarf ediyor, gene de köşeleri birer birer, çok büyük bir hızla dönüyormuş, hiç gönlü çekmediği halde, çabucak mesafeleri kat ediyormuş gibi geliyordu ona. Daha neşeli olduğu, akşama kadar kâğıtların, dilekçelerin, kaşelerin, mühürlerin, imzaların arasına dalıp kaybolduğu, kendini unuttuğu memuriyet hayatından her adımda uzaklaşıyor, daha hüzünlü olduğu ev hayatına, ağırlaşmış ayaklarını sürüye sürüye de olsa, sokakları dolambaçlandıra dolambaçlandıra da olsa süratle yaklaşıyordu. Evine vardığında, daha demin ayrıldığı işyerini aylar öncesinde bırakmış gibi hissediyor, şakacı, güleç arkadaşlarını özlüyor, mesai gene bitti diye hayıflanıyordu.

"İnsan, gitmek istemediği yere niye hep hızla gider?"

Sabahları da tam tersi oluyordu bunun. Nefesi darlanacak kadar çabuk, seri adımlar atıyor, gene de bir türlü ulaşamıyordu daireye. İki bitişik apartman arasındaki yol bile uzuyor, uzuyordu.

"İstediğin yere gidiyorken uzar hep yollar!"

Kız gittiğinden beri böyleydi bu. O gittikten sonra, otuz yıllık karısıyla birbirlerine şöyle bir bakmış, birer yabancı olduklarını ancak o zaman anlamışlardı. Ayrı ayrı, fakat aynı anda yapayalnız hissetmişlerdi kendilerini. İkisi de aynı evdeydi ama, o da yalnızdı, bu da yalnız. O da tek başınaydı, bu da tek başına.

Kız gitmişti.

Evin derdi tasası, neşesi sevinci, kavgası dövüşü, hırı gürü, gözyaşı gönül sevinci, istemezleri, olmazları, bacaklarını kırarımları, hele gelsin o arkadaşın da biz bir görelimleri, git ama iki saat içinde evde olları, kızla beraber, kızın çeyiziymiş gibi gitmişti.

"Giderken her şeyi götürmek zorunda mıydın kız?"

Kalakalmışlardı bir köroğlu bir ayvaz.

Karısı mutfağa, temizlik işlerine vermişti kendini; bu da gazete okuma saatlerini değiştirmiş, akşamları okumaya başlamıştı, ki birbirlerinin suratına olabildiğince az baksınlar, olabildiğince az konuşup, olabildiğince az söz söylesinler birbirlerine. Ne zaman biri ağzını açıp bir şey söylemeye kalksa kavga çıkar olmuştu çünkü.

Çıkardı.

Ağzını açan, hayra açmıyordu ki artık.

"Oturma ayol o koltuğa. Canım çıktı kollarını sileceğim diye," diyordu karısı mesela.

Bu da patlıyordu:

"Bunları oturmamak için mi aldırdın bana sen?"

Giriyorlardı birbirlerine. Her gün kavga, her gün dövüş, her gün ağır söz, havada uçan "bunak"lar, "yoluk karı"lar, "moruk"lar, "deli"ler.

Olmuyor, olmuyordu.

Otuz yıl, kız sayesinde sürdürdükleri "güya" beraberlik, gene kız sayesinde mutlak bir cinnete dönüşüyordu göz göre göre.

Sonunda, aralarında gizli bir anlaşma yapmışlar gibi kesivermişlerdi dalaşmayı. Nasıl olmuştu, ilk kim akıl etmişti, ikisi de bilmiyordu, ama yöntem belliydi:

"Ne kadar az konuşursan o kadar az kavga edersin."

Şahitli noterli mütareke imzalamışlardı sanki. Uymaya başlayıvermişlerdi bu yazısız kurala aniden. Ortalık süt liman olmuştu böylece, ama bu sessiz sedasız, soluksuz dileksiz akitle eve çöken sessizlik, aynı zamanda iflasın da bayrağı gibi dikilmişti orta yere. Kavga olmayınca hayat da mı olmuyordu? Galiba öyle... Onun için bu yok, bunun için de o yoktu. Bu kadar.

Anahtarını gönülsüz gönülsüz çıkartıp deliğe sokarken, altı aydan fazladır kapıyı çalmadığını hatırladı. Kız gideli ne kadar olmuştu?

Yedi ay, bir hafta, dört gün.

Bir müddet kavga gürültü; yok efendim, "Anahtarın yok mu senin? Niye can almaya gelmiş gibi kapıyı çalıyorsun?", yok efendim, "Kırk senedir yaptığın işten yüksünmek şimdi mi aklına geldi? Ben çalacağım, sen de açacaksın..." Kavga, bağırış, çığırış. Deli, moruk, bunak, manyak, yoluk... Sessizlik en iyisi. Aç kapını anahtarınla, gir evine, otur bir köşeye, gazeteni oku, kafanı kaldırma, uykun gelince de geç kızın odasına, rahat rahat yat.

Kızın odası...

Kız gittiğinden beri, karısı otuz senelik yatak odalarında tek başına, kendi de kızın odasında tek başına yatar olmuşlardı. İyiydi bu. Tanış-biliş hissetmiyorlardı artık birbirlerini. İnsan, tanımadığı biriyle yatağa girmemeli... Uyumak için bile olsa.

Anahtarı çevirdi. Çentikli çelik, kilidin içinde dönerken, bir an, kapı içeriden açılıverecekmiş gibi geldi. Nerdee? Geçmişti o günler. Kendin çevir kendin aç günleri gelmişti çoktan.

Kapıyı itti, iterken anahtarı delikten çıkardı, elinden geldi-

ğince çok şıngırdatarak, "içerdekine" eve döndüğünü belli etmeye çalıştı. Bu da bir çeşit anlaşma olup çıkmıştı. Eve hortlak gibi sessizce girme ki "içerdekinin" ödü patlamasın. Sessizlik anlaşması bir o zaman bozuluyordu zira. Kıyameti koparıyordu kadın:

"Hırsız gibi girip ödümü patlatmaya ne hakkın var senin!"

"İnsan kendi evine de dilekçeyle mi girecek kardeşim?"

"Bana kardeşim deme!"

"Sen de bana hırsız deme!"

Peki... Peki...

İşte paldır küldür giriyordu artık. İşte, elinden geldiğince gürültü çıkarıyor, yaylaktan dönen koyunun çıngırağını çıngırdattığı gibi şıngırdatıyordu anahtarlarını. İşte, ayaklarını yere pat pat vuruyor, üstü başı temizse bile paçalarına, ceketinin eteklerine vura vura çırpıp ses çıkarıyor, işte, genzi temizken öksürüp tıksırıyor, haber ediyordu işte.

"Ben geldim. Tetikte ol!" demenin bin türlü yolu vardı.

Paçalarını çırptı, ceketinin eteklerine vurdu, öksüre tıksıra temiz genzini temizledi, anahtarlarını bir kere daha şıngırdattı. Kafasını kaldırmadan, ökçelerinin üstüne basarak ayakkabılarını çıkardı, eğilip aldı, ayakkabılığın örtüsünü kaldırdı, kendi rafına yerleştirdi, örtüyü indirdi. Hazır eğilmişken az daha eğildi, en alt raftan siyah terliklerini aldı, yere, ayakucuna sesliçe bırakıp, kafasını kaldırmadan ayaklarına geçirdi. "İçerdeki" her zaman bu terlik sesine kalmadan kapıyı açıp antreye çıkar ve "Geldiğini anladım," dercesine, bir işi varmış gibi hızlı hızlı geçip mutfağa giderdi. Görünen, geçip giden olmayınca şaşırdı biraz. Bunca gürültüyü işitmemiş olabilir miydi "içerdeki"? Yoksa inadına mı yapıyordu böyle?

Bir kere daha öksürerek ve cebine geri attığı anahtarlarını bir defa daha şıngırdatarak, çıkartabildiği kadar çok gürültü çıkartmaya devam etti. Kulağını "içerdekinin" her zaman belirtiverdiği salon kapısına doğru dikip, gözleri de kapıda bir kısa süre bekledi, öksürdü, biraz daha bekledi, gene öksürdü.

Korka korka iki adım attı salon kapısına doğru, sonra bir adım daha ve sonra durdu. Kararsızdı. Daha fazla gürültü et-

mek demek, havaya zıplayıp el çırpmak falan demekti bu kadar patırtının üzerine. Ne yapmalı, geldiğini nasıl belli etmeliydi? İstemiyordu hırgür. Şimdi salona dalıverse, seninki gene hoplayacak, başlayacaktı, "Hırsız gibi girip ödümü patlatıyorsun!" faslına.

Çaresiz, istemeye istemeye, "Ben geldim, huu!" diye seslendi. Sesi çok yabancı gelmişti kulağına... Öyle ya... Ne zamandır birbirlerine seslendikleri mi vardı! Gücüne gitti bu hal. İç çekti.

Genzini temizleyip tekrar seslendi:

"Ben geldim dediim."

Gene ses yok!

Aklına kötü kötü şeyler üşüştü birden.

"Yoksa?"

Kalbi güm güm atmaya başlamıştı. Nefesi darlandı, parmak uçlarında yükselerek daha ferah solumaya çalıştı, gayreti boşa gitti, tekrar tekrar, kesik kesik, merdiven çıkmış gibi art arda nefesler alarak duvara tutundu, zonklayan şakaklarını yatıştırmaya, solunumunu düzenlemeye çalıştı.

"Hanıım!" diye seslendi bu sefer. Otuz yıl boyunca hiç "hanım" dememişti ona, hep ismiyle hitap etmişti. Kendi sesi gene tırmaladı kendi kulaklarını.

"Ben geldim Hanım," diye bağırdı, kalınlaştırmak, kendi sesine benzetmek istediği, ama besbeter yabancı gelen bir sesle.

İki ürkek, titrek adım daha attı, antrenin genişlediği kısma geldi. Karısının her zaman "çıkıverdiği" salonun kapısı kapalıydı. Parmaklarını büktü, elini kaldırdı, makam kapısı çalar gibi çaldı kapıyı. Gürültü etmeliydi. Küslerin konuşması seslerle olur; nesnelerin sesiyle. Üç kere, dört kere, beş kere, altı kere vurdu tık tık tık.

"Semaaa!" diye çağırdı karısını.

"Orada mısın Sema?"

Sesi bu kez ağlamaklı çıkmıştı. Utanmadı, seslice hıçkırdı:

"Sema?"

Kapıyı açabilecek cesareti bir toplasa, neyin ne olduğunu anlayacaktı ama yapamıyordu. "Kötü bir şey oldu!" diye düşünü-

yordu. "Kötü bir şey oldu. O da gitti! Dayanamadı, kızın peşinden gitti!"

Eli kapının kulpuna gidiyor, kızgın bir maşaya dokunmuş gibi geri kaçıyordu kendiliğinden. Kalbi, avuçlarının içinde atıyor, parmak uçlarında terliyordu. Çerçeveye iki taraftan tutundu, ağırlığını kollarına verip, yorgun, titrek, takati kesilmiş bacaklarının yükünü azaltmaya çalıştı. "Gene de iyi dayandı! Kavgadan, dövüşten aldı mecalini. Yedi ay... İyi durdu... İyi durdu... Ya gittiyse?"

"Sema diyorum! Niye böyle yapıyorsun?"

Kapıyı açamıyordu.

Korkuyordu.

Dizlerinin bağı çözüldü, külçe gibi yığıldı eşiğin önüne.

"Senden başka kimim var benim?"

Hüngür hüngür ağlamaya başladı. Zihni berraklaştı.

"Öldü Sema!"

Düşünmüyor, biliyordu. Bitmişti her şey. Kavga, dalaş, didiş... Hepsi bitmişti.

"Sema! Canım! Bir tanem!.."

Kafasını kaldırıp kapının kulpuna baktı. Sonra elini uzattı, kulpu tuttu, kendini yukarı çekmek için bastırırken kapıyı da açmış oldu. Şimdi sadece itmesi gerekiyordu. İtti. Karısı, Sema'sı orada, televizyonun karşısındaki koltuğunda, başı önüne düşmüş, çenesi ak gerdanına dayanmış, örgüsü kucağında, yumağı yerde, uyur gibi öne kaykılmış, yarı açık gözleriyle halının ilmeklerinde yakaladığı sonsuz boşluğa bakıyordu. "Sema!" diyebildi yalnızca, sonra kalbinin adeta ağzının içinde, kulak, burun boşluğunda attığını fark edip bir yana devrilmemeye çalışarak sarsak adımlarla ilerledi, can yoldaşının yanından geçti, duvara yaslı kanepeye kendini attı. Orada öylece bekleyecek, yüreği ağzından, burnundan, gözünden, canı etinden, teninden çıkıncaya kadar da bir daha kalkmayacaktı.

Halsiz, güçsüz inledi:

"Sema!"

Seneler film şeridi gibi geçip geçiyor, ömr-ü hayatı en ince

ayrıntısına kadar gözünün önüne geliyor, fakat "canı" ile, kız gittiğinden beri niye küsüştükleri bir türlü aklına gelmiyordu.

"Niye darıldıydık biz birbirimize?" diye sordu, koltukta başı önüne düşmüş sevgilisine. Cevap alamayacağını biliyordu. Esasen ona değil, kendine sormuştu soruyu. Ölüp gidene ne sorulabilir?

"Hiç!" diye omuz silkerek cevapladı kendini.

"Kız gitti, biz bittik."

Gözleri karardı. "Ölüyorum inşallah!" deyip sevindi, ama sonra yeniden ışıdı ortalık. Ayali gene orada, o koltukta oturup duruyordu. Sekte-i kalpten falan ölmezse, oturduğu yerde acından, susuzluğundan ölmesinin ne kadar zaman alacağını hesaplamaya çalıştı. "Taş çatlasa iki gün," diyerek hükme bağladı. Sabah-akşam alması gereken hipertansiyon hapları olduğunu hatırlayıp şenlendi.

"O kadar da sürmeyecek o zaman," dedi. "Fazla uzaklaşma Sema'cığım. Hemen geliyorum."

Beklemek zordu. Karısını daha iyi anladı.

"Ben işe gidiyordum sabahtan çıkıp, sen ise evde, hiç gelmeyecek kızını bekliyordun biçare," dedi, hıçkırmadan, sızlanmadan. "Ama ben de işten dönerken, ilk günlerde o hep evdeymiş gibi hızlı hızlı dönüyordum... Sonradan yavaşlattım ayaklarımı... Onun artık dönmeyeceğini idrak etmeye başladım ve yavaşlattım. Kudretim yettiği kadar inandırmaya çalıştım kendimi. 'Öldü senin kızın Akif!' dedim, binlerce defa dedim, 'Evde yapayalnız kalmış karın bekliyor, onun yanına koş!' dedim, ama yüreğime söz dinletemedim. Adımlarımı kıstıkça kıstım, yolumu uzattıkça uzattım. Gene de tüketemedim ümidimi. Her akşam-her akşam kapıyı çalarken, 'Ölmedi. Hepsi rüyaydı. Bu sefer Elif açacak kapıyı,' dedim, ama hep sen açtın. Sana kızdım o sebepten. Sen açmasan o açacaktı sanki. Sanki bütün kabahat sendeydi."

Kalkıp ayalini de yanına almak, kanepeye uzatıp, o yaşlı, yaslı başını dizine yaslayıp doğru dürüst yatırmak istedi, yere yuvarlanır kalırım korkusuyla cüret edemedi.

"Sen de her akşam kapıyı açmaya koşarken, 'Bu sefer gelen

Elif'tir,' dedin, değil mi? Sonra sen de bana kızdın aynı sebepten. Gelen o değildi, bendim hep. Sana da, ben gelmemiş olsam o gelecekmiş gibi geliyordu..." Acı acı güldü. "Düşman görmüş gibi oluyordun beni görünce... benim seni görünce olduğum gibi."

Nihayet kendi sesini tanımaya başlamıştı.

"Çok acı çektiğimi ama senin beni hiç anlayamadığını düşünüyordum. Sen benden anlayış beklerken, ben de senden anlayış bekliyordum. Anlaşılmayı bekleyen insan ne kadar anlayışsız oluyor! Ne çok incittim, nasıl da yalnız koydum seni, değil mi?"

Geri kaykıldı. Kafasını, kanepenin yüksek arkalığına yasladı, sonra çenesini tıpkı karısı gibi aşağı bastırdı, sırtını kamburlaştırıp öne kaykıldı bu kez, iman tahtasına değinceye kadar da bastırmaya devam etti. Halıda onun baktığı yere bakmaya çalışıyordu.

"Gitmeden önce affedebildin mi beni?" diye sordu yalvararak. "Bir an, son nefesini vermeden sadece bir an önce, 'Akif'im gelse de vedalaşabilsem, helalleşebilsem,' dedin mi? Ama dur! Demedinse de üzülme. Kendimi affettireceğim sana. Sen önden git, kızı bul, ben de geleceğim tez vakitte."

Gözü karısının üzerindeydi. Hiç görmediği kadar güzel görüyordu onu artık. "Ölüm güzelliği," diye mırıldandı, sonra sesini yükseltti:

"Bir melek nasıl tarifsiz güzeldir, tıpkı öyle güzelsin."

Gözyaşları sel olup aktı, dudaklarının kenarından dolaşıp çenesini, iman tahtasını ıslatmaya başladı, gözleri ağrıdı, göz çukurları sızım sızım sızladı. Tansiyonu fırlıyordu galiba. Önce gözüne vururdu hep.

Pek memnun oldu.

Bir de tepesinin tasına vurdu muydu, tamamdı iş. Buz torbasını koymayacaksın, hapını almayacaksın...

O kadar!

Konuşurken, farkında olmadan kaldırmıştı kafasını. Salon kapısının buzlu camında bir gölge gördü yan gözle önce, bunu hayalinin bir oyunu sandı, ama kapı açılmaya başlayınca ne ya-

pacağını bilemedi. Minnacık, küçücük, kapının çerçevesine bitişik durduğu yerden, ardına kadar açıldığı o yere kadar, ufacık, kısacık o an içinde, "Ben ölmeden birileri gelmeseydi ne kadar iyi olurdu!" diye düşünüp talihine sitem etti, bütün bütün dönüp dikkat kesildi. Kim olabilirdi bu gelen?

Gördü.

Karşısında kızı duruyordu.

"Elif?" dedi sorarak.

Kendi sesini gene tanıyamadı.

"Annecim?"

Kız, onu duymamış gibiydi.

Titreyen elini kaldırdı, ağrıyan gözlerini göz kapaklarının altında sayısız beyaz benek belirinceye kadar ovuşturdu kuvvetle, sonra indirdi, beyaz beneklerin geçmesini bekledi, gene kapıya baktı. Oradaydı Elif.

"Kızım? Sen nasıl? Sen... gitmedin miydi?"

Kızı da en az kendisi kadar şaşırmıştı bu işe. "Annecim?" diye sordu o da sesiyle. "Annecim, uyuyor musun?"

"Nasıl?" diye yalvardı yaşlı adam. "Beni duymuyor musun kızım? Ölmedin mi sen? Ne işin var burda senin?"

Yaşlı kadın, gerinerek, iç çekerek doğruldu oturduğu koltuktan. "Uyuyakalmışım kızım," dedi, "Rüyamda, Allah nur içinde yatırsın, babanı görüyordum." Adamın oturduğu kanepeyi işaret etti örgü şişinin ucuyla; "Şuracıkta, şu kanepede oturmuş beni seyrediyor, ağlıyordu. Nasıl fena oldum anlatamam."

"Tamı tamına yedi ay, bir hafta, dört gün oldu bugün," diyerek annesini cevapladı kız. Gözleri dolu dolu yürüyüp, yaşlı kadını iki yanağından öptü. "Ben de inanıyorum, hep burda o. Gitmedi hâlâ, gidemedi, bırakamadı bizi."

"Nasıl özledim bir bilsen," dedi, yaşlı kadın. "Öldüğü zaman, aklımdan çıkaramayacağımı anlayınca küsmüştüm ona. 'Beni yalnız bıraktı, bensiz gitti,' diye. Ne zaman aklıma gelse, eve gelişini, kapıyı uzun uzun çalışını ne zaman hatırlasam, hayalî kavgalar çıkartıp terslemiş, 'Anahtarın yok mu senin?' deyip maraza çıkartmış, moruk, bunak, manyak diye bağırıp çağır-

mış, hayallerimden kovmuş, şu koltukta oturduğu günler aklıma gelirse 'Oturma ayol o koltuğa! Canım çıktı kollarını sileceğim diye,' deyip deyip kıyametleri kopartmış, ondan da, sanki bana karşılık veriyormuş, 'Biz bunları oturmamak için mi aldık?' deyip yangına körükle gidiyormuş gibi terslikler, hırgürler hayal ederek acısına katlanmaya çalışmıştım. Ben ona 'bunak moruk' falan dedikçe, aklımca o da bana 'yoluk karı!' diye bağırıyordu. Sonunda, aramızda gizli bir anlaşma yapmışız gibi kesiliverdiydi kavgalarımız. Tamamen küsüştüydük. Onun için ben yoktum, benim için de o yok. Her akşam, eve dönüş saatlerini geciktiriyordum aklımca. Kapıyı benden korkusuna sessizce, kendi anahtarıyla açtırıyordum ona, sonra da anahtar şıngırtısını duymuş gibi olup antreye fırlıyor, güya ona bakmadan mutfağa koşturuyordum. Hiç konuşmuyordum, konuşmuyorduk. Yanımda yatırmıyordum mesela... gidip gidip senin yatağında yatıyordu o da. Sen sanki bu evde kalmıyormuşsun gibi."

Kız güldü, bir daha sarıldı annesine, bir daha öptü.

"Ömürsün anne!"

"Yaşlılık işte," dedi kadın. "Ama şu deminki rüya yok mu? Çok içime dokundu. Akıfciğimi ben ağlatıyormuşum gibi, sanki öldüğü günden bu zamana kadar sırf benim şirretliğim yüzünden hiç gülememiş, hep kabir azabı çekmiş gibi geldi bana. Çok dertli görünüyordu."

Kız, sevincinden sarsıla sarsıla ağlamaya başlayan ölmüş babasının yanına oturup annesine baktı. "Yani?" dedi.

"Yanisi ne?" diyerek, sessizce ağlamaya başladı Sema Hanım; "Artık barıştık biz babanla. Onu hiç üzmeyeceğim bir daha."

Kızın gözünden iki damla yaş süzüldü.

"Ben de sana bir şey itiraf edeyim," dedi. "Babam öldüğü zaman, sanki ben de öldüm. Sen bugün, bu gördüğün rüyayı anlatıncaya kadar, Allah günah yazmasın, bir defa bile aklıma getirmedim onu... Sahiden de gitmişim gibi..." Hıçkırdı, bayılacak gibi oldu. "Ama şimdi... şimdi..."

"Şimdi ne?" dedi Sema Hanım? "Ne oluyor sana Elif?"

"Şimdi..." dedi kız, "... şimdi... sanki şuracıkta, yanı başımda oturuyor da sevincinden ağlıyormuş gibi... Sanki ikimize de nihayet kavuşmuş, nihayet huzura ermiş gibi..."

Yaşlı adam uzandı, kızının pamuk helva saçlarını okşadı, kokladı, öptü. "Ağlama kızım," dedi, onun duymayacağını bile bile.

Kız, bir kere daha hıçkırıklara boğuldu.

"Bak mesela..." dedi, kanepeden kaçarcasına fırlayarak. "Sanki demin saçlarımı koklayıp öptü, 'Ağlama kızım!' dedi bana."

Ailecek obezdik biz; yani şişko, obur, fıçı, duba; aklına ne gelirse oyduk. Domates gibi yuvarlana yuvarlana bir yürüyüşümüz vardı, utanırdık insanlığımızdan. Birbirimize bakar, aşırı şişmanlığımızdan ötürü birbirimizi kınar, her birimiz bir diğerimizde kendimizi gördüğümüz için, kendimize esef eder ve her esef edişimizde ciddi, kesin, azimli bir karar verirdik:

"Yarından itibaren perhize başlıyorum!!!"

Bu kesin karar, çok gönendirir, gururlandırırdı bizi. Bir irade meselesiydi perhiz ve "yarından itibaren" örnek bir irade sergileyeceğimiz besbelliydi. Gece, bir nevi perhizin sahur yemeğini yerdik gönül rahatlığıyla. Ben ne zaman, "yarından itibaren" perhize başlayacak olsam, hemen seri adımlarla mutfağa koşar, fırının düğmesini çevirir, o ısınmaya başladığında buzdolabını açıp nevaleyi düzmeye koyulurdum.

Beyaz peynir kalıbını dolgun dolgun dilimleyeceksin, kaşar peyniri tekerini de ince sayılmayacak şekilde yaprak yaprak ayırıp sereceksin o beyaz peynir dilimlerinin üstüne... O arada iki-üç tane ekmeği çeyrek ekmek formatına sokup, içlerine kaşık kaşık margarin süreceksin, bu margarinlenmiş çeyrek ekmeklerin arasına, evvelce hazırlamış olduğun üstü kaşarlı beyaz peynir kalıplarını yerleştireceksin, sonra tepsiyi çıkar-

tıp, artık ısınmış fırının içine sürmek üzere, bu bol yağlı, beyaz ve kaşar peynirli soğuk sandviçleri onun üstüne sereceksin, ki fırına sokup çıkardın mıydı, artık sıcak sandviç olsun her bir çeyrek ekmek; afiyetle, yağlarını dudaklarının kenarından akıta akıta yiyebil...

Nasılsa "yarından itibaren" kesin perhiz var.

İrademe güvenirdim her zaman. Bilirdim ki, ne ablam gibi daha sabahtan ağlamaya başlayacağım, ne annem gibi, "Aman, şu kadarcık şeyden ne olur Allah aşkına!" deyip kuşluğa varmadan perhizi bozacağım, ne babam gibi, "Bana ne lan perhizden merhizden?" deyip, dünden beter yiyeceğim, ne de kıl abim gibi, "Ben sizin gibi lop lop yutmuyorum. Ağır ağır, İngiliz usulü, her lokmayı yirmi dokuz kere çiğneyerek enzimlerine ayırıyor, sindirimi daha ağzımdayken hallediyorum. Bu yüzden, benim o kadar katı perhiz yapmama gerek yok," deyip, bir de üstelik ukalalık ederek, perhizi başlatmadan bitireceğim.

Adam gibi, madem ki bir karar vermişim, hakkını vere vere perhiz yapardım ben ve bunu yapacak irade her zaman mevcuttu bende.

Kendimce bir metodum vardı tabii. İrade ne kadar sağlam olursa olsun, çeşitli lojistik, çeşitli takviye ve çeşitli destek gerek. Örneğin, tembel Müslüman'ın orucu uykuya tutturduğundan pay biç; bol bol uyuyacaksın. Gene buna benzer şekilde, sigarayı bırakmak isteyenin, mümkün mertebe sigara içilmeyen mekânlara yazılmasından emsal, yemek kokularından, tavada cızırdayan yağ seslerinden, ağız şapırtılarından uzak duracaksın. Yoksa, perhiz o demek değildir; onun o kadarını herkes bilir; tatlı yeme, tuzlu yeme, karbonhidratı ağzına koyma, yağa el uzatma... Öyle basit değil o iş. İradenin lojistiğe ihtiyacı var... Bunu bilecek, buna göre hareket edeceksin.

Söz verdim miydi tutardım ben; hemen ertesi sabah, o son geceki sahur mahiyetinde yemelerin, içmelerin üzerine, şedit bir perhize başlayıverirdim. Bir de derler ki; acı çekmeden perhiz yapıp, usul usul kilo vermeliymiş kişi. Hadi canım sen de! Soyunup da kantarın üstüne çıktın mıydı bir kere, her gün, en

azından yüz elli-iki yüz gram verdiğini görmüş olmalıydın. Ayda bir kilo bir kilo, insanın sabrı taş olsa çatlar; iki ay, bilemedin üç ay sonra teslim bayrağını çekersin. Verdikçe vereceksin, verdikçe vereceksin ki, motivasyonun artsın, azminin ecirini mütemadiyen aldığını görebil, iradenin kıymetini bilebil. İnsan, iradesine sarılacak ki perhizine sarılabilsin. Acı çekmeden perhiz yapacaksan nerde kaldı iradenin mukavemeti? Herkes zayıflar o zaman.

Bizim evde normal baskül kullanılmazdı; ağır kantar kullanılırdı... Perhiz demişken onu da söyleyeyim.

Dedim ya, şiddetli başlardım perhize. Acımayacaksın kendine! Ben de acımazdım. Lojistik bakımdan, ilk gün, sabaha kadar durmadan yiyip morallendiğim için, o uykusuzluğun da yardımıyla, hemen hemen akşama kadar uyur, sauna eşofmanlarımı sıkı sıkı giyinip yaka kısmını çenemin altına kadar çeker, ne kadar terlersem terleyeyim, uyandıktan sonra da bir müddet çıkmazdım yataktan.

Ablam, eve geldiyse eğer babam ve de zaten aylak gezenin önde gideni kıl abim, kıskanç nazarlarla bakarlardı bana tuvalete gitmek için yataktan her çıktığımda. Perhizimden taviz vermeyeceğimi bilirlerdi çünkü. Bir tek annem kıskanmazdı beni. Ağzı, atıştırmakta olduğu portakal kabuklu, tarçınlı, mis kokulu kekle dolu, tuvaletin kapısına dayanır, cıvıl cıvıl, umut dolu seslenirdi dışardan:

"Tartıldın mı oğlum? Kaç gram gitmiş?"

"Dur, soyunuyorum daha," diye cevap verirdim. Ağır ağır soyunur, terimi bir iyi kurular, üzerimde ekstra ağırlık yapabilecek her şeyden kurtulduktan sonra, banyonun çamaşır makinesi için ayrılmış köşesine konuşlandırdığımız ağır kantarın üzerine çıkar, büyük ibreyi yüz kırk kilo baremine sürükler, küçük ibreyi milim milim oynatarak şakülün dengeye gelmesini sağlardım. Tabii ya; sabır selamet, hayırdır akıbet... Muhakkak iki yüz elli ila üç yüz gram arası kilo verdiğimi görürdüm. Üç yüz ortalamadan hesap et, ayda dokuz kilo eder; iki ayda on sekiz, üç ayda yirmi yedi, dört ayda otuz altı, beş ayda kırk beş, altı ayda elli dört kilo... Neye düştük? Yüz kırk dokuz,

eksi elli dört, eşittir doksan beş kilo. Yok. Hedef kaçtı? Seksen beş. Eh, sıkacaksın dişini bir ay daha. Yedi, bilemedin sekiz ayda işlem tamam.

Ben asıl, yüz altmış yedi kilo çekerindeki anneciğime, yüz seksen küsür kilo çekerindeki babama, yüz elli iki kilo çekerindeki ablama acırdım. Kıl abimle kilomuz hemen hemen hep kafa kafaya giderdi; ama ona acıdığım falan yoktu. Üç yüz kiloya da vurdursa ibreyi, anca ukalalık yapmasını bilirdi o;

"Yavaş yiyeceksin. Her lokmayı, İngiliz stili, en az yirmi dokuz defa çiğneyerek, daha ağzındayken enzimlerine ayıracaksın... Bak, ben hiç kilo alıyor muyum? Kendimi bildim bileli aynı kilodayım mesela."

Aman da aman. Enzimlerine ayırıyormuş! Sevsinler! Ayır o zaman da görelim kardeşim. Ne o öyle fıçı gibi? Madem o kadar çok biliyorsun? Di mi?

Ama, dedim ya, lojistik çok önemliydi. Daha banyodan iyi haberi sesler seslemez, negatif bir elektrik yüküyle ürperdiğimi hissederdim...

Nazar!

Nazardı bunun adı.

Kıl abimin huysuz, haset dolu bakışları, içinde kötülük olmadığını bilsem bile, ablamın imrenç, kıskanç iç çekmeleri, ki ablam ayrıca mavi gözlüdür, anneciğimin, "Tü tü tü maşallah!" dese bile, içten içe; "Ah Allah'ım, bizden niye esirgersin bu kudretli iradeyi bilmem ki!" falan diyerek bilmeden, istemeden nazar etmeleri, irademin çiviye takılmış bir kazak gibi sökülmesine yol açardı. Hissederdim bunu; hissetmemek mümkün değil. Herkes hisseder. O negatif elektrik öyle bir şey ki, mutlaka belli ediyor kendini. "Hani..." diyorsun hemen içinden, "Şöyle hafif bir şeyler atıştırsam? Perhizi bozacak kadar değil, içimi bastıracak kadar?"

Ondan sonra olacakları çok iyi bilirdim. Az gelmemiştir başıma çünkü. Kıl abim, ordan, bir yanında kiloluk kese kâğıdı, çitlediği tuzlu çekirdeklerin kabuğunu göbeğinin üstüne yerleştirdiği tepsiye tükürürken seslenirdi anneme:

"Annee, akşama patlıcan közleyip..." Patlıcana, hele hele

közlenmiş patlıcana hiç dayanamadığımı bilirdi, "... şöyle iki büyük tepsi, bol soğanlı, bol yağlı, biber salçalı filan bi salata yapsak mı? Canım çekti kız."

Ben, perhizin devamını gene uykuya tutturmak üzere, sauna eşofmanımı burnuma kadar çekip yatağıma koşarken, mutfaktan, annemin ağzından damlayan suların şırıltısı gelirdi:

"Tabii aşlanım. Yaparış tabii. Yeter ki şen işte."

Uyu uyuyabilirsen bakalım.

Hayır, üç yüz gram vermişsin, kolayına kilo sahibi olunmuyor... Kalkıp yesen iki lokma, bu demek değil ki anında geri alacaksın verdiğini... Bir şey olmaz, biz de biliyoruz ama, direnmek lazım gene de.

O yana bu yana dönmeye başlardım artık. "Dayan! Dayan koçum!" diye telkin ederdim kendime.

İradeye yapılacak empozasyon çok önemlidir. Hafiften yatışır gibi olurdum bu telkin tekniğim sayesinde... Ama, bu sefer de közlenen patlıcanların mis kokusu gelmeye başlardı burnuma.

Aklım başımdan giderdi.

Var ya...

Bunları közledikten sonra salata yapacağım falan diye uğraşmayacaksın. Daha sıcakken, kabuğunu soyacak, göbeğini tel tel ayırıp, basacaksın içine tuzlu tereyağını, basacaksın o yavruyu da yarım ekmeğin arasına, alacaksın koca bir bardak acılı şalgam suyunu da bir eline, oturacaksın televizyonun karşısına, hem yiyeceksin, hem içeceksin, hem seyredip hem ter içinde kalacaksın. Bir de güzel olur ki tereyağlı közlenmiş patlıcan. Hele ki yanında şalgam suyu oldu muyduuu! Var ya!.. Tereyağın yoksa da dert etme hiç. Margarin sür. O da farklı bir damak tadı. Apayrı bir şey. Tereyağı keçi sütü gibi kokar, margarin inek sütü gibi.

Süt süt...

Hayır, bir de işin mantık tarafı var tabii. Perhiz yapabildiğini, yapabileceğini, kuvvetli bir irade sergileyebildiğini ve her istediğinde de sergileyebileceğini ispat etmişsin; "yarından itibaren" gene başlarsın istersen. İnsan, o halde bunu da düşün-

meden edemiyor. Artı, sen gene uğraşıp didinmiş, üç yüz grama yakın kilo vermişsin. Sen niye dert edeceksin? Öbürküler dert etsin.

Az yersin, olur biter.

Zaten nazar eden edene. Bunu bilim de kabul ediyor artık. Nazar, cidden çok ciddi bir realite.

Daha fazla uzatmaya gerek yoktur. Zaten uyku girmeyen göz, şer giren akıl demektir. Yatakta kan ter içinde, kötü kötü şeyler düşünerek dönüp duracağına, kalkarsın, azmini bozmayacak şekilde, az ondan, az öbüründen ikişer lokma alır, nefsini köreltir, biraz televizyona bakıp uykunun gelmesini bekler, sonra geri yatar, yarın daha geç kalkıp ödeştirirsin borcunu. Acı çekebileceğini kanıtlamışsın; fizikman da daha ilk günden kendini tüketmeye gerek yok ayriyeten.

Kalkardım yataktan.

Abim pis pis gülerdi.

Hiç aldırmaz, mutfağa geçip, güzelce közlenmiş, salataya katılmak üzere soğumaya bırakılmış patlıcanlardan birkaç tane seçer, kabuklarını usulünce soyar, göbeklerini yarıp aralarına, tam da hayalini kurduğum şekil, tuzlu tereyağını basar, bu güzel paçalı yarım ekmek arası yapar, acılı şalgam suyumu da alıp, tepsi kucağımda, televizyonun karşısına geçerdim. Ben kendimi biliyorum... Fazla yemeyeceğim. Kararınca, yeterince, hatta belki daha bile az.

"Tabii oğlum," derdi hemen canım annem. "Yarından itibaren gene başlarsın."

"Sen bozmasaydın, ben de sana uyup yarından itibaren perhize başlayacaktım," derdi ablam; perhizi bozduğum için hafiften sevinçli, yalandan sitemkâr.

"Ben senin perhiz merhiz yapamayacağını biliyordum zaten, ama gene insanlık bende kalsın, söyleyeyim; yavaş ye, yavaş. Kaçmıyor lokmaların!" derdi ukala abim. "Bol bol çiğne ağzında da, o kadar ceremesini çektin... Bir seferde boşa gitmesin hepsi. Yirmi dokuz, yirmi dokuz... İngiliz usulü... Kaç senedir bir gram almıyorum bu sayede ben."

Onun aklına kalmadık.

Yedikten sonra, ha ağır ağır yemişsin, ha çabuk çabuk. Midene girenin miktarı mı değişiyor yani? Hem, değişiyor olsa, senin o göbeğin nerden çıktı canım?

Bir şey denmiyor tabii. Ne de olsa büyüğümüz.

"Şuna bak şuna, nasıl tıkınıyor. Boğulacak, geberip gidecek de o olacak."

"Rahat bırak çocuğu oğlum sen de. İstediği gibi yesin, elleşme, günahtır."

"Yok anne... Ben onun iyiliği için söylüyorum. Yoksa, dedim ben, perhiz merhiz yapamaz bu."

Elimdekini yiyip bitirinceye kadar, "Görürsün sen perhizin kralını!" diye geçirirdim içimden. "Şu lokmayı da bitireyim, bir daha dönüp ağzıma sürmeyeceğim. Afallayacaksın. Sen yirmi dokuz – otuz diye sayıncaya kadar en az yarım kilo vermiş olacağım ben! Hey yavrum hey!"

Ama, o noktada annem bozardı bizim işi.

"Oğlum, salata hazır. İki lokma da ondan al hazır ağzın değmişken. Şöyle zeytinyağlıca, iyi gelir bağırsaklarına, çalıştırır perhiz üstü," der, beni masaya davet ederdi.

"Çay da demledim hem. Üzerine de güzelce alırız çayımızı, kurabiyemizi... Tuzludan sonra tatlı çeker insanın canı."

Ah anne! Yapma işte şunu. Perhiz yapmaya çalışıyoruz şurda.

Bir taraftan da düşünüyor insan; bunun yarını var, öbür günü var. "Tamam tamam," diyorsun ister istemez. "Madem çağırdın, gelir alırım iki lokma."

"Tabii yavrum. Yarından itibaren başlarsın. Kaçıyor mu perhiz?"

Bende de acayip bir karakter vardı yani. Öyle, "Tamam, kıyıramadım, ama bugün bakın nasıl da altından kalkıyorum bu işin," gibisine, dünkü çocuk tavırları sergilemeyi hiç sevmezdim. Ne o öyle, "Düşmeseydim de inecektim..." numaraları? Değil mi ki bozdun perhizi, nasıl olsa istediğin zaman gene başlayabilirsin, birkaç gün müsaade et, hem ortalık durulsun, hem de yüzüne gözüne kan gelsin; biraz ye iç, sonra düşün yeniden başlamayı. İrade işi bu. Çocuk oyuncağı mı?

Devrisi gün, yer içerdim hırçın bir inatla. Çünkü niye? Çün-

kü, bir kere bozmuşum perhizi ve milletin gözünde, "kazara bozmuş" pozları atan bir beceriksiz yalancı durumuna düşmek istemezdim. Nedir? Şudur: Bozmuşsam da kendi arzum ve emelim doğrultusunda bozmuşumdur ve de bundan dolayı kimseye "Ay pardon, istemeden oldu!" rolü kesmeye ihtiyaç duymam ben!

Sonraki günler de, bilhassa kıl abim, "Nooldu lan senin çelik iradene?" diyerek dalga geçtiği için, yiyip içmeye devam ederdim. Nasıl ki o dedi diye başlamadıysam perhize, aynen o vaziyet, o dalga geçti diye eğilip bükülmez, bu kez de bile isteye, iradi ve kasti olarak bozmayı sürdürürdüm perhizimi. İrade budur! O veya bu dedi diye kararımdan dönecek değildim ben.

İnsan kendini bilecek! Birisine inat olsun diye yapılmaz perhiz denen şey!

Bendeki keskin kenarlı, sivri köşeli tutum ve tarzı görür, hayran hayran iç çekip imrenir, ablam başlardı birkaç gün sonra. Tabii "Yarından itibaren..." diyerek, sabaha kadar bir tatlı, bir tuzlu, küpünü iyice doldurmaya bakar, fakat onda, bendeki mukavemetten eser olmadığı için, daha perhiz sahurunun sabahı, "Ay, çay kaşıklarını da nasıl şıngırdatıyorsunuz anam, kan uykusundan uyandırıyorsunuz insanı," diyerek cozlar, "Hadi bugün de yiyelim de ağız tadıyla, yarından itibaren başlayalım bari," diyerek, kuşluk vakti gelmeden topu atardı. Zavallım! Üzülürdüm onun nam-ı hesabına.

"Tabii ye kızım! Yeter ki yirmi dokuzdan az çiğneme!" diyerek yangına körükle giderdi abim. Kıl herif, kıl! Şimdi bir araba laf edeceksin, ordan annen başlayacak, burdan baban:

"Oğlum! Abinle öyle konuşma! Ayıp! O sizin iyiliğiniz için diyor."

Anneciğim, öbür zavallım, "Midemde kedi yavruları geziniyor çocuğum," deyip, daha perhiz sahurunu yerken cayardı titiz bir perhizden. Onun "yarından itibaren"i, hep "yarından itibaren" olarak kalmaya mahkümdu. Asla gelmeyen, gelmeyecek olan bir "yarın"... Bütün sıkı perhizler "yarın" başlarmış ya... Aynen öyle.

Bizim kıl desen, aklınca, bozguna uğradığını belli etmemek

için kendi kendine niyet ederdi perhiz yapmaya. Bize çaktırmayacak uyanık, gizliden gizliye tutacak diyet orucunu... Ama yemezdim ben. Hemen çakardım vaziyeti ve karşısına dikilip, "Perhizin hayırlı olsun Abi!" derdim. "Yirmi dokuz dakikalık mı?" "Hadi lan, sen de!" der, saklı gizli perhiz yapmadığını ispat etmeye çalışır havalarında, dakikasına da bozup mutfağa pike yapar, "Zaten ben perhize falan başlamadıydım" pozları atardı her enselendiğinde. O ne zaman; "Ben zaten perhize karşıyım. Ağır ağır çiğneyeceksin. Yeter de artar," dese, biz anlardık ki perhize niyet etmiş ve tez vakitte caymıştır; ablamla birbirimizi dürtüp gülüşürdük.

Babam, gönlü geniş adamdı. "Ne perhizi lan!" derdi. "Biz bunca kiloyu bedava mı aldık? Her miligramına avuçlan para saydık biz bu yağların, kolesterollerin, lipidlerin. Var mı öyle parayı sokağa atmak?"

Esprili adamdı. Eğlendirirdi bizi.

Tuvaletten sonra kıçımızı silemez, işerken neremizle işediğimizi göremez, ayakkabımızı bağlayamaz ve bir çorap giyinceye kadar yerde domuz yavruları gibi debelenip durur hallerimizden ikrah ederken, babamın bu yürek ferahlatan esprileri sayesinde morallenirdik.

Atla deve değildi.

Ucunda ölüm yoktu.

"Asla perhiz yapmam!" derdi hazret. "Salak mıyım ben? Onca yıl uğraşıp didinmiş, yağa çevirerek stoklamışım... sokağa mı atayım paracıklarımı?"

Kaderin cilvesi mi diyeyim, ne diyeyim bilmem, ilk ve en kararlı perhize başlayan da babam oldu bizzat. Kendiliğinden değil; Azrail'in ısrarıyla...

Beklenmedik bir anda, "Çok gazım var," deyip böğüre böğüre geğirmeye başladığında, annem hemen serada yetişmiş hormonlu bir domates gibi yuvarlana yuvarlana mutfağa gidip, rahat rahat geğirsin, gazını çıkartsın diye babama setlicini hazırlarken, meğer kalp krizi geçiriyormuş adamcağız. "Neyin var baba?" deyip dokunduğumda, "Dokunma bana! Cildimi acıtıyorsun!" diye avaz avaz bağırmıştı. Kalp krizi geçirirken öy-

le olurmuş. Soğuk soğuk terlemeler, kızarıp morarmalar, istifra etme isteği, böğürme gibi bir öğürme...

Hastaneye zor yetiştirdik. Hakikaten zor! Yaklaşık iki yüz kiloluk bir pelteyi o daracık apartman merdivenlerinden battaniye içinde indirmek kolay olacak değil. Sedyeyle indiremiyorsun, çünkü o kütleyi taşıyacak sedye icat edilmemiş henüz. Bir battaniye geriyorsun altına, ağır ağır, nefeslene nefeslene, her kat dönemecinde yere bırakıp dinlene dinlene, kollarını sallaya sallaya indirebiliyorsun.

İki gün iki gece yoğun bakımda kaldı babam. Camekândan bile göstermediler yüzünü. Biz, hastane önündeki büfeyi nöbetleşe talan ettik o iki gün boyunca. Can pazarı neticede. İnsan gergin bir bekleyiş içinde olunca ne yediğini bilmiyor. Hiç unutmam, birinci yoğun bakım gününün akşamına doğru, kalan son bisküvi paketini uzatan büfeci, dar camdan kafasını çıkarıp,

"Siz naapıyonuz orda bilader?" diye sormuştu. "Benden alıp başkalarına mı satıyonuz? Valla karışmam bak!"

Sonunda, normal hastane odasına aldılar babamı. Annem doktordan, "Sizin beyi odasına alıyoruz bir saate kadar. Tehlikeyi atlattı. Görebileceksiniz artık," müjdesini alır almaz, "Yoğun bakımda içi kıyılmıştır," diyerek, bir koşu gitmiş, karşı sıradaki kebapçıdan beş porsiyon dürüm hazırlatmıştı. Tabii, biz heyecan içinde babamızı görebileceğiz diye koştururken, çokbilmiş bir hemşire yakamıza yapışıp, "Hoop, arkadaşlar, o elinizdeki soğan kokan paketlerle nereye gittiğinizi sanıyorsunuz?" deyince, mecburen ağzımıza atıvermiş, oracıkta yalayıp yutmak zorunda kalmıştık dürümleri. Bir porsiyon abim, bir porsiyon ablam, bir porsiyon ben, iki porsiyon annem. En gergin olanımız oydu içimizde de o yüzden en çoğunu o götürmüştü.

Doğal! Hayat arkadaşı gitti geldi kadının. Kolay değil.

Normal hastane odasında yattığı sonraki beş gün boyunca, babamın kararlı bir biçimde, gizlice içeriye sokmayı başardığımız nevaleyi geri çevirmesi şaşkına çevirmişti hepimizi.

"Tek çare perhiz," diyordu. "Hastaneden bir çıkayım, hep beraber sıkı bir perhize gireceğiz inşallah. Bu ağır yükten kur-

tulacağız elbirliğiyle. Yav, düşündüm de yatarken, hiç aklı başında bir insan, göbeğine iki tane çimento torbası bağlayıp dolaşır mı? Bizimkisi aynı o hesap. Çok yanlış yapmışız biz, çok. Fazladan bir kamyon pislik, dışkı. Can boğazdan gelir derler, inanmayacaksınız, can boğazdan gidiyor. Aha işte! Hık dedim kaldım. Bir şey değil, geberip gitseydim tabutumu da vinçle taşıyacaktınız."

Ben de onu diyordum ya işte. Lojistik mahiyetinde, bir evde bir kişi perhiz yapıyorsa eğer, sigarayı bırakmaya çalışanların yanında sigara içmemek benzeri, diğerleri de yemek yemiyormuş gibi yapmalılardı. Her zaman söylerim. İradeye destek lazım. Kuru kuruya olmuyor. Şehirlerarası otobüslerde sigara içmeyi yasakladıklarından beri pek çok hızlı tiryakiden kendi kulaklarımla duymuşumdur; "Araba gittiği müddetçe canım hiç sigara çekmiyor," derler. Çünkü niye? Çünkü kimse içmiyor da ondan. İradeye destek böyle oluyor. Lojistik, lojistik!

Babamın hastaneden çıkacağı gün, hayatımızın dönüm noktası oldu. Ablamla annem, o gece evde nöbete kaldılar, biz abimle bekledik babamın başını. Kızlar, evde hacı karşılama heyecanıyla dillere destan bir padişah sofrası hazırlarken, biz de sırayla refakati birbirimize devredip, aşağıdaki, stoklarını yenileyen, yirmi dört saat açık büfeye yazıldık, karşı sıradaki kebapçılara yazıldık, sabaha karşı işkembeciye yazıldık, sabahleyin sütlü kahvaltı veren pastaneye yazıldık, kuşluk vakti yeniden büfeye yazıldık. Sevinçliyiz çünkü. Sevinç acayip iştah açıyormuş meğer. İnsan, başına geldikçe öğreniyor.

Kim düşer damdan, o anlar halden!

Öğlen, taburcu işlemlerini yaptırdık, hastamızın odasına toplandık ailecek. Boynunda steteskopu ile babamın kalp doktoru bizi bekliyordu.

Daha bismillah bile demeden, "Babanızla da görüştük, anlaştık," dedi. "Hep beraber, sağlıklı bir diyet uygulayacaksınız bundan böyle. Ben gerekli görüşmeleri yaptım... Aşağıda işleri biter bitmez gelecekler; iki meslektaşım var; bekleyedurun siz."

Doktor çıkıp gitti. Biz şaşkın şaşkın baktık babama. O, ayaklarını aşağı sarkıtmış, pijama pantolonunun bollaşan önünü

gösteriyordu anneme gururla. "Bak Hanım..." diyordu. "Nerden baksan üç-dört kilo verdirdiler bana bir hafta içinde. Bak bak. Bu lastik, göbeğimde iz yapardı. Şimdi araya yumruğum giriyor, görüyor musun?"

İlahi baba! Tabii girecek yumruğun. Lastikli pijama o.

Gelecekleri beklerken, bu son söylediklerine de uzun uzun gülüp sordum babama:

"Baba, o öbür kalp doktorları niye gelecekmiş? Konsültasyon mu yapacaklar sana hep beraber?"

Babam da güldü bunun üzerine. "Yok oğlum," dedi. "Söyledi ya bizim kalpçi. Bir diyetisyenle bir de psikolojik danışman gelecek hepimizle görüşmeye. Ailecek diyet programına sokacaklar bizi. Bundan sonra hep birlikte çabalayacağız kilo verip yüklerimizden kurtulmak için. Birbirimize destek olacak, doktor kontrolünde zayıflayacağız... Bilimsel bir şekilde."

Şaşırdık.

Benim mantığıma tersti bu zorlamalar. Sidik zoruyla perhiz olmazdı. Dediğim gibi, lojistiği sağlayacaksın, gerisi çok kolay. Eh, ailecek perhize başlamak, zaten başlı başına lojistik sağlanacak anlamına geliyordu, ama diyetisyen miyetisyen...

Hikâye yani.

Ne hikmetse, kıl abimle aynı fikirde buluştuk ilk olarak.

"Hikâye yav!" diyordu bıdır bıdır. "Uzun uzun çiğne, yirmi dokuz dedin miydi yut... Al sana en güzel perhiz. İngiliz bu. Bilmeden yorar mı çenesini? Bir şey biliyor ki yirmi dokuza kadar açıp açıp kapatıyor dişlerini. Ağızda ayırıyor enzimlerine."

Babam ters ters baktı o zaman abime.

"Göbeğin öyle demiyor ama."

Bir hoşuma gitti. Allah'tan, ilk ben söylememişim o lafı, yoksa benim de ağzımın payını verirdi.

O oldu, diyetisyenle psikolojik danışman geldi. Tanıştık, ailecek başladık biz perhize. Diyetisyenin işi malum; resmen besi danası listesi verdi elimize herif. Arpa, yulaf, kepek, çavdar tüketecektik bol bol. Yeşillik olarak ne bulursak indirebilirdik mideye. Hiçbir sakıncası yoktu bunun. Her sabah tartılacak ve bize verdiği günlük kilo durumu cetvelinde, isimleri-

mizin altına o günkü kilomuzu gramı gramına yazacaktık. Üç beyaz bilirdim ben, dört beyaz varmış. Dördü de yasak kapsamına giriyordu bunların: Un, tuz, şeker ve donmuş yağ. Kaytarmak maksadıyla, rengi sarı diye Trabzon tereyağı, mısır unu veya rengi kahverengi diye kireç kaymağıyla ağartılmamış şeker, baharatlandırılmış tuz kullanmayı aklımıza bile getirmeyecektik. Meyve sınırlı tüketilecekti. Hele hele muz, incir, üzüm, keçiboynuzu katiyen eve girmeyecekti. Beyaz olarak, yağsız yoğurt, yağsız süt ve iki gün suya yatırılıp suyu her sabah süzülmüş yağsız inek peyniri, ölçüsü verileni aşmamak kaydıyla soframıza gelebilecekti... Hepsine eyvallahtı, amennaydı da, herif maalesef, çok üzgünüm, kesin bir kural koymuştu onca yapılmaması gerekenlerin başına:

"Muhakkak surette uyulması gereken bir kuralımız var. Bunu asla unutmayacağız arkadaşlar..." diyerek girmişti söze. Ondan sonra da, sanki bilirmiş gibi dosdoğru benim gözlerimin içine bakarak şöyle devam etmişti: "En mühimi, ağzımıza attığımız her lokmayı uzun uzun, enzimlerine ayırıncaya kadar çiğneyeceğiz. Bu çok mühim. Benim tavsiyem, İngiliz usulü, en az yirmi dokuz kere çiğnemenizdir. Mühim çünkü."

Tam bir bozgundu bu benim için! Rezalet! Facia!

Bizimki hemen havalara girmiş, en uzun konsomasyonu bana ayırarak dayı dayı bakmıştı her birimizin suratına.

"Ben de bunu diyorum Doktor Bey, ama dinletemiyorum," demişti. "Yirmi dokuz! Bu kadar basit!"

Ulan, insan nasıl bozuluyor!

Bir dolu tembih, bir dolu sınır, bir dolu yasak vardı programımızda.

Zaten, psikolojik danışman da o yüzden katılmıştı toplantıya. "Yarından itibaren" falan değil, ilk andan itibaren başlayacak olan yoğun açlık hissi ile nasıl başa çıkabileceğimizi anlatacaktı bize. Açlığa yoksulluktan ötürü katlanmak başka bir şeymiş, varsıllık içinde bilerek aç kalıp metin olmak başka bir şey.

Anlattı.

Müzik dinleyecek, resim yapacak, ailecek sinemaya, tiyat-

roya gidecek, birbirimizi kollayacak, moral verecek, sofrada ne kadar az yemek olursa olsun, uzun uzun oturup sohbet edecek, iftar vaktini bekleyen bir oruçlu olduğumuzu düşünüp, Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri'nin gelmesini bekleyecektik.

Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri mi?

Ben soracaktım, ilk soran kıl abim oldu:

"Geleneksel ne günü?"

"Kömüş günü, kömüş kömüş."

"Kömüş günü mü? O ne Doktor Bey? Hiç duymadık daha önce. Bir yöresel panayır filan mı?"

Psikolojik Danışman Doktor, o zaman hınzır hınzır sırıtarak bizim Diyetisyen Doktor'a baktı, o da ona baktı, karşılıklı, aralarında özel bir anlaşma varmış gibi göz kırpıştılar, sonra ortaya dönüp açıklamasını yaptı bizimki:

"Böyle, aile boyu ciddi diyetlerde, benim bulduğum ve çok faydalı olduğunu da pek çok meslektaşımla birlikte, hep beraber teşhis ettiğimiz yeni bir metot," dedi, şöyle bir göğsünü gerip övünmeye devam etti; "Patenti bana aittir. Bu konudaki tecrübelerimi de kaleme aldığım makalem, şu ana kadar çok kaliteli, çok okunan üç adet hakemli tıp dergisinde yayınlanmış durumda. Amerika'da, Avustralya'da ve Grönland'da belli başlı bazı özel kliniklerde haftalık Kömüş Günü Şenlikleri düzenlenmeye başladı bile. İnternetten takip ediyoruz. Yani bu metot tıp tarihine geçti arkadaşlar ve de sizler, bu tarihe hem şahitlik hem de ekompani eden ilk şanslı insanlardan oluyorsunuz. Ne mutlu size! Başarın, sizin adlarınız da tıp tarihine geçsin, hemen yayınlatalım."

Çok merak etmiştik. Bir kere, isim çok tuhaftı. O da kısaca izah etti:

"İsmi biraz esprili. Kömüş denilen hayvan ne yapar? Yer, içer, yatar, öyle değil mi? Yattığı yerden kaldıramazsın. Bu yüzden, en yağlı süt onundur, en iyi Maraş dondurması onun sütünden yapılır, hakiki kaymak, kömüş mahsulüdür. Nedir kömüş? Yiyip içip yatmaktan başka bir şey yapmayan bir büyükbaş hayvan! Şişman insan ne yapar? Kömüş gibi yer, içer, yatar,

hatta şişmanladıkça kömüşü de geride bırakır, hareket kabiliyeti giderek azaldığı için, yattığı yerden yiyip içmeye başlar. İşte o esprili isim buradan geliyor. Ben buldum."

İyi halt ettin!

Ayıp yani!

Kömüşmüş! Espriye bak, hizaya gel. Hah hah hah! Aman ne komik!

Eğer bir sistemse bu, resmen şişman insanlara hakaret içeriyordu bu sistem. Ne demekti yani "KÖMÜŞ"? Sensin kömüş! Senin bize hakaret etmeye hakkın yok arkadaş. Doktorsan doktorluğunu bil!

Baktım sağıma soluma, kıl abimin gözlerinde şimşekler çakıyor, annem üst dişleriyle alt dudağını kemiriyor; ağladı ağlayacak, babam çenesini gerdanına bastırıp kaş çatıyor, ablam iç çekiyor. Bir anda hepimizin morali olmuş sıfır. Şuna adam gibi bir isim veremez misin? Ne bileyim, mesela, "Geleneksel Şişmanlıkla Mücadele Günü" veya ille de esprili bir isim bulman gerekiyorsa, al sana esprili bir isim: "Kolesterol İşgalinden Kurtuluş Günü"... Hem esprili olsun, hem morallendirici olsun, hem daha az kafa göz yarsın. Ne olur böyle desen? Taş atarsın da kolun mu yorulur?

Ayıp be!

Her neyse! Bizim öfkemiz o an için geçerli tabii. Adamcağız konuya açıklık getirdi de bağışladık içimizden; zaten hiç kızmamış gibi yaptık. Meğer, "Kömüş gibi yiyip durmayın lan!" demek istemiyormuş adamcağız. "Bu perhiz esnasında, bile isteye, ama her zaman değil, arada bir kömüş gibi yiyin. Yata yuvarlana yiyin. Debelene dabalana yiyin. Kantarın topuzunu kaçıra kaçıra yiyin. Abartarak yiyin. Yiyin anasını satayım!" demek istiyormuş.

Neymiş?

Şuymuş:

Bitmek bilmez bir iştahla yemek yiyen insanların beyinsel aktiviteleri onların bu tarz yemek yeme şiddetlerine ve alışkanlıklarına göre şekillendiğinden, biz kabil şişmanlarda, diyetin ikinci, bilemedin üçüncü günü, beyin, vücutta yağ tutan ve

şişmanlığa sebep olan faktörlere emirler yağdırmaya başlıyor: "Hoop! Bu vücudu açlıktan öldürmek isteyenler var. Aman yağlarınızı salıvermeyin. Sakın erimeyin. Direnin!" diye bar bar bağırıyor ve sonuç olarak da kilo verme sektörünü kilitliyor, sözkonusu sektöre sekte üstüne sekte vuruyormuş. Ondan sonra da su içsen yaramaya başlıyor, sen de kendi öz beyninin bu kurnaz tuzağına eşek gibi düşüyor ve; "Ulan, nasıl olsa veremiyor, hatta bunca eziyete rağmen bir de kilo alıyorum. Başlarım böyle perhize!" deyip mücadeleden vazgeçiyor, başladığın noktanın bile gerisine sürülüyormuşsun bizzat kendi beynin tarafından.

İşte, Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri, katı diyet uygulayan insanların can simidi olarak bu anda devreye giriyormuş. Şöyle ki; diyetin birinci haftasını doldurduğun gün, oruçlunun iftar saati gibi, şedit bir yüklenmeyle, canın ne istiyorsa, ne kadar istiyorsa, ne çeşit istiyorsa ondan, o biçim ve o kadar yiyormuşsun. Bunun, diyet günlerinde olduğu gibi bir alt veya üst limiti yokmuş. "Kömüş" benzetmesi, biz gibi şişman yaratıkların biz gibi şişman olmalarına sebep önceki hayatlarına atıfla değil, ciddi ve bilimsel bir perhizin, yorucu bir otobüs yolculuğunun çay ve ihtiyaç molası zamanı gibi aralanmasına, dinlendirilip sulandırılmasına, seyreltilmesine atıfla yapılıyormuş.

Sınırsız, sorumsuz ve sonsuz, önündeki balya kaldırılmadığı takdirde yiye yiye çatlayan bir kömüş misali, çatlayıncaya kadar yiyebiliyormuşsun mola sırasında. İşte bu yüzden, katı diyetlerin birinci haftasının sonuna konan bu sınırsız yemeiçme günü "Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri" olarak isimlendiriliyormuş. Böylelikle, bir taşla yüz elli-iki yüz kuş vurabiliyormuşsun. Çünkü niye? Çünkü beyin, "Bunlar seni acından öldürecek. Yağlarını salıverme. Stok hızını artır," diye emir vermeye başladığı anda, sen "Hayır. Yalan söylüyor. İftira atıyor. Bak, kömüşler gibi yiyorum. Seni öldürmek isteseydim yer miydim?" deyip, yağ stoklayan faktörlerine ve sektörlerine karşı beynini yalancı çıkarıyor, onun bir sonraki "Sakın erime!" emrine gösterilecek itaatin endeksini düşürüyormuşsun bir kere de ondan. Ayrıca ve gene çünkü, beyin ne derse

desin, sen, sıkı diyet uyguladığın o evvelki bir hafta boyunca, daha az yemeye alışmış bir bünye meydana getirmiş olacağın için, kömüşlük edeceğim diye ne kadar uğraşırsan uğraş, istersen ağzından taşanları da üstten soba küreğiyle tesviye edip tıkıştır, zorla ittir, eskiden yediğin kadar gene yiyemiyor, gene yiyemiyormuşsun da ondan. Bunun da bir başka faydası oluyormuş: Moral.

Moralleniyormuşsun resmen.

"Artık daha az yiyerek de doyabiliyorum. Hatta eskisinden daha az yediğim halde, şişkinlik bile hissedebiliyorum," diyebiliyor ve tersine bir reaksiyonla beynini, "Şu 'adam öldürüyorlar' saçmalığından vazgeçsen iyi edersin. Bak, kimsenin sana garezi yok," mesajıyla, bir sonraki diyet haftasında daha soğukkanlı davranmaya zorluyormuşsun. Böylece beyninin, "Ey yağlarım. Sakın erimeyin!" telkini giderek azalıyor, hatta zaman içinde, "Eriyin eriyin. Korkacak bir şey yokmuş. Ben yanlış anlamışım. Çok özür dilerim," mesajına dönüşüyormuş.

Bunca mantıklı izahatı dinledikten sonra insanda öfkeden eser kalmıyor tabii. Hatta şunu ilave etmek isterim; bayağı da sempatik gelmeye başladı bize "Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri" ismi ve hatta bu ismin mucidi.

Öyle bir inanmış, öyle bir motive olmuşuz ki, eve zor attık kendimizi. Ana, kız ve iki oğul, aklımızca, babamın hastaneden çıkışı şerefine hazırlanmış ziyafetin icabına bakacak, ondan sonra sabaha kadar aile boyu diyet hazırlıkları kapsamında sahur yiyip duracak, sabahleyin de hep beraber başlayacaktık perhize. Ama, kazın ayağı öyle değildi. Babam çok kararlıydı.

"Kusura bakmayacaksın Hanım!" dedi, gayet kararlı bir sesle. "Ellerinize kollarınıza sağlık. Ana-kız, mükellef bir Halil İbrahim sofrası döşemişsiniz... Ama olmaz!.. Biz, az evvel hastane odasında, 'Adın ne? Hurşit. Sen söyle-sen işit' toplantısı yapmadık. Sıhhat-afiyet toplantısı yaptık. Doktorların verdiği programa harfiyen uyacağız. Hadi zeytinyağlılar kalsın, ağzını folyoylan örtün sıkıcana, ama öbür sıcak yemeklerin hepsi, hemen şimdi konu komşuya gidecek. Bir hafta sonraki Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri'ne kadar celseyi kapatıyorum. Perhiz baş-

lamıştır. Haydin, yemekler komşulara, bak birer birer ağzınızı koklarım, götürdüğünden devşirmeyecek hiç kimse, sonra da herkes banyoya! Soyunup dökünün, kantarın üstüne çıkın sırayla. Listeye kilolarınızı doğru yazın. Yalancıktan fazla fazla yazıp çok kilo vermiş gibi yapmaca yok!"

Babam deyince akan sular duruyordu, çünkü şu evde perhize karşı olan tek Allah'ın kuluydu o ve şimdi sıkı bir perhiz yanlısı olan da oydu. Demek ki çok şey öğrenmişti Azrail'in hamağında sallanırken.

Tencere tencere aşureler, serçe parmağım kalınlığında sarılmış yaprak sarmalar, dolma fıstıklı un helvaları, karnıyarıklar, şekerpareler, bol kıymalı patates oturtmalar, şamfıstıklı irmik helvaları, kuşüzümlü-ciğerli düğün pilavları, pastırmalı-sucuklu kuru fasulyeler, tepsi tepsi su börekleri, kalıp kalıp portakal kabuklu, çifte kavrulmuş tahinli kekler ve daha nice güzellikler, titreyen ellerimizin üstünde komşulara giderken, bir yakınımız ölmüş de onun ruhunu şad etmek için yemek dağıtıyormuşuz gibi hiç utanmadan hep beraber ağladık... Hatta dayanamadı, bu zulmün mimarı olan babam bile ağladı.

Yeşillik serbest ya; dolaplardaki rokalara, terelere, lahanalara, karnabaharlara, ıspanaklara, madımaklara saldırdık cümleten. Bunlar her zaman bolca bulunurdu bizim evde, özellikle almış değildik. Adana-Urfa usulü, yemeklerden önce iştah açsın diye yeşillendirirdik soframızı. Ama artık devran değişmişti. İştah açsın diye değil, iştah kapatsın diye, nefsimizi körletsin diye yazılacaktık yeşile.

Başladık tıkınmaya. Ama ne tıkınma! Üstlerine limonu sıkıp sıkıp yiyoruz. Olmadı, tez zamanda tükendi cephanemiz... birbirimizi de kollamak zorundayız bir taraftan; herkes birbirinin diyet polisi aynı zamanda, ablamı babamla karşılıklı birbirlerini kollamak üzere evde bırakıp, biz, annem, abim ve ben, alabildiğimiz kadar çok poşet alarak pazar yerine koşturduk. Mevsim yaz, taze taze yeşillikler her tarafta, termiye de çıkmış, yeşil nohut da.

Annem, "Kuru yemiş niyetine şunlardan yüklenelim bolcana," dedi. Daha ilk durağımızda yeşil nohut ve termiye ile po-

şetlerimizi doldurduk tıka basa. Söylemesi ayıp, pazarın öbür ucundan çıkıncaya kadar termiye stoklarımızı yarıya indirmişiz. Ama mühim olan o değildi, yeşillik serbestti. Mühim olan, dört beyazdan uzak duracaksın. Un, tuz, yağ ve şeker yiyor musun, yemiyor musun... ona bak sen.

Yemediğimize göre?

Gerçi, "Yirmi dokuz... Sakın unutmayın. Saya saya, enzimlerine ayıra ayıra çiğneyeceksiniz," deyip duran kasıntı abim, "Termiye de beyaz değil mi yav?" diyerek ortaya bir muamma atmış ve moralimizi kısa bir süreliğine de olsa altüst etmişti ama, "Termiyenin ne canı olacak da bizim canımıza can katacak oğlum? Kuru fasulye de serbest. O da beyaz değil mi hem?" diyen annem sayesinde huzura kavuşmuştuk yeni baştan. Hem, be adam, madem termiye de beyaz, madem yasak, madem o kadar düşünüp de yeise kapıldın, torbayı bitirmeden önce aklın nerdeydi?

Allah var, ben bu aileden bu derecede bir azim beklemiyordum... Mahcup oldum hakikaten.

En çok annem zorlanıyordu. Yeşil nohut demetlerini deste deste önüne yığıyor, el alışkın hareketlerle yarım saat içinde bir destesini kabuğundan sıyırıp mideye indiriyor, sonra bize çaktırmadığını sanarak, sıyırdığı kabukları gömüyor, sonra da ağır ağır nohutun yapraklarını, saplarını ve köklerini hallediyordu. Ses çıkartmıyor, anlayış gösteriyor, görmezden geliyorduk; yeşillikte sınır yoktu çünkü... Ha sap yemiş, ha kök. Yeşil yeşildi. Yeter ki beyaz olmasın. O da dört ile sınırlı.

İkinci derecede zorlanan kişi ablamdı elbette. Kızcağız mutfağa gidiyor, geliyor, bir daha gidip bir daha geliyor, bomboş, sadece yeşillikten ibaret dolaplara çılgın mavi gözlerini devire devire bakıyor, çaresiz, orada eline ne geçirirse artık, hıyar mı olur, havuç mu olur, marul mu olur, kereviz mi olur, ne olursa tabağına dolduruyor, televizyonun karşısına geçip suratını ekşite ekşite tıkıştırıyordu gırtlağından aşağı. En çok soya lifi, ki o da beyazdı, yediği zaman gücüne gidiyordu bu perhiz hikâyesi. Diyordu ki:

"Aklım almıyor. Hani bundan yediğimiz zaman midemizde

şişecekti de açlık maçlık kalmayacaktı? Yedikçe daha beter acıkıyorum. Gücüme gidiyor! İnsanların maneviyatıyla oynamaya ne hakları var?"

Bizim kıl, aklı sıra geviş getire getire yiyecekti ya, perhiz uzadıkça cozutuyor, "Hele bir hızım kesilsin," diyerek, maydanoz, dereotu, semizotu, çarliston biber, ne bulursa löp löp, avuç avuç tıkıyordu ağzına, çiğnemeden yutuyor, ondan sonra, "Uzun uzun çiğneyeceksin," diyordu. "Doktor da dedi: Yirmi dokuz kere."

Ben yataktan çıkmıyordum pek. Orucu uykuya tutturacaksın bir, yemek kokusu olmayan evde perhiz yapacaksın iki. Bütün şartlarım yerine gelmiş oluyordu böylelikle. Yattığım yerde götürüyordum malı. En rahat bendim.

Yok! Tövbe! Babam en rahattı.

Hastanede aç bilaç geçirdiği o bir hafta boyunca kendisine uygulanan ölüm orucu sayesinde mide çeperi daralmış, o daralırken kolay doyma hissiyatı bolalmıştı. Pijamasının önü gibi. Ben uykudan her başımı kaldırdığımda, öbür üçü, gün yirmi dört saat, sığır gibi yeşillikler arasında otlanır, yayılırken, babam, dört-beş kilo klorofille ferah ferah idare edebiliyordu.

"Ben hiç açlık hissetmiyorum mesela," diyordu.

Her sabah sırayla banyoya girip anadan üryan soyunuyor, kantarın üstüne çıkıyor, kapının ağzında bekleyen nöbetçiye kilomuzu yazdırıyorduk. Allah'ın lütfu, ciddi ciddi eriyorduk. Mesela ben, altıncı günün sabahında yüz kırk yedi kilo geliyordum ki, bu nereden baksan, ayda sekiz kilo hızla zayıflıyorum demekti. Abim de, uzun uzun çiğnediğinden değil, tabii ki bizimle aynı şeyleri yiyebildiğinden, tıpkı ben gibi, yüz kırk yediye merdiven dayamıştı. Ablam üç kilo, babamsa hastanede geçirdiği bir haftanın da katkısıyla altı kilo vermişlerdi. En başarısız olan annemdi; vere vere bir kilo verebilmişti, ama o da şükrediyordu haline. "Nerde yüz altmış yedi kilooo, nerde yüz altmış altı yavrum?" diyordu sevinç içinde. "Bir kilo, bir kilo demek değildir. Ayda dört kilo demektir bu," diyordu. "Hele bir alışayım, hızımı alayım bir, siz o zaman görün beni."

Eriyorduk biz. Yağımız, kaymağımız çözülüyordu ağır ağır. Ağlamaklıydık, ama mutluyduk da. Gerdanımdaki dört gıdıdan biri pörsümeye, sarkmaya, içi boşalmış bir deri kese gibi görünmeye yüz tutmuştu.

Altıncı güne böylece erdik.

Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri'nin başlamasına yirmi dört saatten az kalmıştı.

"Kimin canı ne çekiyorsa, eline bir kâğıt kalem alsın, yazsın, bana versin," dedi annem. "Zeytinyağlılar dolapta duruyor. Enginar, fasulye, barbunya, sirkeli kızartma, mücver, imambayıldı yazıp da boştan yere kâğıtlarınızda yer işgal etmeyin. Onlar hazır. Yağını da emmiştir ki mis gibi... Ooooh-hh... Şükürler olsun Yarabbim! İyi ki de dağıtmamışız onları, bak!"

Misler gibi yemek kokuları başımızı döndüre döndüre evin içinde fır dönmeye başladığında hava kararmak üzereydi ve hepimizin gözü saatteydi.

Saat kaçta başlayacaktı şenlikler sahi?

Babama sorduk en iyisi:

"Baba, orucu kaçta açıyoruz?"

Sevinçli bir telaş içindeydi babam. Hevesli hevesli yutkundu.

"Sabah kalkıp tartılacağız gene," dedi. "Ondan sonra başlayabiliriz."

"Peki, kaça kuralım saati? Üç iyi mi?" diye sordu ablam hemen.

"Yok," dedi babam. "Üç erken olur. Dört dört. Dörde kurun saati. Siz kalkar, çayı filan koyup kahvaltıyı hazır edersiniz... Biz dört buçukta uyanırız... Tartılırız hep beraber, beşte de sofraya otururuz."

Uyuyabilen olmadığı için uyanabilen de olmadı içimizde. Bir bayram sevinci vardı. Hep birlikte saniyeleri sayarak yattığımız, uyuyormuş numarası yaptığımız yataklarımızdan yangın çıkmış gibi fırladık saat dördü haber ederek ötmeye başladığında.

Beşte, Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri resmen başladı.

Kendimizi Grönland'lı, Avusturalyalı hatta Amerikalı hisse-

diyorduk. Kahvaltı, üstüne irmik helvası, tatlıdan içimiz kıyılır gibi olunca kıymalı su böreğiyle, şöyle tuzlucana, buz gibi ayran, tuz üstümüze üstümüze basınca şekerpare, içimiz bayılınca bol sarmısaklı imambayıldı, zeytinyağlıdan soğuyunca, şöyle sıcak sıcak, etli etli bamya çorbası, limonlu şırası da nasıl güzel süner, onun üstüne düğün pilavı, kişnişi, dolma fıstığı, karabiberi, tarçınıyla baharlı baharlı, onun üstüne bol pirinçli, bol şekerli, buz gibi, kâse kâse sütlaç, onun üstüne mantarlı-kıymalı-domatesli-biberli, sarmısaklı yoğurt soslu makarna, bu arada çaylar, kolalar, gazozlar, acılı şalgam suları... Aklına, lokmayı önüne katıp götürecek, bir başka deyişle ıslatıp yutaktan kolayca süzülüvermesini sağlayacak sıvı mahiyetinde ne gelirse... Mühim olan, beynini ikna edeceksin:

"Bak, benim seni açlıktan öldürmeye falan niyetim yok. Olsaydı pastırmalı yumurta yer miydim hiç?" gibisine.

Ben tuvaletteydim ve söylemesi ayıp, babam yeni bir kalp krizi geçirmeye başladığında, üç bardak bol karbonatlı setlice katık ettiğim sekiz tane intestinolün yardımıyla gaz çıkartmaya, alttan üstten nefes almaya çalışıyordum. Durumum tam bir felaketti. Yıllardır taşımaya alışkın olduğum bel yağlarım, klozetin kenarlarından taşmış da şapır şapır dökülüyormuş gibi geliyordu bana. Acı içinde kıvranıyordum.

Kıl abim, kapının önüne zebani gibi dikilmiş, "Çıksana aslanım! Bana garezin mi var lan senin?" diye bağırıyordu. Kıl mıl, kendimden pay biçerek ona da acıyor, çektiği sıkıntıyı anlayışla karşılıyordum. Ama o oturduğum yerden kalkmak o kadar kolay değildi.

Tuvaletteyim, haberim yok tabii, anneciğim yere yığılıveren babamı kucaklayacağım derken salça gibi yayılmış oturma odasının ortasındaki kuru yemiş sinisinin üstüne, ablam da "Gittiii... İkisi birden gittiiii..." diye çığlıklar atıyor. Bu mesaj kâfi! Kıl abiye acımak, anlayış göstermek gibi basit bir uyarıcı değil bu. Bir imdat çığlığı! Yekindim, baldırlarıma abanarak klozetin üzerinden hızla kalkmaya çalıştım; gözümün önü kapkaranlık oldu birden.

Hastaneye bizi kimin götürdüğünü bilmiyorum.

Babamı yoğun bakıma almışlar yeni baştan. Bu arada benim, ablamın ve annemin midelerimizi yıkadılar. Hortumu doktor zoruyla yutarken, "İstemem. Bir lokma alacak yerim kalmadı. Kömüş yemiş gibiyim," dediğimi hayal meyal hatırlıyorum.

Yediği her lokmayı ağzında uzun uzun çiğnediği için, kıl abimin midesinden bir şey çıkmadı. Ailemizin erkeklik gururu adına hicap verici ama, bu yüzden, ona şöyle bostan acuru kadar bir hortum soktular makattan, sıcak suyla uzun uzun lavman yapıp, uzun uzun çiğnemek nasıl oluyormuş gösterdiler.

Ağır mide fesadı teşhisiyle üç hafta hastanede yattık biz. Tam bir kâbustu! Ne yesek ailecek kusuyor veya korkunç mide krampları çekmeye başladığımız için her öğünden sonra teker teker küvetli bir odaya taşınıp midemizi yıkatıyorduk. Abim, kıllığından vazgeçmediği ve ısrarlı bir inatla uzun uzun çiğnediği için kusamıyor ve mide yıkatmayla rahatlayamıyordu. Bu yüzden ona sık sık lavman yapıyorlardı.

"Ulan alışacağım, o olacak!" diyordu ciddi bir korkuyla.

Babama anjiyo yapmışlar yoğun bakımda. Biz üstten, abim alttan hortumlanırken bir de güzel by-pass geçirmiş beyefendi. Sağlığına kavuşmuş, sağlıklı bir şekilde de on dört kilo verip yüz altmış bir kiloya inmiş.

Abim, kıçını tuta tuta yirmi dokuzuncu lavmanından gelirken, babamı tekerlekli sandalyeyle bizim odaya getirdiler.

Babam hariç, hepimiz blumiaya yakalanıp tığ gibi olduk. Haa, bir de abim hariç. O, lavman korkusuna yemeden içmeden kesildi. Ayda bir, bir şişe hintyağını öğüre öğüre dikiyor kafasına, ondan sonra tuvalete zor yetişiyor.

Onu diyorum, Geleneksel Kömüş Günü Şenlikleri'nin çok yararını gördük biz. Bir defa yetti. Blumia illetinden de kurtulursak huzura kavuştuk demektir.

Ümit

O akşam da evinin yolunu, cebinde sadece ertesi günün yol parasıyla tutmuştu. Bunun ne zamandan beri böyle sürüp gittiğini hatırlamak bile istemiyordu artık... Çok iyi hatırlıyordu hoş, domuz gibi hatırlıyordu ama kötü bir anı gibi belleğinin derinliklerine itmeye çalışıyordu maddiyat konularını her zaman. Her ay aynı şey oluyordu kaç senedir. Maaşı bir alsa, çocuğa kışlık palto alacak; maaşı bir alsa, şu bakkalın sesini kesecek; maaşı bir alsa, elektrik sayacı sökülmeden yetişip borcunu ödeyecek, maaşı bir alsa, gecikmiş kirayı ödeyip ev sahibini susturacak; maaşı bir alsa, şöyle derdim tasam demeden gidip kasaba bir kilo kıyma alacak; iki kilo patates, bir büyük şişe de kola alacak domatesiyle, hıyarıyla tam tekmil bir salata malzemesi dolduracak poşetlere; eve getirip mükellef bir akşam yemeği hazırlatacak, köfte, patates kızartması, salata, kola... Çocuğa, kadına ziyafet çekecek, maaşı bir alsa, bütün dertlerinden kurtulacaktı.

Alıyordu her ay maaşını. Ona da şükür. Alıyordu almasına ya, hangi birini düşüneceksin, dert bir değil elvan elvan; oradan kıs, buraya ver, buradan kırp şuraya daya, şuradan kes, buraya yama... Olmuyor, olmuyordu bir türlü. Her ay, maaşı alıncaya kadar ayrı dert; "Ah bir şu maaş günü gelse kazasız bela-

sız...", sonra maaş günü gelir, ayrı dert; "Hangi birine yetişeceksin?"

Güzeli ve doğrusu oymuş gibi geliyordu ona uzun zamandır. Düşünmüyor, hesap etmiyor, etse bile etmezmiş gibi yapıp kendini avutuyor, "Ah maaş günü gelse..." deyip, maaşı aldığı gün borca harca dağıtarak tüketeceği bir sonraki maaşıyla hayalleniyor, avunuyor, ümitleniyordu. Ümit fakirin ekmeğiydi sahiden de.

Yıllar var, karısının yüzü gülmüyordu. Kadının, gülmesini bilip bilmediğinden bile emin olamıyordu artık. Her akşam aynı bezgin, yılgın, hastalıklı, çileli surat açıyordu kapıyı. Geri çekiliyor, bir buyur etmiyor, bir kuru hoş geldini bile çok görüyor, varsa eğer, elindeki ekmek poşetini alıyor, sessiz, soğuk, donuk, yıkılıp gidiyordu mutfağa.

Evvelce uğraşıyor, didiniyordu karısına durumu anlatabilmek için. "Ya Hanım..." diyordu karşısına alıp alıp. "Etimiz belli, budumuz belli. Ne yapalım? Olduğu bu. Bununla idare edip, bununla yetinmeyi öğreneceğiz. Bir biz değiliz ki. Memleketin yarısı bu durumda. Üzülme, yıkma suratını. Hele bir maaşı alayım, onu da hallederiz, onu da hallederiz. Kirayı, suyu, elektriği, kışlık yakacağı filan düşünme sen. Ne zaman soğukta koydum ben sizi?"

Karısının suratı hiç değişmiyordu. Asık değil bezgin, kızgın değil yılgın, kötücül değil ümitsiz, hırçın değil teslim. Gerektiğinde, gündüzün kapıya dayanan alacaklılarla ilgili rapor vermek için en silik, en az ses çıkarabileceği birkaç cümle kuruyor, oğlana kuru kuru bir iki söz ederse ediyor, onun dışında ağzını açmıyor, bir şey demiyor, kavga çıkarmıyor, mızmızlanmıyor, ağlamıyor, halinden şikâyet etmiyor, dırdır etmiyordu.

"Oğlan da anasına çekerse ona yanarım," diye düşünerek indi dolmuştan. O da az konuşuyor, az yiyor, az tepki veriyor, az okuyor, az yazıyor, az uyuyup az uyanıyordu. "Bu gidişatı değiştirdik değiştirdik, değiştiremedik, yandı gitti gül gibi oğlan," diye düşünerek bakkala doğru ilerledi.

Yapmazdı pek; ne zamandır yapmıyordu da, ama yapacağı tuttu, yaklaşan maaş günüyle ilgili hesaba girişti kafasında.

Önleri kıştı.

Yakacak hâlâ alınmamıştı. O alınsa, kira ne olacaktı? Zaten bir ay rötarlı gidiyordu ödemeleri. Daha elektrik, su faturaları vardı. Kaç ay olduğunu hatırlamamak için, faturaları daha geldiği gün, elinden geldiğince bakmamaya, okumamaya çalışarak ayakkabılığın örtüsünün altına tepmeyi âdet haline getirmişti. Ama en az o kadar iradesi dışında âdet haline getirdiği bir şey daha vardı; ne kadar bakmamaya, okumamaya, görmemeye, görse de, baksa da, okumuş bulunsa da hatırlamamaya çalıştığı fatura varsa, hepsini bir tamam görür, hepsine bir tamam bakmış olur, hepsini de ilk okuma endeksinden son ödeme gününe kadar günü gününe hatırlardı domuz gibi.

Suyu altı aydır, elektriği sekiz aydır ödemediğini hatırladı. Zaten hiç unutmamış, sadece unutmuş gibi yapmıştı. Bu ay onların ödenmesi gerekiyordu. Kışın başında bir de elektrik, su sayaçları sökülecek olursa, halleri hepten haraptı. Ama o zaman odun-kömür işi ne olacaktı? Oğlan ilkokul beşe geçmişti, sırtında paltosu yoktu. Hâlâ ilkokul birde aldıkları içi kapitoneli imperteks. Çok büyümedi, kavruk kaldı sayılsa da imperteksinden daha çok büyüdüğü görülüyordu. Olmuyordu böyle. Ona palto almak gerekiyordu ucuzluktan falan. Alındı dese, bakkal vardı, veresiye dağ gibi birikmiş, manav vardı, kasap vardı, kötü gün dostu, suç onlarınmış gibi buna güvenip dar zamanında kendi gırtlaklarından keserek yardım eden, üç beş gününe borç harç veren eş dost, ahbap, komşu vardı, onlar ne olacaktı?

Bakkalın mavi tentesinin altında bir an durakladı. Her akşam aynı dert, girinceye kadar cehennem azabı, girdikten sonra Sırat Köprüsü. Geç geçebilirsen. Borçlu olduğundan borç istemek neyse, veresiye taktığın bakkaldan veresiye istemek de oydu. Öyle de musibet bir herifti ki şu bakkal. Bakışlarıyla derilerini yolardı adamın, eziyet ederdi. Bir akşam önce kuru nohut almış, ekmek almış, margarin almış, utana sıkıla iki paket de Maltepe almış, "Bu aybaşı hepsini halledeceğim," diye diye, kaçarcasına çıkmıştı dışarı. Ter içinde, ateşler basa basa evinin yolunu tutmuştu. Bakkal çok kötü bakmış, alay eder gi-

bi bakmış, aşağılar gibi bakmış, sövüp sayar gibi bakmış, sadakam olsun der gibi bakmıştı. Ezilmiş, üzülmüştü her akşam olduğu gibi.

Karısının bu akşama nohut pişireceğini biliyordu. Şimdi o kadar yüklü alışverişe gerek yoktu, ama en azından ekmek alması gerekiyordu. Allah'tan bir şey dilese ne dilerdi şimdi? Filanca ihaleyi kazanmayı değil ya; tabii ki bakkalın güleryüzünü dilerdi, ama dilemedi. Bu talep çok komik geldi ona. Bakkal ne kadar surat assa haklıydı. Koskoca Allah da böyle basit işlerle uğraştırılmazdı hem. İç geçirip, ağlamaklı bir gülümsemeyle dükkâna daldı. Dua mua boş laf.

Bir elinde ekmek poşeti, bir elinde tahin helvasını, dört paket Maltepe'yi, bir orta boy yoğurdu, iki paket makarnayı, bir paket çayı, bir kutu kesmeşekeri koyduğu poşetle bakkaldan çıktığında, piyangodan büyük ikramiye kendisine çıkmış ama paydaşlarından korktuğu için kimseye söylememeye yemin etmiş bir talihli kadar gizemli bir gülümseme vardı suratında.

"Ulan, dua da etmedik ama?.." dedi, kıkır kıkır gülerek. "O ne muhabbetti öyle? Ne oldu bu adama? Kafasına bir şey mi düştü?"

Dükkâna girer girmez, bir ilgi, bir hoşbeşle karşılanmıştı. Bunu hayra değil şerre yormuş, "Galiba herif bu sefer veresiyeyi tamamen kestiğini söyleyecek, ondan böyle gülüp gönlümü almaya çalışıyor," diye düşünmüş, ama yanılmıştı. Ekmekleri kendi elleriyle bizzat seçip poşete koyan bakkal, bir de üstüne, sigaraya ihtiyacı olup olmadığını sormuştu.

"Var da... Sana da yük oluyoruz veresiye veresiye... Maaşı alınca gerçi..."

Hemen susturmuştu bunu bakkal. Kendiliğinden dört paket Maltepe atıvermişti poşetin içine, ondan sonra da oğlanı sormuş, iki yüz elli gram kakaolu tahin helvası kesip onu da poşete atmış, "Yoğurtsuz nohut olmaz," deyip, bir orta boy yoğurdu gene o poşete atmış, sonra da iki paket fiyonklu makarna alıp onu da poşete atmıştı.

"Yarın akşama da benden yoğurtlu, sarmısağı bol bir makarna yapıp yersiniz afiyetle."

Halıcının köşesinden dönerken, yüzünde hâlâ bakkaldan çıktığında elinde olmadan takındığı o şaşkın, mutlu ifade vardı. Vitrinin camında kendi sırıtkan suratını görüp daha da şaşırdı. Durdu, kendini bir müddet seyretti. "Bu kadarcık şey mutlu etti beni," diye düşündü.

"Şurdan dönsem geri, kasaba dalsam, selamınaleyküm desem, çek bana bir kilo köftelik kıyma desem, ondan sonra da manava gidip bir kilo patates alsam, şunlara bir köfteyle patates yedirsem?.."

Kendini birden kasabın yolunda buldu. Bakkalın mavi tentesinin altından bir kez daha geçti, evinden ters istikamete, kasaba doğru kararlı adımlarla yürümeye başladı. Yüzündeki kendinden emin, dükkânda yaşadıklarından hoşnut tebessümü koruyup korumadığını anlamak için, sıhhi tesisatçının camekânına da baktı geçerken. Hâlâ gülümsediğini görüp güven tazeledi.

Güveni, kasabın sonbahar güneşi vurup da etleri göğertmesin diye buzdolabının önüne çektiği kirli kahve güneşliğin önünde son buldu. Her zaman böyle olurdu. Ekmek, şeker, tuz, hadi makarna, bulgur, kuru fasulyeyi de ekle, çok doğal veresiye nesneleriymiş gibi, ne pahasına olursa olsun, her akşam tutardı bakkalın yolunu, ama kuşbaşı et, kıyma, sote, pirzola yasak nesnelerdi sanki; çok mecbur kalmadıkça gitmezdi kasaptan tarafa. Ayda en fazla üç, bilemedin dört sefer. Çeyrek çeyrek, yarım yarım.

Durdu, derin derin nefes aldı, görüp de ayıplayan olur diye etrafına bakındı, "Bizim hiçbir dileğimiz kabul olunmayacak mı Allah'ım?" diyerek bir adım attı, yeniden durdu, vazgeçip hızlı hızlı geri dönerek evinin yolunu tuttu. Bir süre, kasabın sinek boncuklu kapısından girdiğini hayal etti.

"İyi ki girmedin. Terslerdi herif akşam akşam, moralin bozulurdu." Teselli ediyordu kendini garip.

Hâlâ, "Gireydik rezil olurduk," diye düşünüyordu halıcının önünden geçerken. "Ama dur hele... Şu maaşı bir alayım, ben getirip de suratına çarpmaz mıyım o borcu senin?" Durduk yerde adama kinlenmenin de alemi yoktu gerçi ama, gire-

memişti ya kapıdan içeri, çünkü niye; çünkü kasap ona her zaman surat asarak et-but vermişti de ondan. Giremediyse bir sebebi vardı. Çok kızıyor, gıcık kapıyordu. Vitrindeki yansısı dayak yemiş gibi görünüyordu şimdi.

"Normale döndük," dedi, kendi kendine. Acı acı güldü içinden; "Şansımız olsaydı kız doğardık anamızdan!" Tek kaşını kaldırıp Allah'a bir sitem yolladı:

"Bizim hangi duamız kabul olunmuş ki?"

Eve yaklaştıkça artıyordu bezginliği. Yüzü hiç gülmeyen karısını görecekti bir kere daha. Sonra, olabildiğince az konuşan, anası kadar olmasa da, olabildiğince gülmemeye çalışan oğlunu görecek, bir kere daha oğlanın kavrukluğu, yılıklığı karşısında içi ezilecek, kendini suçlayacak, fakir fukara edebiyatı yapmayı hiç sevmediği için hayallerine kaçacak, şu meşhur maaşı bir alsa, neler neler yapacağını kurmaya başlayacaktı.

"Hep aynı terane!" diyerek bastı kapının ziline. Beklerken; "Ey Allah'ım, bari bugün gülsün şu karının yüzü!" diye dua etmeyi düşündü, olmayacak duaya amin denmezdi, gene vazgeçti.

Ayak değiştirdi, biri diğerinden hafif bakkal poşetlerini, çok ağırlarmış, kolunu yoruyorlarmış gibi yere koydu. Kapıyı açan güleç, ağzı sıcak "Hoş geldin Bey!" dolu kadına bir an yanlış eve geldiği kaygısıyla baktı, sonra "Hanım?" diye sordu gördüklerine inanamayarak.

"Gel Bey, gel," dedi karısı, gözlerinin içi gülerek ve adamcağız daha birinci darbeyi sindirememişken, hafifçe geri dönüp evin içine doğru seslenerek ikinci darbeyi indirdi:

"Oğluum Koş, gel... Bak baban geldi. Koş koş koş."

Sorulmazdı.

"Ne var da gülüyorsun durduk yerde? Ben gene aynı benim. Dünkü, evvelki günkü, ondan evvelki binlerce günkü bezgin, yılgın karşıladığın adam. Ne değişti?" denilmezdi. Üzümünü yiyecek, bağını sormayacaktın.

Sarsak, dengesiz adımlarla kapının eşiğinden geçti. Karısının jestinden hâlâ şaşkın, ağzı bir karış açık eve girerken, "İster misin oğlan güle oynaya koşsun gelsin de boynuna atılsın şimdi?" diye hayallendi. Olmayacak şeydi, yuttu ümitlerini; âdemelma-

sı, ayva yemiş de susuz kalmış gibi indi, çıktı. Tam o anda, dar koridordan koşa koşa gelen sessiz sedasız oğlunun şen kahkahasını işitince hepten şaşırdı.

"Babaaa... Babaaa.." Bir koşu, zaten ayakta zor duran adamın kucağına hoplayıverdi oğlan. Gülüyordu da üstelik.

Gülüyordu be.

Kucakladı, bağrına bastı bebesini.

Oğlanı öpüyor, bir taraftan ne olup bittiğini anlamaya çalışıyor, öpüp öpüp şaşırıyor, gülüp duran, elindeki poşetleri aldığı halde her gün yaptığı gibi arkasını dönüp mutfak yolunda yitmek yerine sevgiyle, sabırla içeri girmesini bekleyen karısına bakıp bakıp şaşırıyor, mutfak tarafından gelen buram buram köfte kokusunu burnuna, patates kızartması cızırtısını kulaklarına çekip çekip daha beter şaşırıyordu.

"Babaa! Annem köfteyle patates kızartıyo."

Karısına bir kere daha baktı. Soracak mecali yoktu. Kaşlarını kaldırmakla yetinip kısa kesti:.

"Hanım?"

Kadın, eğilip ayakkabıları çevirdi, sokak kapısını örttü,

"Annemler uğradı geçerken," dedi. "Erzak bıraktılar birazcık. Ben de dedim, köfteyle patates yapayım güzelce, nasıl olsa buzdolabımız yok, kıymayı bekletecek değiliz, kıymalı nohut yapsaydım iki-üç gün giderdi ama, işte... Dedim ki, şöyle felekten bir gece çalalım ailecek."

Karısının bu şen şakrak hallerini görünce daha fazla dayanamadı, çözüldü.

"Ya..." dedi, gözleri buğulanarak. "Biliyor musun, Allah'tan başka bir şey dileseymişim olurmuş. Ben de bu akşam felekten bir gece çalalım diye kasabın kapısına dayandıydım demin, ama yüz edip de giremedim. Hem vallahi, hem billahi aklımda köfte patates vardı..."

Omuz silkip oğlanı bir kere daha öptü, yere bıraktı. "Ama, kasap tersyüz eder diye... O hızla eve döndüm... malum."

Karısı, tatlı tatlı gülümsemeyi sürdürerek, "Boş ver şimdi kasabı," dedi. "Köftemiz de var, patatesimiz de, kolamız da var, salatamız da."

Güldü, burnunu çekti adam.

"Keşke eve gelirken bir piyango bileti falan alsaymışım," dedi şakacıktan, "Bugün ne dilersem o oluyor."

"Gecikmiş sayılmazsın. Ben sofrayı hazırlayıncaya kadar gidersin gazete bayiine, çekersin bir çeyrek bilet. Belli mi olur?"

"Yok be," dedi adam. "Cebimde yarın sabahın dolmuş parasından başka, yalvarsan bir kuruş yok. Şimdiden düşünüyorum kara kara; akşama arkadaşlardan borç alamazsak eve nasıl döneceğiz bakalım."

"Aman canıım.." dedi kadın. "Zaten çıkmaz bize. Gel, soyun dökün, güzelce yiyelim yemeğimizi. Takmayalım kafamızı şimdi paraya pula."

Adam yatak odasına gitti. Üstünde ne var ne yok çıkardı, pijamalarını giyindi.

"İnsan mutlu olmasını bilecek," diye düşünüyordu çıkarken. Birden durdu. Dolmuştan indiğinden beri başından geçenleri elifi elifine hatırlamış, aklında bunları mantıklı bir sıraya sokmuş, ansızın bir sonuca varıvermişti. "Ne dediydi bizim Hanım?" diye sordu kendine. "Bize çıkmaz zaten," mi dediydi? Aynen... Ben ne dediydim bakkala girerken? "Boş yere dua etmeyeyim," mi dediydim? Aynen... Kapıyı çaldığım zaman ne dediydim? "Bu karının yüzü gülmez," mi dediydim? Aynen... O zaman?

Hemen geri döndü, pijama pantolonunu çıkarmadan, pantolonunu geçiriverdi üstüne. Gömlek düğmesiyle uğraşamazdı şimdi. Bir kazak buldu, giydi sırtına. Koşa koşa, çorapsız kavuştu mutfağa. Karısı, inceden inceye bir türkü mırıldanarak köfteyi çeviriyordu. "Ben bayiiye gidip geleceğim beş dakikalığına," dedi. "Bize çıkmaz ama, bir piyango bileti alacağım bu seferlik. Yarın sabah da yürüyerek giderim işe. Alıştık, ne yapalım."

"Olsun," dedi kadın. "Git al, şenlik olur iki-üç gün."

Adam, ayakkabısının arkasına basarak fırladı evden. Halıcının, bakkalın önünden hızla geçti, yokuş yukarı tırısa kalkıp piyango bayiine vardı.

"Ver ustacım çeyreklik desteden bir tane."

"Buyur... Kendin çek."

Bakmadan, koklamadan, hissetmeye çalışmadan, özellikle de Allah'a dua etmemeye gayret ederek, "Bize çıkmaz, bize çıkmaz..." diye tekrarlaya tekrarlaya rastgele bir bilet çekti; parasını ödeyip evinin yolunu tuttu. "Çıkmaz," diyordu sürekli. "Mümkün değil, bize çıkmaz. Şimdi boş yere bu kadar imkânsız bir şey için Allah'a dua edip yüz eğmemek lazım."

O gün ne dilerse değil, aksine ne dilemeye çekinirse o oluyordu. Farkındaydı artık. Dilemeyecekti. Tılsım, büyü, sihir, efsun, mucize veya her neyse o, bozuluncaya kadar hiçbir şey dilemeyecekti.

Karısı gene güleryüzle açtı kapıyı.

"Aldın mı bilet?"

"Aldım. Ne olacaksa... Hiç işte. Çıkacağı yok ya... Daha şimdiden pişman oldum ona bakarsan. Yarın sabah yürüyeceğim yol gözümde büyüyor."

"Doğruya doğru," dedi karısı. "Kumar bizim neyimize?" Böyle dedi demesine ama, gene gülümsüyordu.

Adam, bileti katlayıp, pantolonunun arka cebindeki, kıçının kavisini almış incecik, yamyassı cüzdanına yerleştirdi. "Çıkmaz, çıkmaaaz," diyordu sürekli. "Aptallık ettik. Yarın sabah iki dolmuşluk yolu yürü de aklın başına gelsin."

Köfte, patates, kola güzeldi de, oğlanın bitmek bilmez bir iştahla önüne her konanı silip süpürmesi daha da güzeldi.

"Helvayı bana mı aldın baba?" diyordu durmadan. "Hepsini ben mi yiyecem?"

"Sen yiyeceksin oğlum."

Gece karanlığında karısı da güzeldi. Kaç seneden beri ilk. Bunu da içinden geçirmiş, ama dua etmemişti özellikle. O da olmuştu nitekim.

Dilemeyeceksin.

Ertesi sabah, milletin avuçlarına üfleye üfleye kuyrukta beklediği dolmuş durağının önünden içi ezilerek pas geçti. Uzun, upuzun bir yolu vardı. Yokuşlar inecek, köşeler dönecek, sokaklar aşacak, caddelere kavuşacak, sonra yeniden sokaklar, caddeler tepecekti sekiz defa fason pençe görmüş iskarpinleriy-

le. Vardı birkaç arabalı tanıdığı, ama onun bahtına, geçmezdi ki hiçbiri. Geçselerdi de görmezlerdi zaten.

Ummadı bile.

Tam o anda, sağ arkasında inceden bir klakson sesi işitip, irkilerek döndü. Şoför mahallinde kendisine gülerekten işaret edip duran adamı tanımıyordu, sadece gözü ısırıyordu. Gülümseyerek yaklaştı.

"Buyrun?"

"Gel bilader," dedi, arabanın camını yarım açan pala bıyıklı, pörtlek gözlü kocaman adam. "Sen bizim dairede çalışmıyon mu?"

"Hangi daire?"

"Yav gel işte. Orman Bakanlığı'nda müstahdem değil misin sen? Götürüvereyim sevabına."

"Haa, evet. Çok sağ olun. Çok makbule geçti vallaha."

Gene şaşkın, bindi ön koltuğa, sıcacık radyatör ısısı yüzüne vura vura çarçabuk gitti işyerine. Yolda Pala'nın geyik muhabbetine esir oldu, ama olacaktı o kadar. Adam da daire başkanı odacısıymış. Bir yerlerden borç harç denkleyip, bulup buluşturup, askerliğini bitirmesine yakın, oğluna bir elektrik tesisatı dükkânı açmışmış. Şimdi onun geliri, bunun maaşı, gül gibi geçinip gidiyorlarmış evelallah. Tek maaşla olmuyormuş yoksa. Bak, şu arabayı öyle almışlarmış mesela.

O gün akşama kadar, en olmayacak şeyler oldu dairede. İşi görülen, hiç ummadığı bir anda tahsisatı çıkan bir müteahhit, geçerken bunun eline hatırı sayılır bir bahşiş bıraktı, öbür müstahdemlerden biri, "Memleketten geldi. Ölmüş anamın ruhuna," diyerek, bu da dahil, diğer dört müstahdeme ikişer kiloluk bez torbalarda kuru fasulye, birer kiloluk küçük bidonlarda tahin-pekmez dağıttı, bir iş takipçisi, günlük gazetesini "Sen okursun," diyerek buna verdi, yanında da bir paket Marlboro hediye etti, akşama doğru da Giresun'dan rapor tasdiki yaptırmak için zor bela yetişmiş iki genç mimar, mesai saati bitmeden ozalitlerini çoğaltmaya yardım etti diye bunu zorla çarşıya götürdü, oğlu için bir palto alıp hediye etti.

Üstelik hiçbiri için dua etmemişti.

Bunca zaman orada yanılmıştı belki de.

Akşam eve, cebinde bol bahşiş, eli kolu dolu dönerken, parayı niye cüzdanına koymadığını sordu kendine. Cüzdan, paradan çok daha önemli bir şeye tahsis edilmiş gibi bir hisle hareket etmişti bunu yaparken. Neydi?

Hatırladı birden:

"Bilet..."

Başka bir şeyi daha hatırladı:

"Aman iyi bir şeyler ummayalım. Ne ummadıysak o oldu şu ana kadar." Unutmaya çalıştı bileti mileti. "Çıkmaz çıkmaz. Bize hayatta çıkmaz. Nerdee?"

Ummayacaksın.

Akşam, gene karısı gülümseyecek, gene oğlu gülümseyecek, gene yatak odası gülümseyecek miydi acaba? En azından kendi gülümseyecekti ya. Aylar vardı, günlük gazete okuyamamış, şöyle ayaklarını uzata uzata bulmaca çözememişti. Ama daha güzeli, yıllar vardı oğluna bir palto alamamıştı. Gülecekti. Kim gülmezse gülmesin, o gülecekti.

Karıyla oğlanın bir gece evvelki hallerini aklından çıkarmaya, onları bir kere daha öyle görmeyi ummamaya çalışarak ekmeğini almaya girdi bakkala. Öyle dalmıştı ki, girmeden önce tedirgin olmayı unuttuğunu ancak girdikten sonra fark edebildi. Kızarıp bozararak ekmek dolabına bakarken, bakkal bir gün öncekinden de güleç, "Seç istediğini," deyip, gene kendiliğinden oğlana bir gofret, eve de çayın yanında yensin diye bir paket pötibör bisküvi attı poşetin içine. Tabii yarım kiloluk kokulu çay paketini de unutmadı.

Çok şaşkın çıktı bakkaldan gene. Kırdı boynunu; "Ne olacaksa olsun!" diyerek kasabın yolunu tuttu bir kere daha. Hem cebindeki kalın bahşiş cesaret veriyordu ona. Herif terslenecek olursa, vururdu suratına parayı, "Al lan!" derdi. "Üstü de aybaşında gelecek. Merak etme."

Dükkânın önünde gene cesareti kırıldıysa da, sinek boncuğunu aralayıp daldı içeri.

"Selamınaleyküm."

Yarımşar kiloluk dört ayrı pakette dört parça kıyma, kuru fa-

sulye için bir kilo koyun inciği, oğlanın yüzüne kan gelsin diye de iki parça dalakla kasap dükkânından çıktığında, bakkaldan çıktığından bin beter şaşkın, hiçbir şey anlamaz, hiçbir konuda yorum yapamaz haldeydi.

Hesapları hep ters çıkıyor, ne kadar olumsuz, hayırsız şey, dert, tasa, utanç umuyorsa o kadar olumlu, hayırlı, uğurlu şey geliyordu başına. Bir kere daha arka cebindeki biletini hatırladı.

"Yarın çekiliyor."

Ummamaya çalıştı, ama bu artık çok zordu. Yalandan, çocuk avutur gibi tekrarlaya tekrarlaya gitti evine:

"Çıkmaz. Asla çıkmaz. Herkese çıkar, bize çıkmaz."

Ama bir çıksa, ne güzel olurdu aslında. Var ya... Üfff!

İlk iş, elektrik, su faturalarını öder, sonra karıya bir buzdolabı alırdın son model. Önün kış, on ton kömür... Yok, on ton fazla, nereye koyacaksın? İki ton yeter de artar bile. Kovalı, adam gibi bir dökme soba, bol odun... Hadi gene gülmesin gözlerinizin içi de görelim bakalım.

Yok be! O kadar parayla sobalı evde ne işin var? Gülerler adama. Git, beğen beğendiğini, istediğin semtten, en âlâ kaloriferli bir ev al kendine. Daya, döşe, evdekilere hiç haber verme, her şey olup bitince de dayan kapıya; "Hadin, gidiyoruz," de, olsun bitsin. Bir de araba çek altına, Pala'yla tampon tampona git gel işe. Köfte ye her gün, patates kızartması ye, kola iç, biraz da sen göbek yap.

Zordu. Bir kere şımardıktan sonra ummamayı başarmak, hayallenmemek, dileyip istememek çok zordu. Gene de tekrarladı babam tekrarladı:

"Çıkmaz, çıkmaz, çıkmaz..."

"Ne çıkmaz?" diye sordu karısı, gene gülen gözlerle kapıyı açtığında.

"Yav, biliyorsun işte. Piyango diyorum. Yarın çekiliyor ya."

"Amaaan," dedi kadın. "İşlerimiz nasıl da rast gitmeye başladı, görmüyor musun? Ben bile ümitleniyorum elimde olmadan. Bırak artık şu kötümserliği. Şükredelim Allah'a, dua edelim. Onca adama çıkıyor da bize niye çıkmayacakmış? Var bu iki günde bir hayır. Bir müjde var bize."

"Aman Hanım!" dediyse de, ümit yeşermişti artık içinde. Gönlü, kurtlanmış gibi kaşınıyor, kaşınıyor babam kaşınıyordu.

"Biz gene de ummasak?"

"Umalım umalım. Allah'ın gücüne gider bak."

Gülümsedi.

"Umalım bari," dedi. "Ama, azar azar umalım."

Lan, ya çıkarsa?

Onca eti bozulup kokmadan nereye koyacaklarını uzun süre tartıştılar. Sonunda, en az kocası kadar şaşkın kadıncağız; "Hepsini haşlar, kıymayı da kavurur öyle saklarım, o zaman bozulmaz," deyip tartışmaya son verdi. Oğlan, dayanamadı, "Yemekten sonra," diye tembihledikleri halde, gofreti iki arada bir derede hap gibi yuttu. Olacaktı o kadar. Acaba kuru kuru nohut yemek yerine, şu inciği kaynatıp, mis gibi haşlayıp şöyle, onun içine mi atsalardı? Kıymayı da kuru fasulyeye katarlardı. Ama biraz beklemek lazımdı. Taze et nazlı olurdu, dişe gelecek gibi yumuşamazdı öyle kolayına.

Gece gene şehvetli geçti. Uzun yıllardan sonra ikinci.

Sabah, cebinde de el değmemiş müteahhit bahşişi, korkmadan dolmuş durağında dikilmeye başladı ki, tam sıra ona gelmek üzereyken Pala yanaşıverdi kaldırımın kenarına.

"Gel bilader. Sohbet ede ede gideriz beraber."

Duraktakilere hava ata ata arabanın kapısını açıp sertçe bir eğilişi, ön koltuğa bir kendinden emin kuruluşu vardı!..

Yumuşamamalıydı. Ummamalı, istememeli, tam tersine, olacağından emin olduğu ufak tefek bir şeyler varsa bile; "Yok canım! Nerde bizde o şans?" filan demeliydi.

Belki oyuna vurup?

Neden olmasın?

Bir denemekte yarar var.

"Kötü bir gün olacak," diye geçirdi aklından, ama aklı onunla dalga geçti. "Her şey düzeliyor, iyiye gidiyor artık," diye fısıldayan bir iyi niyet, bir ümit dalgası, bütün karamsarlığını silip süpürdü. "Çıkacak lan!" dedi. "Bu sefer bize çıkacak. Ne dedi Hanım? Var bir müjde demedi mi?"

Pala anlatıp duruyordu. Bununsa kafası başka yerdeydi.

"Cebimde üç kuruş para var ya, bütün alacaklıların isteyeceği tutar bugün garanti. Birine ödemeye kalksan öbürü darılır, öbürüne ödesen beriki bozulur." Farkına varmadan kaderine bozuk attığının farkına varıp sevindi. "İyi böyle," diye güldü için için. "Şaşırtacaksın bu feleği. Hep kötüsünü düşüneceksin." Hemen ardından gene bir kahkaha koptu içerilerinde. "Hayır!" dedi o coşkulu fısıltı. "Ümit kesmeyeceksin. Şükredeceksin."

Daireye girerken, eşi dostu yeni mebus gibi bir selamlayışı, bir şişine şişine sırıtışı vardı!..

Öğlen tatili gelmiş, geldiği gibi de geçmiş, piyango çekilmişti.

Kesin ona çıkmıştı bu sefer. Kimseye belli etmemek lazımdı. Şimdi koştur koştur gidip liste alırsaydı, arkadaşları uyanırdı. En iyisi, hiç bilet almamış gibi, yani her zamanki gibi kuru kuru oturup akşama kadar beklemek, akşamleyin eve dönerken de çaktırmadan bir liste alıp cebe indirmek, otobüste giderken de bakılmazdı, eve döndüğü zaman bakmaktı.

Ona çıkacaktı çünkü.

Kesindi bu.

Hele bir akşam olsundu, mesai bitsindi bakalım. Onca adama nasıl çıkıyordu? Di mi? Hem, iki gündür her şey rast gitmiyor muydu? Belli etmeyecek, sonrasında vallaha da billaha da iyilik etmeyecekti kimseye. Şimdi, buna çıktığı bir duyulacak olsa, ööööfff, arkası gelmezdi yardım isteyenlerin. Ona acıdılar mıydı ki o onlara acıyacaktı?

Yok!

Olumsuz düşünemiyordu. Bu da bir başka iyiye işaretti muhakkak. Onca yıldır her şeyden ümidi kesmişti de nasıl birdenbire hale yola girmeye başlamıştı hayatı, ki birinci işaretti bu, ikincisi de, işte böyle, durup dururken ümitlenivermek olsa gerekti.

"Çıktı," dedi kendi kendine. "Vallaha da billaha da bana çıktı. Hissediyorum. Bu sefer tamam."

Dayanamadı. Kim nereden bilecekti ki bunun öğlen tatilinde piyango listesi almaya gittiğini?

Kalktı; sinsi adımlarla, kimseye bir şey demeden daireyi terk

etti. Piyango bayii yolun karşısındaydı. Sabırsız bir şekilde yeşil ışığın yanmasını beklemeye başladı.

* * *

Hemen yanı başında yeşil ışığın yanmasını bekleyen iki iyilik meleğinden, rütbece daha küçük olanı, diğerine sordu:

"Görevimiz bitti. Yeniden Allah'a şükretmesini ve ümitlenmesini sağladık. Daha niye bekliyoruz bu insanın yanında?"

Rütbeli iyilik meleği, karşı kaldırımı işaret etti göz ucuyla.

"Listeyi alıp da biletine bir şey çıkmadığını görünce yeniden cozutacağı bildirildi bana," dedi. "Bir müddet daha, ufak tefek şeylerle oyalanmasını sağlamamız gerekiyormuş."

"Ne kadar boş şeyler peşinde koşuyor şu insan nesli, değil mi?" diye sordu küçük melek.

"Ne yaparsın," dedi diğeri. "Aylardır ne elektrik parası ödediği var, ne su parası; sayaç söküm memurlarını bundan uzak tutuyoruz, anlamıyor; kirasını arkadan arkadan ödediği halde ev sahibini uzak tutuyoruz, anlamıyor; yıllardan beri oğluna palto alacak parası olmadığı için çocuğun bedensel büyümesini durdurmuşuz, sayemizde hâlâ beş senelik içi kapitoneli imperteksle idare edebiliyor, anlamıyor; sabra ve şükre sırt çeviriyor, Allah'tan ümit kesiyor; gene de Allah onu kendi gazabından esirgiyor, anlamıyor; karısının ailesi zengin olduğu halde kadıncağız pılısını pırtısını toplayıp bunu terk etmiyor, onu da anlamıyor..."

Küçük melek, büyüğünün sözünü kesti:

"Ben de bu insanoğlunu hiç anlamıyorum."

"Gel," dedi diğeri. "Yeşil yandı. Şunu yalnız bırakmayalım. Listeyi görür görmez hayattan ümit kesip günaha girecek gene. Bir iki ufak jest yapalım da cehenneme odun olmasın."

"Ne yapacağız?"

"Amorti mamorti... Bir dahaki çekilişe kadar oyalayacağız. İşimiz bu."

Elmaların Yongası

"Senin kadar güzel Konya mızrabı vuranını görmedim," dedi Erol. "Peki, 'Elmaların Yongası'nı da çalabiliyor musun Konya vuruşuyla?"

"Evet!" dedim sertçe.

İnanmazmış gibi baktı.

"Yani fin-dakka, fingiri-dakka?"

"Evet!"

"Çalsana o zaman. Var ya, eğer onu usulü erkânıyla bir çal, Konya mızrabının ferişţahı olarak ilan edeyim seni; resmini de çerçevelettirip evimin duvarına asayım."

Kucağımdaki sazın döşüne baktım bir süre. Sonra sapından tutup teknesini öptüm, nazikçe dayadım kenara. Dedim ki:

"Ben bu sazı kırmak istemiyorum. Çok kıymet verdiğim birinden yadigâr."

"Ne kırması?" dedi şaşkınca.

Anlatmaya başladım:

Alanya İskelesi'nin yeniden yapıldığı seneydi. Millet ağız tadıyla tatil yapmaya gelmiş, orada, burnun az berisinde gümbür gümbür dinamit patlatılıyor, eski iskele yıkılıyor, havaya tonlarca taş-kaya-toprak atılıyor, belediye mi, artık her kimse kim, inşaat yapıyor.

O zamanlar, "Su akar iz bırakır, turist döviz bırakır!" fasılları çalınmaya başlamamıştı henüz. Turist dendi mi, akla, evden çıkmadan evvel vücudunu yoğurda veya diş macununa bulamış kadar beyaz tenli, havlusu, peştemalı beline dolalı, bu işin tadını yeni yeni almaya başlamış, ilk günden bronzlaşacağım diye kolaya ceviz suyu katıp akşama kadar sere serpe kumsalda uzanan, geceleyin de ikinci derecede yanıkla bu sefer vücudunu sahiden yoğurda, diş macununa bulayan memurin takımı gelirdi. Onlar da, mikrodalga fırın kadar sıcak, bir helikopter pali kadar gürültülü sivrisinek orduları tarafından istila edilmiş, karafatmalı, kulağakaçanlı, çıyanlı, akrepli, örümcekli pansiyon odalarında yaşasa, kumsalın üç-dört yüz metre ilerisinde, şantiye dinamiti marifetiyle havaya devasa kaya parçaları attırılırken bulanan suda denize girip çimse yeterdi.

Hatta o vakitler tatil öyle bir şeydi ki, kim memleketinde dinamit gösterisi seyretme şansına sahip; bu memurinden mütevellit turist milleti, işi gücü, denizi kumsalı bırakıp belediye zabıtası müsaade ettiği kadarıyla iskelenin dibine sokulur, çoluk çocuk infilakları seyretmeye giderdi. Dahası, kıt kanaat maaşından artırıp, kısıştırıp, sıkıştırıp, tıkıştırıp bir köşeye üç kuruş koyarak tatile gelen ailelerin yetişkin erkek evlatları var ise, onlar da haftada hiç değilse iki-üç günlüğüne iskele inşaatına amele yazdırılır, karıyla çocukların zoruna tatil-matil derken çarçur edilen paranın bir kısmı aile bütçesine rücu ettirilmeye çalışılırdı.

İşte taa o zamanlardı.

Alanya...

Tek güzel tarafı, geceleyin, burnun hemen üstünden, az sonra yere teker koyacak bir uçan daire kadar yakın, sanki kale dibindeki incir ağaçlarının dallarına sürtünüyormuş kadar alçak, pasparlak, tepsi gibi dolunay ya da Arap hançeri gibi hilal, ya da peynirli poğaça gibi yarımay...

İskelenin gümbür gümbür atıldığı o sene... Okullar tatile girdikten hemen sonra, iki sınıf arkadaşım, Ali Naci ve Cüneyt'le beraber, ağzımdan bir defa çıkmış bulunan söz mucibince yazın harlanan inşaat sektörüne paça kasnak dalmış, yaşımıza,

boyumuza, posumuza göre ustabaşının uhdesinde, artık hazret hangi sektörü bize münasip görmüşse, dört katlı bir apartman inşaatına temel çukurundan girmiş, el arabasıyla kum mu çekersin, duvar eşeklerinden paslı çivileri mi sökersin, kamyonlardan baca briketi, tuğla mı indirip istif edersin, amelelik yapmış, tatil paramızı öylece biriktirmiştik.

Sırtımızda çadır, ellerimiz kollarımız hırt hışırla dolu, çaydanlığından tut da battaniyesine kadar, sinek ilacından tut da kahvaltılığına, konservesine kadar, okuyacakmışız gibi boşu boşuna yük ettiğimiz çeşit çeşit romanlardan tut da benim köhne bağlamaya kadar, her bir şeyimiz tam tekmil, Alanya Garaj'nda 302'den inip de şaşkın şaşkın kalakaldığımız o günü bugün gibi hatırlıyorum.

"Çadır yasak. Ona göre."

"Buyur?"

"Size diyorum gençler. Bu sene kumsalda çadır yasak."

Belediye zabıtasının biri, garajda yolu tutmuş, sırtına çadırını yükleneni tembihliyor:

"Çadır yasak. Ona göre."

Halbuki, ben daha önce babamgille en az üç sefer gelmişim Alanya'ya; biliyorum, kumsalda denize girenden daha çok çadır olurdu. Arkadaşların kanına girip çadır tatili fikrini onların kafasına sokan da gene bendim. Lider!

"Ne yapacağız peki biz Abi?"

"Valla onun orasını ben bilmem. Kumsala çadır kurmayın da, nereye kurarsanız kurun. Yoksa gelip ceza keseriz, hem de çadırınıza el koyarız. Ona göre. Kampinkler var kampinkler. Oraya kurun."

O arada uzaktan uzağa, henüz ne olduğunu bilmediğimiz bombalar patlıyor; sanki cehenneme düşmüşüz. Öyle de bir sıcak var.

"Bu top sesleri ney? Bir şey mi kutlanıyor?"

"Top değil onlar len. Dinamit dinamit. Eski iskele havaya uçuruluyo. Yenisi yapılacak seneye."

"Haa..."

"Çadır yasak. Ona göre."

Vurduk yükümüzü sırtımıza, üçümüz de birbirinden ağlamaklı, elli derece güneş altında düştük yola. Millet neredeyse çırılçıplak dolaşırken, bizim, tepemizdeki, elimiz kolumuzdaki ağır yüke ilave, bir de uzun kollu keten gömleklerle ispanyol paça kumaş pantolonlar ve inşaattan kazandığımız paranın bir kısmına kıyarak, "Bir örnek olur, güzel olur," deyip aldığımız kösele iskarpinler, zalimin kamçısı gibi şaklıyordu ağır yük altındaki vücudumuzun dört bir yanında. Nasıl acı çekiyorduk!

Kaç kilometre yürüdük bilinmez, güneş, artık beynimizi, gökyüzünde değil, kafatasımızın içindeymiş gibi haşlamaya, Alanya iskele inşaatının dinamitleri, sıcaktan mercimek kadar kalmış soğancıklarımızda dambırdamaya başladığı sıralarda, hiç beklemediğimiz kadar güzel bir manzarayla karşılaşmayalım mı?

Belediye Plajı'nı yeni geçmiş, buğusu üstümüze üstümüze tüten kaynar kaldırım taşlarını ana avrat söve söve teperekten, ayaklarımızda da kösele kunduralar, tıngır tıngır devam etmişiz yola; o da ne? Yıldız Açıkhava Gazinosu'nun oradaki kumsalda yüzlerce çadır! Bundan güzel bir manzara olabilir miydi Ya Rabbi?

Neredeyse sevincimizden ağlayarak seğirttik kumsala. Yükümüz bir anda hafifleyivermişti. Bundan sonrası kolaydı canım. Bir çadır yeri bulacaksın, çadırı dikivereceksin şöylemesine, kendini buz gibi sulara atıp serinleyecek, ondan sonra da piknik işi, elbirliğiyle güzel bir yemek hazırlayıp ağız tadıyla yiyeceksin. Ben bunlara saz bile çalardım yemekten sonra. O kadar yerine gelmişti keyfim.

Çadır yeri bulmak kolay olmadı. Güzel yerler hep kapılmıştı tabii, ama olsun, biz denize kanalizasyon akıtan, iribaş ve onların vıraklayan ebeveynleriyle dolu boklu derenin kenarındaki tek çadırlık yerle de kanaat ederdik. Bu kadar millet, hepsi de tatile bizle aynı gün çıkmamıştı ya. Bir gün, bilemedin iki gün sonra münhal bir yerde bir çadır sökülür, sahibiyle beraber çeker giderdi memleketine, biz de o arsaya konardık aslanlar gibi. Çok çok, iki gün sabredeceksin.

Kurduk çadırı biz. Kurduk kurmasına ama, etraftan bazı ta-

tilciler halimize acıyıp da yardıma gelmeseydi zor kurardık biraz. Ne meşakkatli işmiş! Çivilerini yere fazlaca çakıyorsun, kancalar baklalara girmiyor; az çakıyorsun, çadır tepene yıkılıyor. Zaten sıcak! Öldük, bittik. Bir de alttan böcek, kertenkele, şu bu giremesin diye tabanlıklı çadır kiralamışız ki, tatilcilerin dediğine göre en büyük hatayı da öyle yapmışız biz. Böcek girmek istedi miydi, her tarafı süzgeç gibi çadırın neresinden isterse orasından girermiş zaten. Ayrıca tabanlıklı çadır yük edip içeride terden gebermeye hiç lüzum yokmuş.

Adamlar çok haklı çıktı. Sözde çadırı kurar kurmaz güzel bir çay demleyecek, kahvaltılık falan çıkarıp karnımızı doyuracaktık ama, naylon çadır, alttan da hava almıyor, dakikasında öyle bir piştik ki, eşyaları nasıl attık içine, ıkış-tıkış yerde bun terlere bata bata mayolarımızı nasıl giyindik, denize nasıl koştuk, bilemedik.

Deniz, adamın neşesini yerine getiriyor ama, öğlen güneşi en tepede, yoruyor da insanı, çarpıyor, hırpalıyor aynı zamanda. Karnımız da aç, eşek gibi de susamışız, ama çadıra gidemiyoruz. Arada bir, içimizden bir gönüllü çıkıp çadıra kadar ulaşıyor, ama girmesiyle çıkması bir oluyor, büyük bir hasretle kendini denize atıyor yeniden. Halbuki birimizin muhakkak çadıra geri dönmesi, üstünü giyinmesi, boş su bidonlarından birini kapıp seyyar duşlardan filan su doldurması, tüpü rüzgâr almayan bir yere kurup çayı koyması gerekiyor. En çok benim sözüm geçiyor ya grupta, liderleri de sayılıyorum ya zaten, baktım ki dönüp dönüp bana bakıyorlar. "Arkadaşlar..." dedim. "Böyle olmaz. Daha tatilin ilk gününden yelkenleri indiriyoruz suya. Olmaz! Neymiş? Çadır çok sıcakmış. Ee? Ne olacaktı? Tatil değil mi burası? Deniz kıyısı değil mi? Tabii sıcak olacak kardeşim. Hadi yürüyün, gidelim çadırımıza, birimiz su ayarlayalım, birimiz ortalığı yerleştirelim, birimiz kahvaltı hazırlayalım. Ter mer, ayağımızın altı deniz, doyururuz karnımızı aslanlar gibi, ondan sonra cumburlop denize... Şeker miyiz de terden eriyeceğiz lan? Haydin. Yürüyün."

Sözümü dinledi çocuklar. Dediklerimin hepsini yapmayı da başardık, hatta sımsıcak olmuş çadıra alıştık bile, ama o ısınan

naylonun yanmış kablo gibi kokusu yok mu, en kötüsü oydu. Çadırı kiralamış olmasak, hiç olmazsa alttan ayağımız toprağa bassın diyerek bıçağı vurur yırtardık zeminini, ama zaten amelelik parasıyla kotarmışız işi, göze alamadık o kadarını.

İçeride yemek mümkün olmayacaktı. Seyyar duşlardan doldurduğumuz suyun tadı da bir tuhaftı ayrıca. Tuzlu muydu ne. Çadırın önüne gazete yaydık, kahvaltılığı onun üstüne düzdük mecburen. Peynirimiz erimiş sıcaktan, ayran gibi olmuş, margarinimiz de sıvı yağa dönüşmüş. Allah'tan annelerimizi dinleyip iki tane ekmek almışız yanımıza. Hiçbirimizde sokaklara düşüp ekmek arayacak takat kalmamış.

Bulut gibi bir sinek ordusunun tecavüzü altında yaptık kahvaltımızı. Çok yorulmuş, çok tükenmişiz. Ter her tarafımızdan akıyor. Son tuzlu çayımızı da içerken hepimizin gözü denize dikilmiş bile. Gene de ilk tatil yemeğimizdi; lezzetli geldi bize.

Yorgunduk morgunduk ama, çadırın içi yatılıp da dinlenilecek gibi değildi. Her şeyi ortada, olduğu gibi bırakıp denizimize geri döndük.

Yola çıkmadan önce şöyle bir karar vermiştik: Herkes, belli bir para koyacaktı ortaya ve her şey birlikte alınacak, birlikte tüketilecekti. Böylece, hakkaniyetli bir biçimde yenilip içilecek, para tükenmeye başladığı anda yeniden, eşit miktarda takviye yapılacaktı. Gizli lider ben olduğum için, arkadaşlar parayı bana vermişti. Ivır zıvıra heves eden, grup kararı haricinde dondurma yemek, limonata içmek isteyen falan olursa, o onun kendi sorunuydu. Ortak paradan şahsi harcama yapılamayacağına göre, o arkadaş, özel isteklerini kendi cebindeki parasından karşılayacaktı. Ben bu konuda çok katıydım. Gazetenin üstünde kahvaltı ederken bile herkesin eşit miktarda yemesi için özel bir çaba sarf etmiştim. Yiyene "yeme" demek olmazdı. Baktım ki Cüneyt lop löp götürüyor, Ali Naci mızmızlanıyor, hemen devreye girip, "Hatırım için!" diyerek Cüneyt ne kadar yediyse ona da o kadar yedirmiştim. Yemeğin üstüne, kurbağalı dereye bir mide dolusu kusmuştu Ali Naci, ama bu da gayet normaldi. Önemli olan, yemede içmede adaletsizlik olmasın! Bu metot doğru metottu, bundan hiç şüphem yoktu.

İyi olacaktı, çok iyi. Bu sayede fuzuli para harcamanın önüne geçmiş olacak ve de uzunca bir tatil yapabilecektik. Har vurup harman savurarak da tatil yapılabilirdi, ama paralar üç günde çekerdi o zaman suyunu. Haydi bakalım, tadını alamadan dön geri o zaman. Benim fikrimdi. İyi ve doğru fikirler benden çıkardı her zaman.

Gene de ilk cozlayan ben oldum.

Denizde, bir taraftan serinlemeye çalışır, bir taraftan da akşam olsa da çadırımıza serin serin girip dinlensek, ilk günün yorgunluğunu atsak diye düşünürken, oradan, Yıldız Açıkhava Gazinosu'ndan gelen o sesle dikiliverdim olduğum yerde.

"'Nerede'yi çalıyor."

"Ne? Kim çalıyor? Hani nerede?"

Yıldız Açıkhava Gazinosu'nu işaret ettim:

"Orada işte. Duyuyor musunuz?"

Gazinodan elektro bağlama sesi geliyordu. Müzik kulağım iyidir; Orhan Gencebay'ın "Nerede"si çalınıyordu; hem de ne! Harika! Muhteşem!

Yarı belime kadar sudan çıkmış vaziyette eşlik etmeye başladım inleyen bağlamaya:

"Nerede
Nerede
Gönlümün Leyla'sı nerede
Nerede
Nerede
Cananım nerede?"

Arkadaşlar yarı şaşkın, yarı neşeli bakmaya başladılar bana.

"Akşam size bir bağlama resitali vereyim," dedim. "Canım çekti. Ne de güzel çalıyor, di mi?"

"Hıı. Hadi deve güreşi yapalım."

"Üç kişiyle deve güreşi mi olur lan?"

"O da doğru."

Onlar aralarında konuşup dururken, ben dilimin ucuna kadar gelen şeyi söyleyiverdim;

"Arkadaşlar! Yürüyün, yıkanalım, üstümüzü başımızı kurulayıp şu gazinoya gidelim, soğuk, buz gibi birer kola içelim.

Hem bağlama dinleriz ne güzel. Akşama kadar pişip duracak mıyız lan bu güneşin altında?"

"Yok da..." dedi Cüneyt. "Paramız çabuk bitmez mi o zaman?" Cimrilik bu oğlanda ırsiydi. Babası, burdan sıkar şurdan yalar, anası kör gözüyle kumaşın içine burnunu soka soka mahalleye dikiş diker, gene de yirmi sene önce aldığı gözlüğünü değiştirmezdi masraf olmasın diye.

Dönüp ters ters baktım.

"Eziyet çeke çeke on beş gün tatil yapacağına, adam gibi yap, bir hafta yap; daha iyi değil mi?"

"İyi de, sen, 'Har vurup harman savurarak da tatil yapılır, ama o zaman tadını alamadan dönmek zorunda kalırız,' dediydin."

"Ben onu derken buranın bu kadar sıcak olacağını bilmiyordum. Hadi. Çıkalım, temizlenelim."

Lider, nerede otorite kullanacağını bilecek!

Kuzu kuzu itaat ettiler bana. Ben ise bir tek şeye itaat ediyordum o anda: Bağlamanın sesine. Ne sıcak umurumdaydı, ne hararet. Sadece, ama sadece "Nerede"yi izliyordum bütün benliğimle. Neredeydi sahi?

Bizimkilerle beraber, rüyada gibi yürüdüm seyyar duşların olduğu yere. Duş muş derdim değildi. Sanki "Nerede" bitiverecek olursa, onu çalanla bağlantım da sona erecekti. Hızla döndüm kendi eksenim etrafında ve ıslak mayomla çadıra dalıp sözde hırsızlardan korumak amacıyla en karman çorman eşyalarımızın altına sakladığım cüzdanı aldım. Ön gözünde ortak paramız vardı, arka gözünde benim şahsi param. Bizimkiler gelmeyecek olursa veya gelip de bir şeyler içmekte nazlanacak olursa, kendi paramdan içecek, o sazı çalan adamla karşı karşıya gelecek, onu illa ki dinleyecektim. Mayomu bile değiştirmedim kurusuyla.

Eski iskeleden yeni patlamalar eşliğinde toz duman kalkarken, ben kendimi Yıldız'a attım.

Normalde ilk defa girdiğim bu kabil yerlerde çok sıkılırdım, ama o anda sıkıntım falan yoktu hiç. Bir sevdiğime kavuşmuş gibi hissediyordum. Sevinçli ve şendim.

İşte oradaydı...

Boyu, çaldığı bağlamanın boyundan biraz daha uzun, çilli suratlı, pis sarı saçlı, küt burunlu, kalın boyunlu, tıknaz, ayı balası gibi bir herif.

Önemli değil.

Çalan oydu ve beni de ilgilendiren tek şey buydu.

Hiçbir çekinme belirtisi göstermeden yaklaştım masasına. Geceleyin sahneye çıkacak olan orkestranın en yakınındaki masaya oturmuştu. Yan dönmüştü şöyle. Sağ dirseğinden taraftа hemen hemen dolu bir bardak bira vardı. Masada onun haricinde bir kişi daha oturuyordu. Sokuldum, en güleç yüzümle sırıttım:

"Oturabilir miyim?"

Kaşlarını şöyle bir kaldırıp indirdi, kafa salladı.

Sessizce, altıma bir iskemle çektim, tam cepheden görecek şekilde karşısına oturdum. O çalmaya devam etti. "Nerede"yi bitirmek üzere olduğunu anlamıştım, parmakları sazın sapında akrobatik gezintiler yapmaya başlamıştı çünkü.

Parmakları dedim de...

Parmaktan başka her şeye benziyordu onunkiler. Küt ve kalın, kötü sarılmış lahana dolması gibi. O incecik perdelerin arasında komşu perdeye dokunmadan nasıl dolanır o kadar kalın malzeme?

Ama dolanıyordu işte... hiç görmediğim bir ustalıkla.

Hayır, ben o senelerde de çalardım saz, hem de bayağı iyi çalardım, ama bununki bir başka iyiydi. Üstelik, bu akla durgunluk veren güzellikteki sesleri, uzaktan dinlemeyi bile sevmediğim elektro bağlamadan çıkartıyordu.

Pes!

Kötü bir amplifikatör bağlanmış sazın döşüne, ama ses iyi... Çok çok iyi...

Durdu bir an. Kalkıp gidecek diye ödüm patladı, ama gitmedi. Sağ kolunun nasır bağlamış kısmına yasladı sazın teknesini, onu orada öylece dengede tutaraktan sol eliyle uzandı, masanın üstündeki bira bardağını aldı, ağzına götürdü, kanlı, pörtlek gözlerini bana dikip dostça kırparak içti bitirdi.

"Merhaba," dedi. "Ersin."

Önce anlamadım ne demek istediğini, "Acaba beni Ersin adında bir tanıdığıyla mı karıştırdı?" diye düşündüm, sonra kendini tanıttığını anladım. Masada oturan hödük, selamsız sabahsız kalkıp gitti.

"Haa... Merhaba merhaba... Ben de Selçuk."

Gülümedi. Çenesinin ufak bir hareketiyle kucağındaki sazı işaret etti bana.

"Anlar mısın bu işten?"

"Eh... Çat pat. Uzaktan 'Nerede'yi duyunca... Denizden çıktım geldim."

"Eyvallah!" Sazı bana uzatacakmış gibi yaptı. "İki dokunmak ister misin?"

Böyle bir ustanın karşısında mı? Aklımı peynir ekmekle yememiştim ben. "Yok yok..." dedim pür telaş. "Ben sadece dinlemek isterdim."

Gene güldü.

"Nasıl devam edelim?"

Gülmesine karşılık verdim:

"Ustanın eli tutulmaz. Canınız nasıl istiyorsa öyle devam edin siz. Ben zevkle dinlerim." Fazla resmi davrandığımı fark edip kıvrak bir manevra ile sen-ben frekansına geçtim; "Bildiğin gibi çal, Ersin Abi!"

Mütebessim baş eğip, hafiften "Misket"e dokundu, oradan, geçiyormuş da uğramış gibi uzaklaşarak "Topal" yaptı bir miktar. Ben ağzım açık dinliyorum. Ne duyduğum seslere inanabiliyorum, ne o seslerin efendisi küt parmaklara.

Şaşkınım, hayranım.

Çark etti o, "Fidayda"nın cim tellerinde gezindi, el vurdu, "Bu Kala Taşlı Kala"da konaklayıp hem döktürmeye hem de kısık, ağulu, buğulu sesiyle söylemeye başladı. O orada otursun, ben de karşısında oturayım, gece yarısına, ondan sonra da sabaha kadar çalsın, kalkarsam şerefsizim! Ne Ali Naci kalmış aklımda, ne Cüneyt, ne çadır, ne tatil. İsmimi sorsan, "Şu bitsin de ondan sonra," derim.

"'Elmaların Yongası'nı çalabiliyon mu Abi?"

Sanki başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Sırtımın tüyleri diken diken, çevirdim kafamı, ellerini birbirlerinin beline dolamış, homo sevgililer gibi sırıta sırıta dikilen Cüneyt'le Ali Naci'yi gördüm tam tepemde. Kim bilir ne kadar zamandır oradalardı.

İşaret parmağımı dudaklarıma götürüp, "Şşt!" dedim.

Ersin Abi, anlaşılmaz bir vurgu ile fin-dakka, fingiri-dakka ritmine zıpladı o an.

"Konya mızrabı" bu!

En sevdiğim!

Hızla ondan tarafa dönerken, ıslak saçlarım savruldu, sazın döşüne eğilmiş kirli sarı alnına birkaç damla su sıçrattım. Hep bizim görgüsüzlerin yüzünden.

Ama, fin-dakka, fingiri-dakka demek, "Konya mızrabı" demek ve "Konya mızrabı" demek de "Elmaların Yongası" demek!

Üstten bir taramalı vuruş: Fin
Alttan iki sıra çektir: Dakka
Tekrar üstten bir, tek ses içinde alttan iki sıra tara: Fingiri
Bu sefer üstten iki sefer kazı telleri: Dakka.

"Elmaların yongası
Aslanım amman
Haydi de sağ cebinde aynası
Vay vay!
İki duvar arası
Aslanım amman
Haydi de hovardalar yaylası...
Vay vay!
Hop tara leyli leyli leyli
Pamuk atıyor
El atına binmiş de
Çalım satıyor...
Amanın da imanım
Hadi gibi kalkalım
Gönüllü askerliğe
Biz de varalım!"

Ölmüşüm ben oracıkta! Bitmiş, tükenmişim! Allah'ım, bu türkü bu kadar mı güzel çalınabilir? Konya mızrabı böyle mi emsalsiz vurulabilir? "Elmaların Yongası" bunca mı söylenebilir?

Kendimi oturak aleminde hissediyorum, kendimi keklik avında hissediyorum, kendimi hovardalıkta hissediyorum, kendimi el atına binmiş, sağa sola pamuk atar hissediyorum. Hop tara leyli! Kendimi Karatay Askerlik Şubesi önünde gönüllü askerlik kuyruğunda hissediyorum! Üstümde bir don, az sonra muayeneye gireceğim.

Amanın da imanım!

Bizim iki akıllı, Yıldız Açıkhava Aile Gazinosu'nun orta yerinde, ellerine birer de demir kaşık geçirmiş, çingir çingir kaşık oynuyorlardı... ki Ersin Abi'nin olağanüstü ritmine eşlik edebilmelerine rağmen, havamızı tek bozan, o ikisinin çingirdeyip durmasıydı.

Derken, havamızı bozan başka bir şey daha oldu.

Ersin Abi, ansızın, teller bir anda kopuvermiş gibi kesti çalmayı. Ben, dönüp ters ters bizim oğlanlara baktım. Onlara darıldı diye düşünüyordum. Başka bir şey düşünmeme imkân yoktu.

Uzaktan bir dinamit sesi geldi.

Ersin Abi ayağa kalktı, sazın sapını kürek tutar gibi tutuyordu şimdi.

Bir el daha dinamit.

Bizim akıllılar, usul usul gerileyip arkamdaki masaya çöktüler.

Ersin Abi, sazı başının üstüne kaldırdı. Şimdi, kürek tutar gibi değil, kazma tutar gibi tutuyordu, döşü beynimin ortasına indiriverecekmiş gibi. Hafiften geriledim oturduğum yerde.

"Abi?"

Dedim, demedim, Ersin Abi hızla indirdi sazı, o parlak gövdeyi Yıldız Aile Gazinosu'nun kirli betonuna çaktı, darmadağın etti.

"Abi, ne oldu?"

O ara farkına varabildim. Gazinoda yalnız değildik artık. Birkaç mayolu yerli turist daha gelmiş, kumsaldan taraftaki ma-

saya oturmuştu. Ayrıca, sonradan gazinonun sahibi olduğunu öğreneceğim Eşekçi Halis de oradaydı ve de iki oğlu.

Elinde bir şişe soğuk bira, öbür elinde de beyazı ölmüş kirli bir bezle koştura koştura geldi Eşekçi Halis. Birayı, eli ayağı titreyip duran Ersin Abi'ye uzattı.

"Al Ersin! Dik bakayım şunu. Ne diye çalarsın o türküyü aslanım!"

Sonra bana döndü.

"Ben mutfaktaydım. "Elmaların Yongası"nı çaldığını duyunca yetişmeye çalıştım amma..." Durdu, kafasını iki yana salladı. "Hiç çaldırtmayacaktınız onu!" dedi. "Yarası var, yarası!"

Ersin Abi'nin bira şişesini kafasına diktiğini görünce yanımızdan geçip gitti. "Gelin len siz de!" dedi, sonradan oğulları olduğunu öğreneceğim iki zırantaya.

Ben, ne yapacağımı, ne diyeceğimi bilmez vaziyette oturup duruyordum Ersin Abi'nin karşısında. Kumsaldan taraftaki masaya kurulmuş yerli turistlerimiz de paniğe kapılıp ayaklanmış, kaçıp gidesi olmuşlardı. Ben, ara sıra, baykuş gibi ensemin gerisine çeviriyordum kafamı, bizim oğlanlara bakıyordum. Kaşıklar parmaklarının arasında, çöktükleri yerde çökekalmışlardı.

Kırılan canım elektro bağlama için bir iki söz etmek istiyordum, hatta kalkıp saygı duruşunda bulunmak istiyordum, ama boğazım kupkuruydu, ne söyleyeceğimi bilemiyordum.

Birasını içip bitirmiş, artık daha az titreyen Ersin Abi'ye baktım bir kere daha.

"Abi?" dedim, söyleyeceklerimin hepsini bir kelimede söylemişim gibi.

"Ooof off!" dedi Ersin Abi. "Boş ver koçum!" Son sözlerine Alanya İskelesi'nden bir dinamit salvosu eşlik etti. O arada yürümeye başlamıştı cadde tarafındaki çıkışa doğru. Durup, "Nerde kalıyorsun sen?" diye sordu bana.

Çok gururlanmıştım. Demek ki sevmişti beni. Ayağa kalkıp bizim çadırın olduğu tarafa döndüm, işaret parmağımla kumsalın ötelerini işaret ettim.

"Şu ötede, çadırda. Bu arkadaşlarla beraber." Şimdi işaret parmağım, bizim kaşık ekibini işaret ediyordu.

"Ben Yönet Pansiyon'dayım," dedi. "Gece on birden sonra burada çalıyorum. Siz de gelin, program bitince sahilde devam ederiz."

Bu kadar gurur fazlaydı benim için. Gözlerim doldu. Onun için bir şeyler yapma isteğiyle dolup taşıverdim. Yüz bulsam, cüzdanımda ne var ne yok yatırıp, güzel sesli yeni bir bağlama alacağım.

"Iyi de Abi, sazın? Nasıl çalacaksın bu gece?"

"Dert değil," dedi. "Iki tane daha var Köfteci Amca'da."

"Köfteci Amca?"

"Tanışırsın."

İnşallah geceleyin müşterilerden biri peçeteye "Elmaların Yongası" yazıp yollamazdı.

Ayrıldık şimdilik.

"Kafayı yemiş," diyordu Ali Naci.

"Aşk aşk!" diye cevaplıyordu onu Cüneyt. "Aşk adamı böyle eder."

"Bilir bilmez konuşmayın lan!" dedim, masalarına geçerek. "Kim bilir ne derdi vardır garibin!"

Yıldız Aile Gazinosu da bir serindi ki. Akşama kadar kalkamadık oradan. Üçlü okey oynadık, hak geçmesin diye adam başı yedişer tane buz gibi kola içtik, inşaat köşelerinde alnımızın teriyle kazandığımız helal parayı adak horozu gibi boğazladık. Kimse, "Hani fuzuli para harcamayacaktık?" demiyordu Allah'tan.

Derken, güzel güzel kokular gelmeye başladı mutfak tarafından. Bir şeyler kızartıyorlardı.

"Bir fikrim var," dedim, Amerika'yı ben keşfetmişim gibi.

Ikisi de biliyor, en azından tahmin edebiliyorlardı fikrimin ne olduğunu.

"Hayır!" diye itiraz ettiler bir ağızdan. "Burda olmaz. Gidelim, çadırımızda yiyelim. Paramız suyunu çekecek aslanım iki günde."

"Kesin lan!" dedim. Liderim ya ben. "Göt kadar çadırda neyin nerde olduğu belli değil, şimdi üşenmeyecek misiniz ter içinde yemek pişirmeye? Hem, tatil dediğin, vur patlasın, çal oynasın

yapılmalı ki tatile benzesin. Üç gün daha kalmak için ordan burdan kısacaksam ne anladım ben o tatilden?" Omuz silkip, Eşekçi Halis'in garson kılıklı oğullarından bir tanesine el salladım, o bizden tarafa gelmeye başlayınca da son sözümü söyledim:

"Benim cüzdanım iki göz. Birinde ortak paramız var, öbüründe benim şahsi param. Ya beraber yeriz, ya da ben kendi kesemden yerim, siz de gidersiniz kızgın çadıra, panayır ayısı gibi, ayaklarınız yandıkça birer birer kaldırıp hem oynar, hem de kızgın yağa yumurta kırarsınız. Karar sizin."

Eşekçi Halis'in ablak suratlı oğlu, ki daha sonradan büyük oğlu olduğunu öğrenecektim, gelip tepeme dikilmişti.

"Sen saz çalmasını biliyon mu?" diye sordu bana sırıtarak.

Oraların yabancısı sayılmazdım ama evvelki üç gelişimde Yıldız Aile Gazinosu'nun kapısından girmişliğim olsun yoktu. Hem bu vesileyle eş dost, tanıdık edinmiş olabilmek, hem de bizim oğlanlara teklifimi düşünecek zaman verebilmek maksadıyla, ablağı cevapladım:

"Biliyorum."

"Çalsana."

Yere, kırılmış sazdan arta kalanlara baktım.

"Buralarda çalınabilecek bir saz falan görüyor musun sen?"

"Yoo! Vardı ama Ersin Abi kırdı!"

"Peki, neyi çalacağım ben o zaman?"

"Ben sana getiririm istersen," dedi, kıllı koltuk altını hart hart kaşıyarak. Ter kokusu suratıma fışkırdı. "Bizim mutfağın arkasındaki depoda dört tane daha saz var. Ersin Abi her sene geldiğinde bütün sazları kırdığından, babam alır alır koyar oraya ucuzken."

"Yapma yaa!"

"Vallaha bak."

"Tamam, biz de yiyoruz."

Döndüm. Cüneyt'ti bu. Ters ters bakıyordu bana.

"Öyle bağ bağışlayacakmış gibi bakma bana," dedim. "Yiyorsan, istediğin için ye, benim hatırım için değil. Ben, kafama göre yer, içer, param bitince de çekip giderim memleketime aslanlar gibi. Size yük olacak değilim, merak etme."

Yüzü yumuşadı Cüneyt'in.

"Öyle demek istemedim Cina!" dedi. Birbirimize "Cina" derdik. Almanca dersini kırıp birlikte gittiğimiz bir seks filminde, herifin biri Cina adında bir kadının kılığına giriyor, kızlar yatakhanesini darmadağın ediyordu. Tesadüf bu ya, ara verilip de ışıklar yandığında, iki sıra önümüzde Almancacı'nın da dersi kırdığını ve filme geldiğini görmüştük. Oradan, adımız Cina'ya çıkmıştı. Özellikle Almanca derslerinde, birbirimize "Cina" diye seslenirdik ki, Almancacı o utanç verici anı hatırlayıp fıtık olsun. Zaten canına tak etmiş adamcağızın, teneffüsün birinde bileğimden tuttuğu gibi bir kenara çekmişti beni.

"Üçünüze de sınıf geçirteceğim," demişti, burnundan soluyarak. "Sakın o gün sinemada karşılaştığımızı kimseye anlatmayın. Söz mü?"

"Söz!"

Yedi düvele anlatmıştık tabii. Okulda bizden başka, yaklaşık üç yüz tane daha Cina türediydi bunun üzerine.

Cina aşağı, Cina yukarı.

Almancacı bir hafta rapor aldıydı.

"Tamam Cina," dedim Cüneyt'e. Sonra ablak suratlı oğlana döndüm.

"Ne yiyebiliriz kardeş?"

Sırıttı.

"Yoğurtlama var," dedi. "Izgara köfte yapabiliriz. Ama keçi eti bak. Sonra söylemedi deme."

"Ne olmuş keçi etiyse?"

Bunu soran öbür Cina'ydı, yani Ali Naci.

"Cırcır olursun alışkın değilsen," dedim. Ablak suratlı, kıkır kıkır güldü. "Emaneti zor yetiştirirsin memişhaneye."

Birbirimize baktık. Yoğurtlama nedir, onu bilmiyorduk bir kere, ama yoğurtlu moğurtlu bir şey olduğuna göre köfteden ucuz olsa gerekti. Hakkaniyet ve adil masraf paylaşımı adına, yoğurtlamada karar kıldık. Ne olduğunu geldiği zaman görecektik.

"Ortaya mı yaptırayım, tek tek mi?" diye sordu oğlan.

Ortaya olsa, kim ne kadar yedi, gene sorun çıkacak. "Tek tek yaptır," dedim. "Yanında bir şey içmeyeceğiz." Sanki akşama kadar gazinonun kola satışını patlatan biz değilmişiz gibi, o saatte her nedense tasarrufu düşüneceğim tutmuştu.

İşte ben bunu sevmiyorum. Rahat davranırken, birdenbire bir baskı hissediyorsun üstünde.

Ne oldu? Niye kastın?

Hiç... Kastım işte.

Yoğurtlama denilen şey, bildiğimiz kızartmaymış. Patates hariç, sivri biber, patlıcan ve kabak. Yanında da koca bir kâse sarmısaklı yoğurt. Ablağın gösterdiğine göre, o kâseyi olduğu gibi boca ediyorsun kızartmanın üstüne, oluyor sana yoğurtlama. Annemin kırk senedir yaptığı şey. En basit yemek.

İyidir iyi... Ucuz olur, hem de lezzetlidir.

Biz, yoğurtlamanın dibine ekmek banarken, ablak surat yanımıza geldi. Gazinoda başka müşteri kalmamıştı. Oğlan, teklifsiz bir sandalye çekti altına, omzunda kirli bezi, koltuk altından fışkıran kılları göstere göstere ters çevirdi sandalyesini, dirseklerine yaslanıp kuruldu bir güzel, suratımıza bakmaya başladı.

"Ee? Memleket nere?"

"Konya," dedik, bir ağızdan.

"İçinden mi?"

"İçinden."

"Benim memleket de Alanya."

Hiç belli olmuyordu yani. Bıyık altından güldük birbirimize. Hafiften geri zekâlı bir konuşması vardı çocuğun. Pepe gibi de, değil gibi.

"Benim adım Yusuf," dedi. "Babama da Eşekçi Halis derler. Bu gazino bizim."

O sırada, güneş ufukta denizi yakarak alçalıyor, koyu mavi bir çarşafa dönmüş Alanya denizine durgun su müdavimleri son dalışlarını yapıyordu. Dinamit sesleri paydos etmişti. Sütlimandı ortalık; duygusaldı. Bu duygusal manzaraya tezat, Ali Naci, kolum kadar bir kızarmış çarlistonu yoğurda bulamış, beş parmağının beşinden de şapır şapır yağ ve sarmısak-

lı yoğurt damlatarak, havaya diktiği ağzına tıkmakla meşguldü. Beyaz bir bıyığı ve sakalı olmuştu. Burnunun ucunda da beyaz bir ben.

"Eşekçi Halis mi?" dedi Cüneyt. İçimizde en cinsel olan oydu ve de bu "eşekçi" lafından kötü kötü anlamlar çıkarmıştı. Pis pis gülüyordu. "Baban hızlıymış ha?"

Ablak anlamadı Allah'tan. O da,

"Ha?" dedi.

Hemen araya girdim.

"Nasıl yani? Niye Eşekçi Halis derler babana? Gazino sahibi olduğuna göre Gazinocu Halis demeleri gerekmez mi?"

"Haaa..." dedi oğlan. "Eskiden, daha Jawa motosikletler bile yokken, babam, tam bu gazinonun burda eşek kiralarmış yaylacılara. Yaylaya çıkmak için eşekten daha uygun araç yokmuş."

"Ne yaylası?" Beyaz bıyık, beyaz sakallı Ali Naci'nin sorusu.

Yusuf, eliyle kumsalın ters istikametindeki Anamur asfaltını gösterdi.

"Şu taraflar hep yayladır," dedi. "Alanya'nın yerlisi, yazın oturmazmış Alanya'da eskiden. Çok sıcak olduğu için yaylaya gider, orda yaylarmış. Dağ bayır demeden çıkacak tabii, bir sürü dengi olacak, eşyası olacak, onlar için de bir yük hayvanı lazım. Kamyon mamyon çıkamazmış o zamanlar. Yollar hep keçi yoluymuş. Herkes eşekle çıkarmış. Ee, şehirde milletin ahırı mı var ki eşek beslesin? İşte babam, burda, bu gazinonun olduğu yerde bir ahır, bir de genişçe bahçe yapmış, yaz geldi miydi millete eşek kiralamaya başlamış. Adı taa o zamandan kalmıştır: Eşekçi Halis."

Cüneyt, kendisinden hiç beklemediğim bir espri patlattı:

"Sonradan Jawa motosikletler çıkınca da Jawa'cı Halis mi demişler?"

Kahkahalarla güldük. Yusuf pek anlamış gibi bakmıyordu ama olsun. Biz anlamıştık.

"Benim biraderin adı da Yavuz," dedi, durup dururken. "Ama o biraz geri zekâlıdır."

Birbirimize baktık, "Yok canım!" falan dedik nezaketen.

"Yok yok! Vallaha geri zekâlıdır. İlkokulu bile bitiremedi."

Geride, orkestra setinin olduğu sahne benzeri yükseltide ufaktan ufaktan bir hazırlık başlamıştı. Hâlâ müşteriye benzer biri yoktu ortalıkta ama, o zamanın modası uzun saçlarıyla orta yaşlı bir tip, baterinin üzerindeki çadır bezine benzer örtüyü kaldırıyor, elektro gitarları kutusundan çıkarıp fişlerini oradaki amplifikatörün jak deliklerine sokuyor, cayink coyink sesler çıkartıyor ve kanımca orkestranın kurulum hazırlıklarını tamamlamaya çalışıyordu.

"Bu abi kim?" diye sordum

"O Rıfat Abi," dedi Yusuf. "Bizim orkestranın bateristi. Bir güzel şarkı söyler ki... Hem de çalar... Aklın durur."

"Hadi canım!" demişim. "Bateri çalarken mi söylüyor?"

"Öf!" dedi Yusuf. "Anasını bile belliyor. Ne diyon sen! Onları bir de Ersin Abi'yle beraber seyredeceksin!"

"Haddibbee!"

"Vallaha!"

Gene Ersin Abi çıkmıştı karşıma. Ne pansiyondu kaldığı? Hah! Yönet Pansiyon!

Ötede, kumsal tarafında çadırların fenerleri birer ikişer yanmaya başlamıştı. Daha tam kararmamıştı hava, ama ailecek çadır tatiline gelenler, çadır tatilinin ruhuna uygun olarak, fenerlerini yakıp çadır kapısının oraya bir yere asmış, erkekler komşu çadırların erkekleriyle tavla atarken, kadınlar da fener ışığında akşam yemeği derdine düşmüşlerdi. Şimdi, yasak kampingden gelen yemek kokuları, Yıldız Aile Gazinosu'nun mutfağından gelen yemek kokularını bastırıyordu. Ufak ufak da müşteriler düşmeye başlamıştı. Ben, en çok Ersin Abi'yi merak ediyordum.

"Ersin Abi'nin bu gece programı vardı, di mi?"

Yusuf, salak salak baktı bana.

"Ne programı?"

"Yani diyorum, bu gece çalıp söyleyecek mi?"

"Tabii."

"Kaçta?"

"O belli olmaz hiç. Şimdi kafa çekmeye başlamıştır pansiyo-

nun balkonunda. Bir saate kadar Rıfat Abigil çalmaya başlar. Müşteri yavaş yavaş karnını doyurur, içkisini içer, ondan sonra sıra oynakları çalmaya gelir. İşte o zaman, ya babam gider Ersin Abi'yi getirmeye, ya da ben giderim. Alır geliriz birimiz. Ersin Abi oyun havaları çalıp coşturur müşteriyi, onlar da iki saat daha oturur, yer içer, oynar. Bazı, coşar Ersin Abi; Rıfat Abi'yi çağırır yanına. Müşteri olsun olmasın, ikisi bir döktürür... Biz kafaları yeriz!"

"İyi de, niye siz gidip getiriyorsunuz? Kendi gelemiyor mu?"

"Gelir gelmeye de, ah bir de unutmasa!"

"Unutuyor mu?"

"O kadar içersen sen de unutursun."

Bizimkiler huzursuz huzursuz kımıldanmaya başlamıştı. Biliyordum, uykuları vardı. Benim de vardı gerçi. Sabaha kadar otobüs yolculuğu; tatil heyecanıyla gözümüzü kırpmadan sohbet edip kikirdemiştik arka beşlide, ondan sonra da cehenem sıcağında, sırtında elli – altmış kilo malzemeyle çadır yeri ara, hiç dinlenmeden güneşin altında denize gir, tepiş, sonra da buraya gel, akşamı et. Şöyle bir baktım, ikisinin de gözünden uyku akıyor. "Gidip yatalım!" diye yalvarıyorlar gözleriyle.

Ama benim başka planlarım vardı o gece için.

Çocuk musunuz? Gidin yatın kendiniz.

"Nerde bu Yönet Pansiyon?" diye soruverdim birden.

Daha Yusuf cevap veremeden,

"Anaaa!" diye patladı Ali Naci. "Ne pansiyonu Cina? Geberiyoz yorgunluktan."

"İyi de Cina," dedim. "Beraber tatile geldik, evlenmedik ya! Yorulan gider uyur. Ben gezmek, çevreyi tanımak istiyorum."

Cüneyt, ağzını ayıra ayıra esnerken göz yaşlarına boğuldu. Bıraksak orada uyurdu.

"Valla ben gidip yatıyorum," dedi. "Zaten sırtım karıncalanıyor. Fazla mı durduk güneşte ne? Fosurdayacak gibi."

Kösele gibi deri vardı herifte. İnşaatta çalıştığımız günlerden bilirim, bir bok olmazdı ona. Biz de Ali Naci ile, önceki tatil senelerimizden edindiğimiz tecrübe uyarınca, denize de gir-

sek, ilk üç gün beyaz bir tişört oluyordu sırtımızda. Biraz kaba duruyorduk diğer tatilcilerin yanında ama, onlar gibi yoğurtla, diş macunuyla uğraşmıyorduk sırtımızı istakoz gibi kızartıp. O gün de hiç çıkartmamıştık tişörtlerimizi denizdeyken. Sadece duş yaparken, bir de şu gazinoya gelirken çıkartmıştık ki tatilciliğin keyfi de buradaydı biraz. Haydi bakalım, sıkıyorsa büyük şehirde bir gazinoya donla gir.

Mayo nedir?

Alenen don!

Şu akşam saatinde gelen müşterilerin bile neredeyse üçte biri mayosuyla gelmiş. Tatil bu, olacak!

Cüzdanımın ortak hesap gözünden yoğurtlamanın hesabını öderken, bizimkilerin keskin keskin ne kadar harcadığımı denetlemesi canımı sıktı. O anda istedim ki, kalan parayı gözlerine sokayım, "Alın lan, bundan sonra siz idare edin!" deyivereyim. Ama demedim. Ne Cüneyt Ali Naci'yi, ne de Ali Naci Cüneyt'i sallardı, ikisinin de teker teker ve birlikte beni salladıkları kadar. O tatil, ertesi sabah biterdi o zaman. Fedakârlık bende kalsın!

"Gelmiyor musun şimdi sen?" diye sordu Ali Naci. Cüneyt, esneye esneye kumsal tarafındaki geniş çıkışa yollanmıştı bile.

"Gelirim canım," dedim. "Ama önce bir dolanayım diyorum. İstersen sen de takıl. Uykum açılır diyorsan?"

"Yok Cina! Manyak mıyım ben! Geberiyorum uykusuzluktan. Çadır da serinlemiştir şimdi, bir vururum kafayı, yarın öğlene anca uyanırım."

"İyi," dedim. "Sen bilirsin."

O da Cüneyt'in ardı sıra kumsal tarafındaki çıkışa yönelirken, ben, Yusuf'un çekiştirmesiyle öte tarafa, Anamur asfaltının olduğu yöne döndüm. O yanda da büyücek bir çıkış vardı... Ersin Abi'nin çıkıp gittiği çıkış.

Asfaltın başına kadar götürdü beni çocuk, eliyle caddenin karşısını gösterdi.

"Şu manavın yanındaki sokağa gir. Üçüncü apartman, Yönet Pansiyon," dedi. "Ersin Abi bizden taraftaki köşe başında, ikinci katın balkonundadır şimdi. Demleniyordur Köfteci Amca'yla."

Köfteci Amca bahsini ikinci defa duyuyordum. Herkes birbirini tanıyordu galiba burada.

Anamur asfaltını bin bir sıkıntıyla geçtim.

Vızır vızır bir trafik var; dikkat etmezsen biçilirsin.

O zamanlar, şehir içi ulaşım Jawa motosikletlere havale edilmiş. Eşekten bir kademe ilerideyiz.

Manav, Arap tipli, kalın dudaklı bir herifti. Üstü çıplaktı, altında kara bir şalvar vardı. Bir gazetenin üstüne süs biberlerini yaymış, erik yer gibi çıtır çıtır yiyordu. Bu manzarayı görmek bile gözlerimi yaşarttı. Acıdan nefret ederim.

Sordum, âdettir:

"Yönet Pansiyon bu sokakta mıydı?"

Ağzına attığı biberin çöpünü tükürüp,

"Hee!" dedi. O kadar.

Yoo da dese girebileceğim başka bir sokak yoktu. Girdim, sağıma soluma baka baka ilerlemeye başladım. Ailemle önceki gelişlerimden biliyorum, üstü çıplak, altı kara şalvarlı birini gördün müydü, öz be öz bir Alanyalı görmüşsündür. Sokakta, pansiyona dönüştürülmüş her apartmanın önünde bu türden birileri vardı. Pansiyon sahipleri de Eşekçi Halis'in eşek dükkânı zamanlarında olduğu gibi, yazın Alanya'da kalmazlarmış. Yaylaya çıkar, yaylarlarınış. Kimseye güvenmediklerinden de, dükkânı, yani pansiyonu, tanıdık, bildikten birilerine emanet eder, haftadan haftaya gelir hesap keserlermiş. Çok sonradır o, Alanya'ya dışarıdan profesyonel otelcilerin - motelcilerin gelip, otantik görünmek adına personele zorla kara şalvar, beyaz gömlek giydirdikleri; bellerine dolak doladıkları.

Her taraftan yemek kokuları geliyordu. Akşam yemeği vakti! Pansiyondasın, ne yapacaksın? Yemek! Karnım tok olduğundan canım çekmedi.

Üçüncü apartmana geldiğimde kafamı kaldırıp ikinci kata baktım. Vallahi de oradaydı Ersin Abi. Balkon demirine dirseğini yaslamış, karşısında oturan şişe dibi gözlüklü, ak saçlı bir adamla mırıl mırıl sohbet ediyordu. Bir an utandım. Nasıl seslenecektim? Ne diyecektim? "Ben geldim!" mi?

Allah'tan Ersin Abi gördü beni.

"Selçuuk!" diye seslendi yukarıdan.

Sırıttım, el de salladım.

"Dolaş da gel," dedi.

Canıma minnet.

Kapının önünü sulayan, üstü çıplak, altı kara şalvarlı, uzun saçlı abiye pansiyonun giriş kapısını sordum. İçimi okumaya çalışırmış gibi bakıp lütfen gösterdi. Necati Abi! Onu da sonradan çok iyi tanıyacaktım. İyi bir abiydi.

İkinci kata çıktım. Mayosunun üstüne pazen entarisini çekmiş, ama tatilci olduğu için önünü iliklemeye gerek görmemiş şişman bir teyzeyle karşılaştım, birbirimize gülümsedik. Balkon, Yıldız Aile Gazinosu'ndan tarafta olduğuna göre, Ersin Abi'nin odası da o tarafta olmalıydı. Sağ koldaki son kapıyı tıklattım, kendiliğinden açıldı. Kafamı çekinerek uzattım, balkonda Ersin Abi'yle o şişe dibi gözlüklü, ak saçlı amcayı gördüm, içeri girdim.

"Gel gel," dedi, Ersin Abi. "Ordan bir iskemle getir altına."

İskemlem elimde balkona geçtim.

"Bu Selçuk. Çadırcı. Bugün tanıştık."

Ak saçlı amca elini uzattı, tatlı tatlı güldü bana, sonra da çocuk azarlar gibi çıkıştı:

"Sıçtınız ulan canım Belediye Plajı'na. Milletin denize girdiği yere çadır kurulur mu? Hergeleler!"

Ersin Abi güldü, aradaki alçak sehpada duran rakı bardaklarını gösterdi.

"İçer misin?"

"Yok," dedim. "Hayatta sürmedim ağzıma."

"İyi bok yedin," dedi, ak saçlı amca.

Ersin Abi tanıttı. "Bu Köfteci Amca," dedi. Hâlâ da asıl adını bilmem adamcağızın. "Köfteci Amca!" Bildiğim budur. Ankara'da, Esat Caddesi'nde TRT'nin hemen arkasında bir köfteci dükkânı varmış küçücük ve sadece öğlen saatlerinde köfte yapıp, bilhassa TRT'cilere yedirir, ondan sonra da karısıyla beraber oturup akşama kadar rakı içermiş. Başka bir saatte gelsen hayatta bir gıdım köfte bile bulamazmışsın. İlla ki de öğlen tatili saatinde gideceksin. O zamanlar televizyon tek kanal, o da

sadece TRT; Ersin Abi, Köfteci Amca'nın devamlı müşterilerini saydı da aklım çıktı. Kimler kimler gidermiş o köhne dükkâna; Tuna Huş'u mu istersin, Jülide Gülizar'ı mı, Zafer Cilasun'u mu, Âbidin Aydoğdu'yu mu, Cenk Koray'ı mı... Kimi istersen. Bir de ses sanatçıları var: Güneri Tecer, Muazzez Türing, Yaşar Özel, Taner Şener, Palyaço Neco, Gökben... Say sayabildiğin kadar!

Dehşet!

Bir anda dev gibi bir adama dönüştü Köfteci Amca gözümde. Bizim, ancak televizyonlu komşu evlerine gidebilirsek görebildiğimiz ünlüler, demek her öğlen Köfteci Amca'nın dükkânına takılıyorlardı!

Müthiş!

İçerken pek hoşsohbetti Ersin Abi. "Şu basur meselesini anlatsana baba!" dedi, bir ara Köfteci Amca'ya. "Selçuk da dinlesin, öğrensin, rakı kötü bir şey değildir. Belki fikir değiştirir sayende, sen de camiaya bir akşamcı daha kazandırır, sevaba girersin."

Köfteci Amca, yaya yaya anlattı.

Üç sene önce çok ciddi basur çıkmış bunun kıçında. Söylemesi ayıp, büyük abdestini yapamaz olmuş. "Tıpa gibiydi şerefsizim!" diyor. "Hiçbir şeye geçit vermiyordu." Bir de ağrımaya başlamamış mı meret? Bırak pantolon giymeyi, don bile giyemez olmuş bu. TRT'ciler de dükkâna gidip gelip, Köfteci Amca'yı göremeyince sorup etmişler, meseleyi öğrenmişler yengeden, birbiri ardına haberler göndermeye başlamışlar eve. Basur deyip geçmemek lazımmış. Kanser bile olabilirmiş. Köfteci Amca meseleyi hafife almamalı, hemen bir doktora görünmeliymiş. Köfteci Amca yaşamayı çok seviyor, karısı da gelip giden TRT'cilerin görgülü bilgili ısrarlarını ilettikçe almış bunu bir vesvese. "Ya ben kanser olduysam?" deyip duruyor, ne kanseri olmuş olabileceğini düşünmek dahi istemiyormuş. Diyor ki: "Ulan, kanser olmak neyse ne de, biri sorsa ne diyeceğim, en çok ona içerliyorum. 'Göt kanseri olmuşum,' mu diyeceğim kardeşim?"

Ersin Abi gülmekten kırılıyordu.

Sonunda bir doktor tavsiye etmiş TRT'ciler. Köfteci Amca da kalkıp gitmiş, yüzünü kızartıp, "Üryan geldik, gene üryan gideceğiz," diyerek, kürtaj masası gibi bir masaya yatmış anadan üryan. Doktor eğilmiş, bakmış, sonra da "Ameliyat!" demiş. Belki basur, belki de fistül olabilirmiş ve her halukârda ameliyat etmeden ne olduğunu anlamaları mümkün değilmiş. Köfteci Amca'yı bu sefer de o ameliyatın sıkıntısı, derdi sarmış. "Geçmiş olsun! Ne ameliyatı oldunuz?"

Cevabı düşünebiliyor musun?

O sıkıntıyla doktorun eteğine yapışıp yalvarmaya başlamış. Maksadı, bu işin başka çıkar yolu yok mudur, onu öğrenmekmiş kesin olarak. Doktor da o zaman, eğer çok sıkı bir diyet uygular, her akşam on dakikalığına sıcak su dolu bir leğende kıçüstü oturur, bu suretle hem kabızlığından kurtulur, hem de basurunu yumuşatabilirse, bir ihtimal, ameliyatsız kurtulabileceğini söylemiş.

Köfteci Amca, o akşam eve gider gitmez, "Banyoyu yak Hanım!" demiş karısına, sonra da eve dönerken aldığı iki yetmişliği buzluğa koymuş. Banyo ısınır ısınmaz, şişelerini alıp kendini atmış içeri. Teneke çamaşır leğenine sıcak suyu doldurmuş, kurnanın ağzına da gaz hunisini dayayıp akan sıcak suyun yönünü teneke leğene çevirmiş. Bir elinde rakı şişesi, cup diye oturuvermiş leğenin içine. Önce canı yanmış, ama bir taraftan da rakıyı içtiği için, kısa zamanda geçmiş acısı. Sıcak su cayır cayır teneke leğene dolar, Köfteci Amca'nın en ücra yerlerini yalayıp, banyo giderinden boşalıp giderken, Köfteci Amca, ılıdıkça ılıyan rakısını yudumlarmış. Sabaha hiçbir şeyi kalmamış, sadece ikinci dereceden yanık tedavisi görmüş bir süre.

Basur doktoru çok şaşırmış bu işe. Demiş ki:

"Köfteci Amca, senin iş, iyi gelecek diye bir şişe ilacı bir dikişte içmeye benzemiş, ama iyi gelmiş. Hayretler içindeyim!"

"İşte rakı böyle hayırlı bir şeydir oğlum," dedi bana, anlatmasını bitirince. Gülüştük durduk.

Biraz da yerimi bol bulmuş, gördüğüm ilgi ve misafirperverlik karşısında hafif yollu şımarmışım, ağzımdan çıkarıverdim baklayı:

"Ersin Abi... Yanlış anlamazsan... Bugün sazı niye kırdın sen?"

Ersin Abi kafasını eğerken Köfteci Amca dikildi.

"Yoksa gene Elmaların Yongası'nı mı çaldırdınız bu deliye?" diye sordu bana. Hemen müdafaaya geçtim:

"Yok, vallahi ben çaldırmadım. Bizim arkadaşlar vardı, onlar dinleyici istekleri olarak isteyince, Ersin Abi de kıramadı..."

"Tamam tamam," dedi, Ersin Abi. "Ben istedim, ben çaldım. Kimsenin kabahati yok."

"Ulan, buna saz yetiştiremiyoruz arkadaş!" diye söyleniyordu Köfteci Amca. Gene sonradan öğrendiğime göre, onun Alanya'daki konaklama sponsoruydu kendisi. Canlı müziğe anormal bir düşkünlüğü vardı, ama öyle gazinolarda falan değil. Tam bir sefa pezevenginden misal, bu kendi deyimidir, o an o balkonda oturur vaziyette, diz dize, biz bize, göz göze canlı müzik olacak. Onun da kalitelisi, âlâsı olacak. Aşağısı kurtarmazmış. Ersin Abi'yi bir keşfetmiş bu, "Tamam," demiş. "Bundan sonra bendensin. Yalnız, gazino programın bittikten sonra karşımda oturup benimle demlenecek, teli konuşturacaksın."

Ersin Abi zaten avare gezermiş,

"Eyvallah!" demiş.

Köfteci Amca'nın Ersin Abi ile ilgili tek sıkıntısı, sık sık sazını kırmasıymış, başkaca bir şikâyeti yokmuş. O da, sırf Elmaların Yongası'nı çaldığında kırarmış. Çaldırmadın mıydı, sazın sapasağlam dururmuş.

"Her yaz, en az dört tane saz parçalar bu! Ulan oğlum, iki misli ye, beş misli iç, on misli kal, mesele para değil, ama ne istersin canım sazdan? İçim gidiyor lan! Kırma lan! El emeği, göz nuru oğlum! Yazıktır!"

Rıfat Balaban'ın bizzat kendi elceğiziyle yaptığı bağlamayı bile taşa çalmış bir defasında. Ona hâlâ yanarmış Köfteci Amca.

"Bir görseydin Selçuk! Öyle bir ses vardı ki bağlamada, telinde örümcek yürüsün, sen otur ağla! Öyle içli, öyle güzel bir ses! Ama ne yaptı bu beyefendi? Vurduğu gibi kırdı onu da! Günah ulan, günah!"

Ersin Abi,

"İçelim baba!" diyerek kapattı konuyu.

İçtiler karşılıklı. Bardaklar diplendi, suratlar ekşitildi, üstüne sular yudumlandı. Ersin Abi düşünceli düşünceli kafa sallıyordu.

"Beğendin mi?" diye sordu bana.

"Neyi?" Elmaların Yongası'nı mı, diyecektim ama, yarasını deşmeyeyim diye ağzımı o konuda açmak istemiyordum artık. Bir taraftan da çatlıyordum merakımdan.

"Şeyi mi?"

"Elmaların Yongası'nı... İyi çalıyor muyum?"

Köfteci Amca derin bir of çekip geriye yaslandı, bana bakıp kafa salladı; "Bu konuyu ne demeye açtın?" der gibi.

"Abi..." dedim, arada kalarak. "Ne diyeyim? Seni de üzmek istemiyorum şimdi..."

Bir sigara yaktı, dumanı gözüne kaçmış gibi yapıp göz pınarlarında biriken gözyaşlarını temizledi küt parmaklarıyla.

"Bedia Akartürk'ün arkasında çalardım," dedi. "Kalabalıktan biriydim, önemli biri değil. Ama çok meraklıydım önemli biri olmaya. Bedia Abla, değer verdiği sazcısına elektro çaldırırdı. O elektronun arkasında sen ne çalarsan çal, sinek vızıltısı."

Köfteci Amca bir of daha çekti.

"Bayılırım Bedia'ya," dedi. "Şelale gibi düşer sesi. Öyle böyle değil. O da gelir benim dükkâna."

Ersin Abi devam etti:

"Talip Abi vardı bizim... Bedia Akartürk'ün baş sazcısı. Elektro onundu..."

Ersin Abi kadar olmasa da, ben de kendimce iyi saz çalardım ve Bedia Akartürk lafı geçer geçmez, kafamda Elmaların Yongası ile ilgili hikâyeler uçuşmaya başlamıştı.

Bu ona âşık oluyormuş, o bunu reddediyormuş... Ayrılacakları zaman, "Hadi son bir defa Elmaların Yongası'nı çal da güle oynaya ayrılalım," diyormuş, bu yüzden de Ersin Abi ne zaman Elmaların Yongası'nı çalsa, Bedia Akartürk'ü yâd edip çıldırıyormuş, falan da filan...

Onu mu dinliyordum, kendi kafamdaki mikrofonda tiyat-

royu mu bilmiyorum. Köfteci Amca bir defa daha of çekmese, hiçbir zaman da bilemeyebilirdim.

"Ooof off! Ah böyle deli huyların olmayacaktı da, şimdi getirecektim sazı, sabaha kadar Bedia çalıp Bedia söyletecektim sana!"

"Mektepli sazcı olmadığımız için..." diye devam etti Ersin Abi. Köfteci Amca'yı hiç duymamış gibiydi. "Bir kara düzen var bizde, bir de müstezat. Bağlama düzenini, misket düzenini bilmeyiz. Bizimkisi parmak cambazlığı. Talip Abi desen, o da mektepli değil ama, Allah'ına kadar eğitimli. Aklına kim geliyorsa hepsinin tedrisatından geçmiş. Ama ille de Konya mızrabı dersen, onun dersini Kör Ahmet'ten almış..."

Konyalıyım ya, Kör Ahmet dedin miydi orada duracaksın, onu bana soracaksın!

Kör Ahmet ha?

"Hepiğizi candan yürekten, ciğerden böprekten selamlarım saayın musavirler!" dedi mi, düğün salonları ayağa kalkar Konya'da.

Kör Ahmet deyip geçmeyeceksin.

Kör Ahmet demek, Konya demek... Konya demek, Konya mızrabı demek.

Atıldım, elimde değil:

"Evet. Fin-dakka, fingiri-dakka."

Ersin Abi kafa sallayarak güldü. Soluk sarı benzine bir an kan gelir gibi oldu.

"İşte bir Kör Ahmet ekolü daha!" dedi, Köfteci Amca'ya bakarak. Sonra bana döndü. "Sen atabilir misin Konya mızrabı?"

Dudaklarımı sarkıtıverdim.

"Fin dakka'yı yapabiliyorum, fingiri dakka kısmında mutlaka çuvallıyorum."

"Bilirim," dedi, cidden hak vererek. "Onu yapsan türküyü çalamazsın, türküyü çalacağım desen onu yapamazsın. En zor kısmıdır mızrabın... Hele bir de söylemeye kalktın mıydı hepten kaçar ucu bucağı."

"Ama aynı zamanda da Konya türküsünün ruhudur," dedim.

"Aynen!" dedi. Gene gözleri dolmuştu. Bu kez sigara dumanının arkasına saklanmadı, yekten sildi.

"Talip Abi'nin bana söylediği de tamı tamına buydu... Ama..."

Sözü, kendi hıçkırıkları arasında kayboldu. Ne yapacağımı bilemedim ben. "Abi, ne oldu?" dedim salak gibi.

"Şşt!" dedi, Köfteci Amca, sonra hızlı hızlı tazeledi Ersin Abi'nin rakısını, bir tane de kendine doldurdu. "Çek bakalım Ersin Baba!" dedi. "İçelim, ağlaşalım!"

Ersin Abi, hıçkıra hıçkıra rakısını içmeye çalışırken bana döndü Köfteci Amca.

"Talip Ustasını çok severmiş Ersin," dedi. "Talip de Ersin'e hastaymış. 'Senin gibi yetenekli sazcı görmedim. Senin o dolma parmaklarını yerim ben! Ulan, her biri mi cambaz olur o parmakların ulan!' der, başka bir şey demezmiş. Ersin'in de derdi zoru Bedia'nın arkasında elektro olmak ya, bir gün tutmuş bunu kolundan Talip, almış götürmüş Bedia'nın karşısına. 'Ablacım, şu oğlanı bir dinle Allah'ının aşkına!' demiş."

Bedia güleç, ama bir o kadar da harbi kadın,

"Elmaların Yongası'nı çalabiliyorsa dinlerim," demiş. "Yoksa hiç başımı ağrıtmasın."

"Bana bırak baba..." dedi, Ersin Abi birden. Hıçkırması geçmişti, ama hâlâ ağlıyordu. "Ben, yüzümü gözümü ateş basarak başladım Elmaların Yongası'nı çalmaya..." diye devam etti. Sesinde, bir başka zamandaymış gibi bir hava vardı. "Daha fasıl kısmını geçmeme kalmadan susturdu beni Bedia Akartürk."

"Öyle çalınmaz yavrum!" dedi. "Sen türküyü çalıyorsun, hem de çok güzel çalıyorsun, ama Elmaların Yongası'nı çalamıyorsun. Hiç mi dinlemedin Talip Usta'nı?"

Ben aval aval baktım Talip Abi'ye. Türküyse, Elmaların Yongası da türküydü. Üstelik, üstten bir taramalı vuruş olarak "fin", alttan iki sıra çektirme olarak "dakka", tekrar üstten bir, tek ses için de alttan iki sıra tarama olarak "fingiri" ve de üstten iki sefer telleri kazımak bakımından "dakka" kısmını kara düzende mükemmel seslendirmiştim.

"Abla, bir de müstezatta çalayım emir buyurursan?" diye yalvar yakar oldum.

"Dünyada olmaz!" dedi Bedia Akartürk. "Zaten çalınsa çalın-

sa kara düzende çalınır Elmaların Yongası, onu da çaldığın buysa, hiç yorma beni. Git, ustandan mı öğreniyorsun, başkasından mı öğreniyorsun, kimden öğreniyorsan öğren, ondan sonra gel."

Külçe gibi oturup kalmışım oturduğum yerde. Talip Abi'nin yardımıyla kalkabildim. Bir taraftan da ağlıyorum zırıl zırıl. Ayıp değil ya! Ağırıma gitti. Talip Abi habire kafamı okşuyor. "Oğlum..." diyor, "Üzme kendini bu kadar! Öğrenirsin sen de. Biz anamızın karnında öğrenmedik ya!"

Ben yıkılmışım. "Abi..." diyorum. "Sesse aynı ses, ritimse aynı ritim, türküyse aynı türkü... Benim çaldığımın ne eksiği var? Hani bana, 'Düzen bilmiyorsun!' dese, kabul ederim..."

Talip Abi beni teselli etmeye çalışıyor, "Oğlum..." diyordu tekrar, "... o resimleri yapan bir tek onlar mı sanıyorsun? Ne Leonardo'lar geldi geçti, onun yaptıklarını bire bir kopya eden ne aslan gibi delikanlılar çıktı sonradan... Ama olmadı, tutulmadı... Niye, biliyor musun? Çünkü taklit ettiler de ondan. Leonardo gibi çizemediler tuvale, onun çizgilerini taklit ettiler. Sen de türküyü, türkünün seslerini çok iyi taklit ettin, ama türküyü çizemedin havaya, öyle çalıyormuşsun gibi yaptın sadece. Anladın mı? Taklit ne kadar iyi olursa olsun, nasıl bir sarraf, sahte altını som altından ayırt ederse, Bedia Ablamız da sahte sesle som sesi ayırt eder. Bunda gücenecek ne var? Hem sana 'Çok güzel çalıyorsun,' demedi mi?"

Anlıyordum Talip Abi'yi. Bedia Akartürk'ü de anlıyordum. Ben, birebir aynı sesleri çıkarmıştım, ama aynı mızrabı vurmamıştım ve bu da ses sarrafının kulağından kaçmamıştı. Mesele buydu.

"Öğretecek misin bana Abi?" dedim.

"Biz de başkalarından öğrenmedik mi?" dedi. "Tabii öğreteceğim. Yeter ki sen azmet."

Azmettim ben. Günlerce dizinin dibinden kalkmadım. Sonunda da becerdim. Gözüm kapalı attırıyordum fin-dakka, fingiri-dakka ritmini, hem de taraya taraya, kazıya kazıya. Talip Abi'nin gözleri dolu dolu oluyordu beni her dinlediğinde. "Eyvallah koçum!" diyordu. "Eyvallah! Eline, koluna sağlık!" Kal-

kıp kalkıp alnımdan öpüyor, "Hadi bir daha!" diyordu ve ben gene çalıyordum.

Sonunda, "Zamanı geldi," dedi bir gün. "Hadi bakalım, kalk, Bedia Abla denizine dalalım, bir boy daha verelim."

Önüme düştü, bir kere daha Bedia Akartürk'ün karşısına dikti beni.

"Abla, oğlan hazır," dedi.

Bedia Akartürk hiçbir şey söylemedi bu sefer, sadece yüzünü bana döndü ve gülerek beklemeye başladı.

Ben de çaldım.

Ha kesti, ha kesecek derken, birdenbire aklımı başımdan alacak bir iş yaptı; eşlik etmeye başladı:

Elmayı kurutmadım
Aslanım amman
Yâr seni unutmadım
Hatırını saydım da
Aslanım amman
Üstüne yâr tutmadım...

Ben gururumdan şişinirken, o, bülbül gibi sesiyle tamamını söyledi türkünün. Hâlâ kulaklarımdadır. Mest olmuşum, saçı başı dağıtmışım, fingiri-dakka akrobasisi yapıyorum. Talip Abi bileğimden tuttu sonunda. "Tamam," dedi. "Sınıfı geçtin."

Bedia Akartürk'ün gözlerinin içi gülüyordu. "Bir Talip vardı..." diyordu, "Bir de sen çıktın şimdi. Ben bu türküyü bu kadar güzel çalan görmedim. Allah ikinizin de yüzüne baksın."

Nasıl mutlu ayrıldım oradan, anlatabilmem mümkün değil. Evet, gözüm Bedia Akartürk'ün elektro makamında, ama katiyen Talip Abi'nin yerinde değil. Orası, usta-çırak silsilesi içinde bir bilinmeyen tarih... Ama o makam benim artık. Talip Abi'nin bileği emekliye ayrıldı mıydı, o iskemle benim! Nasıl sevinçliyim! Fuar'a kalmış bir ay, ben gene arka kalabalıkta zımbır zımbır edeceklerden biriyim, ama hiç gözümde değil. Hem o kalabalığın içindeyim, hem de değilim, çünkü sınıfı geçmişim, anlıyor musun?"

"Anlıyorum," dedim. Ama hâlâ Elmaların Yongası'nı çalarken niye dellendiğini anlayamıyordum. İyi bir şey olmuştu, sı-

nıfı geçmişti, ee? Niye sazı kırsındı o zaman? Bir de kötü bir şey olmuş olmalıydı sonradan. Çekinerek sordum:

"Abi, iyi de..."

"Geliyorum Selçuk," dedi. "Oraya da geliyorum. Az sabret."

Bir sigara daha yaktı. Dudakları titriyordu. Ofladı, pofladı, bıyıklarını yedi, sigarasından nefes üstüne nefes çekti, rakı bardağını kafasına dikip bitirdi, sonra, "Amca..." dedi, Köfteci Amca'ya, "Sen girsene araya biraz. Toparlanayım, arkadan yetişirim sana ben."

Köfteci Amca, "Oof off!" diye başladı söze. "Fuar'ın başlamasına üç gün kala, Talip rahatsızlanmış. Bedia, hemen ekibi toplayıp hastanede almış soluğu. Geçmiş olsun, Allah şifa versin falan derken, Talip, Bedia'nın kolunu tutup Ersin'i göstermiş. "Korkma Abla," demiş. "Arkanda fin-dakka, fingiri-dakka'yı attıracak elektron hazır."

Bedia şakacıktan parlamış Talip'e.

"Deli misin nesin adam!" demiş. "Onu sormaya mı geldim buraya ben! Sen iyi olmadıktan sonra, yakarım ben o Fuar'ın kontratosunu!"

"Talip Abi ertesi gün daha iyiceydi," diye, arkadan yetişti Ersin Abi. Köfteci Amca'nın rakıları tazelemeye başladığını görünce devam etti: "Gene de, kalkıp Fuar'a gelmesine, provalara katılmasına imkân yoktu. Doktoru, 'Kalp olabilir,' diyordu. 'Müşahade altında tutmamız lazım.' O günlerde şimdiki gibi cihazlar yok. Kalp krizini, ancak kalp durduğu zaman teyit edebiliyorlar. Hastanede kalacak ki, kalp krizi mrizi olursa, 'Hah, kriz geldi,' deyip müdahale edebilsinler." Provaya bir saat kalmıştı. Bedia Akartürk, "Bugün de yapmayıveririz," diyordu ısrarla. "Yarın son prova. Nasıl olsa ayaklanır, gelirsin tıpış tıpış."

Talip Abi bilgiç bilgiç güldü o zaman.

"Ablacım..." dedi, "Bak, şu oğlanı al arkana, bugün provaya onunla çık. Eğer teklerse, şart olsun yarın kalkar gelirim. Teklemezse, beni rahat bırak. Son provayı da onunla yap, içinde en küçük bir şüphe olursa, sana yemin, bu sefer de konser gününe gelirim. Ama olmayacak. Biliyorum."

Bedia Akartürk saatine baktı.

"Hay Allah iyiliğini versin senin Talip!" dedi, "Öyle bir laf ettin ki, şimdi 'Olmaz' desem, bu çocuğun da morali bozulacak... İyisi mi, bu seferlik bir deneyelim. Eğer benim odada çaldığı gibi çalarsa zaten mesele yok demektir..."

Talip Abi mutlu olmuştu.

"Hah şöyleee!" dedi. "Ben bu çocuğa kefilim. Hadi gidin, provaya yetişin. Az kaldı."

Biz veda edip çıktık hastaneden, Fuar'a döndük. Ekip hazırdı, sazlar akort ediliyordu usul usul. Bedia Akartürk kostümünü giyinmeye gittiğinde ben de geçip Talip Abi'nin yerine oturdum. Arkadaşlar akordu kesiverdiler o an. Beni yakıştıramadıklarından değil, Talip Abi'ye bir şey oldu sandıklarından... Durumu izah ettim, rahatladılar. Derken, Bedia Akartürk hazırlanıp geldi.

Repertuar Konya türkülerinden oluşuyordu ve "Fırın Üstünde Fırın"la başlıyordu. Tek şart, Konya mızrabıyla çalacaksın hepsini: Fin-dakka, fingiri-dakka.

Ağır türkülerde o kadar zorluğu yoktu bu mızrabın. Mesele, "Karaman'a Gider İken"de biraz büyüyor, "Saffet Efendi"de çetrefilleşiyor, "Elmaların Yongası"nda düğümleniyordu. Bedia Akartürk, hemen hemen her türküyü gözlerimin içine gülerek okudu, her türküyü atlattığımda daha bir güldü, moralimi daha bir yükseltti. Öyle sıcak bakıyor, öyle bir şefkatle gülüyordu ki, iki gece sonraki konserde bana öyle bakamayacağını bildiğimden, hata yapma korkusu kendiliğinden büyüyordu içimde. Gerçi hata yapsam bile, o kadar güzel taklit edebilirdim, öyle bir cambazlıkla fingiri-dakka kâbusundan sıyrılıp müstezada dönebilirdim ki, bunu o salonda bulunan hiç kimse anlayamazdı...

Bedia Akartürk hariç!

Ertesi gün son prova vardı. "Bunu da atlatalım, Talip'in yanına öyle gidelim," dedi Bedia Akartürk. "Tamam Abla," dedim. Tam tekmil konser kostümlerimizi giyindik bütün ekip, çıkıp aslanlar gibi çaldık, çaldım.

Bedia Akartürk daha az bakmıştı gözüme. Beni alıştırmaya,

konser havasına sokmaya çalışıyordu. Konserde sırtı dönük olacaktı bana, seyirciye gülecekti artık.

Arabada, ben önde, o arkada Talip Abi'nin ziyaretine giderken, "'Elmaların Yongası'nda kaşık oynasam mı acaba Ersin?" diye sordu bana. "Seyirci değişiklik ister. Ama korkuyorum. Çok mu hafif kaçar, ne dersin?"

Ne diyebilirdim?

"Sen bilirsin Abla," dedim sadece, o da benden ümit kesti.

"Bir de Talip'e soralım bakalım," dedi.

Talip Abi ayakta karşıladı bizi. Pencerenin kenarında durmuş, hoşaf içiyordu. "Nasıl?" dedi, Bedia Akartürk'ü kapıda görür görmez. "Kaldı mı endişen?"

Bedia Akartürk benden memnun görünüyordu, ama bana iltifat edip çok da rahat göründüğü takdirde Talip Abi'yi inciteceğini düşündüğünden, "Aman Talip..." dedi. "İdare ediyor işte çocuk. Ne yapsın iş başa düşünce? Senin yerini kim tutabilir?"

Talip Abi, yanıma gelip saçlarımı karıştırdı. "Bu Ersin'e iyi bak Abla," dedi. "Bu var ya bu... eğer bu bir hata yapsın, benden sonrakilere ibret olsun diye düşer ölürüm. O kadar güveniyorum ben bu oğlana. Başımı ortaya koyuyorum. Hadi bakalım; hodri meydan!" Odaya girdiğimizden beri daha bana selam bile vermemişti. Bu söz üzerine kızarıp bozardığımı görünce, bir tane şakacıktan vurdu omuz başıma. "Nasılsın aslan?" dedi. "İyisin, değil mi? Bak, sana oynuyorum, hayatım senin elinde, ona göre ha!"

Talip Abi gibi bir ustanın, şakadan da olsa benim üzerime bir bahiste ortaya hayatını koyabileceğini söylemesi, hem gururlandırmış, hem de duygulandırmıştı beni.

"İyiyim Abicim," diyebildim. "Sen de iyisin inşallah?"

Bedia Akartürk, lafı Talip Abi'nin ağzından aldı. "Bak Talip..." dedi, en şakrak sesiyle. "Madem iddiaya giriyorsun, o zaman sözünü tut. Eğer yarın akşam bu çocuk bir falso yapsın, düşüp ölmezsen, gelir saçını başını yolarım senin!"

Gülüştük hepimiz.

"Sözüm söz!" diyordu Talip Abi. İkide birde de beni dürtüp, "Bak, büyük oynadık, ona göre," diyordu hemen ardından.

"Çuvallamaya kalkma, olan bana olacak yoksa." Ayrılacağımız zaman, "Doktorla konuştum," dedi. "Yarın akşam konsere gelmeme izin verdi iki saatliğine. En önde oturacağım. Kalbim sizinle. Hadi bakalım, sesinize, bileğinize kuvvet!"

O şekilde ayrıldık.

Arabada, Bedia Akartürk özür diler gibi konuştu benimle.

"Ersinciğim..." diyordu. "Odaya girişte sanki sana kâfi miktarda itimadım yokmuş gibi davrandım ama, anla, Talip'in gönlü kırılmasın diye öyle konuştum. Gücenmedin, değil mi?"

Ona nasıl gücenirdim? Cevap bile veremedim, ağlamadığıma da şükrettim. Hemen değiştirdim konuyu. "Şu kaşık oyunu işini soracaktın Ablacım," dedim.

"Unuttum gitti, aman!" dedi, saçlarını savurarak. "Bakarız, içimizden gelirse oynarız iki. Boş ver şimdi onu."

O gece odasına çağırdı beni.

"Ersin..." dedi, "Akşamdan beri kafama takıldı, sakın yarın bir hata yapma, e mi? İstersen yarın bütün gün prova yapalım beraber."

Tasasına hak verebiliyordum, ama bu kadarının, sırf benim herhangi bir hata yapmamdan kaynaklanıyor olamayacağını da anlayabiliyordum.

"Nasıl istersen Abla," dedim. "Ama, ne demek istediğini tam anlayamadım."

Dertlice güldü o zaman.

"Şu 'hata yaparsa ölürüm-ölmezsen namertsin' şakasını fazla mı abarttık ne?" dedi. "Olmaz ya, hadi oldu diyelim, senin bir hata yapacağın, Allah gecinden versin, o anda da Emr-i Hakk'ın vaki olacağı tuttu. Ne yaparız biz o zaman?"

O açıdan hiç düşünmemiştim. Aldı beni bir korku...

Dudakları titremeye başlamıştı yeniden. Devam edemedi. Kalınca bir hıçkırık, sonraki sözlerinin önünü tıkadı.

"Anlamışsındır oğlum!" diyerek devreye girdi Köfteci Amca. "Konser gecesi, Talip kulise kadar girmiş, başarı diledikten sonra, şaka yollu bir daha takılmış bizim oğlana. 'Aman sıçıp batırma, ölürüm vallahi, söz verdim bir kere,' demiş..."

Ersin Abi'nin durumu çok kötü görünüyordu. Orada bir saz olsa kesin kırardı gene. Hak da verirdim artık. Demek ki o kötü çalmış, Talip Usta'nın da o anda öleceği tutmuştu. Hay Allah! İki tuzlu damla geldi ağzıma. Ben da ağlamaya başlamışım.

"Çok mu kötü çalmış peki?" dedim, hıçkıra hıçkıra.

"Yook," dedi Köfteci Amca, "Son türküye kadar öyle iyi çalmış, öyle iyi çalmış ki, Bedia, daha 'Karaman'a Gider İken'de coşmuş, kaşık oynamaya başlamış bile. Talip de en önde tempo tutuyormuş. Sonra 'Şerif Hanım'da döktürmüş bizim oğlan... Derken, sıra 'Elmaların Yongası'na gelmiş..."

Ersin Abi, kalın, iyiden iyiye kısık bir sesle araya girdi:

"Fasıl kısmında çuvallamaya başladım. Bedia Akartürk'ün birden taş kesildiğini hissettim. Gözüm hemen Talip Abi'ye kaydı. Göz göze denecek kadar yakındı sahneye. 'Sıkma canını!' der gibi bir işaret çaktı, sonra da bileğini kendi etrafında iki doladı şöyle. Bu, 'Beceremiyorsan uydur, kıvırt, idare et,' demektir. Gene de bir kere daha denedim şansımı. Üstten vurdum, alttan çift tararken gene ritm kaçırdım. Bedia Akartürk bunun üzerine, bana doğru, sağ yanağını görebileceğim şekilde yarım döndü. Seyircilere bakıyordu ama göz kırptığı bendim, biliyordum. O da onu kastediyordu:

"İdare et, bir şeyler yap! Kıvırt!"

Kim benden iyi kıvırtabilir? Hemen bıraktım Konya mızrabını, ekipteki kırk yıllık müzisyenler bile anlamadan müstezatta birebir taklit ederek güzelce çalmaya devam ettim. Denebilir ki, Konya mızrabıyla çaldığımdan daha iyi çaldım. Fin-dakka, fingiri-dakkanın o arka plandaki karalamalı, taramalı, kazımalı, bol gürültülü dekoru kalkınca, müstezat hokkabazı olmuş parmaklarımın berrak sesleri, türküyü daha da bir güzelleştirdi, ortaya çıkardı hatta. Emindim.

Bedia Akartürk de giderek rahatladı, söyleyip bitirdi, seyirciyi selamladı, bizi alkışlattı, sonra sahneyi terk etti. Talip Abi'ye bir göz attım, gülümseyerek oturuyordu. Derin bir oh çekip, kutlamaları kabul etmek üzere kulise koştum. Bedia Akartürk oracıkta dikilmiş beni bekliyordu. Yüzünün sertliğini görünce,

dayak yemiş gibi oldum. Çok güzel çalmamış mıydım? Doğruca gittim yanına, onun daha tek kelime etmesine fırsat vermeden, "Ama Ablacım..." dedim. "Arı-duru çalmadım mı? Tertemiz, besberrak?"

Şöyle bir süzdü beni. "Evet," dedi. "Tıpkı bir piyanoyla çalar gibi çaldın... veya viyolonselle. Hatta daha da kötüsü, mandolinle çalar gibi çaldın. Bir tremolen eksikti! Seni tebrik ederim! Dua et de Talip sözünü tutmamış olsun."

Ne sözü olduğunu aklıma getiremedim o anda.

Yıkılarak indim kulisten. Bedia Akartürk bunları diyebildiyse, Talip Abi ne diyecekti Allah bilir. Ama gülüyordu o en sonunda. İçim az da olsa rahat, hâlâ gülümseyerek oturduğu yere gittim.

"Abi?" dedim.

Gülümseyerek bakmaya devam etti..."

Bu sefer ikimiz birden başladık ağlamaya. Kalkıp sarıldım ben Ersin Abi'ye.

"Oracıkta vermiş son nefesini," dedi, Köfteci Amca.

"Sözünü tuttu!" diye haykırdı Ersin Abi. Karşı pansiyonun balkonunda demlenen pek çok kişi dönüp bize baktı.

Neden sonra sakinleştik biz ikimiz. Bunda Köfteci Amca'nın çok büyük katkısı oldu. Araya laf karıştırdı, filanca türkünün sözlerini sordu, falanca türkünün derleyicisini sordu, dikkatimizi enikonu dağıttı. Ersin Abi zaten sarhoş, ben desen, daha on sekiz yaşında değilim. İkimiz de kolay avutuluyoruz.

Nihayet, şu meseleye son noktayı koymuş olmak için,

"O günden sonra, o türküyü her çaldığında sazını kırmak geliyor içinden, di mi Abi?" diye sordum.

"Hayır," dedi Ersin Abi. "O gün bu gündür, o sahnede cozladığım, hata yaptığım yerde bile isteye aynı hatayı yapmaya çalışıyorum, bir türlü yapamıyorum. İşte o yüzden kırıyorum sazı. Sanki Talip Abi ölsün diye, sırf o seferlik yapmışım gibi... Anlıyor musun?"

Yusuf sesleniyordu aşağıdan.

"Ersin Abiii... Senin vaktin geliyoo... Hadii..."

Ersin Abi usul usul doğruldu. "Gideyim ben," dedi. "Hay-

di, gelmiyor musun dinlemeye? Hem sonra, eğer istersen sana Konya mızrabını, 'Elmaların Yongası'nı öğretirim?"

Hem boş bulunduğumdan, hem de belki benim sayemde Ersin Abi gibi bir virtüözün yeniden sahnelere dönmesi ihtimalini sevinçle fark ettiğimden, "Vallaha ne güzel olur aslında," dedim, "Ama, hata yaparsam ölmek yok!"

"Ölmezsem şerefsizim!"

Gülüştük içli içli.

O gece sahnede kudurdu Ersin Abi. Öyle bir kuduruş kudurdu ki, Alanya Belediyesi ekipleri gece yarısını geçti diye baskın verip zorla boşalttırdılar gazinoyu, o gene inmedi sahneden.

"Çek fişi Eşekçi!" diye bağırdı Eşekçi Halis'e. "Rıfat, gel kardeş!"

Baterist Rıfat'la birlikte, benden, Eşekçi Halis'ten, Eşekçi Halis'in oğulları Yusuf ve Yavuz'dan ve de pandominayı duyup koşa koşa gelen Köfteci Amca'dan mürekkep dinleyici topluluğuna akıllara zarar bir konser verdi.

Saat ikiye doğru, Yıldız'ın içi tamamen boşalmıştı. Sadece ben ve Ersin Abi vardık.

"Gel," dedi kısaca.

Gittim.

"Bak şimdi... Yukarıdan bir vuruyorsun: Fin..."

Bir hafta içinde öğretti bana eksiksiz. O arada bizim Cina'lar bana küstü, biz, daracık çadırda iki gruba ayrıldık, doğal liderliğim sonsuza kadar sona erdi, suyu bir ördek kadar sevdiğim halde en fazla üç sefer denize girebildim, ama Konya mızrabını öğrendim. Hem de "Elmaların Yongası"nı hatasız çalacak kadar iyi.

Ayrılık günü gelip çattığında, Ersin Abi ağlayarak kucakladı beni. Alnımdan öpmesi için bayağı bir eğilmem gerekiyordu, eğildim, öptü, sonra Eşekçi Halis'in küçük oğlu Yavuz'a seslenip arkada, kırılma anında kullanıma hazır tutulan yedek sazları getirtti, tek tek akort edip seslerini dinledi, en beğendiğini bana hediye etti.

"Unutma!" dedi, ben omzumda yeni sazım, gözlerim yaşlı,

Anamur asfaltı tarafındaki çıkışın orada beni bekleyen eşyalarıma doğru yürürken. "Her nerede olursan ol, 'Elmaların Yongası'nı bir kere bile hatalı çal, anında düşer ölürüm. Sırf benden sonrakilere ibret olsun diye!"

Ağlayarak, hıçkırarak karşılık verdim şakasına:

"Bak, tut ki hata yaptım, eğer düşüp ölmezsen, gelir, senin saçını başını yolarım."

"Sözümüz söz!" dedi ağlayarak. "Ustamızdan öyle gördük biz. Ölürüz dedikse ölürüz evelallah."

İşte hikâyesi budur "Elmaların Yongası"nın...

Sustum, duvara dayadığım sazıma baktım. İçini çeke çeke ağlıyordu Erol.

"Bitti mi?" dedi.

"Bitti," dedim.

"Peki, hiç yanlış çalmadın mı otuz senedir?"

"Hayır," dedim. "Çünkü hiç çalmaya kalkışmadım."

"Bunu nasıl başardın peki?"

"Kim 'Elmaların Yongası'nı çalmamı istediyse, ona Ersin Abi'nin hikâyesini anlattım. O zaman hepsi vazgeçti bu isteğinden. Ee? Sen ne diyorsun? Çalayım mı şimdi?"

"Yok!" dedi, burnunu çekerek. "Sen şeyi çal... Hani, Anamur asfaltı falan dedin ya... Oradan aklıma esti... Anamur Yolları."

Aldım sazı elime.

"Eyvallah!" dedim.

Kuduz

"Kuduz" derlerdi adına.

Daha tek bir kavgasını görmemiş kadınlar, çamaşır asarken, begonyaları sularken, ipe kışlık biber dizerken balkondan balkona laf yetiştirip, onun azgın bir kavgacı it olduğundan bahseder, koca koca adamlar kahve köşelerinde tavla atarken, çay içerken, okeye dönerken uzaktan uzağa ona sallar, berber koltuklarında müşteriler alabros, sinekkaydı, tek perdah tıraş olurken mahalle karısı gibi dedikodu eder, bühtan eder, konu komşu, bakkalda çakkalda peynir tarttırırken, sigara, kibrit alırken, boşalan şişelere Kadın Teni kolonyası pompalatırken, hafif bir korkuyla, endişeyle onu çekiştirir, seslerini yükseltecek oldukları zaman da sanki o hemen oralarda bir yerlerdeymiş, hakkında söylenen kötü sözleri duyarsa bunları kuduz köpek misali dalarmış gibi bir manevrayla, "Allah selamet versin canım. Benim bir problemim olmadı gerçi..." diyerek gıyabında hayır dua gönderirlerdi.

Kuduz!

Ünü, kendisinden çok önde giderdi.

Kahvede gören olmamıştı Kuduz'u şimdiye kadar, Damla Pastanesi'nin orada, gelip geçen kızları gözleriyle soyan haytaların dikildiği köşede dikilirken gören olmamıştı, mahallenin arka-

sındaki boş arsada sabahtan akşama her saha kaptığında futbol oynayan zibidilerin arasında seğirtirken, top teperken gören olmamıştı, bakkala uğrayıp şunu bunu alırken, gelip geçtiği esnada namuslu kızlarımızın ikamet ettiği evlerin pencerelerine, balkonlarına bakarken gören olmamıştı. Berberde gören olmamış, kerhanede gören olmamış, ama camide gören de olmamıştı.

Bilhassa namaza kalkan mahalleli, onu sabahın kör şafağında görmüştü hep. Başkaca da hiç kimse görmemişti.

Kuduz, boynunu tutulmuş gibi sağ omzunun üstüne yatırır, sırtından eksik etmediği siyah ceketine arkasını verir, sivri burunlu ayakkabılarının topuğuna basar, İspanyol paça pantolonunun paçalarını tekmeleye tekmeleye yürür, onu görebilen o vaziyet görür, göremeyen de görenlerin anlattığından maada o vaziyet bilir, hayalinde resmederdi.

Kuduz!

Bir de akşamcı eşrafından o saatlere kadar kim henüz evine dönmemişse o, gene aynı vaziyet, bu sefer ters tarafa doğru yürürken görürdü Kuduz'u.

Onu kim görmüş olursa olsun, o gördüğü vaziyet, bir sonraki görecek olanın göreceği zamana kadar mahallenin diline dolanırdı:

"Anam, sabah namazıyla evinden avlağa giden çakal gibi uğruyo, tee gece yarılarından soora da ağzı kan çanağı, gıttır gıttır evine dönüyomuş Kuduz. Namaza kalktıydım, topuk seslerinden ürküp perdenin gerisine sinerek baktım, bu geçiyo. Bi geçişi vaaarrr... Boynunu da yatırmış na böyle..."

Kuduz'a niye kuduz dendiğini bilmezdi kimse. Herkes zannederdi ki, mahallenin çenebaz karılarından birinin yakıştırması falandır. İsim tutmaz, lakap tutar ya, ondan emsal.

Kuduz!

Kuduz işte.

Ufarak, çelimsiz, üfleyecek olsan uçacak, vuracak olsan yarısı boşa gidecek bir tipti esasında. Bir hır çıksa, dövüşecek birine değil, hasmının ayaklarına kapanıp canını bağışlamasını dileyecek birine benziyordu daha çok. Kaçacak mecali bile yoktu sanki. İnce hastalık vurmuş, bunu yere çalmış da bünyesinin

işe yarayan kısımlarını yalayıp yutmuş, ağzına gelen kılçıkları da buncağızın üstüne tükürmüş gibiydi.

"Bi vuracan, yarısı boşa gidecek!"

Nerede oturduğunu, nerede yatıp nerede kalktığını, çalışıyorsa eğer, nerede çalıştığını bilen de, gören de yoktu. Bu mahalleden değildi bir kere, o kesin. Mahallenin yaramaz oğlanları, Damla Pastanesi'nin önünde laklaka durup, gelip geçen kızlara sarkıntılık ederekten vakit öldürürken, Kuduz, çoktan gelip geçmiş olurdu onların üç-dört saat sonra dikilecekleri o köşeden de, köşeye ilk varan işsiz güçsüz taifesi, dört yana Kuduz'un kokusu sinmiş gibi huzursuzlanır, öbür arkadaşlarının gelmesi için ıslıkla "Bir Teselli Ver"i çalıp dururdu. Adamı, saatler evvelinden taşa, yaşa vurmuş gölgesi bile huylandırırdı. Sıfatı, şahsından önde gelirdi.

Kuduz!

Hiç tavsamadı şöhreti, dillerdeki, akıl ve havsalalardaki önemi hiç yitmedi Kuduz'un, bilakis arttı. Zamanla oğlanların Damla Pastanesi'nin köşesindeki it-kopukluk mesaisinin ana malzemesi, Kuduz hakkında uydurulan, tabii kimse "Uydurdum," demiyordu, bir yerlerden duyulduğu söylenen hikâyeler oldu çıktı dense yalan olmaz. Çoğunlukla, sarkılacak bir kız geçerken bile Kuduz hikâyeleri başlamışsa eğer, kız es geçilir, hikâye, heyecan dolu bir maçı anlatan radyo spikeri coşkunluğunda anons edilmeye devam ederdi.

Geldiydim gittiydim, nakış işlediydim gergef gerdiydim, oya yaptıydım kasnak çektiydim, camları sildiydim evin tozunu, hofunu aldıydım derken, günlük sözlü tacizden nasiplenememeye başlayan balkon güzelleri bile güzergâh değiştiresi oldu zaman içinde. İnsana, annesine onca saat dil döküp, yalvar yakar tuhafiyeciye gitme izni alma pahasına, şu Damla Pastanesi'nin köşesinde iki laf atılmadıktan sonra, boş yere oradan geçmenin ne manası vardı?

"Halbukse bak, şobırkı maallenin oolanları ne güzel laf atıyolar! Hem saçları daa bile uzun bizim maallenin oolanlarından, İspanyol paçaları da, nirden baksan, na bu kadak, en az kırk santimetro vardır."

Mahallenin en avare delikanlısı Tuncay, bir sabah, babasına sabah gazetesini almak için evden çıktığında, başka bir mahalleden başka bir oğlanı, bisikletini kaldırımın kenarına yanaştırmış, çubuk pompasıyla lastik şişirir gibi yaparaktan Nilgüngil'in pencerelerine bakarken yakalayınca, doğrudan, "Bizim muhitin kızlarına asılmak var mı lan sabahın köründe?" diyerek çocuğa girişmiş, zavallının; "Niyetim ciddiydi abicim!" yalvarmalarına da kulak asmadan, çubuk pompasını elinden alıp evire çevire dövmüştü de, aynı gün, Damla Pastanesi'nin köşesinde biriken dalaşdaşları; "Artık bizim de bir Kuduz'umuz oldu," diye ona paye bile vermişlerdi.

Kuduz olmak, bir ayrıcalıktı.

Kuduz hakkında, "Neyin nesi, kimin fesi" dedikoduları, günden güne, haftadan haftaya, aydan aya artıyor, herifçağızın inanılmaz şöhreti, inanılmaz bıçaklama, satırla inanılmaz biçimlerde adam doğrama, geceleyin bozacıların kanını inanılmaz şapırtılarla, höpürtülerle içme hikâyeleriyle dillendikçe, bu inanılmaz hikâyeler, bu inanılmaz hikâyeleri uyduranların bile dönüp dolaşıp inanacağı, itimat edeceği ağızlarda dolaşmaya başlıyor, Kuduz'un kendinden de çelimsiz gölgesi, bir karabasan olup çıkıyor, sokak lambalarının saat dokuzdan sonra söndüğü günlerin behrinde, mahalle sakinlerinin karanlık yüreklerine inme gibi iniyor, çökelek gibi çöküyor, is gibi siniyor, kâbus gibi biniyordu.

Kuduz!

Başka bi şeye benzemez!

Bir sabah, Hacı Halil İbrahim, ki hacca gidip geldikten sonra Şerafettin Camii'nin bitişiğindeki, tabii ki kıbleden taraftaki bitişiğindeki hırdavatçı dükkânının kapı tabelasındaki Hırdavatçı Halil İbo ve Oğulları yazısını değiştirtip daha büyük bir tabelayı camii duvarına dübelleyerekten, Hacı Halil İbrahim Efendi ve Oğulları olarak tez elden değiştirtmişti, ibriğini almış, kaldırımın kenarına çömelmiş, sabah namazı için abdest tazeliyordu. Derken, sokağın köşesinden Kuduz'un, nalçalarını sütçü beygiri gibi şıkırdata şıkırdata, gıttır gıttır ede ede geldiğini işitiverdi.

"Namazınızı da aptesinizi de mümkün mertebe ortalık yerde, keferenin gözüne soka soka şey edin!" buyurmuştu hacdaki diyanet memuru. "Salavat getirirkene, ne bileyim efendim, euzu besmele çekerkene, efendime söylüyüm, kıyam, kıraat, rükû ve sücût aralarında Rabbenâ lekel hamd ve de Semi Allah-ü lümen hamideh derkene bağırabildiğiniz gadak bağırın! Gulağına şiytan fıslığı gaçmış olan na gadak cenâbet varısa kaflet uykusundan uyartın! Bundan soora hacısınız siz, tee buraya gadak gelip Mescîd-i Harâm'ı tavaf etmiş mü'minlersiniz. Herkeş bilsin, herkeş görsün, herkeş duysun itikâdınızı!"

O olmuş, Hacı Halil İbrahim, sabah ve yatsı namazlarının aptesini evinin kapısının önündeki kaldırım kenarında, öğlen, ikindi ve akşam namazlarının aptesini de Bedesten'deki dükkânın önündeki kaldırımın kenarında almaya başlamıştı. Baharın, yazın, namaz kıldığı esnada hanımı Hacı Nimet'e bütün pencereleri ağzına kadar açtırtır, açık cama, arkadan itekleyiversen güpedek aşağı düşecek kadar yakın durur, avazı çıktığı kadar bağırarak euzu besmelesini çeker, ciğerlerini yırta yırta kıyam, kıraat, rükû ve sücût aralarını bağlardı.

Kuduz!

"Nalça sesleri yaklaşıyo itin! Kuduz it! Allah bilir hangi cenabet yerlerden gelir bu saatte!"

Al işte!

Kafasının tepesini mesh edip etmediğini unutmuştu bunları düşüneceğim derken. Hayır, korktuğundan değil.

"Mü'min korkmaz!" demişti o memur. "Mü'min, aptese, namaza durduğunda, evi yansa gıpraşmaz! O zaman noolur? O şiytan fışkısı, o ateş, yalana bulana gelir gelir, seccadenin etrafında iki üç dabalaşır, gaçar gider!"

De, olmuyordu işte! İnsan korkmasa bile, içi şey oluyordu.

Yeni baştan lâhavle çekip, en yeni baştan "Niyet ettim, niyet eyledim sabah namazı için aptesimi almaya..." dedi demedi, o sivri topuklu kuduruk köpeğin nalça seslerini daha da bir yakınında işitiverdi. Önce biraz daha korktu, sonra öfkelendi, şöyle yüksek sesle bir lâhavle daha çekip bileğini döndüre döndüre

dirseklerini mesh etmeye başladı. Allah'ın bildiğini kuldan ne saklayacan! Hacı Halil İbrahim'in elleri zıngır zıngır titrer olmuştu; parmaklarına sözü geçmez, aklı onca bela savma duası arasından aptes duasını seçmez olmuştu.

Kuduz, boynunu tutulmuş gibi sağ yanına yatırmış, siyah ceketini omzuna atmış, İspanyol paçalarını tekmeleye tekmeleye, sivri burunlu ayakkabılarının topuklarını tıngırdata tıngırdata Hacı'nın aptes aldığı kaldırıma yanaştı, durdu.

Nasıl ki namaz kılanın önünden geçilmez, aptes alanın da önünden geçilmezdi. Öyle görmüştü büyüklerinden. Mübarek Hacı'nın mübarek işini bitirmesini beklemeye başladı sabırla.

İyi de, mübareğin aklı başında değildi ki!

Zaten aptes duası sizlere ömür, bir de baktı ki tekbir getiriyor; kendi çatlak sesinden kendi ürktü.

Öyle ya, bu kuduz köpek boş yere dikilmezdi adamın tepesinde. Besbelli, gece içtiği kanlar yetmemiş, şimdi de onun kanına göz dikmişti. Kimseler de yoktu ki ortalıkta, bağırıp yardım istesin. Hem bu Kuduz denene güç mü yeterdi? Mü'min korkmaz! Korkmaz korkmasına ama, insan bunun hakkında duyduklarını düşününce... Hem, koskoca Hacı Halil İbrahim Efendi'nin eceli bir kuduzun elinden mi olmalıydı canım?

"Zırp diye de öldürmezmiş bu! Dilim dilim doğrarmış adamı!"

Al, buyur!

Hadi korkma!

Altına da kaçırmıştı işte! Gidecen eve geri, necasetten taharet edecen, Hacı Nimet vaziyeti anlayacak, rezil olacan!

Olan olmuştu artık. Bari tatlı canını kurtarabileydi hiç olmazsa.

Şöyle, başını meshedecekmiş gibi kaldırdı kafasını, Kuduz'la göz göze gelmemeye çalışarak aradaki güvenlik mesafesini ölçüp biçti, gözü kesti, "Yandım Allah!" deyip hopladı, ibriği devirdiği gibi koşa koşa evine kaçıp kapıyı çifte sürgüyle mühürledi.

Kuduz, yerde devrilmiş ibriği kaldırdı, şaşkın şaşkın yaşlı adamın yitip gittiği kapıya baktı, it kopuk gelip çalmasın, delmesin, tekmeleyip top gibi yuvarlamasın diyerekten az bi-

raz daha başını bekledi, bekçilik etti, sonra gitti, elindeki ibriği o mü'min kapısının ağzına bıraktı, daha sonra da yoluna devam etti.

Hacı Halil İbrahim, Kuduz'un gittiğinden emin oluncaya kadar baktı pencerenin kenarından, koşa koşa yatak odasına gidip karısı Hacı Nimet'i dürttü.

"Uyan uyan!" dedi. "Canımızı sokakta bulmadık biz. Bu belaya bi çare bulmamız lazım. Bak sabah sabah bela okudum... Selâmın gavlen bir Rabb-i Râhim!"

"Nooldu Hacım?" dedi Hacı Nimet. Sol gözü çapaktan açılmıyordu. "Ben kıldım namazımı Allah'ın izniylen, iki uyuyacaktım."

"Kalk Hacı Nimet, kaaalk! Uyumanın vakti değil! Kuduz musallat oldu. Isırgan gibi daladı her yanımı."

Hacı Nimet, yatağında debelenerek doğruldu, havayı kokladı.

"Ne kuduzu? Ne kokuyon sen böyle? Köpek bokuna mı bastın?"

"De kalk! Şurdan bi iç donu çıkart bana, çocuklar uyanmadan da su ısıt. Tahâretlenecem."

Öğlen olmadan cadı kazanına döndü mahalle. Çünkü bırak öğleni, daha kuşluk bile olmadan bütün kapıları dolanmış, uğradığı menfur taarruzu teferruatıyla anlatmıştı Hacı.

Kuduz!

Damla Pastanesi'nin köşesinde dikilen zıpırlar, analarından fiştiği alıp pantolonlarının kıç ceplerine kapaklı kör çakılarını yerleştirdiler, Berber Sami, usturasını bir saat boyunca bileyledi, Bakkal Şerafettin pompalı av tüfeğini hazırladı, tezgâhın altına soktu, Pastaneci Emin, bütün garsonlarını servis bıçaklarıyla silahlandırdı, Mahrukatçı Şeref, çıra baltasını poturunun içine sokup öyle dolanmaya başladı, Paytoncu Süleyman, meşin kırbacını daha çok acıtsın diye ucundan düğmükleyip hazır etti, karılar inşaatlardan kafam kadar taş tuğla parçaları çalıp pencerelerinin önüne, balkon korkuluklarının ardına mevziledi, ilkokul bebeleri sapanlarına taş sürdü, ezcümle mahalle, bu korkunç düşmana karşı silahlanıp, iftar bekleyen ağustos hacıları gibi yarı korku, yarı coşku dolu kararmış gönüllerle, gecenin

bilmem kaçında gene aynı vaziyet, aynı güzergâhtan geçmesini beklemeye başladı canavarın.

Oysa daha ikindi bile okunmamıştı.

"Kimbilir hangi canları alıp da dönecek inine itoğlu it," diye hırladı Tuncay. Artık kendisine Kuduz denmesini hiç hoş karşılamıyordu.

"Hee lan!" dedi Çolak Ahmet, kaygıdan terleyen sağ elini kıç cebindeki kör çakının kabartısına silerek. "Ama bitti artık. Hacı Amca'yı ellemeyecekti."

"Bi de ellemiş mi lan?"

"Her şey beklenir ondan."

"Demek ibriğini alıp kafasına vurmuş ha?"

"Sonra da adamcağızın penceresinin önüne sığmış. Hacı Nimet Hanım Teyze her yerini görmüş orospu çocuğunun işerken. Yara bere içindeymiş dalgametresi."

"Firengidir bu kesin."

"Ben hayatta keraneye gitmem mesela."

"Lan ne alakası var şimdik oğlum?"

"Bu gece gününü göstereceez ya, onun için diyom. Görür o keraneyi meraneyi."

Akşam oldu.

Mahalleli, Hacı'nın evine uğramalarını bitirdi, sabah sabah canını zor attığı bahçe kapısının arkasına oturup, Hacı Nimet'in demlediği çayları pek gürültü etmeden içmeye, çatık kaşlarla, sokağa bakan pencereye nöbetçi diktikleri büyük oğlan Rahim'in işaretini beklemeye başladı. Eşraftan kim varsa, ayrıca kadın, kız, çor çocuk o evde, it kopuktan kim varsa da yirmi metre berideki Foto Erdoğan'ın evindeydi.

Plan kusursuz yapılmıştı.

Önce, Kuduz'un güzergâhı üzerindeki aptes hadisesinin geçtiği evde, yani Hacı Halil İbrahim'in evinde siperlenenler çıkacaktı ortaya. Kuduz, o kopasıca boynunu sağdan alıp sola yatırıp, yolunun kesildiğini görüp, korku içinde ardına dönüp kaçmaya yeltenip devindiği anda da, az evvel önünden kendini emniyet içinde zannederek geçip gittiği Foto Erdoğan'ın evinde siperlenenler çıkıverecekti. Yol böylece kesilmiş olacak-

tı ve ondan sonra da Allah'ını seven mahalleliyi tutmasın. Yer misin, yemez misin? Kadınlar, camları birden açıp taş, inşaat tuğlası, paslı çivi yağdıracaklardı lanet şeyin üstüne ki, silahlarını çekebilmesin, mahalleden bir kimsenin kılına halel getirebilmesin. Kuduz, önden hücum edenlere diklenecek oldu muydu, arkadan hücum başlayacaktı ki, zayıf tarafından sadmeler alsın, belini doğrultup da kimseye köpüklü dişlerini geçirebilmesin.

Yetmez!

Sağı solu deşilecek, delinecek, kesilip biçilecekti ki, soluğu da kesilekoysun, o şeytan narasını patlatarak cinlerini, ibişlerini, yecüc mecüclerini imdadına çağırabilmesin!

Her şey tam tekmildi; hazırdı mahalleli. Zaten yatsı okunalı da iki saati geçtiydi. Gelmesi an meselesiydi.

Geliyordu da zaten.

Kuduz!

Karanlık sokakta, başına az sonra geleceklerden habersiz, alışmış, yorulmuş adımlarla ilerliyor, İspanyol paça pantolonunun paçalarını tekmeliyor, geceyi yara yara evine dönüyordu. Birden, sabahki o kaçık ihtiyarın kapısının açıldığını gördü, sonra bir fırtına koptu.

* * *

Başkomiser Tekin, kan davalarının, namus davalarının, mafya hesaplaşmalarının vaka-yı adiyeden sayıldığı karakol mıntıkalarında bile böyle vahşet görmemişti. Hatta değil karakol mıntıkası, çalıştığı hiçbir şehirde, hiçbir kasabada görmemişti böylesini. Saat kaçtı, şimdi hatırlamıyordu, karakolun çaycısı Necdet Kuduz'un gelmediğini rapor etmişti komiser muavini Fikret. "Hastalanmış falan olmasın, gidip bakın biriniz," demişti o da. On dakika geçmeden, alı al, moru mor bir devriye dalmıştı odasına.

"Ne oluyor be, kapıyı çalmadan paldır küldür?"

Polisin, âdâb-ı muaşeret falan bilecek hali yoktu.

"Amirim..." demişti soluk soluğa, "Parçalamışlar."

"Neyi? Kimi?"

"Bizim Kuduz'u."

Komiser ayağa fırlamış, "Ne diyorsun sen?" diye bağırmıştı. "Kim parçalamış? Nasıl parçalamış?"

"Vallahi..." demişti polis ağlayarak, "Bütün mahalle galiba... Çocuğun bir kısmını it ölüsü gibi kaldırımın kenarına bırakmış, başına da on-on beş tane serseriyi nöbetçi dikmişler. Şu Damla Pastanesi'nin köşesinde gelene gidene sarkan uzun saçlı şebekler var ya... Biz hepsini toplayıp getirdik, ama onlar; 'Sırf biz yapmadık, hepimiz yaptık. Herkes yaptı,' filan diyorlardı arabada. Halen de öyle bağırıyorlar nezarette."

"Kuduz nerde şimdi?" diye sormuştu Tekin Başkomiser.

"Orda yatıyor Amirim. Parçaları bütün sokağa yayılmış vaziyette."

"Ne diyorsun sen be? Şaka mı yapıyorsun? Olur mu öyle şey? Kudurmuş mu oğlum bunlar?"

Daha fazla konuşmaya gerek görmemiş, ekibini alıp, görecek olduğunu göreceği ana kadar, asla ama asla kendisine anlatılana imkân ve ihtimal veremeyerek cinayet mahalline gitmişti.

Kuduz!

Necdet'ten geriye pek bir şey kalmamıştı. Sadece kafası, yüzü belliydi, o kadarı da Necdet'in Necdet olduğunu belli etmeye yetiyordu zaten. Boynu hâlâ sağ omzunun o tarafa yatacakmış gibiydi, ama heyhat, ortada sağ omuz ve o sağ omzun altında olması gereken bir ufarak gövdecik yoktu artık. Vardı var olmasına da, her yerde vardı; sokağın bir köşesinden öbür köşesine kadar her yerde.

Ekip arabasının kapısına tutunarak ayakta kalmaya çalıştı Tekin Başkomiser. Kusacaktı, ama gariban Kuduz'un hatırasına hürmet, dayandı. Pencereden zafer kazanmış gibi ceset parçalarına bakıp duran karılardan bir kere daha başı döner gibi oldu, sonra en yakındaki pencereye, Hacı Halil İbrahim'in begonya saksılarıyla dolu penceresine koştu, dudakları kımıl kımıl dua okuyan, her iki dua arasında sokağa hınçlı hınçlı tüküren ihtiyarı sakalından tutup silkeledi:

"Ulan, doğru mu? Siz mi öldürdünüz Kuduz'u?"

Hacı Halil İbrahim,

"Hepimiz!" dedi.

Mahalle, koro halinde uludu:

"Biiiizzz! Hepimizzzz!"

Tekin, ağlaya ağlaya kendi etrafında döndü, var gücüyle haykırdı:

"Niye beee!"

Koro öğürdü:

"Kuduz çünküüüü!"

Yerlere saçılmış kıyma parçalarına basmamaya çalıştı Tekin Başkomiser. Kaldırım kenarındaki akasyanın dikenli dallarından aşağı bağırsaklar sarkıyordu. Ellerini açtı, sokak boyunca yayılmış gitmiş organ, organel ve et parçalarını gösterdi.

"Bu mu kuduuuz? Bu mu kuduuuuzzz?"

Mahallecek geldi cevap:

"Bu kuduuuuzzz!"

Bir kere daha bağırdı Karakol Amiri:

"Siz nesiniiiizzz?"

Sonra savcıya haber verildi. Bütün mahalle birbirini gururla ispiyon ettiği için, hepsinin cem-i cümle tevkif edilmesi zor olmadı. Savcı da görmemiş, işitmemişti böyle bir vahşet. İnleye inleye her tarafa kustu, ağladı, baygınlıklar geçirdi.

Mahalleli, çoluk çocuk, nezarethaneyi tıka basa doldurmuş, vahşiler, İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı diğer karakolların nezarethanelerine de sığmamıştı.

Sonunda Başkomiser Tekin, sararıp hasta düşmeden hemen önce telefona sarıldı, Başsavcı'yı aradı. Savcı Bey durumdan haberdardı.

"Başın sağ olsun Tekin'ciğim," dedi, açar açmaz. "Çok üzüldüm. İnanılacak gibi değil kardeşim! Kudurmuş mu bunlar yahu?"

Başkomiser Tekin, sessiz sessiz ağlamaya başladı.

"Ben de onu diyecektim Sayın Başsavcım," dedi. "Nezarethanelerde tutukluları koyacak yerimiz kalmadı. Müsaade buyurursanız, arta kalanları Devlet Hastanesi Kuduz Karantinası bölümüne kapatayım."

Kısa bir sessizlik oldu karşıda. Sonra,

"Hiç durma," dedi Başsavcı. "Yakışır kitapsızlara. Ben hemen resmi yazıyı yazıp hem sana hem de İl Sağlık Müdürlüğü'ne elden yolluyorum."

O günden başlayarak, mahkeme heyeti tarafından ceza ve tevkif evlerine sevkleri yapılıncaya kadar, başta Hacı Halil İbrahim ve karısı Hacı Nimet olmak üzere, mahallenin büyük bir bölümü kuduz karantinasında tutuldu.

İkinci dersten itibaren bir tuhaflık başlamıştı ya, haydi hayırlısı! Önce, Metin İnceleme hocasının yoklama faslı.

Kadın, "Bu üniversite talebelerinin insanlığına güven olmaz," diye düşündüğünden, oldum olası okuyarak yapardı yoklamaları. Zaten sınıf yirmi dokuz kişiydi. Vakit çalmak sayılmazdı o kadarcık adamın ismini okumak, ama gene de bu lise talebesi muamelesine gıcık kaparlardı.

Kadın okumuş, okumuş, okumuş, sıra Mustafa'ya gelince bir an duraklamış, hafiften yutkunmuş, sonra okumadan geçmişti adını. Yanındakilere bakıp sırıtmıştı bu da. "Atladı mı, yoksa kasten mi okumadı?" diye kısa bir an düşünmüş, ama sonraki günler için devamsızlık rezervlerini tüketmekten korktuğu için, kendinden sonraki üçüncü isim okunurken oturduğu yerden seslenmişti:

"Hocam, beni okumadınız!"

Kadın kısacık bir an duraklamış, gaipten ses işitirmiş gibi kaşlarını çatarak havayı koklamış, bunun oturduğu yere ters ters bakmış, sonra hiç istifini bozmadan sürdürmüştü yoklamasını. Beşinciyi, ardından altıncıyı okumuştu.

"Hocaam!"

Kadın gene oralı olmamıştı.

Huyu bilinirdi Metin İnceleme'cinin. Buzdolabı gibi bir yaratıktı. Odasına girerdin, cürmünü kat kat aşan bir halt etmişsin gibi aşağılayarak bakardı sana, tek kelime etmeden, gülümsüyor mu, tiksinmiş de o yüzden mi dudaklarını geriyor, anlamana imkân yok, bakmaya devam ederdi. Eğer sorduğun soruyu beğenmemişse, orada hiç yokmuşsun gibi yapar, sen kapısını çalıp içeri dalmadan önce her ne işle meşgul idiyse, o işe geri dönerdi.

"Hocaaam!"

Böyle bir durumda, normal olarak bütün sınıf kıkır kıkır güler, "Seni adam yerine koymuyor oğlum!" diye takılanlar falan olurdu, ama hayrettir, kimse ilgilenmemişti bile. Mustafa da ilgilenmeyi kesmişti bunun üzerine. "Gene tutalağı tuttu karının! Üstüne gitmeyeyim bari," diye düşünmüş, durduk yerde gıcık kaptırmaktansa devamsızlık rezervinden bir saat feda etmeyi yeğlemişti.

Ders arasında ne yaptığını hatırlamıyordu. Biraz kan şekeri düşmüş veya yükselmiş gibiydi sanki. Paçalarından aşağı ter boşalıyormuş hissine kapılmış, alnını al al, kulaklarını alev alev, ağzının içini kuru kuru hissetmişti.

"Bayılmış bile olabilirim," demişti kendi kendine. "Bu salaklar da beni teneffüste kestiriyor zannetmiştir."

Bir iki kişiyle itişip kakıştı, şakalaştı gibi geliyordu gerçi ama o kadar da emin değildi bundan. Dahası, o sabah okula nasıl geldiğini bile hatırlamıyordu. Otobüsle elbette, ama nasıl?

Üçüncü ders gene Metin İnceleme'ydi ve kadın bunun adını gene okumamıştı. Bu sefer tepki göstermek gelmemişti içinden, hatta dönüp yanındakilere bakmamıştı bile, çünkü aklı başka bir şeye takılmıştı:

Açlık!

Dersin her anında artan, şiddetlenen, karnını buran, ağzına keskin safralar gönderen müthiş bir açlık duygusuyla içi ezilmeye başlamıştı. O kadar ki, o anda Metin İnceleme dersinde değil de başka bir derste, yani başka herhangi bir hocanın dersinde olsaydı, hiç çekinmeden kalkar, koridora fırlar, soluğu kantinde alırdı... Ama Metin İncelemeciye yapamazdı bu-

nu. İllet bir kadındı o. Lise talebesi gibi idareye şikâyet ederdi "haylaz" öğrencileri. Buzdolabı gibi de tebliğ ederdi adamın yüzüne:

"Sizi idareye şikâyet ettim. Bilginiz olsun!"

Sadece bir kez kafasını açlığından kaldırıp, "Nooluyor lan bu karıya bugün?" diye homurdanmıştı, iki sıra ötesinde oturan Muammer'e doğru. Onun da dönüp baktığı falan yoktu; sonra yeniden açlığıyla cebelleşmeye başlamıştı. "Belliydi zaten..." diye söyleniyordu kendi kendine. "Kan şekerimin düştüğü belliydi. Hata bende. Hiç girmeyecektim derse. Zaten adımı bile okumuyor manyak! Gidip adam gibi doyuracaktım karnımı."

Ders biter bitmez kantine atmıştı kendini. Kuyruğun alıp başını gittiğini görünce morali bozulmuş, "Şimdi kim bekleyecek iki saat!" diyerek, sırası gelmeye yaklaşmış birinin koluna dokunup, "Birader, parasını versem bana da bir şeyler alır mısın?" demiş, ama hazret, cevap vermeye bile tenezzül etmemişti.

Açtı!

Çok aç!

Dördüncü derse geç girmek pahasına bahçeye çıkmış, demir parmaklıkların dışında, ana caddenin kıyısında her zaman duran simitçiye koşmuştu. Başka bir müşteriyle ilgilenen adama, "Abi, bana da iki tane sarsana," deyip elini cebine atmış, cep astarından başka bir şey bulamayınca bu sefer öbür ceplerini karıştırmış, gene bir kuruş bulamamış, kahrederek, kendine sinir olarak, biraz da kantinde onca sıraya girmediğine şükrederek sessizce uzaklaşmıştı camekânlı tablanın önünden.

"Ulan, bir de o kadar sıra bekleyip siparişi vermek, bir alay hıyarın önünde terso duruma düşmek vardı. İyi ki de o koluna dokunduğum yallı yüzüme bakmamış! Hadi, ver parasını, dese ne halt edecektim?"

Kendini, anlaşılmaz bir biçimde evin yolu üstünde bulmuştu birkaç dakika sonra. Sanki derhal yetişip bir şeyler atıştırmazsa ölecek acından.

Ne zaman, hangi yollardan geçti de eve gelebildi, onu bile anlayamamıştı. Yol öyle böyle değil, bayağı uzundu üstelik.

Bir tuhaflık vardı.

Artık her nasılsa, gelmişti, tamam, eve de girmişti girmesine, ama anahtarını çıkarıp kapıyı açtığını bile hatırlamıyordu.

Doğruca mutfağa koştu.

"Allah açlıkla terbiye etmesin! Ne fena şeymiş lan!"

Börtü böcek girmesin diye ekmek poşetini mutfak kapısının koluna asmışlardı. Kravatını hafifçe gevşetti. İlk iş, tel dolabı açtı, zeytin kâsesini çıkardı oradan. Kocaman kocaman, kara kara zeytinler, mis gibi zeytinyağının, limonun içinde yüzüyor, "Ye beni," diyordu. "Öldünüz siz!" diye espri yaptı zeytinciklere, keyfi yerine gelmeye başlamıştı. Bir de türkü tutturdu:

"Zeytinyağlı yiyemem aman
Basma da fistan giyemem aman..."

Poşetteki yarım ekmeği aldı, mutfak tezgâhının üstüne koyup iki eliyle araladı, sonra zeytin kâsesine daldı bir eliyle. Hızlı hızlı zeytinleri ağzına atıyor, çekirdeklerini hafif bir geveleme-den sonra ayırıp tezgâhın üstüne, yarı ezilmiş halis zeytini ise ekmeğin arasına tükürüyordu. "İnsan acayip bir şey!" diye geçirdi içinden. "Kim kendi tükürüğünü bardağa doldurup içer? Al işte; çekirdeğini çıkarmak için her zeytini bir çay kaşığı tükürükle karıştırıyoruz, aç kurtlar gibi de yiyoruz ondan sonra... Acayip!"

Ne kadar zaman sonra olduğunu bilmiyordu, zaman kavramını yitirmiş gibiydi, elinde zeytinli sandviç, oturma odası niyetine kullandıkları sofaya geçti. Daha, her nereye attıysa parasını arayıp bulacak, bu defa okula tedarikli gidecekti.

Sahi...

Okula geri dönecekti bir şeyler atıştırıp. Değil mi? Tabii tabii! Bir yığın ders vardı öğleden sonra.

Çekyat divana yerleşirken, az önce ne düşündüğünü çoktan unutmuştu. Artık hep orada kalacakmış gibi, "Şöyle oturayım da rahat rahat yiyip televizyona bakayım biraz," diye düşündü; gözüyle uzaktan kumandayı aradı, göremedi.

"Gene ne cehenneme soktunuz lan kumandayı?" diye söylendi, evde olmayan ev arkadaşlarının gıyabında.

"Öldünüz oğlum siz!"

Hep olurdu kumanda kavgası, ama kumanda ya şu köşedey-

di ya bu köşede. Ortadan kaybolmazdı hiçbir zaman. Oysa yoktu şimdi. Arandı, tarandı, bakındı...

Yok!

Çok açtı. Gittikçe de artıyordu açlığı.

"Hele bir-iki lokma yiyeyim, televizyonu ondan sonra ayarlarım," diye düşündü. İlk lokmasını ısırdı, tuzlu-ekşili-yağlı zeytinin ağzında dağılışını duyumsadı, özellikle uzun uzun çiğnedi. Dilini damağını şaklata şaklata çiğnemesini sürdürürken, gene kumandaya gitti aklı, "Televizyonun üstünde olmasın?" diye fikir yürütüp, televizyonun durduğu yere baktı. Şaşırdı, ağzında lokması büyüdü.

Televizyon yoktu. Televizyon sehpası da.

"Lan? Allah Allaaah!"

Yarı şaşkın, yarı sinirli kalktı, sanki oraya gidecek olursa televizyonu görebilecekmiş, en azından nereye yitip gittiğiyle ilgili bir ipucu bulabilecekmiş gibi, televizyon sehpasının, üzerinde televizyon ile her zaman durduğu yere gitti. Bir lokma daha ısırdı sandviçinden. Kekre, bozuk bir tat yayıldı ağzının içine. "Çürük zeytin!" diye düşünerek suratını buruşturdu, hızlı hızlı çiğneyip yuttu. Bir çeyreğini yediği kara çıyanın kalan üç çeyreklik kısmı, sıkıştığı ekmek arasında debelenip duruyordu. Fark etmedi. Derdi başkaydı. Neredeydi şu televizyon? Hatta, emin gibiydi, demin oradaydı... Demin... İyi de, nasıl yani?

"Lan? Lan? Daha demin burda değil miydi lan bu meret?"

Aklına hiçbir şey gelmiyordu. Nereye giderdi koskoca televizyon?

"Ben fenayım! Kan şekerim yükselemedi hâlâ. Kendimde değilim. Saçmalıyorum!" diye düşünerek kalktı, sofaya açılan odalardan ilkine daldı, orada da olmadığını gördü. Zaten aksi olsa şaşardı. Bomboş odada televizyonun ne işi vardı? Çıkıp, oda kapısını örttü, eli kapının kulpunda donakaldı:

"Bomboş oda mı?" diye sordu yüksek sesle. "Ne boşu be?"

Kulpuna korkuyla bastırıp kapıyı tekrar açtı, içeri attı kendini. Kaygı, merak, endişe içinde, boş odada turlamaya başladı.

"Bu oda?" diye soruyordu kendine. "Bu oda niye boş olsun lan? Allah Allah?"

Üniversiteden iki arkadaşıyla birlikte tutmuşlardı bu evi ve daha o sabah güle oynaya çıkmışlardı hep birlikte; okula gitmişlerdi. Şimdi Kayserili Ali'nin odasındaydı ve oda daha önce içinde hiç kimse barınmamış gibi boş ve ıssızdı.

"Acaba Kayserili?.. Eşyalarını toparlayıp başka bir eve filan?.. Bize söyleyip etmeden?.. Öldün lan sen Kayserili!.. Yedim seni!"

Yok canım! Demin, kantinden çıkıp simitçinin oraya koştururken, uzaktan da olsa görmüştü Ali'yi koridorda. Oğlan hızlı hızlı tarih amfisine doğru gidiyordu. Ne zaman eve gelecekti de eşyalarını, onlar yetmezmiş gibi bir de televizyonu, sehpasıyla beraber üstelik, alıp gidecek, sonra da tarih dersine yetişecekti?

Yoksa görmemiş miydi?

Üstelik... Üstelik, demin oradaydı o televizyon. Yok yok. Oradaydı canım.

Değil miydi?

Dalgın dalgın bir lokma daha ısırdı ekmeğinden. Gene kötü, gene sası, gene acı bir tat yayıldı ağzının içine. Tükürmek gelmedi içinden, hemen yuttu lokmasını. Öbür iki odaya da bakacak, ondan sonra da işi hâlâ çözememişse, okula geri dönüp Ali'yle Ziya'yı bulacaktı.

Artık yarısı yenmiş kara çıyanın kalan yarısı debeleniyordu ekmek arasında. Gene fark etmedi.

"Eve hırsız girmiş olsa?" diye fikir yürütecek oldu, kendi kendine gülüp hemen vazgeçti bu fikirden. Kumandası bile fason, bakır kablo antenli eski bir renkli televizyon, Kayserili Ali'nin ter kokulu, pestile dönmüş yer yatağı, kötü bir kıl battaniye, etajer, gardrob, komodin, şifoniyer ve de sehpa niyetine kullanılan bir tane tek ayağı kırık iskemle, yerde de çuldan bir kilim. Hırsız ne yapsındı bu rezaleti kendine yük edip? Hep şakasını yaparlardı:

"Lan, evden çıkarken boş yere kilitlemeyelim kapıyı bacayı. Bırakalım hırsız girsin. Belki acıyıp para filan bırakır."

Sofaya çıktı; elinde ekmek, bir defa daha donakaldı. Divan uçmuştu. Az önce üzerine çöküp, zeytinli ekmeğinden ilk lokmayı

ısırdığı çekyat divanın yerinde yeller esiyordu şimdi. Üstelik, evvelce orada hiçbir zaman bir divan olmamış gibi bir manzara vardı. Her çektiklerinde altında bir öbek toz olurdu ya, o bile yoktu. Birisi alıp götürmüş, izini, tozunu da süpürmüş gibi.

"Allah Allah!" diye bağırdı.

Korkmaya başlıyordu. Kendi yüzüne sertçe bir tokat attı, boştaki eliyle zeytinli ve çıyanlı ekmeği tutan elinin derisini acıta acıta çimdikledi.

"Aliii!" diye seslendi ortaya.

Durdu, yutkundu.

"Ziyaaa! Yapmayın aslanım!"

Ses seda çıkmadı. Sonra hiç tanımadığı, garip, çirkin bir sesle ciyakladı. Korkulu rüyalarda olduğu gibi anlamsız bir şeyler döküldü ağzından. Öksürüp genzini temizledi, biraz akort yaptı, titreyen beyni ve titreyen sesiyle anlamlı sözler bulup söylemeye çalıştı:

"Bak, eğer şakaysa... var ya... Öldünüz oğlum siz!"

Bekledi, gene ses çıkmayınca her tarafını ateş bastı..

Yerde, sekiz tane eski yolluğu kesip kesip yan yana yapıştırarak yaptıkları bordo renkli koca halı duruyordu, bir de pencerenin önünde kâh yemek kâh oyun kâh çalışma masası olarak kullandıkları çapraz ayaklı masa.

Masa?

Masa, evet!

Masa oradaydı, ama sandalyeleri yoktu!

Kanepeye ilk oturduğunda sandalyelerin orada olup olmadığını hatırlamaya çalıştı, hatırlayamadı. O yana doğru dikkatle bakınca, bir eksiklik daha olduğunu fark etti.

Neydi, neydi, neydi?..

Hah! Perdeler!

Perdeler de yoktu. Ne tülü, ne de güneşliği... Uçup gitmişti sofanın perdeleri. Bütün vücudunu bir titreme aldı, yan yan yürüyüp, Kayserili Ali'nin odasına bitişik öbür odaya, Ziya'nın odasına saldırdı.

"Bu da boş çıksın mı şimdi sana?" diye söyleniyordu yüksek sesle. "Kafayı yerim ben o zaman."

Boş!

Ziya'nın odası da boştu. Haydi, Kayserili Ali'nin topu topu üç dört parça eşyası vardı ama, Ziya tıpta okuyordu; kitaptan, defterden, ders notundan geçilmezdi bu oda. Oysa tertemiz, bomboştu şimdi. Sadece gölgeler oynaşıyordu duvarlarında. İrili ufaklı, kımıl kımıl gölgeler. Hava kararmış gibi.

Gibisi fazla, kararmıştı ortalık!

Eve geleli ne kadar olmuştu ki? Toplasan yarım saat değil. Niye kararsındı hava öğlen vakti?

Yarısını ısırıp bitirdiği ekmeği sağ eline geçirdi, sol kolunu kaldırıp saatine bakmak istedi, göremedi. Bileği de boştu sanki. Bunu loşluğun bir oyunu zannetti ilk önce, sırtı ürpertiler içinde; "Kafayı yiyoruz galiba," deyip, sol kol bileğini, orada bir çıkıntı olsun umarak sakalı gelmiş çenesine sürttü.

Hayır! Saati yoktu. Ekmeğini yeniden sol eline aktardı, duvarlardaki gölgeleri gözden kaçırmamaya çalışarak sağ eliyle elektrik düğmesini aradı kapı girişinde, onu da bulamadı. Eline ıslak, kuru, karışık, çıtır çıtır bir şeyler gelmişti düğme ararken.

Korkuyla geri çekip avcunun içine baktı:

Gölgeler!

Avcunda, duvardaki gibi gölgeler oynaşıyordu şimdi. Karanlığa alışmış gözlerinin hizasına kadar kaldırdı elini, gölgelerin bir kısmının yere döküldüğünü gördü. Bir kısım gölge ise oradan düşmemeye çalışarak, yukarıya, kol bileğine doğru tırmanıyordu. Antenli antenli, kıllı bacaklı, parlak siyah gölgeler.

"Böcek!" diye bağırdı. En tiksindiği şeydi hayatta. Bir daha bağırdı:

"Böceeeekkk!"

Silkelendi, deli gibi hoplayıp zıpladı, bağıra çağıra tepindi. Ziya'nın odasının duvarları, tavanı, zemini, her tarafı böcek kaynıyordu. Kımıl kımıl, yüz binlerce, milyonlarca böcek. Korku, hareketlerini ağırlaştırmıştı. Koşarak kaçmak istedi, bacaklarını güçlükle sürüyebildiğini fark etti. Daha çok korktu.

"Anneee!"

Hıçkırık tuttu, sırtı buz gibi terlere battı, ama böcek denizi-

ne bata çıka da olsa odadan kaçmayı, kapıyı arkasından sıkı sıkı kapatmayı başarabildi.

Nefes nefese durdu sofada. Sırtını Ziya'nın oda kapısına yaslı tuttuğunu hatırlayıp panik halinde uzaklaştı oradan, kendini orta yere attı. Aklı başından gittiği için, uzunca bir süre, sofanın hâlâ aydınlık olduğunun, yerdeki yolluktan bozma halının da yoklara karıştığının farkına varamadı; vardığı anda da korkusu bin misli arttı.

"Orda akşam, burda öğlen!" diye düşündü içinden, sonra çılgın bir nakarat tutturup yüksek sesle tekrarlamaya başladı:

"Orda akşam, burda öğlen... Orda akşam, burda öğlen... Halı gitmiş... Akşam orda, öğlen burda... Halı..."

Birden, bir şimsek çaktı kafasında.

"Tel dolap mı?"

Yalnız olduğunu bilmek korkusunu katmerlendirdiği için, yalnız değilmiş, evde biri varmış, o da ta öbür uçtaymış, bu bağırmazsa duyamazmış gibi yüksek sesle konuşuyordu.

"Evet, tel dolap," diye cevapladı kendi sorusunu. "Ama, hani buzdolabı?"

Korkunun ecele faydası yok. Mutfağa koştu, üniversite okumaya gelirken, babasının depodan çıkarıp verdiği buzdolabının yerinde yeller estiğini gördü. Eve aç bilaç gelip tel dolaba saldırmıştı ki, asla bir tel dolapları olmamıştı bu bekâr evinde.

Zaten şimdi o da yoktu.

Evyenin üzerindeki musluklar yok, duvardaki raflar yok, üçlü tüpgaz ocağı yoktu.

Mutfak tamamen boşalmıştı.

Tezgâhın üstünde bıraktığı zeytin kâsesi ve tükürdüğü zeytin çekirdekleri de dahil, her şey kaldırılıp götürülmüştü birkaç dakika içinde. Kapının kulpunda asılı duran ekmek poşetini görebilir miyim diye baktı, kapının kulpu da yoktu.

Bir şey yapmalı, bu kâbustan kurtulmalıydı, ama ne? Düşünemiyor, aklını işletemiyordu.

Mutfaktan dışarı fırladı, yeniden sofada buldu kendini. Artık tamamen boşalmıştı sofa ve tıpkı Ziya'nın odası gibi kararmaya başlamıştı. Üstelik, duvarlarındaki kımıl kımıl gölgeler gittikçe

artıyordu. Tek sığınağı kendi odasıymış gibi geldi o anda ona. Sofaya açılmayan tek oda da orasıydı gene. Dehşetten hantallaşmıştı. Ayaklarını sürüye sürüye çıktı, artık kapısı da olmayan mutfağın karşısındaki oda kapısının kulpuna attı elini. Açmadan önce durdu kısa bir süre. Sol elinde tuhaf bir karıncalanma hissetmişti. Ekmek tutan eliydi bu. Kaldırdı, ekmeğe baktı. Yarısı yenilmiş kara çıyan, yarım gövdesini sağa sola vurarak ısırılmış lokmanın arasından sıyrılmaya çalışıyordu. Ağzına gelen acılığın sebebini de o zaman anladı, ekmeği bağırarak attı yere. Kara, parlak, yarım yaratık, kıvrım kıvrım, kendini oradan oraya çarparak oda kapısının altından süzülmeye çalıştı. "Gebeerrr! Gebeeeeerr!" diye bağıra bağıra üstüne bastı, ezdi onu. Odaya girmekten vazgeçti hemen. Çıyan oraya kaçmak istediğine göre, kim bilir daha ne çıyanlar vardı içeride.

Ama nereye gidecek, nereye kaçacaktı?

"Salak!" diye bağırırken buldu kendini. "Sokağa kaçsana! Okula geri dönsene!"

Tek ümidi olan sokak kapısına uzandığı anda, kapının dışarıdan hızlı hızlı vurulduğunu işitip irkilerek geri çekti elini. Hiç demezdi,

"Kim o?" dedi ilk defa.

Tanımadığı, tanıdığı kimselerin de sesine benzetemediği tok bir erkek sesi cevapladı dışarıdan:

"Açar mısın Mustafa? Biz geldik!"

Korkusu çılgınlık boyutuna ulaştı. Hiç bilmediği, hiç görmediği insanlar ismiyle sesleniyordu ona.

Hayır!

Yüzlerini görmemişti henüz, ama onları tanımadığından emindi! Çok emin!

Ne yapacağını bilemeden dikildi kaldı. Sofaya kaçamazdı, kendi odasından korkuyordu, oraya da kaçamazdı, Ziya'nın odası desen malum, Allah bilir Ali'nin odası ne hale gelmişti.

"Siz kimsiniz?" diye yalvarırcasına sordu titreyen sesiyle, "Niye geldiniz?"

Tok ses, talimat gibi sorusunu tekrarladı:

"Açar mısın?"

"Evet Mustafa..." dedi, bir başka tok ses, "Aç artık! Biz geldik."

Ağlamaya başladı. Ev korkuya, korku dehşete dönüşmüş, dehşet, yapış yapış, katran gibi benliğine sıvanmış, hareketlerini olduğu gibi düşünme gücünü de ağırlaştırmaya başlamıştı. Birden, ensesinin gerisinde çıtırtılar, fısıltılar işitip döndü, kuşatmayı amansızca sürdüren gölgeleri gördü. Dört bir yandan süzülüyor, tavandan damlıyor, yerden, kendi oda kapısının altından sızıp üzerine doğru geliyordu, milyarlarca küçük gölge.

Milyarlarca, belki trilyonlarca böcek!

"Burası böcek dolu!" diye bağırdı, kapının gerisindeki tanımadığı seslerin sahiplerine, "Bana yardım edin!"

"Kapıyı aç Mustafa! Aç!"

"Evet evet aç! Biz geldik!"

Gölgeler, sürüngen hışırtılarıyla yayılarak büyüyor, tek çıkışı gibi görünen sokak kapısını kuşatıyordu ağır ağır. Orayı da ele geçirirlerse kurtuluşu kalmayacaktı. Ne kadar yavaş hareket ettiğine kendisi de inanamayarak kapının koluna uzandı, aşağıya bastırdı ve açtı. Göz alıcı bir ışık içeri doldu ansızın. Gözlerini kırpıştırarak derin bir nefes aldı, kendini uğursuz evinin dışına attı. Güvende miydi artık? Öyle hissediyordu. Bir adım daha uzaklaştı kapıdan, gelen adamlara bir adım daha yaklaştı.

Karşısında, ışığın önünde iki siluet duruyordu. Apartman ışıklığının ışığı olamazdı o ışık.

Başka bir şeydi.

Otomat ışığı hiç olamazdı.

Gözlerini biraz daha kıstı, görüntü netleşti, siluetlerin sahipleri belirdi birer birer. Daha önce hiç görmediği iki genç adamdı bunlar. Vergi memurlarına benziyorlardı, üniversitedeki genç asistanlara benziyorlardı, televizyon dizilerindeki manken aktörlere benziyorlardı, ama çok daha temiz, hepsinden yakışıklı, hatta güzeldiler. Tam karşısında, biri önde, diğeri bir adım kadar gerideydi. O geride duran, göğsüne çapraz kavuşturduğu kollarının arasında kocaman, kalın ciltli, ağır bir defter taşıyordu. Ama bunların önemi yoktu artık. Kim olurlarsa olsunlar, gelmişler ve onu bu korkunç kâbustan çekip çıkar-

mışlardı. Güveniyordu onlara. Tanıdığı, bildiği için değil, güvenmeye ihtiyaç duyduğu için.

"Korkunç şeyler oluyor bizim evde," diye dile geldi kendiliğinden, "Böcekler, çıyanlar... Gölgeler..." Sol kolunu kaldırdı. "Bakın," dedi. "Saatimi bile yediler. Evdeki her şeyi yemişler. Siz gelmeseydiniz beni de yiyeceklerdi."

"Bunlar doğal Mustafa," dedi, öndeki genç adam. "Herkes, kendi kaygılarıyla ilgili sanrılar görür."

Mustafa şaşırdı, burnunu çekti, sordu:

"Benim kim olduğumu nerden biliyorsunuz sahi?"

"Şimdi bunun bir önemi yok," dedi öndeki. "Biz görevli geldik. Seni buradan çıkartacak ve hesabını kesecektik. İşte çıkarttık. Şimdi de hesaba gelelim."

Toparlanır gibi olmuştu Mustafa.

"Ne hesabı?"

"Bu!" deyip, göğsüne sıkı sıkı bastırdığı koca defteri Mustafa'ya uzattı arkadaki genç adam. "Oku ve kendi hesabını kendin gör."

Bilinçsiz bir hareketle uzandı, defteri aldı Mustafa. Göründüğünden de ağırdı. "İyi ama..." dedi. "Benim kimseye borcum falan yok ki... Ne hesabı bu? Hiçbir şey anlamadım. Hem, siz kimsiniz?"

"Ben Münker, bu da dostum Nekir," dedi, defteri uzatan adam. "Bizler sorgu melekleriyiz. Yirmi üç senelik hayatında ne yaptın, ne ettinse hepsini bu deftere kaydettik. Bizim işimiz bitti seninle. Artık senin işin gene seninle. Defterini okuyup, kendi hesabını kendin göreceksin."

"Ne yani?" dedi Mustafa, geri geri iki adım atıp, kucağında koca defter, kendi mezar taşının üstüne otururken. "Siz Münker'le Nekir olduğunuza göre?.. Yani?.."

"Evet Mustafa," dedi, kendini Münker olarak takdim eden melek. "Öldün sen."

"Sen öldün Mustafa!" dedi Nekir. "Ne zaman biri ölürse, biz geliriz."

"Evet! Biz geldik!"

"Kaybedenler..." dedi. Dönüp suratına baktım yandan; o da kendi önüne bakıyordu. Direksiyondaydı. Onu, bizim dairede şirketiyle ilgili bir iş için dolanıp dururken görmüş ve hemen yardımına koşmuştum. Düzgün insanlara dayanamam, hemen yanaşırım. Bununla da kalmaz, kıymet verir ve önemserim doğru dürüst tipleri; bana da kıymet versinler isterim. Anlayışsız biri gibi görünmekten korktuğum için, "Nasıl yani? Kim kaybedenler?" gibisine soramıyorum. Sessiz kalmayı tercih ettim.

"Buradan bu kadar çıkar..." diye sürdürdü konuşmasını. O sırada sağımızdan tehlikeli bir şekilde bir taksi daldı, makas atıp önümüze kırdı. Tehlikeli bir kaza geçirebilirdik.

"Orrrospu evladı!" demişim. Küfürü severim.

Güldü. Onu güldürmek hoşuma gitmişti. Ne de olsa, yeni tanışmalarda taraflar birbirinin hoşuna gitmek ister. Samimiyet kurulduktan sonra hoşa gitmesen de olur, ama en başta çırpınıp çabalayacaksın. Benimkisi otomatik olmuştu. Bilerek yapsam hayatta yapmazdım. "İyi," diye düşündüm. "Ağzı bozuk adamı seviyor... veya küfürden hoşlanıyor ben gibi. Bunun ortaya çıktığı iyi oldu."

Hazır yer tutmuşum, soruverdim:

"Kimdi o kaybedenler?"

Koltuğunu anormal derecede geriye itmişti. Direksiyona kollarını uzatırken bayağı zorlanıyor olsa gerekti. Asterix serilerinden biliyorum, o pozisyonda, yan yatmış, çanaktan üzüm yiyerek beslenen bir Batı Roma lejyonerine benziyordu. Yüzünde var mı yok mu bellirsiz bir gülümseme; biraz sonra "Orgies orgies" diye bağırıp el çırpacak.

"Şu önünden geçtiğimiz okul yok mu?" dedi.

Hiç farkında değildim. Demek ki bir okulun önünden geçmişiz. Artık o kadarını da söyleyip açık verecek değildim. "Haa..." dedim. "Evet?"

"Onun öğrencileri."

Tam, "Nasıl yani?" sorusunun yeriydi ama soramadım ben gene. "Anlıyorum," demekle yetindim.

"Ve de öğretmenleri..."

"Hıı."

"Ve müdüriyet."

"Tabii."

"Ve de o çocukların aileleri, velileri, onların akrabaları, komşuları..."

Semti, ilçeyi ve Büyükşehir Belediyesi'ni saymaya başlamadan müdahale ettim artık; dayanamadım:

"Nasıl yani? Ne kaybetmişler?"

Onu anlamama imkân olup olmadığını anlamaya çalışırmış gibi baktı bana. Küçümsendiğimi hissettim; ki eğer o kadar genel bir şeyi anlayamadıysam, ne kadar küçümsensem yeriydi. Koltuğunu o kadar arkaya yatırmıştı ki, arabayı arka koltuktan sürüyor gibiydi.

"Yani, bildiğin şeyler işte..." dedi.

Ne biliyordum ki?

"Evet!" dedim biliyormuş gibi. Daha fazla küçümsenmeye tahammül edemeyecektim. "Şu şeyler."

"Yazık!" dedi. Konuşmaya devam edeceği belliydi, onun için boş yere "Acaba neye yazık?" diye düşünmedim.

O devam etti:

"Okuyacaklar bir ömür. Belki de hocaları çok iyi çıkacak,

dünyanın en doğru bilgilerini öğrenecekler... Belki üniversite sınavını da birincilikle kazanacaklar..."

Burada, "Hepsi birden mi?" dememek için bayağı çabalamam gerekti.

"Ama neye yarar?" diye devam etti. "İnsan olamayacaklar hiçbir zaman. Güdük kalacaklar, kavruk kalacaklar, bir kenar mahallede büyümüş olmanın bin çeşit aşağılık kompleksiyle kıvranıp, kendilerinden düzgün her türlü insana diş bileyecekler... Bir çocuğum var, bu semtte okutmaktansa cahil bırakırım daha iyi. Zavallılar... İnsanın acıyası geliyor. Ama gene de kabuklarını kırmaya yanaşmadıkları için kızıyorum onlara."

Dinliyordum, bakalım ne diyecek.

"Bir gece hayatları olmayacak, cahil bir ev kadını bulup evlenecekler, karıyı eve tıkıp ara sıra ava falan gidecekler kendileri gibi az gelişmişlerle, doğru dürüst gazete okumayacaklar, araştırmacı gazetecilerin kitaplarına bir kuruş vermeyi bile müsriflik sayıp, gidip gidip Stephan King'in, Dean Koontz'un öcülü böcülü uyduruk kitaplarına para bayılacaklar, gece hayatı olanının da pavyondan ileri bir gece hayatı olmayacak, bar nedir, disko nedir, bir kızı arabaya atıp bir otele götürmek, beraberce tatile gitmek nedir bilmeyecekler, tatil dendi miydi akıllarına yalnızca karılı, çoluk çocuklu ya da kaba saba erkek arkadaşlarıyla çadırlı, pansiyonlu kalabalık seyahatler gelecek... Belki bürokrat olacaklar, ama maiyetlerine kan kusturacaklar her zaman, çünkü kompleksli yetişmişler, tek sosyal hayatları televizyon olacak, akşamları koştura koştura eve dönüp hemen çizgili pijamalarını giyecekler, ayak parmaklarının arasını ovalaya ovalaya yabancı film seyredecekler, çocuklarını dövecekler, karne günlerini çocuklara zindan edecekler, hayat boyu bir ev, bir de araba almaktan daha yüksek bir hedef bilemeyecekler... Yazık... Çok yazık... Bir o kadar da ayıp! Kızıyorum! Çok kızıyorum!"

Aval aval bakıyordum öyle. Ağzı da ne güzel laf yapıyordu. Daha önce bu söylediklerini hiç düşünmemiştim ben ve onunla tanışmamış olsaydım kırk yıl daha düşünmezdim. Ben de Stephan King okur, Dean R. Koontz'u çok sever, ayrıca da ba-

na Afrika kıtasını tanıttığı için bilhassa Wilbur Smith'e özel bir hayranlık duyardım çünkü. Arkadaşlarla ava çıkardım, karım ev kadınıydı ve de benim çocuklarım, bu geçtiğimiz semte göre daha az gelişmiş bir semt olan Şentepe okullarından mezun olacaktı. Bu semttekilere böyle sallıyorsa, benim oturduğum semti duysa nasıl sallardı Allah bilir! Ama güzel konuşuyordu. Doğru konuşuyordu ve haklıydı dinine yandığım!

Devam etti:

"Klima değil vantilatör, diş minelerine zarar vermeyen kaliteli diş pastası değil, en ucuzundan diş macunu, o da üç-dört günde bir sefer, jakuzi değil kurna, puro değil sigara, kütüphane değil kitaplık, içki dolabında çeşit çeşit içkiler değil buzdolabında iki yetmişlik rakı, müzik seti değil radyo-teyp, kıyafete göre kayış, saat değil, boktan bir pilli Casio, blender değil rende, klozet değil delikli hela, misafir yatak odası değil her odada çekyatlı kanepe, paralel-dijital telefon değil, salonun ortasında bir tane çevirmeli telefon, sanitarik yer döşemesi değil, el dokuma çeyizlik Bünyan halısı, bilgisayar değil, kollu Facit hesap makinesi, porselen tabak değil melamin tabak, duvarlarda güzel yağlıboya tablolar değil, hısım akrabanın çerçevelenmiş fotoğrafları, sağda solda minyatür sanat eserleri, masklar, heykelcikler değil, sehpaların üstüne simetrik olarak yerleştirilmiş birkaç ucuzluk biblosu olacak evlerinde... Misafirliğe gittiğin zaman, daha kapıdan girer girmez, gittiğine gideceğine pişman olacaksın. Bir saat 'Daha daha nasılsınız?' geyiği, ondan sonra aile albümleri dayanacak burnuna. Şöyle dereden tepeden, genel kültürden dem vuramayacaksın... Günün siyasilerinden açılacak konu. Sen bir taraftan nasıl etsem de kaçsam diye düşünür, o seviyeye inmeye, konuşulanları anlamaya çalışırken, sümüklü bebeleri gelip gidip sırnaşacak sana, o onun saçını çekecek, bu ağlayıp zırlayacak, anaları bir tanesinin boklu bezini değiştirecek gözünün önünde, televizyon oradan bangır bangır bağıracak, büyük kız kenara çekilip nakışına gömülecek, tam kalkıp gideceğin sırada önüne sırı kaçmış bir porselen tabakta kolum kadar bir çatal, bir de bıçak, ayı gibi bir portakal, bir de elma gelecek, zar zor yiyeceksin ayıp olmasın di-

ye, kalkmaya davranacaksın, bir ısrar, bir ısrar, kalkamayacaksın... Tutuklu gibi oturacaksın o patırtının içinde... Sonunda yakayı kurtaracaksın, bu sefer kapının ağzında ayrı bir geyik, 'Vallaha bunu saymayız, gene geleceksiniz...' Olmaz. Bunlardan adam çıkmaz."

Acaba bizim eve gizli kamera falan mı yerleştirmişti bu, yoksa yeni bir okulun daha mı önünden geçmiştik? Sordum:

"Kimlerden?"

Yaklaşık elli santim kadar gerimden tek kaşını kaldırarak baktı bana. Aşağılandığımı hissettim gene.

"Hı?" dedi, duymamış gibi. O zaman aşağılandığımı değil azarlandığımı anlayıp kızardım.

"Pardon pardon... Şu deminki okuldan bahsediyorduk... Dalmışım."

Onayladı:

"Hı hı."

Kendimi onore olmuş hissediyordum. Gönül almayı da biliyordu kerata. Ne güzel onaylıyordu.

Hiçbir zaman arabam olmadı benim. Onun BMW'si vardı.

Benim karım ev hanımıydı, onunkisi mimar. Kendi şirketlerinde çalışıyordu hanımefendi. Bizimkisi de bizim evde.

Ben işten çıkar çıkmaz evime koşmayı severdim, çizgili pijamamı giyip ayak parmaklarımın arasını ovalaya ovalaya televizyon seyretmeyi. Çoluk çocuk dolanacak ortalıkta, o onun saçını çekecek, beriki altını dolduracak... O ise evlilikte benden çok daha kıdemli olduğu halde, biz koştur koştur çiftleşip doğururken, sadece bir çocuk yapmıştı, hem de taze. Anlattıklarından çıkardığım kadarıyla, iş çıkışı karısına bir telefon çekiyor, çocuğu mürebbiyeye emanet edip şu veya bu restoranda buluşuyorlar, karısının da Alfa Romeo'su falan vardı garanti, beraberce romantik bir müzik eşliğinde damak tatlarına hitap eden güzel bir yemek yiyorlar, bu iş uzun saatlerini alıyor, sonra da büyük ihtimalle bir bara gidip kendileri gibi entelektüel başka insanlara kavuşarak sohbetin anasını belliyorlardı.

Dikti lafları, can acıtıcıydı, amansızdı ve neredeyse doğrudan doğruya beni hedef alıyordu, ama ben gene de sevmiştim

bu herifi. Sevdiğim için de saldıramıyor, geçtim saldırmaktan, kendi hayat tarzımı savunamıyordum bile. Zaten savunayım, tartışma çıksın diye söylemiyordu. Beni kendi sınıfından biri sanmıştı da içini döküyordu muhakkak.

Nasıl eziliyordum!

Onun bulunduğu irtifalarda benim gibilerin esamesinin bile okunmayacağını biliyordum. İyi de, ben nasıl diyecektim buna, "O anlattıkların aynı ben!" diye? Demesem, şimdi bu arkadaşlığımızın hatırına büyük ihtimalle beni "eşimle" birlikte bir yere davet edecek, biz de ayıp olmasın diyerekten rüküş rüküş giyinip gideceğiz, orada ne çatal tutmasını biliriz, ne kaşık, rezil olacağız, arkadaşlığımız da başlamadan bitecek. Desem, zaten bitti say. Belki de hemen sağa çekiverecekti arabayı. "İner misin kardeşim?" diyecekti.

Bunlar böyle olur.

Belki de ben abartıyordum. Ne arkadaşlığı? Alt tarafı daireye işi düşmüş bir işadamıydı karşımdaki, üstüme vazife olmamasına rağmen el atıp yardımcı olmuştum ve o da nezaketen, aynı anda kapıdan çıktığımızı görünce, "Gideceğin yere bırakayım," demişti, hepsi o. Tesadüfen ikimizin gideceği yer de aynı çıkınca...

Suçlu suçlu çevirdim kafamı geriye doğru, kaykıldığı şoför koltuğunda yandan yandan yüzüne baktım. Birden bana döndü gözleri. Yakalanmıştım, kızardım. Bir şeyler demek için dönmüşüm gibi yapıp,

"Şey diyecektim..." dedim.

"Ney?" Bir şey dememi bekleyip duruyormuş da nihayet diyeceğimi anlamış gibi sabırsız bir umut sezdim ses tonunda.

"Şey... Yani... O kadar haklısın ki... Ben de hep rahatsız olmuşumdur o tür insanlardan..." Hangi semtte oturduğumu sorsa işim bitti halbuki. Ne demeye yalan söylüyorsam? "Çok..." Uygun bir kelime arayarak tırnaklarımın içine baktım. "...ee... sığ oluyorlar." Bulmuştum. "Sığ!" İyi bir söz. Cuk oturduğunu düşünüyordum. Güldü gibi geldi bana ama galiba dudak bükmüştü. Onun gibi doğru ve güzel sözleri ardı ardına sıralayıvermeyi o kadar isterdim ki. Müstakbel dostluğumuz, orada yapa-

cağım konuşmalara, orada sergileyeceğim "elit insan" kalibresine, orada vereceğim "doğru arkadaş" görüntüsüne bağlıydı. Hissediyordum. Muhakkak benden, kendi yaptığı gibi, Şentepe'ye, Ayvalı'ya, Boğaziçi Mahallesi'ne ve oradaki okulların zavallılarına, onların ailelerinin mevki-i içtimalarına sallamamı bekliyordu. Baksana, adam, oradaki okullardan birinde okutmaktansa cahil bırakacağını söylüyor öz evladını. O kadar batmışız biz demek! Gözünde koskocaman, yusyuvarlak bir sıfırız. Nasıl karşı çıkacaksın? Görmüş, geçirmiş... Bir şey bilmese öyle konuşmaz.

Acaba hep böyle mi oluyordu, yoksa ben mi böyle biriydim?

İlkokuldan itibaren kendime edindiğim bütün arkadaşlarım ya benden daha yakışıklı, ya benden daha iyi giyimli, ya benimkinden daha varlıklı ailelerin çocuklarıydı. Onlarla bir arada durduğum her fotoğrafta, onlar "cici" görünüyordu ben "kaka"... Her gelen misafirin burnuna dayadığımız aile albümlerinde bir tane doğru düzgün çıkmış fotoğrafım yoktu. İlkokul üçteyim, bizim evde doğum günü partisi veriyoruz, babamın kiraladığı fotoğrafçı bana pastadaki mumları üflerken objektife bakmamı söylemişti. Ben, dudaklarım ıslık çalacakmış gibi öne uzamış, gözlerim de hem önümdeki pastaya hem de karşımdaki objektife bakacağım diye pörtlemiş poz verirken oradan annem çıkıp akıl vermişti: "Oğlum, sol eline çatalı, sağ eline de bıçağı al, üflerken pastayı da kesiyormuş gibi yap." Haydaa! Zaten anam ağlamış önümdekini üflerken karşımdakine bakacağım diye, bir de çatal bıçak çıkmıştı başıma. Ben o kadar insanın fotoğrafına baktım, bu derece rezilini görmedim. Oysa ağzım burnum yamuşmuş, gözlerim şehlalaşıp sulanmış, bıçakla çatalı çolak çolak tuttuğum o iğrenç karede sınıf arkadaşlarım ne güzel çıkmıştı. En çirkinleri, en yakışıksızları bendim içlerinde.

Tek ben mi böyleyim, yoksa herkes mi böyle bilmiyorum, bu huyum hep devam etti. Ortaokula gittim, sınıfın en düzgün, en temiz, en popüler çocuklarına yanaştım, liseye gittim, hakeza. Orda burda çektirdiğimiz fotoğraflara ne zaman baksam tipimden, kılığımdan utanırım. Kız tavlamaya çıkarken bile okulun

en yakışıklısına takılır, doğal olarak tavlamaya kalktığımız kız benim suratıma bile bakmadığı için hep yaya kalırdım. Erkek güzeli Tunç'la pastaneye attığımız iki kız vardı. Fotoğrafçı basıvermiş deklanşöre, iki kız da zarif bir bilek hareketiyle keşkül kaşığını ağzına atan Tunç'a odaklanmış, ben salak salak dönmüş, objektife poz vermişim.

Üniversitede de böyle devam etti bu. Bana burnunu bile silmeyecek kızlara takıldım, yanlarında paçavra gibi durduğum erkeklerle arkadaşlık ettim. Canı güzel bir kız, yakışıklı bir erkek çeken beni arasın, aradığını ya sağ yanımda ya sol yanımda, kısacası iki metre yakınımda eliyle koymuş gibi bulurdu.

Seksen tane güzel kıza evlenme teklif etmiş, sonunda da o seksen kızın seksenincisi Aytül'e, tıpkı benim yakışıklı erkeklerin yanına yamandığım gibi yamanmış çilli Zeynep'le kifayet etmek zorunda kalmıştım.

Zeynep... Karım... Üç çocuk doğurdu, hâlâ çilli ve hâlâ da doğurası var. Yumurta tavuğu gibi. Çirkin, kısa boylu, hatta bodur... Ama karım. Gene bilemeyeceğim, ben mi böyleyim, bütün insanlar mı böyle, karıma hep sadık kaldım ben. Üstüne ne bir gül kokladım ne bir devedikeni. Kadın kısmıyla, çilli Zeynep'le söz kestiğimiz andan itibaren irtibatı kestim. O saatten sonra da dairede olsun, yolda-belde, mahallede, apartmanda olsun, selamlaştığım bütün kadınların Zeynep'ten daha çirkin, daha çilli, daha bastıbacak olmasına özen gösterdim. Sadakat hissim bu derecede yüksektir benim. Zeynepçiğim de öyledir, sağ olsun. İstese, bireysel bankacılıkta ilerleyebilir, bir bankada şef bile olabilirdi bugüne bugün, ama "Ben evimin kadını olacağım," dedi o.

Bir sigara yaktı yanımdaki.

"Yanımdaki" diye düşününce, henüz herifin ismini bile öğrenmemiş olduğumu hatırladım. O da benimkini öğrenmemişti.

"Biz daha tanışmadık, de mi?"

Sol çapraz gerimden keskin keskin baktı.

"Ben Orhun," dedi kısaca.

Elimi uzattım.

"Ben de Çetin. Memnun oldum."

Havada kalan elime kısa bir süre, ömründe ilk defa bir el görüyormuş gibi baktı, sonra vites kolu üstündeki manikürlü parmaklarını kaldırıp hafiften el verdi. Erkek gibi sıktım ben, o tiksinirmiş gibi kaydırarak çekti. Öğrenecektim. Demek ki o irtifada el öyle sıkılıyor! Dokunup çekeceksin. Tamam!

Kırmızıda durduk. Araç kitine astığı cep telefonu hoş bir melodiyle çalmaya başladı. O ana kadar fark etmemiştim, boynunun altında duran bir düğmeye kibarca dokundu.

"Canım?" dedi.

İlkin bana diyor sandım, kıpkırmızı oldum, ama arabanın içine en az telefonun sesi kadar melodik bir kadın sesi dolunca arayan kadına söylediğini anladım.

"Bebeğim..." diyordu o kadın. "Nerdesin aşkım?"

"Yoldayım," dedi Orhun. "Bakanlıklar'a doğru gidiyoruz bir arkadaşla. Kısa bir işimiz var, sonra boşum. Sen nerdesin tatlım?"

Ne güzel sözler! Biz Zeynep'le hayatta böyle konuşmayız. Kazara özenip de mesela bu gece "tatlım" falan demeye kalksam, kadıncağız gülmekten altına eder.

"Tenis Kulübü'ndeyim ben. Gelsene işin bitince..." Kısa bir sessizlik oldu. "Arkadaşını da getir. Beraber yemek yeriz."

İşte en korktuğum şey!

"Oldu bir tanem. Bir saate kadar geliriz biz."

Bana sormaya gerek bile duymamıştı. "Geliriz biz!" Kesin ve net! Ne diyeceksin? Ezik ezik içime çektim ben boynumu.

"Öpüyorum seni aşkım."

"Yavrum!"

İşimiz aynı yerde olmamış olsa kesin bir mazeret bulup kirişi kırardım. Ne diyeceğimi, elimi kolumu nereye koyacağımı bilemiyordum. Camı açıp sağ kolumu dışarı çıkartarak kaportada darbuka çalmaya başlamışım. Hiç farkında değilim.

"Klima rahatsız mı etti?"

"Efendim?"

"Camı açtın da. Ankara'yı serinletemeyiz, biliyorsun."

Bu elit insanların şakası bile bir elit oluyor. Espriye bak: "Ankara'yı serinletemeyiz!" Bir anda kültür, görgü ve bilginin yay-

lım ateşi altında kalıyorsun. Yani ne demek? "Klima kapalı alanları serinletebilir, ama sen salak gibi o camı açacak olursan koskoca Ankara'yı serinletmeye kalkmış olursun ki bu mantıken mümkün değil," demek.

Mahcup mahcup düğmeye basıp otomatik camı örttüm.

"Dalmışım," dedim. "Pardon."

Yeni bir kırmızı ışıkta durmuştuk. Benden taraftaki yanımıza kavuniçi bir Murat 124 yanaşıp durdu. İki camı da açıktı ve radyosundan veya ototeybinden Sincanlı Sancar'ın "Hadi gidi, Bidi bidi" adlı türküsü yayılıyordu etrafa. Hacı Murat'ın kaytan bıyıklı, terli şoförü de sol kolunu az önce benim sağ kolumu çıkarttığım gibi camdan dışarı çıkartmış, kapı kaportasının üstünde darbuka çalarak türküye ritm tutuyordu. Biz Zeynep'le bütün kasetlerini biriktirirdik bu Sincanlı Sancar'ın. Çocukları onun türküleriyle oynata oynata büyüttük desem yalan olmaz. Çok severdik... de... Nasıl diyeceksin...

Ki o esnada da o,

"Şu rezilliği görüyorsun..." deyiverdi.

"Yaa..." dedim. "Ayıp ayıp!"

Kötü bir kokudan kaçarcasına ekşitti yüzünü, başını iki yana salladı.

"Hayatında piyano dinledi mi acaba?"

Hemen atladım:

"Nerdeee?"

Tuhaf tuhaf baktı bu kez bana. Takdir ediyor diye düşünüp kendimle gurur duydum. Azarlaması, karşısındakini pek de iyi işitememiş gibi "Hı?" demek olan bir adamın takdir etmesi de tuhaf tuhaf bakmak olurdu olsa olsa. Ama hemen hemen aynı anda da karnıma bıçak gibi bir ağrı saplandı. İşimiz bitince biz bununla Tenis Kulübü'ne mi gidecektik yani? Orada ben, o sosyetik ortamda, bunun kim bilir ne kadar zarif ve güzel karısının yanında yemek mi yiyecektim? O hiç adını sanını duymadığım elit yemek isimleriyle dolu yemek mönüsüne bakıp sipariş falan mı verecektim? Garson gelip ne içeceğimi sorduğu zaman, hangi yemekle hangi içkinin içileceğini hayat boyu öğrenemeyen ben, bir içki adı mı söyleyecektim? Masamıza dizil-

miş onca bardağın, kadehin arasından suyu neyle, içkiyi neyle içeceğimi, onca çatalın, bıçağın arasından neyi neyle kesip biçeceğimi mi bilecektim?

Bazı şeyleri biliyordum. Mesela, her lokmadan sonra ağzını peçeteyle silip, sildiğin kısmı katlayarak tabağının altına kıstırıyorsun. Su, masadaki en büyük kadehle içilir. Balık bıçağı balığa benzer. Kumaş peçeteyi asla masanın kenarına sıkıştırmayacak, ya bebekler gibi boynuna takacaksın ya da felçliler gibi dizine sereceksin. Ama hepsi bu kadar. Başka bir bok bildiğim yok. Allah bilir ne potlar kıracağım! Şeyi bile bilmiyorum daha, Orhun'un karısıyla tanışırken şövalyeler gibi eğilip elini mi öpeceğim, yoksa demin Orhun'un bana yaptığını yapıp, tiksinirmiş gibi hafifçe değdirdikten sonra geri mi kaçıracağım?

Ne yapacağım?

Frekanslarımız o kadar ayrıydı ki... Ayrıymış ki... Adamın karısı hiç tanımadığı birini, yani beni Tenis Kulübü'ne yemeğe davet ediyor, o adam da bir an için bile dönüp sormuyor bana, "Gelir misin?" diye. Belki gelmem? İşim var belki? Ne biliyorsun? Babanın uşağı mı var burda? Sen emrettin diye hazır olda bekleyip yemeğe mi geleceğim ben senle?

"Canım ne istedi biliyor musun?"

Dönüp baktım.

"Ne istedi?"

"Şöyle güzel, ekşili bir somon buğulama... Yanında da hafif soğutulmuş iki kadeh beyaz şarap. Ne dersin?"

Ne diyebilirdim?

"Güzel bir seçim," dedim. Bunlar böyle diyor; filmlerden öğrenmiştim. "Güzel bir seçim!" Hatırladığıma sevindim. "Ben de yerim şahsen." Bunu söylediği iyi olmuştu. Bilmeden yol da göstermiş oluyordu bana. Hafızam tazeleniverdi. Evet evet. Balıkla yalnızca beyaz şarap içilir. Başka içki içilmez. Adama görgüsüz derler. Denizden ne çıkarsa çıksın, yanında yalnızca beyaz şarap içeceksin. Öyle bizimki gibi, rakı, roka, tere, limonlu maydanoz olmaz. Hem, balık bıçağının neye benzediğini de biliyorum. Bunu daha önce niye akıl edemediysem!

"Tabii ki üstüne de iyi yakılmış bir krem karamel ve sonunda kahve likörü."

Ooh... Suyundan da koy. Ne güzel! Kendimi kasmama hiç hacet bırakmıyordu aslanım. Biz ne biliriz? Biz, balık yaptın mıydı, eğer rokası, şusu busu bulunamadıysa soğan biliriz yanında, bir otuz beşlik rakı, üstüne de tatlı niyetine tahin helvası. Bildiğimiz budur. Bir de ava çıktığımızda şakasını yaparız arkadaşlarla: "Sen balığı zehirlemezsen balık seni zehirler." Rakı açıyoruz ya yanında! Balığı rakıyla zehirleyecekmişsin, yoksa o seni zehirlermiş. Tüh tüh tüh... Şakanın kalitesizliğine bak. Halbuki şaka dedin mi, sanat eseri gibi olacak. Örneğin; "Ankara'yı serinletemezsin, değil mi?"

Dedim ya, alağa da gitsem mesireye de, değişmez şartımdır, hep biçimli, hep düzgün oturuş kalkışlı, yüzü güzel arkadaşlar seçerim kendime, ama gene de Orhun'la kıyaslandıkları zaman yıkanmamış öküz gibi kalıyorlardı yanında. Adama hayranlığım her geçen dakika biraz daha artıyordu. Elimde değil, huyum bu. Çirkin insanlarla düşüp kalkmam. Dairede bile, palazlanıp şef olur olmaz, tıknaz, çirkin, çopur ne kadar personelim varsa hepsini yavaş yavaş başka odalara yollamış, ağzı yüzü düzgünlerini toplamışım etrafıma. İş için, hak edişlerini onaylatmak için benim odama girenlerin içi açılır; tabii en önce benim.

Bakanlıklar'da kısa bir süre için ayrıldık birbirimizden. O arabasını park etmeye gitti, oradan da kendi uğrayacağı bir avukat varmış, artık ne içinse, sormadım, ben de kendi işlerimi halletmeye gittim. Görgüsüzlük işte, arabadan inerken, "Görüşürüz," deyip tokalaşmayı akıl ettim de, "Nerede buluşacağız işlerimiz bitince?" diye sormayı akıl edemedim.

Boşa çıkmışım, Güvenpark'ın bulvar girişinde dikilip duruyorum, birdenbire aslan gibi BMW'siyle önüme yanaşıverdi. O kadar şaşırdım ki, arabaya binince tokalaşmayı bile unuttum.

Bizde âdettir, sorarız. Ben de sordum:

"Bitti mi işlerin?"

Çince konuşuyormuşum gibi baktı bana. Gene az önce yaptığından yaptı; duymamış gibi, "Hı?" dedi.

Artık öğrenmiştim, azarlandığımın farkındaydım. Tabii ya, herifin işi bitmemiş olsa burada ne işi var? Bizimkisi de görgüsüzlüğün daniskası.

Kâbusuma doğru yol almaya başladık böylece; Tenis Kulübü'ne doğru. Bende hep olur; aşırı heyecanlandığım zaman kızarır, terlerim, o kadar ki, gömlek kollarımdan aşağı oluk oluk su iner. Ellerim, pehlivan yağlamış yağdanlıkçı gibi kayganlaşır, tutmaz olur. Çaktırmadan pantolonuma siliyorum avuç içlerimi, azıcık kurumuş gibi oluyor, sonra yeniden ıslanıyor. Şırıl şırılım. Tenis Kulübü'ne gidiyoruz, kolay değil. Baksan, ateşim de yükselmiştir. Bir üşüme geliyor, bir harlanma.

"Telefonunu alayım," dedi birden. Ben de boş bulunup sağ kemerimde asılı duran telefonu çıkarttığım gibi uzattım. Alet taze balık gibi canlandı, kanlandı, kayıp durdu elimde. Öyle bir terlemişim. Geri çaprazımdan keskin keskin baktı, galiba gülümsüyordu.

"Hı?" dedi gene.

Azarlanmıştım. Kendi fanfirifinfonlu telefonu dururken, benim Nuh Nebi'den kalma telefonumu ne yapsın? Telefon numaramı istiyordu, telefon numaramı! Ne aptalım!

"Haa... Numaramı mı kastettin?"

"Hı?"

Amma da çok azarlamaya başlamıştı. Hemen verdim numaramı, tek eli direksiyonun üstünde, diğer eliyle havalı bir hareketle uzandı, araç kitindeki telefonuna kaydımı yaptı. Tuşlara basışı bile bir başkaydı. Şık!

"Kalite..." dedi, dalgın dalgın. "İnsan hayatında bir kalite olacak. Miktarı değil, varlığı önemli kalitenin. Mesela, adam daha ucuz diye gidip Yahyalar'da, Şentepe'de ev tutuyor..." Benim semtten bahsediyordu. Ses etmedim, biraz daha terledim. "Ama işyeri Kızılay'da... Şimdi düşün; her sabah işe yetişmek için altıda kalkmak zorunda... Kalkıyor, eğer mevsim kışsa bir de sobanın kömürüyle kovasıyla uğraşıyor. Kirlenip pisleniyor. Sonra evden çıkıyor, çamur deryasının içinde yüze yüze, itiş kakış bir otobüse atıyor kapağı..."

"Veya dolmuşa..." diye atıldım heyecanla. İşi iyi biliyorum ya. O saatte en rahatı dolmuştur. Otobüste geberirsin; suyun çıkar.

"Hı?" deyip azarladıktan sonra devam etti:

"Ulus'ta iniyor, gene itiş kakış, ya metroya, ya bir başka otobüse biniyor... Akşamleyin iş çıkışı da aynı dert... Ne etti?"

Acaba bana mı soruyordu?

"Günde dört taşıt..." diye devam edince rahatladım. "Hesapla bakalım... Bir liradan, günde dört lira... Koy bunu ev kiranın üstüne bir aylık... Ne etti? Yüz yirmi lira... Ee, be öküz, git Kızılay'da otur aslanlar gibi, doğalgazlı, kombili evinde misler gibi ısın, havanı bas, hem adın Kızılay'da oturuyora çıksın, hem de hesapladığın zaman gene aynı maliyete denk gelsin... Hayatına bir kalite kat! Anlatabildim mi?"

Çoktan anlatmıştı. "Öküz" ben oluyordum. Zaten hemen Kızılay'da ev aramaya başlamıştım kafamda. Doğruya doğru. Her gün iki dolmuş, iki otobüs, anam ağlıyordu yollarda. Niye? Aklımca az kira ödüyorum. Hani? Git Kızılay'da otur, salak! Aynı hesaba gelecek, aynı hesaba. Öküz!

Hey Allahım! Acaba Orhun'a sorsam, Kızılay'da tanıdığı bir emlakçı falan?.. Ama yok! O zaman benim de Şentepe'de oturduğumu anlar. Kendim ararım.

"Mesela..." diye devam ediyordu tatlı tatlı. Öyle tatlı bir anlatışı vardı ki... "Her hafta sonu kasaptan kıyma çektirip kıymalı pide yaptırırlar mahalledeki fırıncıda..." Sanki bizi tarif ediyordu herif. Azıcık geriye kaykılttım koltuğumu. Dönüp dönüp bakmaktan boynum tutulacaktı. "Bu yaptıklarını da ailecek eğlenmek olarak, değişiklik yapmak olarak benimsemişlerdir..." Vallahi biz! En sosyal eğlencemiz. "Halbuki, be salak, veriyorsun kıymaya on beş lira, domatesiydi, biberiydi, soğanıydı, maydanozuydu, baharatıydı, yağıydı, oluyor sana evdeki maliyeti yirmi lira, bir de götürüp, demin tuvalette, donuna damla düşmesin diye aletini sallamış pis fırıncıya ekstradan para bayılıyorsun... Oldu mu yirmi beş lira?"

"Oldu. Bazen otuzu bile buluyor."

"Hı?"

Pustum.

"Yok yani... Tahminen diyorum. Otuzu da bulur, kırkı da. O bakımdan..."

Devam etti:

"Bunu her hafta yaptığını varsay. Ne etti? Ayda yüz lira... Bunun yerine, al eşini yanına, bin bir taksiye, Çankaya'ya, Gaziosmanpaşa'ya adam gibi bir restorana git. Değişik insanlar gör, tanı. Garsonlar etrafında pervane olsun. Kebap çukurundan başını kaldır, ufka bak, hayatta görmediğin deniz ürünleriyle tanış, kiremitte kalamar ye, yumurtalı-tereyağlı mezgit tava ye... Ne yersen ye, ama adam gibi şeyler ye, temiz temiz ye, nezih nezih ye... Taş çatlasın vereceğin para elli-altmış liradır. Abartsan da ayda iki defa yapsan bunu, yüz, hadi bilemedin yüz yirmi lira eder. Cebinden çıkan bir ekstra var mı?"

Atladım:

"Yok!"

"Hı?"

"Pardon. Bana sordun sandım." İyi ki azarlamıştı gene. Daha yüz bulsam, Çankaya'da, Gaziosmanpaşa'da tavsiye edebileceği bir restoran var mı, onu bile soracaktım.

Tenis Kulübü'ne de yaklaşıyorduk. Terlememin azaldığını fark ettim sevinçle. Orhun! Sebep oydu. Güneş gibi doğmuştu hayatıma ve işte ufkumu açıyordu çatır çatır. Hafta sonunda Zeynep'e, "Çocukları annengile bırak da gel. Üstüne de doğru düzgün bir şeyler giy. Seni bir yere götüreceğim," dediğim zaman amma da şaşıracaktı kızcağız. Ee, nezih yerlere gitmek onun da hakkı. Gene iyi dayanmış benim gibi görgüsüz bir adama. Belki Atakule'ye giderdik. En tepede asansörle çıkılan bir restoran olduğunu duymuştum. Orası nezih miydi acaba yeterince? Yoksa daha nezihi var mıydı? Yok canım! Nasıl olsun? Ankara ayaklarının altında... Ne havalı olur!

"İçtiği sigara..." diye başka bir fasla geçti. Elim gayri ihtiyari gömlek cebime gitti. Bizim kısa Maltepe'nin ucu görünüyor muydu acaba?

"Hadi, purodan, pipodan anlamıyorsun, onu anladık..." Bana demiyordu, ortaya konuşuyordu. "Ama, içine tezek basıl-

mış gazete kâğıdı gibi kokan o pis sigaralardan günde üç paket içeceğine, şöyle adam gibi bir paket Marlboro atsan cebine, hem onu içsen insan gibi, hem de kötü kötü kokmasan, neye gelir hesap?"

Hemen çarptım, topladım kafamda. Marlboro üç lira, bizim sigara bir lira. Aynıya geliyordu. Ne kadar akıllıydı ve ben de ne kadar salaktım. Az evvel ettiği Kızılay lafından alıntı yapıp cesaretle konuştum bu kez:

"De mi? Hem de adın Marlbora içiyora çıksın!"

Onayladı:

"Hı hı."

Ki bu beni had safhada bahtiyar etti.

"Evine kolonya alacağına, parfüm al. Kötü kokmamak için avuç avuç döktüğün kolonyayla bu parfümün fiyatını kıyasla, gene aynı hesap. Ottan boktan üç-dört tane gazete alacağına, bir tane, adam gibi gazete al, devamlı alıp gündemi takip et, hem insan içine karış, hem havan olsun, hem de masrafın gene aynı masraf... Bir bulaşık makinesi al koy mutfağına... Harcayacağın suyu on kat azaltmış ol, deterjanı yirmi kat azaltmış ol, evin sağlık giderlerini yüz kat azaltmış ol, karının elllerindeki egzamaları, deterjan alerjilerini bin kat azaltmış ol... Hangisi daha az masraflı?"

Coşkuyla parmak kaldırdım.

"Makine!"

Şaşkın şaşkın baktı parmağıma. Olsun. Ben coşmuştum bir kere. Şu Tenis Kulübü'nde nezih ve elit yemeğimizi yiyelim Allah'ın izniyle, vedalaşıp çıkalım, ilk iş, bir beyaz eşya mağazasına uğrayıp taksitle bir bulaşık makinesi alacağım Zeynep'e. O da insan gibi yaşasın. Tasarruf edeceğiz diye insanlıktan çıkmışız biz. Ama bak, bir anlatan olunca, asıl tasarruf başka bir yerde:

Kalitede.

Babam hep derdi, hâlâ da der:

"Ucuzdur vardır illeti, pahalıdır vardır hikmeti!"

Ne kadar doğru bir söz. İyi malı bir kere alırsın, kötü maldan ise bir alışta beş tane alıp bir ay sonra bir beş tane daha alırsın.

Ben bu hesapları evvelce yapabilseymişim, şerefim hakkı için bir BMW de ben çekermişim altıma. Nerden bileceksin!

İyi ki de temiz, düzgün giyimli, doğru dürüst oturuş kalkışlı, yakışıklı insanlara yanaşma gibi bir huyum varmış yani. İşte de bunun için varmış. Bugün bu Orhun'la tanışıp hayat görüşümü kökünden değiştirmem için.

Orhun!

Benim tek kişilik sosyete camiam!

Zeynep nasıl da şaşıracak! Tanıyamayacak beni! Çok değiştim ben artık. Kaptırmışım, içimden çalıp çığırıyorum Sincanlı Sancar'ın türküsünü: "Hadi gidi – bidi bidi..."

Tenis Kulübü'nün parkına girmiştik. Artık terlemiyordum. Değişmiştim çünkü. Şimdiden değişmiştim. Rahat adımlarla indim arabadan, yalnız inerken, ayağımı koltuğun altına fazlaca sokmuşum, ayakkabımın ökçesi BMW koltuğunun altındaki tablayı çatırt diye söküp kırdı. Giden terlerim geri geldi, hemen bastı beni. Orhun yanıma gelmedi bile, park bekçisine anahtarı vermekle yetindi ve,

"Önemli değil Çetin," dedi. "Bakarlar bir ara. Hadi, girelim biz."

Lafa bak lafa! "Bakarlar bir ara." Laftaki inceliğe bak! Bizim evde bir çelik tencerenin kulpu kırılsa, önce kıyametler kopar, sonra da kapı kapı dolaşıp tamir ettirteceğiz diye anamız ağlar. Arabası kırılmış, "Bakarlar bir ara!" diyor arkadaş!

Girerken kimlik soruyorlar mıydı acaba? Acaba Orhun'a sorsa mıydım? Tam da soracaktım,

"Hoş geldiniz Orhun Bey!" diyerek, yerlere kadar eğilen siyah takım elbiseli, papyonlu bir adamın yanından yağ gibi geçiverdik. Adam oranın sahibi olsa gerekti. Bekledim, el falan sıkışacaklar mı diye ama bizimki yürüyüp geçince ben de yürüdüm mecburen.

Aynı adam iki adım sonra yetişti arkamızdan, beni hızla sollayıp Orhun'ın önüne düştü.

"Belkıs Hanım da sizi bekliyordu."

Belkıs? Demek ki karısının adı Belkıs. Bunu duyduğum iyi oldu. Güzel isim! Hoş, elit.

Orhun, bir miktar para çıkarıp verdi siyah takım elbiseli adama. Adam yerlere kadar eğilerek alıp teşekkür etti, uzaklaştı.

"Buranın şef garsonudur," dedi bana. Ben, az kalsın kapıda el sıkışıp tanışmaya kalkacağım garsonun arkasından aval aval bakıyordum o sırada. Bu herif bizim sokaktan geçse, çoluk-çocuk, kadın-kız "Vali geçiyor," diye balkonlara üşüşür. Ne demişti Orhun ilk arabasına bindiğimde? "Kaybedenler" demişti. Biz "kaybedenler"dik. Ama artık değişecekti bu devran.

Hey yavrum hey!

Tanıştık Belkıs Hanım'la. İyiden iyiye kararımı verdiğim için oldukça şımarmış, dolayısıyla da oldukça rahatlamıştım. Terden merden eser yoktu. Kırk yıllık Tenis Kulübü üyesi gibi rahat, geniş bir gülümsemeyle oturdum karşısına. Tokalaştığımız esnada ayağa kalkmayışı dikkatimi çekmişti. Bunu da bir kenara yazdım. Demek ki elit kadınlar, masalarına biri geldiği zaman ayağa kalkmıyorlardı. Bizim Zeynep olsa, masaya biri yaklaşırken beş metre öteden hazır ola geçerdi. Yanlışmış demek.

Alışkın olduğum türden hiçbir geyik olmadı masamızda. Âdettir, bir yeni tanıştığımızı ahret sorgusundan geçiririz biz: "Nerde otursun, içinden mi köylüğünden mi, soyun kimlere dayanır, sen şunu tanır mısın, ne iş yaparsın, ayda kaç para kazanırsın, çoluk çocuktan ne haber, hısım akraban kimdir..." Öcü gibi korktuğum bu soruların bir tekinin bile esamesi okunmadı. Karı koca karşımda bir taraftan hafifçene kırıştırırken, ki o da seviyeli ve elit bir kırıştırmaydı, birbirlerinin eline nazikçe dokunup gözlerinin içine duygulu duygulu bakıyorlardı, hepsi o, bir taraftan da sık sık da bana dönüp, gözlerimin içine içine bakarak balığın tadından, "buranın" krem şokolasının ününden, ama giderek de "maalesef" eski güzelliğinin kalmadığından falan dem vurdular. O an bana orası o kadar güzel geliyordu ki, eskiden nasıl daha güzel olmuş olabileceğini aklım kesmiyordu. Görmemiştim ama, Atakule'nin en tepesindeki o restoranın bile buradan güzel olabileceğine ihtimal vermiyordum hiç. Fonda hafif bir müzik, yabancıca, güzel güzel tablolar duvarlarda, tablo kadar güzel kadınlar, er-

kekler oturmuş mırıl mırıl sohbet ederek yemeklerini yiyorlar, içkilerini yudumluyorlar, eyalet valisi giyimli garsonlar arı gibi her tarafta... Bir de bizim kırk yılın sırtı gittiğimiz kebapçılara bak. Garson, terlemiş koltukaltını kaşıya kaşıya gelir, tepene dikilir, elinde ne bir menü, ne bir kalem kâğıt, siparişini alır, ondan sonra da sırtının gerisine doğru haykırır: "İki bir buççuyyk!" Müşteriler terli, kılıksız, erkeklerin hepsinin tıraşı gelmiş, kadınlar karafatma gibi başları önde, yemeğini yiyen kürdanla dişlerini kurcalar, içerisi dışarıdan sıcak, ensene konar sinek, tabağına dalış yapar sinek, şöbiyetinin şırasına yapışıp kalır sinek... Aaah ah!

Boşa yaşamışız biz!

Hayatımın en güzel günüydü ve de en elit öğle yemeği. Krem şokolayı önümde görünce ne yapacağımı bilememiş, masada çatal bıçak aramıştım boşu boşuna, ama Belkıs Hanım, lömbür lömbür gidişen, asilce titreşen, üstü çikolata kaplı beyaz höyüğe tatlı kaşığını daldırıverince rahatlamıştım. İnsan her gün yeni bir şey öğreniyor. Krem şokola kaşıkla yenir!

Karım Zeynep'e, Belkıs Hanım ve Tenis Kulübü'ndeki diğer hanımefendiler kadar güzel ve alımlı olmasa da o benim karımdı, böyle bir hayat yaşatacaktım bundan böyle. İlk iş Kızılay'a taşınacak ve...

Vedalaşıp ayrıldıktan sonra, eve giderken bir paket Marlboro aldım, kısa Maltepe'yi de buruşturup yere attım öfke içinde. Pis şey! Gazete kâğıdına tezek doldurmuşsun gibi. Hesap ortada işte. Üç paket ondan tüketeceğine bir paket bundan tüket, adın "Marlboro içiyor"a çıksın. Hem de temiz temiz kok, tütmüş soba gibi kokma. İslenme, pislenme; parmaklarının arası bir tarafını kurcalamışsın gibi kahverengimsi bir hal almasın.

Hiç!

Bir dahaki sefere nasıl ve nerede karşılaşabiliriz Orhun'la, bilmiyordum, ama en ufak bir kuşkum yoktu, o karşılaşmamızda ben çok başka biri haline gelmiş olacaktım. Kararlıydım.

Zeynep, kapıyı açıp şaşkın şaşkın baktı bana. O saatte beklemediğinden değil, gömlek cebimden çıkmış uzun Marlbo-

ro'yu görmüştü de ondan. Böyle şeylere ne çok dikkat ederiz. "Hoş geldin," bile demeden önce sorarız hemen: "Pantolonu kaça aldın?"

O da öyle yaptı.

"Biri hediye mi etti?" diye sordu.

"Hazırlan!" dedim. "Değişiyoruz. Kalite geliyor."

"İyi. Ben çorbanın altını kısayım da hazırlanırım." İki adım attı, durup geri döndü. "Kim geliyor dedin?"

Güldüm.

"Hadi hadi," dedim. "Sen git, çorbanın altını kıs, anlatırım uzun uzun."

Doğal olarak benim Zeynep'e anlatmam ve hayatımızda yapmamız gereken değişiklikleri benimsetmem, Orhun'un bana anlatması ve benimsetivermesi kadar kolay olmadı. Çünkü Zeynep başka biriydi, ben başka biri. O, evinin kadını olmak uğruna mesleğini bırakabilmiş, çoluğa çocuğa karışabilmişti. Ben ise hep "daha iyi" olmak için çalışıp didinmiştim. Zeynep her zaman memnundu halinden, ben ise hiçbir zaman memnun olmamıştım. Şu büyük sözü çok severim ve de bizdeki durum aynen budur: Alışkanlıkları onun karakteri halini almıştı, ben ise benden daha güzel bir şeye alışkanlık kazanmış herkese gıpta etmiş, gıpta etmeye alışmış ve gıptayı karakter haline getirmiştim. O, kendi meşrebine yakın olan insanla, konu komşu olsun, hısım akraba olsun kaynaşıverir, arkadaş, eş dost oluverirdi, ben zinhar! Benim arkadaşım, eşim dostum olabilmek için öncelikle güzel yüzlü olmak, temiz sakallı olmak, yakışıklı olmak, düzgün giyinmek, doğru oturup kalkmak gerekirdi. Zeynep, Sincanlı Sancar'ı zevkle dinlerdi, ben ise... Tamam, ben de zevkle dinlerdim ama o eskidendi. Artık hayatımıza bir kalite geliyordu ve bu öyle Sancar'la, Sencer'le olacak iş değildi. Piyano lazımdı. Hemen yarın çarşıya çıkıp bol bol piyano kaseti alacaktım. Ki o da her kasetçide olmazdı, o kalitede mamüller satan kasetçilere sorsan, "Piyano kasetiniz var mıydı abi?" desen, kim bilir nasıl ayıplarlar! Bakalım nasıl soracağız!

"Bari atmasaydık canım kasetleri. Annemgile verseydik. Bir

gün lazım olurdu. O kadar sene ne çektik seriyi tamamlayacağız diye. Yazıktır, günahtır Çetin!"

"Olmaz Zeynep! Kesin dönüş yapıyoruz. Hem kasetin nesi lazım olacakmış? Sincanlı Sancar değil mi bu? Dakikada beş kaseti çıkıyor herifin zaten."

Zorlukla da olsa anlattım ona hayatımızda esecek olan değişim rüzgârını. Her takıldığı yerde, "Yarın Kızılay'a in de, hem yeni bir ev bak kiralık, hem de gönlüne göre bir bulaşık makinesi beğen, ben gider alırım dönüşte," deyiveriyordum, iş bitiyordu.

"Bir düşünsene. Kızılay'da oturacağız. Soracaklar; 'Nerde oturuyorsunuz?' diye. 'Kızılay'da,' diyeceğiz. Sen bakkala değil, en büyük marketlere gideceksin alışveriş yapmaya, çünkü Kızılay orası. Hem marketten de elleri bozmayan gliserinli bulaşık deterjanı değil, bulaşık makinesi deterjanı alacaksın. Ben enine boyuna hesapladım. İnan, öylesi daha ucuza geliyor. Hem de kaliteli... Ne kokuyor bu ev?"

"Eyvah! Çorbayı ateşte unuttum."

Her şey tamamdı. Çocuklar da kayınvalidegilde, çok güzel bir gece geçirdik Zeynep'le. Yanık çorba kokusu evden çıksın diye mutfağın kapısını açık bıraktık ve Şentepe'de ne kadar sivrisinek varsa içeri doluştu ama, gecemizi gölgelemeye yetmedi sinek vızıltısı. Kelimenin tam anlamıyla "sinek vızıltısı" gibi kaldı hatta. Yarın çok başka bir gün olacaktı.

Oldu!

İlk başlarda dua ediyordum, Orhun bir müddet aramasın, ben adam gibi bir değişime uğrayayım, ondan sonra arasın diye.

Aramadı da zaten.

Önce kayınvalidegille girdik birbirimize.

"Demek bizden uzaklaşmak için tee Kızılay'a gidiyorsunuz ha!!!" deyip maraza çıkarttılar, Zeynep'i üzüp hırpaladılar, hatta ağlattılar. "Kız evlattır dedik, hayırlı olur dedik, sen de bırakıp gidiyorsun ya, helal olsun bu sütüm sana!" diyordu kayınvalide. "Çocuklarınıza da bakıcı tutarsınız artık. Bari torunlarımdan birini bana bırakın. Kokusunu özlerim ben onların!"

On gün içinde Konur Sokak'ta bir ev bulup apar topar taşındık. Hesaplarıma göre, artık günde dört taşıt derdim kalmayacağı için, elli lira fazlasıyla kafa kafaya gibi geliyordu bu ev. Taşınma stresiyle, ben Marlboro'nun gazına basmışım, sonradan azaltırım. Çünkü, o fuzûli elli lirayı çıkartabilmek için günlük sınırımı yarım pakete indirmek zorundaydım bir süre için. Hem daha taşınma masrafları var. Madem elit bir yere taşınıyorsun, adam gibi bir evden eve nakliyat şirketiyle anlaşacaksın. Tuzlu muzlu ama anlaştım ve ayrıca emlak komisyoncusuna bayıldığım fazladan bir kira bedeli... Hiç içmesem olmaz, oturdum, çetele tuttum: Üç sene, günde yarım paket Marlboro içtim miydi tamam oluyor. Kombiyi de biraz kısık kullanacaktık kış aylarında. Bir de bulaşık makinesinin taksidi vardı çünkü. Ayrıca, on beş günde bir Atakule'deki o restorana gitmemiz gerekiyordu ki, daha adisyon ne tutacak onu da bilmiyordum. Belki bir deneme mahiyetinde önce kendim gider, basit bir yemek yiyip araştırma yapardım. Yapmalıydım belki de.

Sonraki bir ay içinde de aramadı Orhun, ki buna çok sevindim. Daha başımızı suyun üstüne çıkarıp da şöyle ferah ferah değişememiştik çünkü. Kolumdaki saat hâlâ pilli Casio'ydu mesela ve biz hâlâ Atakule'nin tepesindeki o restorana gidememiştik. Ki, durumumuz düzelse bile nasıl gideceğimiz meçhuldü, çünkü kayınvalideler ta Şentepe'de oturuyordu, biz Kızılay'da. Çoluğu çocuğu kucağına alıp Şentepe'ye gideceksin, onlara emanet edip geri Kızılay'a dönecek, oradan da Çankaya'ya gideceksin, hadi iki küçüğe para verme, kucakta götürürsün, ne eder hesap? Şentepe'ye gidişte üçer kişiden iki taşıt, altı taşıt olur, dönüşte Zeynep'le ben, ikişerden dört taşıt da o, etti mi sana on taşıt. Kalk ordan Çankaya otobüsüne bin, iki gidiş, iki de dönüş için, etti dört, toplamda on dört taşıt. Geceleyin de kayınvalideye gidip çocukları geri al, dört gidiş, altı dönüş, ne etti? Yirmi taşıt. Ayda iki defa bu işi yapmaya kalksan, olur sana kırk taşıt. Benim tek başıma Şentepe'den işe gidip geldiğim zamanla kıyaslarsan, hemen hemen yarım aylık ulaşım masrafım oluyor. Olmaz. Buna başka bir formül bulmak lazım.

İki ay içinde ev sahibi kapımıza dayandı. Kirayı estek köstek ödüyorduk da, apartman aidatlarına gücümüz yetmiyordu. Bir de herif, kapıcıdan mı yöneticiden mi, artık kimden duymuşsa duymuş, eve soba aldığımız için kıyametleri koparttı. "Şehre inmişsiniz ama hâlâ dağda sanıyorsunuz kendinizi! Lambrilerimi batıracaksınız!" diye avaz avaz bağırıp apartmana rezil etti bizi. Zeynep desen her gün ağlıyor. Komşularını özlemişmiş, bu apartmanda kimsenin kimseyi tanıdığı yokmuş, çocuklar bahçeye, geçtim bahçeyi, sokağa çıkıp oynayamıyorlarmış, hiç arkadaşları kalmamışmış, bari götürüp iki küçüğü annesigile bıraksaymışız bir müddet için, üç ay olmuşmuş daha şöyle ağız tadıyla bir kıymalı pide yaptırıp yiyememişmişiz, ben sigarayı azalttığımdan beri çok sinirli olmuşmuşum, hiç çekilmiyormuşum, keşke yeniden kısa Maltepe'ye dönseymişim.

Zaten döndüm.

Çaktırmıyordum ama, ben de acı çekiyordum. Akşamları eve gelirsin, kaldırım boyunca selam verebileceğin bir tek esnaf yok, zaten açıkhava parkına dönmüş, kaldırım falan da yok, sabah evden çıkarsın, gene öyle, çocuklara bir kilo üzüm alayım diye bir markete girersin, kasada iki saat sıra beklersin, kısa Maltepe alsan millet ters ters sana bakar, ki artık almaya başlamıştım. Ama ayıp olmasın, karizmamız çizilmesin diye Sakarya'daki tekel büfelerinden alıyorum kaçıp kaçıp.

Zeynep desen her gün mızmız, her gün zırıl zırıl.

Hiç böyle yapmazdı bu kadın!

"Tamam," dedim sonunda. "Götür bebeleri, annengile bırak. Hem bize de hafta sonlarında eski mahallemize gitmek için bahane çıkar."

Ben de özlemişim mahallemi... Yalan yok!

Bir ay kadar sonra, üç bebemizle beraber Zeynep de gidince, kalktım ben de gittim peşinden, kayınvalidegile hemen hemen yerleştik. Kayınpeder, ikametimizin on beşinci gününde beni bir kenara çekti.

"Oğlum," dedi. "Ev üstüne ev olmaz, kalkın gidin evinize yurdunuza diyeceğim ama diyemiyorum; şöyle bir bakıyorum

da, durumunuz iyi değil galiba. O Kızılay'daki evi boşaltsanız hani, şimdilik yanımızda otursanız? Bak, iki haftadır uğradığınız yok, boşu boşuna kiraydı, aidattı işleyip duruyor. Gelin bize yerleşin. Zaten yerleştiniz, hiç olmazsa yaptığınız işin adı belli olsun. Borcunuz harcınız bitince size şurdan sobalı, güzel bir ev tutarız, geçersiniz."

"Olmaz ama, bir düşüneyim Beybaba!" dedim.

Ertesi gün, Kızılay'daki eve dönüp bulaşık makinesini sattım, apartman aidatlarını hallettim aldığım parayla, kalanıyla da sekiz karton kısa Maltepe aldım. Kayınpederin sözleri kafamda çın çın ötüyordu. "Niye olmasın lan!" diye bağırmışım dairedeki odamda. "... mişim kalitesini, elitesini!.."

Façası yerinde, yüzü gözü düzgün oda arkadaşlarımın hiçbiri gelmedi yardımıma, "Geçen sefer bize bir kıymalı pide yedirmemek için evden eve nakliyat şirketine taşıttıydın, gene onlara taşıt!" deyip tavır koydular; onların yerine, ne kadar çopur, bodur, çirkin, kirli tıraşlı "eski" oda arkadaşım varsa onlar koşup geldi, biz evi bir kamyonet tutup, parti parti Hergele Meydanı'na taşıyarak eski eşyacılara kabala sattık. Cebimde, borcu harcı bitirdikten sonra beni, günde iki gidiş, iki dönüşten dört eder, dört vesaitle aybaşına kadar daireye taşıyacak bir miktar para kalmıştı.

Böylece evliliğimin onuncu senesinde içgüveysi oldum.

Şükür Allah'a, Zeynep akıllı kadın, Sincanlı Sancar'ın kasetlerini attığım o gece, bana belli etmeden çöpten çıkarıp temizlemiş, kayınvalidemgile emanet etmiş hepsini. Koleksiyonumuza eksiksiz kavuşmanın sevinciyle, teybi kısık açıp gece yarılarına kadar balkonda "Hadi gidi – Bidi bidi" kasetini, ki o bir klasikti artık, bir de jest olsun diye yeni çıkan kasetini almıştım; "Yandan yandan çalkala – Gız Sincan'dan çalkala" dinledik.

Ertesi sabah, dairede halimden hoşnut, sırf düzgün giyimli diye bir vatandaşın işiyle bizzat meşgul olduğum bir sırada cep telefonum çaldı. Baktım, arayan Orhun. Bende bir pervasızlık... Normalde paniğe kapılmam, "Eyvah! Ne diyeceğim ben şimdi?" diye ağlaşmam gerekir.

Açıverdim çekinmeden.

"Çetin, Orhun ben. Nasılsın? Hiç aramaz mı insan?"

"Vallaha hep aklımdaydın ama arayamadım işte Orhun'cuğum," dedim. Yalan da değildi hani. "Rahatsız etmek istemedim."

"O da nerden çıktı? İnsan, rahatsız edilmek istemiyorsa cep telefonunu vermez. Ben sana verdiğime göre, demek ki..."

Dur dur dur... Bu elit ayaklarını yemeyecektim artık. Şimdi bir de "Hı?" deyip azarlayacak. Hiç meydan vermemek lazım. Sözünü kestim.

"Orhun..." dedim usulca. "Biz ayrı dünyaların insanlarıyız kardeşim."

"Ne demek o?"

"Yaa, kalite malite deyip kanıma girdin, hayatım zehir oldu birader. Biz Şentepe'de oturuyoruz hem. Sobalı bir evde, kayınvalidelerle beraber yedi kişi, itiş kakış. Hafta sonlarında da kıymalı pide falan yaptırıp yiyoruz. Tamam mı?"

"Tamam ama..."

Hızımı almıştım. Devam ettim:

"Sen bana iyi gelmedin. Senin kaliten sana, benim kalitem bana. Gözünü seveyim, bir diyeceğin varsa hemen de, ondan sonra o numaramı telefonundan sil, bir daha da arama beni."

Daha uzun bir sessizlik oldu bu kez.

"Orhun?" dedim, biraz da fazla gittiğimi düşünüp üzülerek. "Orda mısın?"

"Burdayım," dedi.

"Şentepe'de oturduğumu duyunca çok şaşırdın, de mi?"

"Yok canım. Zaten biliyordum."

"Ee?" Ben çok şaşırmıştım asıl. Ulan, alnımızda mı yazıyor nerde oturduğumuz?

"Ne ee?"

"Niye o zaman nerde oturduğumu bilmiyormuş gibi yapıp, yaşadığım yere bir alay bok attın?"

İzah etti:

"Seninle tanıştığımız o gün, biz iflas etmiştik. Eşimle, eski hayatımızdan son bir gün yaşayalım istedik. Seni de özellikle

seçip arkadaş olmaya çalıştım ki, o günden sonra ya Şentepe'de oturabilecektik ya da Kayaş'ta, Yahyalar'da, şurda burda... Moral lazımdı. Bana biraz o hayatı savunur, moral verirsin, maneviyatımı yükseltirsin diye ummuştum. Ne yalan söyleyeyim, Şentepe daha cazip geliyordu bana. Ama senin de memnun olmadığını görünce çok sarsıldım..."

Bir kere daha kestim sözünü. Kendi hikâyemi anlatacak yüzüm yoktu.

"İyi de kardeş, niye aramadın bu zamana kadar?"

"Nasıl arayayım?" dedi. "Cep telefonumuza varıncaya kadar her şeyimizi satmak zorunda kaldık. Nasıl olsa haczedilecekti, hiç olmazsa biz satalım, yok pahasına gitmesin, borçlarımızın bir bölümünü ödeyelim istedik. Daha bugün alabildim bir telefon. O da ikinci el."

"Kendin çıkıp geleydin madem."

"Nerdee... Belkıs mimar olarak bir inşaat şirketinin Fethiye orman evleri şantiyesinde iş bulunca, ben de tası tarağı toplayıp onunla birlikte lojman karavanda yaşamak zorunda kaldım bugüne kadar. Oradan da uydu bağlantılı telefon dışında hiçbir telefon çekmiyordu. Dağın başındaydık anlayacağın."

"Hadi bee!" dedim cidden üzülerek. "Fena çarpılmışsın desene. Üzüldüm lan! Şimdi durumlar nasıl peki?"

"Vallaha bombok," dedi. "Bu telefonu da, sağa sola iş başvurusu yaptık ya, arayan olursa adres belli olsun diyerek aldık. Fethiye şantiyesi işi bitti. Açıktayız anlayacağın."

"Nerde Belkıs Hanım şimdi?"

"Burada, yanımda. Daha yeni döndük Fethiye'den. Gidecek yerimiz yok da, belki bir iki gün sen misafir edersin diye düşündük."

"Siz nerdesiniz peki?"

"Aşağıda. Sizin dairenin önünde."

"Bir yere ayrılmayın," dedim. "Hemen geliyorum. Size güzel bir kıymalı pide ısmarlayayım. Ordan da kayınvalidegile geçer, sonrasını konuşuruz."

Telefonu kapattım, işiyle ilgilendiğim o düzgün façalı vatandaşı bir memuruma "saygıda ve hürmette" kusur etmemesini

tembihleyerek emanet edip, koşa koşa merdivenlerden inmeye başladım.

Orhun!

Benim tek kişilik sosyetem.

Aşağıda, yanında da asil karısı, aç bilaç bekliyordu Şentepe'deki eve misafir gitmek için.

Bir daha kaliteden maliteden bahsedecek olursa "Hı?" diyerek azarlayacaktım onu. Kayınvalidemgil gani gönüllü insanlardı; istedikleri kadar misafir ederlerdi Orhun'la Belkıs'ı... Bir de bebeleri vardı değil mi? Hay Allah!.. Kaybedenlerin okuluna göndereceklerdi mecburen.

Gene de bana kazanmışlar gibi geliyordu.

Helva

Korku nedir bilmezdi. İşin sırrı da buydu zaten: Bilmemek. Gülmesi gerektiği zaman güler, çünkü gülmeyi bilirdi, ağlaması gerektiği zaman ağlar, çünkü ağlamayı bilirdi, coşması gerektiği zaman coşar, çünkü coşmayı bilirdi, ama korkması gerektiği zaman korkmazdı. Bilmezdi çünkü. Korkamazdı. Elinde değildi. Öyle bir duyuya sahip değildi. Bir körün göremediği, bir sağırın işitemediği, bir yatalağın yürüyemediği gibi bir şeydi bu onun için. Azası noksan sayılırdı bir bakıma. Bilmezdi korkmasını. Öyle ya, korkmasını bilen korkar. Bilmeyen ne yapsın?

Çok uğraşırdı millet onu korkutabilmek için. İyi bir arkadaş çevresi vardı. Şakacı, hoş bir adamdı. Tutulur, sevilirdi çevresinde. Eş dost da ona korku nedir öğretebilmek için seve seve seferber olurdu ya beyhude! Asla, asla korkutamazlardı onu. Yakın çevresinde bütün planlar, Korkusuz'u korkutabilmek üzerine yapılır, hepsi de fos çıkardı. Ne yaparsan yap, gözü olmayan birini gördüremezsin.

Oradan üstüne hoplarlar, buradan keskin çığlıklar atarak fırlarlar, şuradan çantasına, cebine ölü fare, su yılanı koyup saklanırlar, olmadı, oturup uzun uzun taktikler, stratejiler geliştirir, milim milim uygular, ama korkutamazlardı.

Anlamadıkları, bir işe kabiliyetin yoksa, o işi yapmanın mümkün olmadığıydı.

Kişiyi nasıl bilirsin?

"Kendim gibi."

O emsal, kendileri beklenmedik her şeyden korkabiliyorlar, bunu başarmaya kabiliyetleri elveriyor ya, sanırlardı ki Korkusuz'un da korkacağı bir şey vardır elbet ve bunlar o şeyi henüz keşfedememiş oldukları için başaramıyorlar onu korkutabilmeyi.

Oysa, bırak kabiliyeti, Korkusuz'un korkma organı yoktu. O organ her neresi veyahut her ne ise, öyle bir yer, öyle bir şey mevcut değildi herifte. Korkamazdı. O da isterdi ki her normal insan gibi korkabilsin, hiç olmazsa ürkebilsin, ürkemiyorsa bile ürperebilsin... ama ne gezer! Yok işte!

Yok yok yok!

Ama korkutacaklardı onu. Azimliydiler.

Bir gün, en iyi arkadaşlarından Fuat'ın aklına dâhiyane bir fikir geldi. Hemen, Korkusuz'dan gizli, kafa dengi korkutma gönüllülerini topladı başına: Faruk, Serdar, Metin, Celal.

Bunlar mezarlıkta tertibat alacak, taze bir çukur kazarak içlerinden birini oraya saklayıp üstünü çalı çırpıyla örtecek şekilde hazırlayacak, ondan sonra da Korkusuz'la iddiaya gireceklerdi. Fikir hepsinin aklına yatmıştı. İnce ince detaylandırıp planı tamamladılar. Pek gülüp pek eğlendiler Korkusuz'un son sahnedeki halini hayal ve taklit ederek. Nihayet bir başka gün, her şey ayarlandıktan sonra,

"Korkarsın mezardan, ama belli etmiyorsun aklınca," diyerek konuya balıklama daldı Fuat.

Gülüp geçti Korkusuz. "Niye ki?" dedi. "Korku ne ki?"

Diğerleri hazır bekliyordu. Hemen atılıp, "Yok yok," dediler damarına basa basa. "Vallaha korkarsın."

"Yahu korkmam. Nasıl korkulur, onu bile bilmem. Beni tanımıyor musunuz? Ben de isterim korkmak, hiç olmazsa bir defacık o duyguyu tatmak, normal bir insan gibi bağırmak, terlemek, ağlamak, altıma filan kaçırmak... Ama yapamıyorum işte. Beceremiyorum. Elimde değil."

"Korkarsın, korkarsıın."

"Eh, siz öyle diyorsanız."

Paniğe kapılıp, hemen iddiayı dayattılar:

"Madem korkmam diyorsun, ispat et o zaman."

"Nasıl?" diye sordu Korkusuz. "Hiç korkabildiğimi gördünüz mü bugüne kadar? Korkmuyorum, daha doğrusu korkamıyorum işte. Benim tarihimde korkmak yok. Bundan âlâ ispat mı olur?"

"Olur tabii. Niye olmayacakmış?"

"Nasıl olur peki? Anlatın da anlayalım."

Bunu bekliyorlardı. Hemen anlatmaya başladılar:

"Şu şehrin dışındaki mezarlık var ya... Biz kapıda bekleyeceğiz, sen de orada belirlediğimiz bir mezarın başında helva pişireceksin bize."

"Ne helvası?"

"Un helvası."

"İyi de, alet edavat?"

"Herifin düşündüğü, dert ettiği şeye bak!" diye homurdandı Celal. "Gece yarısı mezarlıkta helva pişirecek olmayı takmıyor kafaya da, helva pişirmek için gerekli olan mutfak eşyalarını takıyor. Manyak buyaa! Boş yere uğraşıyoruz biz. Korkmaz bu!"

Diğerleri hemen dürttü Celal'i.

"Bence korkacak bu sefer!" diyerek gaz verdi Metin. "Ölüden, ölümden, hele hele mezarlıktan korkmayan bir insan evladı gelmemiştir dünya yüzüne. Ben inanıyorum, korkacak!"

"Yahu, vallahi korkmam! Celal haklı! Siz de biliyorsunuz."

"Korkarsın aslanım! Bu sefer korkarsın. Korkacaksın. Hadi bakalım, gözün kesiyorsa girersin iddiaya."

Korkusuz, şaşkın bir umut içinde gülümsemişti.

"Tamam, deneyelim bakalım," demişti o zaman. "Ama, vallahi zannetmiyorum yani. Hem, iddia olsun diye değil, kendim de merak ettiğim için kabul ediyorum. Bakalım korkabilecek miyim?"

"Hadi bakalım."

"Peki, aletler?"

"Dedik ya, biz mezarı belirleyip, gerekli alet edavatı koyaca-

ğız oraya. El feneri, lamba, hatta mum bile yakmayacaksın. Bir saat sürer helva kavurman. Biz seni kapıda bekleyeceğiz."

"Anlaştık. Komiksiniz vallahi."

"Göreceğiz."

Hep beraber gittiler mezarlığa. Hava kararıyordu. Birlikte girip, Korkusuz'u etkileyebilmek için, mezarların arasında gölgeler uzarken, kendileri en çok hangi hikâyelerden etkileniyorlarsa onları anlatarak, adamın yüreğini daraltmaya çalıştılar, Korkusuz da onlara boş boş baktı. Hatta bir ara, yarı inanır, yarı inanmaz bir ifadeyle sordu bile:

"Cidden ölülerin geceleri kalkıp yiyecek aradıklarından emin misiniz? Gelirler mi diyorsunuz helva kokusunu duyunca?"

Yüreği, bu korkusuz soru karşısında burum burum burularak,

"Oo hoo..." dedi Sedat. "Şu yakın semtlerde niye hiç kimse oturmaz zannediyorsun? Bu ölüler, mezarlarından, ağızları burunları düşmüş, her taraflarında kurtlar kaynayarak kalkar, "Açız açız" diye evlerin kapılarına kadar dayanırlarmış. Hani bi filim vardı ya. Aç hortlaklar mezarlarından uyanıp komşu apartmanlardaki insanları yiyolardı filan?"

Korkusuz; "Allah Allah?" diyerek şaşırdığını belli etti, ki gerçekten şaşırmıştı, dudak büktü.

Hava iyiden iyiye kararırken, önceden belirledikleri şakacı, yani Faruk, gündüzden kazdıkları mezar çukurunun içine uzanmış, helva için gerekli malzemeyi getiren arkadaşının yardımıyla üstünü başını çalı çırpıyla örtmüş, görünmez olmuştu. Korkusuz'un elbette bundan haberi yoktu. Hepsi kıs kıs gülüyordu içinden.

Korkusuz, gece yarısına doğru, uğursuz eskortuyla beraber malzemelerin başına geldi, sakin, rahat hareketlerle bir eksik gedik var mı inceledi.

"Hadi siz gidin, kapıda bekleyin, ben helvayı yapıp geleyim."

"Tamam," dedi ekip başı Fuat; "Bak, bu tüp, bu kibrit, bu tencere, bu yağ, bu şeker, bu su, bu da un. Tavan, kaşığın, bıçağın, servis tabağın. Hepsi hazır. Bekle, biz iyice uzaklaşalım, sonra yakarsın tüpünü, başlarsın işe."

"Tamam."

"Yalnız..." deyip, hışırtılı bir sesle arkadaşına döndü Fuat. "Baştan anlaşalım! Mezarlarından kalkıp helva isteyen ölülere bir kaşık bile vermek yok. Yoksa, onlardan korktuğun için helva vermek zorunda kaldığın ortaya çıkar. Tamam mı? Ne pahasına olursa olsun, ölülere helva vermeyeceksin."

Korkusuz, gene dudak büktü.

"Ölü kalkıp helva isterse vermeyeceğim," dedi. "Anlaştık."

Faruk, rahat mekânında, azıcık gülmekten, ama daha çok korkudan kaskatı kesilmişti. Az sonra olacakları düşünmek bile istemiyordu. Korkuyor, tir tir titriyor, bir yandan da "Göreceğiz bakalım," diye seviniyordu. "Korkunca altını dolduruyor muymuşsun doldurmuyor muymuşsun." Sık sık da kendi altını kontrol ediyordu, bir kaza falan olmuş mu diyerek.

Ekip, sinsi uyarılarda bulunarak usul usul uzaklaştı.

Korkusuz, karanlık, mehtapsız gecede mezar taşına yaslanıp dizlerini karnına çekti, usul usul bir türkü mırıldanmaya başladı:

"Ölüm Allah'ın emri / Ayrılık olmasaydı..."

Faruk, kendini zor tuttu mezar çukurunun içinde. "Bu kadar olmaz artık! Yuh!" diye düşünüp altını bir kere daha kontrol ettikten sonra, biraz da kendini avutmak için, "Şimdiden ölüm havasına girdi bizim Cesur Yürek!" diye düşündü. "Dur hele. Daha yeni başlıyoruz." Yetmedi bu avuntu ona. Kulaklarına kendi dişlerinin takırtısı geldi.

Olup bitenden habersiz Korkusuz, türküsünü bitirmeye yakın, dizlerinin üstünde dönüp piknik tüpünü yaktı, tavayı ateşe sürdü. O esnada,

"Rakı içenler öldü de, su içen ölmedi mi?" türküsünü mırıldanmaya başlamıştı.

Faruk, bulunduğu yerden sesleri izliyordu. "Tüpü yaktı, tavayı sürdü," diye düşündü. "Daha vakit var." Sıkılmaya, daralmaya, nefessiz kalmaya, hatta ufaktan ufaktan altına kaçırmaya başlamıştı. Çok korkuyordu. Ne de olsa, mezarlığın yanından bile geçmek ürpertirdi normal bir insanı, bu şimdi, boş da olsa bir mezarın içindeydi. Üstünden geçip gitmek başka, ay-

nı hizada çürümüş ölülerle yan yana yatmak başkaydı. Niye işin bu kısmını üstlenmeyi kabul etmişti ki? Ondan başka enayi yok muydu?

Burnuna, ölümün o küflü kokusu gelir gibi oldu. "Toprak kokusu," diye avutmaya çalıştı kendini. "Mis gibi humus canım." Hemen sonra, "Hadi len!" dedi. "Altına sıçtın, bok kokusu işte!"

Korkusuz, bir miktar margarini göz kararı attı tavanın içine, yağ cızırdamaya başlayınca da tahta kaşıkla gezdirmeye, erimesini hızlandırmaya çalıştı.

O türküyü de bitirmiş, sanat müziğine geçmişti:

"Ve bir gün kabrimde bir sarı çiçek biterse..."

Faruk, mezarın içinde, eriyen margarinin kokusunu duydu. "İş başladı," diye düşündü. Ürperip fenalıklar geçirerek ilikle-rine kadar zangırdadı, kikirdediğini sandı, sesi duyulmasın diye kendini kastı, azıcık daha bıraktı donuna.

O sırada Korkusuz, toz şekeri boş kaplardan birine aktarmış, bunu bol suda çözünmeye bırakmıştı. Kabı şöyle bir çalkaladı, lık lık etti su.

"Helvacı helva / Şeker lokum bu helva..."

Faruk, üzerindeki çalı çırpının kıpırdayabileceğini unutup, altta huzursuz huzursuz kımıldandı. "Manyak mı bu yaa!" diye iç geçirdi ölümüne bir korkuyla. "Bas bas bağırıyo dersiz! Ölüleri uyandıracak şimdi." Sonra kızmaya çalıştı kendine. "Ulan, ne diyorum ben yaa?" Donu ağırlaşmıştı. Mezar çukurunun içindeki insan gübresi kokusunu içine çekmemeye çalıştı.

"Sıçtık! Rezil olacağız! Allah benim belamı versin!"

Yağ erimişti. Cızırtı, Korkusuz'un türküsü, erimiş yağın buğusu yayılıp gidiyordu mezarlığın kara gölgeleri arasına.

"Böyle bir şey olamaz," diye düşündü altta Faruk. "Bu herif sahiden korkusuz. Normal değil bu. Yok, vallahi de yok, billahi de yok. Dayanamayacağım daha fazla, çıkacağım ben." Gene de tuttu kendini. Bir korkusuzu korkutmak o kadar kolay olmasa gerekti. Hem sonra, arkadaşlarının yüzüne nasıl bakacaktı eğer oyunu bozarsa? Adamı ömür billah makaraya sarar-

dı bunlar. Zaten altına ettiği için rezil olacağı kadar olacaktı, bir de kaçarsa vay haline!

"En yakında yatanların ruhunaaa..." deyip, üç Kulhuvallahi-bir Elham okumaya başladı fısır fısır. "Ulan... Boklu boklu da dua mı okunur? Allah'ın gücüne gidecek, bir çarpacak!.."

Korkusuz, unu kızgın yağın üstüne boca edip tahta kaşıkla eze eze karıştırmaya, topakları dağıtmaya çalıştı. Türküyü kesip homurdandı:

"Bu karanlıkta göremiyor ki insan! Bari bir gaz lambası olsaydı şurda."

Sonra devam etti:

"Öldüm, bittim, eridim, kül oldum amman!.."

Sadece yattığı yerin karanlık olmadığını, dışarısının da zifiri karanlık olduğunu anladı Faruk; hıçkırdı. Zaten plan bu değil miydi? Birden, o ana kadar çektiğinden çok daha büyük bir korkuyla ezildi içi. "Şimdi bu, çişi filan gelip bir yere işemeye kalkarsa? Ya ölüler bu saygısızlık karşısında galeyana gelip?.. Ulan, ne diyorum ben yaa! Ben hırlı mıyım sanki? Altıma bir torba doldurmuşum, bunun işemesinden korkuyorum!" Sonra başka bir korku bastı üstüne. "Ya haberim olmadan kalkar da gider, beni burada tek başıma bırakırsa? Sabaha çıkmam vallaha. Ölümü bulurlar ancak. Ulan, fırlasam mı acaba?" Gene tuttu kendini. "Sıçarım böyle oyunun içine..." deyip, "Zaten sıçtım," da dedikten sonra, bir set daha dua okumaya girişti.

Ekip başı Fuat, mezarlığın bekçisine epey dil dökmüş, epey para yedirmiş, ama sonunda adamı kafalamayı başarmıştı.

"Master plana geçme zamanı gelmiştir arkadaşlar," dedi, gülmeler arasında. "Şimdi, doooğru bekçi kulübesine."

Dört kafadar, birlikte, üzerlerine düşen mezar taşlarının gölgelerinden kaçıp, birbirlerinin gölgesine sinip sığınarak, fısıldaşıp duran selvi ve salkım söğüt ağaçlarının arasındaki dar yoldan, mezarlık bekçisinin kulübesine vardılar. Bekçi, kapısı ardına kadar açık, yün yataklı somyasına oturmuş sigara içiyor, bir taraftan da televizyonda bir şeyler seyrediyordu.

"Dayıı.." diye seslendi Fuat.

Bekçi korktu, zıpladı.

"Ana bismillahirrahmanirrahim... Allah-ü ekber!"

Gülüştü kafadarlar. "Korkma korkma," dedi Fuat. "Benim. Biziz. Biz geldik. Şu örtülerimizi alsaydık..."

Bekçi, sağ elinin başparmağıyla damağını çektirip yerinden kalktı. Bir taraftan da söyleniyordu:

"Bak oğlum, oğlanın yüreğine indireceksiniz bak... Ben karışmam bak..."

Yün yataklı somyasının önünde diz çöküp divan örtüsünü kaldırdı, altındaki çamaşır sepetine gündüzden attığı dört kefenlik dört parça patiskayı çıkardı. Beyaz patiskalardan birini kaldırıp gösterdi Fuat'a.

"Kefenin tepesi düğümlü olur," dedi.

Fuat, kefene ürpererek bakıp, tepedeki soğan kafası gibi düğümü inceledi uzaktan uzağa.

"İyi iyi," dedi. "Alalım da kaçalım biz."

Kefenleri aldılar, geldikleri yoldan, ses çıkarmamaya çalışarak gündüzden hazırladıkları tuzak mekânına doğru, gene mezarların, gene fısıldaşan selvilerle salkım söğütlerin arasından ilerlemeye başladılar.

"Iyice yaklaşınca geçiririz kafamızdan aşağı," dedi Fuat. "Şimdilik giyinmeye lüzum yok." Elinde, bir zaman sonra istese de istemese de bir camii imamının üzerine giydireceği bezi tuttuğunu anımsayıp titredi. "Ölüleri kızdırıyor muyuz acaba?" diye geçirdi içinden. Dua da bilmiyordu. Bilse, ederdi. Oradan buradan, ağaçların arasından, kara geceden de kara gölgeler hızla geçip gidiyor veya ona öyle geliyordu. "Şu dangalağı korkutacağız derken başımıza iş açmasak!" Arkadaşlarının bekçi kulübesinden beri ses seda çıkarmadıklarını fark edip, neşeyle çınlaması için çaba gösterdiği, ama başaramadığı çatlak bir sesle sataştı onlara:

"Beyleeer... Nooluyoruz yaa? Yoksa korkan mı var aramızda? Ne o ulan? Ölü toprağı mı serpildi üstünüze? Tıp mı oynuyoruz?"

"Yav Faruk..." dedi Serdar. "Ölü toprağı-mölü toprağı deyip durma Allah'ını seversen. Zaten her tarafımız ölü."

"Koorkaak-koorkaakkk.." dedi Faruk, ama sesi titriyordu.

"Soğuk yav!" diye ekledi, çenelerinin birbirine vurmasına mantıklı bir açıklama getirebilmiş olmak için.

"Hiç de değil," diye karşı çıktı Metin. Onun sesi daha da beter titriyordu. "Ağustos'un ortasındayız. Ter içinde kaldım ben..." Sonra da açık açık itiraf etti: "Ama niyeyse benim de çenelerim durduğu yerde durmuyor bir türlü."

O ana kadar ağzını bıçak açmayan Celal, daha fazla dayanamadı. "Arkadaşlar!" dedi ciddi bir titreme nöbeti geçirerek. "Bence bu işi burada bırakalım. Beni öldürsen, şu kefeni, hem de bu mezarlıkta sırtıma geçirmem ben. Tadı kaçtı. Bitti. İçimde kötü kötü hisler var. Gidelim, Korkusuz'la Faruk'u da alalım, bir an evvel çıkalım burdan. Mezarlığın önünden gece geçmiş adam değilim ben. Şimdi şu halime bak..." Elinde parlayıverecek, her tarafını yakıverecekmiş gibi duran kefeni uzattı öne. "Ne bu yani? Bi boktan şaka için ölmeden kefen mi giyecem ben? Hayatta olmaz. Vallaha da giymem, billaha da giymem. Kimse kusura bakmasın."

Fuat, arkadaşlarının aynı doğrultuda bastırmaları için dua ediyordu içinden. Önce birer birer hepsine baktı, o kadar karanlıktı ki, hepsinin yüzünde ayrı bir karanlık vardı, doğru dürüst seçemedi hiçbirini. "Olmaz aslanım," dedi. "Korkaklığın âlemi yok."

"Korkuyorum abicim! Zorla mı yaa!" diye diretti Celal. "Ayıpsa bana ayıp. Geri dönecem ben."

Biri dönse, hepsi dönerdi, bunu iyi biliyordu Fuat, kendi işine de gelecek olan bu çözüm, belki de en iyi çözümdü.

"Tamam," dedi, karanlığa dudak bükerek. "Sen bilirsin. Daha doğrusu, herkes kendi bilir. Dönen döner."

Celal durakladı. "İyi de..." dedi. "Kendi başıma nasıl döneyim? Ya yolda?.. Yani, yolu bulamazsam diyorum..."

İçinden sövüp sayarak, "O zaman bizle devam edeceksin!" dedi Fuat. Esasen, bırak iki kişiyi, üç kişi dönmeyi bile göze alacak adam yoktu aralarında; bunun da bal gibi farkındaydı. Dönülecekse hep beraber dönülecekti. Bu yüzden, hazır da ne güzel korktuğunu itiraf edip dönme isteğini belirtmişken, "Eh, madem o kadar korktun, seni üzmeyelim daha fazla. Dışarıya kadar refakat edelim biz de," diyemedi Celal'e.

Görebildikleri kadar birbirlerine, sonra dönüp ellerinde öcü gibi taşıdıkları kefenlere, sonra da gidecekleri yola baktılar zır karanlıkta. Fuat, vücudu kadar sesi de titreyerek,

"Hadi, gidelim de bir an önce bitirelim şu işi," dedi. Yollandılar o mezar tuzağından tarafa.

İçleri ve gözlerinin önü üzerlerine duman gibi çöken korkunun etkisiyle o derece kararmıştı ki, her yeri karanlık ve her yeri gölgeli gördüklerinden, hiçbiri, arkalarından gelen ordu gibi gölgenin farkında olamadı.

Öte tarafta, Korkusuz, yoğun kavurma kokuları arasında türkünün birini bitirip birine başlıyor, kendi kendine yöresel ağız taklitleri yapıp eğleniyor, helvasını çeviriyordu:

"Gırh yıl olduu / gaynadırım gaynamaaaz"

Tam tüpün altını kapatmak üzere uzanıyordu ki, sırtına buz gibi bir elin dokunduğunu hissetti, döndü.

Faruk, gizlendiği delikte kokudan ziyade korkudan fenalıklar geçiriyordu. "Dayanamayacam yaa!" deyip kımıldandı, üzerindeki çalı çırpıyı hışırdatarak araladı. Maksadı, önce aralıktan bakıp kurbanının tam yerini tespit etmek, ki asıl kurban gibi hissettiği bizzat kendisiydi, sonra da planlandığı gibi, elini yeraltından uzatıp, becerebildiği nispette ürkünç bir ses çıkararak: "Biraz da bana helva veeerrr!" demekti. Ancak, gördüğü manzara karşısında epey bozuldu. Fuatgil oyunbozanlık etmiş, erken gelmişlerdi. Orada, piknik tüpünün etrafında Korkusuz'un başına toplaşmışlardı işte. Halbuki bu buradan "Helva veeer" diye çıktığı zaman, Korkusuz paniğe kapılıp kaçmaya başlayacak, ötekiler de yol üzerinde mevzilendikleri yerden fırlayıp, "Bize dee, bize dee..." diye peşi sıra koşacaklardı. De, ne konuşuyordu onlar öyle bıdır bıdır? Kulak verdi.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu Korkusuz. Karşısında, ağzı yüzü erimiş, çenesi göğüs kafesine düşmüş, olsa olsa elli günlük bir ceset duruyordu. Etlerinin çoğu, çürümüş de olsa üzerindeydi henüz. Ceset hışırdadı:

"Helvaaa!"

Korkusuz, omuz silkti. "Mümkün değil," dedi. "Arkadaşlarla iddiaya girdik. Bir kaşık bile veremem kimseye."

Öbür cesetler daha kötü durumdaydı. Biri, yere çömelmiş, az önce düşürdüğü sağ elini almaya çalışıyordu olmayan sağ eliyle. "Helvaaa!" diye böğürdü çömeldiği yerden. Kısık, çatlak sesli koroya, öbür cesetler de katıldı:

"Helvaaaa!"

"Vallaha, kusura bakmayacaksınız artık," dedi Korkusuz. "Bakın, şöyle yapalım isterseniz, ben şimdi gideyim çıkış kapısına, arkadaşlara helvayı yaptığımı gösterip iddiayı kazanayım, ondan sonra geri dönüp tabağı olduğu gibi size getireyim, olur mu?"

En iyi durumdaki, aşağı yukarı elli günlük olan ceset, çürümüş gözlerini karanlık göğe dikerek bir süre düşündü, göğüs kafesine değip duran çenesini kaşıdı, serçe parmağı çene deliğine girip gözden kayboldu.

"Yavaş ol, yavaş!" dedi Korkusuz, gülerek. "Parmağını yutacaksın len!"

Ceset, serçe parmağını geri çıkardı, görmeden baktı, inceledi. "Olur," dedi. "Biz de sana eşlik edelim. Helvaaaa!"

Koro hışırdadı:

"Helvaaaa!"

Faruk, tam burada, oyuna girme kararı verdi bir kere daha, ve "Helvaaa!" diyerek, adamakıllı beyaz çarşafa sardığı sağ elini çukurdan dışarı çıkardı: "Helvaaaa! Bana da helvaaaa!" O kadar karanlıktı ki, diğerlerinin o umduğu diğerleri olmadığını, tam aksine, ummadığı diğerleri olduğunu görmesine imkân yoktu. Zaten karanlık çukurda yat yat, gözlerinin feri iyice sönmüştü. Bir de pis kokuyordu ki!

Dışarıda Korkusuz, biraz piknik tüpü ateşinden, biraz da karanlık geceye baka baka karanlığa alışmış gözleri sayesinde, diğerlerinin sahiden de diğerleri olduğunu gayet iyi biliyordu. Gene de, çukurdan uzanan beyaz çarşafa sarılı elin, arkadaşlarından birinin eli olduğunu bilemezdi. Uzanıp, eli tuttu, dışarı çekti:

"Gel gel," dedi. "Sen de gel, buyur. Ellerin de pek düzgünmüş, yeni mi öldün sen?"

Faruk rahatlamış, kalabalığı görünce korkusunu atmıştı üzerinden. Korkusuz'un da yardımıyla diz üstü dönüp mezardan

çıktı, üstündeki çalı çırpıyı atıp silkindi, çarşafın açılmamasına özen göstererek homurdandı:

"Yeni öldüm beeennn... Helva ver banaaaa!"

Cesetler, kafalarını sağa sola yatırarak Faruk'un çevresini sardılar. Faruk, onların arkadaşları Serdar, Metin, Celal ve Fuat olduğundan o derece emindi ki, dönüp bakmadı bile. O sırada cesetlerden bir tanesi, onun sahiden ölü olup olmadığını anlamak istecesine dürttü. Kikirdedi Faruk. "Yapmayın arkadaşlar!" dedi.

Korkusuz, bu sesi tanıdığını hatırladı birden. Atılıp, Faruk'un kafasındaki çarşafa asıldı, çarşaf indi, Faruk, karanlık gecede, artık mezardan da kurtulmuş olmanın verdiği bir şımarıklıkla, altına ettiğini falan unutup pırıl pırıl bir gülümsemeyle çıktı ortaya.

"Ceee!" dedi. "Pes! Hakkaten de korkmasını bilmiyosun sen arkadaş! Vallaha pes! Bu kadar olur!"

Korkusuz, hafifçe gülümsedikten ve "Ben size bilmediğimi söylemiştim, ama inanmadınız bir türlü," dedikten sonra omuz silkip etrafında birikenleri, gittikçe artan öte dünya kalabalığını işaret etti Faruk'a.

"Eee?" dedi sorarak. "Sen buradasın, öbürleri nerede?"

Faruk, bir elinin dışını öbürünün içine vurarak bir hayret ve takdir çığlığı attı. "Ulan, görüyo musunuz arkadaşlar!" diye bağırdı, en yakındaki cesedin omzuna elini atıp. "Korkmuyor arkadaşlar! Acayip bi şey bu herif yaa! Sahiden korkusuz!" Korkusuz'un gerçek korkusuzluğu onu da rahatlatmıştı enikonu. Samimiyetle ifşa etti kabahatini: "Ulan, ben altıma sıçtım şurda beklerken, herif elli tane türkü söyledi, iyi mi?"

Ceset, Faruk'un eline baktı. "Helvaaa!" dedi. Faruk, sesin sahibine döndü. Karanlıktı, ama gözü de bir miktar alıştığından, yüzler seçilebiliyordu yakından bakınca. Yaklaştı, baktı, içi geçer gibi oldu, sallandı, tutunmaya çalıştığı yerde çürümüş bir omuz başı gördü, "Hel..." diyebildi, sonra yere yığılıp kaldı.

Dört kafadar, kerteriz aldıkları son selvi ağacının oraya gelince, istemeye istemeye kafalarından aşağı geçirdiler kefenlerini.

Peşlerinden gelen yüzlerce sessiz varlığı hâlâ fark etmemişlerdi, çünkü hiçbirinin dönüp de arkasına bakacak hali yoktu.

"Çabuk çabuk..." diye telaşla söylendi Fuat. "Bir an önce zıplayalım şunun üstüne de ne olacaksa olsun, bitsin bu iş." Canına tak demişti. "Kim çakarsa çaksın korktuğumu. Ayıp değil ya lan!" diye düşünüyordu.

Tam o sırada, Korkusuz, cesetlerin de yardımıyla Faruk'u sırtına vurmuş, sağ elinde helvaları kaşık kaşık şekillendirip yerleştirdiği servis tabağı, gölgeliklerden çıkıverdi. Dört kafadar, ürpertiler içinde zıplayıp, gelenin Korkusuz olduğunu anlayınca rahatlayarak, planı uygulamaya koydu derhal:

"Helvaaaa! Bize de helvaaaa!"

Patiskaların altındakileri tanımasına imkân yoktu. Onları da yeni cesetler sanıp, "Gelin gelin," dedi Korkusuz, bezgin bir sesle. "Bu kadarcık şey hangi birinize yetecek bilmiyorum ama, siz de takılın bakalım peşimize."

Kefenin tepesindeki düğümün az altına açılmış iki göz deliğinden, önce Fuat fark etti Korkusuz'un arkasındaki uğursuz kalabalığı. "Annecim!" diye ince bir çığlık atıp devrildi. O devrilir devrilmez, en yakındaki ölülerden biri uzanıp, üzerindeki yepyeni kefeni aldı, kendi üzerine geçirdi.

Korkusuz, "Aaa?" dedi şaşırarak. "Fuat'mıış. Yoksa siz de...?"

Korku, insanın dermanını keser bazen, bazen de inanılmaz bir güç verir. Diğer üçü, mahşerin piyadelerini görünce, doping yemiş gibi olup, önce zaman kazanmak için aynı anda sıyırıp ölülerin üstüne attılar kefenlerini, sonra da gerisin geriye çark ederek atağa kalktılar. En fazla Celal gidebildi. Bekçi kulübesinden çıktıklarından beri gittikçe kalabalıklaşarak arkalarından gelen grubun arasına dalmış, çürük kemikleri dağıtarak birkaç metre ilerleyebildikten sonra yere döktüklerine takılıp düşmüştü. Metin'le Serdar, yerdeki Celal'in çelmelemesi yüzünden, o kadar da ilerleyemediler.

Korkusuz, yerde yatan arkadaşlarının üzerine eğilip hallerini soramıyordu, çünkü sırtında Faruk, elinde de servis tabağı vardı. "Az tutar mısınız?" deyip, servis tabağını ölülerden birine,

Faruk'u da ağırlığını eşit şekilde pay ederek ikisine verdi. Arkadaşlarının başına gitti, eğildi. "Fuaaat!" dedi. "Fuaaat?"

Fuat, gözlerini açtı. Korkusuz'u görünce, kısa bir an için, bütün bu olanların kötü bir rüya olmuş olabileceğine inanmak istedi, ama hemen Korkusuz'un omzunun gerisinden üzerine doğru meraklı göz çukurlarını devire devire eğilip kendisine bakıyormuş gibi yapan cesetleri görünce bütün ümidini kaybetti. "Evet?" dedi, son bir çabayla.

"Madem buraya kadar gelmişsiniz, eğer helvayı siz yemeyecekseniz, şu ölülere verelim diyorum. Canları çekmiş."

Fuat, kabul edemeyen gözlerle baktı Korkusuz'a. Hemen onun ensesinin üzerinden eğilip kendisine bakan üç-dört ceset, koro halinde bir kez daha hışırdadı:

"Helvaaa!"

Korkusuz, gözleri kayıp duran arkadaşını silkeledi: "Bana bak! Vereyim mi diyorum."

"Ver," dedi Fuat. "Ne verirsen ver!" Sonra da kendi verdi son nefesini. Öteki üçü zaten ölmüştü.

Koro sabırsızlanıyordu:

"Helvaaa!"

"Ama bak, sonradan mızıkçılık edip, çıkış kapısına kadar getirecektin, iddiayı kaybettin falan demek yok haa."

Fuat'tan ses çıkmadığını görünce, Korkusuz onu bir kere daha silkeledi, o sırada Fuat gözlerini açtı. Tıpkı diğer cesetler gibi bakıyordu.

"Helvaaa!" diye hışırdadı.

Korkusuz, üzüntüyle döndü ölüler âleminin gece gezginlerine. "Kusura bakmayın," dedi. "Görüyorsunuz, kendi yemek istiyor. Sizi de buraya kadar yordum. Ama isterseniz, bunu onlara verdikten sonra size de pişiririm. Epey malzeme arttıydı mezarın başında."

Fuat, Korkusuz'un elindeki servis tabağına saldırdı. Faruk, Celal ve Metin de hortlamış, Fuat'ın üstüne çullanmışlardı. Öbür cesetler, anlayışlı bir baş sallamayla önünden çekildiler Korkusuz'un. "Helvaaa... helvaaa..." diye diye peşine düştüler.

Bakar mısınız?

Eski terminalin karşısındaki otobüs durağına doğru yürüyordum. Eski terminal, "AŞOT"tu o zamanlar. İsmine bakma, bildiğin terminal işte. Kımıl kımıl insan kaynardı gün yirmi dört saat.

Onun karşı kaldırımından yürüyorum, unutulmasın.

Arkadaşlarla çok sert bir tartışma yapmıştım. Canım sıkkındı. Ben de hepsine küsmüş, öğlen yemeğini onlarla birlikte yemektense eve gidip karımla birlikte yemeyi tercih etmiştim. Olur şey değildi. O sabah otobüsle Tandoğan'a doğru çıkarken, Ankaragücü Tesisleri'nin arkasından Sıhhiye'ye giden yolun ortasında ceset gibi yatan gençten birini görmüş ve bundan çok etkilenmiştim. Etkilenmemin sebebi, yalnızca yolun ortasında iki seksen uzanmış yatan birini görmüş olmam değil, aynı zamanda gelip geçenlerin, yaya olsun, motorize olsun, sahiden de "gelip geçmesi"ydi. Hiç kimse, bir Allah'ın kulu dönüp de şu yolun ortasında kimbilir belki baygın, belki yaralı, belki hasta, belki ölü yatanla ilgilenmiyordu. İşte konu oydu. Daireye burnumdan soluyarak girmiş, arkadaş sandığım o vicdansızlara hemen insanlığımızın son hallerinden şikâyete başlamıştım:

"Olmaz böyle şey arkadaş! Çocuk yolun ortasında yatıyor, tamam mı... Ulan, bir kişi de mi gidip bakmaz yaa!"

Arkadaşlar, hemen etrafımı sarıp olay hakkında detaylı bilgi almışlardı birinci ağızdan. Ben de durumu enine boyuna anlatmıştım.

"... İşte böyle..." diyerek bitirmiştim hikâyeyi. Destek beklediğim anafikir: "Ayıptır! İnsanlıktan çıkmışız biz!"

Arkadaş diyorum ya, akrep desem daha iyi, Bekir hemen fırtmıştı oradan.

"Sen öyle diyorsun ama, hadi tuttun kaldırdın, hastaneye götürdün, orada da öldü gitti herif. Polise ne anlatacaksın?"

Şaşırarak ve ayıplayarak bakmıştım Bekir'e.

"Ne mi anlatacağım? Ulan, ne anlatılır, doğrusu neyse onu anlatacağım tabii."

"Yaa canım..." demişti Bekir, "Nanik" der gibi. "Polis de hemen sana inanacaktı, 'Allah razı olsun kardeş. Gidebilirsin, buyur,' deyip yol gösterecekti, öyle mi?"

Ne demek istiyordu bu manyak?

"Ne demek istiyorsun lan, manyak!"

"Ne diyeceğim oğlum! Polis seni karakola buyur edecek bir güzel. İki gece nezarette tutup suyunu sıka sıka sorgulayacak. Sen, 'Ben insanlık adına yardım etmeye çalıştım,' dedikçe basacak kalayı, 'Hadi lan!' diyecek sana. 'Sen öldürdün, itiraf et!' Yaptığına da yapacağına da pişman olacaksın ama artık çok geç."

Akıllı az değil bizde. Hemen Melahat zıplamıştı bu sefer.

"Vallaha Bekir doğru söylüyor. Bu devirde kimseye iyilik etmeyeceksin. Sen şimdi o yatanı hastaneye götürmeye kalksan, vallaha çift tarifeye bile piyasanın en paragöz taksicisi durmayacak. Taksici milleti uyanık olur. Koltukları kan lekesi olmasın diye..."

"Ne kan lekesi yaa! Kim dedi size herif kanlar içinde yatıyor diye?"

"Sen demedin mi?"

"Hayır efendim! Ne münasebet!"

Öğlene kadar kapıştık durduk. İnsanlıktan nasibini almayanlarla ne kapışırsın? Bende de kabahat var! Sinirimden kasıldım kaldım, mis gibi de Ankara köfte varmış o gün mönüde, cehen-

nem sıcağında kendimi yola vurdum ben, eve yollandım. Hanım hak verirdi bana hiç olmazsa. Bizim Müjgân.

Hayır, en çok Hüseyin'in; "Ne konuşuyon aslanım! O kadar insandın da kendin niye otobüsten inip yardıma koşmadın o zaman?" demesi gücüme gitti. Ulan, mesaiye geç kalmak olmasa işin ucunda, ben de bilirim koşup yardım etmesini. Sizin gibi insanlıktan çıkmadım daha çok şükür.

Neler neler... Ya herif ölürseymiş, ya polis, "Ne malum senin bunu bu hale getirmediğin?" derseymiş, ya bunun ailesi, akrabaları ben yaptım sanıp da kan davası güderseymiş, ya evimi başıma yıkarlarsaymış, ya devlet memurluğundan atılırsaymışım...

Benzinliğin önünden geçtim. LPG'nin hayatımızdaki yeri, henüz mutfak, şofben, piknik ve sanayii tüpleri seviyesindeydi o yıllarda. Otomobillerde sıvı yakıt kullanımı henüz icat edilmemişti. Etmeye çalışanlar da yok değildi hoş. "Nihat Usta, sanayii tüpüyle giden araba yaptı!!!" gibisine manşetler görüyorduk gazetelerde. Çok merak edip de haberin devamını okuduğumuzda şöyle şeylerle karşılaşıyorduk: "Yaptı, yaptı ama, şimdilik sanayii tüpünü sığdıracak yer bulamadığı için, bu tüpgazlı yolculuğa bir Skoda pikap eşlik etti. Nihat Usta, 'Şunu koyacak yer buldum muydu tamamdır!' diye belirtti."

Uzattım, biliyorum, ama söylemesem olmaz; işte o zamanlar, Kore Şehitleri Abidesi'nin karşı köşesindeki benzinlik o yüzden benzinlikti. Sonradan LPG istasyonu oldu. Bu, yer gösterme açısından mühim çok. Şöyle ki, Kâzım Karabekir'in başlangıcını işaretleyen şeylerden biri Kore Şehitleri Abidesi idiyse, bir diğeri de taksicilerin pek rağbet ettiği bu benzinlikti. Kâzım Karabekir Caddesi dedin miydi şöyle tarif ederdin: "Hani Kore Şehitleri Abidesi ile benzinliğin arasındaki cadde var ya... Hah, işte orası Kâzım Karabekir..."

Benzinliği geçersin, eski Hipodrom'un alçak duvarı boyunca ilerleyip belediye otobüsü durağına gelirsin. Eski Hipodrom'un neden eski Hipodrom olduğundan ve yenisinin nerede olduğundan bahsetmeyeceğim, çünkü bu mühim değil. Eski Hipodrom dedin miydi herkes bilir... Bugün bile...

Ne diyordum? Eski Hipodrom'un alçak duvarı boyunca ilerleyip belediye otobüsü durağına gelirsin diyordum, değil mi? Değil. Eksik demişim. Önce, üstü açık çöplüğe gelirsin. Belediye otobüsü durağı, üstü açık çöplüğün yedi-sekiz metre kadar ilerisindedir. Eski Hipodrom mühim değildi ama bu mühim. Şunu da söylemeden geçemeyeceğim, o vakitler belediye reisimiz Murat Karayalçın idi. Köprülü kavşağın esamesi bile okunmuyordu henüz. Şimdi orada, Kore Şehitleri Abidesi ile LPG istasyonunun tam arasından geçen Kâzım Karabekir Caddesi'nin tam da başladığı o yerde bir köprülü kavşağımız var. Çok şükür! Artık İvedik Caddesi'nden geldin miydi otuz metre ötedeki kırmızı ışığa kadar kimse senin yolunu kesemiyor, çünkü onlar alttan geçiyorlar Tandoğan'a veya İskitler'e doğru. İnsan istemeyegörsün; neler yapıyor!

Uzattığımın farkındayım, ama o kadar doluyum ki, nereden başlayacağımı, nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Çok doluyum, çok!

Hipodrom'un alçak duvarı boyunca ilerledim. Otobüs durağına gideceğim ya... Her daim kalabalık olurdu o durak zaten. Şehirlerarası yoldan gelen insanlarımız, evlerine gidebilmek için hep o durağa iltifat ederdi. Hava da bir sıcak, bir sıcak!

Durağın kalabalığını gördüm, daha uzaktan ter bastı beni. Karşıyaka, Lalegül, Batıkent, Ostim, Macunköy, Hurdalık, Mezarlık yolcuları, Kızılay'dan, Sıhhiye'den, Hacettepe'den, Hamamönü'nden, Türközü'nden, Ulus'tan kaptırıp gelenler... Hepsi orada. Bu kaldırım da kalabalıktı, karşı kaldırım kadar olmasa da.

Şimdilerde bomboş.

Yukarıda sözünü etmiş ve önemine binaen altını çizmiştim, otobüs durağından yedi-sekiz metre beride üstü açık bir çöplük vardı. O vakitler Ankara'da çöpler, şimdilerde olduğu gibi, günün belli saatlerinde ağzı büzgülü çöp poşetlerine konularak atılmak zorunda değildi. Ya tuhaf geometrik biçimli çöp konteynerlerinin ya da çöp bidonlarının köşe başlarında nöbet tuttuğu vakitlerdi o vakitler. Bidon dedimse, bildiğimiz varil. Tepesi açık bir silindir; renk mavi. Oburca gövdeye indirdiği çöp-

lerin şiraları ağzının kenarlarına bulaşmış, genzinden dışarı akmış. Kötü kötü kokardı köşe başlarımız.

Ama konumuz bu değil.

Konumuz, üstü açık çöplük... Şu eski Hipodrom'un yedi-sekiz metre berisindeki.

Eski Hipodrom'un alçak duvarı demiştim ya? İşte o alçak duvar, içeriye doğru kare biçiminde bir girinti yapmıştı ve eski terminalin bütün çeri çöpü, pisliği buraya yığılmakta, yaz aylarında tepesindeki sinek bulutuyla vızıltılı, kokulu, yapış yapış bir öfke kusmaktaydı vatandaşlarımızın üstüne. Gene ileri görüşlü adammış belediye reisimiz, otobüs durağını üstü açık çöplükten yedi-sekiz metre ötelemiş; Allah ondan razı olsun. Yapmayadabilirdi. Ne diyeceksin yapmasa?

Her neyse...

Benzinliği geçtim, Hipodrom'un alçak duvarı boyunca, işte o üstü açık çöplüğe doğru ilerliyordum. Önüm sıra bir dolu terli adam... Sinek bulutunu da görmüşüm tepede asılı, vızıltının üstüme çullanması an meselesidir. Kulak zarlarıma hava vererek burun deliklerimi elimi kullanmadan tıkadım. İyi tekniktir; kokudan mideniz hiç bulanmıyormuş gibi hava basabilirsiniz. Hani şehirlerarası yolculuklarda otobüs yüksekçe bir yerden inerken kulaklarınız tıkanınca yaparsınız ya? Aynen öyle. Yapın, herkesin midesinin kalktığı yerde siz gayet soğukkanlı dolaşabilecek ve suratınıza şaşkın şaşkın bakanlara, "Ne var? Bu kokular gayet doğal," diyebileceksiniz.

Üstümde o hal, sanki ağustos sıcağında bütün otobüs durağı bekleşenleri bana bakıyormuş da ben burnumu tıkamadan çöplüğe yaklaşabildiğim için beni takdir ediyormuş gibi bir havayla ve de önüm sıra yürürken sağ yanağına ani bir şamar yemiş gibi kafasını sola kaçırarak burnunu tıkayanlara tepeden tepeden bakıp yapışkan sinek bulutunun menziline girdim.

O ince sesi de o zaman duydum:

"Bakar mısınız?"

Ankara'ya ilk geldiğim sene, biz "Allah rızası için bir lokma ekmek parası!"ndan başka dilenci sloganı bilmeden büyümü-

şüz, AŞOT'un hemen önünde "Bakar mısınız?" diyen başı örtülü, hanım hanımcık bir kadıncağız görmüş ve "bakmıştım"... Kadın, bana kocasının hastanede yattığını, taburcu olması gerektiği halde paraları olmadığı için rehin tutulduğunu söylemiş ve benden "gönlümden ne kadar koparsa o kadar" destek istemişti. Duruma çok üzülmüş, dolu dolu olan gözlerimi kadından kaçırarak, "Ne olacak bu memleketin hali!" diye için için hayıflanmış ve cebimde sadece memlekete geri dönmeme yetecek kadar para bıraktıktan sonra ne varsa hepsini vermiştim. Sonra da gerisingeri AŞOT'a girip dönüş biletimi almış, memlekete dönüp babamgilden tekrar para koparmıştım. O zamanlar kolay mı öyle bir telefon havalesiyle parayı çekivermek? Cep telefonu desen, daha icat edilmemiş bile.

Aradan dört sene geçmiş, ben bu "Bakar mısınız?" ayaklarının modern dilenme ayakları olduğu konusunda epeyce alaylı, dalgacı, aşağılayıcı bilgiler edinmiş ve bir daha "bakmamayı" öğrenmiştim. Ama dünya küçük, aynı kadın, o dört senenin bir yerinde bu defa da bekâr evimin kapısını çalmıştı. Allah biliyor, ben daha kapıyı açmadan, kadının "Bakar mısınız?" deyişinden bilmiştim gelenin o olduğunu. Kapıyı açmış ve aynı hikâyeyi sabırla dinlemiştim. Sonra da sormuştum kadına: "Yahu, insan utanır. Beni dört sene önce soyarken de aynı hikâyeyi anlattıydın. Daha rehinden kurtaramadın mı kocanı?" Pişkin oluyor bunlar. "Vallaha kurtaramadım," demişti. Demek ki neymiş? Her "Bakar mısınız?" diyene bakmayacakmışsın.

"Bakar mısınız?"

Üstü açık çöplüğe biraz daha yaklaştığım için o ince ses de bana biraz daha yaklaşmıştı. Emindim, bu ses o kadına ait değildi. Ama talimliydim de, bakmayacaktım.

Nitekim, otobüs durağına doğru giderken benden evvel üstü açık çöplüğün kaldırıma safralarını kustuğu önü açık kısma gelenler öyle yaptı; bakmadı hiçbiri. Hatta hemen önümden yürüyen, tepesi açık, koca götlü esmer adam bakmamakla da yetinmedi, bir de dönüp tam zıddına, AŞOT'tan tarafa baktı.

Sıra bendeydi ve ben hiç bakmayacaktım.

"Bakar mısınız?"

Yalvarır gibi bir sesti bu. Çok başka bir ses.

Bakmadan birkaç metre yürüdüm, ama yavaşlayarak. "Çöplükte kim dilenir?" diye düşünüyordum. "Bu da yeni bir metot mu acaba?" Yan gözle de çöplüğe bakıyordum ister istemez. Sağımda, yerde biri yatıyor gibiydi. Yatıyor ve debeleniyor gibi.

Bakmayacaktım...

Hay Allah, öğlene kadar da insanlık dersi vermişim bizim insafsız mesaidaşlara. Gerçi ben, yolun ortasında baygın yatan biri için o kadar nefes tüketmiştim ve burada yatan baygın olmadığına göre bakmasam da olurdu. Bir bakmamayla insanlıktan çıkacak değildim. Bakmayacaktım. Hayır!

Ama baktım...

Ve gördüm...

Orada, sağında solunda üç torba, az ötesinde kırık bir tekerlekli iskemle, parlak, ipeksi bir pijama altı giyinmiş, uçkurunun bulunduğu yerden bir sonda hortumu çıkmış, bir metre kadar uzağında içi sidik dolu bir sonda deposu, ağzı dizlerine değecek şekilde vücudu oturduğu yerde öne doğru ikiye katlanmış, tertemiz yüzlü bir çocuk. Bu daha hiçbir şey. Sırtının aşağısında, belinin yukarısında orta halli bir karpuz kadar büyük bir yumru. Felçli, belli. Hiç kimse öyle oturamaz. Vücudunun üst kısmıyla debelenip duruyor, üstü açık çöplüğün önünden gelip geçenlere kaldırabildiği kadar kaldırdığı elini sallayarak yalvarıyor:

"Bakar mısınız?"

Nasıl bakılmaz buna! Önümden geçip giderken kafasını bilhassa AŞOT'tan tarafa çeviren o tepesi açık herife içimden sövdüğümü hatırlıyorum:

"Koca götlü kel pezevenk! İnsan olsan bakardın!"

Bakarken bakarken, o dört sene önceki kadın yüzünden "bakmadığım" kimbilir nice bakılması gereken zavallı olduğunu düşünüp kendime kahrettim. Keşke baksaymışım!

"Söyle canım?"

Çocuk, iki büklüm yattığı yerden hafifçe kaldırdı kafasını,

"Nihayet!" dedi, bilmiş bir edayla.

Hemen yanına koştum. Düşünüyordum ki, karşısı terminal, bunun kendi başına buraya gelebilmesi mümkün değil, muhakkak anası babası vardır, bilet almaya falan gitmişler, o arada da çocuk ayakbağı olmasın diye oraya emaneten bırakmışlardır.

Başının üstünde dikilip güneşten kızarmış temiz yüzüne gölge oldum.

"Nerde senin annen baban?"

Kafasını bir kere daha kaldırdı, gözlerini kıstı.

"Ne?"

"Annen baban diyorum. Nerdeler? Bilet almaya falan mı gittiler karşıya?"

"Güldürme yaa!" dedi. Gülecekmiş gibi değil, ağlayacakmış gibi çıkmıştı sesi.

"Ne bileyim..." dedim saf saf. "Ben de seni kısa bir süre için buraya bırakıp karşıya geçtiler sandım."

İki büklüm yattığı yerden sağ elini kaldırıp sağ yanındaki vızıltılı, yapışkan kokulu çöplüğü gösterdi.

"İnsanı annesi babası bir yere bırakacaksa buraya mı bırakır?" diye sordu. Sorar gibi değil, adamın kafasına vura vura öğretir gibiydi.

Şaşkınlığımdan çömelmişim.

"Pardon!" dedim. "Ama, sen buraya nasıl geldin o zaman?"

"Boş ver," dedi. "Beni şu ağacın altına kadar taşır mısın sana zahmet? Güneşten piştim. Kimse de yardım etmiyor."

"Hemen," deyip arkasına geçtim, daldım koltuk altlarından, kaldırdım. Durakta bekleşenlere de seyirlik çıkmıştı. Hepsi bize bakıyordu. Ben de onlara baktım, "Siz de insan mısınız?" dercesine.

"Yavaş yaa!" diye bağırdı çocuk. Bütün durak kımıldandı bunun üzerine.

"Pardon?"

"Ne pardonu? Görmüyor musun sırtımdaki uru?"

Hayvanım ben! Çocuğun poposunu yerden kaldırabilmek için koltuk altlarına dalarken dizimi de uruna yaslamışım. Ur, ben çekinceye kadar bir kere daha löp löp ederek sağa sola gitti. İçim öyle acımış ki, burnumun otomatik tıkaçları kendili-

ginden açılıverdi, içime kezzap gibi doldu çöplüğün ekşi kokusu.

Yanına çöktüm, elimi omzuna attım.

"Çok özür dilerim. Nasıl taşıyabilirim seni? Gördüğüm kadarıyla tekerlekli iskemlen de kırık."

Başını omzuma yasladı. Ağzı açlık ve susuzluk kokuyordu. Sanki oruç kokuyordu.

"Boş ver," dedi gene. "Şöyle, sana zahmet, bir kolunla bacaklarımın altından, bir kolunla da sırtımdan tutup kucağına alırsan... O zaman acımaz. Çok ağır sayılmam ben."

Dediğini yapıp kucakladım, ne ağır sayılacakmış, kuş gibiydi kuş, kaldırımın AŞOT tarafındaki cadde kıyısına kadar taşıdım, sıcaktan yapış yapış reçine damlatan yol ağacının dibindeki gölgeye, bir taraflarını incitmemeye çalışarak bıraktım. Sonda takılı olduğunu unutmuşum, Allah'tan hortuma basıp koparmamışım getirirken. Arkamızdan sürüklenen sidik deposunu kaldırıp yanına koydum.

İstediğini yapmıştım ama içim rahat değildi. Demin canını acıttım ya...

"Başka?" diye sordum.

"Sana zahmet..." dedi. "Oradaki torbalarım, çantalarım, bir de tekerlekli iskemlem... Onları da getirebilirsen yanıma..."

"Tabii, ne demek? Hemen!"

Üstü açık çöplüğe geri koştum. Üç tane torba vardı yerde, ki hiçbiri çöp torbasına benzemiyordu. Zaten birinin üzerinde "Hasta Alt Bezi" yazıyordu. Bilirsiniz, şimdilerde "Yetişkinler İçin Hijyenik Ped" yazar. Beyaz bir poşetti. Ona ait olduğu kesin. Önce onları taşıdım, sonra geri dönüp spor çantasına benzeyen, ağır sayılabilecek kadar dolu iki fermuarlı çantayı, en sonra da iki parça halinde yatan tekerlekli iskemlesini.

Onca işi o yapmış gibi soluyordu iki büklüm. Dudakları ipeksi pijamasının dizlerine salya sızdırıyordu. O zaman, bayılmak veya uyumak üzere olduğunu anladım. O şekilde bırakıp gidemeyecektim. Hem onun ne farkı vardı o sabah işe giderken yolda baygın yatar gördüğüm vatandaştan? Kalkıp gidecek olursam, bana, "Bu devirde insanlık etmeyeceksin. Başında

patlar!" diyen mesai arkadaşlarımdan ne farkım kalırdı? Yeniden çömeldim yanı başına, elimi omzuna koydum. Kafasını yarım yamalak kaldırdı. Bana bakmıyordu.

"Evet?"

"Başka bir şey istiyor musun?"

Kötü kötü güldü kendi dizine bakarak.

"Ne olacak istersem? Hızır mısın sen?"

Ne diyeceğimi bilemedim. Belki de Allah bana Hızır olmak imkânı veriyordu. Öğlene kadar insaftan merhametten nasiplenmemiş memur milletiyle hemen hemen aynı konuda yaptığım kavgalar geldi hatırıma birer birer. Yok efendim bir kısmı böyle ayılma bayılma, felçliymiş gibi yapma numaraları bulmuşmuş dilenme tekniği olarak, bu yerde yatanlara asla güvenmeyecekmişsin, elini verdin miydi kolunu kaptırırmışsın falan... Şunlara inat, şu çocuk için yapabileceğim her şeyi yapsam da gözleri insanlık görse... Yapacaktım tabii! Hem sırf onlara inat olsun diye değil, insan olduğum için. İnsan olan, dönüp gitmez bu manzara karşısında.

O aralar, Sırplar Bosnalı bebeleri falan vurup öldürüyor, biz de her akşam televizyonun ana haber bültenlerinde mermi ile patlamış kafatasından fışkıran beyin parçaları tavuklar tarafından didiklenen bebek ölüleri görüyorduk ve hanımla başbaşa verip ağlaşıyorduk.

O aralardı. Evet.

Oluk oluk, hem yetim hem öksüz bebek, çocuk geliyordu Türkiye'ye. Hep diyorduk ki, "Şu kimsesiz kalan bebelerden birini de biz alsak?" Gözümüz kesmiyordu. Memuruz alt tarafı, yaş desen, neredeyse kemale ermiş, kıt kanaat geçinip gidiyoruz... İnsanlık edecektik ama, ah bir elimiz bolalsa! Daha yeni buzdolabımızın taksidi vardı ödenecek, bir sürü de ufak tefek... Bir de elin bebeğinin vebalini nasıl sırtlanırdık? Ayrıca akıldanelerimiz vardı ki, sürekli başımızın etini yiyorlardı dört bir yandan: "Katranı kaynatmaylan olur mu şeker? Cinsini s..tiğim, cinsine çeker!" Siz istediğiniz kadar Türk örf ve âdetlerine göre büyütün elin bebesini, o gene büyüdükçe aslına çekecek. Bir gün, bir de bakmışınız, nur topu gibi bir vatan haininiz olmuş..."

Orada, öylece yanına çömelmiş, onun o tertemiz, o ay yüzüne bakarken, "Demek ki neymiş?" diye düşünüyordum. "Demek ki insanlık edebilmek o kadar da kolay değilmiş. Ne yapabilirim ki ben bu çocuk için? Ya şimdi zor bir şey isterse?" Dua ediyordum ki o da şu sahtekâr dilencilerden biri çıksın, ben de ayıbını suratına çarpıp rahat rahat kalkıp gideyim yoluma. Sırtıma şıpır şıpır reçine damlatıyordu ağaç. Ağlar gibi.

"Ama seni bu halde bırakmaya içim elvermez benim," diyebildim boğuk bir sesle.

O zaman umutla kaldırdı kafasını.

"Emin misin?" diye sordu. Bunu "Yapmazsın ki!" tonunda söylemişti özellikle. Dalga geçer, hafife alır bir tonda.

"Tabii eminim," dedim, kararlılığımın altını kalın bir sesle çizerek. "Söyle, senin için ne yapabilirim?"

Taş çatlasın on yedi yaşlarındaydı.

"Götür beni burdan," deyiverdi.

Kalakalmışım oracıkta. Hadi bakalım... Arkadaşlarına hava atıyor, onlara insaniyet semineri veriyordun. Hadi... Buyur!

"Ben?.. Ben mi?"

"Biliyordum zaten..." deyip, alaylı alaylı dudak büktü. "Hadi git git... Kendi başımın çaresine bakarım ben."

Çok ağırıma gitti bu sataşma. Sanki insafsız mesaidaşlarım oğlanın içine sızmış, oradan koro halinde bağırıyorlardı bana. "Biz sana demiştiiiik!"

O insafsızlara direnir gibi direndim çocuğa.

"Seni bu vaziyette bırakıp da hiçbir yere gitmem," dedim. "Merak etme."

Gözlerini kaçırdı o zaman.

"Yok canım," dedi. "Evine götürüp de bakar mısın bana yani?"

Sınanıyor muydum?

Evet, sınanıyor muydum Allah tarafından? "Sabahleyin böyle böyle deyip duruyordun, görelim cürmünü?" mü deniyordu bana?

"Evine götürüp de bakar mısın bana yani?" demişti oğlan.

Böyle demek, böyle bir anlamaya sebep olmak istememiştim,

ama açık açık demişim, söylediğimden o anlam çıksın istermişim gibi bir şey demiştim. Ne demek; "Seni bu vaziyette bırakıp da hiçbir yere gitmem?" Felcin iyileşinceye kadar başında beklerim, demek değil herhalde.

Hayallendim.

Gözümün önüne biraz sonraki görüntüm geldi. Ben, kucağımda felçli bir oğlan çocuğuyla kapının önünde dikiliyorum, bizim hanım da kapıyı açtığı gibi düşüp bayılıyor. Mahalleli desen, bizim kapının önünde kuyruk. "Nedir o kucağındaki? Kimdir? Nereden gelmiştir?"

Öff!

İyilik yapmak ne zormuş!

Bilmiyordum. Bütün bilmeyenlerin yaptığı gibi bilir bilmez konuşmuşum:

"Ne var yani? Niye götürüp de bakamayacakmışım?"

Ne konuştuğumu, ancak kendi ağzımdan çıkanı kendi kulaklarımla işittikten sonra idrak edebildim ve hemen, öğlene kadar yapılan şeytani telkinlerin etkisiyle kara kara senaryolar döşenmeye başladım içimden: "Şimdi bu yaptığım, çocuk kaçırmaya giriyormuş. Ben insaniyet namına bir garibanın bütün yükünü sırtlanıyorum, ertesi gün polis dikiliyor kapıma: 'Siz bir çocuk kaçırmışsınız. Hakkınızda ihbar var. Karakola buyrun,' diyor..."

"Bakar mısın sahi?"

Ya umut vermeyeceksin hiç, ya da verdinse eğer, gereğini yerine getireceksin.

"Bakarım bakarım," dedim. Doğrusu, kendi sesimi duydukça uyanıyordum ne yaptığıma ve bu hiç de o kadar zor gelmiyordu bana artık. Ne vardı ki? Sofraya bir tabak fazla koyacak, çorbaya bir kâse fazla su atacaksın altı üstü. Coşuyordum farkında olmadan. "Seni ailene sağ salim teslim edinceye kadar aslanlar gibi bakarım."

İç çekti.

"O zaman bana geçmiş olsun," dedi sitemkâr. "Hadi yoluna git sen. Bu sıcakta fazla vaktini almayayım."

Şaşırmıştım. İnsanlıktan da mı anlamıyordu bu oğlan ne? Bakacağız demiştim ya işte.

"Yavrum..." dedim. "Bakacağım dedim ya işte. Daha ne istiyorsun?"

Kötü kötü güldü.

"Bakacağım dedin ama, aileme teslim edinceye kadar bakacağını da dedin. Ya benim bir ailem yoksa? Ya varsa da ben onlarla yaşamak istemiyorsam? Ya onların yüzünden bu hale gelmişsem? O zaman gene kapının önüne koymaz mısın beni? Hep bakacak halin yok ya..."

Tespit yapar gibi değil, ağzımı arar gibi konuşuyordu. Doğruya doğru şimdi; beni de komaya sokmuştu bu yeni imasıyla.

Evet ya! Hadi bunun kimi kimsesi yoktuysa? Ne yapacaktım ben o zaman? İki gün bakıp üçüncü gün kapının önüne koyacak değildim herhalde... Ama, bir ömür bakacak da değildim. Bizim, Bosna'dan bebek alma işine bile yetmezdi gücümüz, kocaman bir delikanlının alt bezine, kimbilir ne biçim ilaçları, iğneleri, hastalıkları falan vardı, tedavi bakım masraflarına ve yaşına göre artıp gitmiş ihtiyaçlarına nasıl yetsin! İnsan düşündükçe, işin o kadar basit olmadığını anlıyor. Nerede çorbaya bir kâse ilave su, nerede sofraya bir fazla tabak, nerede bunun getireceği ek yük, masraflar, şudur budur? Et bakalım bir insanlık! Konuşuyordun bıdır bıdır!

Nereden baksan bir on yedi yaşında vardı. Küçük de sayılmaz!

"Bak..." dedi bilgiç bilgiç. "Cevap bile veremiyorsun, gördün mü? Senin de gözün korktu. Hadi git git. Benim için üzülmeye değmez. Nasılsa birazdan polis molis, belediye filan gelir götürür beni burdan. Git hadi. Git sen."

Gözüm sonda torbasına takıldı. Belki yüzüne bakmadan sormak daha kolay olurdu. Torbaya dermiş gibi,

"Sana yardım edeceğim," dedim, yüzüne hiç bakmadan. "Ama önce birkaç soruma cevap vermen lazım. Kimsin?"

Daha soracaktım, sözümü kesti:

"Ben Aytaç. Sen kimsin?"

Güldüm.

"Ben de Cengiz."

O da güldü.

"Birkaç sorum daha var Aytaç," dedim, hâlâ sondaya bakaraktan, "Buraya nasıl geldin sen? Kendi kendine gelmediğin kesin. Kim getirip bıraktı seni?"

Yüzüne bakmıyordum ama beni süzüp durduğunun farkındaydım.

"Söylersem gidersin!"

O zaman sonda torbasından çektim bakışlarımı, kocaman kocaman açılmış güzel, hem ağlamaklı, hem aşağılayıcı gözlerine baktım. Ağlamaklıydı, çünkü umutsuzdu, güvenmiyordu ona iyilik edeceğime, aşağılayıcıydı, çünkü bilgiçti, gene güvenmiyordu ona iyilik edeceğime. Coşmuşum.

"Hadi ulan sen de!" deyip doğruldum. "Hiç mi halden anlamıyor sandın bizi? Kalk, yürü, bize gidiyoruz. Orada anlatırsın. Bilgiç bilgiç de bakıp durma bana öyle. İnsanlık ölmedi oğlum!"

Kikir kikir gülmeye başladı. Küçük bir kız çocuğu gibi.

"Ne gülüyorsun kerata?" Kanım kaynamıştı. Ona mı, kendi cesaretime mi bilmem.

"Kalkabilsem size mi giderdim ben Cengiz?"

Felçli olduğunu unutmuşum.

"Pardon, pardon."

Kızararak doğruldum, hemen bir taksi çevirdim. Duraktaki herkes bana bakıyordu. "Gözünüz insanlık görsün!" diye haykırmak geldi içimden, kendimi tuttum. O kel kafalı, koca götlü, "bakmayan" pezevenk de orada dikilmiyor muydu sırıtarak! Gene "bakmıyordu" ayı! Hani duraktakiler onu, "Bak, sen bakmıyordun ama bu adamcağız ne güzel baktı," deyip de ayıplamasınlar istermiş gibi, kafasını o yana bu yana çeviriyor, bir bizden yana çevirmiyordu. Dur hele! Allah bunun hesabını sorar senden elbet. Bana da verir ecirini.

Bakacaksın!

Geçmişteki kötü tecrübelerin, geleceğine ipotek koymasına izin vermeyeceksin. "İnsanoğlu kötüdür. Suiistimal eder. Yüz verirsin, astarını ister," dedin miydi, unut insanlığı. O kötülerden de kötü biri olup çıktın sen! "Ben bir iyilik yaptım, kaldırdım, denize attım!" diyebiliyor musun? Ne mutlu!

Kaldır çocuğu, götür evine Cengiz. Evim dediğin o yer senin evin değil zaten. Hiç olmamıştı, hiçbir zaman da olmayacak. Senin evin, iki karışlık toprak. Geldin, gideceksin; bir hayrın olsun gitmeden.

Kaldır çocuğu, götür.

Tekniğini öğrenmiştim. Güzelce kucakladım Aytaç'ı, taksinin arka koltuğuna yatırdım, sonra da üç torba, iki fermuarlı spor çantası bir de iki parçaya bölünmüş tekerlekli iskemleden mürekkep eşyalarını bagaja yerleştirip ön koltuğa geçtim. Şoföre adresi söyledikten sonra homurdandım.

"İnsanlık ölmüş kardeşim, ölmüş."

"Hayrola Abi?"

"Şu delikanlı var ya... Hasta hasta... Saatlerdir şurda yatmış, aç susuz bir yardım eli bekliyor... O durak, dolup dolup boşalıyor da bir Allah'ın kulu gelip yardım etmiyor, iyi mi! Ölmüş insanlık, vallahi de ölmüş, billahi de ölmüş."

Taksici de pek doluymuş. "Sen ne diyon Abi..." diye bir başladı, kaç kişiye yardım etmiş, kaç yaralıyı kaldırıp hastaneye taşıyarak hayatını kurtarmış, kimleri kimleri evine kadar parasız taşıyıvermiş sevabına, bir güzel anlattı. İnsan adammış! Helal olsun! O anlattıkça, ben kendimi, "Şuraya gidelim, buraya gidelim," diye cilvelenen zengin bir kızın, cebindeki parası ancak köşe başındaki muhallebicide birer keşkül ısmarlamaya yeten yolsuz çulsuz sevgilisi gibi hissettim. Ezik ve büzük. Adamın, şu esnaf haliyle yaptığı iyilikler burdan Yemen'e yol olur. Bizimkisi devede kulak.

Konuşa konuşa geldik mahalleye.

Kucağımda Aytaç'la evimin kapısına dikildiğimde, komşularımızın birçoğu pencereye, balkona çıkmıştı bile. Kimi sordu ne olduğunu, kimi sadece seyretmekle, birbirini dürtüp fıs fıs yorum yapmakla yetindi. Hanım kapıyı açtı o sırada; suratında bayılmak üzere bir ifadeyle şaşkın şaşkın bakmaya başladı.

"Kaza mı yaptınız?"

Tahmine bak!

Hiç gelmem gelmem, kırk yılın sırtı öğlen yemeğine geleceğim, hem de taksiyle geleceğim tutacak, o taksiyle yolda bir

çocuğa çarpıp kaza yapacağız, ben de hiç işim gücüm yok, gidip oğlana bir tekerlekli iskemle alacağım, üstelik de kırık bir tekerlekli iskemle, sondasını falan taktıktan sonra, hastaneye mastaneye götüreceğim yerde kaldırıp eve getireceğim. Pes!

Hemen anlatıverdim ayaküstü:

"Kimi kimsesi yokmuş. Çöplüğün orda yatıyordu. Aldım getirdim bir yardımımız olur diyerek. İsmi Aytaç."

Aytaç "Merhaba!" dedi bizimkine. Bizimki şaşkın şaşkın dikiliyor kapının ağzında.

"Kenara çekil de götürüp kanepeye yatıralım Hanım. Belim tutuldu."

Kadıncağız, tek kelime etmeden çekildi kenara. Taksici de sağ olsun, insaniyet namına çocuğun eşyalarını odanın içine kadar taşıyıverdi. Hesabı oturma odasında gördüm.

"Abi, bu paranın ucu yırtık gibi. Şunu değiştir de başımız derde girmesin müşteriyle."

Sinirli sinirli değiştirdim. Sözüm ona, kaç kişiyi evine kadar parasız taşıdıydı bu şerefsiz!

Bir kere daha evin hanımıyla tanışmaya çalışan, yüzündeki aşağılayıcı ifadeyi mahcup, ezik bir ifadeyle değiştirmiş Aytaç, "Merhaba. Benim adım Aytaç," diyordu.

"Merhaba canım. Benimki de Müjgân."

Oğlanı "şimdilik" yattığı yerde tek başına bırakıp, "Sonra tanışırsınız uzun uzun," diyerek, hemen hanımı mutfağa çektim. "Sen yiyecek bir şeyler hazırla garibana, ben de o arada ne olduğunu anlatayım sana," dedim.

"Tabii tabii. Aç mıymış çok?"

"Aç aç. Ağzı lağım gibi kokuyor. Bak şimdi..."

Anlattım.

Ben merhametliyim ya, hanım benden de merhametli.

"Çok iyi yapmışsın Bey," dedi, dinledikten sonra. O arada yemeği ısıtıp tepsiye ekmek dilimlerini yerleştirmişti bile. "Bakalım, hele bir karnını doyuralım fukaranın, o arada sorar öğreniriz, kimmiş, nerden gelip nereye gidermiş."

"Kendi başına nereye gidecek Hanım?" dedim, bu düşüncesizliğine sitemle. Orada iki seksen yatıyordu işte. Çöplükte."

"İyi de, gökten zembille inmedi ya bu! Muhakkak birileri getirip bıraktı. Belki ailesi artık bu yükten kurtulmak istemiştir. Vardır öyle canavar aileler."

Gözlerim dolu dolu olmuştu.

"O zaman ne yapacağız peki?" diye sordum.

"İşin aslını öğrenelim de düşünürüz," dedi metanetle. "Belki de bizim çocuğumuz olur bundan sonra."

Büyük kadındı benim Müjgânım. İçim kabarmış, hıçkırdım. "İşte bu kadar!" diye düşünüyordum. "İşte bu kadar! İnsan insanı buluyor. Doğru kadın! Doğru evlilik! Ya "İstemem! Dünyada olmaz! O bu kapıdan girerse ben çıkar giderim," deseydi? Bunu nasıl da düşünememiştim.

"Hadi hadi..." dedi, gayet mütevazı, "Seni sulugöz seni!" Ama onun da gözleri ıslak ıslaktı.

Götürdük Aytaç'ın yemeğini. Ben, tepsiyi taşıyan karımın etrafında fır dönüyorum sevincimden. Bandoyu karşılayan bir çocuk gibiyim.

Aytaç zorlukla yedi önüne konanları, çünkü sakatlığı ve de belindeki o kocaman ur yüzünden dik oturamıyordu. İki büklümdü tam anlamıyla. Burnu, normal oturduğu sırada iki dizinin arasına kadar giriyordu hemen hemen. Konuşmak, sağa sola bakmak istediğinde öncelikle epeyce sıkıntı çekerek dikilmesi gerekiyor, o büyük yumru izin verdiği ölçüde sırtını dikleştirip kafasını kaldırmaya çalışıyordu. Her hareketi spordu zavallının. Ağırlık kaldırıyordu bir kelime edebilmek, bir lokma yiyebilmek, bir yudum su içebilmek için. Kafasını kaldırıyordu. Bilmeyiz dik durabilişimizin kıymetini. Bilmek için, Aytaç'ı görmek lazım.

Yedi, yedi ama gel sen bir de ona sor, nasıl yedi...

O vaziyette biri nasıl yemek yiyebilirse öyle yedi işte.

Yemekte varmadık üstüne. Rahat rahat yesin, sonra sorgularız diye düşünmüşüz aynı anda, birbirimize dönüp göz kırptık hanımla.

Yemekten sonra sorguya başlayacaktık güya, ama burnunu dizlerinin arasına gömüp derin bir uykuya daldı yavrucak. Tatlı tatlı da mışlamaya başladı anında. Kıyamadık uyandırmaya.

"Hay Allah!" dedim fısıldayarak. "Uyudu. Ne yapacağız şimdi?"

İstiyordum ki hanım, "Önemli değil. Bırakalım uyusun. Sen işe git gel, akşamleyin konuştururuz," desin. Aynen de öyle dedi, yalnız bir önerme ekledi sözlerinin sonuna:

"Uyusun, önemli değil. Sen işe gider gelirsin, akşamleyin alırız ağzından lafı, ama bu arada da boş durmaya gelmez. Gidip çantalarını karıştıralım. Belki bir bilgi elde edebiliriz."

"Ayıp olmasın şimdi?"

"Niye ayıp olsun Bey? Maksadımız yardım etmek değil mi? Çocuk uyurken ailesini, akrabalarını bulsak, uyandığı zaman sevdiklerini, sevenlerini, onun için endişe edenleri karşısında görse kötü mü olur?"

Her zamanki gibi haklıydı gene. Hemen dışarı çıkarttık çantalarını. Torbaları hışırdar, o da uyanır, ne yaptığımızı anlayıp bozulur diye çok dikkatli davrandık. En emin yer salondu. Oraya taşındık. Aramızda paylaşıp incelemeye başladık mamelekini. Siyah çantayı ben aldım, maviyi bizim hanım. Benimkinden iki kitap, bolca da külot, tişört, iki kazak, bir tane de ipek pijama altı çıktı. O arada hanım da atı atıveriyordu kendi çantasından çıkan eşyaları. Bir ara, bakmadan üç-dört tane kutuyu da atınca merakladım. Ben, her dürülü bükülü çamaşırda biraz daha fos çıkan araştırmalarımın sonuna gelmiştim hemen hemen. "Bunlar ne kutusuymuş?" deyip elime aldım bir tanesini. "Safe sex" yazıyordu üstünde. Ellerim titreyerek açtım, bir sürü jelatinli, renkli renkli prezervatif döküldü orta yere. Hanım pek anlamazdı o işlerden, ama gene de tahmin edebildi ne olduklarını.

"Hayırdır inşallah!" diye fısıldadı. Gözleri korkuyla büyümüştü.

"Şşt!" dedim.

Mavi çantadan sekiz kutu prezervatif çıkmıştı.

"Nedir bu yaa! Nasıl bir iştir bu? Neye çattık biz?" Bu kez söylenen bendim.

"Şşt!" diyen de Müjgân.

Bu işte bir iş vardı ama, dur bakalım. Acaba bizimkilerin

dediği gibi sahtekâr dilencinin teki miydi bu oğlan? Öyle ya! Felçli! Şeyinde hortum kadar bir sonda, ne seksi, ne prezervatifi? Ellerim terleyerek ve hanımdan bayağı bayağı utanarak çıkan lastik "şeyleri" kutulara rastgele tıktım.

"Senin çantadan neler çıktı?" diye sordu Müjgân. Konu değişsin istiyordu.

"Bir dolu ıvır zıvır. Kazaklar, iç çamaşırları falan," dedim.

Uzandı, yere attığım iç çamaşırlarından birini eline aldı.

"Bunlara mı diyorsun iç çamaşırı?"

"Eveet... Külot işte."

"Biz de biliyoruz külot olduğunu," dedikten sonra, o tuttuğunu kaldırdı, gerdi, pembe satenden, önü ve arkası dantelli, neredeyse şeffaf "şeyi" burnuma dayadı.

"Bunların hepsi kadın şeysi..." dedi.

Allak bullak olmuştum.

Külot!

Nasıl da daldıysam artık, cicili bicili, renkli renkli kadın donlarını çıkarıp çıkarıp yere atarken, bunların ne donu olduğunun farkına bile varmamışım. Sadece "külot" diye düşünmüşüm.

"Doğru... Külot..." diyordu Hanım. "Külot ama kadın külodu... Hem de sırf kadın külodu olsa neyse, resmen orospu külodu. Benim diyen kadın giyinmez böylesini. Şunlara bak!"

Yere karşılıklı çöküp, bu işe bir açıklama bulmaya çalıştık. Önce, bir boz-yap inşa edecekmiş gibi serdik cicileri yan yana. Allı güllü, ön ve arka kısmında şehvanî bir kısım şekiller, ayıp ayıp yazılar, hedef tahtası fotoğrafları olan bir sürü külot! Neyi bozup, neyi yapacaksın?

Bir açıklama?

Durumu mazur gösterebilecek herhangi bir fikir?

Belki bir hayırsever dükkâncı, "Nasıl olsa felçlidir, ne giyinse fark etmez," diyerek bolca bağışlamıştı çocuğa bunlardan. Ama o zaman da şu prezervatif işi çıkıyordu karşımıza. Aynı mantıktan hareket edersen, hayırsever bir eczacı buna niye prezervatif bağışlasın? Ne yapacak prezervatifi bu? Belki kendi bile akıl baliğ değil henüz. Taş çatlasa on yedi yaşında! Küçücük çocuk!

"Bunu sormamız lazım," dedi Hanım.

"Kime? Eczacıya mı?"

"Öf Cengiiz... Şaşırdın sen iyice! Ne eczacısı? Çocuğa çocuğa. Aytaç'a sormamız lazım. Nedir? Nasıldır? Niye böyledir? Bunların, çantasında ne işi vardır? Kendi kendimize bir açıklama bulamayacağız."

"İyi de, nasıl soracağız yüzümüzü kızartıp?"

"Benim soracak halim yok ya! Sen erkeksin, sen sor. Baksana. Söylemesi ayıp, bu kaputlar erkek şeysi neticede."

"İyi de, külotlar da kadın şeysi."

"Olmaz dedim. Bana sormak düşmez. Senin sorman lazım."

Ben istediğim kadar diller döküp bizim hanıma, çocuğun daha akıl baliğ bile olmadığını, bu yüzden onun erkek olduğu kadar kız da sayılması gerektiğini, soruyu onun sormasının daha uygun düşeceğini söyleyedurayım, o kararlı bir inatla, "Hayır!" diyor, "Katiyen sormam," ve siyah çantadan bulup çıkarttığım iki kitaptan kalınca, kara ciltli olanını evirip çeviriyordu.

"Bu ne Bey?" dedi, sonunda kitabı kapatıp kapağını bana göstererek. Baktım. "Kitab-ı Mukaddes" yazıyor altın yaldızlı yazıyla.

"Allah Allah!" dedim. "Benim bildiğim, 'Kitab-ı Mukaddes' demek, kutsal kitap demek ama?.."

"O kadarını biz de anlıyoruz," diyerek bozdu beni. "Ne alakası var, onu soruyorum. Kutsal kitabın, bu kadar cicili bicili külotla, bir alay ayıpçı şeyle bir arada ne işi var?"

"Dikkat ettinse bir arada durmuyor," dedim. "O şeyler mavi çantadan çıktı, kitap ise siyah olanından."

"Sapık kadın donları nerden çıktı peki?"

Gene haklıydı.

"Haklısın Hanım," dedim. "Peki, ben bir punduna getirip sorarım. Versene bana sen şu kutsal kitabı."

Kara ciltli, kalınca kitabı elinden alıp ilk sayfasını açtım.

"Biricik Aytaç'ıma, bu kutsal kitabın sayfaları arasından kalbi kadar ışıklı bir yol bulması dileği ile... İnge Teyzesi'nden..." yazıyordu.

Hemen sordum bizimkine:

"İnge ne ismi?"

Işığa doğru tutup gerdirdiği siyah jarse külotun arkasından dalgın dalgın sordu:

"Hı? Nasıl?"

"İnge diyorum, İnge... Ne ismi? Alman filan mı?"

"Ne bilirim ben? Nerden çıktı şimdi?"

"Bu kitabı Aytaç'a İnge adında bir kadın hediye etmiş. Bir de yazarı kendisiymiş gibi imzalamış utanmadan."

"Ver bakayım!" deyip aldı kitabı elimden. Onu alırken siyah jarse külotu benim elime tutuşurmuştu. Dalgınlıkla oynayıp bileklik gibi doladım bileğime.

"Galiba bu kadın Hıristiyan falan," dedi Hanım.

Bravo yani.

"Eh..." dedim bezgin bezgin. "Onun orasını da biz anladık. İnge diye Müslüman adı olacak değil."

Kitabı kibarca bıraktı çantanın üstüne. Gene de prezervatiflerin yanına koymuş olmak içini acıttı, geri alıp mutfağa gitti, herhalde buzdolabının üstüne falan bırakmıştır. Hassas kadın! Bizim kitabımız olmasa da kutsal kitaba saygı gösteriyor.

İnsan bu işte!

Öbür kitabı açıp, sayfalarını birer birer taramaya başlamıştım. "Genç Doktor'un Hatıra Defteri" adında bir kitaptı ve iç kapağında, "Hıristiyan âlemine ithaf olunmuştur," yazıyordu. Yok, bunda İnge Teyze'nin imzası yoktu, ama bu da Hıristiyan kitabıydı. Demek çocukcağız misyonerlerin eline düşmüştü. Normal karşıladım bunu. Duraktaki onca ehl-i Müslim yerlerde, çöplerin arasında sürünen bir zavallıya dönüp bakmasın bir an için, oradan geçen bir gayri Müslim dönüp baksın, hakkıdır, Hıristiyan da yapsın çocuğu, Musevi de yapsın, putperest, Mecûsî de yapsın. Ne yaparsa yapsın, yeter ki "baksın"... Allah için "baksın", Muhammed için "baksın", İsa için, Musa için "baksın". Ne olacakmış oğlan? Puta tapan mı, ite tapan mı? Ne olursa olsun. Ama öyle ama böyle yaşayıp giden, kendi ayakları üstünde durabilen, evinde sıcak çorba bulabilen, buncağız gibi yerlerde sürünmeyen insanların, çöplükte sürünür-

ken görüp de "bakmadan" geçtikleri bu düzende çöp olmasından iyi değil mi?

Olsun varsın!

Ol oğlum ol!

Ne istersen onu ol!

Yeter ki hayatta kal, güzel yüzün solmasın!

Çok içlenmiştim. Hanım bu halimi görüp elini omzuma koydu.

"Ne yapıyorsun Bey? Bırakma kendini. Kapatalım mı artık çantaları?"

"Dur biraz," deyip, kitabın sayfalarını çevirmeye devam ettim. Elime hafif bir kabarıklık gelmişti. Az daha çevirince bu kabarıklığın sebebini anladım:

Sekiz tane kartvizit!

Birer birer saydım.

"Bak..." dedim hanıma. "Tam sekiz tane kartvizit"

İlki siyah karta soba boyası gibi beyaz, yaldır yaldır yanan bir yaldızlı boyayla basılmıştı. Bilmem Ne Galeri... Galerici Bilmem Kim... Haydi bakalım. Biz prezervatifi yakıştıramıyorduk oğlana, şimdi bir de oto galerisi çıktı karşımıza. Bu neresiyle binecek de sürecek arabayı? Hem daha yaşı kaç, başı kaç?

İkinci kartvizit: Başka bir oto galeri... Galerici Bilmem Kim...

Diğer altı kartvizit de çeşitli meslek gruplarına ait çıktı. İçlerinde bir tek Misyoner İnge Teyze'nin kartviziti yoktu. Bir mobilyacı, bir kuruyemişçi, bir eski eşyacı, bir kitapçı, bir hurdacı, bir de beyaz eşyacı...

"Bunlardan birini rastgele arayıp Aytaç'ı soralım," diye fikir verdi bizim hanım. "Bakarsın ailesine ulaşıveririz."

Önce Hüseyin'i aradım; bizim şef oluyor Hüseyin, hani şu insafsız, merhametsiz vicdansız mesai arkadaşım.

"Aloo, Hüseyin, benim ben, Cengiz. Bana bak, öğleden sonra gelemeyeceğim. Beni idare ediver sana zahmet."

Hemen dalgasını geçti:

"Hayrola insanlık abidesi? Yoksa yolda baygın yatan biri-

ni mi buldun? Bu insanoğlu senin hakkını nasıl ödeyecek bilmem!"

"Bildin," dedim, merakını kamçılayacak bir ses tonuyla. "Aynen de öyle oldu. Demek ki Allah konuşturmuş beni sabah sabah. Yolda yatan birini buldum, evet canım. Tuttum eve getirdim hem de. Bu insaniyetlik işleri zaman alıyor biraz, sen anlamazsın. Onun için bana müsaade bugün, tamam mı koçum?"

"Tamam tamam da..." meraklanmıştı. "Ciddi misin lan sen? Başını belaya sokma sakın."

"Bana bak Hüseyin..." diye hırladım ahizeye. "Kaç defa söyleyeceğiz!.. Yolda aciz birini buldum... ve Allah'a büyük söylemeyeyim, sırf sana inat, eğer bu bulduğum zavallının ailesini falan bulamazsam, aha da büyük yemin, ömrümün sonuna kadar bakacağım bu zavallıya. Tamam mı? Bu da sana kapak olsun mu?"

Hanım, şaşkın şaşkın bakıyordu bana.

Ben devam ettim:

"Hiç yalvarma, ağzımdan tek kelime alamayacaksın. Olup biteni yarın anlatırım dairede."

"Yok canım," dedi karşıdan. "Ne merak edecekmişim. Ben sırf, senin huyunu bildiğim için başını derde sokarsın diye endişeleniyorum. O senin insanlık dediğin eskidendi aslanım! Kendine mukayyet ol, bir iş yapmadan önce bin defa düşün, tamam mı? Boru değil, eğer ciddiysen, eve bir yabancıyı almaktan bahsediyorsun. Hırsız mıdır, uğursuz mudur, akar mı, kokar mı, hiçbir şey bilmiyorsun. Akıllı ol."

"Hadi lan! Sen insanlıktan ne anlarsın!"

"Ben söyleyeyim de, günah benden gitsin."

Telefonu kapattım. Sinirimden kuduruyordum.

"Sakin ol Bey," dedi Hanım. "Boş ver sen onları."

"Vallahi Hanım..." dedim, ona dönerek. "Şu herife inat, şeytan diyor ki, al bu çocuğun velayetini, adam gibi bak, büyüt, ondan sonra da gözüne gözüne sok bunun. Bitmiş yaa! Kalmamış yaa! Vicdan, merhamet denen şeylerin soyu tükenmiş yaa!"

Başını yana eğip gülümsedi.

"Hadi..." dedi, "Ara şu numaraları."

İlkin o soba boyalı kartvizitin üstündeki numarayı çevirdim. Galerici Bilmem Kim... Doğrudan bahse konu şahıs açtı telefonu.

"Filanca Bey'le görüşecektim?"

"Benim? Buyrun?"

"Beyefendi..." diyerek girdim söze. "Siz beni tanımazsınız. Adım Cengiz Taşbaş... Bugün işimden evime dönerken felçli bir çocuk buldum, üstünden sizin kartvizitiniz çıktı..." Tam gerisini anlatacaktım, adam kesti sözümü:

"Bir dakika, bir dakika... Siz Aytaç'tan mı bahsediyorsunuz?"

Sevindim. Doğru iz üzerindeydik.

"Evet evet..." dedim. "Demek tanıyorsunuz."

"Maalesef..." dedi, bitkin bir sesle. "Tuhaf çocuk. Şimdi nerde çalışıyormuş?"

Çalışıyor muymuş? Sakın Aytaç da o numaracı dilencilerden olmasındı? Bir anda gözümün önünden soyulup soğana çevrilmiş evimiz geçti. Biz bunu felçli diye kendi haline bırakıp evden çıkıyoruz, bu, evin önüne bir kamyon yanaştırıyor, ne var ne yok boşaltıp... Olur mu olur!

"Çalışıyor muymuş?" dedim, adamın sorusunu tekrarlayarak. "Nerede mi? Aytaç felçli değil mi Beyefendi?"

Adam iç çekti karşıdan.

"Felçli felçli..." dedi. "Hem de bir metre ötesine bir bardak su koyun, onu birisi ona getirmedikçe susuzluktan ölüp gidecek kadar ağır felçli. Eminim, ben görmeyeli o belindeki sulu ur da büyümüştür."

Bir hanıma baktım, bir ahizeye.

"Ee o zaman?" diye sordum adama. "Ne çalışmasından bahsediyorsunuz, affedersiniz? Felçli bir çocuk ne iş yapabilir? Hem de kendi suyunu bile alamayacak durumda bir çocuk? Kendiniz söylüyorsunuz?.. Nedir yani?.."

Adam, uzunca sayılabilecek bir süre sustuktan sonra tane tane cevapladı:

"Mesela..." Biraz daha sustu, karşıdan uzun uzun soludu, ne-

feslendi, "...meselaa..." dedi tekrar. "Tenezzül seviyesini oraya kadar indirmiş bir kısım sapkınlara... tabii istediğinden değil... ama... bir kısım sapkınlara... kendini satabilir... sırf çaresizliğinden... İstediğinden değil..."

Off!

Şimdi oldu!

O saten külotlar, o kutu kutu prezervatifler...

Telefonu düşürmüşüm elimden. Hanım eğilip aldı, bana geri verdi. Galerici Bilmem Kim, Aytaç'la nasıl tanıştığını anlatıyordu.

Bir mesire yerinde görmüş onu. Mesire yeri de bildiğimiz mesire yeri değilmiş. "Söylemesi ayıp", bir nevi açık hava şeyi... Randevuevi... Yanına bir "söylemesi ayıp", manita alıp oraya gittiği bir gün, ağaçların arasında kendilerine sota bir yer ararken bulmuşlar Aytaç'ı. Seninki, kıçında mavi, parlak bir külot, pipisinde sonda, belinde kocaman ur, sere serpe yatıp, bulunduğu o sota yerin dallarını aralayanları kollarına davet ediyormuş. Başta oğlanın yatalak olduğunu anlayamamış galerici, tiksinmiş, tam da karıyı alıp uzaklaşıyormuş ki, çocuk seslenmiş arkasından:

"Bakar mısınız?"

Bu, dönüp bakmış... Benim baktığım gibi...

"Şu suyu bana uzatabilir misin?" demiş çocuk. Tek sizli bizlisi "bakar mısınız?" demesinden ibaretmiş. Gerisi hep senli benli.

"Kendin niye almıyorsun?"

"Ben felçliyim. Kalkamam ki."

Çok kötü olmuş o zaman galerici. Çocuğun yanına gidip suyunu vermiş, orada ne aradığını sormaya başlamış. "Çalışıyorum, görmüyor musun?" diyormuş bizimki. Sonra da diyormuş ki, "Dükkânın önünü kapatma ama. Sen kendi işine bak, ben kendi işime bakayım. Suyumu verdin, zahmet oldu, teşekkür ederim. Git hadi."

Galerici, "Çalış, Allah belanı versin!" ile, "Bu halde nasıl çalışırsın oğlum? Sana kıyıp da üstüne çıkabilen o hayvanlara nasıl emanet edersin canını?" arasında bir yerde kalakalmış

öylece. Ne gidebiliyor, ne durabiliyormuş. Sonunda, yanında getirdiği açık hava orospusu su koyvermiş. Bu da parasını ödeyip savmış karıyı başından. Kısa bir sorgudan sonra, Aytaç'ın oraya bir kısım arkadaşları tarafından gündüzden bırakılıp, akşamdan toparlandığı, kalacağı eve götürüldüğünü öğrenmiş. Sormuş:

"Senin için ne yapabilirim?"

Aytaç gülmüş, tıpkı ben bu soruyu sorduğumda bana güldüğü gibi.

"Ne yapacaksın ki? Hızır mısın sen?"

Sonrası, aynı benim Aytaç'la tanışmamın sonrasında olduğu gibi olmuş. Galerici gaza gelip kucaklamış bunu, yolun kenarına kadar kucağında taşımış. Oraya iş bitirmeye gelen bütün sapıklar, kucağında bebek gibi bir oğlanla ağaçların arasından ilerleyen bu tuhaf adama bakıyorlarmış. Kimisi laf bile atmış. Aldırmamış galerici. "Ağlamak üzereydim..." diye anlattı.

Arabasına attığı gibi çocuğu, önce arka koltukta güzelce giydirmiş, sonra da basmış gaza, alıp evine götürmüş. Yolda da tembihlemiş, karısına nerede karşılaştıklarını, karşılaştıklarında bunun yanında kim olduğunu ve kendisinin orada ne iş yaptığını anlatmasın diye... Niyeti, çevresini de kullanıp, becerebilirse eğer, oğlanı ameliyatına varıncaya kadar tedavi ettirip bu vaziyetten kurtarmak, bu vaziyetten kurtaramasa bile devletin emin ellerine teslim ederek hiç olmazsa bu hayattan kurtarmakmış. Evinde bir, bilemedin iki gün konuk edebilirmiş en fazla, çünkü üç tane çocuğu varmış ve böyle rezil bir hayata göz yuman bu çocuğun ahlakının kendi çocuklarının ahlakını bozabileceğini biliyormuş. Tabii Aytaç'a söylememiş bunları. Kendi içinden geçenlermiş.

Evde, eşinin bütün karşı çıkmalarına rağmen bir oda vermiş Aytaç'a o gece için. Aytaç, bu arada sürekli aynı iğneleyici sözleri tekrarlıyormuş:

"Beni niye getirdin ki? Nasıl osa sen de atacaksın başından."

O bunu dedikçe, bu da, "Bakarız bakarız. Dert etme şimdi," diyormuş. Asla umut vermemiş. Bu bakımdan müsterihmiş.

Hızlı bir araştırmaya, soruşturmaya girişmiş galerici. O da

aynı malzemeleri bulmuş Aytaç'ın çantalarında ve de yedi kartviziti. Tabii o mesire yerinde Aytaç'ın ne iş yaptığını bildiği için hiç şaşırmamış prezervatifleri ve cicili bicili donları görünce, sadece içerlemiş.

Tıpkı benim gibi, "Genç Doktor'un Hatıra Defteri" adlı kitabın arasında bulduğu yedi kartviziti önüne koymuş, telefonun başına da geçmiş, ilk numarayı çevirmiş. O numara da kendileyin bir galericiye ait olduğu için, ilk önce onu aramak gelmiş içinden, ama için için de kızıp sövüyormuş kartvizit sahibine. "Allah bilir bu çocuğu kullanan sapıklardan biridir," diye düşünüyormuş. "Ne soracağım ki ben ona şimdi?"

Lafı dereden tepeden getirerek, soracağını sormuş sonunda. Adam da buna hemen, "Sen bizim Aytaç'tan mı bahsediyorsun?" deyivermiş, tıpkı kendisinin bana dediği gibi. Sonra da o adam ona Aytaç'la nasıl tanıştığını ve ona yardımcı olmak için nasıl yırtındığını anlatmış. Randevuevi olarak kullanılan pis, küçük bir otelde, bodrum katında, kapısı ardına kadar açık duran bir odada, bu tam da odaya atmak için getirdiği karıyla o kapının önünden geçerken, "Bakar mısınız?" diye seslenmiş ona Aytaç. Sonra gene aynı hikâye. Adam kadını savıp Aytaç'ı alarak çıkmış otelden, evine götürmüş falan...

Galerici, diğer numaraları da aramış. Hepsinden de aynı hikâyeyi dinlemiş. O kartvizit sahiplerinin her biri Aytaç'ı o durumdan kurtarmak için bir şeyler yapmaya çalışan insanlarmış, ama hiçbiri yapamamış...

Hepsi, "bakmış" ilk başta.... Sonra...

Sonra?..

Sonuç ortada...

Aytaç, galericinin evinde...

Hikâye şu:

"Bakar mısınız?"

"Bakar gibi yaparım, ama bakmam!"

Galericinin de "bakamadığı" anlaşılıyordu... Aytaç bizim evde olduğuna göre...

Ama galerici bir ileri adım atmayı başarabilmiş. Onu anlattı.

Kitab-ı Mukaddes'i Aytaç'a hediye eden İnge Teyze'nin izi-

ni bulmayı başarmış tesadüfen. Kartvizitlerden birinin sahibi olan sahafın devamlı müşterilerinden biriymiş İnge Teyze. Yehova Şahitleri'ndenmiş. Aytaç'ı trafik kazası geçirip felç kaldığı o hastanede bulan, geceler boyunca bir anne şefkatiyle elini tutarak "Öldürün beni!" diye ağlayıp duran çocuğu avutmaya çalışan, ona şarkılar, ilahiler okuyan iyi kalpli, gayri Müslim bir kadıncağız... Onunla Aytaç arasındaki hikâyeyi bizzat Aytaç'tan öğrenmiş sahaf.

Bu kadın, İnge Teyze, Aytaç'ın hastanede gönüllü refakatçiliğini üstlenmiş ve Aytaç'ın bütün hikâyesini gene bizzat Aytaç'ın kendi ağzından öğrenmiş. Üvey baba zulmünden kaçarak memleketini terk eden Aytaç, daha on dört yaşında Ankara'ya atmış kapağı ve kısa zamanda da o güzel yüzü, masum ifadesiyle kulamparaların eline düşmüş. Sonra da oğlan satıcılarının.

Bir gün, bir köşe başında dayaktan kırılmaya başladığı bir anda kendini caddeye atıvermiş yavru ve bir belediye otobüsünün ağır tekerlerinin altında kalıp ezilmiş. Gözünü hastanede açmış; artık yürüyemeyeceğini de orada öğrenmiş. Hastane, aslında hemen taburcu edecekmiş Aytaç'ı ama o sırada ablasını kaybeden İnge Teyze, hasta odalarını dolaşırken bu manzarayı görüp başhekime çıkmış. Başhekim, "Yapabileceğimiz bir şey kalmadı," demiş İnge Teyze'ye. İnge Teyze de, "Var," demiş başhekime. "Sırtındaki urdan kurtarabilirsiniz onu. Masraflarını ben üstleniyorum. Sonra da alıp evime götüreceğim."

Akan sular durmuş, Aytaç'ı urdan kurtarma operasyonları başlamış hastanede. Ameliyat her seferinde başarıyla sonuçlanıyormuş, ancak tam da rehabilitasyon bitip Aytaç taburcu edileceği sırada ur tekrar şişmeye, büyümeye başlıyormuş. Sonunda başhekim, İnge Teyze'ye durumu şöyle izah etmiş: "Bu ur kendi kendini tekrarlıyor. Yapılabilecek tek şey, üç-dört ayda bir hastaneye geri getirip aynı ameliyatı tekrarlamak. Hidrosefali. Biz boşaltacağız, o yeniden dolacak... İyi huylu, ama böyle bu. Ne yaparsak yapalım, sonunu getiremeyeceğiz. İsterseniz taburcu edelim, evinize götürün, üç ayda bir geri getirin. Hem sizin için daha kolay ve daha az masraflı olur böylesi."

On beş yaşındaymış Aytaç...

İnge Teyze alıp evine götürmüş... Ona dini kitaplar hediye etmiş, başucunda oturup kendi okumuş, bakmış, gözetmiş, sevmiş, sondasını takmayı, kendi kendini bezlemeyi, kendi altını temizlemeyi öğretmiş... Ama bir süre sonra kalp krizi geçirip ölmüş... Allah'tan, o sırada Aytaç yeni bir ur ameliyatı için hastanede bulunuyormuş. Yoksa İnge Teyze orada ölmüş yatarken, Aytaç da burada susuzluktan ölüp gidermiş.

Ameliyattan sonra Aytaç'ı taburcu etmek istemiş hastane... ama nereye? İnge Teyze de yok...

Başhekim polisi aramış. İki memur gelip, Aytaç'ın kimlik tespitini yaptıktan sonra gitmiş. Bir sonraki gün, aynı iki memur geri gelmiş ve Aytaç'ı ambulansla alıp memleketine göndermek üzere AŞOT'a götürmüş. Orada, Balıkesir Bilmem Ne Seyahat'in şoförüyle muavinine emanet etmişler Aytaç'ı.

Demişler ki:

"Siz garaja girince polis noktasına gideceksiniz. Oradaki arkadaşların haberi var. Annesini bulduk. Çağıracaklar, anneye emanet edecekler."

Aytaç, AŞOT'ta, onca kalabalığın içinde, bir bankta tek başına yatıp dururken, kendine ucuz et arayan ve tesadüfen orada avlanmaya çıkmış, onu evvelki maceralarından tanıyan kulamparalardan biri sokulmuş yanına. Aytaç, ölse memleketine geri dönmek istemiyor. Adama yalvarmaya başlamış:

"Beni burdan götür, ne istersen yap! Hepsi bedava!"

Adam zaten sapık...

Balıkesir Bilmem Ne Seyahat'in şoförüyle muavini de yok ortada, bir punduna getirmiş, kendi sakat çocuğuymuş gibi kucaklayıvermiş Aytaç'ı, kalabalığa karışıp AŞOT'un önündeki taksilerden birine atarak tekrardan o mesire yerine götürmüş, yapacağını yapmış, ondan sonra da oracıkta kendi başına bırakmış.

Aytaç, ağaçların arasında kalmış...

O ağaçların arasında iş tutan dönmelerden biri görüp acımış çocuğa, "Korkma, ben sana sahip çıkarım," demiş, hakikaten de birkaç gün için sahip çıkmış. Çocuğun alt bezini almış ecza-

neden, yedek sonda torbası almış, bir de uydur kaydır tekerlekli iskemle ayarlamış. Ayrıca akıl öğretmiş:

"Her türlü hastalık var. Ölür gidersin de kimsenin haberi olmaz. Sana birkaç kutu da kaput aldım. Herifler bunları takmadan yanaşacak olurlarsa bağır. Nasıl olsa birileri gelir, gelmezse bile sen bağırınca onlar birileri gelir zannedip yola gelir. Tamam mı?"

Aytaç, işte öylece o mesire yerinde çalışmaya başlamış. Bir oğlan satıcısı tebelleş olup "Seni ben koruyacağım," deyinceye kadar da o dönme ciddi ciddi sahip çıkmış, kol kanat germiş çocuğa. Satıcı, becayişin sonrasında birkaç küçük oğlanla aynı eve yerleştirmiş Aytaç'ı. Sabahleyin gelip arabasıyla bunları mesire yerine bırakıyor, akşamleyin de toplayıp geri götürüyormuş. Aytaç, "Kışın ne yapacağız?" diye kara kara düşünürken, o satıcı bıçaklanmış. Aynı evde kaldığı arkadaşları vermiş haberi kendisine. "Patron öldü," demişler. "Akşama kadar çalışalım, biraz para tutalım, akşamleyin eve gider, ne yapacağımıza karar veririz. Belki de kendimizin patronu oluruz bundan sonra."

İşte benim telefon ettiğim galerici ile o gün tanışmış Aytaç.

Galerici, çoğu zengin tanıdıklarını aramış Aytaç için. Hepsinden de aynı cevap geliyormuş:

"O işe bizi karıştırma. Kirli işler bunlar. Adımız çıkar, rezil oluruz. Götür polise teslim et. Onlar ne yapacağını bilir."

Onun orasını galerici de biliyormuş, ama Aytaç, ölmekten korkar gibi korkuyormuş üvey baba eline düşmekten. "Zaten o beni öldürmesin diye kaçtıydım," diye ağlamaya başlıyormuş polis lafı her geçtiğinde. "Polisler benimle niye uğraşsın? Atacaklar bu sefer de polis arabasına, götürüp kendi elleriyle o adamın eline teslim edecekler. Ben normal bir çocukken gebertecekti üvey babam beni, şimdi hem sakat, hem de 'kötü' bir çocuk olarak gitsem ne yapmaz?"

Galerici, iki arada bir derede, kara kara düşünerek, bu arada da karısıyla her gün, her gece ciddi kavgalar ederek iki gün daha bakmış Aytaç'a. Sonunda, akıl verenleri haklı bulmaya başlamış.

"Çocuklarının ahlakını da bozar," diyormuş arkadaşlarının kimi.

Kimi,

"Ya evde kimse yokken, bu çocuk sağa sola telefon edip o sapıkları davet ederse?" diye gözünü korkutuyormuş.

"Bu yaştan sonra alt mı temizleyeceksin? Ya çoluğa çocuğa AIDS filan bulaştırırsa? Hiç düşündün mü? Bunların tükürüğü, teri... Mikrop yuvası hepsi de..."

"Evinizde ölüp kalsa polise nasıl açıklayacaksın?"

"Elin götü boklu ibnesi için, kaç senelik hayat arkadaşını kaybetmeye değer mi? O gün o mesire yerine gitmeyeydin, şimdi mutlu mesut yaşayıp gidiyor olacaktın. Gitmedin sayıver. Unut."

Konuşanların, akıl verenlerin hem hiçbirine hak vermiyor, hem de hepsine hak veriyormuş galerici. Hak vermiyormuş, çünkü önceki yedi kartvizit sahibi gibi bu çocuğu yeniden sokağa atmayı insanlığa sığdıramıyormuş. Hak veriyormuş, çünkü hepsi haklıymış bir taraftan. Özel bir bakımevine yatırmayı, her gün ziyaret etmeyi bile düşünmüş. Parasıyla değil mi? Ama normal "özel"lerin hiçbiri kabul etmemiş, kabul eden "özel"ler de aşırı derecede fazla para istemiş. Bunun işleri de o kadar iyi değilmiş. Her şeyi göze alıp evlat edinmeyi düşünmüş; düşün düşün, üçüncü gün kafayı yemiş, psikoloğa bile gidip danışmış. Psikolog şöyle demiş ona:

"Akıl vermeyeceğim, ama iki tane soru soracağım size:

Çocuklarınız babalarını tepeden inme bir kardeşle paylaşmaya hazır mı? Bu birinci sorum.

İkincisi:

Siz, ister istemez kendi çocuklarınızla ilgilendiğinizden daha fazla ilgileneceksiniz onunla, çünkü o daha muhtaç... Asla psikolojisi düzelmeyecek ve kaç yaşına gelirse gelsin kundaktaki bir bebek kadar yardıma ve bakıma muhtaç kalacak bir başka çocuk için, kendi çocuklarınızın psikolojisini bozmaya değeceğine inanıyor musunuz?

Karar sizin!"

Dönmüş eve, çocuklarına bakmış uzaktan. "Domuzlaşmış-

lardı," diye anlattı. "Kötüleşmiş, fesatlaşmış, kıskançlaşmışlardı. Tanınmayacak hale gelmişlerdi birkaç gün içinde. Psikoloğa hak verdim. Bir tarafta üç çocuk, varlıklarının sebebi benim, bir tarafta bir çocuk, o hale gelmesinde benim zerre kusurum yok. Doğmalarına sebep olduklarımı tercih ettim. Öbürü benim yüzümden doğmamıştı..."

Sonra almış Aytaç'ı bir gece, hiçbir itirazını, yalvarıp yakarmasını dinlememiş, polise götürüp teslim etmiş.

"Polis de işlemleri yaptıktan sonra gene AŞOT'a götürmüş olsa gerek," diye sürdürdü sözünü. "Sonrası gene aynı terane. Garajdan biri bunu alıp Hipodrom'un karanlık bahçesine götürmüş, işini görmüştür. Belki o, belki de bir başkası, taşıyıp o bulduğunuz çöplüğe bırakmıştır." Adam ağlıyor gibiydi. "Benim yapabileceğim bir şey yok Cengiz Bey," dedi. "Allah size kolaylık versin."

Telefonu kapattı.

Elimde ahize, aynalı telefon sehpasının önünde dikiliyor, kendi şaşkın suratıma bakıyordum. Yanaklarım sırılsıklamdı. Ağladığımı o zaman fark ettim. Hanım da yanıma gelmiş, sırtımı sıvazlayıp duruyordu.

"Bana bir setliç yapsana," dedim. "Mideme vurdu."

"O kadar kötü mü?" dedi, bir türlü yerine isabet ettiremediğim ahizeyi alıp kapatırken.

"O kadardan da kötü," dedim.

Setliçimi yaptı, sonra birlikte balkona çıktık, işittiklerimi anlattım ona. O da benim gibi ağlayarak dinledi. "Vah yavrum, vah kuzum!" deyip duruyor, hafif hafif dizlerini, avuçlarının içini dövüyordu. Tam ona ne düşündüğünü soracaktım, o ince sesi duyduk:

"Bakar mısınıız?"

Önce birbirimize baktık.

"Uyanmış," dedi Hanım. "Bize sesleniyor."

"O zaman gidip bakalım."

Odaya girdik birlikte. Aytaç, kafasını kaldırabildiği kadar kaldırmış, yüzünde utangaç, buruk bir ifadeyle bize bakıyordu.

"Benim altımın değişmesi lazım."

Dönüp karıma baktığımı görünce hemen telaşla devam etti:

"Yok yok... Ben kendim halledebiliyorum. Siz sadece beni banyoya götürüp yere bırakın, yanıma da bez torbamla biraz tuvalet kâğıdı koyun, yeter."

Kucağıma aldım hemen, banyoya doğru yürümeye başladım. Kötü kokuyordu, altını doldurmuştu, söylemeseydi de anlardık bu kokudan, ama insanlık ölmemişti daha, burnumu ellerimi kullanmadan tıkayabileceğim halde tıkamadım. İçime çektim, bir ömür çekeceğimi düşündüğüm o kokuyu. İçim kardı, göynüm bulandı.

"Sen benim çantamı niye karıştırdın?"

Nasıl bilebilirdi?

"Bunu da nerden çıkarıyorsun?"

Güldü. Halsiz bir gülüşü vardı.

"Koluna külotumu dolamışsın..."

Siyah külotunu bileğime doladığımı unutmuşum.

"Yok canım," dedim. "Öylesine. Hani sen uyurken senin için ne yapabileceğimizi araştıralım, kimliğin, nüfus cüzdanın, adres, telefon defterin falan... O bakımdan..."

"Hep öyle yaparlar," dedi. Bilgiç pozlarını takınmıştı gene.

Banyoya gelmiştik. Kapıyı açıp içeriye girdim. Ben şimdi bu çocuğu yere bırakıp sonra da kapının önünde bekleyecektim, öyle mi? Bu zavallı da pembe karoların üstünde kendi kendine debelenecek, kendi altını kendi açacak, kirli bezini kendi çıkartıp torbaya koyacak, sonra onu kâğıt kutusuna atacak, sonra kendi altını temizleyecek, sonra da kendi kendine giyinecekti, öyle mi?

Ve ben de, bir insan evladı olarak, onun içeride neler çektiğini bile bile kapının ağzında bekleyecektim, öyle mi?

Asla!

"Ben de içerde kalacağım," dedim. "Sana yardım edeceğim."

"Dünyada olmaz!"

Hanım arkamızda, elinde Aytaç'ın bez torbasıyla yürüyordu. Takdirle salladı kafasını.

"Olur yavrum, olur," dedi. "O senin baban sayılır. Utanma."

"Haayıırr!"

Boşboğazlık ettim:

"Utanacak ne kalmış Aytaç!.." deyiverdim. "Hakkındaki her şeyi öğrendik. Altı üstü, elin sapıklarının gördüğünü göreceğim."

Birden yaş doldu güzel gözleri.

"Pis!" dedi bana. "Çabuk yere bırak beni, kapıyı da sakın açma ben sesleninceye kadar."

Yediğim fırçanın etkisiyle kendime geldim.

"Pardon, pardon! Öyle demek istemedim."

Apar topar bıraktın onu istediği yere, sonra dediğini yapıp kapıyı örterek salona kaçtım. Hanım da arkamdan geldi.

"Aptal kafam!" deyip duruyordum.

"Üzme kendini," dedi. "İsteyerek demedin ya... Ağzından kaçtı."

"Bunu nasıl söyleyebildim!"

"Onu bırak şimdi..." dedi, dişlerini sıkarak. "Hangi insan, altını tutamayan böyle bir çocuktan zevk alabilir? Pislik içinde... Hey Allah'ım! Ne olmuş bizim insanlığımıza? Nereye gidiyoruz?"

"İyi ki çocuğumuz olmamış," dedim. Başını, hicranlı bir hareketle önüne eğdi. Kısır olan oydu, üzülmüştü.

"Pardon," diyerek kendimi affettirmeye çalıştım. "Bugün boşboğazlığım üstümde. Pot üstüne pot kırıyorum! Çok pardon!"

Gelip yanıma oturdu, elimi tuttu.

"Ne yapacağız Cengiz?"

Bana çok nadir olarak Cengiz derdi. Hep "Bey"... Ben de ona her zaman "Hanım" diye seslenirdim. Ne zaman ki birbirimize adımızla seslendik, o zaman çok ciddi bir problemimiz var demekti. Uzun yıllar evli kalan çiftlerin böyle parolaları oluyor.

"Birkaç ay bakacağız," dedim, hiç düşünmeden. "Kimse bulamamış ama, belki de biz buluruz bu durumun çaresini..."

Dalgın dalgın mırıldandı:

"Birkaç ay?.. Evet... tabii..."

Çok dalgındı ve de çok haklı. Aklından neler geçtiğini tah-

min edebiliyordum. Ne tahmini, adım gibi, kendi aklımdan geçenleri bildiğim gibi biliyordum. Benim aklımdan da aynıları geçiyordu çünkü.

"Endişelerine hak veriyorum," dedim, kısık bir sesle. "Sen de diğerleri gibi düşünüyorsun. Çocuğu bu halde evde yalnız bırakıp çıkamayız... Mecburuz, yanına bir telefon vereceğiz... Başına en ufak bir şey gelse, bir telefonluk mesafede olmalıyız ki koşup yardım edebilelim. Tabii, telefon bu... O galericiye dedikleri gibi, elinin altında bir cihaz... Hiç şakası yok... Artık nereleri arayacağını, kimleri bizim eve dolduracağını Allah bilir... O yolun yolcusu olmuş bir kere... Kötülüğüne değil, ama alışmış... O rezil işi kendi mesleği sanıyor... Bu şekilde bize yük olmadan yaşayabileceğini düşünebilir... Sonra, tabii bir de hastalık meselesi var..."

"Yok yok," diyerek sözümü kesti bizim hanım. "Senin kadar karamsar değilim ben. İyi bir çocuk o. Kimseyi çağırmayacaktır eve. Yalnız, şeyden endişe ediyorum ben... Ya birdenbire ağırlaşırsa? Ya biz hastaneye kaldıramadan başına bir şey gelirse?"

Şimdi benim iki şey yapmam gerekiyordu. Ya dairedeki uyanıkların damar suyundan gidip, "Ölüp kalsa kimseye anlatamayız. Ağır ceza mahkemelerinde sürünürüz. Ayrıca, otopsi yapıp oğlanın ne olduğunu öğrenirler; ihale bana kalır," demem, ya da, sabahtan öğlene kadar bir oda dolusu adama karşı tek başıma savaşıp, çarpışıp savunduğum "insaniyet" umdelerinin arkasında kapı gibi durmam ve "Ne olursa olsun kalacak burada! İnsanlık öldü mü Hanım?" demem.

Ama ben,

"Evet..." dedim, kuyruğu kıstırarak. "Hiç kimseye anlatamayız. Ölüp gitse, kedi ölüsü gibi bahçeye gömecek halimiz de yok... Bunun burada kalmayacağı muhakkak. Polis gelecek, adliyeye sevk edecek bizi. Mahkemelerde sürüneceğiz. Bir de otopsi yapacaklar... Düşünmesi bile yüz kızartıcı bir suçla yargılayacaklar beni ayrıca..."

"Gidecek mi yani?"

"Yok... Ama üç ay fazla gelecek bize. Fazla ağır gelecek. Ge-

ne de, bir çaresine bakıncaya kadar, hiç olmazsa on-on beş gün kalması lazım bizimle."

"Tabii..." dedi Hanım gene. "On-on beş gün." Sözü hak verir gibi, ama sesi çok tereddütlüydü.

Nedense ben söylerken normal, hatta kısa gelen zaman, hanım söyleyince anormal uzun geliyordu kulağıma.

Başka dertlerimiz de olacaktı. Hanım'ın annesine, babasına nasıl açıklayacaktık? Hadi onları bir süreliğine yalandırdık, kandırdık diyelim, konu komşuya, hadi onu da geç, ev sahibine ne diyecektik?

On-on beş gün?

Çok uzun!

"On gün olmasa bile, en azından bir haftalığına..."

"Tabii... Bir haftalığına... O arada, inşallah bize bir şey olmasın. Yoksa, bakmak, kahrını çekmek sorun değil. Sevap bile. Seve seve bakarız tabii... de... yani..."

Ne demek istediğini gayet iyi anlamıştım. Gene de sordum:

"Yani?"

"Diyelim, bizim başımıza bir iş geldi... O zaman ne olacak? Yarın akşam ikimiz birden kalp krizi geçirdik, ölüp gittik diyelim. Çocuğu da zoraki bir ölüme mahkûm etmiş olmayacak mıyız? Ne yapar? Kime gider, kimden yardım ister, suyunu nasıl içer? Onu düşünüverdim birden."

Çok haklıydı. Her ne kadar söyledikleri matematik mantığa yüzde doksan dokuz aykırı olsa bile, yüzde bir ihtimal vardı gene. Çok hassas hareket etmeliydik. Sözkonusu olan genç bir çocuğun hayatıydı. Kurtaracağız derken ölümüne sebep olabilirdik. Hiç de yabana atılacak bir ihtimal sayamayacaktım bunu.

"Tamam canım," dedim. "Canını sıkma sen. Üç, bilemedin dört gün içinde bir hal çaresi buluruz."

"Buluruz buluruz," dedi, sonra tekrarladı: "Üç-dört gün daha... İnşallah o arada evimize gelip giden konu komşu, hısım akraba çocuğun kız gibi hareketlerinden bir şeyler çıkarmaz. Yoksa rezil oluruz. İnsan içine çıkamayız bir daha."

Öff!

Bir de o vardı, değil mi?

Ne derdik eşe dosta biz? O eş dost ki, eve kedi alsak yarısı ayağını keserdi. Hepsi pimpirikli, hepsi birbirinden huylu.

"Her neyse..." dedim, sinirlenerek. Ona değil, çaresizliğimize sinirleniyordum. "Bu gece kalsın da, yarın bakarız."

"Yarına kadar burada mı kalacak şimdi?" diye sordu, kendi kendine konuşur gibi. Bana sormuyordu, durum değerlendirmesi yapıyordu, biliyorum. Bir gece, aslına bakarsan o kadar uzun bir zaman dilimini ifade ediyordu ki! "Gece" deyip geçeriz, bir de böyle bir tehlike ile aynı çatı altında düşün bakalım o iki hecede üfürüverdiğin meşhur "gece"yi... Dile kolay!

Ne yapacaktık biz?

Hay "bakmaz" olaydım!

"Ne yapalım peki?"

"Şeyy.." dedi, "Aslında sen de biliyorsun ne yapmamız gerektiğini..."

Başımı önüme eğdim. Biliyordum ve yapacaktım.

"Bakar mısınıız?"

Kalkıp baktım. Çocuk, işini halletmişti banyoda ve benim onu kucaklayışımdan, adeta bağrıma basarak, adeta özür dileyerek, adeta beni bağışlaması için yalvararak odaya taşıyışımdan, hakkında verdiğimiz kararı hemen hissetti.

"Ben sana demiştim," dedi.

"Ne demiştin?"

"Sen de beni atacaksın başından. Demedim miydi ben sana?"

"Bunu da nerden çıkartıyorsun canım? Başından atmak ne kelime? Biz, senin iyiliğin için kafa patlatıyoruz saatlerdir burda." Kanepeye bırakıp karşısına geçtim. Gözlerine bakarak konuşacaktım ama yapamadım. Alay ederek bakıyordu yüzüme. Dişleri inci gibiydi; bana testere gibi geliyordu o anda.

"Bak Aytaç.." dedim. "Bakarız sana bakmasına ama..."

"Geç bunları..." diyerek, burnunu dizlerinin arasına gömdü. "Konuşma! Beni götürüp işyerime bırak, başka bir iyilik istemiyorum senden."

Müjgân, yanıma gelip oturdu. Gözleri yaşarmıştı. Ben de koyverdim suyumu selimi.

"Timsah ailesinin gözyaşları!" dedi, acımasızca.

Müjgân hıçkırdı.

"Yavrum..." dedi, yumuşacık sesiyle. "Bize de hak vermen lazım. Şimdi seni evimize alsak kime ne diyeceğiz? Nasıl açıklayacağız? Yarın kapımıza polis dayansa, küçük bir çocuğu alıkoymaktan bizi tutup karakollara götürse... di mi?"

Aytaç ağır ağır, çok zorlanarak kaldırdı kafasını, sırtını dikleştirebildiği kadar dikleştirdi.

"Sizden bir tek iyilik istiyorum," dedi. "Beni sakın memleketime göndermeye kalkmayın. Götürün, bağlık bahçelik bir yere veya aldığınız yere bırakın, ama memleketime göndermeyin... Üvey babam öldürür... Böyle de olsa yaşamak istiyorum ben... Hem zaten o işi yaparken hissetmiyorum bile... Felçliyim ya... Hiç acımıyor ki..."

Tıkanmışım, bağıra bağıra ağlayarak sözünü kestim:

"Ne demek 'hissetmiyorum'? Galericinin dedikleri kalmış aklımda, onları sattım:

"Tenezzül seviyesini senin durumunda bir çocuktan faydalanmaya kadar indirmiş alçakların, sana daha kötü şeyler yapabileceklerini de mi görmüyorsun?"

Bana acı acı güldü:

"Senin yaptığından daha kötü ne yapabilirler ki?" dedi.

Müjgân katıla katıla ağlamaya başladı.

"Ne demek?" diye feryat ettim. "Ben sana ne kötülük yaptım? Evimin kapısını açmadım mı, getirip karnını doyurmadım mı?"

İncecik sesiyle bağırdı bana:

"O kadarını, bezimi sıyırdığım zaman benim alt kısmım da yapıyor amca!" Sonra normal sesiyle devam etti: "Sen bana umut verdin, sonra da elimden aldın onu. Daha kötü ne yapabilirdin ki?"

Donakaldım. Ağlıyor muyum, bağırıyor muyum, bilmiyordum.

Bizim hanım her zaman söyleyecek bir iki söz bulur.

"Ben sana söyleyeyim ne gelir..." dedi. O da azarlar gibi konuşuyordu artık. Benim üzülmeme dayanamazdı hiç. "Seni diri

diri doğrayıp organlarını çalarlar. Bir köşede günlerce acı çekerek ölmek için dua edersin... Daha sayayım mı?"

"Sayma," dedi Aytaç. "Sizden öncekiler yeteri kadar saydı... İnge Teyzem hariç. Çok rica ediyorum, beni bir an önce götürün burdan. O çöplüğe geri bırakın."

Taşlaşmıştım. Sesim soluğum çıkmıyordu. Belki nefes bile almıyordum artık. Nasıl yapabilirdim bunu? Nasıl götürüp de o çöplüğe geri bırakabilirdim? Bırakmak için mi almıştım?

Bakmamak için mi bakmıştım?

"Asla!" diye bağırdım. "Ağlasan da zırlasan da kendi elimle memleketine göndereceğim seni. Hiç olmazsa anandır, şefkati, merhameti hepimizinkinden başkadır. Buradaki hayvanların eline bırakamam seni. Üvey baban için de boş yere endişeleniyorsun. O zamanlar sağlıklıydın tabii, yaramazlık falan yapıyorsundur da ondan dövmüştür adam seni... Şimdiye o da yaşlanmıştır, aklını başına toplamıştır..."

"Sakın!" diye bağırdı.

"Hiç yalvarma!" dedim. Sesim buz gibi çıkmıştı. Odayı terk edip onu Müjgân'la baş başa bıraktım. Kapıyı çekip çıkarken Müjgân'ın, "Yavrum, niye böyle yapıyorsun? Biz sana iyilik yapmaya çalışıyoruz," dediğini duyuyordum.

Hemen Hüseyin'i aradım.

"Sen haklıymışsın," dedim. "Arabaya atla, bize gel. Bir insanlık yapacağız."

"Hayrola?"

"Sen gel. Görürsün gelince."

Sonra o galericiyi aradım. Adam, Aytaç'ın annesinin telefonunu verdi bana. Numarayı çevirdim hızlı hızlı. Kadın hemen çıktı. "Olmaz. Göndermeyin. Ben bakamam," dedi ama, ısrarlarım ve avaz avaz insanlık nasihatlerim karşısında fazla direnemedi.

"Peki..." dedi sonunda. "... Gönderin bari."

İş tamam gibiydi. Odaya geri döndüm, Hüseyin gelinceye kadar Aytaç'a biraz daha gözdağı verdim:

"Kuduz bir köpek ısırabilir. Sen, kudurmuş bir insan nasıl acı çeker, bilir misin? Sadistler vardır. Gelirler gece vakti, etin-

den et keserler. Bu hayat böyle gitmez! Aklını başına topla! Ya manyağın biri gelip de suratına bir şişe kezzap atarsa? O zaman nasıl iş tutacaksın?.. di mi?"

"Pis!"

"Sen öyle san, ama biz sana büyük bir iyilik yapıyoruz. Hiç olmazsa sen gittikten sonra içimiz rahat edecek. Emin ellerde olduğunu bileceğiz. Sana telefon bile ederiz ara sıra."

"İstemem. Etmeyin!"

Hüseyin geldi az sonra. Kapının arkasına kıstırıp ayaküstü anlattım durumu. "Ben sana dediydim," demeyi ihmal etmedi tabii, ama kolları sıvadı derhal. "Hadi o zaman, hadi," dedi.

Hemen harekete geçtik.

Direnemeden, sadece incecik kollarıyla çırpınıp küçücük elleriyle yüzümüze tokatlar atarak, ağzında biriktirebildiği kadar tükürük biriktirip yol boyu suratımıza, ensemize, kafamıza tükürerek AŞOT'a kadar paket halinde geldi bizimle Aytaç. Bütün saldırıları banaydı; Hüseyin'e kazara isabet ediyordu şamarlar veya tükürük zerreleri. Bana, sadece bana!

Aldırmadım.

Kurtuluyordum neticede. Büyük bir belayı savuşturuyordum. Olacaktı o kadar ceremesi.

Planımızı iyi yapmıştık. Ben, gidip Balıkesir Bilmem Ne Seyahat'ten "insanlık namına" arka beşli koltuğu alıp parasını öderken, Hüseyin arabada oturup bekledi beni. Böylelikle Aytaç, durumuna uygun, yata yata gidebilecekti Balıkesir'e. Yata yata olmasa da, burnu dizlerinin arasına düşmüş, yarı yata, yarı otura...

Arka beşliyi akıl ettiğim ve de bir tek kişi için gözümü bile kırpmadan beş koltuk parası ödediğim için kendimle iftihar ediyordum. Herkes yapmazdı bu kadarını. "Benim!" diyen insan evladı yapmazdı.

Büfeden tost yaptırıp bir de ayran aldım, arabaya geri koştum. Yarım saatimiz vardı daha. Aytaç ayranı üstüme döktü, tostu da kafama attı, eğildim, Hüseyin'e isabet etti.

"Yapmayın! Beni oraya göndermeyin!" diye yalvarıyordu aralıksız.

Gönderecektik.

Once kırık tekerlekli iskemlesiyle spor çantalarını taşıdım otobüse. Evden çıkmadan önce annesi olayları bilmesin diyerek, çantadaki bütün sabıka kayıtlarını temizlemiştik. Prezervatifleri ve renkli donları kastediyorum. Tabii Kitab-ı Mukaddes ve "Genç Doktor'un Hatıra Defteri"ni de. Ayrıca Hüseyin'in eve gelmesini beklerken bizim hanım ucuzluk mağazasına kadar gidip birkaç tane normal erkek iç çamaşırı almıştı. Çantadaki eksikleri bunlarla tamamlamıştık.

Sonra muavini kolundan tutup bir kenara çektim, eline biraz para sıkıştırdım. "Hasta bir çocuğumuz gelecek," dedim. "Sana emanet. Arka beşli koltuk onun. Gider gelir ilgilenirsin. Balıkesir'de annesi falan gelip teslim alacak. İyi bak çocuğa. Tamam mı?"

"Tamam Abi. Sen bana emanet et, gerisine karışma."

Gönderecektik Aytaç'ı.

Niye çoğul konuşuyorum?

Gönderecektim!

Arka beşliye bindireceğimiz zamana kadar sövüp saydı bana. Sövdü dediysem, "Pis!" diyordu, başka bir şey değil. Tam otobüse kadar getirmiştim ki iki eliyle kuvvetlice ittirdi beni. Hüseyin'i işaret etti:

"Beni bu bindirsin. Sen otobüse binme."

Çok ağırıma gitti, ama daha fazla dikkat çekmeyelim diye kabul ettim. Zaten herkes toplanmış bize bakıyor... Bir kere, Hüseyin, insanlık bahsi açıldığı zaman benim yanımda yaya kalır, mesela yolda bir baygın yatan görse, yanından basar geçerdi, dönüp bakmazdı bile. Ben bakardım hiç olmazsa, ama çocuk ne bilsin?

Hüseyin, kucağında Aytaç'la arka beşlinin oraya çıkarken, ben ıslanan gözlerimi önüme devirdim. Gene de görebiliyordum etrafımda olup biteni; herkes dönüp dönüp ona bakıyordu. O kadar temiz yüzlü, o kadar güzel bir çocuktu ki. Kafamı hiç kaldırmadımsa elli sefer kaldırmışımdır, içimden, "Bakar mısınız?" diye ağlayarak.

Bir defa olsun dönüp "bakmadı" bana.

Şoför bininceye kadar kıpırdamadık yerimizden. Hüseyin,

birkaç defa bir şeyler söyleyecek oldu, taş gibi sessiz kaldığımı görünce vazgeçti.

Muhakkak tekrara düşecek, eyyamcılık edecek, "Sana söyledim ama dinlemedin," diyecekti izin verseydim, başka ne desin? "İnsanlık etmek o kadar kolay değil," falan diyecekti. "Ya hiç girişmeyeceksin, ya da giriştin miydi sonuna kadar götüreceksin. Bak, yük gibi atıverdin sırtından. Halbuki o çöplükte bırakmış olsaydın, belki senden daha hayırlı biri gelip bulacaktı onu."

"Kes sesini Hüseyin!" diyecektim ben de o zaman.

Sanki deminden beri konuşuyormuşuz gibi elini kaldırarak, "Yok arkadaş!" dedi birden. "Ben daha fazla dayanamayacağım."

Yanımdan koptuğu gibi, hareket etmek üzere olan otobüse atladı, bir çırpıda kucakladı Aytaç'ı, aşağıya indi.

"Ne yapıyorsun lan sen?"

"Konuşma, vicdansız! Çabuk eşyalarını al çocuğun."

Muavin, tepemize dikilmiş bize bakıyordu.

"İnsanlık etmek o kadar kolay değil," dedim Hüseyin'e. "İyi düşün. Boş yere umut verme çocuğa."

"Merak etme," dedi Hüseyin. "İnsanlığın ne olduğunu senden öğrenecek değilim. Sen şu eşyaları alıyor musun, almıyor musun?"

Muavine işaret ettim, o da bagajı açıp üç torba, iki spor çantası bir de iki parçaya bölünmüş tekerlekli iskemleden mürekkep eşyaları yere indirdi.

Kafamı kaldırıp Hüseyin'le onun kucağında kikirdeyip duran Aytaç'a baktım bir an. Aytaç da bana bakıyormuş.

"Pis!" dedi.

Yaklaştım.

"Bak Hüseyincim... Çoluğun çocuğun var... İyi düşün kardeşim. Ya sabahleyin iki polis gelir de..."

Hüseyin, yanımdan geçip garajın çıkış kapısına doğru yürümeye başladı. Peşinden bir süre bakıp eşyaları yüklendim, koşturdum. Beni AŞOT'un park yerinde piç gibi bırakıp, arka koltuğa uzattığı Aytaç'la gaza basıp uzaklaştı, gecenin karanlığında yitti gitti. İnsan bari eve kadar bırakır!

İki hafta işe uğramadı arkadaş. O arada, defalarca telefon et-

meme rağmen açılmadı telefonu. Kalkıp üç sefer de evine gittim, kapı duvar. Merak içindeydim, tıpkı mesai arkadaşlarım gibi. Müdüre çıktık. Hüseyin'in senelik iznini kullandığını söyledi adam. Hikâyeyi belki seksen defa anlatmıştım mesaidaşlarıma. Herkes bana hak veriyor, hepsi Hüseyin'in enayiliğine yanıyordu.

Üçüncü haftanın ortasında çıkıp geldi bizimki. Yüzünde güller açarak girdi daireye. Hemen toplaştık başına.

"Sonunda bitti," dedi.

Hava atarak baktım arkadaşlarıma.

"Biz sana dedik ama dinlemedin."

"Onu evlat edinmeye karar verdik," dedi, göğsünü gere gere. "Şimdilik bakıcı aile olmamıza izin verdiler. Üç sene boyunca teftiş edecekler ara sıra. O zaman zarfında fire vermezsek yasal evladımız olacak Aytaç. Bir görseniz, o kadar güzel bir çocuk ki. Akıl kutusu, akıl! Bizim hanım bayılıyor."

Düşüp bayılmışım.

Emekliliğime az kalmıştı. Gene de Müdür'e çıkıp başka bir daireye tayinimi istedim. Talebim hemen kabul edildi. İki sene boyunca Hüseyin'in yüzünü görmeyeyim diye her sabah yolumu değiştirerek gidip geldim işe. Bütün daire onu konuşuyordu. Emekliye ayrıldım, bir sene sonra da Aytaç'ın yasal babası olduğunu öğrendim itin.

AŞOT'un karşısındaki otobüs durağından bir daha hiç binmedim otobüse. Ta Beşevler'e kadar yürüyüp oradan bindim emekli olduğum güne kadar. Şimdi AŞOT AŞOT değil, o açık kavşak açık kavşak değil, açık çöplük bile artık "çöplük" değil, ama nasıl ki Kâzım Karabekir Caddesi Kâzım Karabekir Caddesi ise, ben de oyum... O incecik "Bakar mısınız?" çağrısını duyunca kasten AŞOT'tan tarafa bakan kel kafalı, koca götlü pezevenk! Hatta o bile benden daha iyi bir insan... Hüseyin'in dediği gibi, belki kafamı çevirip yürümüş olsam, benden daha hayırlısı bulacaktı Aytaç'ı...

Neyse ki öyle oldu...

Ben kafamı çevirmiştim, Hüseyin buldu onu.

Fuat, Şehnaz'a şöyle bir baktı. Onun da ona baktığından adı gibi emindi, ama kız, uzun saçlarını önüne döktüğünden, bakmıyormuş gibi duruyordu. "Bak, gidiyorum ha!" dedi, kapıya doğru ilerlerken.

Şehnaz, Fuat'a bakmıyordu sanki, ama öne döktüğü saçlarının arasından baktığı tek bir şey varsa o da Fuat'tı.

"Git!" dedi, sesindeki yanmayı saklamaya çalışarak.

"Sen bilirsin," dedi Fuat. "Yarın sen evde yokken gelir, eşyalarımı toparlarım."

Şehnaz, tel tel saçlarının arasından öfkeyle mi, nefretle mi olduğunu bilemediği bir duyguyla süzdü Fuat'ı.

"Ne halin varsa gör!" dedi düşmanca.

Fuat, tek kelime etmeden geçirdi ayakkabılarını ayağına, giymek için uğraşmadı hiç. Seke seke uzandı sokak kapısının tokmağına, seke seke açtı, seke seke çıkıyordu ki, Şehnaz bu manzarayı, bu sefer sahiden de görmemek için kafasını öne eğdi, uzun saçlarını karartma perdesi gibi düşürdü gözünün önüne. Kendini sıkarak, diş gıcırdatarak bekledi o sesi, ama başka bir ses geldi:

"Seni seviyorum!"

"Madem ki seviyorsun, ispat et!" diye bağırdı oturduğu yer-

den. Bir taraftan da az sonra ağzından çıkacak kelimelerden korkuyordu.

"Nasıl ispat etmemi istersin?"

"Seviyorsan gidersin." Korka korka da olsa söylemişti.

Yeniden kulak verdi ve o sesi duydu bu defa:

Çaaattt!

Kapının kapanma sesi, ne zamandır gitme sesi değildi. Gitme sesi nasıl oluyormuş?

Çaattt!

Saçlarını geriye attırdı nihayet. Artık görebilirdi yalnızlığını. Ceviz kapıya delecekmiş gibi baktı, gözyaşlarını koyverdi.

"Hayvan!" diye hıçkırdı. "İt! Eşşek! Eşşoğlueşşek! Sahiden de gitti! Piç!"

Bir süre, Fuat'ın ayak seslerini duymaya çalışarak oda kapısına bakmaya, duyabileceği sesleri bastırmasın diye daha alçak perdeden sövüp saymaya devam etti, sonra yerinden fırladı, koridora çıktı, topu topu beş metre ötedeki sokak kapısının tokmağına dişi bir leopar gibi atladı. O an tek dileği vardı; Fuat oralarda bir yerde, üzgün, süklüm püklüm bekliyor olsun, o da onu bağışlarmış gibi horlayarak çağırsın geri.

"Gir!" desin. "Gir! Gidemeyeceğini biliyordum. Gir, başımın belası!"

Kapıyı, eski bir gazeteyi yırtar gibi açtı.

Kimse yoktu görünürde.

"Resmen koşa koşa gitmiş alçak!" diye söylendi dişlerinin arasından. "Yangından mal kaçırır gibi!"

Ama yok! Bu kadar kısa sürede, koşmuş bile olsa sokağın ucuna gelemezdi o ayı. Sokak lambasının ışıttığı kısımları gözüyle takip ederek kaldırımın her iki tarafını da santim santim inceledi. Yok! Yoktu işte!

"Depar atmış adi!"

Geri çekildi; az bekleyip birdenbire tekrar çıktı kapının önüne, gene bakındı sokağın bir ucundan diğer ucuna, gene göremedi sevgilisini.

"Utanmaz rezil!"

Eve girip kapıyı çarptı.

"Ben sana gösteririm!"

Mutfağa koştu, çaydanlığın altını yaktı. Kararını vermişti. Sabah ilk iş, bir anahtarcı bulup kapının kilidini değiştirecek, o adi herife dünyanın kaç bucak olduğunu gösterecekti. Öğlene doğru gelecekti o yavru, anahtarlarını şakkıdı şukkudu sallaya sallaya kapıya yaklaşacaktı, sokacaktı deliğe, belki sokamayacaktı bile, mosmor olacaktı anında, görecekti nasıl terk ediliyormuş.

"Öyle terk edilmez anacım, böyle terk edilir!"

Görsündü bakalım, nasıl oluyormuş.

Gözü, sehpanın üstündeki Marlboro paketine gitti.

"Sigarasını da unutmuş salak!"

Aldı paketi eline, evirdi, çevirdi, kokladı.

"Hep böyle yapardı hayvan! İçmeden önce fırt fırt koklardı. Ne anlarsa! Tütün işte. Altı üstü yanmamış tütün. Yok efendim şarap gibi kokuyormuş da... Kaç sefer söyledik; hikâye bu şarap meselesi... Hiç!.. Hayvan!.."

Sessizce ağlamaya başladı yeniden. Paketten bir sigara çıkarttı, sümüğüyle ıslanmış dudağına iliştirdi, mutfağa gidip çaydanlığın altına eğildi, yaktı.

"Fuat olsa..." hıçkırdı. "Şimdi oturduğu yerden ahkâm keserdi: "Yakacaksın kız saçlarını!"

"Görmüyor musun? Tutuyoruz ya işte!" derdim ben de."

Saçlarını, bir eliyle ensesine doğru toparlayıp sıkı sıkı tuttuğunu fark etti. İç çekti. "Hep benim yüzümden," dedi, homur homur. "Kızdığım zaman illa ki kırıp dökeceğim. Hiç alttan alma huyum yok. Gözüm dönüyor, incittiğimi bile bile devam ediyorum. Az hayvan değilim ben! Az anladığın değilim!"

Bir değil, iki değil, üç değil; her zaman böyle olurdu kavgaları. Yüzde yüze yakın ihtimal, kabahat Şehnaz'dadır, Fuat da lafı karnında tutmasını hiç beceremez, dambır dumbur söyleyiverir, bunun üzerine Şehnaz kafayı yer, saldırmaya başlardı. Fuat'ın da huyu pisti ama. Lafını söyler, sonra mezar gibi sessizleşir, yetmiyormuş gibi bir de şirin şirin gülümser, aklınca Budist sükûneti sergiler, söyleyeceğini söyledi, eleştireceğini eleştirdi ya artık, "Boş ver be, değmez," der durur, kızı sinirinden kudurturdu. Hayır, bir laf daha etse, kavgayı sürdürse, ağır ko-

nuşsa, hatta sövse iyiydi herif... Ama yok! Buz gibi susacak, öldürsen kavga için açmayacaktı ağzını artık.

Çıldırırdı Şehnaz.

Allahım, kapılar mı çarpılmazdı, bardaklar mı atılıp kırılmazdı, kasten gürültüler mi çıkarılmazdı, küçük dile parmaklar atılıp odanın ortasına mı kusulmazdı, fenalaşmış rolleri mi kesilmezdi, ağlama krizlerine mi girilmezdi...

Artık ne istersen say... Rezaletin bini bir para.

Sokak kapısının oradan bir ses duyar gibi oldu, hemen ağzını burnunu siliverdi bluzunun eteğine.

Bekledi.

Üstünü başını düzeltip oralı değilmiş gibi dikilmeye başladı çaydanlığın başında. Sanki kim gelmiş, kim gitmiş önemi yok da, o oraya şöyle güzel bir keyif çayı demlemek için gelmişmiş. Doğrusu ya, hiç istemezdi Fuat'ın onu böyle mağlup görmesini. Gitmek isteyen o değildi çünkü, göndermek isteyen buydu, hatta kovan bu. Şimdi gelecek, perişan halini görüp, "Ne o? Pek mi pişman oldun?" diyecek, ondan sonra anlat anlatabilirsen!

Az daha bekledi.

"Şimdi çıngır mıngır açıp da girse içeri, suratına bakmasam... O tabii bir şeyler diyeceğim diye bekler... ağzımı açmasam... Şişse kalsa... Gayet soğukkanlı, hatta soğuk davransam?"

Az daha bekledi.

"Ooo?" desem, küçümsemiş gibi. "Beyefendi? Ne has? Hangi rüzgâr attı sizi buraya?"

Az daha bekledi.

"Gelsene işte hayvan!"

Gene hıçkıracaktı, kendini tuttu.

Çaydanlık fokurduyordu. Demliği kaldırıp lavaboya boşalttı, musluğu açtı, yıkayıp temizledi. Raftaki çay kavanozunu indirdi ardından, üç çorba kaşığı çay koydu temiz demliğin içine, üzerine de kaynar su doldurdu.

"Şimdi burda olaydı beyefendi, ahkâm keserdi gene: "Şu çayı lavaboya boşaltma yav! Tıkanıyor ikide bir."

"Lavabo değil o; eviye eviye."

Böyle de erkek az görülmüştür yani. Herif erkek değil, müşkülpesent bir ev kadını. Evin serkeş, vurdumduymaz erkeği ise Şehnaz sanki.

Diş macunu tüpünü ortasından kim sıkar?

Şehnaz.

Kim bozulur bu işe?

Fuat Bey...

Ekmeği kıtırından kim dişler fare yemiş gibi?

Şehnaz.

Kim kızıp vıdı vıdı eder?

Fuat Bey...

Pis kokulu Maltepe'yi kim içer?

Şehnaz.

Kim rahatsız olur, yanmış gazete gibi kokan o sigaradan?

Fuat Bey...

Gazete deyince; kim parça pinçik ede ede okur gazeteyi?

Şehnaz.

Kim uğraşır düzeltmek, sayfalarını yerli yerine yerleştirmek için? Kim dırlanır durur, "Yav şunu adam gibi okusana!" diye?

Fuat Bey...

Kim döke saça yemek yer? Kim külünü yere silkeler sigaranın? Kim çoraplarını, kıyafetlerini ortalık yere fırlatıp atıverir eve girer girmez? Kim beş bardak çay içmek için beş tane bardağı bulaşık eder?

Şehnaz tabii... Hep Şehnaz.

Kim derler toplar ortalığı? Kim yıkar bulaşığı? Ütüyü kim, yemeği kim yapar? Kim katlar da kaldırır dağınık giysileri?

Sormaya ne hacet? Fuat, Fuat, Fuat... Bey... Fuat Bey...

Sigarası yaldızlı... Dönüp, eviyenin içine tükürüverdi ağzında tükenip gitmiş Marlboro'yu.

"Beyefendi olsaydı kızardı şimdi... "Lavaboya tükürme şu izmariti yav! Zaten demliğin içindekini de oraya boşaltmışsın..." İç geçirdi. Ağlamaklı ağlamaklı sırıttığını fark etti. Az önce bir ses duyup ümitlendiği sokak kapısına doğru sarsak sarsak, ağır aksak ilerlemeye başladı.

"Şimdi orada olsa... Ben kapıyı açınca kızarıp bozarsa... 'Se-

nin gidemeyeceğini biliyordum zaten,' der gibi tepeden bir baksam şöyle, sonra arkamı dönüp içeri girsem, gece boyunca ağzımı açıp tek kelime etmesem ondan sonra... Çıldırtsam ineği... O beni nasıl çıldırtıyor?"

Açtı kapıyı.

Sokak, kendi yalnızlığı gibi duruyordu aynı: Pişman ve aptal.

"Allah benim belamı versin!"

Geri geri girip kapıyı iteledi. Son anda atılıp yakaladı ağır kanadı. Fuat'ın yüzüne çarpmış olmaktan korkuyordu sanki. Ondan korkmuyor idiyse bile, olur da bir yerlere saklanmıştır, sinmiş gözetliyordur, kapıyı öyle çarptığını görüp, duyup, geri dönmekten vazgeçer diye korkuyordu belki. Bunu kendine itiraf etse miydi? Etmedi etmesine, zayıflık olurdu o kadarı artık, ama her ihtimale karşı yavaşça, ses çıkarmadan, hatta nazikçe, birini uğurlarmış gibi örttü.

Çıtırt.

Ne kadar zamandır beraberdi bunlar?

Ooo, çok.

Peki, ne kadar zamandır yalnızdı Şehnaz?

Üç dakika? Beş dakika? Hadi bilemedin, on dakika? Peki, niye bu azami on dakika, asgari birkaç seneden daha uzun geliyordu şimdi? Dur hele! Bunun yarını da vardı... Eğer Fuat harbiyse, esastan da "kesin olarak" çekip gittiyse, öbür günü, gelecek haftası, bir sonraki ayı vardı.

Ne yapacaktı onsuz?

"Manyağım ben! O kadar titiz, o kadar hassas, o kadar derli toplu, o kadar ince ruhlu, o kadar güzel bir adam bu kadar incitilir mi?"

Neydi?

Canı sıkkın gelmişti işten gene. Gene tertemiz, bal dök yala bulmuştu evini. Fuat'ı gene güler yüzlü, gene ışıl ışıl, gene orada, gene elini tutmaya, gene kucaklamaya, gene göğsüne yatırmaya hazır bulmuştu.

Kendi moralsizdi, onu gene moralli, kendi suratsızdı, onu gene güleç, kendi mosturası bozuktu, onu gene güzel, kendi dünya âleme düşmandı, onu gene her şeye dost, kendi soğuk-

tu, onu gene sıcak, kendi kaskatıydı, onu gene yumuşacık, kendi gıcıktı, onu gene hoşgörülü bulmuştu. Asıl tepesini attıran buydu galiba.

Bu mu?

Bunlar bunlar!

Öbek öbek, yığın yığın, saymakla bitmeyecek kadar fark.

"Boş ver be Şehnaz. Takma kafanı bu kadar."

"Uzaktan konuşması kolay tabii. Sen benim işyerinde ne çektiğimi bir bilsen."

"Ama olur. Herkes bir şeyler çeker. Her gün, herkesin canını sıkan bir şeyler olur. Bir tek senin başına gelmez ki terslik. Nasıl bakarsan öyle görürsün dünyayı. Kötü baktığın için kötü görüyorsun; aslında kötü olan bir şey yok. İyi bak, iyi olur her şey. Bir kere denesen ne kaybedersin?"

"Deneyemem efendim! Utanmasan paranoyak diyeceksin, dilin varmıyor."

"Canım; ne münasebet!"

"Hadi hadiii... Attırma tepemi durduk yerde!"

Genelde bu minval üzere sürer giderdi konuşma. Şehnaz dırlandıkça dırlanır, herifin iki kelime fazladan etmesine izin vermez, verecek olduğu zaman da onu değil kendi kafasının içini dinler, kendi kuruntularından kendi sabır taşı çatlar, nitekim, sanki onaymış gibi, ama esasında içine, içinin gürültüsüne dayanamayıp bağırır, çağırır, susturur, lafını ağzından alıp alıp kendi aklına geleni sokurdanır, herif de tatlı tatlı gülümser, ellerini kaldırıp teslim işareti yapardı.

"Tatlım, bir dakika izin versen kendine, aslında bayağı rahatlayacaksın."

"Rahatlamam efendim!"

"Rahatlarsın güzelim, rahatlarsın balım... Bir dakika izin ver kendine."

"Vermem. Veremem. Ben senin gibi pembe gözlük kullanamıyorum. Kusura bakma. Dokunuyor bana, konjoktivit yapıyor."

"Sen de kusura bakma ama, senin konjoktivitin, hayata bu kadar negatif bakmandan kaynaklanıyor. İsli bir camın ardından bakıyorsun, sonra da 'Her şey ne kadar karanlık!' deyip,

gözlüğe kızacağın yerde o baktığın şeylere kızıyorsun. Pembe gözlük takma, tamam, ama siyah gözlük de takma."

"Yok yaa!"

"Peki, şöyle yap... Sadece bir dakika için iyi şeyler düşünmeye çalış. Hiç mi iyi şey yok hayatında?"

"Yok tabii."

"Vardır vardır. Düşün, bulursun. Bak nasıl çabucak geçecek sinirin o zaman. Rahatlayıvereceksin."

Vardı tabii iyi şey. Olmaz olur mu? Fuat vardı, daha ne olsun. Onu düşünür, pis bir Maltepe yakarak ve elbette saatinin saniye göstergesine bakarak Fuat'ı düşünürdü Şehnaz.

O kadar.

Hiç de rahatlatmazdı bu onu. Hep evde olan, sadece onun, sırf ona ait olan şey, olmayanları dengelemezdi hiç.

Ne yoktu peki?

Onu da bildiğinden değil ya!

"Fuat? Orda işte. Zaten orda. Ben olmasam da olacakmış gibi, pervasız, umursamaz... Fuat'mış! Hıh!.. Ne yapalım Fuatsa? Ben de Şehnaz!"

Öfkesi artardı üstelik.

Saatler boyu asar, keser, ekşi boza satar, neden sonra, o da kendiliğinden değil, hırçınlığı onu yorduğu için bezer, tükenir, dinginleşirdi azıcık. O zamana kadar, Fuat'ın pişirdiği yemekleri yemiş, yerken de söylenmeye devam etmiş, Fuat bulaşık yıkarken mutfağa gidip gelip homurdanmış, sonra gidip gelip saçlarını ensesinde toplayarak tüpgaz ateşinin üstüne eğilmiş, Maltepe üstüne Maltepe içmiş, o arada gene bir araba vıdı vıdı etmiş, arkasından, Fuat'ın demlediği tavşan kanı çaydan bardak bardak, afiyetle içmiş, mızmızlanmaya devam etmiş olurdu.

"Bak, geçti," derdi Fuat, uzun saçlarının kıvrık uçlarını parmaklarına dolayarak. "O kadar zehir ettin geceni kendine, ama geçti gitti işte."

"Aman!" derdi, sinirli görünmeye çalışarak. "Ne geçecek! Hiç de geçmedi."

Kaç sene...

Gelip geçmişti işte.

Her gün her gün beriki surat asacak, öteki gülümseyip onu rahatlatmaya çalışacak. Olur şey değil, katlanılacak bir hayat değildi. İyi dayanmıştı gene çocuk!

"Helal olsun! Vallahi helal olsun!"

Neydi o? Urfa Urfa olalı böyle zulüm görmedi... Urfa mıydı, Diyarbakır mı? Amaaan. Neler düşünüyordu öyle. Sırası mıydı şimdi? Yok yok, Antep'ti galiba. Maraş'tı Maraş. Kahramanmaraş.

İç çekti.

"Nasıl oldu da bana koydu bu durum? Çocuğun burnundan getirmediğim bir gün yok. Her Allahın günü eziyet ettim, tadını tuzunu kaçırdım, hır çıkarmak için uğraştım, sonunda gene o pes etmedi de ben pes ettim. Nasıl başardım bunu? Manyak mıyım ben?"

Bir sigara daha. Saçlar ensede toplanıp tüpte tutuşturulacak.

"Manyağım tabii. Normal olsam kaçırır mıydım onu elimden?"

Ciğerlerine çektiği içli, bol baharatlı, acı hava, yukarı doğru çıkarken bir yumru oldu, nefes borusunu tıkadı. Hıçkırığını bir defa daha yuttu, ama sefil bir fısıltıyla inlemekten alakoyamadı kendini:

"Fuat?"

Dudağını ısırmasa ciyak ciyak bağırır, yana yakıla ağlardı.

"Beleşçisin sen!" deyivermişti bok var gibi. İşyerinde, dolmuşta, takside, otobüste, metroda, durakta, sokakta olanlara sallayıp durmak yetmemişti o gece, sevgilisine, kendisini gerçekten sevene sallayıvermişti:

"Hazır yiyicisin. Oturduğun yerden konuşmasını bilirsin ancak. Bıktım artık."

Gene de alınmamış, gücenmemişti çocukcağız... veya... veya alınmamış, gücenmemiş gibi yapmıştı.

"Şaka yapıyorsun."

"Ne şakası be! Kaç zamandır söyleyeceğim söyleyeceğim, zor tutuyorum kendimi. İşte şimdi söylüyorum: Bııııık – tıııımmmm. Bıktım! Oh be!"

"Yok. Bilirim seni. Gaz veremediğin için sinirlendin, kavga çıkartmak istiyorsun."

"Çok güzel yorum yapıyorsun. Keşke New York Times'daki köşenden istifa etmeseydin."

"Kırıcı olmaya çalışıyorsuuuuun... Farkında mısın bilmiyorum ama, beni her kırmaya çalıştığında kendi kalbini kırıyorsun daha çok."

"Öff!" bunalmıştı, ama Fuat'tan değil, kendinden. "Denesene bir kere olsun," diye çemkirmişti insafsızca. "Bir kereliğine olsun, bu kadar hakarete katlanmamayı, erkek olmayı, çekip gitmeyi denesene."

Buna bile gönül koymamıştı çocuk.

"Bunun erkeklikle ne alakası var?" demişti ışıl ışıl gülümseyerek. "Ben, sevdiğimin her cevrine, ettiği her cefaya güleryüzle sahip çıkıp onun yanında kalmayı deniyorum. Eğer erkeklik nedir dersen, işte erkeklik budur."

Tavuk kışkışlar gibi göstermişti sokak kapısını. Onun canını acıtacaktı aklınca. Onda, onun her davranışında belirmiş kendi canını. Ona bu kadar kötü davranan kadın, kaçıp kaçıp gene ona sığınmıyor muydu?

"Hadi, bırak edebiyatı," demişti nihayet. "Cesur ol. Erkek ol bir kerecik. Çık git şu kapıdan, sen de kurtul, ben de kurtulayım."

Fuat'ı değil, Fuat'a zulmeden o zalim Şehnaz'ı ve Şehnaz'ın şerrinden gene Fuat tarafından sakınılıp esirgenen Fuat'taki Şehnaz'ı kovuyordu.

Şimdi anlıyordu.

"Emin misin?" diye sormuştu Fuat.

"Son kararım," diye dalgasını geçmişti bu da.

İşte saçlarını o zaman düşürmüştü gözünün önüne. Ama, çitten bakan inek gibi bakıyordu tel aralarından.

"Bak, giderim ama."

İşte böyle.

Salak! Salak! Salak! Salak!

Sokaktan pislik topla sen, yuval yuval, öbek öbek getir, evin orta yerine yığ... O evdeki zavallı mahluk da gık demeden temizlemeye çalışsın sürekli... Seneler boyu...

Çekilecek dert değil.

"Peki, ben nesini çekemedim yavrumun?"

O, iyilikle, hoşlukla, güleryüzle, izzetü ikramla karşılardı her gün sevgilisini. Sevgili dediğin, sevgili gibi karşılanacak tabii. Gün bir Allah bir, dayak yediği sahibini kuyruk sallayarak karşılar ya köpekler... Bağışlamayı bile aklına getirmemiş; sevmiş, sadece sevmiş... Aynen...

Öbürü gene dayak atar köpeciğe.

Kim hayvan?

Bu?

Bu hayvan!

İyiliğe kötülük, güleryüze mahkeme duvarı, izzetü ikrama tükürük.

İnsan olan, yemek yediği kaba sıçar mı?

İnsan olan, gönlünü sevenin gönlünden kaçar mı?

Tüpgaz ateşinin üstüne eğilip bir sigara daha yaktı. Saçlarını ensesinde toplamayı unutmuştu, uçları tütsülendi. Ağlamaklı ağlamaklı güldü gene, ama bu sefer fark etmedi güldüğünü.

"Tembih eden olmayınca..."

"Neyimi sevmiş olabilir benim? Çekilecek dert değildim ki! Neyimi sevmiş olabilir? Neyimi? Beklediği hiçbir şeyi yapmadım, istediği hiçbir şeyi vermedim; sadece aldım, aldım, aldım... Ee?"

Rahatlamak için, Fuat'ın verdiği o tılsımlı taktiği düşündü. Neydi?

"BİR DAKİKA!"

"Bir dakika boyunca en sevdiğin şeyleri düşün!.."

Neydi sevdiği şeyler?

Şeyler yoktu, "ŞEY" vardı... ŞEY...

Fuat...

Onu düşünmeye başladı.

Kavga mı? Dalaş mı? Hırgür mü? Kadir kıymet bilmeme mi? Hayır... Hiçbiri değil. Gönülsüz olmak, sevildiğini anlayamamak, yeterince sevememek mi? Hayır... Fuat'ı kaybetmek korkusu, başka hiçbir şey değil. Kaybetmekten o kadar korkmuştu ki, birlikte yaşadıkları her gün, onun "Yeter!" deme sınırını, "Seninle olmayacak!" deme sınırını, kısacası, kapıyı "Çaatt!"

diye çarptığı gibi çekip gitme sınırını arayıp durmuştu. O sınırı bir bulsa, tedbirini ona göre alacak, sınırı zorlamaktan ona göre uzak duracaktı. Bulamamış, bulamadıkça da daha çok aramış, saldırganlaşmıştı.

Bilmeden sınır ihlali.

Kendini çoktan terk edip gitmişti de Fuat'ta yaşamaya başlamıştı bile.

"Vay salak!"

Şimdi anlıyordu. "Beni sev de nasıl seversen sev!" erkekliği yerine, "Bakalım, şu zulmüme de katlanacak kadar sevebiliyor muymuşsun?" kancıklığı göstermişti çocuğa. Zavallı mazluma evden ayrılacak kadar erkek olma sınavını yaparken bile gerçekte gösterdiği buydu: Kancıklık!

Oysa Fuat, Şehnaz'ın hiç yapamadığı bir şeyi HEP yapmış, "ayrıldığı" o son ana kadar "Beni sev de nasıl seversen sev!" erkekliği göstermişti.

Sevmişti, yalan değil. O da çok sevmişti Fuat'ı, hem de uğruna ölecek kadar... ama... ama bunu belli etmesini bilememişti...

Fuat, "Seni seviyorum," diyerek severdi, Şehnaz ise "Madem ki beni sevdiğini söylüyorsun, o halde ispat et!" diye.

Hafızasının örümcek bağlamış karanlık dolaplarını kurcaladı, ortalığı birbirine kattı, ne zamandan beri ona, "Seni seviyorum," demediğini bulmaya çalıştı, bulamayınca tornistan etti, bu sefer de ne zaman "dediğini" bulmaya çalıştı...

Saçma maçma... Çalıştı!

Onu da beceremedi.

Oysa Fuat... Giderken bile...

İşte fark buydu.

Bu sefer salıverdi boğazındaki yumruyu; seslice hıçkırdı, boğuk boğuk inledi:

"Fuat! Seni seviyorum! Seni seviyorum Fuat!"

Dudaklarını ısırarak kesti kendi sesini. Suç işlemişti sanki. Sanki sövmüştü.

Sessizlik!

"O ne?"

Bir ses mi duymuştu gene? Bir çıtırtı, bir pıtırtı, bir ayak sesi?

Belki de bunca zulme, bunca hakarete hâlâ katlanacak kadar erkekti Fuat.

Bağırdı:

"Fuat!"

Kapıya koştu, koşarken yolluğa takıldı, tökezlendi, düşmek üzereydi, hatta düşüyordu, ama havada asılı kalıverdi. Birisi arkadan yetişip tam da zamanında yakalamış gibi.

Birisi?..

"Fuat?"

Sokak kapısının yanındaki gömme dolabın kapısı açıktı.

"Fuat?"

Sıkı sıkı tutuyordu onu Fuat... senelerdir yaptığı gibi.

"Buradayım tatlım. Bak, boş yere zehir ettin kendi geceni. Görüyor musun? Geçti gitti işte."

Hırsla döndü. O kısacık anda, saçlarını gözünün önüne döktüğü minnacık, ama "Çaattt!" sesini duyuncaya kadar geçen upuzun, koskocaman anda, sokak kapısını çarparken yüklüğe girip saklanmıştı demek alçak herif! Onu hiç affetmeyecekti.

"Ne yaptın sen?" dedi ağlayarak.

"Hiç!" diye karşılık verdi Fuat. "En sevdiğin şeyi uzunca bir süre düşünmeni sağladım."

Başını sevdiğinin göğsüne yasladı Şehnaz, yalandan homurdanmaya başladı. Şımarık şımarık ağlamaya devam ediyordu bir taraftan da.

Çık Ordan!

Tüfekçioğlu'nun balta burun Mercedes otobüsü, ağlaya inleye tozlu rampadan inip gelirken, biz ablamla toparlandık. Çok şey yoktu götüreceğimiz, ama gene de ablamın endişeli endişeli söylendiğini hatırlıyorum:

"Öff yaa! Tepeleme dolu arabanın bagajı. Bunları nereye sığdıracaksak yani!"

Nuh Nebi'den kalma, kamyondan bozma Mercedes, önümüze gelip de garıl gurul sesler çıkararak durduğunda, ön kapıdan, muavin olduğunu zannettiğim kavruk bir oğlan atladı aşağıya.

"Eşyanız bu gadak mı?"

"Hee," dedim. "Bu gadak."

Biz daha ne olduğunu anlayamadan, oğlan gözden yitti, az sonra da otobüsün tepesinde beliriverdi.

"Uzatıvır şonları."

Altı üstü iki parça bavul, ablamın, anneme hediye olarak okuldaki öğrencilerine dağdan bayırdan toplattığı bir küfe dolusu ebegümeci, madımak, labada. Bizim ne eşyamız olacak.

Ablam, hâlâ açık duran ön kapıdan otobüse binerken, ben, az geri çekilip, oğlanın tepede ne haltlar karıştırdığını anlamaya çalıştım. Becerikliydi serseri. Kalınca bir halatı bizim eşyaların üstünden geçirip etraflarından doluyor, arabanın raf gibi dı-

şarıya doğru çıkıntı yapmış tepe bagajının kancalarına düğümlüyordu. Onca sepetin, çuvalın, güğümün, testinin, çalı süpürgesinin, gazyağı bidonunun üstünde dengede kalabilmesi de ayrıca takdire şayandı.

Göz açıp kapayıncaya kadar bitti iş, ondan sonra gene yitti gözden oğlan, bir de baktım, burnumun dibinde.

"Devaaam iiiitt," dediği gibi beni iteleyiverdi arabanın içine. Ben binerken yürüdü balta burun Merecedes.

Arabanın içi soğan, sarımsak, tavuk, saman, kavun, tezek, sigara, ter ve oruç kokuyordu. Pisti, kesifti, rutubetliydi, yapışkandı, hıncahınç insan doluydu. İnsanlar desen, taşıdıklarından, getirip götürdüklerinden de pisti.

Önce olumsuzu arayan gözlerle baktım kalabalığa, onlar da bana bakıyordu, hemen gözlerimi kaçırdım. Ablamı görememiştim. Oturabilse oturabilse, arkalarda bir yere oturmuş olabileceğini düşündüm, ama ona ulaşmam mümkün değil gibiydi. Koltuk aralarında gene insanlar, insanların çuvalları, insanların sepetleri, insanların tavukları ve insanların çocukları mevzilenmişti. Ablamın; "Geçip otursana oğlum," diyen sesini duyduğum anda ağlamaklı oldum. En önde, sol kolumun değdiği yerde otururmuş meğer. Köy öğretmeni ne de olsa, olsun o kadar ayrıcalık. Tüfekçioğlu, ya en baştan boş tutmuştur o ön koltuğu, ya da bizi almak için duracağı sırada def etmiştir orada oturan köylüleri.

Daha ne olduğunu anlayamadan; "İftar molasıı!" diye bağırarak el frenini garç garç çekmeye başladı Tüfekçioğlu. Otobüse bindiğimiz köy meydanıyla bu üç yol ağzındaki mola yerinin arası taş çatlasa dört kilometreydi. Biz, iftarlıklarımızı yanımıza almıştık, orucu yolda açarız diyerek. Öteki yolcular desen, zaten lahmacuncu gibi kokutmuşlardı otobüsün içini; onların lokantaya, mola yerine ihtiyaçları olduğunu hiç zannetmiyordum. Tam söylenecektim,

"Ee..." dedi ablam. "Biz yeni bindik ama millet uzun yoldan geliyor. Hadi, inelim bakalım."

Çok kızıyor, hem de çok takdir ediyordum ablamı. Ne de çabuk alışmıştı köy ortamına? Neydi bu acele? Ayıp yani! Biraz

seviyeni bil! Ama bir o kadar da aferin! Sen köye uyum sağlamazsan köyün sana uyum sağlayacağı yok.

Kendine özgü bir hayat tarzı vardı köyün. Misal, yolun ilerisinden bir erkek geliyor diyelim. Ta beride, yüz, belki yüz elli metre uzağında da pınardan koca koca güğümlere eşek yüküyle su doldurmuş bir kadıncağız, karşıdan karşıya geçmek için bekliyor. Zavallı, sırtında bir ton yüküyle beklerdi ki "er kişi" gelip geçsin. O er kişi, donsuz dolaşacak kadar küçük, entarili bir oğlan çocuğu değil de, kıçına hasbel kader pantolon geçirmiş bir oğlan çocuğu olduğu müddetçe böyleydi bu. Kız, bari şu güğümleri yere bırak şu dallama geçinceye kadar. Yok! O daha büyük saygısızlık olurmuş. Hani, "Köyümüzün bir erkeğini bekleyemedi! Yaban eşeği gibi atıvırdı güğümleri sırtından!"

Ablam alışmıştı mesela bu âdete. Oradan, tespihini şaklata şaklata hıyar ağasının teki gelecek, sen, Türkiye Cumhuriyeti'nin koskoca bir öğretmeni, yolun karşısına geçmek için beyefendinin keyfini bekleyeceksin. Neymiş? Âdet âdetmiş, köylünün duygularını incitmemek lazımmış. O senin duygularını incitirken iyi ama! Acayip kızıyordum.

Ama köy evinde yaşamaya da alışmıştı ablam, ki bunu çok acayip takdir ediyordum. Bir gece, sabaha kadar gıdıklanıp, rüyalarımı; ayaklarımın altını, apış aramı ve de göbeğimi gıdıklayan bir takım ayıpçı kızlara tahvil etmiş ve sabah uyandığımda, üstümün başımın, yatağımın her tarafının küçük küçük fare boklarıyla dolu olduğunu görüp, "Abla, hemen bu köyden tayinini iste. Evde fare var!" demiştim ağlamaklı. "Baksana, sabaha kadar üstümde oynaşmışlar, ben de gülüp durduydum rüyamdaki arkadaşlar gıdıklıyor zannedip. Ben bu evde bir gece daha yatmam."

"Kafana taktığın şeye bak," demişti neşe içinde. "Yer yatağında ben yatarım bundan sonra, eve de bir kedi alırız güzelinden, olur biter. Minnacık farelerden mi korkacağız?"

Çok dirayetli, çok klas kızdı; takdir edilmeyecek gibi değil.

İndik. Kötü asfaltın sağ yanında bir tane, sol yanında da başka bir tane lokanta vardı. Ben, karşı taraftaki lokantanın sahibi-

nin oğluyla ahbaplık kurmuştum köye gelir gelmez... Asım'la. "Karşı tarafa gidelim," dedim ablama. "Asım oradaysa çay kahve ikram eder yemekten sonra."

Asım da olmasa hiç çekilmezdi köy. Çocuk, beni avutma, eğleme işini gönüllü olarak üstüne almıştı. Tek sakatı, Müslüm Sümbül ve Ali Avaz kaset koleksiyonu olmasıydı. Her nereye gitsek, dağa acı erik toplamaya mı gidiyoruz, mısır püskülünü gazete kâğıdına sarıp gizlice sigara içmek için mısır tarlasına mı gidiyoruz, yayan mıyız, eşek sırtında mıyız, hiç fark etmez, sekiz büyük pille çalışan Alamancı teybini de yanına alır, piller bitinceye kadar, bir Müslüm Sümbül, bir Ali Avaz, anamı bellerdi.

Gene de iyi çocuktu. O da olmasaydı...

Lokantalara giren çıkan çok azdı. Millet çıkınını almış, yol kenarında bulduğu yeşilliklere oturarak iftar saatini beklemeye başlamıştı. Çarşaflı, şalvarlı, yazmalı kadınlar, küme küme hareketlenip, etraflarındaki civciv sürüsü gibi çor çocuğu, yoldan az daha öteye, işetmeye falan götürüyordu. "Yok," diyerek iç çekti ablam. "Ben alışamayacağım bu köy hayatına."

"Eh!" demişim. "Sen de böyle diyorsan artık! Pes!"

"Niye ki?"

"Kızım, bir poplin şalvar geçirmediğin kaldı altına. Daha nasıl alışacaktın?"

"Aman sen de! Geceleyin hâlâ tuvalete gidemiyorum ya... Buna ne diyeceksin?"

Doğruydu bu... Gidemiyordu. Gidemiyordum... Gidemiyorduk. Çünkü ne tür hacetin gelmiş olursa olsun, tuvalete gitmek istiyorsan eğer, evin cümle kapısından çıkacak, arkasına dolanacak, ağılın kapısını açacak, dizlerini kırıp yatmış iri boynuzlu ineklerin, koca kulaklı eşeklerin, erkeçlerin, tekelerin arasından geçip yalandan iki tahtayla çevrilmiş kubura ulaşacaktın. Bastığın her yerin cılk bok olması bir yana, rahatsız ettiğin, kan uykusundan uyandırdığın herhangi bir ineğin seni ciddi ciddi süsme, kakma tehlikesi de vardı üstelik.

Altıma ilk daraldığım gece, "Sen erkeksin," demişti ablam. "Ne var? Çıkarsın dışarı, istediğin ahır duvarına işersin. Ya ben ne yapayım?"

"Ablaaa... Büyüğüm geldi, büyüğüm... Onu ahır duvarına nasıl yapacağım?"

Gülmüş, sonra da "Gel benimle," demişti. Oda kapısının açıldığı sofa benzeri uzun, dar kısmı, piknik tüpü koyduğumuz mutfak, kiler ve büyük leğeni koyduğumuz çamaşırhane ve de banyo olarak kullanıyorduk. Ben, gaz lambasının ışığında, "Hayrola, beni kakaya mı götürüyorsun?" diye, karnımın ağrısını unutmaya çalışarak salak sulak espri yaparken, o hemencecik ahıra bitişik duvara yaslı iki baca briketini almış, üstlerine kalınca birer gazete kâğıdı yaymış, aralarında kalan yere de bulaşık leğenini koyuvermişti.

"Al sana alafranga tuvalet canım! Ben odaya geçiyorum. İşini gör, bittikten sonra da bir zahmet dışarıya çıkıp bir kenara boşaltıver."

İş çözülmüş gitmişti böylece. Kim şaapar ağılın dibindeki bok böcekli kuburu?

Hayret yani! Bu ablam da "Ben bu köye alışamayacağım," diyorsa... Hakikaten pes!

Asımgil'in lokantası da karşı tarafta bıraktığımız öteki lokanta gibi sinek avlıyordu. İçeri bir göz attım. Asım, elinde kirli bir peşkir, caddenin karşısında duran Tüfekçioğlu'nun otobüsüne bakıp duruyordu. Arkasına doğru ters türs el hareketleri yaptı:

"Çıkın dışarı da baarın lan biriniz. Çaarın şo milleti," dedi.

"Gerek yok," diyerek yanına gittim. "Müşteriniz ayağınıza geldi."

"Vaay!" diyerek üzerime atıldı beni görünce. "İftara mı geldin? Gel Allaaşkına. Beraber açak."

"Ablam var dışarıda," dedim.

Daha da çok sevindi. "O da gelsin öyleysene," dedi. Beni es geçip lokantadan fırladı, ablamı kolundan tuttuğu gibi içeriye çekti.

"Biz sana yük olmaya gelmedik," falan dediysek de, sözümüzün geçmeyeceğini biliyorduk. Yanımızdaki iftariyelikleri açtık, Asım da kavurmayla pilav söyledi, hep beraber iftar ettik, ses soluk çıkartmadan, aç kurtlar gibi yedik, içtik, şiştik.

"Geçe kalmışsınız," dedi Asım, son lokmasını ağzına attık-

tan sonra. "Sabahtan gideydiniz, orucunuzu evinizde açardınız hiç olmazsa."

"Olmadı işte," dedi ablam. "İş güç. Plan defterini hazırlamadan nereye gidiyorsun?"

"Buyur?"

"Hiç."

Çaylarımız gelip, yürümek, menzile varmak için hiç de acelesi varmış gibi görünmeyen balta burun Mercedes'imizi kerteriz alarak lokantanın önündeki bir masaya yayılmış otururken, uzaktan uzağa, adeta tozu dumana katarak bize doğru yaklaşan bir şey dikkatimi çekti. Köpek midir, at mıdır, atlı mıdır belli değil. Gözüm takılmış. "Ne ki o?" diye düşündüm. Az sonra da bu "şey"in, hırpani kılıklı, eli boyundan büyük değnekli bir adam olduğunu anladım. Asım, dalgın dalgın bir kürdan almış, ses çıkararak dişlerini karıştırıyordu.

"Dişlerimi gurdalamadan raat idemem... biliyon nu?"

"İyidir. Diş sağlığı bakımından."

"Ali Avaz mı dinleyek, Müslüm Sümbül mü?"

"Aman Asım! Bir dur Allahını seversen. Şu yediklerimi hazmedeyim, onu daha sonra hazmederim."

"Lan, hiç aazıyın tadını bilmiyon valla!"

Ablam kendi dünyasındaydı gene. Çayından bir yudum alıyor, bin düşünüyordu. Yan gözle, gözümün tamamı bu meczup kılıklı tuhaf yolcudayken görebildiğim kadarıyla, caddenin karşısında, iki yandaki yeşilliklerde bağ bostanda konuşlanmış otobüsdaşlarımızda şaşkın bir hareketliliğin baş gösterdiğini fark ediyordum. Asım'ı dürttüm,

"Herife bak lan!" dedim.

Asım, dudaklarına kıstırdığı kürdanı az kaldı yutuyordu. "Ana!" diye fırladı ayağa. "Deli Bilal bu."

Artık kim olduğunu bildiğim deliye bir defa daha baktım. Yaklaşıyordu.

"Deli olduğu hiç anlaşılmıyor," dedim alayla.

"Töbe di!" dedi Asım kabaca, sonra da ayağa fırlayıp, bir telaş, elini burnumun ucuna doğru sallamaya başladı: "Çık çık çık çık..." diyordu. "Para çık."

Ben şaşkın şaşkın, ne demeye para istediğini anlamaya çalışırken, ablama döndü Asım. Hareket aynı:

"Çık Aplam. Çık çık çık çık..."

Dalgamı geçtim gene:

"Yemek parasını da böyle isteyen garson ilk defa görüyorum."

Çocuk, samimi bir telaş içindeydi. Deli Bilal'e bakıyor, sonra bana dönüyor, elini sallayıp; "Çık çık çık..." diyor, hemen ablama dönüp saldırıyor; "Çık aplam, çık çık..." diyordu.

Deli Bilal yaklaşmıştı. Nasıl becerdiği bilinmez, asfalttan toz kaldırıyor, hemen hemen bir bisikletli kadar hız yapıyordu yalınayak. Uzunca değneğinin üç-beş adımda bir sertçe değdiği asfalttan tok yankılanmalar geliyordu kulağıma kadar. Etrafta dağınık duran ahali canlanmış, bir araya kümelenmiş, telaşlı el kol sallamalarla, ama bağırmadan, seslerini yükseltmeden hummalı bir faaliyet içindelermiş gibi kımıldaşıyorlardı. "Saldırgan mıdır bu manyak?" dedim, ablam için endişe ettiğimi hissettirerek.

"Yav, bırak şimci..." dedi Asım. "Çık Allahın aşkına... Çıkabildiğin gadak para çık... Aplam, sen de çık..."

Sıkılmıştım artık. "Lan, nooluyoruz oğlum?" deyip ayağa kalktım. O ara, Bilal, karşı lokantanın köşesine gelmiş, hızlı bir dönüşle ana caddeye revan olmuştu. Şimdi hem değneğinin tok sesi geliyordu kulağımıza, hem de ağzında tekerleyip durduğu o salyalı, delibozuk tekerleme:

"Çık çık çık çık çık çık..."

Ahali, Bilal'e doğru hücum etti o anda. Herkes, elindeki bir şeyi uzatıyor, ona vermeye ya da bir taraflarına iliştirmeye çalışıyordu.

"Naapıyor bu millet?" dedim Asım'a.

Asım renkten renge giriyordu. "Yav, Allahın aşkına para çık. Vallaha anlatacam noolduunu. Hele bi para çık ilk evvel."

Ablam, çantasından biraz bozukluk çıkartmış, onu uzattı Asım'a. Asım, parayı açgözlü bir dilenci gibi kaptı. "Koş," dedi bana, sonra Bilal'e ve Bilal'in etrafını sarmış, onunla birlikte hızlanarak koşturan kalabalığa doğru seğirtti. Durduğum yerde

durdum ben. Ablam iteledi arkamdan. "Koşsana oğlum," dedi. "Bir bildiği var ki söylüyor çocuk. Bir koş bakalım, ne olacak. Amma gamsız şeysin."

"Sen de iyi sardırdın bu köy âdetlerine ha! Bir de alışamayacağım diyorsun!"

"Koş dedim!"

Emir büyük yerden; koştum çaresiz. Asım'a yetiştim yetişmesine ama, oğlanın bana bir şey anlatacak durumu yok. Habire tekrarlıyor:

"Çık çık çık çık..."

Sinirlenmişim.

"Vallaha da billaha da niye çıkacağımı anlatmazsan bir kuruş bile çıkmam," dedim. Bir taraftan da kaptırmışım, Asım'la aynı hizada koşturuyorum.

Soluk soluğa cevapladı beni:

"Şerefim hakkı için kaza olur bak. Allahın aşkına biraz para çık."

Bilal'in etrafındaki kalabalık azalmaya başlamıştı. Deli herifle beraber hızlanıp yanına sokulan, işini görmüş gibi açılıyor, sonra yola devam edenlerin gerisinde kalıp derin bir soluk alıyordu.

"Bak..." dedi Asım nefes nefese. "Parasını veren rahatlayıp çekiliyo... Sizin de Bilal yokuş aşağı vurmadan vermeniz lazım... Çık şu parayı işte..."

Hâlâ koşturuyordum.

"Ne yokuşu? Ne aşağısı?" dedim.

"Yav..." dedi, zorla ağzındakini tükürerek. "Virajı aldım mıydı yol yokuş aşağı ya... Bu Bilal'i orda tutmanın mümkünü yok... Oraya varasıya gadak parayı virdin virdin, yoksa daha tutamazsın... Basar gider..."

"Giderse gitsin lan! Allahın delisiyle ebelemece mi oynayacağım dağın başında?"

"Lan..." Soluk soluğaydı çocuk. "Bi sus da koş lan!" Depara kalktı, ben de uydum mecburen.

Artık koşturmayı bırakmış, koşmaya başlamıştık. "Şimdi ben bunu ebeleyemezsem, ondan sonra da kaza mı olur?" dedim. Geberiyordum. Ciğerlerim yanıyordu.

Beni cevaplamadı. "Koş..." dedi. "Arayı açtı iyicene."

Gerçekten de Deli Bilal, arayı açar gibiydi. Etrafında yalnızca birkaç ihtiyar kalmış, onlar da son güçlerini harcarcasına koşuyor, o arada da ellerindeki şeyi, artık bu şeyin para olduğunu biliyordum, Bilal'e vermeye çalışıyorlardı. Ama Bilal almaya çalışmıyordu. O sadece koşuyor, arada bir asasını asfalta vurup tok sesler çıkarıyor ve sürekli "Çık çık çık çık çık çık..." diyordu.

Tempoyu artırdık biz. Yol boyu, Bilal'e parasını verip huzura ermiş otobüsdaşlarımızın arasından feykler atarak geçtik; şişen baldırlarımıza hükmetmeye çalışarak dağın delisinin peşinde ilerledik. Hamlamışım, alışkın değilim o kadar yol tepmeye, baldırlarım tam manasıyla isyana başladı az sonra. "Benden bu kadar," dedim hız keserek. Asım hiç oralı olmadı. Yalnızca, uzaklaşıp giderken; "Sen bilin madem..." dedi. "Ben öğretmen aplamızınkini vireyim de vebali benden gitsin."

Yavaşladım, yavaşladım, durdum. İki büklüm olup, şişen dalağımı ferahlatmaya, yanan ciğerlerimi serinletmeye çalıştım, sonra ağır ağır; "Manyak bunlar!" diye söylenerek Asımgil'in lokantasına doğru taban tepmeye başladım. Ne kadar yol kat ettiğimizi o zaman anlayabildim ancak. Lokanta, neredeyse iki yüz metre geride kalmıştı, ki bana yüzlerce kilometre geride kalmış gibi görünüyordu. "Oha yani!" dedim. "Ulan Asım! Ben de sana uydum ya!"

Geri dönerken, dağılan kalabalığın beni beklediği gibi bir hisse kapılarak şaşırdım. Yaklaştıkça anladım ki, sahiden de bekledikleri benmişim.

"Sen çıkmadın mı yoğusa?" dedi, en son para çıkan ihtiyar. Sesinden şirret bir öfke yayılıyordu.

"Çıktım çıktım," dedim, köylü milletinin batıl itikadının hışmına uğramak korkusuyla. "Bacaklarım ağrıdı da, benim yerime Asım götürüverdi sağ olsun."

"İyi madem," dedi ihtiyar, şüpheyle Asım'ın uzaklaşıp gittiği tarafa bakarak. "Yitişse de virebilse bari."

"Verir verir," dedim. "Hiç vermediği olmamıştır."

Kalabalığın arasından geçerken, defalarca cevapladım aynı soruyu ve her seferinde de aynı yalanı söyledim:

"Çıktım çıktım. Bacaklarım ağrıdığı için..."

Uzun yoldan gelmişim gibi bir bitkinlikle Asımgil'in lokantasına döndüğümde, ablam çayını tazeletmiş, yenisinin şekerini karıştırıyordu. "Ne oldu?" dedi öylesine. "Asım nerde?"

"Deli kovalıyor dağ başında," dedim. "Bir çay da ben içeyim. Geberdim yorgunluktan. Öldüm, bittim."

"Ne enteresan di mi?" dedi ablam. "İnanç işte. Batıl matıl... Nasıl bir telaşla koşup üşüştüler Allahın garibinin başına. Niye öyle yapmışlar? Onlar da mı para vermeye çalışıyormuş?"

Oturup nefeslendim.

"Aynen," dedim. "Hiç sorma. Yolda görsen karşıdan karşıya geçmesine yardım edersin, o yaşta ihtiyarlar bile manyak gibi koşuyordu herifin peşinden. Neymiş, para çıkmazsan yolda başına kaza gelirmiş."

Güldü ablam. "Deme yaa!" dedi. "Demek ondanmış onca telaş."

"Bir delinin bu kadar akıllıdan daha akıllı olduğunu düşündükçe..."

Asım, beş dakika kadar sonra geldi. Ben bir çay daha içtim o arada. Bana çok kötü bakıyordu.

"Ne oldu?" dedim sırıtarak. "Bayrak yarışını kim kazandı?"

"Allah etmesin..." diyerek soluk soluğa yanıma çöktü. "... ama, hiç iyi yapmadın sen... Çıkacaktın üç kuruş... Şimci kaldın mı burda?"

Omzuna vurdum.

"Niye kalacakmışım? Ali Avaz konseri mi var hafta sonunda?"

"Bilal'e para çıkmayanı hayatta arabaya almazlar," dedi. "Kaza gelir çünkü."

Omuz silktim. "Benim yerime sen vereydin o kadar eminsen," dedim. "Hem kimse bilmiyor ki benim para ver... çıkmadığımı."

Kınayan gözlerle önce bana, sonra da medet umarcasına ablama baktı. "Ablam..." dedi. "Allah'ın aşkına söyle şu kardeşine, seni yola koysun, kendi geri evinize dönsün. Bilal'e para vermeden yola çıkılmaz."

Ablam da güldü bunun üzerine. "Hiç olur mu öyle şey Asım?" dedi. "Bir batıl inanç uğruna, çocuk burda oturup Bilal mi bekleyecek?"

"Bekleyecek mecbur."

Çok kesin konuşuyordu Asım.

Ben lafa karıştım:

"Her otobüs saatinde geçer mi bu Bilal Tur?"

"Nerdeee?" dedi, elini boş hayal peşinde birini görmüş gibi sallayarak. "Bazı iki günde bir geçer, bazı sene olur, gene geçmez."

"İyi," dedim sırıtarak. "Beni bir de everirsiniz burda, çoluğa çocuğa karışırım, Bilal'i bir dahaki denk getirişime kadar."

"Yav, dalga geçiyon, günaha giriyon."

Ben hakikaten de işin dalgasındaydım. "O rastlaşmamızda, bu seferki borcumun faizini de vermem gerekecek mi?" diye sordum. "Çıkmayışlarımıza ne kadar faiz işletiyor arkadaş?"

"İyi, tamam," dedi Asım bezgince. "Gene de beni dinle sen, o otobüse bineyim falan dime. Benden söylemesi. Onca sabi sübyanın, gencin ihtiyarın kanına girersen anlarsın. Çok pişman olursun sonradan ama, son pişmanlık fayda etmez."

"Breh breh breh!"

Ablam, öğretmen edasıyla kınayarak baktı Asım'a. "Ama olmuyor Asımcım," dedi. "Ağzını hayra aç bakalım sen önce."

Asım, darılmış gibi susup yeni terlemiş pis bıyıklarını burmaya başladı. "Ben diyeceğimi didim," dedi.

Tüfekçioğlu, molanın tadını kaçırıp, yeme içme ve ihtiyaç görme işlerini bitiren yolcuların namaz vazifelerini de eda etmeleri için yarım saat daha rötar yapıp, üzerine tekrardan çöken rehavete karşı bir kere daha çay molası verip, nihayet hareket etmeye karar verinceye kadar, Asım durdu durdu ikaz etti bizi.

"Bu binmesin," diye yalvarıyordu ablama beni gösterip. "Sen bin. Senin cebinden para çıktı, ama bundan çıkmadı."

"Aaasııımmm..." diyerek hafiften azarlıyordu ablam onu.

Yola koyulduk. Saraysız Dinek'in oraya kadar Deli Bilal rüzgârı esti arabada. Her kafadan bir ses çıkıyor, ağzını her açan, Deli Bilal'e para çıkmadan yola çıkanlar yüzünden masumların

başına gelen felaketlerden dem vuruyordu. Meğer nelere kadirmiş bu Deli Bilal de ben bilmiyormuşum.

İçin için gülüyor, ablamı dürtüp duruyordum.

"Rahat dur! Köylülerin hissiyatını incitme!"

Aradaki mısır çuvalının üstüne tünemiş şalvarlı karı, yazmasının bir düğümünü çözüp bir düğümünü bağlayarak anlatıyordu:

"Bizim gooparatifci Ismayıl'lan garısı, düz yolda moturun altında galdılarıdı..."

Tüfekçioğlu'nun tam arkasında oturup, birini söndürmeden bir diğer sigarayı yakarak arabayı ise pusa bulayan, biri diğerinden her çakmak istediğinde, "Çakayım mı sürttüreyim mi?" diye hayvanca şakalar yapıp kahkahalar atan iki dallama, hemen atlayıp lafı karının ağzından alıyordu bunun üzerine:

"Vallaha ben gendi gozlerimlen gordüm... otabısın depesi takke gibi uçup gitmiş, goltukları yazıya yabana goyun sürüsü gibi daalmış.... İçinden sağ gurtulan olmuş mu diyecen, ı-ıh... yoğudu valla..."

Oradan Tüfekçioğlu alıyor sazı eline, önce kulak memesini çekiştirip ağzından mucuk mucuk sesler çıkartıyor, direksiyonun üzerinden eğilip konsola tık tık vuruyor, sonra da anlatıyordu:

"Bizim Ramazan'ın oğlu Almanya'dan geleceğidi. Düğün dernek, herkeş oğlanı bekler. Oğlan meğer, sen yolda Deli Bilal'len garşılaş, mübarek adamcaazlan eğleş, "Çık çık çık çık çık ortaya çık" diye şarkı neyin söyleyip gafa yap... Vallaa, iki çocuğu, bi gendi, bi de garısı, o saat sizlere ömür... Arabasını ben gordüm, somya gibi olmuş. İçinden cımbızla çekmişler merhumları. Ramazan bi daa dikiş dutmadı tabii."

Lafın sonu gelmiyordu bir türlü. Deli Bilal aşağı, Deli Bilal yukarı.

"Ay gına geldi artık," dedi ablam. "Uyumaya çalışacağım ben biraz."

"Ah, bir de ben çalışabilsem," dedim. Yolda hiç uyuyamazdım. Gözlerim faltaşı, kenarından çakıllar döke döke döndüğümüz uçurumlara bakarak, silinmediği kadarıyla yol çizgilerini sayarak, iki kilometre taşı arasındaki süreyi aklımdan hesaplayarak, dört yandan uğradığım bu Deli Bilal saldırısını duymaz-

lıktan gelmeye çalıştım. Zor oluyordu ama kısmen başarıyordum ara sıra. Bir bakıyordum, çizgileri saymaya kaptırmışım, on dakika daha geçmiş.

Dineksaray tabelasını hayal meyal gördüğümü hatırlıyordum ki, Tüfekçioğlu telaşlı hareketler yapmaya başladı direksiyonda. "Argadaşlar," diye seslendi, dikiz aynasından otobüsün arkalarına doğru bakarak. "Bilal'e para çıkmayan oldu muydu?"

İrkilerek izlemeye başladım tecrübeli şoförümüzü. Adam, fren pedalına, stepne pompasına basarmış gibi hiç durmadan basıp basıp ayağını kaldırıyor, ama balta burun Mercedes, onun bu çabasına en küçük bir tepki vermiyordu. Aksine, hızlandıkça hızlanıyordu yokuş aşağı. Sağımız uçurum.

"Töööbeee!" diye bağıranlar oldu gerilerden. Kimisi de "Olmadıı!" diye cevapladı Tüfekçioğlu'nu.

Tüfekçioğlu deli gibi pompalamaya devam ediyordu.

"Olmuuuuş!" diye bağırdı. "İçimizden birisi para çıkmamıış! Şehadet getiriiinnn... Frenler patladıı!"

"Eşhedü en lââââ..."

Otobüs karıştığında, son olarak, dönüşü, iyice yavaşlamış bir araba için bile alması zor bir viraja giriyorduk. Tüfekçioğlu pompalyordu ama nafile, biz çok hızlıydık ve hızlandıkça artan bir hızla daha da çok hızlanıyorduk, karşı taraf ise uçurum. Ok gibi fırladık boşluğa. O hengâmede dönüp ablama bakabildim, uyuyordu mışıl mışıl. "İyi..." diye düşündüm sevinçle. "Nasıl öldüğümü göremeyecek. Ayıldığında da hastanede olur zaten."

Nasıl olsa bir ben ölecektim.

Tek "çıkmayan" bendim çünkü.

Yanlış!

Bir tek ben "çıktım" somya gibi olmuş otobüsün içinden.

Gecenin karanlık bir vaktinde, "Çık çık çık çık..." deyip duran bir deli, elindeki uzunca değneği levye gibi kullanarak, beni, oturduğum koltuğun üstüne yapıştıran sacı kanırtıp kaldırdı ve elini uzatıp boş bakışlarla tekerlemesini tekerledi:

"Çık çık çık çık... Çık ordan! Çık çık çık..."

Tuttum o eli, otobüsten çıktım.

Sakarlık Bulaşıcıdır

Bizim ailede elini ne yana sallasan bir sakara çarpardın, bu bir realiteydi, ama gene bizim ailenin nerede rüzgârı esse, orada durduk yerde sakarlaşıveren bir dolu insan da görürdün. Bulaşıcı olmasın şu sakarlık denen?

Ailecek sakardık biz. Bunu kabul ediyorum.

Benim sakar olmamın sebebi annem babam; onlarınkinin sebebi ise anne babaları. Aslına bakarsan, kimse kabahatli değil; genlerde kabahat.

Sakarlık geni!

Ben de almışım nasibimi genetik kodumuzdan, sakar doğmuşum. Kabahatli sayılabilir miyim? Ama şu da var, toplum içine karıştığım ölçülerde kabahatliyim; bunu kabul ederim. Zaman bana, sakarlığın sadece genetik değil, aynı zamanda bulaşıcı olduğunu da gösterdi. Bunu bile bile insan topluluklarının arasında boy gösterirsen, bulaşıcı bir hastalığı olanın o hastalığı bulaştırabileceği yerlerde, çeşitli insanlarla temas halinde olması nasıl bir kabahat, kimi zaman da cürüm ise, ben de o bakımdan kendimi kabahatli, kimi zaman da suçlu sayarım.

Çocukluk dönemim hariç.

Çocuksun; dünyadan haberin yok. Haberi olması gereken annenin ise kendi sakarlığından haberi yoksa ne olur?

Basit!

Evlatlarını öteki bütün annelerin evlatlarından daha güzel, daha yakışıklı, daha iyi huylu, daha alımlı, daha becerikli, daha akıllı, daha terbiyeli olarak dayatan o meşum, kandırıkçı annelik geninin tesiri altında, kuzgunun yavrusunu güzel, kirpinin yavrusunu pamuk, kokarcanın yavrusunu mis gördüğü gibi, o da evlatlarını sağlıklı, dengeli, becerikli, uz, ehil görür.

Kendi sakar değil ya... Çocukları niye sakar olsun?

Ve onları, sâri hastalıklarını cemiyete yayabilecekleri mekân, mevki, iş ve oluşların içine sürer.

Benim annemin yaptığı gibi.

Karla kaplı bir dağın tepesinden, minik bir kar topunu yuvarlarsın, o top, indikçe zemindeki karları kendinde toplar, büyür, büyür, büyür ve dağın aşağısında yaşayanların kıyametine dönüşür ya... Öyle bir bulaşıcılığı vardır sakarlığın. Küçücük bir şeydir başta; münferittir, ama diğer şahısların resesif genlerinde ne kadar hasır altı edilmiş beceriksizlik varsa hepsini kendi bünyesine katıp büyür.

Bulaşır.

Benim annemin, beni kullanarak bulaştırdığı gibi.

Ufak bir örnek vermek istiyorum.

23 Nisan!

Dedim ya, sakar olduğunu bilmezdi annem. Başımıza ve toplumun başına ne gelirse bu yüzden gelirdi zaten. Doğal olarak, benim annem de kendini normal sanan her normal anne gibi, her şeyi bize, yani en az kendi kadar sakar evlatlarına pek yakıştırır, ne yapsak pek beğenirdi. Ben de onun zoruyla bizim ilkokulun folklor koluna yazıldıydım.

Şöyle oldu:

Öğretmenimiz Reyhan Hanım, çok güzel, kısık fakat güzel, acayip güzel, güpgüzel sesi olan, birbirinden değişik ve iyi şarkılar, türküler bilen, bize de hep güzel marşlar, oyunlar öğreten, okulun en dinamik öğretmeni olarak folklor kolunun da başıydı doğal olarak. Buna hiç şaşırmamıştık duyduğumuzda. O kısık, kadife sesiyle duyurusunu yapmıştı:

"23 Nisan'da Sayın Vali'nin önünden oynaya oynaya geçmek

üzere, biz de bir gösteri grubu oluşturuyoruz çocuklar. Annelerinize, babalarınıza söyleyin, kıyafet ücretleri velilerden tahsil edilecek tabii, sizleri folklor koluna yazdırmak istiyorlarsa, en geç hafta sonuna kadar beni bulup kaydınızı yaptırsınlar."

Ben o zamanlar çocuktum, aileden hep öyle gördüğüm için sakarlığı doğal bir şey zannediyordum. Bir şey "doğal" kabul ediliyorsa, "yok" hükmündedir. Sakarlık falan "yok"tu bizim için.

İnsan dediğin düşer kalkar.

Düşmez kalkmaz bir Allah!

Eve gelip anneme, öğretmenimizin 23 Nisan resmi geçit töreni ile ilgili yukarıda bahsini ettiğim bu duyurusunu iletirken, biliyordum ki annem patlıcan doğrarken neredeyse kökünden kestiği işaret parmağının kanamasını bir durdurabilse, hemen alnımdan öpecek ve "Yarın gelip öğretmeninle konuşurum, yazdırırım ismini," diyecekti. "Benim oğlumun nesi eksikmiş diğer çocuklardan? Tabii yazılacaksın. Allah bilir ne güzel oynarsın sen! Hepsinden güzel oynarsın!"

Öyle de oldu nitekim.

Ablam, tentürdiyot şişesini üstüne başına döktükten, abim bunun üzerine koşa koşa alt kat komşumuz Nezaket Ablagil'e gidip bir basımlık tentürdiyot almak için, elinde hidrofil pamuk, merdivenleri inerken tepetaklak düşüp başını yardıktan ve de biz ailecek, şu *Zindankale* adlı tuğla gibi romanda bahsi geçen ve bir anda şöhrete kavuşan Sağlık Kabinci Kâmil Amca'nın evinin kapısına akşam ezanı vakti dayandıktan, içeri cümbür cemaat gireceğiz derken yerdeki paçavra kilime takılıp düştükten, ben de dizimi kanattıktan, annemin eline üç, abimin kafasına iki dikiş atıldıktan, benim dizime bağırta bağırta, yaka yaka ispirtolu pamuk basıldıktan, iş bitip de gerisin geri çıkarken bu sefer de ablam merdiven kenarına dayalı bisikletin pedalına takılıp düşerek dizini kanattıktan, tekrar geri dönüp Kâmil Amca'nın ispirtolu pamuğuna yazıldıktan ve de sakarlığımızı grip nezle satar gibi Sağlık Kabinci Kâmil Amca'ya satıp, onu, yanlışlıkla başparmak ayasına sapladığı dikiş iğnesiyle baş başa bıraktıktan sonra, illeti satmış, bulaştırmışız ya,

artık güven içindeyiz, kazasız belasız eve dönüp anneme duyuruyu tekrar aktardığımda aldığım tepki tam da beklediğim gibi olmuştu:

Beni alnımdan öpmüş, "Aferin benim oğlumaaa!" demişti. "Yarın gelir, öğretmeninle konuşurum, yazdırırım ismini. Benim oğlumun nesi eksikmiş diğer çocuklardan? Allah bilir ne güzel oynarsın sen! Hepsinden güzel oynarsın."

Öyle diyecek tabii. Fil, yavrusunu "Oh benim miniğim," diye severmiş.

"Ama anne, Reyhan Öğretmen dedi ki, kıyafet paralarını biz verecekmişiz dedi."

"Veririz veririz. Kaçmıyoruz ya. Hele bi aybaşı gelsin, maaşları alalım, bakarız bi çaresine. Sen düşünme onun orasını."

Bir gün sonra folklor kolundaydım ben de. Kolay değil, koskoca Sayın Vali'nin önünden oynaya oynaya geçecektik biz. Kaydımı yaptırıp, ki o esnada dolmakalemine mürekkep çeken Reyhan Öğretmen, bütün şişeyi masanın üzerine dökmüştü, eve geri döndüğümüzde, annem burnunu sile sile ağlıyordu.

"Benimle çok mu gurur duyuyorsun anne?"

"Ona ağlamıyorum oğlum. Kapıyı kaparken ayağımı çok fena sıkıştırdım, acıyor, ona ağlıyorum. Tabii gurur da duyuyorum ama... ayağım... ayağım... Allah kahretsin bu kapıyı inşallah!"

Reyhan Öğretmen nezaretinde çalışmalara hemen başladık. Allahtan, ben nasıl çocuksam, sınıf arkadaşlarım da çocuk, kimsenin ayağında nasır, şu bu yok; idman sırasında ayrım gözetmeksizin bütün ekipdaşlarımın ayağına bastığım halde kimsenin canı fazla yanmıyordu.

O zamanlar çocuk olduğum için o kadarını akıl edip de sorgulayamıyordum. Şimdi şimdi düşünüyorum da, enteresan bir durum esasen. Sakar demek, ritm duygusu yok, müzikalite hassasiyeti hiç yok demektir. Halbuki bende acayip bir müzik kulağı ve dehşetli bir ritm duygusu vardı, hep de var olmuştur. Örneğin; öğretmenimizin bile itiraf ettiği gibi, birkaç dinlemede öğrenebildiği şarkıları, marşları, ben tek seferde, duyar duymaz kapar, herkesten önce öğrenir, daha Reyhan Öğretmen sınıfa öğretmek için o güzel, kısık sesiyle ikinci tekrarı yapma-

ya başladığında onunla birlikte söylemeye başlardım. Hem müzik kulağım, hem müzikalitem hem de ritm duygum vardı yani. Zaten bunu Reyhan Öğretmen de söylerdi hep. "Kekemenin şarkı söylerken kekelemediği gibi," derdi.

"Dağlar gibi dalgaları ben aşarum aşarum
Takamin içerusunda kiral gibi yaşarum..."

23 Nisan'da, Sayın Vali'nin önünden oynaya oynaya geçerken işte bu türkü çalınacaktı teypten ve de biz bunun eşliğinde oynayacaktık.

"Ben horon bilmem," demişti Reyhan Öğretmen. Zaten biz de bilmezdik, horon ne. "Rond gibi bir şeyler uydurup oynayacağız artık." Aslında bu türküyle horon tepilirmiş. Bilseymiş öğretirmiş bize onu da, ama bilmiyormuş. "Ben size daha güzel hareketler öğreteceğim. Hiç merak etmeyin siz!"

Tam iki ay, her hafta sonu, Reyhan Öğretmen'in sözünü ettiği o "daha güzel hareketler"i çalıştık biz.

"Dağlar gibi dalgaları ben aşarum aşarum
Takamin içerusunda kiral gibi yaşarum..."

Dediğim gibi, sayılamayacak kadar çok sefer yere kapaklandım, ekipdaşlarımın ayağına sayılamayacak kadar çok kere bastım, onlara, öğütlemişim, sıkı sıkı tembihlemişim gibi sakarlık öğrettim; hepsini kafa kafaya tokuşturdum, Reyhan Öğretmen'in üç sefer ayaklarının dolanıp yere düşmesine sebep oldum, ama kimseyi sakatlamadan, kendim de sağ ve esen, hani o derecede sakar olmasam, öğretmenimizin, kendisinin de bizzat yüzüme karşı itiraf ettiği gibi, ekip başı olacak seviyede söktüm ben bu türkünün rondunu. Gelgelelim, o kadar istememe ve açık açık da söylememe, hatta hiç utanmadan ağlamama rağmen ekip başı olamadım, çünkü Reyhan Öğretmen, "Aman oğlum; o işi de sana verecek olursak yandık biz. Sayın Vali'nin önüne bok öbeği gibi yığılalım mı istiyorsun?" dedi. Gurur kırıcı bir durumdu. Ayrıca, beni ekibe aldığına çoktan pişman olmuşmuş. Arkadaşların sık sık düşmesi, ritmi kaçırıp rondu yüzüne gözüne bulaştırması, kafa kafaya toslaşması, bir seferinde de Reyhan Öğretmen'in "yere bas" figürünü gösterirken ayağını kaldırıp kaldırıp Semiha'nın ayağını çiğnemesi, kızın ayağı-

na kan oturtması, ayrıca kendisinin de üç sefer düşmesi hep benim yüzümdenmiş.

Gücüme gidiyordu bu sözler.

Ağlaya ağlaya eve dönüp anneme de anlattım bu durumu. Hemen tepki gösterdi.

"Dur hele sen," dedi. "Ablan tüpün vanasını açık unuttuğu için tüpümüz bitmiş. Allahtan abin de içine doğmuş gibi camları açık unutmuş da havaya uçmadık. Nezaket Ablangil'de reçel kaynatmaya bıraktıydım tencereyi. Alıp geleyim, bir koşu giderim öğretmenin olacak o kadının evine, benim oğlumu nasıl ekip başı yapmazmış, nasıl sakarlıkla, sakarlığı bulaştırmakla suçlarmış, sorarım hesabını. Asıl sakar kendisi. Kaç sefer düşmüş, di mi? Madem sakar değil, Semiha'nın ayağının üstünde ne demeye eşinmiş? Ayıp ayıp! Yaşından başından utanır insan. Hadi ağlama artık. Ben gider konuşurum."

Ben burnumu çeke çeke sakinleşmeye çalışırken, aşağıya inip tencereyi almaya giden annemin acı çığlığı ile hopladık yerimizden. Bir de koşup kapıyı açtık ki, annem, ayak kısmı merdivenlerin başlangıç kısmında, kafa kısmı da sekizinci veya dokuzuncu merdivende, yüzü olduğu gibi hâlâ fokur fokur kaynayan reçel tenceresinin içinde ortalığı yıkıyor.

Ayağı takılmış, kaynar tencereyle birlikte merdivene kapaklanınca suratı da reçelin içine gömülmüş.

O geceyi hastanede geçirdiğimiz için, annem fırsat bulup da Reyhan Öğretmen'e hesap sormaya gidemedi. Yoksa ben kesin ekip başı olacaktım.

Kısmet!

23 Nisan çok ciddi kutlanırdı bizim çocukluğumuzda. Uğul uğul bir kalabalık, sabahın erken saatlerinde stadyumun kapısına yığılır, polis nezaretinde, gene de birbirini eze eze, yarısı da dışarıda kalmak suretiyle girebilirdi törenleri seyretmeye. Biz hep giderdik ailecek, ama hiç seyretmek nasip olmamıştı o güne kadar. Ya ben koskoca stadyumdaki tek paslı çivinin üstüne oturur, popom kanaya kanaya, bir taraftan da ağlaya ağlaya, tabii çok kalabalık olduğu için gene polis nezaretinde, "Açılın yoldan, açılın. Paslı çiviye oturdu. Tetanoz olacak oğlan,"

diye avaz avaz bağıran annemin kucağında, ablamla abim de ardımız sıra, ya ablam parmaklarını örgü tellere sıkıştırır, "Ay siz nasıl polissiniz! Şurdan bi keski bulun da kızın parmaklarını kurtaralım. Kangren olacak çocuk," diye avaz avaz bağıran annemin ardı sıra bu sefer benle abim, veyahut da abim önden gideyim de yer kapayım derken stadın merdivenlerinden tepetaklak düşer, orası kırılır, burası yarılır, gene avaz avaz bağıran annemin ardı sıra bu defa da ablamla ben, veya, sebep olduğumuz arbede yüzünden bu kez önde polis, ardı sıra bizim oturmaya çalıştığımız stadyum ahalisi ve tabii biz, hep beraber stadyumu terk etmek zorunda kalırdık.

O yıl başka bir yıldı.

Durum bambaşkaydı.

Onca sene gidip gidip seyretmek kısmet olmamıştı şu törenleri de, gene olmayacaktı benim açımdan, çünkü ben o sene törenin kendisi olacaktım bizzat, ama o sırada onu dert ettiğim falan yoktu. Benim asıl derdim, annemgilin beni seyredip seyredemeyeceği idi. "Hep aksilikler bizi mi bulur Allahım!" diye dua ediyordum sürekli. "Ne olur bu sefer her şeyimiz rast gitsin de annemgil beni seyredebilsin oynarken!"

Stadyumun yoluk çimenlerinin üstüne, hiç tanımadığımız başka başka öğretmenler gelip de bütün okulları tuzluk biberlik gibi dizdiklerinde, hepimiz ağlamaklı, gözlerimizi kısa kısa kapalı açık tribünlere odaklanmış, ailelerimizi görmeye çalışmıştık. Bütün ekipdaşlarım anne babalarını görebilme gayreti içindeyken, ben, annemi, ablamı ve abimi görmeye çalışıyordum, çünkü rahmetli babam, duvara fotoğraf asacağım derken buat hattına çakmış çiviyi, yüksek voltajdan gitmiş. Ben daha bebekmişim, o yüzden hatırlamıyorum. Annem hep anlatırdı. Dökülen duvarı onarmak için gelen sıvacı da sizlere ömür.

İstiklal Marşımız hep birlikte, belediye bandosu eşliğinde söylenip de Sayın Vali'nin kısa bir konuşmasını takiben tören başladığında, biz folklorcüler, gene hep birlikte anladık ki işimiz çok zor olacaktır.

İlkin "sivil" geçişiyle başladı tören. Bundan kolay ne var? Her ilkokulun "sivil"leri ayrı renkte kıyafetler, şapkalar giyin-

miş, uygun adım, bando eşliğinde geçip gidiyorlar Sayın Vali'nin önünden. Onlar bizim gibi oynaya oynaya geçmek zorunda değil. Düpdüz yürüyecekler.

Basit!

İlkokulların "sivil"leri grup grup Sayın Vali'nin önünden geçip gittikçe, bizim heyecanımız artıyor, hatta yerini apaçık bir korkuya bırakıyordu. Tribüne gözlerimizi kısa kısa bakıp ailelerimizi aramaktan vazgeçmiş, ellerimizle kaşlarımızın üstünde doğal bir güneş siperliği yaparak, dört yanda koşturup duran öğretmenlerin arasında Reyhan Öğretmen'i aramaya başlamıştık artık.

Stadyumun çimleri giderek seyrekleşiyordu; sıramız yaklaşıyordu yani... "Sivil"ler geçiti tamamladıkça...

Semiha ağlamaya başlamıştı bile.

Reyhan Öğretmen'in sevgilisiydi bu kız. Annemin dediğine göre, Semiha'nın babası, Reyhan Öğretmen'in üye yazıldığı konut yapı kooperatifinin başkanıymış. Kooperatif bitip de sıra evin mevkiini belirleyecek olan kura çekimine gelince, Semiha'nın babası, Reyhan Öğretmen'e kaşla göz arasında bir insaniyetlik yapıverecek, kuranın bol güneş alan güney cephesinden çıkmasını sağlayacakmış. "Yoksa, kız kısmından ekip başı olduğu nerde görülmüş oğlum?" diye sormuştu bana. "Geleneklerimize, örf ve ananelerimize ters bi kere. Ekip başı oğlan olur. Dünyanın her yerinde böyledir!"

Stadyumun çimenleri az daha tenhalaştıktan, geçiş sıramız bir miktar daha yaklaştıktan sonra, kısık ama her yana aynı şiddette erişen kadife sesiyle uzaktan uzağa göründü Reyhan Öğretmen. O zaman anladık ki, koskocaman, büttüünn 23 Nisan töreninde bile oraları çekip çeviren o hiç tanımadığımız öğretmenlerin arasındaymış Reyhan Öğretmen. Belki de o da onların ekip başıymış.

Çok gurur duyduk.

"Bak..." dedim, burnunu çeken Semiha'ya. "Bizim öğretmen nasıl kulağını büküyo şu oğlanın." Reyhan Öğretmen, bizden birkaç sıra sonraki bir grupta, tepişirken yakaladığı bir yavrukurtun kulağını çekiyordu döndüre döndüre.

Bir kısa zaman daha geçti. Reyhan Öğretmen, yanakları kıpkırmızı, sesi iyiden iyiye kısılmış, bizim grubun başına geldi. Dayak yiyeceğimizden korkmasak, hepimiz koşup sarılırdık, ama döverdi o zaman. Onun için hiç renk vermedik.

Karşımıza dikilip anlatmaya başladı:

"İki ay boyunca çalıştığımız şeyi yapacağız. O kadar basit. Ayrıca, biliyorsunuz, bizim okulun bahçesinde prova yaparken, yerde hiza çizgileri olmadığı için epey tokadımı yemiştiniz; ama burda çizgiler var. Bir sırada altı kişi, her biriniz bir çizginin üzerinde, en başta yandan hizaya bakacaksınız, protokolün önüne kadar doğru düzgün, uygun adım, uslu uslu yürüyeceksiniz, sakın, dönüp de tribüne, annelerinize bakmaca, bizim türkü başlamış olsa bile oraya gelinceye kadar oynamaca yok! Gebertirim bak! Sizden önceki okul oynamasını bitirip de Sayın Vali'nin hizasını geçtikten sonra, ben Bahtiyar Öğretmen'in yanında olacağım; bana bakacaksınız. İşaretimi gördüğünüz anda oynamaya başlayacaksınız. Ondan sonra oynaya oynaya devam edeceksiniz yolunuza. Sayın Vali'nin önünden de oynaya oynaya geçmeniz bittikten sonra hemen kesip adi adıma geçmece yok. Siz oynamaya devam edin. Ben gelip bulurum sizi, durdururum. Dediğimi harfiyen yapın, gebertmeyeyim milletin ortasında. Sağına soluna bakmaya kalkanın gözünü oyarım."

Nefesimiz kesiliyordu, o kadar heyecanlanmıştık. Heyecandan "Bahtiyar Öğretmen hangisi? Kim? Nerde duruyor? Siz onun neresinde duracaksınız? Biz sizi nasıl göreceğiz?" diye sormayı bile unutmuştuk. Ama artık hatırlasak da soramazdık, çünkü pist denilen, tuğla tozu dökülmüş, üzerine de kireç tozuyla yan yana altı tane çizgi çizilmiş o yola girmiş bulunuyorduk. Bandonun sesi geliyordu ileriden. Davul güm güm vuruyordu. Sağ tarafımızdaki tribünlere giderek yaklaşıyorduk. Az sonra menzile girecek ve annelerimizin önünden uslu uslu geçmeye başlayacaktık. Ama bakamayacaktık dönüp, çünkü Reyhan Öğretmen gözümüzü oyardı.

Biraz yürüdük. Önümüzdeki okulun hemen dibi sıra ilerlememizi sürdürüyorduk ki, hiç tanımadığımız o öğretmenler-

den biri, ekip başı Semiha'nın önüne dikilerek durdurdu bizi. "Bekleyeceksiniz burda. Ben yeniden gelip size işaret etmedikçe de kımıldamayacaksınız. Gebertirim," diye bağırdı ciyak ciyak. Herkes de bizi gebertiyordu o gün. Bu nasıl çocuk bayramı? Hem, biri bizi gebertecekse eğer, bunun Reyhan Öğretmen olmasını tercih ederdik. Uslu uslu beklemeye başladık yerimizde. Önümüzdeki okul,

"Amanin mor koyun meler gelir
Amanin dağları da deler gelir"

eşliğinde yola çıkmış, tribünlerin önünden oynaya oynaya ilerlemeye başlamıştı bile. Halbuki Reyhan Öğretmen bize, "Sayın Vali'nin önüne yaklaşıp da benim işaretimi görmedikçe oynamayacaksınız," diye tembih etmişti. Bizi görür de gebertir diye, korkumuzdan dudaklarımızı bile kımıldatamıyor, ekip başı Semiha'ya "Şimdi ne yapacağız?" diye soramıyorduk. Put gibi dikiliyorduk.

Sağ ileriden, tribünlerin başladığı yerden bir alkış koptu. Vatandaş, "Amanin Mor Koyun"u beğenmişti demek ki. Heyecanlandık biz. Önümüz boşalmıştı. Bulunduğumuz yerden şeref tribününü, şeref tribününün önündeki kürsüyü, kürsüde, elinde koca bir megafonla dikilen kel kafalı, esmerce adamı görebiliyorduk. Yanında da sarı saçlı, uzun boylu, kırmızı yanaklı bir kadın duruyordu.

Reyhan Öğretmen!

Belediye Bandosu ara nağme yapmaya başladığında, deminki ciyaklayan kadın öğretmen gene gelip dikildi Semiha'nın önüne.

"Hazzrooll!" diye bağırdı, ellerini iki yana açarak.

Biz, yerinde say ritmiyle kıpırdanmaya başladık. Heyecandan ölüyordum, ölüyorduk. Semiha hıçkırdı.

"Bando susup, sizin türkü teypten çalınmaya başlar başlamaz, siz de oynamaya başlayacaksınız!" diye buyurdu o öğretmen. "Çizgilere basarak, oynaya oynaya gidecek, Sayın Vali'nin önünden de gene oynaya oynaya geçeceksiniz. Çizgiden şaşan, yalpa vuran olursa hiç dinlemem, gebertirim!"

Biz kara kara, "'Reyhan Öğretmen Sayın Vali'nin önüne ge-

lesiye kadar oynamak yok. Tam orada oynamaya başlayacaksınız,' dediydi, ama bu kadın başka söylüyor!" diye düşünmeye ve hangisinin şerrinden daha çok korkmamız gerektiğini bilmediğimiz için sessiz sessiz dudaklarımızı ısırarak ağlaşmaya başladığımız sırada bando sustu, teypten, önceleri ne olduğu anlaşılmayan bir şekilde, sonra dinleye dinleye alışmış kulaklarımızla seçebildiğimiz kadarıyla, bin bir cızırtı içinde "Dağlar gibi dalgalaru ben aşarum aşarum!" türküsü çalınmaya başladı.

Kadın öğretmen yana çekildi, Semiha'ya önündeki yolu göstererek bağırdı:

"Yürüüü... Oynaaa... Başlaaa!"

İşin ucunda gebertilmek vardı. Semiha gönülsüz gönülsüz iki omuz oynattı. Arkasında ben, sağ yanımda iki, sol yanımda üç arkadaşım, karışık kuruşuk bir şeyler yaptık. Sağ tarafımızdaki seyirci tribününden kahkaha dolu bir uğultu koptu. Kadın öğretmen gene ciyaklıyordu ama ne dediğini anlayamıyorduk artık. Uğultu, onun ciyağını bastırıyordu. Ben, daha iyi işitebileyim de bizi onca insanın önünde gebertip mahcup etmesin diye ondan tarafa dönmüştüm. Semiha zınk diye durmuş önümde. Bilemezdim. Oynaya oynaya gidip çarptım. Biz yere düşerken, arkamdaki sıra da bize takılıp yuvarlandı. Tuğla tozları havalandı dört bir yana, üstümüz başımız battı, kireç boyası, canım folklor giysilerimizi berbat etti. Kadın öğretmen tuttuğunu kaldırmaya çalışıyor, ciyaklıyor, teypte "Dağlar gibi dalgalaru ben aşarum aşarum" çalıyor, tribünler kahkahadan kırılıyordu.

İlk ben akıl ettim, kalkar kalkmaz, üstümü çırparken kafamı kaldırıp Reyhan Öğretmen'in o esmer adamın yanında dikildiği kürsüye baktım. Eğilip sola, bizden tarafa dönmüş, balkondan sarkan bir ev kadını gibi el kol sallayarak bize bakıyordu. "Durun!" mu demek istiyordu, "Devam edin!" mi?

Zannımca, artık sırf sağ tarafımız değil, iki taraf tribün de bize gülmeye başlamıştı. Uğultu giderek arttığına göre...

Biz, on bin kişinin kahkahaları arasında kendimizi toparlayıp, dayaktan kırılıp geçirilme korkusuyla zırıl zırıl ağlayarak

yeniden hizamıza geçmeyi başardık. Bunda, her birimizi omzumuzu çıkartırcasına asılarak ayağa diken kadın öğretmenin büyük katkısı vardı. Yalnız, o arada beni çok gücendiren hemen arkasından da duygulandıran bir şey daha yaşadık. Dikilip hizaya ilk geçenlerden biri olduğum halde, kadın öğretmen özellikle araya girip benim kulağımı büktü. "Önüne baksana it!" diye bağırdığını duyabiliyordum, çünkü dudakları tam kulağımın içindeydi. Tribünden büyük bir uğultu koptu ve 23 Nisan seyircisi, kadın öğretmeni koro halinde yuhladı.

"Yuuuh!"

On bin kişi yuhluyor! Dile kolay.

Duygulanmıştım; ağlamam şiddetlendi. Annemin görmüş olabileceği bu hafif dayak meselesini dert ettiğim yoktu. Ne de olsa annem, "Öğretmenin vurduğu yerde gül biter!" diyerek yetiştirmişti bizi. Ben, beni tanımayan onca insanın içinde dayak yemiş olmaktan utanıyordum. Ayrıca, annemgilin de tribünde olduğu su götürürdü. Bizim aile hangi 23 Nisan törenini seyredebilmişti ki? Hep bizi bulurdu aksilikler.

Kadın öğretmen, ağır "yuh"un tesiriyle kıpkırmızı, ağlamaklı önümüze geçmişti yeniden ve yeniden iki yana açmıştı kollarını. "Ciyak ciyak.." Başka hiçbir şey yok. Ne diye bağırdığını duyamıyorduk uğultudan, hatta teypte çalınan türküyü bile duyamıyorduk, ama hemen önümde dikilen Semiha'nın gönülsüz gönülsüz oynamaya başlamasından, "Oyna!" diye bağırdığını tahmin ediyorduk. Ben oynamaya başladım hemen. Kulağımın bir defa daha çekilmesini istemiyordum. Kadın, bizim Reyhan Öğretmen'den de sert çıkmıştı. Kızdırmaya gelmezdi.

Sağa diz bük, bas yere, sola diz bük, bas yere, iki kolunu havaya kaldırıp bir sağa bir sola bükül, indir, eller belde, sağ ayağını havaya savur, bas yere, eller belde, sol ayağını havaya savur, bas yere...

Kaptırmışım, gidiyorum, o sırada kadın öğretmenin yanımız sıra koşturarak gene avaz avaz bağırdığını fark ettim. Bir de kafamı kaldırıp baktım ki, Semiha başka bir şey oynuyor. Unutmuş rondu. Şıkır şıkır omuz attırıyor, dansöz gibi kıvırtıyor. Bir de ekip başı olacak!

Ama, işin aslı o değilmiş güya. Dudaklarını kulağımın içine sokarak bağırmaya devam etti de o zaman anladım yine faturanın bana kesildiğini.

"Hep senin yüzündeeeeeennnn!" diye yırtınıyordu o kadın.

Tribünler, artık el çırparak kahkaha atmaya başlamıştı. Bir taraftan da bizim duyamadığımız türküye koro halinde eşlik edenler vardı, ama koro kısa zamanda kanona dönüştü, ne ritm duygusu kaldı bizlerde, ne müzik kulağı. Ben bile, ritm duygum ve müzikalitem o kadar yüksektir, akım diyecekken bokum demeye başladım.

"Düzgün oynaaa..." diye bağırıyordu kadın öğretmen.

"Dağlar gibiii aşaruum... şak şak şak... hah hah hah..." diyordu tribünler.

Teyp cızırdıyor, gittikçe yaklaştığımız megafonlu adamla Reyhan Öğretmen'in dikildiği kürsüden, "İnkılap İlkokulu!" anonsları yükseliyordu.

O ara, karambolü fırsat bilip sağıma soluma baktım. Herkes ayrı telden çalıyordu. Rondu bir ben düzgün oynuyordum; öbürleri hepten sapıtmıştı. Nâgihan, çift örüklü atkuyruğu saçlarını kamçı gibi dört tarafa sallıyor, havada daireler çizdiriyor, onun sağındaki Sedat, yavrukurt gibi göbeğinde trampet çalıyor, o arada zırıl zırıl ağlıyor, hemen solumdaki Burhan ara sıra durup ayakkabısını bağlayacakmış gibi yere diz vuruyor, peşrev çekerek sıçrıyor, onun sol yanındaki Berrin, elleriyle eteklerini tutmuş, şemsiye gibi açmış, dönüp duruyor, onun solundaki Bora da alkış tutan tribünlere eşlik ederek şebek gibi zıplaya zıplaya alkışlıyordu. Tek düzgün oynayan bendim ve o korkunç manzarayı görür görmez bunu ne pahasına olursa olsun sürdürmeye karar verdim.

Kadın öğretmen, artık hiç duyulmayan, sadece tiz bir çığlığı veya ıslığı andıran sesiyle dört tarafımızda koşturuyor, önümüzde, sağımızda, arkamızda ve solumuzda dört dönüyordu.

Tribün kanonu devam ederken;

"Saaray giibi dalgaalaruu ben keemençe çaalaamam..."

Biz, oryantal gibi kıvırtan ekip başımız önderliğinde Sayın Vali'nin protokol çizgisine ayak bastık. Ben, ciddiyetimi muha-

faza ederekten, eller havaya, sağ yana bükül kısmında çaktırmadan kürsüye, Reyhan Öğretmen'e baktım. Ağlıyor ve "Durun!" dercesine ellerini sallıyordu. Bütün tribünler gülerken onun ağlaması hiç hayra alamet değildi. Belki de ben disiplini bozup kafamı o tarafa çevirdim diye kızmıştı. Ödüm patladı, zınk diye durdum. Benim bu ani duruşum, arkamdakilerin bir kere daha bana çarpıp yuvarlanmasına sebep oldu. Semiha, ardında olup bitenlerden habersiz, çılgın alkışlar eşliğinde kıvırta kıvırta yoluna devam ederken, biz bir kere daha kadın öğretmenin marifetiyle ayağa kaldırıldık. Semiha, Sayın Vali'nin önündeki geçişini tamamlamıştı, ama Reyhan Öğretmen, "Siz, geçtikten sonra da oynamaya devam edin. Ben gelip sizi durdururum," dediği için, duramıyor, koreografisine her adımda yeni figürler katarak oynaya oynaya uzaklaşıyordu.

Kadın Öğretmen, bizi çekiştire çekiştire ayağa dikmişti ama, artık kurttan ürkmüş koyunlar gibi kümelenmiş, birbirimize sarılmış vaziyette Sayın Vali'nin protokol çizgisi üzerinde ağlaşıp durduğumuz için bizi yeniden oynatmaya muvaffak olamıyordu. Bir kulak daha çekti bu arada, ki bu bir kulak gene benim kulağımdı. "Hep senin yüzünden! İt!" diye bağırmaya devam etti kulağımın içine, gene on bin kişi tarafından yuhlandı. Ben, sürünün arasına karıştım, tribünler aralıksız yuhluyordu artık kadını. Bunun üzerine o da ağlamaya başladı, koşa koşa tören alanını terk etti. Biz rahat bir soluk aldık.

Sürüyü başsız kalmış gören Reyhan Öğretmen'in kürsüden inmeye davrandığını fark ettim o sırada, hemen gruptan koptum, Sayın Vali'ye en yakın tören çizgisine geçtim, kendi başıma rondumu düzgünce sergilemeye başladım.

Sağa diz bük, bas yere, sola diz bük, bas yere, iki kolunu havaya kaldırıp bir sağa bir sola bükül, indir, eller belde, sağ ayağını havaya savur, bas yere, eller belde sol ayağını havaya savur, bas yere...

Bir ara kafamı kaldırıp Sayın Vali'ye bakacak oldum; o da ayağa kalkmış, tribündeki insanlarla beraber alkışlıyor ve ağız hareketlerinden anladığım kadarıyla bizim türküye eşlik ediyordu. Tek düzgün oynayan ben olduğuma göre o kadar alkışı

alan da ben olmalıydım. Artık, bensiz bu geçidin hiçbir anlamı olmadığının farkındaydım ve bütün yükü omuzlarımda hissediyordum. Sayın Vali bana bakıyordu muhakkak. Bir gözüm de yüksekçe kürsünün son basamağını inmekte olan Reyhan Öğretmen'deydi.

Birden tökezledi öğretmenimiz. Sağ ayak bileğine kalınca, beyaz bir kablo takılmıştı. Bunu takiben, sonradan adının Bahtiyar Öğretmen olduğunu öğrendiğim, kürsüdeki esmerce, kel kafalı adam, havalara uçuverdi, İnkılap Ortaokulu'nun cimnastik gösterilerinde gördüğümüz o trambolinci abiler gibi döne döne, taklalar ata ata pistin ortasına düştü... yani yolumuzun, o anda tek doğru dürüst oynayan ben olduğuma göre, benim güzergâhımın tam üstüne.

Yere düşen Reyhan Öğretmen, Bahtiyar Öğretmen'e kısa bir an için baktıktan sonra ayağa kalktı, bayram özel elbisesinin eteklerini çırptı, sonra üstümüze hücum etti, bana hiç elleşmeden arkamda kümeleşmiş, protokol çizgisi üzerinde ağlaşan sürünün ortasına hışımla daldı. Ben mesajı almıştım. Mesaj şuydu: "Arkadaşınız kadar olamıyorsunuz! Bakın, o ne güzel oynuyor! Geberteceğim hepinizi!"

Beni kimse durduramazdı artık.

Reyhan Öğretmen'li folklor ekibimi gerilerde bırakıp, arayı epeyce açmış bulunan Semiha'ya doğru oynaya oynaya devam etmeye başladım. Yerde siyaha kesmiş yatan Bahtiyar Öğretmen, tam yol çizgimin üzerinde duruyordu, daha da kötüsü, iki tane beyaz önlüklü sağlıkçı abi, sedye ile koştura koştura gelip Bahtiyar Öğretmen'in sağındaki ve solundaki yol çizgilerini de kapatmıştı.

Hiç bozuntuya vermedim, rondumu kesmeksizin etraflarından bir yarım daire çizerek geçtim, tam sedye sınırından "sağ ayağını havaya savur" figürü eşliğinde geçip gitmek üzereyken, o yandaki sağlıkçı abinin kabasını benim yoluma uzatıp öne eğileceği tuttu, tekmem orasına geldi, o da sedyenin üstüne kapaklandı, Bahtiyar Öğretmen'le birlikte yere yuvarlandı, ama durmadım ben. Gururla oynayıp protokol geçiş çizgisinin sonuna ulaştım. Tribünler uğulduyor, alkışlıyor, gülüyor ve tür-

küye eşlik ediyordu. "Nasıl olsa Reyhan Öğretmen gelip beni durdurur," diye düşünerek yoluma devam ettim. "Kendiliğimden duramam. Yoksa gebertir."

Oynaya oynaya çıktım stadyumun kapısından. Reyhan Öğretmen dur demeden durulmayacağı için, İstasyon Caddesi'ni oynaya oynaya geçtim. Etrafımda sokağın çocukları toplaşmış, tıpkı tribündekiler gibi tempo tutuyordu. Kimisi önüm sıra takla atıyor, kimisi yanımda kâğıt bayrak sallıyor, kimisi benim yaptıklarımı yapmaya çalışıyordu. Ama o kadar kolay değildi o iş. İki ay çalışmıştık biz.

Eve kadar gelmişim o vaziyette. Bizim sokak ana baba günü. Konu komşu camdan, balkondan bana bakıyor, alkış tutuyor, gülüyordu. Ben, bizim sokak kapısının önünde, bütün ciddiyetimle sağa diz büküyor, sola diz büküyor, yere basıp ellerimi kaldırıyordum. Neden sonra abim göründü pencerede.

"Naapıyon lan sen orda?" diye bağırdı da, ben durup arkama bakmayı akıl edebildim. Görünürde ne Reyhan Öğretmen vardı ne bizim ekip.

"Oynuyorum," dedim övünçle. "Reyhan Öğretmen durdurana kadar oynamam lazım."

"Kes şunu da gir içeri, salak!"

Pencereyi gürültüyle çarpıp kapatırken işaret parmağını araya sıkıştırdı, gerisingeri açıp parmağını kurtardıktan sonra bir de ağız dolusu sövdü bana.

Annemgil stadyuma bile gelememiş. Ablam, başı mumya gibi sarılı, oturma odasındaki divanda sırtüstü yatıyordu ben içeri girdiğimde. Tam stada çıkmak üzere hazırlanırlarken, ablam tarağın yerini sormuş anneme. Annem de sinirlenip, "Daha sen saçını taramadın mı kız?" diyerek kocaman kemik tarağı fırlatmış. Tarak, uçup ablamın kafasına saplanmış. Beni seyretmeye gelecek yerde, Sağlık Kabinci Kâmil Amca'nın mini sağlık kabinine gitmişler ailecek. Ablamın dikişlerini atarken, pansuman koltuğu olarak kullandığı dişçi koltuğunun yayı kırılmış, koca koltuk, Kâmil Amca'nın ayağının üstüne düşmüş, adamcağızın tarak kemiği kırılmış, hep birlikte onu hastaneye kaldırmışlar bu sefer. Ben geldiğimde daha eve yeni girmişlermiş.

Bayram ertesi ilk okul günü, Reyhan Öğretmen önceliği ve ağırlığı bana vermek üzere bizim bütün sınıfı sıra dayağına çekti. En ucuz kurtulanımız Semiha oldu gene. Sözde, kızcağız benim yüzümden, sokaklarda çengi gibi oynaya oynaya dolaşmış da rezil rüsva olmuş. Sanki biz oynamadıydık! Ama anneme göre hiç de o değildi mesele. Kooperatif evlerinin kurası bir aya kalmadan çekiliyormuş. İnşaatı tamamlanmışmış. Mesele oymuş.

Annem, o günün akşamı, beni ağlaya ağlaya eve gelmiş görünce hemen sırtına şalını alıp Reyhan Öğretmen'in evine kavga etmeye gitti. Geldiğinde anlattığına göre, Reyhan Öğretmen ona ortalığın benim yüzümden karıştığını, okul müdürünün kendisi hakkında soruşturma açtırdığını söylemiş. Güya ben gruptan o kadar kopuk davranıyormuşum ki, bir ara yüzünü kızartıp duruma el koymak için kürsüden inmeye kalkınca, ayağına, benim uğursuzluğum yüzünden elektrikli megafonun kablosu takılmış, Bahtiyar Öğretmen de çıplak kabloya dokunmaya kalkınca çarpılmış. Hâlâ komada yatıyormuş. Hep benim yüzümdenmiş. Sakarlığım bulaşıcıymış benim. Reyhan Öğretmen'e kalsa, halkın iyiliği için beni kulağımdan tuttuğu gibi özel bir okula götürür, bir daha da dışarı çıkartmazmış. Annem, bütün bu felaketlere rağmen okuldan atılmadığıma şükretmeliymiş yatıp kalkıp.

Reyhan Öğretmen, bütün bunları evinin kapısında anlatmamış anneme tabii. Onu içeriye buyur etmiş, "Benim de sana söyleyeceklerim vardı. İyi ki geldin," diyerek. Kızlarına çay demletmiş, o arada annemin şikâyetini dinlemiş. Sıra kendi diyeceklerini demeye gelince, önce kibardan kibardan başlamış, ama büyük kızı çay tepsisini üstüne devirip de haşlanınca çıldırmış. "Sizin ailenin sakarlığı bulaşıcı!" diye başlamış verip veriştirmeye. Kızın yanan yerlerine diş macunu sürmek üzere hep birlikte banyoya koşmuşlar. Reyhan Öğretmen ecza dolabının kapağını açarken elini kesmiş. Küçük kız da ayağına düşen ecza dolabı yüzünden ayağını incitmiş. Bu sefer de hep beraber Sağlık Kabinci Kâmil Amca'nın yolunu tutmuşlar. Reyhan Öğretmen, büyük kızı Şule, küçük kızı Jale, Reyhan Öğ-

retmen'in kocası Hikmet Amca ve de annem. Hikmet Amca, yolda giderken annemi ailesinden uzak tutabilmek maksadıyla kollarını iki yana açmış geri geri yürürken çöp tenekesine takılıp düşmüş, başını yarmış, Reyhan Öğretmen de koca adamı yerden kaldıracağım diye yüklenince kendi belini sakatlamış. Sağlık Kabinci Kâmil Amca, kapısına dayanan pansumancıların arasında en sağlamının annem olduğunu görünce çok şaşırmış. Annem de ona demiş ki; "Görüyorsun Kâmil Bey; asıl sakar bunlar. Bunlardan âlâ sakar mı olur? Bir de benim oğlanın günahını alıyorlar!"

Reyhan Öğretmen bir hafta rapor aldı. Bir hafta sonra ilk pazartesi, bayrak töreninde, onu merdivenlerin üstünde, Müdür Bey'in hemen yanında gördük. Buna şaşırmadık hiçbirimiz, çünkü İstiklal Marşı'nı en güzel o okuturdu. Derken bir koşuşturma başladı öğretmenler arasında, bizim bahçeye yayılan sıralarımız ustaca aralandı, kerlifelli bir amca geldi, merdivenlerden çıkıp Müdür Bey'in yanında dikildi. Müdür Bey, ilikli önünü bir kere daha ilikliyormuş gibi yaparak bu amcanın önünde eğildi ve elini sıktı, sonra da kürsüyü ona bıraktı. O amca şöyle bir şeyler söyledi:

"Sayın Vali'miz, bu seneki 23 Nisan geçit resminde birincilik ödülünü okulunuzun folklor ekibine vermiştir. Gösterinizin adını, "Bulaşıcı Sakarlık" koyduk ve gelecek seneden itibaren şenlik müfredatına almayı uygun gördük. Halkın gülmeye de ihtiyacı vardır; bu tespit, sayenizde yapılmıştır. Ödül, İl Milli Eğitim Müdürlüğü adına İl Milli Eğitim Müdür Muavini bendeniz İsmet Karakaplan tarafından Okul Müdürünüz'e takdim edilecektir. Tebrik eder, başarılarınızın devamını dilerim."

Biz, bütün okulun alkışları arasında uzunca bir süre şaşkın şaşkın birbirimize bakarak o amcadan Müdür Bey'e hediye vermesini bekleyip durduk. Vermedi. Elini sıktıktan sonra geldiği gibi gitti.

Bir sonraki hafta, okulun ön bahçesine ben boyda bir kaide üzerine ben boyda bir folklorcü heykeli dikildi. Altında, "23 Nisan Okullar Geçit Resmi Birincisi" yazılı pirinç bir plaket çakılıydı. Reyhan Öğretmen hepimizi ilk teneffüste o heykelin

önünde topladı ve okulun karşısındaki fotoğrafçıyı çağırarak, aramıza girip bir hatıra fotoğrafı çektirdi.

Sonra hep birlikte Bahtiyar Öğretmen'i ziyarete gittik Devlet Hastanesi'ne. İyiydi, yatağında oturuyor, gülümsüyordu ama daha da kararmıştı rengi.

Heykeli, çocukların oyun alanını kısıtlıyor diye depoya kaldırmışlar sonraki senelerde. Ama Reyhan Öğretmen'in etrafında çektirdiğimiz hatıra fotoğrafı, altının yazısıyla birlikte hâlâ İnkılap İlkokulu'nun şeref köşesinde asılı durur. Benim durduğum tarafta kimsenin yüzü görünmez. Beni, önümdeki Semiha'ya tavşan kulak yapacağım derken enseleyen Reyhan Öğretmen kulağımı çekiverince, kurtulacağım diye öne eğilmişim, eğilince de önümdekilerin üstüne düşmüşüm.

Sakarlık bulaşıcıdır.

Evlendim yıllar sonra, ama çocuk yapmayacağız. Halka yazık. Buna, bin bir kaza ile atlattığımız uzunca bir süre nişanlılık döneminden sonra, nikâh masasında eşimin ayağına basacağım derken nikâh memurunun müzmin nasırlı ayağına basıp adamcağızı avaz avaz bağırttıktan sonra karar verdim... Verdik... Eşim de o sırada benim ayağıma basacağım diye çivi topuğunu nikâh memurunun öbür ayağına saplamış.

Alt kata yeni taşınan kiracıyla aramız şeker renkti ilk geldiği günden beri. Kafadan gıcık kapmıştım bir kere. Emekli öğretmenmiş kadın, dulmuş ve de kızının çocuğuna bakıyormuş evinde. Eşim anlattı, ben oradan verdim bunun notunu; yoksa tanıdığımdan, gördüğümden falan değil. Daha yerleşirken, merdivenleri tıpış tıpış çıkmış hanımefendi, bizim hanıma ukalalık etmiş:

"Bakın..." demiş, gerdan kıraraktan. "Baştan anlaşalım da, arka bahçeye çer çöp atmak, öyle çayın posasını dökmek, tepemize halı silkelemek falan yok... Sonradan darılmaca, gücenmece olmasın!"

Nasıl sinirlendim ben bunu duyunca.

"Veremedin mi ağzının payını?" diye çıkıştım Hülya'ya. "O senin pek meraklı olduğun bahçenin temizliğini, evin boş olduğu üç aydan beri hiç üstümüze vazife olmadığı halde biz yapıp durduk, aslanlar gibi belledik, ağaçlarını suladık, otlarını yolduk, diyemedin mi? Kocam balkondan atlayıp bahçe temizleyeceğim derken bel spazmı geçirdi, iki gün boyunca sert yerde yatmak zorunda kaldı, böbrekleri nasıl ağrıdı, ben de boyun fıtığı oldum, diyemedin mi?"

Hülya, pişman olmuş gibi çattı kaşlarını.

"Vallaha o anda aklıma gelmedi," dedi. "Hem, ona ne canım, senin bel spazmından, böbrek ağrından, benim boyun fıtığımdan? Bizim de bu konuda çok hassas olduğumuzu söylemekle yetindim sadece."

Kolay sinirlenirim ben.

"İyi halt ettin!" dedim.

"Bağırma bana öyle."

"Bağırmıyorum!"

"Bak hâlâ bağırıyor!"

"Sus Julia!"

"Julia'ya hiç bağırma!"

Tanışmadan, daha yüzünü bile görmeden, böylece deftere yazmıştım ben alt kat komşumuzu. Musibetin teki olmalıydı. Çaçaron, cadaloz, kaknem! Böylelerine yüz vermeyeceksin. Aslında bizimkinde kabahat. Desene kardeşim, "Senden terbiye, görgü öğrenecek halim yok," falan diye. Versene ağzının payını. Daha ilk cümlesini kurduğu anda ters yatırsana masaya. Hiç!

Gerilmiştim.

İster istemez, insanın beklentileri de gergin oluyor gerildiği zaman. Bardağın boş yarısını görmeye başlıyor kişi.

Bahçe kapısını açıp sokağa mı çıkıyorum, kapı fazla mı gıcırdayıp öttü o sırada, geriliveriyorum. "Şimdi bu cadı karı fırlayacak, saç baş dağınık, bir alay laf söyleyecek, 'Gürültü etmeyin!' falan diye bar bar bağıracak, konu komşuya rezil olacağız," beklentisi içine giriyorum. Bekliyorum, bekliyorum, bahçe kapısının ağzında taş kesilmişim dikiliyorum, kadın fırlamıyor, daha beter geriliyorum.

Geceleyin geç yatarım veya hiç yatmam ben. Baykuş gibi, günün ilk ışıklarına kadar dolanır dururum evin içinde; hesap yapar, notlar alır veya kitap okur, müzik dinlerim. Uykuyla aram yoktur. Ama huzurum kaçmış artık. Kendimi gayri ihtiyari, "Şu kadın, şimdi tepesinde gıcırdıyoruz diye kapıya dayanır veya tavana süpürgeyle vurur, gece gece birbirimize gireriz," beklentisine kaptırıp erkenden yatmaya kalkıyorum, yatakta debelenip kendi terimde boğuluyorum, o yana dönüyorum, bu yana dönüyorum, içimden de ağız dolusu sövüyorum. Kuduru-

yorum ben! Bir taraftan da bekliyorum ki kadın, "Demin tepemde gıcırdadıydınız!" diyerek kapıma dayansın, maraza çıkartsın, biz girelim birbirimize, mahallenin yüz karası olalım. Gelen giden olmuyor gene, ben gepgergin!

Sövüyor, sövüyorum.

En çok da ev sahibine gidiyor sövgülerim. Başka kiracı mı bulamadın, a dangalak, a düşüncesiz!

Köpeğimiz de var üstelik.

Doberman.

Adı Julia.

İsmini Hülya koyduydu otuz günlük bebek olarak geldiğinde. "Benim adımla kafiyeli olsun," dediydi.

Julia-Hülya...

Kulağa hoş geliyor.

Ne yapar evde köpek? Gezinir, mama yer, su içer, en çok da havlar. Ama gerilmişim ya şu alt kata yeni taşınan kazulet yüzünden, bu havlama meselesine de taktım kafayı ben. Hayvancağız şakacıktan havlıyor, "Bağırma Julia! Sus!" diye ben de ona bağırıyorum. Hülya sık sık araya girmek zorunda kalıyor:

"Ne yapıyorsun yaa! Senin sesin hayvandan fazla çıkıyor valla. Ödüm patladı. Birdenbire bağırma öyle."

"Sen de taktın benim bağırmama ha!"

Biz birbirimize bağırınca, ikimize de ayrı ayrı kıyamayıp, ikimizi de ayrı ayrı korumak isteyen Julia, şekil yapmak maksadıyla araya girip bir daha havlamaya başlıyor bu sefer. "Kavga etmeyin!" demeye çalışıyor.

"Sus dedim! Havlama!"

"Bağırmaaa... Bağırma diyorum."

Kadın diyorum, alt kattaki yeni kadın...

Kimseye anlatamıyorum.

Hayvan dolaşıyor evin içinde, tırnakları muşambanın üstünde çıt çıt sesler çıkarıyor, ben gene Julia'ya bağırıyorum gezinmesin diye, Hülya bana bağırıyor Julia'ya bağırmayayım diye, Julia ikimize birden bağırıyor birbirimize bağırmayalım diye, sonra ben tekrar Julia'ya bağırıyorum, hayvan gibi bağırmasın diye, tabii Hülya da bana...

Böyle sürüp gidiyor.

Zar gibi olmuşum evin içinde, halimden anlayan yok.

Birkaç gün geçti geçmedi, gece gelmişim eve, gene bahçe kapısı gıcırdadı diye tekrardan gerilmişim, yarım saat kadar da girişte dikilip beklemişim, kötüyüm yani. Kötü haber alacak mecalim yok. Ama her şey umduğu gibi gitmiyor insanın. Benim de gitmedi. Daha ayakkabımı çıkartıp mutfağa geçtiğim anda Hülya, suyu çoktan kaynatmış, kahvemi getirip karşıma oturdu ve;

"Bugün gene ukalalık etti seninki," dedi.

"Kim? Kim benimki?"

"Alt kattaki kadın canım... Kim olacak?"

Şapkam olsa uçardı. Nasıl tepem atmış!

"Vallaha mı?" diye fısıldadım. "Ne yaptı gene?"

Kapının önünü yıkıyormuş Hülya. Suyu döküp döküp yıkarsın, ne var bunda? Derken, hanımefendi hazretleri usul usul çıkmış bizim merdivenlerden, bir Hülya'ya, bir de suyun akıp gittiği su giderine bakmış,

"Kolay gelsin..." demiş. "Bilmem farkında mısınız, giderinizden giden su, oluğa değil, bizim kapının önüne gidiyor. Bir saattir şıp şıp su damlıyor benim kapımın önündeki paspasın üstüne."

Bizimki şaşkın şaşkın bakarken, ukalalığa devam etmiş hanımefendi.

"Atla deve değil ya," demiş. "Gideceksiniz bir tesisatçıya, giderin delik kısmını lehimlettirip sorunu gidereceksiniz. Umarım, giderirsiniz."

Karıya bak yaa! Geldiği günden beri problem. Ben bu kadını gideririm arkadaş! Fazla gelemem sıkıntıya.

Gene bizimkine kızdım tabii.

"Ne dedin sen de bunun üzerine?"

"Hiç," dedi gene Hülya. "Daha baştan kötü olmayalım diye düşündüğüm için, "Yaptırırız, hallederiz, bilmiyordum damlattığını, özür dilerim," dedim.

Aşağıya ses gitmesin diye fısıltıyla konuşmam gerektiğini unutuverdim birden. Bağırmışım:

"Manyak mısın sen yaa! Şaşırdın mı sen!"
"Bağırma bana diyorum."
"Bir de özür diledin haa!"
"Bağırmaa!"
Julia yıkmaya başladı ortalığı.
"Sus be hayvan! Bir sus yaa!"
"Bağırma şu çocuğa diyorum."
"Sus Julia!"
"Bağırmasana yaa!"

Kadın, gelir gelmez birbirimize düşürmüştü bizi oturduğu yerden. İyi iş ha! Ortaya bir laf at, millet uğraşsın dursun altından kalkacağız diye.

Neymiş? "Bilmem farkında mısınız, giderinizden giden su bizim kapının önüne gidiyor!" muş... Bak bak bak... Ukalalığa bak sen! "Bilmem farkında mısınız?" mış! Ulan, adam gibi çık yukarıya, "Kardeş, borunuz delik galiba. Bizim kapının önüne akıyor hep kirli sular," de. Ne var bunda? Ukalalık etmenin alemi ne? "Bilmem farkında mısınız?" ha? Terbiyesiz kadın!

Kıllanmışım bir kere, ortada tatsızlık falan yok ama, ben gene de tatsızlık büyüsün istemiyorum; giriş çıkışta had safhada dikkat ediyorum bahçe kapısı gıcırdamasın diye. Üçler Hırdavat'a gidip gres yağları alıyor, demir menteşeleri yağlıyorum, ama bu da kesmiyor beni. Evde de dikkat edeceksin. Ya kadın ben evdeyken dayanırsa kapıya? Sinirli adamım, ağzımı bozar, tatsızlığı gereğinden fazla büyütürsem? Kadın da kalkıp akrabalarına, şuna buna haber eder, bu sefer de kapıma otuz kişilik aşiretini yığarsa? Emekli öğretmenmiş... Bunun mezun ettiği bir sürü üst düzey bürokrat, emniyet müdürü falan vardır. Ya onları yardıma çağırırsa? Durduk yerde ağzımızın tadı kaçıverirse?

Bütün kapıların menteşelerini baştan aşağı gresledikten sonra, evdeki bütün terlikleri de değiştirdim kısa zaman içinde. "Kösele terlik giymeyeceğiz Hülya," dedim bir akşam. "Bak, süpermarketten bu pofidikleri aldım. Yürürken ses çıkmaz hem."

"Sen şaşırdın iyice. Bu kadına taktın sen. Ev burası ev. Yürür-

ken de ses çıkacak, otururken de. Ne yapalım yani? Yerlere de minder mi döşeyelim?"

"Öyle deme. Kapına dayanıyor ikide bir, tırsıyorsun, cevap bile veremiyorsun."

"Ne tırsması sayıklıyorsun sen yaa! İlk günden kötü mü olsaydık alt kat komşumuzla? Ne var? O söyledi, ben de kafa salladım. Ne var, ne? Mahalle karıları gibi saç saça baş başa kavgaya mı tutuşsaydım?"

Atıştığımızı gören Julia havlamaya başlamıştı doğal olarak.

"Sus ulaaan!"

"Bağırma bana!"

"Sana bağırmıyorum. Şu hayvana bağırıyorum."

"Ona hiç bağırma!"

"Ben de buna bir ağızlık almazsam! Başka türlü çenesinin kesileceği yok."

"Valla, hele bir al!"

"Ne olurmuş alırsam?"

"Beni karşında bulursun."

"O da bağırıp durmasın o zaman."

Hep böyle... Hatta böyleden de beter. Giderek artıyordu gerginliğim. Sabah kalkmışım, yüzümü yıkıyorum, boruda hava kalmış, ötüyor vayır vayır; kendimi kasmaktan belime spazm giriyor. Banyoda donup kalıyorum, Hülya'ya bağıracağım yardım etsin diye, bağıramıyorum, bağırsam Julia da bana bağırır; alttaki kadın duyar, rahatsız olur, kapıya dayanır.

Bir başka sabah, Hülya çayının şekerini biraz fazla şıngırtılı karıştırıyor. "Yavaş, yavaş!" diye bağırıyorum. "Ne o öyle deve kervanı geçer gibi şangır şungur!

"Bağırma!" diye bağırıyor.

Julia bağırmaya başlıyor, ben ona, Hülya bana, ben Julia'ya.. Öf Allahım!

Gerginliğimin doruğa ulaştığı, obsesif davranışlarımın ben dahil evdeki herkesi çileden çıkarmaya başladığı ikinci ayın sonuna doğru, orta yerde ciddi bir sorun, sorun değilse bile kabul edilemez bir noksanlık olduğunu hissettim. Bir şey unutmuş, çok önemli bir şeyi atlamış gibiydik.

"Ya Hülya..." dedim, neredeyse fısıldayarak. "Bir eksiklik yok mu evde?"

Hülya, "Bir İstanbul Masalı"nı seyretmeye devam etti. Televizyonun sesini bir baremden fazla açmayı yasakladığım için, burnu hemen hemen ekrana değiyordu.

"Hülyaa, sana diyorum... Hülyaaa..." diye fısıldadım tekrar. "Sanki çok önemli bir şey atlamışız gibi bir his var içimde. Ne diyorsun? Ne olabilir bu?"

Julia yanıma geldi, sonra gidip Hülya'yı dürttü burnuyla. Hülya da onun başını okşadı dalgın dalgın. Hâlâ cevap vermiyordu bana.

"Hülyaaa!" diye bağırmışım.

Julia, hopladığı gibi cayırdamaya başladı bunun üzerine.

"Suuus!"

"Ay ne bağırıyorsun gene yaa!"

"Söyle şuna, sussun!"

Karşılıklı bağırışarak epey ter ve stres attıktan sonra nihayet, Hülya'nın, "Ağız tadıyla bir dizi seyrettirmiyorsun insana ha!" sitemlerini de sineye çekip meramımı anlatabildim:

"Biz bir şey atladık veya unuttuk. Bu evde eksik bir şeyler var."

"Ne gibi?"

"Bilmiyorum. Bir bakınalım sağa sola."

"Saçmalama. Neyimiz eksik? Her şeyimiz tamam Allaha şükür."

"Yok yok. Bir eksik var. Eminim."

Düşündük, taşındık, sorduk, ettik. Son olarak buzdolabındaki kahvaltılıkları bile gözden geçirdik. Hülya da kaptırmıştı.

"Peynir olabilir," diyordu. "Bak, yarım kilodan az kalmış."

"Yok yok. O öyle batmaz gözüme. Bu eksik, çok önemli bir eksik. Gözüme gözüme batıyor ama ne olduğunu bilemiyorum bir türlü."

"Faraş? Geçen gün kırılmıştı, yenisini almaya vakit bulamadım. Kapının önünde duruyor çalı süpürgesiyle beraber. Belki girip çıkarken o çekmiştir dikkatini?"

"Ne münasebet! Ne anlarım ben faraştan maraştan?"

"Ne bileyim? Sen eksik eksik diye tutturunca..."

Sonraki yarım saat içinde deterjanları, çamaşır sularını, lavabo açıcı asitleri ve eviye ovma sıvılarını kontrol ettik titizlikle. Her şey tamam görünüyordu, ama ben biliyordum, bir şey eksik!

Julia'yı, bahçe kapısını gıcırdatmamaya had safhada özen göstererek çişe çıkardıktan sonra, eve girerken posta kutusu çarptı gözüme.

"Hah!" diye bağırmışım, sokak kapısının ağzında. "Buldum! Buldum Hülyaa! Eksiği bulduuum!"

Julia, manyak gibi bağırmaya başladığımı görünce boğuk ve yoğun bir havlama tutturdu.

"Suus!"

Tasmasını fazla sert çekmişim, boynu acıdı çocuğun, viyakladı bu sefer.

Hülya telaş içinde açtı kapıyı.

"Ne yapıyorsun kızıma yaa! Delirdin mi sen? Bana bak, vurdun mu yoksa bir tarafına?"

Julia, ninesini görünce şımaran torunlar gibi, anında Hülya'nın arkasına geçip bana havlamaya başladı.

"Sustur şunu. Eksiği buldum."

O sırada, alt katın kapı lambası yandı.

"Hah!" dedim tekrar. "Gürültüye uyandı deli karı. Şimdi çıkacak sokağa, avaz avaz bağırıp rezillik çıkaracak. Kaç kaç kaç. Çabuk içeri kaç."

"Dur yaa... İttirmesene..."

Kapıyı bir örtüşüm, bir kilitleyişim var, sanki düşman askeri gelmiş dayanmış.

"Işığı da söndür!" diyorum Hülya'ya. Ter içinde kalmışım. "Bizi yattı sansın. Bu saatte hır gür istemiyorum!"

"Delisin sen, deli... Bir de bana akıl veriyordun, "Veremedin mi ağzının payını!" diye. Ne korkuyorsun? Kendin versene madem!"

"Söndür şu ışığı diyorum. Saçmalama. Kaç gece bahçe kapısının ağzında bekledim ben, çıksın, bir şey desin de vereyim ağzının payını diye. Senin dünyadan haberin yok. Şimdi, çok ri-

ca ediyorum, sessiz olalım. Karının lambası sönsün, çok önemli bir şey söyleyeceğim. Ne eksik, hatırladım."

Meseleyi çözmüştüm nihayet. Karanlıkta, parmak uçlarımıza basa basa ilerleyip, alt kat kapı lambasının sönmesini bekledik bir müddet. Nefesimizi tutmuştuk. Julia da bizle beraber havaya girmiş, salondaki üçlü kanepeye tam siper uzanmış hırlıyor ve araladığımız perdeden sokağa bakıyordu.

"Tamam," dedim sonunda. "İçeri girdi cadı. Işığı yakabiliriz. Ama, ayak seslerine dikkat!"

Faturalar!

Faturalarımız!

Nasıl da gözümden kaçmış! İki aydan beri posta kutumuza tek bir fatura olsun atılmamıştı. Dedim ki Hülya'ya:

"An meselesidir... Elektrik, su ve doğalgaz sayaçlarımızı sökebilirler gelip. Nerde bu faturalar?"

Hülya da telaşlanmıştı.

"Sahi," dedi. "Kredi kartı ekstrelerinin de geldiği yok."

"Tevekkeli değil..." dedim, burnumdan soluyarak. "Dün Migros'taki pos makineleri, hiçbir kartıma vize vermedi. Allahtan nakit vardı üzerimde de rezil rüsva olmadım millete. Belki de hesabımı iptal edip yasal işleme başlamıştır bile bankacılar. Zaten fırsat kolluyor adiler!"

Birlikte kalkıp, kendimi bildiğimden beri büyük bir titizlikle takip ettiğim fatura ve ekstre klasörlerimi inceledik. Hülya, Julia ve ben.

Yoktu, evet. Son iki aya ait hiçbir ödememiz yoktu, çünkü son iki ayın hiçbir faturası geçmemişti elimize.

"Nasıl olur?" diyordu Hülya.

"Benim aklıma bir şey geliyor amaaaa..."

Aynı şey Hülya'nın da aklına gelmiş olmalıydı.

"Yoksa?" dedi, dudaklarını ısırarak.

"Başka ne olabilir?" dedim.

Tabii yaa!

Alttaki!

Başka ne, başka kim olabilir?

Bizim ev, dubleksten bozulup alt ve üst olmak üzere iki ay-

rı kata bölünmüş bir müstakil evdi ve bahçe kapısında tek bir kapı numarası yazılıydı. Alta gelen fatura da aynı numaraya geliyordu, üste gelen fatura da... Ve, tabii ki alttaki cadaloz, bize gelen faturaları postacının elinden alıp yırtıyor, sonra da pis pis sırıtarak çöpe atıyordu. Başka bir ihtimal yoktu. Olamazdı. Yoksa, o güne kadar dakika şaşmadan gelen faturalar, birdenbire niye gelmez olsun?

Hülya sinirlenmişti. Burnundan soluyordu.

"Hemen gidip dayanalım kapısına!" dedi.

"Yavaş!" dedim. "Nasıl kanıtlayacaksın? Ne deyip de ispat edeceksin haklı olduğunu? Suçüstü yapmadıkça suçlu çıkarsın böyle bir girişimde. Bir de haneye tecavüzden hüküm giyeriz ondan sonra. Bu emekli öğretmen ya... Kesin bunun ağır ceza reisi talebeleri falan vardır mezun ettiği..."

"Sen iyicene paranoyak oldun! Ne alakası var yaa! Gidip soracağız, "Yanlışlıkla size gelmiş olabilir mi?" falan diyeceğiz. Saç saça baş başa yoluşacak, dövüşecek halimiz yok ya! Kalk gidelim... Hadi hadi... Kalk!"

"Deli olma!" diyerek devam ettim direnmeye. "Bak, sen nasılsa akşama kadar evdesin. Mutfağa otur, bahçe kapısını gözetle. Postacı gelip de, bu kadın da onun elinden faturalarımızı alırken kapıya fırlayıver. Al sana suçüstü!"

"Olur canım," dedi Hülya. "Tutuklarken haklarını da okuyayım istersen."

"Şakanın sırası değil Hülya. Sen sözümü dinle."

"Asıl sen benim sözümü dinle. Madem ki sen cesaret edemiyorsun, ben yarın sabah ilk iş, bu kadının kapısını çalıp soracağım. Bu kadar."

"Cesaretle mesaretle ilgisi yok bu işin. Akılla ilgisi var, mantıkla ilgisi var. Sana ne cevap vereceğini zannediyorsun yani? 'Evet, yanlışlıkla ben aldım, yanlışlıkla da iki aydır elimde tutuyorum' mu diyecek?"

Hülya, hak verir bir tereddütle baktı yüzüme.

"Öyle... demez gerçi ama... Başka da yapılacak bir şey yok pek... Gözetlemeyle falan olacak olsa..."

Tereddüt geçirdiğinin farkındaydım. Bastırdım:

"Peki, başkaca nasıl olur sence?"

Durdu, düşündü, Julia'nın burnunu öptü.

"Haklısın," dedi. "Yarın, sabahtan itibaren siper alıp mutfak penceresinden bahçe kapısını gözetlemeye başlıyorum."

"Ha şöyle!" demişim.

Ertesi gün, daireden öğlene kadar izin alıp, cebimde niye o kadar bol kaldığını daha yeni anladığım parayla banka banka dolaştım, yatırmadığımız faturaları, kredi kartı taksitlerini yatırıp durdum. Habire o cadı karıyı düşünüyordum. Yüzünü görmek de nasip olmamıştı henüz. Burnunun ucundan kapkara bir siğil sarkmış, çenesi külah gibi sivri, kır saçları keçeleşmiş, avurtları içine göçmüş iğrenç bir büyücü gelip duruyordu gözümün önüne. Neredeyse onu görmüş olduğuma inanmak üzereydim ki, bu kötücül suratı ilkokulda seyrettiğim, başrolde Zeynep Değirmencioğlu'nun olduğu, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler filminden hatırladığım aklıma geldi. Zeynep Değirmencioğlu'na zehirli elmayı yediren cadı! O zaman da çok korkmuş, kaç gece tuvalete annemi uyandırıp onunla beraber gidebilmiştim. Bu da olsa olsa öyle bir kadın olabilirdi. Çirkin, suratsız, iğrenç, kötücül. Sesi de akortsuz mandolin gibi tın tın ediyordu muhakkak.

Akşam, gıcırdatmamaya çalışarak bahçe kapısından girerken, çaktırmadan alt kat mutfağının penceresine doğru baktım. Bana, perde kımıldanıyormuş gibi geldi. Tuhaf oldum, koşa koşa çıktım bizim merdivenleri.

Gözetleniyorduk galiba. Bir bu eksikti.

Hülya, kapıyı açar açmaz verdi müjdeyi:

"Müjde! Faturaların akibetini öğrendim!"

Lafını ağzına tıkarak,

"Yavaş konuş!" dedim. İşaret parmağımı da dudaklarımın üstüne koymuştum. "Duyacak cadı! Mutfak penceresinden beni dikizliyordu."

Julia da bir taraftan burnuyla oramı buramı dürtüyor, kendisini sevip okşamıyorum diye danalar gibi böğürüyordu. Cilve yapıyordu aklınca.

"Sus be!"

Hayvan, tekme yemiş sokak köpeği gibi viyaklaya viyaklaya yatak odasına kaçtı. Hülya bana, "Gururunu kırdın çocuğun! Ağırına gitti. Bağırmıyordu ki! Koş, özür dile çabuk," derken, ben de küsüp kaçtığı sırada çıtır çıtır tırnak sesleri çıkaran Julia'nın ayağına yün çorap giydirmeyi tasarlıyordum.

Ses çıkarmadan yatak odasına gidip, ses çıkarmadan üstümü değiştim, Julia'nın yanına uzanıp biraz gönlünü aldım, sonra kalkıp mutfağa, gözleri dolu dolu salatanın yağını döken Hülya'nın yanına geçtim.

"Neymiş şu fatura esrarının perde arkası?" diye fısıldadım. "Alçak sesle anlat, kadın tam altımızda, mutfakta... Allah bilir, tavana bardak dayamış bizi dinliyordur şimdi."

Hülya iç çekti.

"Sen hepten gittin," dedi. "Sonunu hiç iyi görmüyorum."

Ben o sırada, nasıl etsem de Hülya'nın kısık sesle konuşmasını sağlasam diye düşünüyordum. Kendimi kasmışım, o kadar ki, belime ciddi bir spazm ha girdi, ha girecek vaziyetteyim.

"Şşş... Allah aşkına Hülya... Bağırma yaa!"

Ama bağırıyordu o.

"Saplantılı, takıntılı, acayip bir şey oldun sen! Hay dilim kopaydı da kadıncağızın kapıya gelip sitem ettiğini söylemeseydim."

"Lütfen Hülyacığım!" dedim, fısıltımın tonunu muhafaza ederek. "Gel bu mezvuyu yatak odamızda konuşalım. Hem oranın halısı daha kalın, pek ses gitmez."

Hınçla döndü, salata kâsesini var gücüyle yemek masasının üstüne vurdu, çıkan ses yüzünden ben hepten kendimi kastım, belimin sol yanından sırtıma doğru bir sancı yürümeye başladı.

Artık hepten atmıştı kızcağızın tepesi.

"Hayır efendim!" diye bağırıyordu var gücüyle. "Hayır, hayır hayır... Burada, mutfakta, yemek masasında, her normal karı koca gibi, her normal karı kocanın konuştuğu ses tonunda, her normal karı kocanın konuştuğu gibi konuşacağız... Şu halimize bak yaa! Bir aydır radyo açamıyoruz... Ben de sana uydum deli gibi... Kafayı yiyeceğiz, kafayı..."

"Ama Hülya?"

Sandalyemi sertçe işaret edip,

"Otur şuraya!" diye bağırdı.

Kuzu kuzu oturdum ben, ama belim fena sertleşiyordu. Spazm spazm!

"Seni dinliyorum," dedim, gene de sesimi yükseltmeden.

"Faturalar..." deyip, arkasını döndü, ocağın üstünden çorba tenceresini aldı, tekrar masaya dönüp tabağıma servis yapmaya başladı.

"Ne olmuş faturalara? Onu anlatacaktın, değil mi? Unutmuşum... Sahi, daha ben kapıdan girerken söylediydin... Ne olmuş?"

Hülya, kendi tabağına da çorba koyduktan sonra tencereyi gerisin geri ocağın üstüne yerleştirdi.

"Kadıncağızın boş yere günahını almışız," dedi. "Postacının haltıymış meğer."

"Olur mu yaa!" dedim. "Kaç senelik postacımız. Adımızı bilir, sanımızı bilir."

"O postacı olsaydı bilirdi..." diye cevapladı beni. "Bizimki emekliye ayrılmış iki ay kadar önce. Yeni bir postacı dağıtıyormuş faturaları filan. Ben de tesadüfen fark ettim bugün."

"Ee? Bizim faturalardan ne istiyormuş hazret?"

"Bir şey istediği yok... Geliyormuş kapıya, bakıyormuş ki iki ayrı isim, fakat aynı kapı numarası... Zarfları bahçeye attığı gibi basıp gidiyormuş pis herif."

"Sen nerden öğrendin böyle yaptığını? Komşular mı söyledi?"

"Yok canım! Ne münasebet! Tesadüfen dedim ya... Şans eseri yani. Hani sabahtan mutfak penceresinin önüne oturmuşum, alt kattaki kadıncağızı suçüstü yapmak için bekliyorum ya... İşte o arada, değişik, gençten bir postacı geldi, elindeki ince kâğıdı bizim bahçeye atıp rüzgâr gibi geçti gitti..."

"Yakalasaydın hemen."

Tabağına iki koca dilim ekmek bandı Hülya. Çorbanın suyu falan kalmadı.

"Geçti gitti diyorum. Nereye yakalıyorsun? Ama o an, bu işi alt kattakinin yaptığına öyle bir şartlanmışım ki, postacının ka-

bahatini gördüğüm halde şöyle düşünüyorum: 'Şimdi bu alt kattaki kadın usul usul merdivenleri çıkacak, bahçeye atılan faturayı alıp evine kaçacak.' Başladım beklemeye."

"Ee? Çıkıp aldı mı?"

"Hayır efendim. Ama, o ince kâğıt, esen hafif bir rüzgârla uçurtma olup havalanıverdi beş dakika içinde. Kimbilir nerelere gitti bizim fatura."

Şaşırmıştım.

"İyi de..." dedim "Banka ekstrelerine ne oldu o zaman? Onların kalınca zarfı olur, içinde de bir alay broşür, indirim kuponları, şu bu... Rüzgârla zor uçar biraz."

"Orasını bilemem," dedi Hülya. "Ama tahmin etmek zor değil. Çoluk çocuk akşama kadar sokakta... Alırlar, kayık yaparlar, uçak yaparlar, külah yaparlar... Yağmur yağar, çamur olur, erir... Ne bileyim, her şey olur... Toprak zeminde bir parça kâğıt... Onun orasını bana değil, yeni postacımıza soracaksın."

Sinirlenmiştim.

"Nasıl yapar böyle bir densizliği!" dedim. "Ya sen? Adamın, o kâğıdı bizim bahçeye attığını görür görmez, saklanıp alt kattakini dikizleyeceğin yerde fırlayıvereydin, bağırıp çağıraydın ya!"

Hülya, masaya bir yumruk patlattı, tabağımdaki çorba sıçrayıp üstüme başıma döküldü. Ben kendimi sakınacağım derken belim bir tamam kasıldı, kalçamın hemen üstünden kürek kemiklerimin altına kadar iki taraflı iki baston soktular sanki. Taş gibi oluverdim.

Hülya'nın çorbası dökülmemişti, çünkü o, içine iki dilim ekmek banmış, çorbanın suyunu emdirmişti.

Çok kötü bir gece geçirdim.

Halının üstünde, belimde kocaman iki tane yakı, kımıldansam sırtıma bıçak yemiş gibi oluyorum, Hülya gemi azıya almış, kapıları paldır küldür çarpıyor, radyoyu sonuna kadar açıp şarkılara eşlik ediyor, yerde yattığım zamanlarda dermanımın olmadığını bilen Julia ikide bir gelip burun deliklerimi, kulak deliklerimi yalıyor, havlıyor, yerde şıkır şıkır tırnak soloları yapıyor, ben terliyorum, yakı sırtımı yakıyor.

"Ordan iki Kuilil getir bana Hülya!"

"Bağıra bağıra istersen getiririm."

Bağırmak zorundayım.

Bağırıyorum, belim daha beter kasılıyor.

Sabahı zor etmişim. Hülya'nın da yardımıyla doğrulup tuvalete gidecek oldum, ama hiç formumda değilim. Pijamalarımı bile ona çıkarttırdım, altımda slip don, üstümde atlet, zar zor girebildim içeriye, işimi acı çeke çeke görebildim. Utanmasam Hülya'dan yardım isteyecektim. Ki, Allahı var, o sordu dışarıdan:

"Bitti mi? Geleyim mi yardıma?"

Bir gece önce kapışmışız, gururuma yediremedim.

"Teşekkür ederim," diye seslendim inleyerek. "Ben hallederim."

"Emin misin?"

"Eminim eminim."

Tuvaletten çıktığım sırada hâlâ kapının ağzında bekliyordu kızcağız. Julia da yanı başında.

"İyi misin? Giydireyim mi pijamalarını?"

"Yok yok," dedim. "Dün de izin aldıydım daireden zaten. Bir alay laf ederler şimdi. Mutlaka işe gitmem lazım."

"Hayatta olmaz bu halde," deyip, bütün itirazlarıma rağmen telefonun başına koştu, bizim şefi arayıp belimin gene tutulduğunu, işe gidemeyeceğimi söyledi. Şef, telefonda gıcıklık etmiş olmalı ki, o dik sesiyle terslendi Hülya:

"İyi, tamam," dedi. "Senelik iznine sayarsınız o zaman!"

"Ne oldu? Gıcıklık mı etti?"

"Yok aman," dedi, bana moral vermek istercesine. "Senin bel spazmın da pek meşhurmuş... Öyle diyor sırnaşık... Şaka yaptı aklınca. Takma kafana bunu da! Dinlenmene, iyileşmene bak sen."

Nasıl takmazsın.

"İbne!" demişim. "Benim bel spazmım pek meşhurmuş ha? Sorarım ben ona. Kendisi canı istediği zaman uğruyor daireye, canı istemediği zaman uğramıyor. Pezevenk! O sağda solda gezinirken yığılan evrakıyla ben uğraşıyorum. Görür o bundan sonra!"

"Hadi canıııın.." dedi Hülya. "Hadi bırak şimdi onu bunu. Geç uzan yerine, ben de sana güzel bir kahvaltı getireyim tepsinin içinde."

Kendimi yokladım şöyle.

"Gerek yok," dedim. "Yerde yediğim zaman Julia taciz ediyor. Mutfağa geleyim, sırtımı da güneşe vereyim şöyle."

"Hadi bakalım."

Geçtik mutfağa. İki aydan beri ilk defa normal bir aile gibi ettik kahvaltımızı... Kıyafetimi ve belimin spazmını saymazsan.

Saat ona doğru biraz daha açılmıştım. Hülya da çok ilgileniyordu sağ olsun. Telefon çaldığında, arkama geçmiş, usul usul kulunçlarımı kırıyordu.

"Bir dakika canım," dedi. "Şuna bakayım, hemen geliyorum."

Şımarmışım.

"Çabuk gel ama!" dedim. "Beni yalnız bırakma!"

Koşa koşa gitti kız, koşa koşa da geri geldi bir dakika kadar sonra. Patırdamış, kütürdemiş, hiç umurumda değildi.

"Kimmiş?"

"Annem. Beni çağırıyordu, 'Gelemem,' dedim. Küsüp suratıma çarptı telefonu."

Kayınvalidemin öyle bir huyu vardı. Çabuk küserdi. Yaşlılar alıngan oluyor; ben de az küstürmemiştim gerçi ama, kendi kızına nazı daha çok geçtiği için, küsülme rekoru Hülya'nın.

"Niye çağırıyormuş?"

"Bugün onun altın günü var ya... Bir sürü misafiri gelecek tabii... Gidip yardım etmemi istedi. Temizlik, ikram, bulaşık, çay, kahve... Bir dolu iş."

"Ee, gitseydin ya."

"Olur mu... seni böyle bırakıp da!"

Gitmek istediğini biliyordum. Altın gününde elin kadınlarına hizmet etmek istediği için değil, annesini küstürdüğü için gitmek istiyordu. Kayınvalide öyleydi; küstürdüğün zaman, ilk yarın saatte taarruza geçer ve boynuna sarılırsan barışırdı, yok, yarım saati geçirdin miydi, en az bir hafta meletirdi adamı. Hülya da bunu iyi bildiği için kızarıp bozarıyordu karşımda. Kulunçlarıma isteksiz isteksiz yeniden el attığında, ellerimi

zorlukla kaldırıp sinirinden terlemiş parmaklarının ucunu yakaladım.

"Hemen ara, gideceğini söyle," dedim. "Ben idare ederim. Zaten uykum geldi. Yatacağım birazdan. Hadi canım."

"Hayatta olmaz!" diyordu ama ben inanmıyordum tabii. Aklı, küsmüş annesinde kalmıştı. Zorlukla ikna ettim. Çıkarken, cep telefonumu da yanıma, mutfak masasının üstüne bıraktı.

"Ben de yanıma alıyorum benimkini," dedi. "Bir ihtiyacın olursa hemen ara, anında çıkar gelirim. Tamam mı canım?"

"Tamam tamam. Sen beni merak etme. Kaçta gelirsin?"

"Ne bileyim?" dedi, saatine bakarak. "Saat onu çeyrek geçiyor. Misafirler öğleden sonra gelir. Üç-dört saat filan otururlar herhalde. Onlar gittikten sonra da bulaşık vaar, ortalığın derlenip toplanması vaaar... Ne bileyim?"

"Anlaşıldı anlaşıldı," dedim, üzülmemiş gibi yapmaya çalışarak. "En erken geliş saatin yedi olur senin. Hatta sekizi bile bulur."

"İstersen daha erken bırakıp..."

Aman... Kayınvalideyi küstürmek olur mu hiç?

"Hülyacığım..." dedim. "Telefon yanımda. Bir sorunum olursa arayacağım. O zaman annen de darılmaz hem. Git Allah aşkına! Rahatına bak sen."

Bir ihtiyacım olduğu takdirde mutlaka aramamı sıkı sıkı tembihleyerek, zorla, istemeye istemeye gidiyormuş gibi surat ekşiterek gitti. Anlaşmıştık... Benim de içim rahattı bir bakıma. Yatıp uyuyabilirdim. O beni aramayacaktı uykumu bölmemek için. Ben de buna karşılık, Julia'yı oturma odasına kilitlemesini rica etmiştim. Böylelikle, sert yerde yattığım ve son derece savunmasız olduğum o esnada Julia gelip beni taciz edemeyecek, salyalı dilini burun deliklerimden içeri sokamayacaktı. Buna bile razı oldu Hülya, ki Julia'yı yalnızca köpekten korkan bir misafir geldiği zaman kilit altına almaya razı olur, onda da misafiri yalnız bırakıp, en az elli sefer Julia'nın mapushanesine giderek ziyaret eder, gönlünü alırdı. Doberman milleti, her türlü kapıyı açar. Mutlaka kilitleyeceksin. Bir

defasında sokak kapısını açmıştı da bahçeden çıkarken son anda yakalamıştık. Ancak, bu sefer Hülya'nın arkasından kalkıp sokak kapısını üstüne kilitlemeye gerek duymuyordum, çünkü Julia zaten oturma odasında kilitliydi. Şimdiden başlamıştı bozuk bozuk iç çekip inlemeye. Hazır Hülya da yok,

"Sus beee!" diye bağırdım mutfaktan. "Suus... Suus..." Hayvancağız korkudan tat oluncaya kadar doya doya bağırdım. Alt kattaki hepten çıkmış aklımdan.

Güneş iyi gelmişti belime biraz. Kendime Hülya'nın hazırlayıp bıraktığı termostan bir bardak çay doldurdum, gene Hülya'nın getirdiği kitabımı açtım, mutfak penceresinin önünde okumaya başladım.

Keyfim yerine geliyordu.

Yarım saat kadar sonra, bahçe kapısının oradan bir ses duyup irkildim. Hemen döndüm o tarafa, bir de baktım, yeni postacı. Adam, elinde üç-dört tane zarf, kâğıt, bizim kapının önünde dikilmiş, numarayı inceliyordu. Sonra teker teker, frizbi atar gibi bizim bahçeye atmaya başladı bu zarfları. Eğleniyordu resmen.

Belimi falan unutmuşum ben. Fırlayıverdim ayağa. Sokak kapısını açtığım sırada, postacı hazretleri karşı kaldırıma varmıştı. Vallahi haklıydı Hülya; rüzgâr gibi gelip geçiyordu herif.

"Hoop!" diye bağırdım kapının ağzından. "Postacıı! Gel bakalım buraya sen!"

Adam durdu, dönüp bana baktı, şaşkın şaşkın kıstı gözlerini.

"Ben mi?" dedi karşıdan.

"Evet, sen. Çabuk gel buraya!"

Ablak mı ablak, suratının besmelesi kaçmış, kara, zebani gibi bir herifti. Geçip gittiğinden çok daha yavaş, ağır adımlarla karşıdan karşıya geçti, bana baka baka bizim bahçe kapısına gelip dayandı.

"Buyrun?" dedi. "Ne vardı?"

Posta kutusu, sokak kapımızın yarım metre kadar dışında kalıyordu. Onun önüne geçtim, sağ elimi kaldırıp tık tık vurdum üstüne.

"Bu ne kardeşim?"

Adam, bahçe kapısının ağzından bizim posta kutusuna baktı.

"Posta kutusu!"

"Aferin!" dedim, sinirli sinirli. "Peki o tozun, toprağın üstüne atıp kaçtığın şeyler ne?"

Ne demek istediğimi anlamıştı.

"Çok özür dilerim," diyerek demir bahçe kapımızı açtı, içeriye girip, yere attığı zarflarla kâğıtları teker teker topladı.

"Getir getir getir..." dedim sabırsızca. Güneş vardı ama, önkış zamanı, hava soğumaya başlamıştı; ürpertiyordu.

Postacı, zarfları getirdi.

"Hangi zarfın hangi kata ait olduğunu bilmediğimden..."

"Bana maval okumayı bırak," diyerek çıkıştım. Bir taraftan da üşüyorum. "Bilmesen bile getirir posta kutusuna atarsın, biz akşam gelince ayırır, alt katınkini alt kata teslim ederiz. İş mi senin bu yaptığın yani?"

"Tekrar özür dilerim." dedi, ablak suratını yalvarmaklı bir ifadeyle buruşturarak. "Şikâyet etmezseniz sevinirim. Ekmek parası..."

Taşı sıksa suyunu çıkaracak kadar iri bir adam. Bir de, "Hayır efendim! Şikâyet ederim," mi diyeyim?

"Etmem," dedim, babacan bir ses tonuyla. "Ama sen de bir daha sakın ola, yere atmaya kalkma faturalarımızı. Bak, iki aydan beri ne elektriği yatırmışız, ne suyu, ne doğalgazı. Ya sayaçlarımız sökülseydi?"

Adam, özür dileye dileye merdivenleri inmeye başladığı sırada arkamda bir ses işittim. Ne sesi olduğunu anlamak için boş boş döndüm. Sokak kapısı üstüme kapanmıştı. Bir an, durduğum yerde ittirmişler gibi sendeledim. Üşüyordum, donuyordum ve üşümek belime hiç iyi gelmezdi. Telefonum da mutfak masasının üstünde kalmıştı üstelik; Hülya'yı arayıp yardım isteyemezdim. Tek umudum, kapıları rahat rahat açıp, istediği her yere dingonun ahırına girer gibi girebilen Julia'ydı ki, tam seslenip onu çağıracaktım, oturma odasında kilitli olduğunu hatırladım.

Dünyam kararmıştı.

Altımda slip don, üstümde kolsuz atlet, ayağımda terlik bile yok! Hava soğuyor! Gökyüzü kapanıyor hızla... ben kalmışım sokakta!

Ağlayacağım!

Gelip geçenler bakmaya başladı bile. Kim olsa bakar. Bir müstakil evin kapısına, üstelik de oldukça serin bir havada slip donlu bir adam dayanmış.

Ağlayacağım!

Kapıyı asla açamam. Kırmaya kalksam, kırılmaz, çelik kapı. Gururla taktırtmıştım eskisinin yerine. Üstelik, ev sahibim, "Çelik kapı istiyorsanız kendiniz yaptırır, ceremesini de kendiniz çekersiniz beyefendi," demişti. "Ben zaten birkaç seneye kadar müteahhide verip yıktıracağım, yerine apartman çıktıracağım. Hiç masraf etmeye lüzum görmüyorum şahsen. Buyrun, istiyorsanız taktırın çelik kapınızı." Ben de taktırmış, kiradan falan düşmeden aslanlar gibi ödemiştim taksitlerini. Halbuki o eski, ahşap kapı olaydı ne güzel kırardım iki omuzda.

Ağlayacağım!

Üşüyorum.

Donuyorum ben.

Millet bana bakıyor. Karşı sıradan perdeler kımıldanmaya başladı bile. Allahım! Hangi birine yanayım? Bu belle soğukta kaldığıma mı? Neredeyse anadan üryan soğukta kaldığıma mı? Sapıklar gibi kendi evimin kapısına dayanıp soğukta kaldığıma mı? Ayağımda bir terlik bile olmadan, soğuk betonun üstünde soğukta kaldığıma mı? Kayınvalidem desen, sekiz sokak yukarıda oturur; nerden baksan bir kilometre yol var aramızda, bir de yakın ev tuttuk diye Hülya'ya bozuk atıyordum, şimdi bu kılıkla o "yakın ev"e kadar bile yürüyemeyeceğimi bilerek soğukta kaldığıma mı?

Soğuk da hiç iyi gelmez bel spazmına. Azdırır! Kazık gibi olacak birazdan belim. Demir kazık!

Ağlayacağım!

Hülya'nın, beni merak edip aramasına en az sekiz saat var daha. Daireden kimse aramaz. Arasalar bile, "Bel spazmı tut-

muş, uyuyordur da telefonu ondan açmıyordur," diye düşünürler.

Yanmışım ben!

Mahallenin çocukları, analarının sırtlarına atıverdiği hırkalarla, kot montlarla sokağa çıktı biraz sonra. Titremeye başlamışım artık. Dişlerim birbirine vuruyor.

"Anaa!" dedi bir tanesi beni işaret edip. "Deli gelmiiş!"

Birkaç tanesi, "Anneee!" diye bağırmaya başladı, oturdukları apartmanların balkonlarına, pencerelerine doğru.

Bir tanesi bıçkın çıktı. İnce plastik boruyu pigme tüfeği gibi yapmış piç, içine de nohut koymuş mermi olarak, tüftüf silahıyla bana nişan alıyor, çıplak bacaklarıma acımadan ateş ediyor. Nasıl da yakıyor bildiğimiz nohut. Mutfakta görsek adam yerine komaz, nohut der geçeriz.

"Oğlum... Niye yapıyorsun?"

"Delii! Git bizim mahallemizden."

Yarım saate kalmadı, bizim bahçe kapısının önü çocuk doldu. Bir de gaddar oluyorlar ki! Artık taş falan atmaya başlayacaklar diye korkuyorum. Nohuta çoktan razı olmuşum.

"Deeliii maanyaaak saalaaaak..."

Kıvranıyorum kendi kapımın önünde.

Ağlayacağım.

Ansızın, bu çelik kapıların kredi kartını araya soktuğun zaman açıldığı iddiası geldi aklıma. İçeriden kilitlenmediğine göre, öyle ya, bunların kapı kenarıyla çerçevesi arasında ciddi bir boşluk oluyordu, açılırdı...

Evet! Neden olmasın?

Ama, kredi kartını nereden bulacaksın?

Gözüme, bizim bahçeye inen merdivenlerin ucuna doğru, Hülya'nın diktiği çalı süpürgesiyle ucu kırık faraş ilişti birden. Define bulmuş gibi saldırdım o yana. Çoluk çocuk, üstlerine uğruyorum sanıp çığlık çığlığa kaçıştı.

Faraşı, soğuktan moraran ellerimle zor zaptederek, ucunu kredi kartı gibi kullanmaya çalıştım. Kapının aralığına bir sokabilsem...

Ne mümkün!

Daha ince bir şey lazım.

"Aloo! Nooluyo orda?"

Döndüm. Ben adamı tanıyordum ama o beni tanıyamadı galiba. Üzerimdeki kıyafetten olsa gerek.

"Komşu..." dedim. "Benim ben. Bu evde otururum. Unuttunuz mu? Kapı üstüme çarpıldı da, kaldım böylece ayazda. Postacı gelmişti... Zarfları yere atıyor diyerek... İnanmazsanız kendisine sorun."

İnsan, panik zamanlarında ne kadar salak oluyor. Ulan, nerde postacı? Hani? Herif kaçıp gideli yıl olmuş.

Adam şüpheyle baktı bana.

"Olmuyo ama böyle cıbıl cıbıl," dedi. "Aile var. Hem, sen kapıya bu şekil mi çıkıyon postacı geldiğinde?"

"Yaa yok..." dedim, ağlamaklı. "Birden fırladım işte. Gaflet. Bugün belimde bir spazm oluşmuştu da... Evde istirahat ediyordum..."

Adam, daha büyük bir şüpheyle bakıyordu artık.

"Ben, onu beşi bilmem," dedi. "Sana iki dakka mühlet! Çıkıp gittin gittin, yoksa polisi arıyom." Kaldırıp cep telefonunu sallamaya başladı havada.

"Yaa komşu..." dedim yalvararak, ki bir ekip arabasının gelip beni götürmesi hiç de o kadar kötü bir fikir gibi görünmüyordu o an bana. Hiç olmazsa "Terbiyesiz herif!" falan deyip sırtına bir battaniye atarlardı adamın. Hatta, ikna edebilirsem eğer, kayınvalidenin evi de karakolun yolu üstündeydi, belki kapıda arabayı durdurabilir ve bir memuru bizimkinden anahtar istemeye bile gönderebilirdim.

Gene de ar ediyor insan. Utanıyor.

"Yaa komşu... Tanımadın mı beni sahiden de? Hani hep benim kapı girişime park ederdin arabanı da ben hiçbir şey demezdim ya?"

Adam, tanımaya çalışarak baktı.

"Sen ne biliyon, benim arabayı hep buraya park ettiğimi?"

"İşte... onu diyorum ya ben de..." dedim titreyerek. "Burada oturan ben olmasam, senin arabanı bu evin önüne park ettiğini nerden bileyim? Değil mi canım? Hay aklınla bin yaşa!"

"Yok gardaşım!" dedi adam, inatla. "Ben onu beşi bilmem. Gidecen. Vaktin de doluyo bak!" Telefonu bir kere daha kaldırıp salladı.

O sırada, alt katın kapısının açıldığını duydum. "Şimdi hepten yandık!" diye düşündüm, üşümekten fenalıklar geçirerek. "Esas tehlikeyi unutmuşum ben!". Sokağın çocukları bu sefer de kapıma dayanan herifi siper alıp ateş etmeye başlamıştı. Mermi gibi nohut yağıyordu her tarafıma. Herif de bıyık altından gülmüyor muydu!

Ağlayacağım!

"Ne oluyor kardeşim?"

Aşağıdaki cadı bu! İlk kez duyuyorum sesini. Birazdan kendisini de görebileceğim. Hele bir merdivenin oraya gelsin.

"Baksaane!" dedi, telefonunu hâlâ sallayan karşı komşum. Bir eliyle de benim durduğum yeri işaret ediyordu.

Emekli öğretmen, merdivenleri çıkmaya başladı. Arkadan gördüm onu önce. Kır saçlıydı. Tam Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler'in cadısı gibi. Arkada irice bir topuz sallanıyordu. "Bunun mezun ettiği niceleri vardır!" diye geçirdim içinden. "Ahlak masasında, şurda burda... Bittim ben!"

Kadın, iki basamak daha çıkıp benden tarafa döndü.

Artık hemen hemen baygın bakan gözlerimle, burnunun ucundan sallanan bir siğil arandım, yoktu galiba. Yüzü de hiç öyle cadı yüzüne falan benzemiyordu. Aksine, nur yüzlüydü. Anam yaşındaydı.

"Evladım..." dedi, beni görünce. "Bu ne hal?"

"Siz... beni tanıyor musunuz?"

"Tanıyorum tabii yavrum. Her gün on sefer girip çıkmıyor musunuz şu kapıdan?"

"Özür dilerim," dedim. Bayılmak üzereydim. "Ben sizi ilk defa görüyorum."

Kadın, bahçe kapısının hizasına kadar çıkmıştı şimdi. Bana bir kez daha baktıktan sonra döndü, sokaktan tarafa dikildi, ellerini de beline dayadı, veryansın etti bebelere:

"Dağılın bakayım! Sizi haylazlar! Gidin çabuk evinize! Şimdi asarım kulaklarınızdan tavana!"

Bir sürü bastıbacak vahşi yaratık, cırıl cırıl seslerle sağa sola kaçışırken, arabasını bizim kapının önüne park eden herife yüklendi alt kat komşum.

"Hadi kardeşim!" dedi, çocuk paylar gibi. "Dikilmeyin siz de orada. Görmüyor musunuz, delikanlı kapıda kalmış. İnsan yardımcı olur."

"Ebanne..." dedi adam. "Ne bilelim biz? Başka birisi sandık. Komşumuzun evini korumak maksadıynan..."

"Hadi hadiii..." dedi, emekli öğretmen. "Ben şuraya taşınalı iki ay olmadı, tanımışım komşumu, siz kaç senedir burdasınız, daha tanıyamamışsınız. O da sizin ayıbınız. Hadi bakayım. Siz de gidin yolunuza."

Kadın, adamı da savdıktan sonra bana döndü, usul usul, üstümü başımı dikkatle inceleyerek merdivenleri çıkmaya başladı.

"Farkında mısınız evladım..." dedi, "... Çıplaksınız siz."

"Farkındayım efendim," dedim. "Kapı üstüme kapanıverdi."

Yanıma gelmişti. Elini uzatıp parmaklarının dışıyla makas alır gibi yanağıma dokundu. "Ooo..." dedi. "Ateşiniz de var sizin. Gelin bakayım benimle siz."

Koluma girip evine götürdü beni.

Ağlayacağım.

Bu kadına mı cadı demiştim ben?

Semiha imiş adı.

Semiha Öğretmen!

Ihlamur kaynattı Semiha Öğretmen. Üstüme kalınca bir battaniye verip ısıttı beni, sağım solum açıldığı zaman da bir anne şefkatiyle uzanıp örttü, sıcak, bol limonlu ıhlamurdan bardak bardak, kendi elleriyle içirdi bana.

"Eşinize telefon edeyim, gelsin diyeceğim ama, telefonum bağlanmadı henüz yavrum," diyordu, özür dilercesine. "Ama isterseniz verin eşinizin telefon numarasını, bir komşuya falan gidip arayayım."

"Zahmet etmeyin Öğretmenim."

"Ama çok fena üşütmüşsünüz yavrum! Olur mu böyle? İnsan bir koşu aşağıya gelip kapıyı çalmaz mı? Komşuluk öldü mü?"

Ne bilsin niye kapısını çalmadığımı!

Ağlayacağım.

"Şeyy..." dedim. "Üşütmek neyse de... Asıl belim... Belim çok kötü olacak. Spazm girmişti dün gece... Sıcak tutmam gerekiyordu. Sertleştiğini hissediyorum gittikçe. İzin verirseniz... şöyle sert bir yere uzansam?"

"Durun bakalım siz," dedi, kibarlığından taviz vermeksizin. "Bel mi dediniz? Rahmetli beyim de çok çekerdi o illeti. Siz şöyle, kanepeye uzanın yüzüstü, ben şimdi hallederim. Kolay o iş."

"Nasıl?"

"Uzanın yavrum... Uzanın!"

Uzandım.

Beş dakika içinde altı tane ince belli çay bardağıyla geri geldi Semiha Öğretmen. Bir elinde ispirto şişesi vardı. Küvet gibi bir metal kutudan bir pens çıkarttı, ucuna pamuk doladı bunun. Tam da annemin yaptığı gibi. Sonra bu pamuğu bol ispirtoyla ıslattı, kibriti çakıp tutuşturdu. Rahmetli annem de öyle yapardı belim tutulduğu zaman. Yanan pamuğu ince belli çay bardaklarının içine şöyle bir sokuyor, sonra sırtıma yapıştırıyordu. Spazmın yumuşadığını hissettim. Havası alınmış bardakların vakumu yüzünden değil, fesat ruhumun seneler sonra bir kez daha anne sevgisi ile karşılaşıp çocuklaşması, gevşeyip kendini salıvermesi yüzünden.

"Şimdi geçecek, şimdi," diyordu Semiha Öğretmen.

Sonrasını biliyordum.

Yapıştırdığı bardakları, gazoz açar gibi sesler çıkararak teker teker çekti. Sonra, bir başka pamuğu tentürdiyotla ıslattı, onu da pensin ucuna geçirdi ve sırtımda geometrik tentürdiyot desenleri çizmeye başladı. Daha sonra, kalınca bir gazeteyle kapladı üstümü, gazetenin üzerini bir naylon torbayla örttü, o torbanın üstüne de pamuklu bir havlu kapattı.

Ağlayacağım!

Semiha Öğretmen, sıyırdığı atletimi geri indirip, etek kısmını slip donumun içine sokuştururken, ben ağlamaya başladım.

"Haydi şimdi uyuyun yavrum bir miktar," diyordu o. "Ben mutfakta olacağım. Eşiniz geldiği zaman çıkıp haber veririm kendisine. Bir ihtiyacınız olursa sesleniverin, e mi çocuğum?"

Ağlıyordum.

"Ağlayın," diyordu uzaktan. "Açılırsınız."

Sen Alkol Kokuyorsun!

Günseli, bir süredir dertlenmeye başlamıştı annesine. Dertlenmeyecekti; sık sık ve büyük bir zevkle hatırlattıkları gibi, kendi bulmuş, kendi evlenmişti, ama kocası avareliğe bir de sarhoşluğu ekleyince dayanamamıştı daha fazla. Altı aylık karnı vardı, üç ay sonra doğuracaktı. İnsan hamileyken daha duygusal oluyor, daha fazla ilgi bekliyordu. Bayram da yaklaşıyordu üstelik. Ramazan'ın on sekiziydi. On iki gün kalmıştı.

"Canıma tak etti anne!"

Annesi iç geçiriyor, kalın dudaklarını yermiş gibi yapıyordu. "Söylemeyeyim diyordum ama, söyleyeceğim..." diyerek başladı söze. "Kendin buldun, kendin evlendin. Bize sormadın bile. Şimdi ne demeye dertleniyorsun? Ayakkabı değil ki bu; aldın, eve geldin, baktın ki sıkıyor, gidip değiştiresin! İnsan, insan! Koca bu! Eş! Kusursuzunu arıyorsan zor bulursun biraz. Geldiği gibi, ilk görüp de ilk sevdiğin gibi kabul edeceksin. Bu olmadı, yenisini verin denilecek şey değil."

Günseli de iç geçirip dudaklarını yermiş gibi yapmaya başladı o zaman.

"Ama çok değişti. Ne geldiği zamanki halleri kaldı, ne ilk görüp de ilk sevdiğim zamanki halleri."

Yaşlı kadın, bu kez sahiden ısırdı dudaklarını.

"Bir de Cemil'e mi sorsak?"

Günseli hırçınlaştı.

"Ne demek istiyorsun?"

"Hiç!" dedi annesi. "Sen ilk geldiğin, onun seni ilk görüp de ilk sevdiği zamanki gibi misin bakalım? Sen değişmedin mi?"

"Amaan..." dedi Günseli. "Ben o değişmeden bahsetmiyorum ki... İnsani bakımdan diyorum. Bambaşka, tuhaf, ilgisiz, kopuk bir adam oldu çıktı. Bak, önümüz bayram, benim karnım burnumda, saat olmuş akşamın kaçı, daha ortalarda yok. Hiç düşünmüyor, Karım evde bir başına ne yapıyordur? Bir ihtiyacı falan var mıdır? Dağıttı, iyice dağıttı."

"Bilemezsin."

Günseli, annesinden, "Boşan o zaman!" demesini zaten beklemiyordu. Hiç olmazsa biraz anlayış, şefkat, incelik görebilseydi! Umduğu buydu.

"Neyi bilemem Allah aşkına anne!" diye çıkıştı. "Neyi bilemem? Nasıl bilemem? Her şey ortada işte. O beni merak etmiyor belki ama, ben onu merak ediyorum. Araştırdım, soruşturdum, her şeyi öğrendim... Sabahtan, "Okula gidiyorum," deyip çıkıyor, ama öğrendim, kapısından bile geçtiği yokmuş okulun. Kayboluyor ortadan. Kim bilir nerelerde sürtüyor! Sonra, akşama doğru bir kuru temizlemeci arkadaşı var ya bunun... Hani biz nişanlıyken sizin eve de gelir giderdi kuyruk gibi peşine takılıp... Harun Harun... Ortaya çıkıp onun yanına uğruyormuş... Ondan sonra da ver elini Kimene Halil'in meyhanesi..."

"Kimene Halil mi? Oraya mı gidiyormuş her gece?"

Günseli, annesinin titreyiveren, evhamlanıveren sesini işitince nihayet dize gelip uzun uzun dinleyeceğini, kendisine hak vereceğini ve hatta birlikte kahırlanıp acısını paylaşacağını umdu. Kimene Halil, babasının da uzun seneler boyunca akşamdan akşama kapılandığı, ana-baba-çocuktan oluşan çekirdek ailelerini kökünden salladığı yılların sabıkalı, batakhane şöhretli meyhanesiydi.

"Evet!" dedi, derin bir iç çekerek. "Sen üzülme, babam üzülmesin diye sustum, içime attım bugüne kadar, ama dayanma

gücüm kalmadı. Kimene Halil... Evet... Bir gece bile sektirmeden oraya gidiyormuş arkadaş! Ben burda hamileyim... Her zamankinden fazla ilgiye, sevgiye ihtiyacım var... Okulunu okumasından da vazgeçtim, batakhanelerde arkadaşlarıyla berduşluk ediyor beyefendi."

"Ne biliyorsun?"

Bu şamar gibi cevabı hiç beklemiyordu Günseli. Hazırlıksız yakalandı, karşısındakinin, altmışına merdiven dayamış annesi olduğunu unutup bağırdı:

"Ne mi biliyorum! Ne mi biliyorum! Daha ne bileyim! Fotoğrafını mı çektireyim ayyaşlık ederken? Dalga mı geçiyorsun sen benimle! Kendi kocama iftira mı atıyorum yani? Bilmesem söyler miyim anne!"

Annesi, uzun uzun yedi dudaklarını, sonra ayaklandı, başörtüsünü başına çekerek kapıya doğru yürüdü.

"Anne!"

"Görüyorsun..." dedi annesi, kapıyı açarken. "Herkes değişiyor. Sen eskiden hiç sesini yükseltmezdin bana karşı."

Günseli de fırladı ayağa.

"Anne! Yapma böyle! Kafam çok karışık. Anlayış göster! Affet!"

"Baban iftara çorba istemişti," dedi annesi. O sırada kapıdan çıkıp gitmek üzereydi. "Geciktim. Senin yüzünden değil, üzme kendini."

Günseli, yaşlı kadının arkasından bir kez daha seslendi:

"Anne! Dur, Allah aşkına gitme! Akıl ver bana. Ne yapayım? Sen ne tavsiye ediyorsun?"

Bir yıl olmamıştı evleneli. Oldukça fırtınalı bir flört dönemi, sonra daha fırtınalı bir sözlülük ve kasırga gibi bir nişanlılık...

Baştan itibaren karşı çıkmıştı ailesi Cemil ile evlenmesine. İşin tuhaf tarafı, Cemil'in ailesi de karşıydı bu evliliğe. İstemeye istemeye gelip kızı istemişler, karşı taraf da istemeye istemeye vermiş, sonra iki tarafın da istemediği söz yüzükleri takılmış, iki tarafın da istemediği nişan töreni yapılmış, iki tarafın da istemediği nikâh gerçekleştirilmişti...

İstemeye istemeye...

Her iki aile için de, bu evliliğin gerçekleşmemesini zorunlu kılan bir ton sebep varken, gene her iki aile için de bu evliliğin illa ki gerçekleşmesini makul kılan sadece bir tek sebep vardı: Cemil, bir ailenin bir oğluydu ve hayatında ilk defa bu kadar kararlı davranıyordu. Benzer şekilde, Günseli de bir ailenin bir kızıydı ve o da hayatında ilk defa karşı çıkıyordu ailesine. Her iki aile de çocuklarını her şeyden çok seviyordu. Onların iyiliği için bu evliliğe karşıydılar, ama gene onları çok sevdikleri için bu evliliğe "evet" demek zorunda kalıyorlardı.

İstemeye istemeye...

Cemil'in babası, "Ben yük kaldıracak halde değilim," diyerek başlamıştı söze, istemeye istemeye kız istemeye geldiklerinde. "Oğlum talebe. Okuyor, okuyacak... Bana sorarsanız, evliliğin hiç sırası değil... Ama?.. Ne yaparsınız... Pek de iyi bir talebe sayılmaz üstelik. Yani, okulu ne zaman bitirir, Allah bilir. Evliliğin sırası mı şimdi? Ee, daha askerlik var okuldan sonra... Ondan sonra da gelip bir iş bulmaya çalışacak. Dediğim gibi, ben yük taşıyamam bu yaştan sonra. Fazla destek olamam onlara. Ama, ne çare ki istiyorlar. İstiyorlarmış. Biz de onlara uyduk, sırası değil, sırası değil diye diye çıktık, geldik, kızınızı Allahın emri, peygamberin kavli ile istiyoruz istemesine ama, inanın, bu durumda bir evlilik yapmalarını hiç istemiyoruz. Neylersiniz ki yapabileceğimiz hiçbir şey kalmadı. Veriyor musunuz?"

Günseli'nin babası, içmeye çalıştığı kahveden bir yudum zorlukla alıp yutmuş, fincanını hırsla bırakmıştı sehpanın kenarına.

"Enteresan bir kız isteme şekli," demişti. "Mamafih, biz de size katılıyoruz bütünüyle. Bu evliliğe ebeveyn olarak katiyyen razı değiliz, ama verdik gitti."

"Anne... Ne olursun!"

Günseli'nin annesi merdivenin başından geri döndü.

"Gireyim o zaman beş dakika daha," dedi. "İnşallah bu sefer dinlersin nasihatimi."

"Dinlerim dinlerim, söz!"

Yaşlı kadın, az önce kalktığı kanepenin ucuna ilişti.

"Kızım..." dedi. "İnsan, huzursuzluktan kaçar. Senin burnunun kötü kokudan kaçtığı gibi. Kocana iyi davran. Geç de gelse, alkollü de gelse, seni ihmal de etse 'Hoş geldin,' de, o kapıdan girdiği zaman. Hesap s orma..."

Günseli, ağzı bir karış açık dinliyordu. Annesi değil miydi baştan beri bu evliliğe karşı olan? Neler söylüyordu şimdi?

"Bir süre dayan, diren ve güleryüzlü davranmayı başar. Katiyyen yakasına yapışma, katiyyen huzurunu kaçırma. Bırak, nasıl biliyorsa öyle yapsın."

"İyi ama?.."

"Nasihat istedin, ben de veriyorum. Babanı nasıl eve döndürdüm sanıyorsun? Bu sefer dinle. Dinlemezsen, bir daha benden tek kelime nasihat alamazsın."

Günseli, oturduğu yerde ikiye katlanarak, şişmiş göğüslerini kaynayan midesine bastırdı.

"Tamam, sözünü dinleyeceğim ama, ne geçecek elime? İyice azıya almaz mı gemini? Tamamen başıboş bırakınca, zaten ailesi öyle yetiştirmiş, iyice bir hayırsız olup çıkmaz mı? İpleri gevşetecek olursam, hepten kopup gitmez mi?"

Yaşlı kadın dudaklarını sarkıttı.

"Onun orasını Allah bilir," dedi. "Ama, hesap sormaya, surat asmaya, kapıda kollarını kavuşturup cehennem zebanisi gibi dikilmeye, çocuğun zaten az olan ağız tadını büsbütün kaçırmaya başladığın anda, ben bile bilirim, 'Sokakta daha mutluydum,' deyip, giderek daha fazla ısınacaktır dışarıdaki hayatına. Asıl korktuğun da o zaman gelir işte başına."

"Neymiş korktuğum?"

"Ne olacak? Kaçar gider... Boşar seni."

Annesine söylemedi ama, bundan korkmuyordu Günseli. Hatta böylesini tek çıkar yol olarak görüyordu. Bir süredir, korka korka bu fikrin serin kıyılarında boy vermiş, gire çıka, sonunda kendini alıştırmıştı. Tek çare ayrılmak, daha da iyisi boşanmaktı. Cemil, eski Cemil değildi. Evliliğin sorumluluğunu taşıyabilecek biri olmadığını defalarca göstermişti. Daha dur, okuldan bile atılmıştı belki. Hiç uğramadığına göre... Profesörler oturup bunu bekleyecek değildi ya. Devamsızlık devamsız-

lık bir yere kadar, sonunda limitini aşmıştı muhakkak. Kendi de üniversite okumuştu, bilirdi o kadarını. Bir seferinde üşenmemiş, kalkıp Öğrenci İşleri'ne bile gitmiş, ama bilgi alamamıştı. Çokbilmiş sekreter, "Eşi olabilirsiniz hanfendi, ama kişinin kendisi dışında hiç kimseye bilgi veremiyoruz," deyip, kestirip atmıştı.

O kuru temizlemeci arkadaşını da hiç sevmemişti Cemil'in. Sırtlan gibi bir gülüşü vardı. Haytanın, hayırsızın teki olduğu belliydi. "Kalk gidelim Cemil", "Kalk gezelim Cemil", "Bu akşam arkadaşlarla toplanıyoruz, sen de gel Cemil..." Dostluğa, arkadaşlığa başka bir katkısı yoktu herifin. Gerçi, "Ben evli barklı adamım Harun. Kusura bakmayacaksın artık; yeni evlilerin evine o kadar sık gelmez bekâr arkadaşlar," diyemeyen, "Karımı evde yalnız başına bırakıp da gezmeye gidecek değilim," diyemeyen Cemil'deydi asıl kabahat, ama gene de Harun'u kusurlu bulurdu hep. O öyle olmasaydı Cemil de böyle olmazdı.

Severek evlenmişti ve belki de halen devam ediyordu sevmeye. Her cevrine bir yere kadar katlanabilirdi sevdiği adamın, her cefasını bir yere kadar sineye çekebilirdi. Aşerdiği günlerde, gecelerde bile evde olmayışını, sabahları bir tatlı söz etmeyişini, okuldan kaytarışını bile bir yere kadar idare edebilir, hoş bile görebilirdi, ama şu içme meselesi yok muydu? Nereden çıkmıştı o? Bekârken bile ağzına alkol koymayan adam, nereden icap etmişti de her gece içmeye başlamıştı? Durup dururken, kibrit çaksan havaya uçacak hallere düşmesinin sebebi ne olabilirdi? Hepsi bir yana, oruç ayında, ramazanda içmek neyin nesiydi? Hamile eşin yanına leş gibi rakı kokarak gelmek nasıl bir duygunun, düşüncenin, ruh halinin eseriydi? Bu nasıl bir insanlıktı? Ne olmuştu onun sevdiği adama?

"Peki anne," dedi sonunda. "Nasihatini tutacağım. Sana söz."

Annesi kalktı.

"Ben kaçıyorum," dedi. "İftara az kaldı. Babanın çorbasını yapmazsam gücenir."

"Ben de geleyim mi? Canım tarhana çekti."

"Otur evinde, kocanı bekle. Ben sana bir tas getiririm pişince."

Annesini uğurladı Günseli, sonra salona geçip pencerenin kenarına oturdu.

"Gelmiyor ki..." diye sızlanıp ağlamaya başladı. "Şimdi o kuru temizlemeci itin yanındadır. Biraz sonra da Kimene Halil'in yerinde olacak."

Dudaklarını ısırıp düşünmeye çalıştı. Annesi, "Huzursuzluk insanı kaçırtır," gibi bir şey demişti. Bunu derken, yaşlı kadın bilmiyordu ki, Günseli zaten aylardır iyi olmaya, iyi davranmaya, hoş geldin demeye, huzursuzluk çıkartmamaya çalışıyordu. Kocasına bir kere olsun, "Nerde kaldın?" dememiş, bir kere olsun, "Sen alkol kokuyorsun," dememiş, bir kere olsun, "Her sabah beni bırakıp bırakıp okula gidiyormuş gibi kayboluyorsun ortadan, ama gitmediğini biliyorum," dememiş, bir kere olsun ayıbını yüzüne vurmamıştı onun.

Belki de zamanı gelmişti artık.

Nereye kadar gidecekti böyle?

Üç ay sonra bebek doğacaktı. Sonra bir tamam kördüğüm olmayacak mıydı işler? İyice içinden çıkılmaz bir hal almayacak mıydı? Bir tarafta bebek, bir tarafta işe gitme, eve ekmek getirme mecburiyeti, kocadan hayır olmadığına göre, bir tarafta üçe, beşe katlanacak olan masraflar...

Nereye kadar?

Ani bir kararla ağlamayı, sızlanmayı kesip ayağa kalktı, mutfağa gidip kendine koca bir çaydanlık çay demledi.

Kocası anahtarıyla kapıyı açıp, bir ton anason kokusuyla birlikte eve girdiğinde vakit gece yarısına yaklaşıyordu ve Günseli, ikinci çaydanlığın dibini görmek üzereydi. Mutfak masasının oradan kafasını uzatıp baktı.

"Hoş geldin canım!" dedi.

"Hoş bulduk."

"Çay içersen gel. Bitmek üzere."

Cemil mutfağa girdi. Leş gibi rakı kokuyordu.

"Kahvemiz var mıydı?" diye sordu.

Günseli, "Seni acı kahveden başkası paklamaz zaten!" dememek için zor tuttu kendini.

"Hemen hazırlarım canım. Sen otur şöyle," dedi, onun yerine. "Yorulmuşsundur."

Cemil, oturup başını eğdi.

"Yok canım," dedi. "Biliyorsun işte. Okul çıkışı sağa sola takılıyoruz arkadaşlarla."

Günseli gene sıktı dişlerini, kapağını açmakta zorlanıyormuş gibi arkasını dönüp, kahve kavanozunun üzerine kapandı.

"Ben de öyle düşündüğüm için yemek yapmadım," dedi. "Ama gene de açsan, hemen bir sandviç, tost falan..."

"Yok canım, yok. Kahve kâfi. Sade olsun."

Cemil sade kahvesini, Günseli de son bardak çayını içtikten sonra yatağa girdiler birlikte. Rakı kokusu midesini kaldırıyordu kızın. Yorganı teperek fırladı, banyoya koştu. Döndüğünde, Cemil çoktan horlamaya başlamıştı. Salona geçti, vitrinin üstünde duran imsakiyeye bir çentik attı. "On iki gün kaldı," dedi içinden.

Kararı şuydu:

O akşam, annesi gittikten sonra, çayı demleyip de bardağını alıp salon penceresinin önüne, bu kez ağlayıp sızlanmadan oturduğunda, bir son kullanma tarihi, bir miat biçmişti evliliklerine:

Bayramın birinci günü!

Eğer bu iş o zamana kadar düzelmezse, kocası, Cemil, bayram namazından dönüp de, tabii o da giderse, karısı ile bayramlaştıktan hemen sonra, Günseli birkaç ufak tefeğini alıp evi terk edecekti. Annesinin evi birkaç apartman ötedeydi. "Gezmeye gider gibi," diye düşünmüştü.

Sonra annesi gelmiş, bir tas tarhana çorbası getirmiş, kızını ferahlamış, güleryüzlü görünce memnun olmuştu.

"Aferin!" demişti. "Hep böyle güleç ol. Ağlayan yüz, insanın huzurunu kaçırır."

Sonraki günler ve geceler de aynı biçimde geçince, Günseli, daha kararlı bir hal almıştı giderek. Hiçbir şey değişmiyordu yaşantılarında. Cemil, gece geç vakit bulut gibi bir rakı kokusunu ardı sıra sürüyerek eve geliyor, çok çok, bir acı kahve içinceye kadar Günseli ile birlikte oturuyor, o arada ağzından

kerpetenle iki-üç cümle ya çıkıyor, ya çıkmıyor, sonra da yatağa girip başlıyordu horlamaya. O horlarken Günseli, yorganın içine sızan rakı kokusundan fenalıklar geçiriyor, kalkıp kalkıp kusuyor ve her kusmadan sonra salondaki imsakiyeye yeni bir çentik daha atıyordu.

"On bir gün kaldı!"

"On gün kaldı!"

"Kaldı dokuz gün!"

"Sekiz!"

"Yedi!"

Birkaç defa annesine, bir defa da kayınvalidesine gitmişti oturmaya.

"Nasıl gidiyor evlilik?" diye sormuştu her iki yaşlı kadın ayrı ayrı.

"İyi," demişti, ikisine de.

Kendi annesi, bu "iyi" cevabını deşmişti bir miktar.

"Nasıl iyi?"

"Benden yana iyi," diye cevaplamıştı Günseli onu. "Kendimi sıkmıyorum artık. Düzelir diye umut ediyorum; bekliyorum."

"Düzeldiği var mı peki?"

"Yok şimdilik. Ama sabrediyorum."

"Aferin!" demişti annesi. "Sabretmek lazım. Sabırsızlık, insanın huzurunu kaçırır, huzuru kaçan insan da evinden, yuvasından kaçar. Aferin! Hep böyle davran."

Cemil'in annesi ise, oğlunun ne mal olduğunu bildiğinden olsa gerek, bu "iyi" cevabını olduğu gibi havada bırakıp konuyu değiştirmişti hemen:

"Hamilelik nasıl gidiyor peki yavrum? Miden yanmaya başladı mı?"

"Çok!"

"Bebeğin tüyleniyor, saçları uzuyor da ondan."

"Hıı..."

"Bir akşam Cemilciğimizi de alıp gelsen ya iftara! Babanız darılıyor vallahi. Koskoca bir ramazan geldi de geçiyor kızım!"

"Ben de çok istiyorum ama, Cemil okuldan çok geç çıkıyor."

"Bir gün de girmeyiversin birkaç derse canım. Dünya yıkılmaz ya!"

"Bakalım... İnşallah."

Üzmek istemiyordu ihtiyarları, ama bu, yapmaya karar verdiği şeyi yapmasına engel olmayacaktı. Kayınvalidesiyle kayınpederini sever, sayardı. Muhterem insanlardı. Tek kusurları, tek çocuk diyerek Cemil'i fazla şımartmış olmalarıydı. Ama Allah var, her zaman Günseli'ye destek olmuşlardı. O tuhaf kız isteme faslından bu yana, ne kayınpederinin çizgisinde bir oynama, ne kayınvalidesinin yaklaşımında bir terslik. Dört dörtlük insanlardı. Konu her açıldığında dürüstçe teslim ediyorlardı. "Evet," diyorlardı, konu komşuya, "Biz bu evliliğe baştan beri karşıydık, ama Günseliciğimizi beğenmediğimiz için değil. Oğlumuzu bir evliliğin sorumluluğunu üstlenmeye hazır görmüyorduk... O yüzden... Yoksa Günseli, bizim arayıp da bulamayacağımız değerde bir cevher. Mükemmel bir gelin. Her şeyiyle dört dörtlük. Allah nazardan saklasın!"

"Altı gün kaldı!"

"Beş gün kaldı!"

"Dört!"

"Üç!"

"İki!"

Bir gün kala, "Ne olursa olsun, arife gününde oruç tutacağım," demişti Günseli.

"Deli olma," dedi annesi. "Karnında can taşıyorsun. Sen oruç tutabilirsin, ama o tutamaz."

"Bir şey olmaz. Sahura kalkar, güzelce yer, içerim, sonra da yatıp ikindiye kadar uyurum. Hiç mi aç kalmıyoruz bir-iki saat?"

"Olmaz. Cemil tutsun."

"Ben de onun için tutmak istiyorum ya zaten. Evin beti bereketi kaçacak. Bir ramazan geçti, eve ne oruç girdi, ne iftar, ne sahur. Bir de rakı belası var başımızda... biliyorsun, Kimene Halil'in yeri."

Annesi durulmuştu o zaman.

"Hâlâ devam ha?"

"Giderek kötüleşiyor. Kokusuna bile dayanamıyorum artık."

"Aman kızım... Evin huzurunu koru. Bak, önümüz bayram. Günahtır. Hem, bakarsın..."

"Deniyorum Anne!" dedi Günseli. "Bir milim sapmadım nasihatinin yolundan. Canımı dişime taktım, deniyorum."

"Aferin! Denemeye devam et sen. Göreceksin, her şey düzelecek."

"İnşallah!"

Bu "İnşallah" az kaldı ağlatıyordu Günseli'yi. İplerin kopmasına bir gün kala, "İnşallah"... Cezasının infaz edileceği darağacına doğru ilerleyen idam mahkûmunun, "İnşallah gökten Cebrail iner de, bir kınalı koç bırakıp beni kurtarır," demesi gibi. Nafile dua! "İnşallah!"

Gene de, kaşla göz arasında çarşıya çıktı. Açık hava iyi gelmişti biraz. Zihninin bulutları değilse bile, kararlılığının üzerindeki gölgeler dağılmıştı. Bu da bir şeydi. Büyük mağazalardan birine girip, Cemil'in en sevdiği renkte bir yün bere ile kazak satın aldı, güzelce ambalajlattı.

Son bayram hediyesi!

Gece, çayını içip, ayrılacağı o bayram sabahı yanına hangi eşyalarını alması gerektiğini düşünürken, çıktı geldi kocası. Anasonu üstünde tütüyordu.

"Hoş geldin canım. Erkencisin? Kahveni yapayım mı?"

"İyi olur."

Gene, her şeye rağmen, kapının ağzına belli etmeden bakıp bir hediye paketi falan görmeye çalıştı Günseli. Hani olur da, ondan bundan, belki annesigilden borç alıp karısına bir bayram hediyesi vermeyi düşünürdü.

Kapının her tarafı kapıydı. Paket falan yoktu.

Geri çekilip kahveyle uğraşmaya başladı. Bir gün sonra ayrılacak olduğunu bilmek yüreğini sızlatıyordu. Suskunluk, gözlerini yaşarttı. "Niye böyle olduk biz?" diye bağırıp ağlamak geldi içinden. Ama yapmayacaktı. Evde en küçük bir dramatik hava estirmeyecek, duygularını son ana kadar kendine saklayacaktı. Nihayet ayrılırken, her iki taraf da bilecekti ki, Günseli, üzerine düşen her şeyi yapmıştır.

Düşüncelerinden sıyrılmak için, arkasına dönmeden,

"Yarın ben de oruç tutayım diyorum," dedi. "İlk gün tutamadık, bari son gün..."

Cevap alamayınca döndü. Cemil, oturduğu yerde sızmış, çenesini yasladığı dirseği salyaya bulanmıştı. O zaman tutamadı kendini, sessizce ağlamaya başladı.

Kocasının horultularını dinleyerek ve ağlamaya devam ederek kahveyi kendi içti. Banyoya gidip yüzünü yıkadı, geri dönüp bin bir güçlükle uyandırdı Cemil'i, kolundan tutup yönlendirerek yatağa götürdü.

Uyur uyanık, "Sen yatmıyor musun?" gibi bir şeyler mırıldandı Cemil, Günseli'nin ne dediğini duyamadan tekrar sızdı.

Günseli, sahura, sonra da sabaha kadar oturdu. Uykusu gelsin diye bekliyordu. Yatacak, kocasının evindeki son gününü uykuda geçirecek, orucu da uykuya tutturacaktı. Hem böylelikle, gün boyu kara kara düşünmekten de kurtulmuş olurdu. Aynen öyle yaptı. Gün ağarırken bastırıveren uykusu kaçmasın diye salondaki kanepeye kıvrıldı, birkaç defa esnedi, derin bir uykuya daldı.

Gözünü açtığında hava kararıyordu. Bir an, tavana boş boş bakıp, "Acaba yatmadım mı? Hâlâ mı akşam?" diye düşündü, sonra aklına saate bakmak geldi.

İftar vakti.

Kulak kabarttı; ezan okunuyordu.

Cemil, çıkmadan önce üstüne battaniye örtmüştü. Kullanmadıkları bir battaniyeydi. Yine de anason kokuyormuş gibi geldi ona o an. Midesi bulandı.

Kalktı, banyoya gidip yüzünü yıkadı, dönüşte evi dolaşıp bütün ışıkları yaktı, sonra mutfağa geçti, bir yudum su içti. Canı hiçbir şey yemek istemiyordu. Orucu uykuya tutturduğundan olmasa gerekti. Başka bir şey, bir sıkıntı, bir ağırlık, bir dolgunluk, tıka basalık vardı üstünde. Şurasına kadar tokmuş, daha sofradan yeni kalkmış gibiydi. Masaya çöktü, alnını avcunun içine yasladı, ağlamaya başladı.

Yarın gidecekti!

İş bitmişti!

Koca, giderse eğer bayram namazına gidecek, sonra gelip bir güzel sözü çok gördüğü karısıyla bayramlaşacak, sonra da sahici bir aile reisi olabilmiş gibi koluna takıp büyükleri ziyarete gitmeye yeltenecekti.

Öyle mi?

Hayır!

İşte hep bu anı beklemiş olacaktı zaten Günseli.

"Dur bakalım!" diyecekti o zaman.

"Dur bakalım! Ne oluyoruz? Şimdi mi aklına geldi evin reisi olduğun? Nerdeydin dört aydır Reis Bey? Ben aşererken, mide kramplarıyla uyanıp, ağlaya ağlaya kusarken nerdeydin sen? Bütün gün sen geleceksin, karnını doyurayım diye midem ağzıma gele gele hazırladığım yemekleri masaya yerleştirip yolunu gözlediğim akşamlarda nerdeydin? En duygusal, en hassas olduğum, ilgine, şefkatine en çok ihtiyaç duyduğum zamanlarda nerdeydin? Bu evi ben tek başıma geçindirir, çekip çevirir, üstelik de senin okul masraflarını göğüslerken, sen, aile reisi olarak nerdeydin? Okula gittin mi bari? Dersler nasıl dersler? Haa, az kaldı unutuyordum; bu da senin bayram hediyen. Al canım. Güle güle kullan. Ben gidiyorum."

Sonra iş bitecekti.

Çeyiziyle, gelinliğiyle çıktığı baba ocağına, elinde ufak bir valiz, karnında ailesine karşı çıkmasına sebep olan adamın tohumuyla geri dönecekti.

Ağladı... Nasıl dayansın!

Gece yarısına doğru, anahtar kapının içinde dönmeye başladığında, gene çay içiyordu Günseli. Kafasını uzatıp baktı, Cemil'in anason buğusunu beraberinde taşıyarak içeri girdiğini gördü. Belki sallanıyor, belki de sallanmıyordu. Emin olamadı. Kendi sallanmadığı ne malum?

Renk vermeyecekti sabaha kadar. İmsakiyeyi çoktan kaldırıp, ufak tefeğini doldurduğu valizin bir köşesine tıkmıştı.

Evlilik hatırası!

"Hoş geldin canım!"

"Hoş bulduk. Nasılsın bugün?"

"İyi. Kahve içecek misin?"

"Yok... Sana bakmaya geldim. Aşağıda Harun bekliyor da..."

Çileden çıktı Günseli. Planlarını unuttu, unutmadıysa bile bir kalemde sildi attı.

"Yaa?" dedi, en iğneleyici sesiyle. "Bütün gün okuldasın sanki de... Sanki akşamleyin Halil Bey'in dükkânında saçı başı dağıtıp ödev yapıyorsun da... Anlıyorum. Arkadaşını özlemişsindir tabii. Git gene sen. Beni merak etme. Gayet iyiyim, bak!"

Cemil, kapısında dikildiği mutfağa bir adım attı.

"Ne demek istiyorsun? Okula gitmediğimi falan nerden biliyorsun sen? Halil Bey dediğin, Kimene Halil mi? Onu nerden biliyorsun peki?"

Günseli, abartılı bir iç çekişle havayı kokladı, yüzünü buruşturdu.

"Yanlış soru," dedi. "Ne zamandır biliyorsun, demen gerekirdi."

Cemil, bir adım daha attı mutfağa.

"Ama, ayıp olmadı mı şimdi beni takip ettirmek?"

Günseli, biraz da planlarının altüst olmasına sinirlenerek sesini yükseltti:

"Sen misin bana ayıptan, günahtan, hak hukuktan bahseden? Hamile karını tek başına, yapayalnız bırakıyorsun. Ayıp budur! Ramazan'da gece yarılarına kadar içki içiyorsun. Günah da bu! Sen okulda haylazlık, tembellik ediyorsun, ben de seni tek maaşımla okutmaya, geçindirmeye çalışıyorum. Hak ve hukuk! İşte hepsini sayıyorum sana! Ama haklısın. Takip ettirmeme hiç gerek yoktu seni aslında. Anason kokusu sabaha kadar ensenden inmiyor nasıl olsa. Sen sussan da konuşuyor o."

Cemil, önce sokak kapısına doğru gidecek oldu, sonra vazgeçip bir adım daha yaklaşarak mutfak masasına çöktü, gülümsemeye çalıştı.

"Ciddi misin?" dedi.

"Aylardır hem de... Doktora gidip, hamile oduğumu öğrendiğim ve sana söylediğim o günden beri çok ciddiyim... Her gece, sen ciddiyetsiz bir biçimde horluyorsun, ben ciddi ciddi dü-

şünüyorum..." Bunları söylerken, bir taraftan da "Fazla ileri gittim," diye düşünüyordu Günseli. "İşi vaktinden önce dillendirerek hata ediyorum. Sabaha kadar tartışmaya kalkacak şimdi. Beni ikna etmeye, özür dileyip ayaklarıma kapanarak kendini affetirmeye çalışacak, yalvarıp yakaracak... Belki de başaracak... Şu saat, her şeyin kesilip atılacağı saat değil... Gecenin bu vaktinde çekip gitmeye de kalkamam. Susmam lazım. Sinirlerime hakim olmam lazım."

Söylemesi kolay!

Susamadı...

Ağzına ne geldiyse sayıp döktü, bulabildiği en ağır sözleri diline dolayarak, dakikalar boyunca tekrar tekrar hakaret etti kocasına. Söylediği her söz kendi canını acıtıyordu aslında. Cemil'e değil, kendine vuruyordu acımadan. Bir ağzından çıkan, bir daha geriye giremeyeceği için, her seferinde kendine "İnsafsız!" deyip köpürüyor, o öfkeyle bir sonraki söyleyeceği sözü daha acılısından seçiyordu.

Cemil susuyor, dinliyor ve kafası önünde bekliyordu yalnızca. Bir kere olsun şekil değiştirmiyor, masada, karısının karşısında ilk çöktüğü gibi durup duruyor, kımıldamıyordu. Yalnız, ara sıra, dışarıdan, apatmanın önünden bir klakson sesi işitiliyordu. O zaman kafasını kaldırıyordu Cemil; karısına bir şey söyleyecek gibi oluyor, vazgeçip tekrar başını öne eğiyordu.

Onun bu hali daha da öfkelendiriyordu Günseli'yi. Tartışmaya, kendini haklı çıkarmaya, hiç değilse özür dilemeye kalkışmaması, ölü gibi susması, buna karşılık, kapının önünde kornaya basıp duran o serseri herif için telaşlanıp dirilir gibi olması, genç kadının aklını başından alıyordu. Vurdukça vurası geliyor, sövdükçe sövesi geliyor, söyledikçe söyleyesi geliyordu. Bir taraftan da kendi kendine, "İnsafsız!" deyip kızmaya devam ediyordu ki, bu kızgınlığı, kocasına olan öfkesine katalizör etkisi yapıyor, onu daha da artırıyor, kaynatıp fokurdatıyordu.

"Senin gibi koca olmaz olsun!"

Cevap yok!

İstimini atamıyordu Günseli. Öfkesi, arttıkça artan bir iç ba-

sınca dönüşüyor, bebeğini huzursuz ediyor, onun yalvaran, huzursuz kımıltıları karnına bıçak gibi saplanıyordu.

Biliyordu, acıttığı Cemil'in canı değildi sadece; kendi canını da acıtıyordu. Onu o kadar sevmişti ki.

"Nasıl oldu böyle? Bu hale nasıl geldin sen? Utanmadan okul harçlığını benden alıp okulu kırdın. O kılıksız arkadaşınla gezmeyi, eğlenmeyi, üstelik de benim paramla gece yarılarına kadar içip zıkkımlanmayı erkekliğe nasıl sığdırabildin? Sana soruyorum! Yok mu bir cevabın?"

Cemil susuyor, nefes bile almıyormuş gibi kımıltısız oturuyordu. Kafasını, sadece apartmanın önünden korna sesi işittiğinde kaldırıyordu.

Günseli saldırmaya devam etti. Ömrü boyunca ağzına almadığı, en ağır, en incitici sözleri bulup çıkardı, içi acıyarak haykırdı, her seferinde de bir misli daha kızdı kendine: "Ah insafsız!" En sevdiğine en ağır sitem! Belki de böyle olması gerekiyordu. En sevdiği az mı acıtmıştı onun canını aylar boyunca!

Taarruz, sabaha kadar sürecekti belki, ama aniden sancılandı. Kasılıp kaldı, nefesi kesildi, inleyerek yere yığıldı.

"Bebek!" diyebildi acı içinde. "Bebek gidiyor!"

Cemil, o zaman hareketlendi. Fırlayıp kucakladı karısını, bacaklarının arasından sızan kanı saklamaya gerek duymadan merdivenlerden aşağıya koştu.

Günseli, kapının ağzında kabin lambası yanık bekleyen arabayı bir yerlerden hatırladığını fark etti yarı baygın.

"Harun, di mi?" diye sordu. "Şu meşhur Harun'un senin."

"Harun..." dedi Cemil. "Beni bekliyordu. Söylemiştim."

O sırada Harun ön kapıyı açıp fırlamış, "Hayrola?" dedikten sonra cevap beklemeden arka kapıyı açmıştı.

Cemil, karısını arabanın arka koltuğuna bıraktı, kendisi de diğer taraftan dolaşıp içeri girdi, omuzlarından, biraz da kuvvet kullanarak bastırıp yatırdı, başını dizine yaslamasını sağladı, saçlarını okşamaya başladı.

"Korkma canım!" diyordu. "Harun şimdi yetiştirir bizi hastaneye. "

"Ama bebek? Kanıyor..."

"Korkma. Bir şey olmayacak."

Bayıldı Günseli.

Kendine geldiğinde, hastane odasındaydı ve başucunda sadece Cemil vardı.

"Ne oldu?"

Cemil, refakatçi koltuğunu itip ayağa kalktı, karısının elini tuttu.

"Ufak bir kanama," dedi. "Ama atlattın... Sağlığın iyiye gidiyor."

"Ya bebek?"

"Taş gibi."

Cemil, başını önüne eğdi. Günseli rahatlamıştı.

"Bugün bayramın kaçıncı günü?"

"İlk."

Planını uygulamaya koyabilirdi Günseli. Bu kâbusu bir daha yaşamayacaktı. Elini usulca, kaydırırcasına çekti "sabık" kocasının elinden, karnının üzerine attı.

"Bu iyi..." dedi, zehir gibi bir fısıltıyla. "Günlerdir yatıyormuşum gibi geldi birden. Çıkabilirsin artık."

Cemil irkildi.

"Nereye?"

"Onu bilemem. Ama 'nereden' deseydin çok güzel bir cevap verirdim."

"Odadan mı?"

"Evet. Hem odadan, hem de hayatımdan. Sonsuza kadar!"

"Nasıl?"

"Çık dışarı." Bunu, gene fısıldayarak söylemişti.

"Günseli? Canım..."

"Çık! Bir daha da asla uğrama, arama, sorma. Bitti."

"Ama?.."

Haykırdı Günseli:

"Çık!"

Bir anda oda kapısı açıldı, içeriye her iki tarafın anne babası girdi. Yetmezmiş gibi, ardına kadar açık duran kapının dışında tırnaklarını kemirip duran Harun dahil oldu görüntüye.

Günseli tamamen çileden çıktı.

"O ikisini çıkartın bu hastaneden!" diye bağırıyordu. İşaret parmağı, ihtiyarların arasında kaybolmaya başlayan Cemil'i nişan almıştı.

"Çıksın! Çıksınlar! Gitsinler burdan!"

Tekrar bayıldı.

Yarım saat sonra kendine geldiğinde, sırtı beyaz yastıklarla beslenmiş, oturur vaziyette, kendi annesiyle babasına, ağlaya ağlaya arife gecesinin hikâyesini anlatıyordu. Öteki aile yoktu görünürde. Kayınaile!

"Her şeye aklım erdi de, sabah bayram, bizimkinin o serseriyi gecenin o vaktinde kapıya getirip tekrar çıkacağını söylemesine ermedi. Bu kadar da olur mu artık?Ama tabii ya... Cemil bu... Olur olur." Alnını sıktı, saçlarını sıvazladı. Annesinin uzattığı meyva suyunu elinin tersiyle itti. "İnanamıyorum!" diye devam etti sızlanmaya. "İnanamıyorum. Boş vermişliğin, vurdumduymazlığın bu kadarını almıyor kafam! İnsan, yarın bayramdır deyip arife suyuyla bir yıkanır, pisliğinden, kokusundan arınır... İnanamıyorum!" Gene alnını sıktı, başparmaklarıyla şakaklarına bastırdı.

Annesi, uzanıp elini tuttu kızının. Babası da hemen onun arkasında duruyordu.

"Bitti mi senin hikâyen?" dedi, karısının yanından sarkarak. Gözlerinin altı şişmişti.

İç çekti Günseli.

"Bitti baba..." dedi. "Benim hikâyem bitti."

Annesi de iç çekti bunun üzerine.

"Bizim daha başka bir hikâyemiz var sana anlatılacak," dedi. "Kocanın ne demeye okulu boşlayıp gece yarılarına kadar eve uğramadığının hikâyesi."

Günseli, başını sertçe pencereden tarafa çevirdi.

"Onunla ilgili bir şey duymak istemiyorum artık," dedi. "Kapattım o defteri. Bitti."

Babası, uzanıp çensini tuttu kızın, kendilerinden tarafa çevirdi.

"Hayır efendim!" dedi. "Duyacaksın."

"Ama baba?"

"Anneni dinle." Usul usul geri çekildi yaşlı adam, pencerenin önüne dikilip yatağa arkasını döndü, dışarıya bakmaya başladı.

"Kayıt dondurmuş Cemil..." diyerek söze başladı Günseli'nin annesi. "Okuldan kaçıyor falan değilmiş. Devamsızlıktan atılmamak için kayıt dondurmuş."

"Ne şeref! Kimene Halil bir liyakat ödülü versin bari."

Annesi sabırla gülümsedi, dudaklarını hicranlı hicranlı ısırdı.

"Dinle kızım..." dedi. "Kocan, kayıt dondurmuş, çünkü hamile olduğunu öğrendiği gün, çalışıp para kazanmaya, bir kenara üç-beş kuruş atmaya, okulunu o parayla okumaya, bebek doğduktan sonra artacak masraflara karınca kararınca, az da olsa katkıda bulunmaya karar vermiş..."

"Ne?"

"Evet... İş aramasına da gerek yokmuş üstelik. Harun, ona babasının kömür tevzii deposunda kürekçilik ayarlamış. Kocan, sabahtan akşama kadar o depoda çuvallara, kamyonlara ve kamyonetlere kömür doldurmuş, senin şikâyet edip durduğun şu aylar boyunca..."

"Ama... bunu hayırlı bir iş için yapmış gibi konuşuyorsunuz... Hamile kaldım diye iş bulmaya karar verdiğini söyleyip, işse iş, iş çıkışında gece yarılarına kadar gidip de içen o değil miydi Kimene Halil'in yerinde? Gündüz kazandı, gece tüketti işte... Öyle değil mi?"

"Değil!" diyerek sözü devraldı babası. Pencerenin önünde, sırtı kızına dönük duruyordu hâlâ. "Halil'le hukukumuz çok eskilere dayanır," diye sürdürdü konuşmasını. "Oğlan, beni de ziyaret etti dairemde. Durumunu anlatıp, bir de gece işi ayarlamamı istedi. Bunları senin bilmenden çok korkuyordu. Okumaktan vazgeçtiğini zannedip hamile halinle üzüntü çekersin diye dertleniyordu. Ben de, annene bile söylemeden, ona Kimene Halil'in meyhanesinde gece işi ayarladım... O haylaz dediğimiz çocuk, bütün günün yorgunluğunu, akşam tevzii çıkışında Harun'un kuru temizlemeci dükkânına gidip bir çay içerek atıyordu. Üstünü değiştirdikten sonra da ver elini Kimene Halil."

"Ama? Dün gece Harun'u da alıp gelince..."

Annesi lafını kesti.

"Harun, bayram hediyesi olarak karyola almış doğmamış bebeğinize," dedi. "Bayramda Ankara'da olmayacakmış. Kendi getirip vermek istiyormuş, ama vakit geç olduğu için aşağıda beklemesi gerektiğini düşünmüş. Cemil de onu haber vermeye gelmiş sana. "Müsaitsen Harun iki dakikalığına çıksın yukarı," diyecekmiş."

Günseli ağlamaya başladı.

"O anason kokusu..."

"Siner kızım," dedi babası. "Kimene Halil'in yerine bir saat uğra, karşı kaldırımdan alırlar üstüne sinen anason kokusunu."

"Anlıyorum," dedi Günseli, ağlamaya devam ederek. "Nerde şimdi Cemil? Gitti mi sahiden de?"

"Gider mi hiç? İnsan, sevdiğini bırakır da gider mi bir yere? Kapının önüne çöktü çocuk, senin çağırmanı bekliyor."

"Ya Harun?"

"Bilmiyorum. O arabaya koşturmuştu Cemil'in isteği üzerine. Cemil, seni yeni aldığı bayramlık giysilerinle çıkartmak istiyormuş hastaneden. Onlar da arabanın bagajındaymış. Belki geri gelmiştir şimdiye."

"Kayınvalidemler?"

"Kapının ağzında Cemil'i teselli ediyorlardı son gördüğümde."

Günseli, ayaklarını aşağı sarkıttı, terliklerini giydi.

"Çağırmayla olmaz," dedi. "Kapıda karşılamak gerek!"

Hayırlı Evlat

Ortaokulu o yaz bitirmiştim. Haylazın haylazı, itin itiydim. Hergelelikte durum durağım yoktu desem yalan olmaz. Okulda önüne gelenle kavga eden bendim, sokakta olmadık tatsızlıklar çıkartan ben, gözükaralığıyla, arsızlığıyla, yüzsüzlüğüyle akranlarının yüreğine korku salan ben, kızların eteğini kaldırıp kaldırıp kaçan ben, dayağımı yiyip de beni babasına şikâyet eden arkadaşlarımın evlerini bulup camlarını kıran ben, cebimde para olmadığı zaman evden ufak tefek çalıp bunları eskiciye, şuna buna satarak paralanan, annem babam kızdığı zaman da krize girmiş numaraları yaparak evin altını üstüne getiren gene bendim.

Haylazlıklarımın sonu yok gibi görünüyordu. Her şeyden önemlisi, ben kudurdukça, babamla annem, zavallı dedemin nasihatlerini kulakardı edip, daha fazla kudurmayalım diye neredeyse her seferinde önümde dize geldikleri için, kudurmayı bir hayat tarzı olarak, bilinçli bir şekilde benimseyen, bunu istediklerini elde etme taktiğine dönüştüren gene ben, gene bendim.

Misal, daha orta birdeydik, okul servisinin şoförü, arkada yaramazlık ediyorum diye el frenini çekip de gelip kulaklarıma asılarak beni madara ettiği için, aynı günün öğlen saatlerinde,

herif ya işemeye, ya bir kenarda iki lokma yemeye gittiği sırada, otobüsü kaçırıp kaldırımdan giderek komşu okulun duvarına tosluyor, arabanın sağ önünü yamyassı ediyor, beni hayranlıkla seyreden arkadaşlarımın şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmış gözlerinin önünde şişine şişine uzaklaşıp kantine gidiyor, durum babamın kulağına ulaşınca da ağır ceza görmek yerine, bir daha yapmayacağıma, bu tür haylazlıklara bir son vereceğime söz vermek karşılığında adeta ödüllendiriliyordum.

"Bir daha yapmayacağına söz verirsen..." diyordu babam, "Hani o istediğin bilgisayar oyunu var ya... sana onu alırım."

"Söz baba. Sen onu al, bir daha hiç yaramazlık yapmayacağım. Söz. O oyun olsa, ben hiç evden çıkmam, canım da sıkılmaz, o zaman istesem de yaramazlık yapamam."

Aradan çok geçmiyordu, kravatımı çözmüş, gömleğimin düğmelerini göbeğime kadar açmış, dayı dayı ortalıkta dolanıyorum diye okul müdürü tarafından sertçe uyarılıyor, bunu gururuma yediremediğim için, ilk teneffüste, şahit olsunlar diye arkadaşları da başıma toplayıp müdür odasına baskın veriyor, kapıyı özellikle açık bırakarak adama bas bas bağırıyordum cırlak sesimle:

"Sen arkadaşlarımın önünde benim gururumu kıramazsın. Tamam mı?"

Müdür, yılların eğitimcisi havalarında yerinden kalkıyor, masasının etrafından dolanıp bilhassa çözdüğüm ve boynumun iki yanından ceketimin üstüne doğru yular gibi sallandırdığım kırmızı kravatıma asılıyordu, "Al sana gurur," diyerek. Ama ben de bunu bekliyor oluyordum zaten. Onca arkadaşın gözünün önünde, onları oraya boş yere toplamış değilim, ben de müdürün lacivert kravatına asılmaya başlıyordum. Adam bana bir tokat aşkediyordu, ben de onun kaval kemiğini tekmeliyordum alttan. Ortalık karışıyordu. O gün disiplinlik oluyordum. Kurul, tasdiknamemi hazırlamaya başladığı sırada, babama da haber veriliyordu. Babam çıkıp geliyor, önce müdürden, müdür muavinlerinden, sonra da öğretmenlerden, böyle hayırsız bir evlat yetiştirdiği için bir araba azar işitiyor, ondan sonra okulda kalmam karşılığında okul aile birliğine bir araba ha-

raç ödüyor, ondan sonra da kıpkırmızı bir suratla eve dönüp, annemle durumu bir araba dolusu tartışmış bir vaziyette beni beklemeye başlıyordu.

Korkusuz, pervasız giriyordum eve. Ne yapabilirdi ki bana? Hem zaten, akıllarını karıştıracak tek adam olan dedem gene alıp başını memlekete gitmişti. Olsa olsa nasihat eder, uslu durmam karşılığında kucak dolusu rüşvet vermeye kalkardı. Gayet rahattım. Hatta memnun.

"Ne yaptın sen?" diyordu babam. Kızgın görünmeye çalıştığını, aslında bezgin olduğunu biliyordum.

Yüzümü gözümü eğip büküyor, kırıp yıkıyor, kabahat bende değil, müdürdeydi bizzat, yüzsüz yüzsüz olayı anlatıyor, asla yalan söylemediğimi kanıtlamak istercesine, müdürün anlattıklarına da birer ikişer ekleme yaparak kendi pisliğimi ifşa ediyordum. Biliyordum ki, kendi kusurumu arsızca, hayâsızca açığa vurduğum sürece, ne kadar kızmış olursa olsun, zavallı babam içten içe dürüstlüğümle de gururlanıyor, kızgınlığı, hiç olmazsa doğrucu bir evlat sahibi olmanın verdiği anlamsız bir kibirle teslimiyete dönüşüyordu. O zaman biraz daha beziyordu, yılıyordu babam; sırtında beni yola getirmeye çalıştığı yılların kamburu beliriyordu. Zırıl zırıl ağlayıp duran anneme: "Ağlama sen de Hanım," dedikten sonra bana dönüyor, bu haylazlığım yüzünden ne kadar çok masrafa girdiğini anlatıp, abarta abarta para hesabı yapıyor, ondan sonra da sorulması gereken tek soruyu, sorabileceği en yanlış adama soruyordu; yani bana:

"Peki, ne olacak şimdi? Ne yapacağız seninle biz?"

Alışmışım rüşvete, öyle olacağını da adım gibi biliyorum, bende cevap hazır:

"Bir cep telefonum olsaydı... Müdür beni tartakladığı zaman ben de seni arar, nasıl davranmam gerektiğini sorardım," diyordum.

"Peki..." diyordu babam, düşünceli görünmeye çalışarak. "O telefonu alırsak, bundan sonra uslu duracak, huysuzluklarına bir son verecek misin?"

"Kesinlikle," diyordum. "Ne zaman fazlaca kızdığımı, yol-

dan çıkmak üzere olduğumu sezersem, seni veya annemi ararım, akıl danışırım, böylece de tehlikeden uzak kalmış olurum."

Alıştıran, önce kendi alışır. Onlar da vere vere bir taraftan beni almaya alıştırırken, kendileri rüşvet vermeye alışmış, babam anneme, annem babama bakardı, Türk filmlerindeki ağır ceza reisiyle yardımcıları gibi. Karar çoktan verilmiş olurdu zaten. Bu bakışmaları çok iyi bilirdim.

"Tamam," derdi babam. "Yarın annenle çıkar, istediğin telefonu alırsınız. Çok pahalı bir şey olmasın ama."

En pahalısını, en oyunbazını, en gelişmişini aldırırdım anneme. Çünkü benim hayat tarzım, istediğimi yerine getirmedikleri takdirde yaşayacakları kâbusun fragmanını onlara bire bir yaşatmaktan ibaretti, başka bir şey değil. Acayip korkuyorlardı hayırsız bir evlat olmamdan. Yoksa onlar da biliyordu benim bir telefonla falan yola gelmeyeceğimi. Her rüşvette biraz daha zaman kazandıklarını hissediyorlardı sadece. Neye karşı zaman? Bilinmez. Başıma ne gelmesinden veya başlarına ne getirmemden korkuyorlar idiyse ondan olsa gerek. Rüşvet, benim ardım sıra sürükleyip birlikte ödev yapacağım okul arkadaşlarımı eve getirirmişim gibi kolayca getirivereceğim belayı öteliyordu herhalde.

Herhalde değil, muhakkak.

Belki de tam tersi, o belayı rüşvet sayesinde hazırlıyordum ben usul usul.

Hani, şöyle okkalı bir şamar aşketmiş olsaydı ilk pisliğimi gördüğünde babam, veya yüzümü gözümü tırmalayıp kan revan içinde bıraksaydı annem? Ben de itliğimin karşılığını büyük bir ödülle değil, ağır bir bedelle ödeyeceğimi öğrenebilseydim? Olur muydum bir ana baba şantajcısı? Oldumsa eğer, bütün kabahat bende mi?

Evet, bir şantajcıydım. Yaşımla beraber büyüyen aklım, bu gerçeği teslim etmeme eriyordu. Eriyordu ermesine ama ne işe yarıyordu ki?

Hiç!

Ben, annemle babamın biricik evladı olarak onların insafsız

şantajcısıydım aynı zamanda. Zavallıların hayat suyunda banyo ettiğim, hayat agrandizöründe ilk ışığını verdiğim negatifleri hep elimde tutup, ara sıra, param suyunu çektikçe kasten kısık sesimle telefon açıyor, "Biraz daha para verin. Yoksa fotoğrafları basına dağıtırım," diyordum. Onlar da bir sonraki şantajıma kadar zevahiri kurtarmak adına, çaresiz, ne istersem veriyorlardı.

Sülük gibi emiyordum kanlarını.

Hayatlarını cehenneme çevirmiştim.

"Bari arkadaşlarını doğru seç. Başka bir şey istemeyiz senden. Arkadaş arkadaşın pezevengi, arkadaş arkadaşın dengi. Bu gidiş, hep kendin gibi hayırsız, kendin gibi belalı, kendin gibi tekinsizleri toplayacak başına."

Yaşım ilerledikçe konuşma şekilleri biraz daha sert, biraz daha hakaretamiz oluyordu, ama olsun.

"Siz onun orasını bana bırakın," diyordum. "İyi çocuk olacağım diye hanım evlatlarıyla düşüp kalkacak değilim. Ama, kendimden bilirim, kim bela getirir, kim güzellik. İçiniz rahat etsin."

Sözde rahat etmiş gibi acı acı gülmeye çalışıyorlardı.

"İyi bari! Buna da şükür."

"İyi bari"ymiş!

İyi!

Bok boku kenefte bulur; onca itliğin, onca pisliğin, onca haytalığın getirisi, iyi arkadaş olabilecek bütün düzgün çocukları kaybetmek, haklıydı babamgil, buna karşılık, burnumu o boktan bu boka sokmama neden olabilecek bir dolu it kopuk serseriyi arkadaş edinmek oluyordu. Kimler yoktu ki yeni arkadaş çevremde? Kör Salih denilen bir sokak mafyasının daha o zamandan babasına benzemeye başlamış oğlu Doğan, orta üçteyken esrarlı sigara içmeye başlayan bir başka serkeş: Semih, vurdu kırdıdan haftada bir polis marifetiyle okuldan alınıp kulağı büküldükten sonra babasına teslim edilen bir başka it: Turan, askerlik çağına gelmiş, hâlâ orta sonda tekleyip duran, yüzü çiçek bozuğu, keranede iki tane dostu olan bir sapık: Çetin, zulasında hiç olmazsa bir maket bıçağı taşımayı erkeklik sayan üç

tane daha dalaş iti... Bana kala kala bu arkadaşlar kalıyordu, ki ne kadar uyarmış olurlarsa olsunlar, bu da benim aileme karşı yeni şantaj dayanağımdı. Haklı olmaları ve haklı çıkmaları baskın da çıkabilecekleri anlamına gelmezdi. O okuldan alıp başka okula mı vereceklerdi yani?

"Vallahi veririm. Bak büyük yemin ettim."

"Ver! Ben gene görüşürüm onlarla. Kendime, babası kızdı diye arkadaşlarını sattı dedirtmem."

Hoop, yelkenler suya!

"Oğlum... Kötü arkadaş insanı her türlü belaya bulaştırır. Kaç sefer söyledik, ihtar ettik. Bırak şunların peşini. Bak, seni kullanıyorlar."

Sıranın rüşvete geldiğini hemen anlardım.

"Bırakırım, ama hiç arkadaşım kalmadı ki doğru düzgün. Siz haklıydınız baştan beri. Ben de gözlemliyorum, bunlara biraz daha takılırsam yoldan çıkmam an meselesi demektir."

"Öyleyse takılma yavrum! Takılma. Niye takılıyorsun?"

"Herhalde keyfimden değil."

"Peki neden?"

"Neden olacak, can sıkıntısından, mecburiyetten... Halbuki, diyorum ki..."

"Ne diyorsun? Söyle."

"Şey diyorum... Bir araba alsanız bana, güzel bir kız arkadaş ayarlasam, akşamları evine ben bıraksam, sabahleyin bizim itlerle buluşacak yerde kızla buluşup onu evinden alsam, okula ben götürsem... Böyle böyle, alıştıra alıştıra kopsam kötü çevreden?"

Bütün büyük şantajların başında olduğu gibi, ilk başta bu da imkânsız geliyordu annemle babama.

"Delirdin mi sen?" diyorlardı bir ağızdan. "Daha yaşın kaç başın kaç? Bu yaşta ehliyet verirler mi adama?"

Babama dönüp sırıtıyor,

"Şimdilik annemin üzerine olur ruhsatı," diyordum. Bende cevap hazır. "Yaşım on sekiz olunca ehliyetimi alırım, annem de arabayı bana devreder."

"Saçmaladın sen artık."

"Siz bilirsiniz."

Birkaç gün geçmiyor, okulun önünden geçerken bizim bahçeye bakıp kızlara sarktılar diye yan okulun itleriyle maket bıçaklı, değnekli, taşlı kavgaya tutuşuyorduk. Babam, iki gözü iki çeşme ağlayan annemle çıkıp geliyor, karakollardan topluyordu beni. Mevzu gene aynı mevzu:

"İşte, ben dedim size. Benim bu it kopuk tayfasından kopmamı istiyorsanız, bana güzel bir araba alırsınız, ben de yakamı sıyırırım artık pislikten."

"Abartıyorsun. Bisiklet alsak şimdilik?"

"Valla kurtarmaz. Siz bilirsiniz."

"Motosiklet?"

"Çıkın çıkın. Biraz daha çıkın."

İki gün sonra, Güvenpark'ta, parlak arkadaşlardan biri ibne taklidi yapıyor, yanına sokulan kulampara ona asılmaya başlayınca, biz, saklandığımız yerden çıkarak herifi, arkadaşımıza sulandığı için komaya sokuyorduk. Karakol gene aynı karakol, akşam gene aynı akşam, edebiyat gene aynı edebiyat:

"Arabaaa... size kaç defa söyledim. Aaa-raaa-baaa... Başka arkadaşım yok ki. Mecburen takılıyorum heriflere."

Ağır ceza reisiyle yardımcısı birbirine bakıp kafa sallıyordu o zaman çaresiz. "Peki..." diyordu babam. "Dediğin olsun. Ama bak, dikkatli kullanacaksın. Ayrıca, ehliyetsiz araba kullanırken yakalanırsan, polisin seni değil anneni mahkemeye vereceğini de sakın unutma. Sende birazcık olsun anne sevgisi varsa..."

"Ayıpsın. Eee, ne alıyoruz?"

"Onun orasını da bize bırakacaksın artık. Şöyle Uno, Serçe filan... Ekonomik, ufak bir şey alıp..."

"Asla!" diyordum. "Serçe mi kaldı bu zamanda. Uno piyasadan kalkalı asır olacak nerdeyse."

"Peki, ne almamızı emir buyuruyorsunuz beyefendi?"

"Ya Pejo 206, ya da Opel Tigra."

"Şaşırdın mı sen oğlum? Dünya para. Hem onlar spor araba. Yerinde durmaz. Canına kastın mı var senin? Hayatta olmaz. Bari bir Reno, Polo molo?.."

"Eh... siz bilirsiniz. Ama söylemedi demeyin. O 'doktor ha-

nım' arabalarına binmem ben. Alacaksanız kendinize alın onları. Elimi sürmem. En kötü arkadaşımın Astra'sı var benim."

Yalandı. En zenginin bile bisikleti yoktu henüz. Ama kendi fenalıklarımı kendim abartarak dile getirmekle dürüst çocuk, kötü huylu mötü huylu ama doğrucu çocuk mertebesine yükselmişim ya gözlerinde, inanıyorlardı.

"Bu anne babalara ne demeli bilmem ki... Buncacık çocukların altına öyle kız gibi araba veriyorlar bu yaşta, ondan sonra ayıkla pirincin taşını. Haklı olarak göre göre imreniyor, heves ediyor arkadaşları da tabii."

"Alıyorsunuz, di mi?"

"Düşüneceğiz. Sıkboğaz etme adamı!"

"İyi. Siz düşünedurun."

Birkaç gün sonra gene karakolda buluşuyorduk babamla. Düşün düşün, boktur işin. Fazla düşünmeyeceksin.

Nitekim babam, gözlerini tavana dikip, patlamış kum torbası gibi pörsük pörsük bakıyor, bakıyor, sonra oflayıp pofluyor, bunu, evet, yaptığını, fakat hiç de istemeden yaptığını elinden geldiğince belli edebilmek maksadına matuf, bir iki defa derin derin soluklanıyor, sonra tükürür gibi,

"Gidin yarın..." diyordu anneme. "Bir Pejo bayisiyle konuşun. O hiç olmazsa öbürüne göre biraz daha aklı başında bir araba. Şartları öğrenin, akşam evde bir değerlendirme yaparız. Dilerim bu, bize de çevrene de ettiğin son kötülük olur."

"Olur olur. Söz!"

Pejo 206'ma on altı yaşımda kavuşuyordum. Ruhsat annemin üzerine, ben arabanın üzerine.

Babam öyle dileyedursun, sonu yoktu kötülüklerimin. Kanser gibi büyüyor, beni var eden bünyeyi kuşatıp daraltıyor, bunaltıyordum.

Pejom altımda huysuz at gibi kıç atıp duruyor, aksiyon istiyor, istiyorum, bir hafta sonra, bizim dört itle beraber, üçü arkaya tıkıştı, biri öne yayıldı, bu sefer daha ciddi silahlanıp Polatlı'ya, bizim okuldan bir kıza "orospu" diye mektup yazan bir oğlanın evini basmaya gittik. Oğlanı sokakta bulduk Allahtan, yoksa haneye tecavüzden hapse gimemiz bile mümkün-

müş. Çocuk, bizi görünce korkudan altına etti. İyi bir dövecektik, daha güzel bir fikir geldi aklımıza. Attık bunu silah zoruyla benim arabaya, arkadakilerden biri öne geçti, Ankara'ya getirdik maket bıçağıyla dürte dürte, sonra da Ankara'yı transit geçip Elmadağ eteklerinde, ana cadde kıyısında, cebindeki son kuruşa kadar alıp, öylece, boklu pantolonuyla kaderine terk ettik.

On gün kadar sonra polis kapımıza dayandı. Oğlan, korkusundan bizi ispiyon edememiş ama onu evinin önünden toplarken konu komşu benim arabayı görmüşmüş, plakayı polise okumuşlar. Ee, ruhsat da annemin üzerine, "Oğlan arabayı çalıp da gitmiş," dese olmaz, "Ben atladım gittim, oğlanı dağa kaldırdım," dese olmaz, çaresiz gene babam girdi devreye; o boklu eşşoğlueşşeğin ailesine yüklü bir rüşvet verip; "Beraber gezmeye çıkmışlar. Bunlar iyi arkadaşmış. Bizim oğlan kendisi inmek istemiş Elmadağ'da," diye ifade verdirtti. Öyle yırttık.

On sekiz yaşımda lise ikiye anca geçtim. Lise bir, çift dikiş oldu bizim haşerat ekibiyle beraber. Bir bok öğrendiğimizden değil; lise birdeki hocalar yaka silkip kısa yoldan kurtuluşun sadece ve sadece bizim toplu halde mezun olmamıza bağlı olduğu kanaatine vardılar da ondan.

Artık cezai fiil işleme hürriyetime kavuşmuştum. Başım polisle derde girecek olursa, babam gelip beni alamayacaktı karakoldan. Bir gece, karşıma oturup uzun uzun anlattı bunları bana adamcağız.

"Yapacak şey kalmadı," dedi. "Kendi bacağından asılma yaşına bastın. Bundan sonra başına geleceklere yalnızca üzülebiliriz; elimizden bir şey gelmez."

"Araba eskidi diyorum," diye cevap verdim. "Şunun modelini yükseltseniz artık. Hem bir taşla iki kuş vurmuş oluruz. Ruhsat annemin üzerinden düşer, ben de size ekstra devir masrafı çıkartmamış olurum."

Alışmışlar rüşvet vermeye; duramıyorlar. Onu da kabul ettiler aynı gün. Pejo gitti. Ağırlaşmış hissediyordum kendimi. Spor otomobil olmasa, dört kapılı, idare eder bir şey olsa da olurdu. Son model Mazda'ya biniyordum artık. Spor değildi,

dört kapılıydı ama domuz gibi motor vardı. Rahat rahat pati atabiliyor, istediğimle iddialaşıp kapışabiliyordum. Üstelik hiç yenilmiyordum. Gerçi kapışıp da yenildiğim olursa, arkadaşlarla bir olup çocuğu sopalıyor, ben kazanmışım gibi iddia parasını kapıyorduk elinden ama o da yenilmemek sayılırdı.

Okulda da giderek artıyordu havam.

Şanım yürüyordu.

Mazda'yı Ankara caddelerinde boğalar gibi böğürttüğüm sıralardı; babamın işleri ansızın krize girdi. Harıl harıl yaptığı, elini öpene nazlana nazlana sattığı inşaatları satamaz olmuştu adamcağız. Hatırlıyorum, bundan birkaç sene önce burnundan kıl aldırmadan, "Yüz elli bin dolardan beş kuruş aşağı olmaz," dediği Beysukent villalarını yetmiş-seksen milyara bir alan olur mu diye sağa sola haber salmaya başlamıştı. Maliyetler artıyor, masraflar katlanıyor, kriz giderek büyüyor, bunun, babam gibi serbest meslek erbabına yansıması da çok karın ağrılı oluyordu. Gene de ara sıra bir villanın satıldığını işitiyordum.

"Babaa!"

"Evet oğlum?

"Park yerinde arabaya vurmuşlar. Biraz para versen de, hazır villa satılmışken, onu hallettirsem."

"Yahu, senin arabanın kaskosu yok mu?"

"Var ama onun limitine gelip dayandım. Sigorta şirketi poliçeyi feshetti. Hiçbir şirket de benim arabayı sigortalamaya yanaşmıyor."

"Ne yaptın sen yahu?"

Araba ful kaskolu olduğu için, eve söylemeye gerek duymamıştım ufak tefek kazalarımı. Bizim haytalar sık sık arabayı ödünç alıyordu benden, sağda solda içtikten sonra da bir duvara, bordüre vurup orada bırakıyorlardı. Ruhsat benim üzerime olduğundan, gecenin bir vakti telefon edip beni çağırıyor, "Polis gelmeden arabanın başına geç; yoksa kaskodan beş kuruş alamazsın," diye akıl veriyorlardı. Artık evde miyim, bir manitanın koynunda mı hiç fark etmez, her nerede olursam olayım, kalkıp koşuyor, arabanın direksiyonuna kendimi dar atı-

yor, neredeyse akraba kadar tanış biliş olduğumuz polislere tutanak tutturuyor, ertesi gün kasko şirketinin kapısına dayanıyordum. Çok sık duyduğum bir laftı:

"Gene mi sen lan?" diyordu polisler.

Aynı şekilde, daha kibar telaffuzunu duyuyordum kaskocular-dan:

"Hay Allah. Geçmiş olsun da... gene mi siz yani?"

"İşiniz ne?" diyordum bütün şirinliğimle. "Biz vuracağız, siz hasarı karşılayacaksınız. Boş yere mi bayıldık o kadar kasko parasını?"

Sonunda feshettiler poliçemi. Allahtan, bizim arkadaşlar sağlam oğlanlardı; işi de ilerletmişlerdi. Dara düştüğüm her seferinde ellerini ceplerine atıyor, kaskosuz maskosuz, bir tamircide arabanın işini gördürüyorlardı. Ama o son sefer, çok kötü hurdahaş olmuştu araba. Babamgile o kadarını söylememiştim ama, arabayı vinçle taşıttırabilmiştim sanayiye. Etraf boş diye bir otoparkta pati denemeleri yaparken direksiyon kontrolünü kaybetmiş bizim Doğan, gitmiş, park etmiş altı tane arabayı rendelemiş. Tabii kasko da yok... Hesap kitap derken, öbür arabalar, bizim araba, toplamda kırk milyara yakın bir masraf çıkıyor kâğıt üzerinde. Ee, o kadarını arkadaşlardan istemek olmaz. Babam da ev satmış hazır...

"Veremem oğlum. Dünya kadar borcum var piyasaya. Yakında kapıma senet mafyaları dayanırsa şaşırma yani."

Bıçkınız ya. Kapı gibi de arkadaşlarımız var;

"Sen onun orasını merak etme baba," diyordum. "Benim babamın kapısına dayanacak çek senet mafyası daha anasının karnından çıkmadı evelallah."

Babamı ilk kez bu kadar kararlı görüyordum. "Olmaz. Veremem," diyordu da başka bir şey demiyordu.

Klasik düzen temrinlerine başladım hemen:

"Valla sen bilirsin. Yarın, kötü yola düştüğümü görürsen şaşırma; mesulü sen olacaksın nasılsa."

Kızardı, bozardı, pes eder gibi oldu.

"Ne kadar peki?" diye sordu.

"Kırk milyar civarında," dedim.

Yerinden hopladı adam.

"Ne diyon lan sen?" diye bağırdı. Ömrü boyunca hiç bağırmamıştı bana. "O altındaki arabanın sıfırı o kadar etmez lan!"

"Biliyoruz," dedim, kararlı bir sesle. "Ama, arkadaşlardan biri, evvelsi gün bir otoparkta altı tane arabayı tıraşlamış. Bizimki hadi neyse de, onları muhakkak yaptırmamız lazım. Yoksa başımız cidden derde girecek."

"Yaşın on sekizi geçti," dedi babam. "Bundan sonra dert senin derdin. Daha önce uyarmıştım."

"Ben öyle bilmiyordum," dedim pişkin pişkin. "Zararı karşılamama durumunda, o arabaların kaskosu, bizim aileye haciz davası açacakmış. O zaman da zaten sen mecbur olup faiziyle, mahkeme masrafıyla, avukat masrafıyla beraber ödeyeceksin. Babam değil misin sonuçta?"

Babam, saçlarını yolarcasına geçirdi parmaklarını kafatasına, dağıttı, döktü, düşündü, sonunda pes etti: "Tamam," dedi. "Yarın şu villanın çekini tahsil ederim, kasko şirketlerine gideriz, ceremesi neyse çekeriz. Ama bak, bu son; haberin olsun. Ya bu evi satamamış olsaydım?"

"Söz," dedim. "Bu son."

Ertesi sabah, erkenden bankaya gittik babamla. Son sattığı villanın maliyetini bile kurtarmayan parasını çekti. O kadar ısrar ettim, gene de elime saymadı kırk milyarı. Taktı beni de peşine, elimdeki ihtar mektuplarını alıp birer birer kasko şirketlerini dolaştı benimle. Hesap kırk altı milyar tutuyordu; benim araba hariç. Şöyle bir baktı bana; "Sen şimdi altında araban yok diye gider bir yerden araba çalmaya da kalkarsın," dedi. "Bu da beklenir senden! Yürü, sanayiye gidelim de onu da halledelim."

Tam otomatik, son model Mazda tabii. Az masraf değil. On dört milyar tuttu. Onu da paşa paşa ödedi babam.

"Şu ana kadar senin başına gelenlerden ben sorumluydum," dedi. "Ama şu andan itibaren benim başıma geleceklerin tek sorumlusu sensin. Roller değişti. Belki umurunda olmayacaktır ama, hiç olmazsa haberin olsun."

Haklıydı adamcağız. Duygulanmış, pişmanlık duymaya başlamıştım.

"Merak etme baba," dedim. "Bundan sonra itlik yok. Sana söz veriyorum; bir iş bulup çalışacağım."

"Sen okulunu bitirmeye bak hayırlısıyla," dedi. "Çalışma işini de bana bırak."

Yok. Onu kaderine terk edemezdim. Erkeklik kitabında yazmazdı bu. Sana o kadar kıyak yapan adamı, baban da olsa yalnız bırakmayacaksın.

Hemen o akşam bizimkilerle buluştum.

Uzun zaman önce, ben babamın parasıyla günümü gün ederken, onlar, benim cebimdekiler çabucak suyunu çektiği için, bir bar ayarlayıp içki şişesi kasalarını içeri taşıma karşılığında bir gece işi ayarlamışlardı hep beraber. Sonradan işi ilerletmiş, barın korumalığını üstlenmiş, sonra sonra daha da ilerletip yanlarına adam almış, aynı mıntıkadaki dört bara birden hükmetmeye başlamışlardı.

Daha da sonra, bizim sokak mafyasının oğlu Doğan, babası Kör Salih vurdu kırdıda hızla yükseldiği için, işten ayrılmış, bizim öbür itleri de peşine takıp babasının yanına girmişti doğuştan kurmay olarak. Son duyduğum, üç-dört ay öncesine kadar korumalığını yaptıkları barlardan haraç almaya başladıklarıydı. Bunu değerlendirmem gerekiyordu. Buldum mafyacının oğlunu, "Lan Doğan," dedim, "Ben de giriyorum aranıza. Baban bir şey demez, di mi? Bizim pederin işleri acayip bozuk. Eve destek olmam lazım. Geç beni, herifin kendine sakal atacak dermanı kalmadı."

"Ayıpsın aslan!" dedi Doğan. "Bu gece başlıyorsun. Babam sevinir bile."

Benim araba, kısa zamanda mafyanın "tahsilat" arabası oldu bu şekilde. Dört kapılı olması, hem bu türden işler için apayrı bir ağırlık teşkil ediyor, spor arabalı senet mafyası görülmemiştir, hem de daha mobil olmamız gerektiği zaman, dört kapının dördünü de açıp içine kaçabilmemiz bakımından avantaj sağlıyordu.

Her şeyi tahsil ediyorduk Doğan'ın babası adına. Şöyle de bir artımız vardı: Doğan'ın, Ankara'nın en iri sokak mafyalarından birinin oğlu olduğu bilindiğinden, bize direnecek güçte

olan pavyonlar, barlar bile ses edemiyordu. Çünkü, bir mafyacının yanaşmasını marizlemek, bıçaklamak başka şeydi, onun oğlunu marizleyip bıçaklamak başka şey. Bu, intikam savaşlarını başlatmak anlamına gelirdi ki Doğan anlatıyordu, bu âlemin raconunu kesen "büyük"ler, intikam savaşına her zaman karşıydı. Aile, kendi kanını akıtmamalıydı. Kan davasının sonu yoktu.

Eve çok az uğruyordum artık, okula da öyle. Hocalar, elbirliğiyle bize sınav soruları yetiştiriyor, çalışmayacağımız, hatta sınava bile girmeyeceğimizi bildikleri için bununla da kalmayıp, ayrıca bizim yerimize sınav kağıtlarımızı dolduruyorlardı. Maksat, bir an önce diplomayı alalım da defolup gidelim.

Müdür, benim yanımdan salavatla geçiyordu misal.

Annem, babamın ciddi bir çöküşe girdiğini söylemeye başladığından beri, ben de tahsilattan payıma düşeni, uslu bir çocuk gibi arabanın masraflarını, racon kıyafeti masraflarını ve muhtemel günlük masraflarımı bir kenara ayırdıktan sonra, haftada en az bir sefer anneme bırakıyordum. Kadıncağız, gözü yaşlı, duygulu, takdir dolu bakıyordu bana.

"Gerekirse arabayı da satarız," diyordum. "Babam üzülmesin, sen üzülme. Ne sıkıntınız olursa bana söyle sen. Babamı bilirsin, ölse söylemez."

İyiydi bizim iş. Gittikçe daha çok gözüne giriyorduk Doğan'ın babasının. Bizi bilhassa zorlu işlere veriyordu ki, "Mafyacının oğlunu terso düşürmek olmaz," diyen borçlular, senetlerini aslan gibi ödemek zorunda kalsınlar. Çoğu zaman, dönmüş senetlerini, çeklerini tahsil ettirebilmek maksadıyla başvuranların üzerine de Doğan'ın babasına çaktırmadan çullanıyor, hakkımız olan komisyondan çok daha fazlasını koparmayı başarıyorduk. Korkudan kimse ispiyon edemiyordu bizi Kör Salih Amca'ya.

Sonradan haber aldık. Okuldan başarıyla mezun olmuşuz. Doğan'ın babası, kutlama masası donattığı bir gece, oğluna tam otomatik Honda Civic hediye etti; ayrıca onun mütemmim cüzü gibi kuyruğunda dolaşan biz "iyi" arkadaşlarına da birer Browning verdi kutusunda. Gözümüz döndü sevinçten. Tam manasıyla er-

kek olmuştuk. Gecenin sonunda atladık arabalara, Temelli'de bir borçludan "tahsil" ettiğimiz, borcun on misli ederindeki boş çiftlik arazisine gidip sabaha kadar atış talimi yaptık.

Büyüyorduk.

Artık ciddi senetler, çekler geliyordu önümüze. Büyük başın büyük borcu olur deyip, sıkı korunduğunu bildiğimiz borçluların kapısına hep birlikte dayanıyorduk. Ben, ilk icraatımı on beş gün kadar sonra yaptım; bir müteahhidin sekreterini topuğundan vurdum güpegündüz. Herif içerideydi, sabah ofisine girerken görmüştük, ama sekreter ısrarla, "Henüz gelmedi," deyip duruyordu. Bize yalan olur mu?

Bu vukuattan da alnımızın akıyla çıktıktan sonra, Doğan'ın babası Kör Salih Amca, topuk aksiyonunun baş aktörü olmam hasebiyle bana,

"Bir müddet bizimkilerden uzak dur," dedi. "Sana ufak tefek işler verelim, müstakil olarak onları takip eder, yolunu bulur, hem de gözlerden ırak kalırsın."

Çok düşünceli adamdı.

Aldım bond çantamı, içindeki adresleri birer birer, ben ki merdoğlumert bir yalnız silahşör, muhtemel bir enselenme durumuna karşı polisi arkadaşlarından uzak tutan, adres şaşırtan bir sadakat ehli hissediyorum kendimi, iyice bulmuşum havamı, uzun paltomu da sırtıma çekip dolaşmaya başladım. Bazı bazı reddetmeye, direnmeye, o kadar erkeklik de gösteremeyip yalvarmaya kalkanlar oluyordu; çıkartıp Browning'i gösteriyordum, iş çözülüyordu.

Gecem gündüzüm kalmamıştı. Bazı bazı, eve bir ay boyunca uğramadığım oluyordu. Babamın iş durumunu da merak ediyordum bu arada.

Bir sabah erkenden evin yolunu tuttum. Kapıyı annem açtı. Dedem de memleketten gelmişti. Elini öptüm. Büyüklerime her zaman saygı gösteririm.

Dedem çok akıllı adamdı. Kılığıma kıyafetime bir baktı şöyle, içimi dışımı okuyuverdi.

"Gel gel..." dedi, kulağıma asılarak. "Gel de bak, neler açtın ailenin başına. Yarattığın şaheseri kendi gözlerinle gör!"

Saygının ötesinde severdim dedemi. Bu yüzden kulağıma asılmasına da ses çıkarmadım. O, beni ardı sıra, elinde kulak memem, sürüdü babamgilin yatak odasına doğru. Tam kapının ağzına gelmiştik,

"Gir de bak," deyip içeri itti beni.

Babam, ayağı mumya gibi sarılı, karyolada yatıyordu. Saçı başı ağartmış, ağarmayan kısımları da tamama yakın dökmüştü. İhtiyar bir adam gibi duruyordu. Kaç ay olmuştu ben uğramayalı beri? Bir insan, nasıl bu kadar hızlı ihtiyar olur?

"Geçmiş olsun," dedim. "Kaza mı geçirdin baba?"

Annem hemen arkamdan gelmiş; "Ne kazası be!" dedi ağlayarak. "Kurşunladılar babanı."

"Ne?"

Gayri ihtiyari belime atmışım elimi. Kendimi tutmasam, havaya iki el sıkacağım.

"Ne diyorsun anne sen? Benim babamı kim kurşunlayabilirmiş?"

Babam, yattığı yerden elini kaldırıp susturdu ikimizi de.

"Hani şu evi sattıydık da parasıyla senin hurdaya çevirdiğin arabaları tamir ettirdiydik ya..."

"Ee?"

"Borçlarımızı ödeyemedik tabii. Bir ay, iki ay, üç ay derken, malzemeleri aldığım firma, senetleri bir tahsilat şebekesine vermiş. Dün ofisime geldiler."

Beni aldı bir titreme.

Kendim olmuşum o yolun yolcusu, ama bir insanın borcu yüzünden bir başkasını vurabileceğini aklım kesmiyor bir türlü. Mafyadan, senet tahsilatçılarından nefret ediyorum. İçimden planlar yapıyorum kötü kötü. Herhalde Kör Salih Amca da anlayış gösterecektir bana. Ha onun oğluna terso yapmışlar, ha benim babama. Ayırt etmeyip düğmeye basacak, bu işi yapan tahsilatçıyı dilim dilim doğrayacaktır zaar.

"Onlar mı vurdu?" dedim, işin raconunu çok iyi bilen birinin soğukkanlılığıyla. "Kimmiş gelenler? Kimlerdenmiş? Öğrenebildin mi?"

"Tabii," dedi babam. "Hayır, adam gibi adam olsalar ney-

se. Sen yaşta dört tane tıfıl oğlan. Birisi de Kör Salih denilen bir tahsilatçının öz oğluymuş. "Param yok," dedim, anlatamadım. "Zaman verin, evlerin hepsi satılığa çıktı, müşteri bulamıyorum. Sattığım anda faiziyle ödeyeceğim zaten," dedim, gene dinletemedim. "Son ihtar," deyip, o Kör Salih'in oğlu, ofiste, onca personelimin önünde sıktı topuğuma."

"Peki, tamam. Hallederiz, her şeyi çözeriz," dedim, buz gibi bir sesle. Evvelce de çok hissetmiştim ama, çocuklukmuş o hislenmeler; ilk defa bu kadar büyüdüğümü hissediyordum. Büyümüştüm! Evet!

Öyle bir uğrar, para bırakır çıkarım diye geldiğim için, Mazda'nın motorunu bile kapatmamıştım. Babamı yanaklarından, ellerinden öptüm, annemi öptüm, dedemi öptüm, evden ayrıldım. Çıkarken, cebimde, cüzdanımda ne kadar para varsa bıraktım vestiyerin üstüne. Arabama atladım. Ben vitese takarken, annem pencereden yarı beline kadar sarkmış ağlıyordu. Pencereyi açtım.

"Baban diyor ki, başını belaya sokmasın... Evlerin fiyatını yarı yarıya kırmış, bugün yarın satılırmış, sakın karışmayacakmışsın bu işe..."

"Merak etme sen anne," dedim.

Yarım saat içinde buldum bizim çocukları. Sabah bu saatte işe çıkmazlardı. Kapıyı Doğan açtı. "Ooo, Merdoğlu..." dedi, tek seyrettiğim dizinin o olduğunu ve Kenan İmirzalıoğlu'na taparcasına özendiğimi bildiği için. "Demek ortaya çıkma vaktin geldi. Babamın haberi var mı?"

Ne yapardı benim kahramanım böyle bir durumda? Renk verir miydi hiç?

"Yok henüz," dedim, havamı muhafaza ederek. "Şimdi hep beraber gider, icazet alırız. Sıkıldım tek başıma çalışmaktan. Özledim lan sizi."

"Gel gel," dedi, kenara kaçılıp. Öbürküler fosur fosur uyuyordu salondaki halının üstünde. Esrar çekmişlerdi. İlk iş, Doğan'ı nalladım. Gürültüye Semih açtı gözlerini, hayal mi görüyor, gerçek mi, bilemiyordu henüz. Bir tane de ona sıktım. Sonra, el alışkın hareketlerle bitirdim vazifemi... birer ta-

ne de Turan'la Çetin'e saydırdım bıngıldak kısmından. Hak geçmesin!

İşi sıkı tutmak gerek. Biliyoruz o kadarını. Yedek şarjörsüz yatağa bile girmeyeceksin. Tedarikliyim. Ne olur ne olmaz, belki dokuz canlı olanı vardır içlerinde diyerek, her bir cesedin kafasına yarımşar şarjör daha boşalttım. Kör Salih, değil mi ki benim babamı benim silah arkadaşımla vurmuş, ben de onun oğlunu onun hediye ettiği silahla vurmuşum doğal olarak. Darılmaca, gücenmece yok.

İşimi tertemiz bitirdikten sonra mutfağa gidip doğalgaz vanalarının hepsini ardına kadar açtım, sonra salona geri gelip cesetlerin üstüne bol bol viski, rakı, kolonya boca ettim.

Bir kibrit çaktım alkole buladığım kadife perdelere, alevler harlanıp yükselirken uzaklaştım oradan. Gerisini doğalgaz halleder!

Benim halletmem gereken ufak bir işim kalmış. Bugünün işini yarına bırakmayacaksın!

Doğan kadar olmasa da itibarım yüksekti bu köpek kulübesinde; korumalar saygıyla önümü açtı, Kör Salih de oğlunun ekibinden olduğum için, sabah sabah beni çalışma odasının kapısında görünce hiç şaşırmadı. "Hayrola yiğen?" dedi. "Çağırılmadan ortalıkta görünmeyecektin? Bir mesele mi var? Sana terso yapan mı oldu? Olduysa bilelim hani."

"Yok Amca," dedim. "Sana babamın selamını getirdim..."

Maket bıçağını sonuna kadar açmıştım zaten; sessizce, dilim dilim doğradım ibneyi. Çıkarken, kapının önünde dikilen korumaları da patronu yalnız bırakmasınlar diyerek onun peşi sıra eşek cennetine postaladım.

Büyümüşüm ben.

Tıpış tıpış gittim karakola, tanış biliş polislerin bezgin bakışlarını mertçe kabullenip amirin kapısını çaldım.

"Gene mi geldin sen lan?"

"Hayır. Bu sefer gelen ben değilim."

Hakim yirmi sene verdi bana. Babamın vurulması, ani fakat geçici şuur kaybına yol açabilen bir hafifletici sebepmiş.

Hapiste havam bin beş yüzdü. Kör Salih gibi elli tanesini göt

cebinden çıkaran büyük patron, "Dokunmayın o oğlana. Onda büyük istikbal var," demiş. "Bırakın yürüsün şanı. İlerde çok işimize yarar."

Dört sene yattım, afla çıktım. Çıkar çıkmaz ilk işim, "büyük patron"a babamın villalarından birini hediye etmek oldu. Şanım çok yüceydi. Patron, bana babamın da yüzü suyu hürmetine "inşaat" sektörünü verdi:

"Hadi görüyüm seni goçum! Dört ellen sarıl işe. Allah mahcup itmesin!"

Sarıldım.

Şimdi babam yapıyor, ben de Allah ne verdiyse, üç yüz bin dolardan, dört yüz bin dolardan satıyorum. Şu ana kadar, "Almam. O kadar para verilir mi o eve?" diyen çıkmadı. Geçinip gidiyoruz çok şükür.

Bir süredir kayınpederimin alzheimer hastalığına yakalandığından şüpheleniyor, ama başta karım Nejla olmak üzere, buna kimseyi inandıramıyordum. Kayınpederimi inandırmam zaten mümkün değildi. O, göbeğini kaşıyıp geğirerek bana bakıyor, gülüyor, sonra da, "Üşütmüşümdür. Olur ara sıra. Geçer geçer. Yakında geçer," deyip konuyu kapatıyordu.

Kayınvalidem desen, zaten titizlik hastası, teşhis konulmadığı zaman hastalık da olmazmış, o da onunla uğraşmak zorunda kalmazmış gibi davranıyor, "Aman oğlum," diyordu beni bir köşeye çekip. "Bir de başımıza hastalık çıkarma. Bu yaştan sonra hastanın çıngıldağıyla mıngıldağıyla uğraşamam ben."

Dönüp dönüp, ikna etmem gereken tek kişinin üzerine çullanıyordum ben de; karımın üzerine. Sık sık karşı karşıya geliyorduk bu sebepten. Bir gazetede alzheimer konusunda bir haber, bir makale görmeyegöreyim, hemen karşısına geçip yüksek sesle okuyor, sonra da onun, "Amaan! Nerenden de uydurursun böyle saçma sapan şeyleri. Gazetelere, ansiklopedilere bakacak olsak hepimizin şimdiye ölmüş olması gerekirdi," demeleriyle cebelleşiyordum.

Kararlıydım çünkü. Bırakmayacaktım bu işin peşini.

"Kızım, okudum işte ya..." diyordum hararetle. "Hatta geçen

gün bir televizyon programı vardı, çok uzman bir doktor çıktı, neredeyse benim gazeteden okuduklarımın aynını söyledi. Senin baban alzheimer."

"Hadi canım sen de! Turp gibi adam! Hiç utanmıyorsun babam hakkında ileri geri konuşmaya, di mi?"

İnandıramıyordum. Daha da kötüsü, karısının ailesine küfretmiş bir adam muamelesine maruz kalıyordum.

Ben açıp, uğradığım saldırılara daha fazla göğüs geremeyince gene ben kapatıyordum bu konuyu sık sık; ama adamcağız gözümün önünde hafıza batağında debelenirken dayanamıyor, kısa bir süre sonra konuyu yeniden gündeme taşımak zorunda hissediyordum kendimi.

"Ayıp ayıp!" diye başlayıveriyordu hemen Nejla.

Sonuç değişmiyordu hiç.

Ben, eşinin aile efradına hakaret etmiş bir hayırsız koca olarak, bütün söylediklerimi geri alıyor, iri dil darbeleriyle tükürdüğümü bir güzel yalıyordum.

"Tamam tamam. Yanılıyor olabilirim. Hatta, inşallah yanılıyorumdur."

Yanılsam da yanılmasam da, ki yanılmadığımdan emindim, şuramda bir vicdan taşıyordum ve karımın veya kayınvalidemin aymazlığı yüzünden zavallı kayınpederimin göz göre göre bir eblehe dönüşmesine seyirci kalamıyordum. Nitekim, geçen pazar günü "Yakın hafıza – Uzak hafıza" başlıklı bir makale okuduktan sonra bir kere daha açtım konuyu. Bu sefer gazeteyle, televizyonla yetinmeyecek, iddiamı bilimsel temellere dayandırmaya çalışacaktım üstelik, çünkü *Bilim ve Teknik Dergisi* ele almıştı konuyu; magazin dergisi değil.

Bu makaleye göre, normal bir beyin, kullanılmayacak kadar eskimiş bilgileri, hatıraları siler, yani bir nevi depoda sakladığı eskileri çöpe atarak yeni bilgilere yer açarmış. Sağlıklı bir beynin hafıza kayıt sistemi böyle çalışırmış. Buna karşılık, "Bunama" da denen alzheimer hastalığında, beyin, eskileri asla kayıttan düşmez, azıcık kalmış boşluğa yeni bilgileri sığdırabilmek için daha az yeni olanları atarmış başından. Tıpkı dolmuş bir bardağın taşması gibi. Hep en son damlalar taşar ya, aynı o.

Üsttekiler dökülürmüş alzheimer'da, yakın hafıza silinir, uzaklar sıkı sıkı balyalanıp saklanırmış.

Çok etkilenmiştim. Makale birebir kayınpederimin durumunu tarif ediyordu. Nitekim,

"Nejlacığım..." dedim, "...bilim adamları diyor ki, şimdi okudum, istersen sen de bir göz at, bir insanda, senin babanda olduğu gibi, yakın hafıza silinmeye başlamışsa, alzheimer da başlamış demekmiş."

Nejla, cümlemi bitirir bitirmez tükürecekmiş gibi geviş getirerek bakmaya başladı suratıma.

"Yaaa..." dedi içli içli. "Şimdi böyle olduk, di mi? Adamcağız iki şey unuttu diye, 'benim babam' oldu. Ben hiç senin babana 'senin baban' dedim mi?"

Ben ne diyorum, o ne diyor. Sinir oldum.

"Demedin," diye bağırdım. "Diyemezdin de, çünkü senle evlendiğimde ben zaten yetimdim. Babamı hiç tanımadın sen."

"Olsun," dedi Nejla o zaman. "Allah rahmet eylesin. Ama yaşasaydı, hayatta ağzıma 'Senin baban' lafını almazdım. 'Baba' derdim ona yekten. Baba. Baa-baaa."

Bu tartışmamızın da evvelki bütün tartışmalarımız gibi zıvanasından çıkacağı, kısa zamanda "senin baban-benim babam" gibi alakasız konularda gezeleyip hedefinden saparak darmadağın olacağı, hatta şimdiden olduğu yeterince varit iken, ben, salak gibi, gerçekte kayınpederimi sevdiğimden olsa gerek, karıma, iyi-kötü meramımı anlatmaya çalışmaya devam ettim:

"İyi de Nejlacığım..." dedim, "Yediğini unutuyor, içtiğini unutuyor, geldiğini, gittiğini unutuyor. Bu kadar hafıza kaybı normal mi sence? Eskileri unutsa neyse, ama o 'az önce'yi unutuyor. İşte alzheimer bu! Ben söylemiyorum; *Bilim ve Teknik Dergisi* söylüyor."

"Ne olmuş söylüyorsa?" dedi Nejla. "Ben de bazen akşam yediğimi sabaha unutuyorum. Hem sen de geçen gün benim doğum günümü unutmadın mı?"

Her şey boşa gidiyordu. Her tartışma havaya karışıyor, her konuşma çabası, kısa süre içinde saçma sapan bir "her kafadan bir ses çıkıyor" hengâmesine dönüşüyordu.

Neyi tartışacaktık biz?

Hah!

"Ya, mesele de bu işte," diyerek sabırsız sabırsız feryat ettim. "Gazeteler elli sefer yazdı, televizyonlarda her gün ayrı bir program yapılıyor, aha, bak bir daha gösteriyorum, koskoca *Bilim ve Teknik* de uyarıyor. Doğum günün eski bir tarih. Bunu unutmuş olmam benim ayıbımdır, tamam ama bu aynı zamanda benim alzheimer olmadığımı da gösterir. Halbuki alzheimer hastaları, çok çok eski mazilerini pırıl pırıl hatırlayıp, yeni yaşadıklarını unuturlarmış. Senin baban..."

"Tabii... Benim babam, di mi? Delisi olunca benim babam, akıllısı olunca senin baban..."

"Hay dilim kopsun... Tamam... Özür dilerim... Benim babam... Babamız... Uzak hafızada taş gibi, ama yakın hafızada sıfır. İşte sana en ciddi alzheimer belirtisi. Üstelik, seninki... 'bizimki' demek istiyorum, değil akşam yediğini sabaha unutmak, akşam yediğini daha yemek masasındayken unutup annenden tabağına yemek koymasını istiyor. Adam karnının doyduğunu bile unutuyor yaa! Çorbasını içip bitiriyor, kâsenin dibini ekmekle sıyırırken de başlıyor annene, 'Hanım, çorba yapmadın mı?' diye sormaya."

"Hah... Şimdi de anneme 'annen' dedin."

"Ya Nejla, dağıtmasak şu konuyu..."

"Babama da 'adam' dedin. Ayıp ayıp!"

"Nejlaaa! Ama yeter artık yaa!"

"Ayrıca, doğum günüme 'Çok çok eski bir tarih' diyerek benim yaşlandığımı ima ettin. Bravo sana! Bravo!"

Sabır taşım çatlamak üzere, son bir hamle yaptım:

"Nejlacığım..." dedim, dişlerimi sıkarak, "Burada babamızın sağlık durumundan bahsediyoruz. O gerçekten de benim için 'başka biri' olsa, bu kadar niye dert edeyim? Di mi? Anlıyor musun beni?"

Omuz silkip öte yana döndü.

"Ben anlamam," dedi. "Biliyorsun, doğum günüm 'Çok çok eski bir tarih'... Yaşlandım artık. O işlere basmaz benim kafam."

"Peki!" dedim, pes ederek. "Geçen gün, banyoya yeni yaptırdığımız klozeti kuyu zannederek su çekmeye kalkan bendim, di mi?"

"Sen babama iftira atıyorsun!" dedi. "Bilsen beni ne çok kırdığını!"

Dilimi yuttum. Bir daha, dövseler açmayacaktım konuyu. Bana ne! Ben üzerime düşeni fazlasıyla yapmıştım, ama tınmamıştı kimse. Kendi bilirdi. Kendileri bilirdi. Karım ile kayınvalidem... ve de Ajda. Bana ne!

Nejla'nın tuhaf huyları vardı; bunlardan biri de bana küstüğü zaman ya evi, ya da yatak odasını, bazen ikisini birden geçici bir süre için terk etmesiydi. O gece de öyle yaptı. Önce sokağa çıkıp bir saat kadar kendi başına kapının önünde oturdu, sigara üstüne sigara içti, ondan sonra da bir hışımla yatak odasına girdi, yastığını, yorganını alıp salondaki kanepeye uzandı. Her zaman üstüne düşer, barışmak, gönlünü almak için olmadık diller dökerdim ama o gece ben de az bozulmamıştım. Durduk yerde bir kere daha iftiracıya çıkmıştı adım. Hiç seslenmedim, hiç yanına gitmedim, ne yaparsa yapsındı.

Hiç karışmadım.

Sinirimden uyku da tutmadı bir türlü. Yatakta kendi başıma bir müddet dönüp ter içinde kaldıktan sonra aklım başıma geldi, kalkıp ışığı yaktım. Beni en kolay o uyutuyordu, Ulysses'yi okumaya başladım.

Karyolanın başucundaki telefon çalmaya başladığında, gece yarısını birkaç dakika geçiyordu. Kalbim güm güm atarak açtım. Nejla fırlamış gelmiş, endişe dolu gözlerle yatak odasının kapısından bakmaya başlamıştı.

O satte hayırlı haber gelecek değil.

"Aloo?"

Arayan kayınpederimdi. Hani şu alzheimerlı olduğundan şüphe ettiğim.

"Cengiz..." diyordu. Huyu değildi; telefonda katiyyen hal hatır sormazdı. "Annen sizde mi?"

Yüzüm gözüm birbirine karışmış olmalı. Ne demekti bu şimdi? Altmış yaşında kadın, gecenin bu saatinde nereye gider?

Nejla ağlamaklı bir suratla sordu:

"Kimmiş?"

"Baban..." dedim, sonra düzeltip devam ettim: "Babamız... Annen... mizin bizde olup olmadığını soruyor."

Tek kelime etmeden elimdeki ahizeye saldırdı, ciyak ciyak hesap sordu kayınpederimden.

"Ne demek?" diye bağırıyordu. "Nasıl gelmez bu saate kadar? Nereye gitmiş olabilir? Senin nasıl haberin olmaz? Ajda'yı aradın mı?"

Ajda, bizim hanımın bir yaş küçük kız kardeşi. Bana inanmayanlardan biri de o. Hatta inanmayanların başta gideni. Bizimkinden biraz daha akıllı uslu, daha mutedil görüp bu alzheimer kuşkumu ilk ona açmıştım da gözlerini kısıp uzun uzun cık cık cık etmiş, ondan sonra da "Yazıklar olsun enişte!" demişti. "Babama bir 'deli' demediğin kalmıştı, onu da dedin ya sonunda! Yazıklar olsun! Tüh senin ciğerine! Halbuki babam seni ne çok sever!"

"Aramış mı?" diye ben sordum bu sefer. "Hayır," anlamında kafa salladı Nejla. Baktım ki hâlâ bağırıp çağırarak hırpalıyor yaşlı adamı, dayanamadım gene, "Kapat şu telefonu da biz arayalım bari," dedim yüksek sesle.

Nejla, bir robot gibi itaat etti emrime. Elleri titriyor, gözlerinden yaş boşanıyordu. Arayıp soracak hali yoktu hiç. Telefonu elinden alıp yanına oturdum, kolumu boynuna doladım, Ajda'nın numarasını tuşlamaya başladım. Bir taraftan saçlarını okşuyor, bir taraftan onu rahatlatacak telkinlerde bulunuyor, bir taraftan da sokacağım lafları sokuyordum:

"Korkmana gerek yok tatlım! Göreceksin, annen... annemiz Ajda'larda çıkacak. Kaç sefer söyledim, baban... aman işte, babamız alzheimer diye, dinletemedim. Bak şimdi, o da aslında biliyordur annemizin Ajda'larda olduğunu, ama unutmuştur. Yakın hafıza gitti mi öyle olur çünkü. *Bilim ve Teknik*'i okuyacaktın..."

İçli içli boyun büktü karım.

"İnşallah!" deyip dudaklarını ısırdı.

Ajda, yedinci veya sekizinci çalışta açtı telefonu. Sesi uykulu geliyordu.

"Aloo!" dedi bet bet.

"Ajdaa..." dedim. "Bu saatte arayıp rahatsız ettim ama, annen eve gelmedi diye paniğe kapılmış baban. Sizde kaldı, di mi?"

Ajda bana küs ya, ilk başta sakince ve soğuk soğuk cevapladı: "Yoo!"

Hemen sonra durumun vehametini algılayıp çığlık çığlığa bağırmaya başladı. O kadar ki, telefonu kulağımdan uzaklaştırmak zorunda kaldım.

"Nasıl gelmez. Nereye gider bu kadın? Akşam yedide ayrıldı burdan. Bu saate kadar nasıl dönmez! Kesin başına bir şey geldi! Karakollara gittiniz mi? Hastanelere baktınız mı? Ay inanmıyorum yaa! Öf yaa! Anneciiim!.."

Çığlıklarına kocası Adnan uyanmış olmalı, ufak bir cızırtıdan sonra o aldı karşıdan.

"Cengiz?" diye seslendi. "Ne olmuş Abi?"

Durumu bağıra bağıra izah etmek zorunda kaldım, çünkü hem benim kulağımın dibinde Nejla dövünüp bağıra bağıra ağlıyordu, hem de Adnan'ın kulağının dibinde Ajda. Birbirimizi yeterince anladığımıza kanaat getirdikten sonra, aramızda işbölümü yapıp kapattık telefonları karşılıklı. Adnan arabasına atlayıp hastaneleri dolaşacaktı, ben de karakolları.

Giyinip Nejla'yı öptüm, metin olmasını, annesini mutlaka bulacağımızı söyledim. Kapıdan çıkarken de, ara sıra kendisini arayacağımı, durumdan haberdar edeceğimi söyledim.

O arada gene yapıştırdı lafı:

"Kaybolunca 'benim annem' oluyor, di mi? Zaten bir kere 'anne' dediğini duyamadan göçtü gitti dağ gibi kadıncağız!"

Ne fesat kadın! Şurama kadar geldi ama ağzımı açıp tek kelime etmedim. Üzüntüsü vardı ne de olsa.

Yarım saat içinde iki karakol dolaşıp eve her seferinde telefon açtım. O bana sordu "Buldun mu?" diye, ben de ona sordum, "Eve gelmiş mi?" diye.

Üçüncü karakoluma doğru tam gaz basıp giderken aklıma geliverdi. Ne demişti Nejla cevap olarak?

"Daha aramadı babam," demişti. "Demek ki gelmemiş. Gelseydi arardı."

Ulan, senin baban alzheimer bir kere. Diyelim, gelmez ya, geldi karısı. O saate kadar gelmemiş olduğunu, o gelmedi diye bizi arayıp ortalığı velveleye verdiğini hatırlamaz ki adam. Biz merakımızdan geberir gideriz, o gene akıl edip bizi aramaz, "Geldi," diye.

Cepten çok yazmasın diye cebini arıyordum. Gene öyle yaptım. Telaşlı bir sesle açtı.

"Ne oldu Cengiz? Yoksa?.. yoksa?.. Annecim!.."

"Kızım, dur... Bir şey yok. Sana şeyi söyleyecektim; sen niye aramıyorsun babangili? Hadi baban uyudu kaldı da annen o sırada anahtarıyla kapıyı açıp eve girdiyse? Ya da hadi baban annenin o saate kadar eve gelmediğini unuttuysa?"

"Tabii!" dedi, buz gibi bir sesle. "Babam bunak ya! Her şeyi unutuyor ya! Bunu da unutmuştur kesin. Neydi? Alzhaytın mı?"

Düzelttim:

"Alzheimer alzheimer. Bir öğrenemedin. Sen gene de ara annengili."

Telefonu öfkeyle kapattım.

On dakika kadar sonra, Etlik Ayvalı karakolunun kapısında durmuş, tam arabadan iniyordum ki telefonum çaldı. Arayan Nejla'ydı.

"Cengizciim... Annemi buldum," diyordu.

Ayağımı içeri çekip arabanın kapısını kapattım, karakolun nizamiyesinden bana ters ters bakan nöbetçi polise el sallayıp, "Kayınvalideyi arıyorduk da, bulunmuş çok şükür. Merak etmeyin," dedikten sonra kontağı çevirdim, telefon kulağımda hızla uzaklaştım.

"Nerdeymiş bu saate kadar?"

Kısa bir süre sessizlik oldu hattın karşı ucunda.

"Şeydeymiş..." dedi Nejla, ezik büzük bir sesle. "Evde..."

Bağırmışım:

"Ne!"

"Duydun işte..." dedi mahcup mahcup. "Evdeymiş. O da zaten babamı sormak için bizi aramak üzereymiş. Ben arayınca telefonu o açtı, önce ben şaşırdım, sonra da o. Şimdi bütün me-

sele, babam nerden telefon etti... Bunu bulduk muydu onu da bulduk sayılır."

Burnumdan soluyordum artık. Gaza basıp hızı daha da artırdım.

"Yaa, siz adamı katil edersiniz!" diye bağırdım. "Madem annen bu saate kadar sokaklarda dolaşmış, baban da onu aramaya çıkmıştır doğal olarak. Nasıl bulacağız alzheimerlı adamı şimdi?"

Nejla hıçkırdı karşıdan.

"Bilmiyorum Cengizcim," dedi. "Hiçbir şey düşünemiyorum. Sen en iyisi babamı sormaya başla artık. Adnan'ı da arar mısın sana zahmet?"

"Ararım!" diye soludum. "Sen de Ajda'yı ara, durumu bildir. Kızcağız anasının bulunduğunu bilsin."

"Tamam tatlım. Çok iyisin."

Adnan'ı arayıp durumu izah ettim. Benim kafadandı o da. Birlikte uzun uzun sövündük telefonda.

"Ben de elli sefer söyledim Ajda'ya Abi," diyordu. "Ama küfretmişim gibi karşılandım her defasında. Alayı manyak bu sülalenin."

Telefonu yeni kapatmıştım ki Nejla aradı yeniden. Açtım. Sesi çok daha mahcup çıkıyordu.

"Cengizciim..." diyordu, sürprizli iç çamaşırı giydiği gecelerde yaptığı gibi. "Taatlıımmm... Hadi dön eve artık. İkisini de buldum."

"Yaa!" diye bağırdım. "Anlamıyorum! Biz iki tane eşşek kadar herif, altımızda arabayla iki saat dolanıyor, bulamıyoruz, sen ordan, oturduğun yerden sırayla ikisini de buluveriyorsun! Bravo!"

"Mesele öyle değil tatlım," dedi kıkırdayarak.

"Neymiş peki?"

"Çayı demledim. Eve gel de anlatayım. Çok güleceksin."

"Hiç sanmıyorum," deyip kapattım telefonu, ama eve gidip de durumu öğrenince çok güldüm sahiden.

Bizim kayınvalideyle kayınpeder, akşamüstü Ajdagil'e oturmaya gitmişler şöyle bir çay içmek için. Kalkmaya yeltendikle-

ri vakit, Ajda, ertesi gün hem Adnan, hem de kendisi evde olmayacağı için, bizimkilerden o gece kalmalarını rica etmiş. Halı yıkama fabrikasına randevu vermişlermiş ve adamlar gelip de müşteriyi evde bulamazlarsa halıları almak için bir daha gelmiyor, "Kendiniz getiriverin," diyorlarmış. "Siz evde olun ki halıları alsınlar. Nasıl olsa işiniz yok, gücünüz yok. Hem burası da sizin eviniz," diye yalvar yakar olmuş Ajda. Bunun üzerine kayınvalide bozulup, "Ne demek işiniz yok gücünüz yok? Evde dünya kadar işim var benim. Ortalık temizlenecek. Kâzım kalsın. Hem ayağıma bağ olmaz," diyerek kayınpederi nöbetçi bırakıp eve dönmüş.

Ajda telefonda Nejla'ya anlatmış işin gerisini. O gece yatıncaya kadar en az on sefer sormuş kayınpeder: "Annen nerde? Niye gelmedi?" diye. Defalarca izah etmiş durumu Ajda. O da her seferinde, "Haa, öyle mii?" demiş, ama her seferinde yine unutmuş, yine sormuş.

Adnan geç gelecekmiş. Ajda önce kayınpederle oğlanı yatırmış, sonra da kendi yatıp uyumuş. Tabii, Adnan'ın, kayınpederin misafir odasında uyuduğundan haberi yok. O da gelmiş geç vakit, uyuyan karısının yanına uzanıp sızmış.

Neden sonra, yani aşağı yukarı bizim evi aramasına beş kala, kayınpeder uyanıp su içmek istemiş, ama yanında kayınvalideyi göremeyince, kendisini bir kere daha kendi evlerinde zannedip telefona sarılmış, bizi aramış.

Sonrası anlattığım gibi:

"Anneniz sizde mi? Hâlâ eve gelmedi."

Ben de Ajda'yı arayıp "Babanız sizde mi?" diye sormadığım, "Anneniz sizde mi?" diye sorduğum için, Ajda, kayınpederin orada olduğunu bildiğimi zannedip, ilaveten de kayınvalidenin kendi evine gitmediğini zannetmiş. En baştan, "Baban aradı, annen eve dönmemiş," deseymişim, Ajda doğal olarak, "Babam zaten burda. Kendisini kendi evinde zannediyor. Annem eve döneli çok oldu. Arayın, göreceksiniz," diyecek ve durumu aydınlatacakmış.

İkinci bardak çaylarımızı da güle güle içtikten sonra Nejla'ya döndüm.

"Hâlâ babanın alzheimer olmadığını iddia edecek misin?"

"Hayatta etmem artık," dedi Nejla. "Ama başka bir meselemiz daha var şimdi."

"Nedir?"

"Annem! Annemiz. O da alzheimer oldu galiba."

Şaşırarak baktım karıma. Büyük gelişmeydi doğrusu. İki saat öncesine kadar "resmen" bunamış babasına alzheimer dedik diye neredeyse vatan haini ilan ederken, şimdi dönmüş, annesine de bok atıyordu.

"O da nerden çıktı?"

"Düşünsene tatlım," dedi, üzüntüyle iç çekerek. "Ben, senin demen üzerine onu arayıp evde bulunca, normal olarak, 'Baban Ajdagilde kaldı,' demesi gerekmez miydi? Onda da gitmiş yakın hafıza!"

Ertesi sabah hastanenin yolunu tuttuk biz. Kayınpederi doğrudan, kayınvalideyi de "Hasta kadar hasta yakınının da muayeneden geçmesi gerekiyormuş. Çünkü bir alzheimerlıya bakmak çok zormuş," diye kandırarak götürdük.

Kayınpederde ilerlemiş alzheimer çıktı, kayınvalide ise alzheimer başlangıcı. İlaçlarımızı yazdırıp eve dönerken kayınpeder sordu ortaya:

"Hani hastaneye gidecektik biz? Niye gitmiyoruz?"

Kayınvalideye baktım dikiz aynasından. O da bana bakıyordu, ama tanımıyormuş gibiydi.

"A-aa!" dedi birden. "Sahi!" Omzumu dürttü nazikçe. "Şoför Bey, Numune Hastanesi'ne gidecektik, söyledim miydi?" dedi.

"Korku nedir bilmezdi. İşin sırrı da buydu zaten: Bilmemek. Gülmesi gerektiği zaman güler, çünkü gülmeyi bilirdi, ağlaması gerektiği zaman ağlar, çünkü ağlamayı bilirdi, coşması gerektiği zaman coşar, çünkü coşmayı bilirdi, ama korkması gerektiği zaman korkmazdı. Bilmezdi çünkü. Korkamazdı. Elinde değildi. Öyle bir duyuya sahip değildi. Bir körün göremediği, bir sağırın işitemediği, bir yatalağın yürüyemediği gibi bir şeydi bu onun için. Azası noksan sayılırdı bir bakıma. Bilmezdi korkmasını. Öyle ya, korkmasını bilen korkar. Bilmeyen ne yapsın?"

Sezgin Kaymaz'ın romanlarında karakterlerin, uzun sohbetlerin, sürprizli kurgunun, neşe ve hüznün oluşturduğu çalgı çengi havası, hikâyelerinde de oda müziği makamında tadılabiliyor. Onun has motifleri: fizikötesinin ürpertisi... zalim kaderlerle, ince kederlerle sınanan ruhlar... iyi insan cevherini ve yaşam muhabbetini illa bulup çıkartan romantizm... ve tabii kara olmaya meylettiğinde bile şen bir mizah... Bu motifleri, zaman zaman iç içe geçirerek, zaman zaman ayrı ayrı bezeyerek işleyen hikâyeler var *Sandık Odası*'nda. Türkçenin, gündelik dili edebiyata taşımaktaki en usta yazarı, tutkulu anlatışını, kısa mesafelerde de sürdürüyor!

iletişim